Jordbruksstatistisk årsbok 2012

med data om livsmedel

SCB

Statistiska centralbyrån Statistics Sweden

Jordbruks verket

Jordbruksstatistisk årsbok 2012

med data om livsmedel

Sveriges officiella statistik
Jordbruksverket
Statistiska centralbyrån

Yearbook of agricultural statistics 2012
including food statistics

Official Statistics of Sweden
Statistics Sweden
2012

Tidigare publicering
Jordbruksstatistisk årsbok har tidigare utgivits under samma namn inom serien Sveriges officiella statistik: Jordbruk med binäringar. Den första årgången av publikationen utkom 1965 och innebar en fortsättning på Jordbruk och Boskapsskötsel: 1866–1963.

Previous publication
Yearbook of Agricultural Statistics has previously been published within the series of Official Statistics of Sweden: Agriculture and fisheries. The first yearbook was published in 1965 and was a continuation of agriculture: 1866–1963.

ISSN 1654-4382 (Online)
ISSN 0082-0199 (Print)

ISBN 978-91-618-1566-1 (Print)

URN:NBN:SE:SCB-2012-JO01BR1201_pdf

Omslagsfoto: Jan Andersson, Örebro

Printed in Sweden
SCB-Tryck, Örebro 2012.06 MILJÖMÄRKT Trycksak 341123

Förord

Jordbruksstatistisk årsbok 2012 är den fyrtioåttonde sedan starten 1965. Avsikten med Jordbruksstatistisk årsbok är att ge en bred och översiktlig men samtidigt koncentrerad redovisning av jordbruks- och livsmedelsstatistiken.

Från och med 1999 är Jordbruksverket ansvarig för den officiella statistiken inom jordbruksområdet. Denna statistik produceras huvudsakligen av Jordbruksverket (SJV) och Statistiska centralbyrån (SCB). Annan statistik inom jordbruksområdet produceras även av andra statliga myndigheter och av organisationer med anknytning till jordbruk. SCB, Livsmedelsverket och Statens Veterinärmedicinska Anstalt m.fl. är ansvariga för den livsmedelsstatistik som återges i boken. Uppgifterna till de internationella avsnitten hämtas från EU:s statistikbyrå Eurostat och FN:s Food and Agriculture Organization (FAO).

Ytterligare information om statistik över jordbruksområdet och länkar till annan statistik finns på SCB:s webbplats (www.scb.se) och på Jordbruksverkets webbplats (www.jordbruksverket.se).

Boken har tagits fram inom SCB:s enhet för Lantbruksstatistik, på uppdrag av Jordbruksverket. Huvudredaktör är Charlotta Olsson, som tillsammans med Jan Andersson och Lea Wedén svarat för den tekniska framställningen av boken. Ett flertal personer inom främst SCB och Jordbruksverket har medverkat med underlag till boken. Till alla dessa riktas härmed ett varmt tack.

Statistiska centralbyrån och
Jordbruksverket i maj 2012

Inger Eklund Gabriella Cahlin

Information to English speaking readers

The Yearbook of Agricultural Statistics 2012 is the forty-eighth volume since the beginning in 1965. Since 1999 the Swedish Board of Agriculture (SJV) is responsible for the official statistics within the agricultural area. This statistics is mainly produced by the Swedish Board of Agriculture and Statistics Sweden (SCB).

The Table of Contents is translated into English as well as the headings of all tables.

On page 33 there is a summary in English with brief descriptions of the different surveys and with references to the tables. The last pages have a Swedish-English vocabulary with translations of most words or expressions found in the headings and left-hand columns of the tables.

Innehåll

Sida		
3		Förord
4		Innehåll
5		Teckenförklaring och förkortningar
6		Tabellförteckning
23		Jordbruksåret 2011
33		Summary
41	1	Historisk jordbruksstatistik
49	2	Företag och företagare
63	3	Åkerarealens användning
81	4	Skördar
97	5	Trädgårdsodling
105	6	Husdjur
135	7	Arbetskraft inom jordbruket
143	8	Produktionsmedel inom jordbruket
153	9	Stödåtgärder
171	10	Jordbrukets ekonomi
195	11	Ekologisk produktion
207	12	Jordbrukets miljöpåverkan
231	13	Jordbruket i EU
249	14	Internationella uppgifter om jordbruk
261	15	Industriproduktion m.m.
277	16	Import och export av jordbruksvaror och livsmedel
295	17	Konsumtion av livsmedel
309	18	Livsmedelssäkerhet
323	19	Priser på livsmedel
331	20	Internationella uppgifter om livsmedel
	Bilagor	
345	1	Lantbruksregistret
347	2	Områdesindelningar i lantbruksstatistiken
351	3	Lantbruksstatistikens kvalitet och organisation
352	4	Avgränsning av livsmedelssektorn
357	5	Varuklassificering enligt SITC/KN
370		Swedish-English Vocabulary
388		Sakregister

Contents

Page		
3		Preface
4		Contents
5		Symbols and abbrevations
6		List of tables
23		The year of agriculture 2011
33		Summary
41	1	Historical agricultural statistics
49	2	Holdings and holders
63	3	Utilization of arable land
81	4	Yields and crop production
97	5	Horticulture
105	6	Livestock
135	7	Labour force in agriculture
143	8	Production means in agriculture
153	9	Support
171	10	Economics
195	11	Organic farming
207	12	Impacts from agriculture on environment
231	13	Agriculture in the European Union
249	14	International data on agriculture
261	15	Manufacturing
277	16	Imports and exports of agricultural products and foodstuffs
295	17	Consumption of foodstuffs
309	18	Food safety
323	19	Prices on food
331	20	International data on food
	Appendices	
345	1	The Farm Register
347	2	Regional break down of the agriculture statistics
351	3	Quality and organization of the agricultural statistics
352	4	Definition of the food sector
357	5	Classification on commodities according to SITC/CN
370		Swedish-English Vocabulary
388		Subject index

Teckenförklaring

–	Noll
0	Mindre än 0,5
0,0	Mindre än 0,05
..	Uppgift inte tillgänglig eller för osäker för att anges
.	Uppgift kan ej förekomma
*	Preliminär uppgift
ha	Hektar
tkr	Tusen kronor
mkr	Miljoner kronor
milj. kr	”

En linje som avskär en tidsserie, markerar att uppgifterna på ömse sidor om linjen inte är fullt jämförbara

Symbols

–	Zero
0	Less than 0.5
0,0	Less than 0.05
..	Data not available
.	Not applicable
*	Provisional figure
ha	Hectares
tkr	Thousands of Swedish kronor (SEK)
mkr	Millions of Swedish kronor (SEK)
milj. kr	”

Substantial breaks in the homogenity of a series are indicated by a line across the column/row

Lista över vissa förkortningar

A-index	Avräkningsprisindex
BNP	Bruttonationalprodukt
CN	Combined Nomenclature
EAA	Economic Accounts for Agriculture
ENS	Europeiska Nationalräkenskapssystemet
EFTA	European Free Trade Association
EU	Europeiska Unionen
FDB	Företagsdatabasen
FoB	Folk- och bostadsräkningen
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade
HS	Harmonized Commodity Description and Coding System
ICP	International Comparison Project
KN	Kombinerade nomenklaturen
KPI	Konsumentprisindex
KSLA	Kungliga Skogs- och lantbruks-akademien
LBR	Lantbruksregistret
LRF	Lantbrukarnas Riksförbund
NR	Nationalräkenskaperna
PM-index	Produktionsmedelsprisindex
PPI	Producentprisindex
PPP	Purchasing Power Parities
PR-index	Prisregleringsprisindex
RAMS	Registerbaserad sysselsättnings-statistik
SEK	Svenska kronor
SITC	Standard International Trade Classification
SLU	Sveriges Lantbruksuniversitet
SLV	Statens livsmedelsverk
SM	SCB:s publikationsserie Statistiska meddelanden
SNA	System of National Accounts
SNI	Standard för svensk näringsgrens-indelning
SNV	Statens naturvårdsverk
SOS	Sveriges officiella statistik
SOU	Statens offentliga utredningar
SVA	Statens Veterinärmedicinska Anstalt

Tabellförteckning

List of tables

Sida/ *Page*		
	1. Historisk jordbruksstatistik *Historical agricultural statistics*	
41	**Figur 1A**	Antal företag efter storleksgrupper, 1927–2010 *Number of holdings by size group*
42	**Figur 1B**	Areal åker-, betes- och ängsmark 1866–2011 resp. 1891–2011 *Area of arable land, permanent grassland and meadows*
43	**Figur 1C**	Antal sysselsatta inom jordbruket fördelat på kvinnor och män 1951–2010 *Number of people employed in agriculture by gender*
44	**Figur 1D**	Arealer för olika grödgrupper i riket 1866–2011 *Areas of different crop groups*
44	**Figur 1E**	Arealer av olika spannmålsslag 1916–2011 *Areas of different cereals*
45	**Figur 1F**	Antal nötkreatur, svin och får 1866–2011 *Number of cattle, pigs and sheep*
45	**Figur 1G**	Antal brukningsenheter med nötkreatur 1932–2011 *Number of holdnings with cattle*
46	**Figur 1H**	Hektarskördar av vårkorn, höstkorn, höstvete och havre 1913–2011 *Yields per hectare of spring barley, winter barley, winter wheat and oats*
46	**Figur 1I**	Total mjölkproduktion och invägd mjölk vid mejeri 1939–2011 *Total milk production and milk delivered to dairies*
47	**Figur 1J**	Produktion av nötkött och fläsk 1944/45–2011 *Production of beef and pork*
47	**Figur 1K**	Andel BNP för jordbruk, skogsbruk och fiske 1866–2000 *Contribution to GDP by agriculture, forestry and fishery*
	2. Företag och företagare *Holdings and holders*	
53	**Figur 2A**	Genomsnittlig areal åker per företag länsvis 2011 *Average area of arable land per holding by county*
54	**Figur 2B**	Karaktäristisk driftsinriktning i jordbruket länsvis 2010 *Characteristic type of farming by county*
55	**Tabell 2.1**	Antal företag med odling av olika grödor 2011 *Number of holdings with different kinds of crops*
56	**Tabell 2.2**	Antal företag efter storleksgrupp åkermark 2010 *Number of holdings by size group*

58 **Tabell 2.3** Antal företag och areal åker efter brukningsform 2010
Number of holdings and area of arable land by type of holding

59 **Tabell 2.4** Antal företag med husdjur av olika slag 2011
Number of holdings with different kinds of livestock

60 **Tabell 2.5** Antal företag efter driftsinriktning 2010
Number of holdings by type of farming

61 **Tabell 2.6** Andel företag efter driftsinriktning länsvis 2010, procent
Percentage of holdings by type of farming and county

62 **Tabell 2.7** Antal företag efter driftsinriktning och arbetsbehov i jordbruket 2010
Number of holdings by type of farming and labour requirement in agriculture

3. Åkerarealens användning
Utilization of arable land

66 **Figur 3A** Total åkerareal länsvis 2011
Total area of arable land by county

67 **Figur 3B** Åkerarealens användning 2011
Use of arable land

67 **Figur 3C** Antal företag med odling av vissa grödor 2011
Number of holdings with cultivation of certain crops

68 **Figur 3D** Odling av vissa grödor, genomsnittliga arealer per företag 2011
Cultivation of certain crops, areas per holding

68 **Figur 3E** Odling av spannmål, genomsnittliga arealer per företag 2011
Cultivation of cereals, areas per holding

69 **Tabell 3.1** Areal åker-, betes- och skogsmark på jordbruksföretag 2010, hektar
Area of agricultural and forest land on holdings

70 **Tabell 3.2** Åkerareal efter storleksgrupp 2010
Area of arable land by size group

72 **Tabell 3.3** Åkerarealens användning 1990–2011, hektar
Use of arable land

73 **Tabell 3.4** Spannmål 2011. Arealer och antal företag med odling
Cereals. Areas and number of holdings with cultivation

75 **Tabell 3.5** Baljväxter 2011. Arealer och antal företag med odling
Leguminous plants. Areas and number of holdings with cultivation

76 **Tabell 3.6** Oljeväxter 2011. Arealer och antal företag med odling
Oilseed crops. Areas and number of holdings with cultivation

77 **Tabell 3.7** Vall och grönfoder 2011. Arealer och antal företag med odling
Ley and green fodder. Areas and number of holdings with cultivation

78 **Tabell 3.8** Slåttervall och betesvall. Arealfördelning 2011, hektar och procent
Temporary grasses and grazings. Distribution of acreage

79 **Tabell 3.9** Potatis och sockerbetor 2011. Arealer och antal företag med odling
Potatoes and sugar beets. Areas and number of holdings with cultivation

80 **Tabell 3.10** Träda, outnyttjad mark m.m. 2011. Arealer, hektar
Fallow and untilled land etc. Areas

4. Skördar
Yields and crop production

87 **Figur 4A** Totalskördar av spannmål 1990–2011, 1 000-tal ton
Total production of cereals

87 **Figur 4B** Totalskördar av oljeväxter 1990–2011, 1 000-tal ton
Total production of oilseed crops

88 **Tabell 4.1** Spannmål 2011. Hektarskörd, kg/ha
Cereals. Yield per hectare

89 **Tabell 4.2** Spannmål 2011. Totalskördar, ton
Cereals. Total production

90 **Tabell 4.3** Majs, ärter och åkerbönor 2011. Hektarskörd, kg/ha och total skörd, ton
Grain maize, peas and field beans. Yield per hectare and total production

91 **Tabell 4.4** Oljeväxter 2011. Hektarskörd, kg/ha och total skörd, ton
Oilseed crops. Yield per hectare and total production

92 **Tabell 4.5** Slåttervall. Första skörd, återväxt samt totalt inbärgad vallskörd 2011. Areal, hektarskörd och totalskörd
Temporary grasses. First cut, regrowth and total production. Crop area, yield per hectare and total production

93 **Tabell 4.6** Potatis och sockerbetor 2011. Hektarskörd, kg/ha och total skörd, ton
Potatoes and sugar beets. Yield per hectare and total production

94 **Tabell 4.7** Stärkelse- och sockerhalt i potatis respektive sockerbetor 1990–2011, procent
Content of starch in potatoes and content of sugar in sugar beets

95 **Tabell 4.8** Normskördar 2011, kg/ha
Standard yields per hectare

5. Trädgårdsodling
Horticulture

99 **Tabell 5.1** Växthus- och frilandsareal för trädgårdsodling och antal företag med odling 2008
Areas of greenhouses and outdoor cultivation and number of holdings

100 **Tabell 5.2** Växthus- och bänkgårdsyta, areal för trädgårdsväxter på friland samt antal företag med respektive slag av odling under perioden 1984–2008
Areas of greenhouses, frames and open ground for outdoor cultivation and number of holdings

101 **Tabell 5.3** Odlingen av olika trädgårdsväxter på friland
Outdoor cultivation of horticultural plants

102	**Tabell 5.4**	Frilandsodlingens omfattning 1984–2008 *Outdoor cultivation*
102	**Tabell 5.5**	Äppel- och päronsorter. Areal, antal träd och antal företag, 31 december 2007 *Apple- and pear varieties. Area, number of trees and number of holdings*
103	**Tabell 5.6**	Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård *Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames*
104	**Tabell 5.7**	Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1987–2008 *Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames*
	6. Husdjur *Livestock*	
110	**Figur 6A**	Antal nötkreatur 1970–2011 *Number of cattle*
110	**Figur 6B**	Antal svin 1970–2011 *Number of pigs*
111	**Figur 6C**	Nötkreaturens geografiska fördelning 2011 *Geographical distribution of cattle*
111	**Figur 6D**	Svinens geografiska fördelning 2011 *Geographical distribution of pigs*
112	**Figur 6E**	Antal höns och kycklingar 1972–2011 *Number of fowls and chickens*
112	**Figur 6F**	Antal får 1970–2011 *Number of sheep*
113	**Figur 6G**	Hönsens geografiska fördelning 2011 *Geographical distribution of fowls*
113	**Figur 6H**	Fårens geografiska fördelning 2011 *Geographical distribution of sheep*
114	**Tabell 6.1**	Antal djur av olika slag 1980–2011 *Number of livestock*
115	**Tabell 6.2**	Antal företag med kor, nötkreatur, får, svin, höns m.m. 1980–2011 *Number of holdings with cows, cattle, sheep, pigs, fowls and others*
115	**Tabell 6.3**	Genomsnittlig besättningsstorlek 1980–2011 *Average size of herd*
116	**Tabell 6.4**	Antal nötkreatur 2011 *Number of cattle*
117	**Tabell 6.5**	Antal mjölkkor efter besättningsstorlek 2010 *Number of dairy cows by size of herd*
118	**Tabell 6.6**	Antal företag med nötkreatur 2011 *Number of holdings with cattle*

119 **Tabell 6.7** Antal företag med mjölkkor efter besättningsstorlek 2010
Number of holdings with dairy cows by size of herd

120 **Tabell 6.8** Antal får 2011
Number of sheep

121 **Tabell 6.9** Antal tackor och baggar efter besättningsstorlek 2010
Number of ewes and rams by size of herd

122 **Tabell 6.10** Antal företag med tackor och baggar efter besättningsstorlek 2010
Number of holdings with ewes and rams by size of herd

123 **Tabell 6.11** Antal svin 2011
Number of pigs

124 **Tabell 6.12** Antal suggor och galtar efter besättningsstorlek 2010
Number of sows and boars by size of herd

125 **Tabell 6.13** Antal slaktsvin efter besättningsstorlek 2010
Number of fattening pigs by size of herd

126 **Tabell 6.14** Antal företag med suggor och galtar efter besättningsstorlek 2010
Number of holdings with sows and boars by size of herd

127 **Tabell 6.15** Antal företag med slaktsvin efter besättningsstorlek 2010
Number of holdings with fattening pigs by size of herd

128 **Tabell 6.16** Antal höns och kycklingar 2011 samt kalkoner 2010
Number of fowls, chickens and turkeys

129 **Tabell 6.17** Antal höns (exkl. kycklingar) efter besättningsstorlek 2010
Number of fowls (chickens not included) by size of herd

130 **Tabell 6.18** Antal företag med höns (exkl. kycklingar) efter besättningsstorlek 2010
Number of holdings with fowls (chickens not included) by size of herd

131 **Tabell 6.19** Antal hästar, hästar per 1 000 invånare och antal platser med häst
Number of horses, number of horses per 1 000 inhabitants and number of locations with horses

132 **Tabell 6.20** Antal uppfödare av mink och räv samt antal avelshonor 1990/91–2010/11
Number of breeders of minks and foxes and number of breeding animals

132 **Tabell 6.21** Antal medlemmar i Sveriges Biodlares Riksförbund, antal bisamhällen samt skörd av bihonung under perioden 1990–2011
Number of members of The Swedish Beekeepers Association, number of bee colonies and production of bee honey

133 **Tabell 6.22** Antal renar och antal renskötselföretag vid samebyar 2011
Number of reindeer and number of holdings by sami villages

7. Arbetskraft inom jordbruket
Labour force in agriculture

138 **Tabell 7.1** Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske (SNI 2007) 2010 efter arbetsplatsens belägenhet
Population gainfully employed in agriculture, forestry, hunting and fishing by place of work

139 **Tabell 7.2** Jordbruksföretagarnas åldersfördelning 2010
Age distribution of holders

140 **Tabell 7.3** Antal stadigvarande och tillfälligt sysselsatta personer i jordbruket 2010 i olika grupper samt arbetstid i arbetskraftsenheter AWU
Number of persons permanently and temporarily employed in agriculture in different groups and number of working hours expressed in annual work units AWU

141 **Tabell 7.4** Antal sysselsatta i jordbruket 2010 av olika kategorier personer och arbetskraftsenheter
Number of persons permanently and temporarily employed in agriculture in different groups and number of working hours expressed in annual work units AWU

142 **Tabell 7.5** Antal sysselsatta i jordbruket 2010 efter årlig arbetstid för samtliga företagskategorier
Number of persons employed in agriculture by working hours for all categories of holdings

8. Produktionsmedel inom jordbruket
Production means in agriculture

147 **Tabell 8.1** Antal levererade traktorer 1990–2009
Number of delivered tractors

147 **Tabell 8.2** Jordbrukets inköp av maskiner och redskap åren 1990–2009, milj.kr
Purchases of machinery and implements by the agricultural sector

148 **Tabell 8.3** Antalet förprövade djurstallar under 2011
Number of pre-tested buildings for livestock

149 **Tabell 8.4** Total kvantitet certifierat utsäde 2009/10 och 2010/11, ton
Total quantity of state certified seed

150 **Tabell 8.5** Total försäljning av bekämpningsmedel till jordbruket. Kvantitet verksam substans 1990–2010, ton
Total sale of pesticides to agriculture. Quantities of active substance

151 **Tabell 8.6** Försäljning av mineralgödsel inom jord- och trädgårdsbruk 1990/91–2010/11, milj. kg
Sales of commercial fertilizers in agriculture and horticulture

151 **Tabell 8.7** Råvaror ingående i foderblandningar för samtliga djurslag 2009 och 2010, ton
Feed materials in compound feeds for all animals

152 **Tabell 8.8** Råvaror ingående i foderblandningar producerade i Sverige för samtliga djurslag 2010, ton
Feed materials in compound feeds produced in Sweden for all animals

9. Stödåtgärder
Support

161 **Tabell 9.1** Direktstöd till jordbruket utbetalade för 2000–2011, milj. kr
Disbursed direct support to the agricultural holdings

162 **Tabell 9.2** Gårdsstöd samt diverse produktstöd för stödåret 2011 utbetalade t.o.m. april 2012, 1 000-tal kr
Single farm payment and various product support

163 **Tabell 9.3** Kompensationsbidrag samt nationellt stöd till norra Sverige för stödåret 2011 utbetalt t.o.m. april 2012, 1 000-tal kr
Disbursed support for less favoured areas and national support to the north of Sweden

164 **Tabell 9.4** Registrerade arealer för vissa miljöersättningar avseende år 2011, hektar
Areas for environmental support

165 **Tabell 9.5** Miljöersättning för stödåret 2011 utbetalade t.o.m. april 2012, 1 000-tal kr
Environmental support

167 **Tabell 9.6** Beviljade stöd till modernisering av jordbruksföretag och startstöd till jordbruks-, trädgårds- och renskötselföretag 2007–2011
Granted investment support to modernisation of agricultural holdings and setting up of young farmers

168 **Tabell 9.7** Beviljade stöd till högre värde i jord- och skogsprodukter 2007–2011, 1 000-tal kr
Granted investment support to adding value to agricultural and forest products for Sweden

169 **Tabell 9.8** Utbetalade projekstöd 2007–2011, 1 000-tal kr
Disbursed structural fund aid

170 **Tabell 9.9** Utbetalade stöd och ersättningar till rennäringen 2000–2011, 1 000-tal kr
Disbursed support and compensation to reindeer breeding

10. Jordbrukets ekonomi
Economics

179 **Figur 10A** Jordbrukets produktionsvärde till baspriser år 2010 i löpande priser
Output value in the agricultural sector at current basic prices

179 **Figur 10B** Jordbrukets kostnader till baspriser år 2010 i löpande priser
Costs in the agricultural sector at current basic prices

180 **Figur 10C** Jordbrukets prisindex 2005–2011 (2005=100)
Agricultural price indices

180 **Figur 10D** Försålda lantbruksenheter år 2011, köpeskilling medelvärde, 1 000-tal kr
Sold agricultural units, average market price

181 **Tabell 10.1** Jordbrukets bidrag till bruttonationalprodukten till marknadspris 1993–2011 enligt ENS95. Löpande priser, milj. kr
Contribution to gross domestic product by agriculture according to ESA95. Current prices

182 **Tabell 10.2** Jordbrukets produktionsvärde, kostnader och nettoöverskott till baspriser för åren 2000–2010 i löpande priser, mkr
EAA (Economic Accounts for Agriculture) at basic prices 2000–2010 at current prices

184 **Tabell 10.3** Intäkter, kostnader m.m. till nukostnader i jord- och skogsbruket 2009 och 2010. Redovisning för riksområden (RO) och riket, driftsinriktningar samt storleksklasser efter standardtimmar, kr per företag
Receipts, costs etc. at current costs in agriculture and forestry. Data for major regions (RO) and the entire country, types of farming and size groups in standard man hours

188 **Tabell 10.4** Jordbrukarnas taxerade nettointäkter m.m. 2000–2010. Kronor per hushåll
The farmers' assessed net receipts from different sources of income. Average per household, SEK

189 **Tabell 10.5** Jordbrukarhushållens taxerade inkomster av näringsverksamhet och tjänst, nettoinkomst av kapital samt hushållsinkomst före och efter transfereringar år 2010. Medeltal i kronor per hushåll
The farmers' assessed income from business (incl. agriculture) and employment, net income from capital and household income before and after transfers. Average per household, SEK

190 **Tabell 10.6** Jordbrukets prisindex 2005–2011 (2005=100)
Agricultural price indices

191 **Tabell 10.7** Priser på traktorer, drivmedel, vegetabilier och animalier 1990–2011, kr
Prices of tractors, fuel, vegetables and animal products

192 **Tabell 10.8** Indextal för delposter i avräkningsprisindex 2005–2011 (2005=100)
Producer price index. Indices for subtotals

192 **Tabell 10.9** Genomsnittliga arrendepriser för jordbruksmark med och utan gratisarrenden samt för åkermark 2010, kr per hektar
Average rent for agricultural land and for arable land

193 **Tabell 10.10** Utvecklingen av arrendepriser 1994–2010 (1994=100)
Rent for agricultural land, indices

193 **Tabell 10.11** Genomsnittliga priser på jordbruksmark 1995–2010, 1 000-tal kr per hektar
Average prices on agricultural land

194 **Tabell 10.12** Försålda lantbruksenheter 2011
Sold agricultural units

11. Ekologisk produktion
Organic farming

198 **Tabell 11.1** Omställd ekologiskt odlad areal och areal under omställning
Fully converted area, area under conversion and total organic area

198 **Tabell 11.2** Omställd ekologiskt odlad jordbruksmark fördelad på olika grödgrupper, hektar
Fully converted organic areas for different groups of crops

199 **Tabell 11.3** Antal omställda ekologiskt producerade djur
Number of organic livestock

200 **Tabell 11.4** Spannmål 2011. Arealer med ekologisk odling, hektar
Cereals. Areas with cultivation in organic farming

200 **Tabell 11.5** Ärter och åkerbönor 2011. Arealer med ekologisk odling, hektar
Peas and field beans. Areas with cultivation in organic farming

201 **Tabell 11.6** Oljeväxter 2011. Arealer med ekologisk odling, hektar
Oilseed crops. Areas with cultivation in organic farming

201 **Tabell 11.7** Potatis och sockerbetor 2011. Arealer med ekologisk odling, hektar
Potatoes and sugar beets. Areas with cultivation in organic farming

202 **Tabell 11.8** Slåttervall. Första skörd, återväxt samt totalt inbärgad vallskörd 2011. Areal, hektarskörd och totalskörd vid ekologisk odling
Temporary grasses. First cut, regrowth and total production. Crop area, yield per hectare and total production in organic farming

203 **Tabell 11.9** Spannmål 2011. Hektarskörd vid ekologisk odling, kg/ha
Cereals. Yield per hectare in organic farming

203 **Tabell 11.10** Spannmål 2011. Totalskördar vid ekologisk odling, ton
Cereals. Total production in organic farming

204 **Tabell 11.11** Ärter, åkerbönor och matpotatis 2011. Hektarskörd vid ekologisk odling, kg/ha och total skörd, ton
Peas, field beans and table potatoes. Yield per hectare and total production in organic farming

205 **Tabell 11.12** Areal med ekologiskt odlade trädgårdsprodukter som odlas i växthus och på friland 2008
Areas for organically cultivated horticultural products in greenhouse and outdoor cultivation

12. Jordbrukets miljöpåverkan
Impacts from agriculture on environment

214 **Figur 12A** Areal betesmark 1990–2010
Permanent grassland

214 **Figur 12B** Försäljning av mineralgödselmedel till jord- och trädgårdsbruket 1985–2011, 1 000-tal ton
Sale of fertilizers to the agricultural and horticultural sector

215 **Figur 12C** Slam som återförts till jordbruket
Sludge brought back to agriculture

215 **Figur 12D** Kväveläckage från åkermarkens rotzon, riket, 1 000-tal ton
Nitrogen leaching from arable land

215 **Figur 12E** Nettobelastning på vatten av fosfor från mänsklig verksamhet, 2009
Net pollution load on water by phosphorus from human activities

215 **Figur 12F** Nettobelastning på havet av kväve från mänsklig verksamhet, 2009
Net pollution load on marine waters by nitrogen from human activities

216 **Figur 12G** Ammoniakavgång från jordbruket
Emission of ammonia from agriculture

216 **Figur 12H** Genomsnittligt kadmiuminnehåll i fosforgödsel och slam
Mean content of cadmium in phosphorus manure and sludge

216 **Figur 12I** Kalkning av åkermark, kg CaO per hektar utnyttjad åkermark
Liming per hectare utilized arable land

217 **Figur 12J** Växtskyddsmedel i jordbruket, antal hektardoser 1998–2010
Plant protection products in agriculture, number of doses per hectare

217 **Figur 12K** Växtskyddsmedel i jordbruket, antal hektardoser i relation till åkerarealen 1998–2010
Plant protection products in agriculture, number of doses per hectare in relation to the area of arable land

218 **Figur 12L** Utsläpp av svaveldioxid från direkt energianvändning i jordbruket (inkl. trädgård)
Emission of sulphur dioxide from direct use of energy in agriculture (horticulture incl.)

218 **Figur 12M** Utsläpp av kväveoxider från direkt energianvändning i jordbruket (inkl. trädgård)
Emission of nitrogen oxides from direct use of energy in agriculture (horticulture incl.)

218 **Figur 12N** Utsläpp av växthusgaser totalt och från jordbruket
Emission of greenhouse gases, totally and from agriculture

219 **Tabell 12.1** Areal betesmark 2011, hektar
Areas under pasture and meadow

220 **Tabell 12.2** Anslutning till och måluppfyllelse i landsbygdsprogrammet, Förbättra miljön och landskapet
Connection to and target fulfilment for Rural Development Programme

222 **Tabell 12.3** Förbrukning av växtnäringsämnen i mineral- och stallgödsel samt totalkväve i stallgödsel 2008/09
Consumption of plant nutrients in fertilizers and manure and of total nitrogen in manure

224 **Tabell 12.4** Förbrukning av kväve, fosfor och kalium från mineral- och stallgödsel i olika grödor 2008/09
Consumption of nitrogen, phosphorus and potassium in fertilizers and animal manure in different crops

225 **Tabell 12.5** Kävegödslade arealer 2008/09
Arable land treated with nitrogen containing commercial fertilizers and manure

225 **Tabell 12.6** Kväve- och fosforbalanser för jordbruksmark (”soil surface” bruttobalanser)
Nitrogen- and phosphorus balances for arable land

226 **Tabell 12.7** Ammoniakavgång i jordbruket 1995–2009
Emissions to air of ammonia in agriculture

227 **Tabell 12.8** Sålda växtskyddsmedel, antal hektardoser och genomsnittlig dos 1995–2010
Plant protection products sold to farmers, number of doses and average dose in kg/ha

228 **Tabell 12.9** Användning av ogräs-, svamp- och insektsmedel i jordbruksgrödor 2009/2010. Behandlad grödareal, procent, samt förbrukad mängd aktiv substans, kg/ha och ton
Use of herbicides, fungicides and insecticides in all arable crops, treated crop area and active substance

230 **Tabell 12.10** Användning av ogräs-, svamp- och insektsmedel i olika grödor i jordbruks- och vissa trädgårdsgrödor 2009/2010. Behandlad grödareal, procent samt förbrukad mängd aktiv substans, kg/ha
Use of herbicides, fungicides and insecticides in different arable crops, treated crop area and active substance

13. Jordbruket i EU
Agriculture in the European Union

234 **Tabell 13.1** Sysselsättning fördelad på sektorer 2010, 1 000-tal personer och procent
Civilian employment by sector of activity

235 **Tabell 13.2** Total areal och jordbruksareal 2010, 1 000-tal hektar
Total and agricultural area

236 **Tabell 13.3** Antal företag med fördelning efter storleksklasser 2007
Holdings by size classes of holdings

237 **Tabell 13.4** Utnyttjad jordbruksareal med fördelning efter storleksklasser 2007, 1 000-tal hektar
Utilized agricultural area by size classes of holdings

238 **Tabell 13.5** Skördad areal av några av de viktigaste grödorna 2010, 1 000-tal hektar
Harvested area of some of the most important crops

240 **Tabell 13.6** Totalskörd av några av de viktigaste grödorna 2010, 1 000-tal ton
Total production of some of the most important crops

242 **Tabell 13.7** Skörd av vissa grönsaker 2010, 1 000-tal ton
Harvested production of selected fresh vegetables

243 **Tabell 13.8** Antal nötkreatur i maj / juni 2010, 1 000-tal
Number of bovines

244 **Tabell 13.9** Antal svin, får och getter i december 2010, 1 000-tal
Number of pigs, sheep and goats

245 **Tabell 13.10** Antal företag med mjölkkor efter besättningsstorlek 2007
Number of holdings with dairy cows by size of herd

246 **Tabell 13.11** Antal mjölkkor efter besättningsstorlek 2007, 1 000-tal
Number of dairy cows by size of herd

247 **Tabell 13.12** Animalieproduktion 2010, 1 000-tal ton
Production of animal products

14. Internationella uppgifter om jordbruk
International data on agriculture

250 **Tabell 14.1** Åkerarealens användning i olika länder 2010, 1 000-tal hektar
Use of arable land in different countries

252 **Tabell 14.2** Totalskördens storlek i olika länder 2010, 1 000-tal ton
Crop production in different countries

254 **Tabell 14.3** Antal husdjur i olika länder 2010, 1 000-tal (höns i miljon-tal)
Number of livestock in different countries

256 **Tabell 14.4** Animalieproduktion i olika länder 2010
Livestock production in different countries

258 **Tabell 14.5** Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binäringar och dess andel av den totala förvärvsarbetande befolkningen i olika länder 2009
Economically active population in agriculture and subsidiary industries and its share of the total economically active population in different countries

15. Industriproduktion m.m.
Manufacturing

266 **Figur 15A** Antal sysselsatta inom livsmedelsindustrin 2010
Number of employees in food manufacturing

267 **Figur 15B** Industriproduktion av vissa livsmedel och livsmedelsvarugrupper 2010, 1 000-tal ton
Industrial production of certain food products and groups of food products

268 **Tabell 15.1** Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av nötboskap 1995–2011
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of cattle

268 **Tabell 15.2** Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av får och lamm 1995–2011
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of sheep and lambs

269 **Tabell 15.3** Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av svin 1995–2011
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of pigs

269 **Tabell 15.4** Antal slaktkroppar, 1 000-tal och slaktade kvantiteter av kycklingar 1995–2011, 1 000-tal ton
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of chickens

269 **Tabell 15.5** Partihandelns invägning och total produktion av ägg 1990–2011, 1 000-tal ton
Eggs delivered to wholesalers and total production

270 **Tabell 15.6** Produktion av kött från ren och vilt 1990–2011, ton
Production of meat from reindeer and wild animals

270 **Tabell 15.7** Antal mejerier och mjölkleverantörer till dessa, vid mejerier invägd mjölk, medelinvägning per dag och leverantör, medelfetthalt samt medelproteinhalt 1990–2011
Number of dairies and suppliers, weight of delivered milk and average content of fat and protein

271 **Tabell 15.8** Användning av vid mejerier invägd mjölk 1990–2011, 1 000-tal ton och procent
Disposition of milk delivered to dairies

271 **Tabell 15.9** Produktion av mejerivaror och mjölkpulver 1995–2011, 1 000-tal ton
Dairy production and production of milk powder

272 **Tabell 15.10** Antal arbetsställen, antal sysselsatta och förädlingsvärden inom livsmedels- och dryckesvaruindustrin. Branschindelning enligt SNI 2007
Number of establishments, employees and value added in foodstuffs and beverages manufacturing. Division into branches according to SNI 2007

274 **Tabell 15.11** Industrins produktion av jordbruksvaror och livsmedel 2006–2010, milj. kr
Industrial production of agricultural products and foodstuffs

275 **Tabell 15.12** Sysselsatta minst en timme per vecka i november inom olika livsmedels-branscher 2009 och 2010 enligt SNI 2007
Number of employed persons at least one hour/week in November in different branches of the food sector according to SNI 2007

16. Import och export av jordbruksvaror och livsmedel
Imports and exports of agricultural products and foodstuffs

281 **Figur 16A** Import och export av livsmedel och drycker 1997–2011, milj. kr
Imports and exports of foodstuffs and beverages

283 **Tabell 16.1** Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 2006–2011, milj. kr. Varugruppering enligt SITC
Imports and exports of agricultural products and foodstuffs. Specification according to SITC

284 **Tabell 16.2** Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 2006–2011, milj. kr, insamlade värden
Imports and exports of agricultural products and foodstuffs, collected data

286 **Tabell 16.3** Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 2006–2011, 1 000-tal ton, insamlade värden
Imports and exports of agricultural products and foodstuffs, collected data

288 **Tabell 16.4** Import och export av husdjur 2006–2011, ton och 1 000-tal kr, insamlade värden
Imports and exports of livestock, collected data

289 **Tabell 16.5** Import och export av förädlade livsmedel 2006–2011, milj. kr, insamlade värden
Imports and exports of processed foodstuffs, collected data

291 **Tabell 16.6** Import av jordbruksvaror och livsmedel med fördelning på de viktigaste avsändningsländerna 2011, milj. kr, insamlade värden.
Varugruppering enligt SITC
Imports of agricultural products by the most important countries of dispatch, collected data. Specification according to SITC

293 **Tabell 16.7** Export av jordbruksvaror och livsmedel med fördelning på de viktigaste mottagarländerna 2011, milj. kr, insamlade värden.
Varugruppering enligt SITC
Exports of agricultural products by the most important countries of destination, collected data. Specification according to SITC

17. Konsumtion av livsmedel
Consumption of foodstuffs

299 **Figur 17A** Privat konsumtion av livsmedel och drycker enligt nationalräkenskaperna i procent av värdet av hushållens totala konsumtion 1997–2011
Private consumption of food and beverages according to the National Accounts, per cent of total consumption expenditures

299 **Figur 17B** Privat konsumtion av olika livsmedel och drycker 2011 enligt nationalräkenskaperna, fördelning i procent
Private final consumption of different foodstuffs and beverages according to the National Accounts

300 **Tabell 17.1** Direktkonsumtion av livsmedel 1990–2010, kilo eller liter per person
Consumption of food. Kilogrammes or litres per person

303 **Tabell 17.2** Näringsvärden per person och dag. Genomsnitt för hela befolkningen
Nutritive values per capita and day. Means for the whole population

303 **Tabell 17.3** Genomsnittlig tillförsel av energi, protein, fett och kolhydrater per person och dag 1980 och 2010 med fördelning på olika livsmedel
Mean supply of energy, protein, fat and carbohydrates per capita and day by different foodstuffs

304 **Tabell 17.4** Genomsnittlig tillförsel av vissa vitaminer, järn, kalcium och fibrer per person och dag 2010 med fördelning på olika livsmedel. Milligram
Mean supply of certain vitamins, iron, calcium and fibres per capita and day by different foodstuffs

305 **Tabell 17.5** Försäljning (inkl moms) av livsmedel och drycker inom handeln 2000–2010 (enligt mer detaljerad COICOP), belopp i milj. kr
Turnover (incl. VAT) of food and drinks for the retail trade and retail sale of automotive fuel (by more detailed COICOP)

307 **Tabell 17.6** Hushållens konsumtionsutgifter efter ändamål 1995–2011 enligt nationalräkenskaperna (NR), löpande priser, milj. kr
Household final consumption expenditure by purpose according to the National Accounts, current prices

308 **Tabell 17.7** Hushållens konsumtionsutgifter efter ändamål 1995–2011 enligt nationalräkenskaperna (NR), fasta priser, index (2000=100)
Household final consumption expenditure by purpose according to the National Accounts, fixed prices, index numbers

18. Livsmedelssäkerhet
Food safety

313 **Figur 18A** Frekvensen av olika anmärkningar efter provtagning på dricksvatten 2009, procent
Percentage of various remarks in drinking-water

313 **Figur 18B** Andel anmärkningar efter provtagning 2009 på dricksvattenanläggningar fördelade efter antal konsumenter på anläggningen, procent
Percentage of remarks at drinking-water structures distributed by numbers of consumers at the structure

314 **Figur 18C** Andel prov med förekomst av bekämpningsmedelsrester i färsk eller frusen frukt och grönsaker, vegetabiliska konserver samt spannmål och spannmålsprodukter 2009, procent
Percentage of samples with pesticide residues in fresh or frozen fruit and vegetables, canned vegetables and cereals

315 **Figur 18D** Andel överskridanden av gränsvärdena för tillåtna bekämpningsmedelsrester i färska frukter och grönsaker 1996–2009. Inhemska samt importerade produkter från EU och tredje land, procent
Percentage of exceeded limit values for residues of pesticides in fresh fruit and vegetables. Domestic and imported products respectively

315 **Figur 18E** Fördelning av prov med eller utan halter av bekämpningsmedelsrester i stickprovskontrollen 2000–2009, procent
Distribution of samples with or without residues of pesticides (The Swedish Monitoring of Pesticide Residues in Food)

316 **Figur 18F** Antal besättningar av olika djurslag som infekterats av *Salmonella* 2004–2010
Number of herds of different kind of animals infected by Salmonella

316 **Figur 18G** Antal rapporterade fall av human *Salmonella*-infektion i Sverige 2000–2010
Number of reported cases of human infections of Salmonella in Sweden

317 **Figur 18H** Andel positiva prov för *Campylobacter* tagna på kycklinggårdar 2005–2010, procent
Frequency of positive samples of Campylobacter from chickenfarms

317 **Figur 18I** Antal rapporterade fall av human *Campylobacter*-infektion i Sverige 2000–2010
Number of reported cases of human infection caused by Campylobacter in Sweden

318 **Tabell 18.1** Antal dricksvattenanläggningar med anmärkning uppdelat på typ av anmärkning 2009
Number of drinking-water structure with remarks distributed by type of remark

318 **Tabell 18.2** Resultat av det svenska kontrollprogrammet för pesticidrester i livsmedel av vegetabiliskt och animaliskt ursprung 2009
Results from the Swedish Monitoring of Pesticide Residues in Food

319 **Tabell 18.3** Sammanfattning av prover med resthalter av pesticider i frukt och grönsaker som tagits under 2009 efter ursprung
Summary of samples with residues of pesticides in fruits and vegetables, taken by origin

319 **Tabell 18.4** Antal prov och andel prov med förekomst av resthalter av pestcider i frukter, grönsaker, spannmål och spannmålsprodukter från olika odlingsformer 2009
Number of samples and share of samples with or without residues of pesticides in fruits, vegetables, cereals and cerealproducts distributed by type of farming

320 **Tabell 18.5** Resultat av det svenska kontrollprogrammet för *Salmonella* efter provtagning i olika led i livsmedelsproduktionen under åren 2000–2010
Results for Salmonella in the Swedish Reporting and Monitoring system in different parts of the foodstuff production

321 **Tabell 18.6** Resultat från provtagning och analys efter *Campylobacte*r 2000–2010
Results from sampling and analysis of Campylobacter

19. Priser på livsmedel
Prices on food

326 **Figur 19A** Konsumentprisindex 1980–2011 (1980=100)
Consumer Price Index

327 **Tabell 19.1** Konsumentpriser för vissa livsmedel. Årsmedelpriser, kr
Average yearly retail prices for selected foods

328 **Tabell 19.2** Konsumentprisindex (KPI), vissa livsmedelsvarugrupper enligt COICOP, skuggindextal (1980=100)
Consumer Price Index, different groups of food products according to COICOP, shadow index numbers

330 **Tabell 19.3** Prisindex inom livsmedelsområdet (2005=100)
Price index numbers in the food sector

20. Internationella uppgifter om livsmedel
International data on food

334 **Figur 20A** Prisnivåindex för total privat konsumtion samt för olika livsmedel 2010 för EU-länderna och vissa andra länder (EU-27=100)
Comparative price levels for total private consumption for different foodstuffs for EU-countries and some other countries

336 **Figur 20B** Harmoniserat index för konsumentpriser (HIKP) 2011 för EU-länderna och vissa andra länder (2005=100)
Harmonized Index for Consumer Prices (HICP) for EU-countries and some other countries

338 **Tabell 20.1** Fördelning av hushållens individuella privata konsumtion i nominella värden för EU-länderna och vissa andra länder 2010, procent
Distribution of the individual private consumption by households at nominal values for EU-countries and some other countries

339 **Tabell 20.2** Indextal, baserade på hushållens individuella konsumtionsutgifter, per invånare i reala värden till internationella priser för EU-länderna och vissa andra länder 2010 (EU-27=100)
Indices of real value per head, of final consumption expenditure by households, for EU-countries and some other countries

340 **Tabell 20.3** Prisnivåindex för total privat konsumtion samt för olika livsmedel 2010 för EU-länderna och vissa andra länder (EU-27=100)
Comparative price levels for total private consumption for different foodstuffs for EU-countries and some other countries

342 **Tabell 20.4** Prisnivåindex för total privat konsumtion för OECD-länderna 1990–2010
Comparative price levels for total private consumption

343 **Tabell 20.5** Harmoniserat index för konsumentpriser 2010 och 2011 (HIKP) för EU-länderna och vissa andra länder (2005=100). Vissa huvudgrupper
Harmonized Index for Consumer Prices (HICP) for EU-countries and some other countries. Selected categories of foodstuffs

344 **Tabell 20.6** Mervärdesskattesatser inom EU den 1 januari 2012, procent
VAT rates in EU-countries at 1st January 2012, per cent

Jordbruksåret 2011

Avsnittet är skrivet av Harald Svensson, chefsekonom vid Jordbruksverket.

Spannmålspriserna och oljefröpriserna var goda under 2011, samtidigt som priserna på animalier låg på ungefär samma nivåer som noterats de senaste åren. Grisköttspriserna blev dock låga till följd av turbulens på marknaden under slutet av 2010.

Spannmålsskörden 2011 blev lägre än genomsnittet för de senaste fem åren men bättre än den låga skörden under 2010. Både utvintringsskador och bärgningsproblem bidrog till den låga skörden. På animalieområdet noterades särskilt minskning av slakten av griskött. Mjölkproduktionen och slakten av kyckling minskade marginellt, medan slakten av nötkött förblev oförändrad. Avvecklingen av handjursbidraget årsskiftet 2011/12 medförde en viss anhopning av slakt under hösten 2011 och att slakten under 2012 därför troligen blir lägre. Till följd av den låga lönsamheten inom grisköttssektorn under 2011 kommer även slakten av griskött att bli lägre 2012.

Under året har inga principiella beslut fattats om förändringar i jordbrukspolitiken. Förberedelser sattes igång för en förändrad politik att gälla mellan 2014 och 2020. I oktober 2011 redovisade EU-kommissionen förslag till nya grundförordningar som förhandlas med medlemsstaterna och EU-parlamentet under 2012 och med beslut 2013.

Arealanvändningen

Många lantbrukare rapporterade våren 2011 om höstsådda arealer som fick köras upp och sås om med andra grödor. Det fanns också utvintringsskador i de höstsådda grödor som inte körts upp, vilket bidrog till lägre skördeutbyte per hektar. Den långa och snörika vintern ledde till att vårbruket blev försenat och ofta utdraget. Sommaren var varm och torr. I mitten av augusti kom det sedan stora regnmängder som fördröjde och försvårade skördearbetet. Sammanfattningsvis kan man säga att väderväxlingarna kom i fel ordning; regn på våren i samband med vårsådden, därefter torka under tillväxtperioden och sedan regn igen när det var dags att skörda.

Åren efter frikopplingen av arealstödet från 2005 har gett minskade spannmålsarealer med ca 10 %. De senaste åren tycks odlingen ha stabiliserat sig vid 1 miljon hektar. Under 2011 blev den 995 000 hektar, varav 410 000 hektar höstsådda och 580 000 hektar vårsådda grödor. Totalt ökade spannmålsodlingen marginellt från 2010. Odlingen av oljeväxter har ökat de senaste åren, men föll tillbaka under 2011 beroende bland annat på utvintringsskador. Arealen höstraps minskade med 21 %, varav ungefär hälften av minskningen berodde på att arealer fick köras upp på våren. Arealen vårsådda oljeväxter var oförändrad jämfört med 2010.

Odlingen av sockerbetor uppgick under 2011 till 40 000 hektar, vilket är en ökning jämfört med 2010. Tendensen för odlingen har de senaste åren dock varit avtagande, till exempel 2005 var arealen ca 50 000 hektar. Odlingen av matpotatis uppgick 2011 till 20 000 hektar som är i nivå med omfattningen de senaste åren. Även odlingen av stärkelsepotatis har varit oförändrad de senaste åren och uppgick 2011 till 8 000 hektar.

Vallarealen har ökat i stort sett kontinuerligt de senaste åren och uppgick under 2011 till drygt 1,1 miljoner hektar. Arealen vall har ökat trots att antalet nötkreatur har minskat. Den totala åkerarealen har varit i stort sett oför-

Figur 1
Spannmålsarealen 2011 jämfört med 2004 och 2010 fördelat per län
Area of cereals by county

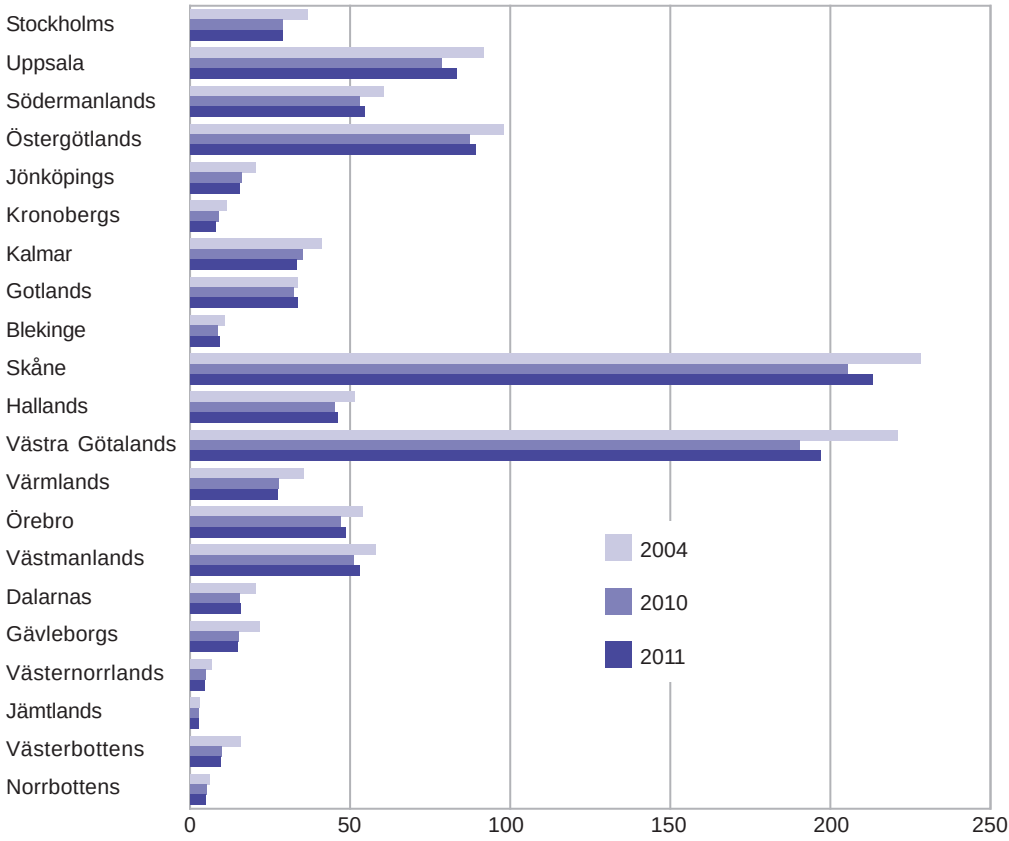

Källa: Jordbruksverket.

ändrad vid drygt 2,6 miljoner hektar under de senaste åren. Arealen betesmark och slåtteräng har visat en avtagande tendens och uppgick under 2011 till knappt 450 000 hektar mot drygt 450 000 hektar under 2010.

Sett i ett längre perspektiv är åkermarkens omfattning mycket stabil och har minskat med knappt 10 000 hektar per år sedan år 2000. Jordbrukspolitikens utformning med gårdsstödet uppmuntrar att behålla arealen som jordbruksmark. Sett till olika grödgrupper noteras däremot större förändringar. Arealen oljeväxter har fördubblats från ca 50 000 hektar till ca 100 000 hektar. Arealen spannmål har minskat från nästan 1,25 miljoner hektar år 2000 till runt 1,0 miljoner hektar efter införandet av gårdsstödet 2005. Vallarealen har ökat med ca 200 000 hektar från drygt 900 000 hektar år 2000 till drygt 1,1 miljoner hektar 2011. Sammanfattningsvis kan denna redovisning ge den slutsatsen att användningen av marken är mindre intensiv nu än den var för till exempel tio år sedan. Ett viktigt skäl till denna slutsats är att antalet grovfoderkonsumerande djur har minskat samtidigt som arealen vall har ökat.

En ytterligare intressant jämförelse som kan göras är att arealen höstsådda spannmåls- och oljeväxtgrödor visar en ökande tendens. Särskilt har höstrapsodlingen ökat. Samtidigt med denna tendens är minskningen av vårsådda spannmålsgrödor tydlig. Dessa tendenser blir ännu tydligare om uppgifter tas med för ytterligare ett par decennier bakåt.

Figur 2
Åkerarealens användning 2000–2011, 1 000-tal hektar
Arable land by group of crops

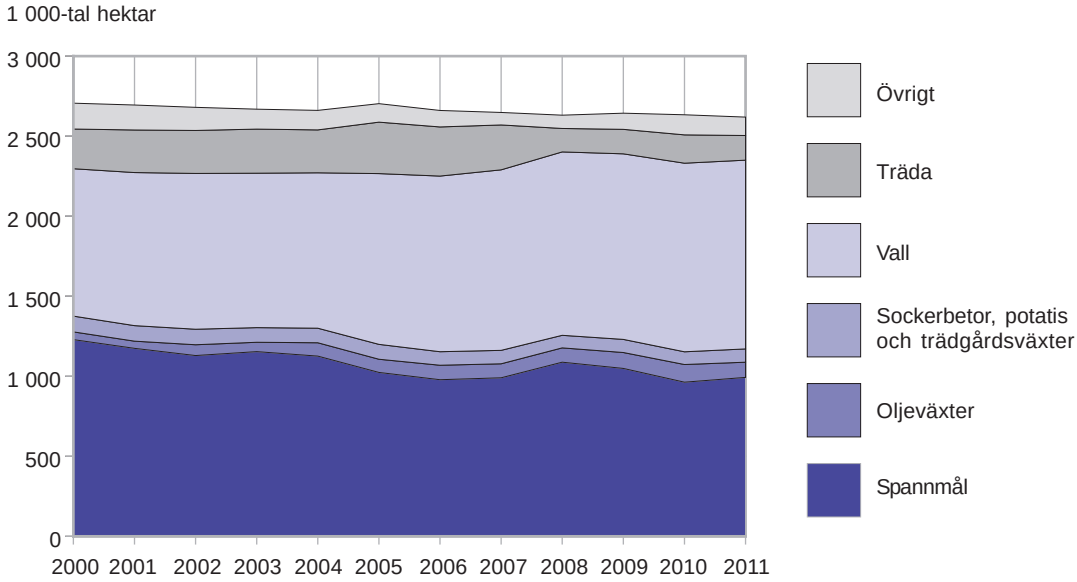

Källa: Jordbruksverket.

Figur 3
Användning av åkerareal för spannmål och oljeväxter 2000–2011, 1 000-tal hektar
Arable land by group of crops, cereals and oilseed crops

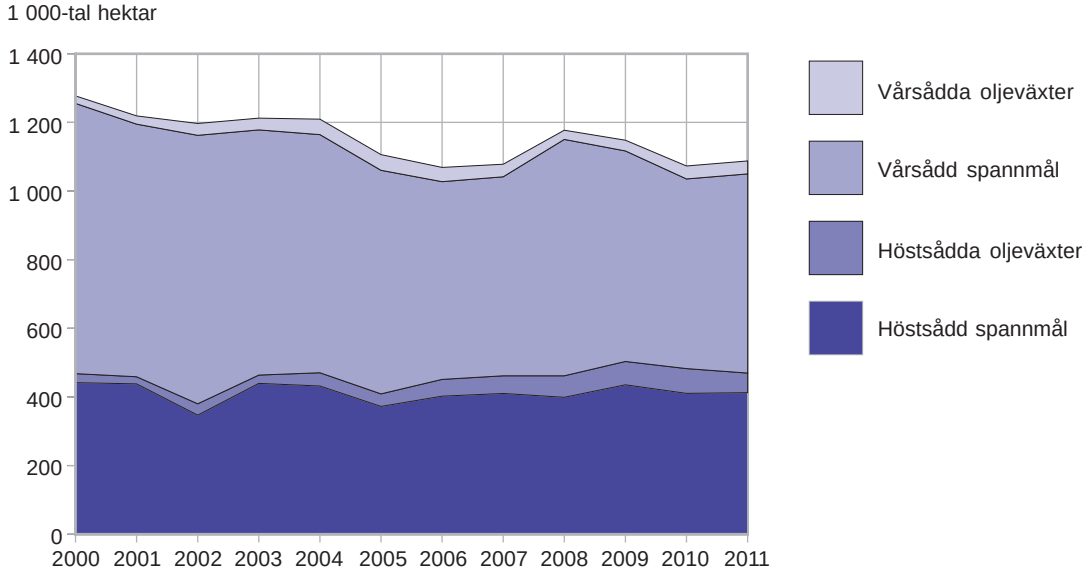

Källa: Jordbruksverket.

Skörden av spannmål och sådden hösten 2011

Den totala skörden av spannmål har beräknats till 4,6 miljoner ton under 2011. Den är 3 % lägre än genomsnittet för de fem senaste åren men 8 % högre än 2010 års spannmålsskörd. Anledningen till det något bättre skörderesultatet är delvis att hektarskörden blev högre på riksnivå för höstråg, vårkorn och havre.

Till exempel har totalskörden av höstvete beräknats till 2,0 miljoner ton, vilket motsvarar 42 % av den totala spannmålsskörden. Arealen av höstvete ökade med 6 % jämfört med 2010 och även totalskörden ökade med 5 %. I den redovisade skörden av höstvete ingår kvantiteter som odlats för produktion av energi. Här ingår även mer lågavkastande höstsådda vetearter såsom dinkel, lantvetesorter etc.

På riksnivå beräknas de helt obärgade arealerna av spannmål motsvara 2,2 % av den totala spannmålsarealen. I Norrbottens län blev nästan 47 % av spannmålsarealen obärgad. I Västernorrlands och Västerbottens län är andelen obärgad spannmålsareal 12 %. Även i Värmlands, Hallands och Kronobergs län har stora andelar av arealerna lämnats obärgade.

Ett utmärkande drag i årets skörderesultat är att skördenivåerna varierar mycket mellan närbelägna gårdar. Exempelvis kan en gård redovisa i det närmaste missväxt på grund av torka samtidigt som granngården anger rekordhöga avkastningsnivåer följt av förklaringar om regnskurar som kommit i lagom mängd. Detta medför att de sammanvägda skörderesultaten för ett helt län eller ett produktionsområde ibland inte speglar den variation som finns lokalt.

Totalskörden av raps och rybs har beräknats till 250 000 ton, vilket är 10 % mindre än föregående års resultat. Den totala skörden av höstraps blev 22 % lägre än förra året. Höstrapsarealen minskade med 21 %, vilket innebar en vändning efter att odlingen förut visat en uppåtgående trend sedan 2005. Närmare 60 % av höstrapsodlingen fanns under 2011, liksom under de två föregående åren, i Skåne.

Den totala bärgade skörden av slåttervall skattas till 4,6 miljoner ton. Första skörden skattas till 2,8 miljoner ton och återväxten till 1,8 miljoner ton. Skördenivån totalt blev 8 % lägre än föregående års totala bärgade skörd men en ökning med 6 % jämfört med femårsgenomsnittet.

Totalskörden av matpotatis beräknas för riket till 584 000 ton. Det är 8 % högre än 2010 års slutliga totalskörd. Potatis för stärkelse odlas främst i Skåne, Blekinge och Kalmar län. Totalskörden beräknas till 298 000 ton, vilket är 9 % högre än föregående års resultat.

Regn i väster ledde till minskad höstsådd areal under hösten 2011 för skörd 2012. En betydande del av den planerade sådden av spannmål blev därför inte av. Årets höstsådda arealer av spannmål och oljeväxter beräknas till 404 000 hektar totalt för riket. Det är 17 % mindre än förra årets arealer och 18 % mindre än genomsnittet för de senaste fem åren. Av spannmål är den största grödan höstvete med 288 000 hektar. Höstsådden av oljeväxter utgörs i första hand av höstraps med 62 000 hektar som är ungefär samma nivå som förra året.

Animalieproduktionen

Frikopplingen av de djurrelaterade direktstöden från 2005 har påverkat produktionen av mjölk, nötkött samt får- och lammkött. Mjölkproduktionen har minskat successivt sedan år 2000 när produktionen var precis under kvottaket. Produktionen under 2011 blev knappt 2,9 miljoner ton. Produktionen av nötkött har sedan 2005 pendlat mellan 130 000 och 140 000 ton. Under 2011 blev produktionen 138 000 ton. Siffran för 2011 har påverkats i höjande riktning genom att det kvarvarande kopplade handjursbidraget frikopplats från 2012. Produktionen av griskött har sedan 2005 pendlat mellan 255 000 och 275 000 ton. Under 2011 blev produktionen 256 000 ton. Minskningen under 2011 får i hög grad tillskrivas det lönsamhetsfall som inträffade i slutet av 2010. Produktionen av kyckling har däremot haft en ökande tendens, men som avstannade 2011 då produktionen uppgick till 113 000 ton.

Produktionen i mejerierna av konsumtionsmjölk, inklusive syrade produkter, fortsatte att falla under 2011 och uppgick till drygt 1,1 mil-

Tabell 1
Produktionen av vissa animalieprodukter 2000–2011, 1 000-tal ton
Animal products

	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Mjölk	3 297	3 163	3 130	2 986	2 987	2 933	2 862	2 850
Nötkött	150	136	137	134	129	140	138	138
Griskött	277	275	264	265	271	261	263	256
Fjäderfäkött	90	99	103	107	109	107	114	113

Källa: Jordbruksverket.

joner ton. Produktionen av ost var oförändrad jämfört med 2010 och uppgick till 103 000 ton. Produktionen av smör har minskade till 17 000 ton, medan produktionen av mjölkpulver ökade något under året till 51 000 ton.

Tabell 2
Produktion av vissa mejeriprodukter, 1 000-tal ton
Dairy products

	2000	2010	2011
K-mjölk o. syrade produkter	1 285	1 178	1 138
Grädde	96	110	110
Ost	127	103	103
Smör	30	19	17
Mjölkpulver	47	49	51

Källa: Jordbruksverket.

Prisutvecklingen

De senaste åren har prisrörelserna varit kraftiga för flera produkter. Detta gäller särskilt för spannmål och oljefröer. En pristopp inträffade för dessa produktgrupper under 2007 och 2008. Även under senare delen av 2010 har starka prisökningar uppmätts och nivån för 2010 och 2011 tangerar därmed nästan det indextal som fastställdes för 2008. Värt att lägga märke till är också att prisindexet för griskött pendlat kring 100 under hela perioden.

Priserna på vissa insatsvaror har uppvisat en liknande variation, om än inte lika dramatisk. En pristopp inträffade 2008 för gödningsmedel och foder, men att priserna för dessa produkter föll tillbaka senare under 2008 och under 2009. Under 2010 märks återigen en tydlig prishöjning för foder, men som fallit tillbaka något under 2011. Priserna på andra mera betydande insatsvaror utvecklades i ungefär samma takt som priserna för insatsvaror i sin helhet. Priserna för insatsvaror i sin helhet (PM-index) har sedan 2005 stigit med 30 %. Detta kan jämföras med att de samlande producentpriserna steg med 31 % under samma period.

Livsmedelsprisernas utveckling (avser konsumentprisindex för jordbruksreglerade produkter) har de senaste åren visat samma mönster som den samlade prisutvecklingen enligt KPI med ett undantag, nämligen att prisutvecklingen för livsmedel var starkare 2007 och 2008 i samband med att jordbrukspriserna steg kraftigt. När jordbrukspriserna sedan föll tillbaka föll livsmedelspriserna inte tillbaka. Ökningen sedan 2005 av livsmedelspriserna uppgår till 17 % mot den allmänna prisutvecklingen enligt KPI som blev 13 %. Priserna i industriledet (PPI-J) har stigit något mer än livsmedelspriserna i konsumentledet, men mindre än priserna till jordbrukarna.

När utvecklingen enligt indexserier av de slag som används här jämförs med varandra får man hålla i minnet att man hanterar sektorsavgränsningar på olika sätt. T.ex. avser index för industriledet den produktion som sker i Sverige medan konsumentprisindex avser den sammansättning av produkter som konsumeras. Eftersom utrikeshandeln är betydande är det således inte ”samma” varor respektive varusammansättning enligt dessa båda index.

Figur 4
Utvecklingen av producentpriserna för vissa produktgrupper 2005–2011, index (2005=100)
Output Price Index

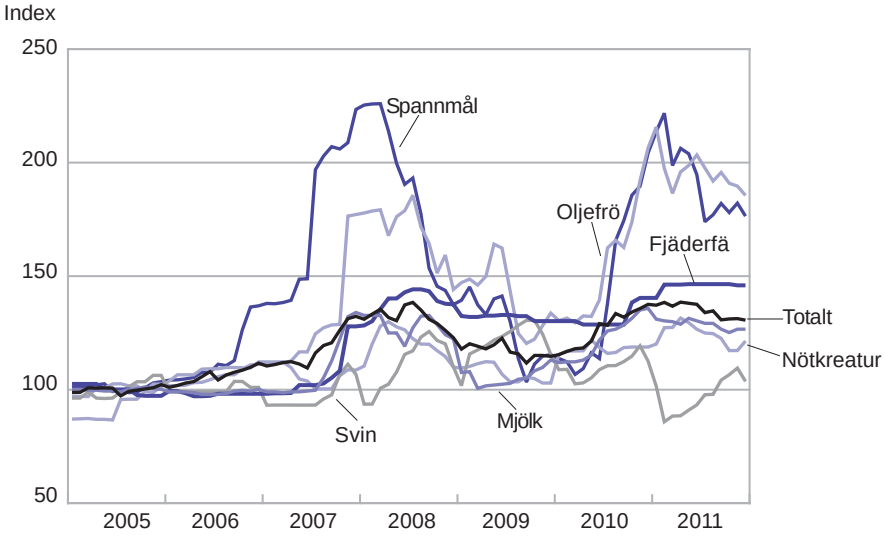

Källa: Jordbruksverket.

Figur 5
Utvecklingen av priserna för vissa grupper av insatsvaror 2005–2011, index (2005=100)
Agricultural Input Price Index

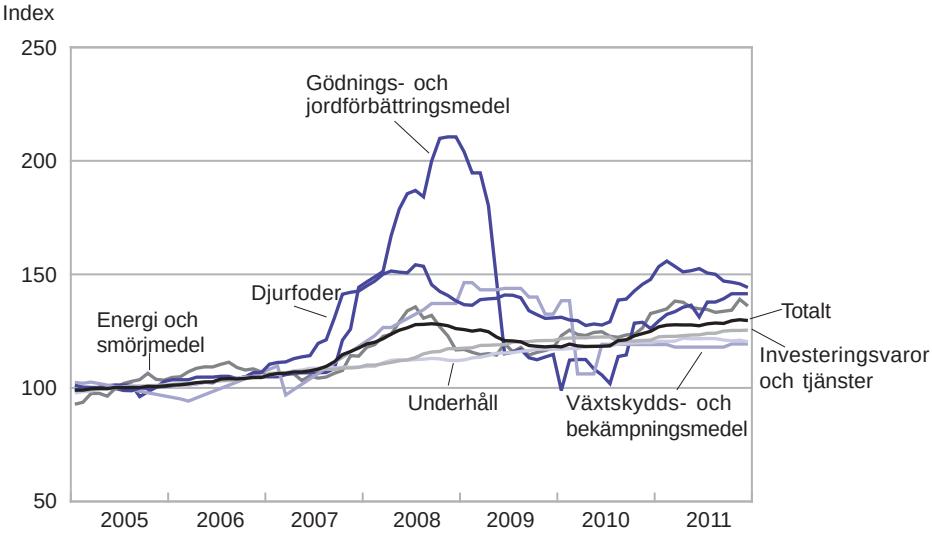

Källa: Jordbruksverket.

Figur 6
Utvecklingen av index på jordbruksområdet och konsumentprisindex 2005–2011, index (2005=100)
Price indices in the food sector and consumer price index

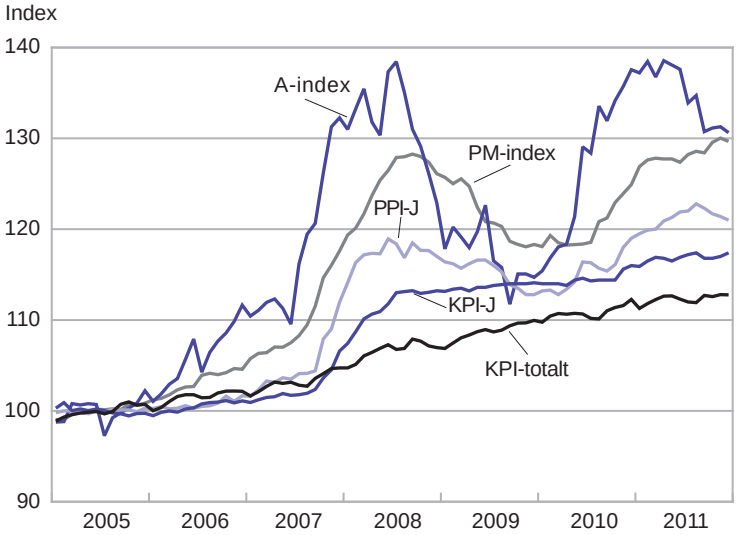

Källa: Jordbruksverket och SCB.

Den ekonomiska utvecklingen enligt Jordbruksekonomiska undersökningen för 2010

Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU) redovisar utvecklingen av jordbruksföretagens inkomst- och lönsamhetsförhållanden enligt företagsekonomiska principer. För växtodlingsföretag förbättrades intäkterna 2010, som är det senaste året som redovisats, för växtodling (även växtodlingsföretagen kan ha viss djurhållning) med runt 30 % jämfört med 2009. Kostnaderna för förnödenheter minskade påtagligt bland växtodlingsföretagen. Framförallt berodde detta på lägre pris på handelsgödsel och minskad användning av köpfodermedel.

De totala intäkterna ökade för mjölkföretagen 2010. Intäkterna för djurskötsel har ökat markant för samtliga grupper p.g.a. prisökning på mjölk och positiv prisförändring på djurbesättningarna. De totala driftkostnaderna har ökat något utom för den största redovisningsgruppen. Avskrivningskostnaderna och arrendekostnaderna har ökat med cirka 10 % mellan 2009 och 2010. Totalt sett har resultaten förbättrats avsevärt jämfört med 2009.

Kostnaderna för köttdjursföretagen har minskat mer än de genomsnittliga intäkterna, vilket gör att dessa företags nettoresultat förbättrats från 2009 till 2010. En förbättring kan noteras för intäkterna från djurskötsel under 2010 medan däremot intäkterna från direktersättningar försämrades. Kostnaderna för förnödenheter har minskat med drygt 30 %.

En förbättring kan noteras för svinföretagens bruttoresultat under 2010 fastän de genomsnittliga intäkterna minskade jämfört med 2009. Såväl intäkter för djurskötsel och direktersättningar som kostnader för växtodling och djurskötsel minskade. Däremot ökade intäkterna från spannmålsodlingen med drygt 50 %. Totalt sett minskade kostnaderna för förnödenheter bland svinföretagen med cirka 15 %. Det begränsade antalet svinföretag som är med i redovisningen gör att resultaten bör tolkas med försiktighet.

I diagrammet på nästa sida redovisas med exempel från gruppen mjölkföretag hur det ekonomiska resultatet mellan företagen kan variera mellan olika företag. Det resultatmått som valts här utgörs av täckningsgraden som definieras som intäkter av försäljning minus drifts-

kostnader, underhåll och avskrivningar och som ställs i relation till intäkterna. En täckningsgrad på till exempel 0,3 innebär då att 30 % av intäkterna används till annat än driftskostnader, underhåll och avskrivningar. De ingående företagen har räknats upp med sina respektive uppräkningsfaktorer för att avspegla alla landets mjölkföretag.

Grafen visar att ca 25 % av mjölkföretagen kan använda mindre än 20 % av intäkterna till annat än driftkostnader, underhåll och avskrivningar. Samtidigt finns i andra ändan av grafen 25 % av företagen med en täckningsgrad om minst 40 %.

Figur 7
Täckningsgradens variation för mjölkföretag enligt Jordbruksekonomiska undersökningen
The variation of the contribution margin (per cent of revenues) for milk holdings

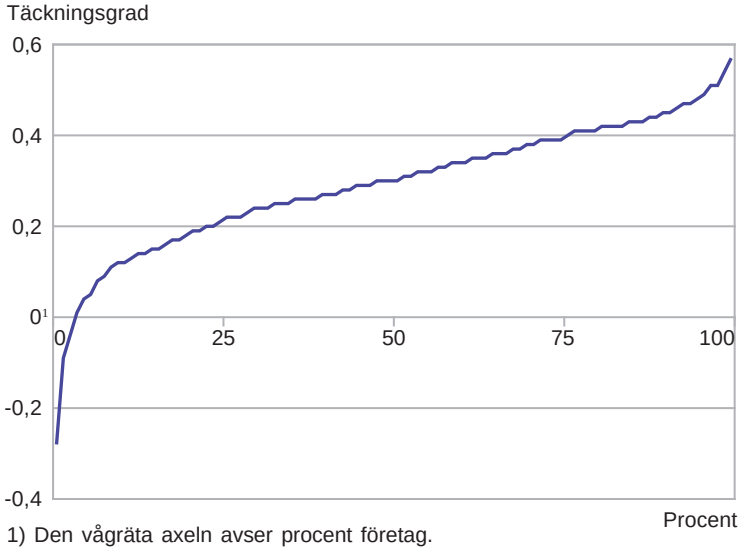

1) Den vågräta axeln avser procent företag.

Källa:SCB, Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU).

Den ekonomiska utvecklingen enligt sektorskalkyl för 2011

Jordbrukets totala produktionsvärde har ökat från 41 miljarder kr 2005 till 52 miljarder kr för 2011. Samtidigt har kostnaderna ökat från 36 till 47 miljarder kr. Detta innebär i sin tur att förädlingsvärdet blir i stort sett lika högt 2011 som 2005. I posten övriga produktionssubventioner ingår främst gårdsstödet och miljöersättningar. Förädlingsvärdet korrigerat för produktionssubventioner och löner, arrenden m.m. ger företagsinkomsten som för 2011 beräknas till drygt 7 miljarder kr. Eftersom underlagen för beräkningarna ännu inte är fullständiga kan man räkna med att siffrorna för de senaste åren behöver justeras.

Strukturutvecklingen

Uppgifter om företagsstrukturen finns tillgängliga fram till 2010. Ett problem vid tolkningen av dessa uppgifter är att den jordbruksreform som trädde i kraft från 2005 har medfört att antalet företag ökade.

Ett sätt att visa strukturutvecklingen är att visa hur antalet företag inom olika storleksgrupper (åker) har förändrats. År 2003 fanns drygt 65 000 företag med mer än 2 hektar åker. Antalet företag ökade i samband med reformen 2005 till ca 75 000. Därefter har antalet gått tillbaka och var 2010 ungefär lika många som 2003, dvs. drygt 65 000. De storleksgrupper som har minskat mellan 2003 och 2010 återfinns i intervallet 20–100 hektar åker. Antalet

Tabell 3
Ekonomisk kalkyl för hela jordbrukssektorn 2005–2011, miljarder kr
Economic accounts for agriculture

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011[1]
Vegetabilieproduktionens värde	15,1	15,9	21,9	20,0	18,3	21,8	21,9
Animalieproduktionens värde	20,3	20,7	20,3	23,5	21,0	22,4	23,1
Övriga intäkter	5,5	6,1	6,2	6,6	5,6	6,3	6,5
= Totalt produktionsvärde	40,8	42,7	48,4	50,0	44,9	50,4	51,5
- Kostnader inkl. kapitalförslitning	-36,4	-36,6	-41,1	-44,0	-43,2	-45,3	-46,9
= Förädlingsvärde	4,4	6,0	7,3	6,1	1,8	5,2	4,6
+ Övriga produktionssubventioner	8,4	8,5	9,0	9,4	9,5	9,2	9,4
- Löner, arrenden m.m.	-6,3	-6,5	-7,0	-6,9	-6,5	-6,9	-6,8
= Företagsinkomst	6,4	8,1	9,4	8,5	4,7	7,5	7,2

1) Prognos.

Källa: Jordbruksverket.

företag i övriga storleksgrupper har ökat eller är ungefär oförändrat.

Ett annat sätt att visa strukturutvecklingen är att analysera hur antalet företag med olika driftsinriktningar har förändrats jämfört med förändringen av det totala antalet företag. I diagrammet nedan redovisas utvecklingen för några olika driftsinriktningar.

Som framgår av figuren ökade det totala antalet företag något mellan 2003 och 2007. Kraftiga ökningar noteras för småbruk, som i första hand bedöms vara en effekt av jordbruksreformen och den driftsinriktning som avser företag med ”vall utöver eget behov”. Det är troligt att det finns en hel del företag inom denna grupp som driver jordbruket mycket extensivt. Å andra sidan framgår det också tydligt att det är en snabb strukturutveckling bland de företag som är specialiserade mot spannmålsodling och bland animalieföretagen, och då inte minst de specialiserade mjölk- och grisköttsföretagen.

Figur 8
Antal företag efter storleksgrupp åker 2003–2010
Number of agricultural holdings by size group

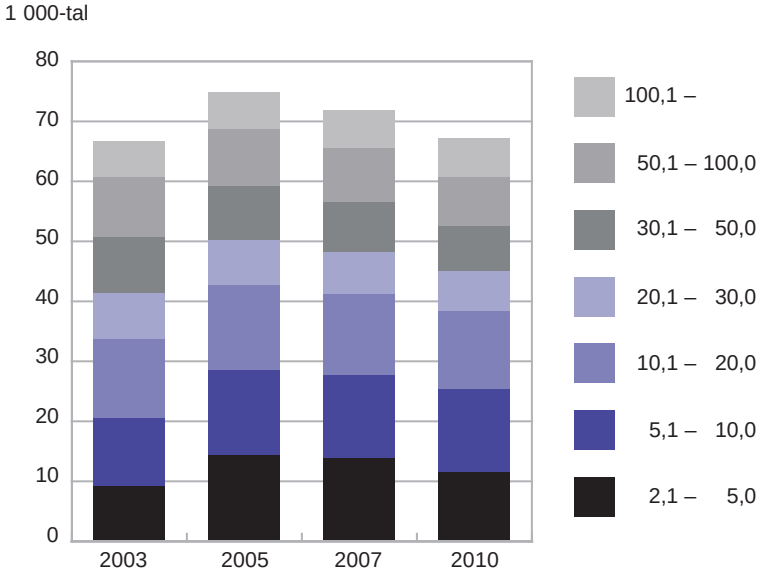

Källa: Jordbruksverket.

Figur 9
Årlig förändring av antalet företag för några olika driftsinriktningar mellan 2003 och 2010 (inom parentes antal företag under 2010)
Changes per year in number of holdings by type of farming

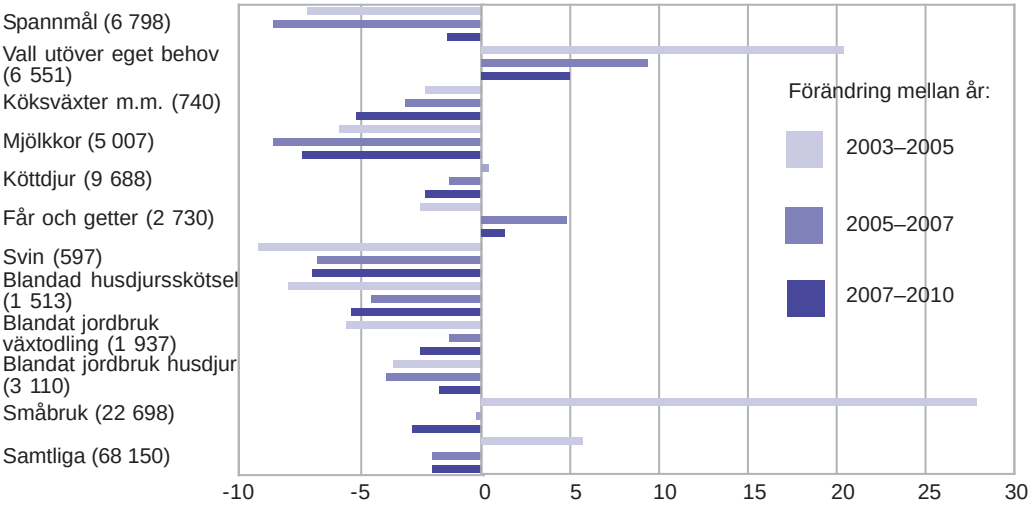

Källa: Jordbruksverket.

Jordbrukspolitiken

För att hindra pristryckande import används tullar inom EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Tullar har de senaste åren främst haft verkningar inom mejeri- och nötköttsområdena. Inom marknadsregleringen tillämpas även system med exportbidrag och offentlig lagring i situationer med låga priser på världsmarknaden. Under 2011 kan noteras att det i Sverige inte köpts in något alls för offentlig lagring. Däremot har försäljning skett av spannmål. Även utbetalningarna av exportbidrag har varit försumbara under året. Totalt betalades ut knappt 1 miljon kr under 2011 mot 31 miljoner kr under 2010 och 185 miljoner kr under 2009.

Från EU-inträdet betalas omfattande belopp ut direkt till jordbrukare och som är helt eller delvis finansierade av EU. En stödform är generella jordbrukarstöd som sedan 2005 i huvudsak är frikopplade från produktionskrav, det s.k. gårdsstödet. Stödet betalas ut för jordbruksmark (åker- och betesmark). Kravet för att marken ska vara stödberättigande är att vissa s.k. tvärvillkor, bl.a. att marken ska vara i gott jordbruksmässigt skick, ska vara uppfyllda. För stödåret 2011 betalades 5,9 miljarder kr ut inom ramen för gårdsstödet. Stödet är helt finansierat av EU.

Varje medlemsland har ett landsbygdsprogram. Nuvarande programperiod löper mellan 2007 och 2013. Inom ramen för landsbygdsprogrammet tillämpas bland annat olika slag av miljöersättningar. Sett till utbetalningarnas storlek är ersättningar för att uppnå kollektiva nyttigheter, främst biologisk mångfald, viktigast. Dessutom förekommer regionala stöd riktade mot områden med låg avkastning i växtodlingen och stödformer med miljöskyddsinriktning. Andra stödformer är investeringsstöd och startstöd. De olika stödformerna inom landsbygdsprogrammet är delvis finansierade av EU. Utbetalningarna uppgick under 2011 till 3,4 miljarder kr i form av miljöersättningar och kompensationsbidrag till mindre gynnade områden samt 1,5 miljarder kr i form av företagsstöd och projektstöd till jordbruks- och landsbygdsföretag.

I oktober 2011 presenterade EU-kommissionen förslag om reform av den gemensamma jordbrukspolitiken från 2014. Dessa förslag innebär förändrade regler för både gårdsstödet och landsbygdspolitiken. Förslagen förhandlas med medlemsstaterna och EU-parlamentet under 2012 och 2013.

Summary

The objective of the Yearbook of Agricultural Statistics is to compile a manageable portion of the available statistics relating to agriculture and food.

The main part of the yearbook covers agriculture – though there are also sections on horticulture, reindeer keeping and fur farming and also statistics on food.

For detailed information on forestry related to agriculture, please consult the Statistical Yearbook of Forestry, issued by the Swedish Forest Agency.

Until year 1999, information on food stuffs, such as food manufacturing, trade and consumption, were presented in ”När mat kommer på tal – en livsmedelsstatistisk översikt” issued by Statistics Sweden (SCB). From year 2001, the food statistics is included in the Yearbook of Agricultural Statistics.

In many tables, the results are presented by Swedish counties and by production areas (a map of these can be found in Appendix 2).

In the beginning of the book, there is a Table of Contents and a List of Tables and Diagrams with translations into English. The translations of subject headings are, however, somewhat shortened. Information regarding units, years etc. should be obvious by the headings in Swedish, i.e.

Kg = kilogram
Milj. kg = million kilograms
Kr = Swedish kronor, SEK
Mkr = million of Swedish kronor (SEK)
Hektar = hectares
Ton = metric tons
Procent = per cent, percentages
1 000-tal = thousands

At the end of the book there is a Swedish-English list of terms translating most words and expressions found in the headings and left-hand columns of the tables.

In most cases, the data published in the Yearbook of Agricultural Statistics 2012 refers to the year of 2011. Estimates pertaining to the whole country are also frequently given for the three previous years and often for year 1990, 1995, 1999 or 2000 and 2005.

In the following, you will find a summary of some scopes regarding Swedish agriculture and after that a brief description, chapter by chapter, of the different surveys and other statistical material utilized in the presentation.

Scope

Structure, labour etc.

Structural developments in agriculture over the last few decades have led to fewer but larger farms. A change in this pattern was seen 2005 caused by changed rules for the support system. More holdings applied for supports, often a lot of small-sized holdings. This led to an increase in the total number of agricultural holdings of arable land 2005. Year 2010 there were 71 000 agricultural holdings with an average area of 37 hectares of arable land.

The table below shows the number of holdings in different size classes.

Agricultural holdings, by size

	1990[1]	1999[1]	2010
All holdings	96 560	80 119	71 091
– 2.0 ha	..	..	3 785
2.1 – 5.0 ha	14 957	11 344	11 601
5.1 – 10.0 ha	19 020	15 229	13 943
10.1 – 20.0 ha	20 832	16 656	13 008
20.1 – 30.0 ha	12 177	9 295	6 603
30.1 – 50.0 ha	14 223	11 445	7 490
50.1 – 100.0 ha	11 348	10 969	8 205
100.1 – 200.0 ha	..	4 073	4 540
200.1 – 300.0 ha	..	708	1 150
300.1 – 400.0 ha	..	203	394
400.1 – 500.0 ha	..	83	155
500.1 – ha	..	114	217

1) For these years only holdings with more than 2.0 hectares arable land are included.

In densely forested Sweden, farming and forestry often are combined. In the north of Sweden the farms mostly have small areas of arable land.

The number of people engaged in agriculture is steadily decreasing. Less than 2 % of the economically active population is engaged in farming. The farmers' average age is high, 69 % are older than 50 years.

Many Swedish farms are very small if measured by labour requirements. The number of full time enterprises 2010 where more than 1 600 hours of labour are required is about 17 000. Around 57 % of the holdings requires less than 800 hours of labour.

Animal husbandry is the dominant line of production. Only in the central part of Sweden and in the southern county the cropping farms dominates. In the north of Sweden there are mostly small farms.

Crop production

The conditions for crop production display great differences between the north and south of Sweden. About 60 % of the arable land is found on the fertile plains of southern Sweden.

The crop production is strongly dominated by cereals and by leys, the former mainly being wheat. The proportion of leys increases towards the north of Sweden and makes up most of the area of arable land in Norrland. Oil seed production is mainly located on the plains in Götaland and Svealand. Potatoes are grown throughout the entire country. Sugar beets are grown in the counties of Skåne, Halland, Blekinge and Kalmar.

In 2011, the arable land amounted to 2.6 million hectares. The arable land by crop is found in the table to the upper right.

Arable land by crop, 1 000 hectares

	1990	1999	2011
Total arable land	2 845	2 747	2 619
Wheat	350	275	417
Rye	73	25	24
Barley	..	482	328
Oats	388	306	181
Mixed grain	33[1]	33	19
Triticale	..	33	24
Potatoes	36	33	28
Sugar beet	50	60	40
Leys, other fodder	918	1 006	1 195
Oilseed	..	110	110
Other crops	..	81	100
Fallow, untilled arable land	193	304	154

1) Incl. triticale.

The total crop production in 2011 is estimated to 4.6 million tonnes of cereals, 96 000 tonnes of peas and field beans, 250 000 tonnes of oilseed crops, 584 000 tonnes of table potatoes and 298 000 tonnes of potatoes for processing.

The average yield varies in different parts of Sweden. For example for spring barley the average yield in Skåne, the most southern county, is 5 710 kg/ha and in Västernorrland, a county in the north part of Sweden, 1 860 kg/ha.

Total production and average yields are shown below with a 14 % moisture content.

Crop production 2011

	Total production, 1 000 tons	Yield, kg/ha
Winterwheat	1 966	5 630
Springwheat	261	3 980
Rye	126	5 290
Winterbarley	65	4 600
Springbarley	1 344	4 350
Oats	692	3 940
Triticale	107	4 460
Mixed grain	69	3 060
Grain maize	16	8 020
Peas	43	2 690
Field beans	53	3 330
Potatoes	882	31 880
Sugar beet	2 493	62 900
Rape and turnip rape	..	..

Livestock

The dairy sector is playing a central role in Swedish agriculture. The number of dairy cows has, however, been decreasing over a long period of time. The number of livestock is shown in the table below.

The number of farms with livestock has decreased the last decades whereas those remaining have increased their number of animals.

In 2011, there were dairy cows in 5 300 farms. There is an average of 65 dairy cows/herd.

In 2011 there are roughly 1 500 pig farms in Sweden. Around 98 % of the fattening pigs are found in herds with at least 100 animals.

Livestock, mid-year estimates, 1 000s

	1990	1999	2011
Cattle	*1 718*	*1 713*	*1 512*
Dairy cows	576	449	346
Suckler cows	75	165	196
Heifers, bulls, steers, calves	1 067	1 100	970
Sheep and lambs	405	437	623
Goats	..	..	..
Pigs	*2 264*	*2 115*	*1 483*
Boars, sows	230	224	153
Other pigs	2 034	1 891	1 330
Poultry of laying breed	8 568	7 850	8 204
Turkeys	..	..	..

Egg production is dominated by few but large flocks. Over 95 % of the hens of laying breed are found in herds with at least 5 000 hens.

The number of agricultural holdings with different types of animals is found in the table to the upper right.

Number of agricultural holdings with different types of animals

	1990	1999	2011
Cattle	*47 292*	*33 978*	*20 503*
Dairy cows	25 921	13 963	5 260
Suckler cows	10 883	14 254	11 809
Sheep (lambs excl.)	9 688	8 247	9 387
Goats	..	..	..
Pigs	14 301	6 014	1 515
Horses	..	14 309	..
Fowls (chickens excl.)	12 900	6 441	3 827
Turkeys	..	..	..
With none of the above animals	36 695	36 800	40 548

Brief description by chapter

Chapter 2 Holdings and holders

Since 1968 an annual registration of enterprises (holdings) in agriculture and forestry has been carried out. Data have been recorded in the Farm Register. Detailed information on the Farm Register is given in appendix 1.

Some data on the number of holdings with different kinds of crops are given in table 2.1.

Some data on the number of holdings by size groups are given in table 2.2.

In table 2.3, number of holdings and area of arable land by type of holding are shown.

In table 2.4, number of holdings with different kinds of livestock are shown.

Number of holdings by type of farming and percentage of holdings by type of farming and county are shown in tables 2.5 and 2.6.

In table 2.7, information can be found on the number of holdings by type of farming and labour requirement in agriculture.

Chapter 3 Utilization of arable land

In tables 3.1–3.10 information is given on the use of arable land and on the number of holdings with different crops.

Chapter 4 Yields and crop production

The crop yield surveys comprise investigations of cereals, grain maize, peas, field beans, oil-

seed crops, temporary grasses and potatoes. The surveys cover a sample of holdings with more than 5 hectares of arable land. The statistics are presented in tables 4.1–4.6.

SCB makes annual estimates of the total production of cereals, peas, oilseed crops and potatoes on the basis of the crop yield surveys and crop areas from the Farm Register. From 2002 SCB also makes estimations of the total production and yield for temporary grasses. Data on the total production of sugar beet are supplied by Nordic Sugar.

Content of starch and sugar in potatoes and sugar beet respectively are supplied by the Swedish Starch Producers and Nordic Sugar respectively.

Standard yields are calculated every year for cereals, potatoes, oilseed crops and sugar beet. The standard yield is an estimate of the yield that can be expected if the weather and other conditions that influence the crops are normal (table 4.8).

Chapter 5 Horticulture

All enterprises with horticultural production were until 1999 included in the Farm Register. The statistics in tables 5.1–5.4 and 5.6–5.7 are entirely based on the horticultural censuses. The data in table 5.5 are taken from the fruit tree survey.

Data on the main structure in the horticultural sector are given in tables 5.1–5.2. Data on outdoor cultivation of different plants are given in tables 5.3–5.4. Data on apple- and pear varieties are given in table 5.5 and data on cultivation in greenhouses and frames in tables 5.6–5.7.

Chapter 6 Livestock

Data from the Farm Register on the number of domestic animals and data on the number of holdings with livestock are given in tables 6.1–6.7 (cattle), 6.1–6.3 and 6.8–6.10 (sheep), 6.1–6.2 and 6.19 (goats and horses), 6.1–6.3 and 6.11–6.15 (pigs), 6.1–6.3 and 6.16–6.18 (fowls) and 6.1 and 6.16 (turkeys). Data on other animals such as minks, foxes, bees and reindeers are presented in tables 6.20–6.22.

Statistics on ecological production and the number of organically bred animals, are presented in chapter 11.

Chapter 7 Labour Force in agriculture

The general censuses of population and housing conducted by SCB include information about agriculture. They give statistics, for instance, on the distribution of the population in rural and urban areas.

Some data on the size of the gainfully employed population in agriculture and related fields are given in table 7.1.

The Farm Register provides data on the age distribution of holders and the number of holders and employees in agriculture (table 7.2).

Data on the number of persons permanently and temporarily employed in agriculture in different groups are given in tables 7.3–7.4. In these tables also data on employment in terms of AWU (Annual Work Unit) are given.

In table 7.5 the number of persons employed are distributed by working hours in agriculture on the holding.

Chapter 8 Production means in agriculture

The Swedish Board of Agriculture provides data on the number of tractors and machinery purchased by the agricultural sector. The statistics are shown in tables 8.1–8.2.

The Swedish Board of Agriculture provides data on the number of pretested buildings for livestock (table 8.3).

Under current regulations, seed for marketing is controlled by the Swedish Board of Agriculture, which annually reports statistics on state certified seed (table 8.4).

Figures of pesticides in agriculture and horticulture in table 8.5, is collected from the Swedish Chemicals Agency.

Information on the sales of fertilizers in agriculture and horticulture, based on figures supplied by manufacturers and importers, is reported by the Swedish Board of Agriculture (table 8.6).

Information of the Feed materials in compound feeds for animals are annually compiled

by the Swedish Board of Agriculture (tables 8.7–8.8).

Chapter 9 Support

Support relating to the Common Agricultural Policy (CAP) is reported by the Swedish Board of Agriculture. In tables 9.1–9.3, 9.5 and 9.8–9.9 the statistics refer to the years for which support have been disbursed and in tables 9.6–9.7 the years when support have been granted. Table 9.4 shows areas registered for environmental support.

Chapter 10 Economics

SCB produces national accounts statistics. Some data regarding the agricultural sector and the gross domestic product are given in table 10.1.

The Economic Accounts for Agriculture (EAA) are shown in table 10.2.

In order to illustrate receipts, costs and profitability in Swedish agriculture, SCB performs an annual farm economics survey. The 2009 and 2010 studies are based on the accounts of approx. 1 000 farms. Results from those surveys are presented in table 10.3.

Some results from an investigation on farmers' assessed net receipts and income are presented in tables 10.4–10.5.

The development of prices and costs of agricultural products and requisites is reflected by the Swedish Board of Agriculture in the monthly calculations of different indices, i.a. Input and Output Price Indices and – for price regulated agriculture products – Price Index for the Food Industry and Consumer Price Index (tables 10.6 and 10.8).

The Swedish Board of Agriculture compiles average prices of tractors, fuel, fertilizers and vegetable and animal products (table 10.7).

The Swedish Board of Agriculture compiles statistics on rent prices for agricultural and arable land and on the development of rent prices (tables 10.9–10.10).

The Swedish Board of Agriculture compiles statistics on prices of agricultural land (table 10.11).

Statistics on the number of sold agricultural units are produced by SCB (table 10.12).

Chapter 11 Organic farming

Statistics on fully converted organic area, area under conversion and total organic area are shown in tables 11.1–11.2. Numbers of different organic livestock categories are shown in table 11.3.

Areas, yield per hectare and production for areas with environmental subsidies for organic production are shown in tables 11.4–11.11.

Areas for organic cultivated horticultural products in greenhouses and other outdoor cultivations are shown in table 11.12.

Chapter 12 Impacts from agriculture on environment

The basic data for the information given in this chapter have been collected by SCB, the Swedish Board of Agriculture, the Swedish Environmental Protection Agency, the Environmental Objectives Portal, SMED (Swedish Environmental Emission Data) and the Swedish Chemicals Agency.

Chapter 13 Agriculture in the European Union

Information on the agricultural sector in the European Union is mostly obtained from Eurostat's database, theme "Agriculture and fisheries".

Civilian employment by sector of activity is shown in table 13.1.

Total agricultural area, forest area and total area (water incl.) are shown in table 13.2. Utilized agricultural area and number of holdings are shown in tables 13.3–13.4.

Harvested area and production of some of the most important crops are shown in tables 13.5–13.6.

Harvested production of selected fresh vegetables are shown in tables 13.7.

Data on livestock, and the structure of dairy cow holdings are shown in tables 13.8–13.11.

Production of animal products is shown in table 13.12.

Chapter 14 International data on agriculture

Information on the agricultural sector in different countries is obtained from statistics published annually by the Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) and the Organization for Economic Co-operation and Development (OECD). The statistics include information on utilized areas (table 14.1), harvested production of different crops (table 14.2), number of livestock (table 14.3), livestock production (table 14.4) and on active population in agriculture and subsidiary industries (table 14.5).

Chapter 15 Manufacturing

The statistics in the tables 15.1–15.6 and 15.9 on slaughtered animals and on production of eggs and milk products are based on data supplied by the Swedish Board of Agriculture. Information on the number of milk suppliers, the quantity of delivered milk, the uses of dairy milk etc. is found in the statistics on dairy operations published by the Swedish Dairy Association (tables 15.7–15.8).

The statistics in tables 15.10–15.11 on establishments, employees etc. in foodstuffs and beverage manufacturing and on production of different agricultural products and foodstuffs are produced by SCB.

The statistics in table 15.12 on employment in different branches of the food sector are produced by SCB.

Chapter 16 Imports and exports of agricultural products and foodstuffs

Statistics regarding foreign trade are produced by SCB. The system for collecting the basic data for the statistics was totally changed when Sweden entered EU in 1995. From 1995 data on internal EU trade are collected by inquires to importers and exporters (the Intrastat System), which means that the statistics suffer from non response and errors caused by the the omission of ”small” actors in the statistics.

The basis for identification of agricultural products and foodstuffs has been the codes 0, 11, 12, 22 and 4 according to SITC rev.4. Further specification on products within these major SITC groups follows CN (Combined Nomenclature). This system for divisions on items is also practiced by the Swedish Board of Agriculture in their presentation of statistics on foreign trade

In table 16.1 imports and exports are given on SITC groups. Compensation has been made for lack of information depending on mostly non response error in the data delivered to the Intrastat System. Tables 16.2–16.7 reflect collected data, which means that compensation for non response has not been made. Such compensation is only possible for data on at most SITC two-digit level. Compensation is further not possible for different countries.

Table 16.5 shows imports and exports of processed foodstuffs.

Chapter 17 Consumption of foodstuffs

The Swedish Board of Agriculture has since the middle of the 1940:ies calculated the consumption of different foodstuffs and produced data both in values and quantities. In table 17.1 figures on consumption of food are presented for 1990–2010.

The Swedish Board of Agriculture has also made calculations on nutritive values in the intake of foodstuffs (table 17.2), mean supply per head and day of energy, protein, fat and carbohydrates (table 17.3) and of vitamins, iron, calcium and fibres (table 17.4). All these calculations are based on consumption calculations and on nutritive data from the National Food Administration in Sweden.

Table 17.5 shows the turnover (incl. VAT) of food and drinks for retail trade and retail sale of automotive fuel 2000–2010.

In the Swedish National Accounts data are available on private final consumption expenditures by purpose. Statistics for different foodstuffs and beverages are presented in tables 17.6–17.7.

Chapter 18 Food safety

In this chapter statistics on food safety are shown. Data is received from the National Food Administration (SLV) and the National

Veterinary Institute (SVA). The National Food Administration is the central administrative authority for matters concerning food. It is also directly in charge of the food control at 600 food establishments. The National Veterinary Institute is a Swedish national authority that strives for good animal and human health, a good environment and sustainable food production.

Table 18.1 shows the number of drinking-water structures with remarks distributed by type of remark.

Table 18.2 shows results from the Swedish Monitoring of Pesticide Residues in Food.

In table 18.3 a summary of samples with residues of pesticides in food, taken by origin is shown.

Number of samples and share of samples with or without residues of pesticides in fruits, vegetables, cereals and cereal products distributed by type of farming are presented in table 18.4.

Table 18.5 shows the results for *Salmonella* in the Swedish Reporting and Monitoring system in different parts of the foodstuff production.

Table 18.6 shows the results from sampling and analysis of *Campylobacter*.

Chapter 19 Prices on food

SCB calculates every month Consumer Price Index for different foodstuffs according to COICOP. Yearly indices are shown in table 19.2 for the period 1985–2011. In table 19.1 average retail prices are listed for some common food products used as input in the calculation of Consumer Price Index.

In table 19.3 price index numbers in the food sector are shown. These indices are partly calculated by the Swedish Board of Agriculture.

Chapter 20 International data on food

Table 20.1 shows to what extent the individual private consumption goes to food and table 20.2 shows the differences between countries concerning consumed volumes per head of different groups of foodstuff. Table 20.3 shows differences between countries in price levels for different foodstuffs and table 20.5 shows the price development. Table 20.4 shows the general development of prices in different countries.

In table 20.6 VAT rates for food and beverages are shown for different EU countries.

Appendix 1
The Farm Register

The Swedish Farm Register (LBR) contains data on agricultural and forestry enterprises in Sweden and was set up in 1968. The original objectives of the LBR were to achieve a continuous recording of all holdings and their production resources and to provide a basis for statistics.

During 1995–2009 the Farm Register included the following types of enterprises:

a) enterprises with more than 2.0 hectares of arable land
b) enterprises with less than 2.0 hectares of arable land but with large animal stocks.
c) enterprises with horticultural production of a certain size.

In the year 2010 the lower cut-off limits were changes to accommodate new EU-regulation. Compared to the old definition the definition of 2010 added about 3 000 enterprises to the Farm register.

As from 2010 the Farm Register included the following types of enterprises:

a) enterprises with more than 2.0 hectares of arable land and/or
b) enterprises with at least 5.0 hectares of agricultural land and/or
c) enterprises with large animal stocks and/or
d) enterprises with horticultural production of a certain size.

During 1968–1995 there was an annual data collection for the farm register of items relating to name, address, telephone number, personal identification number of the holder, real estates included in the enterprise, areas of arable and forest land, owner of leased property, tenant of leased land, the acreages under various crops and the number of livestock of different species. A number of other data is

collected at intervals. The 1999 data collection was performed similar to the 1968–1995 method, i.e. data were collected for all farms.

In 1996–1998, information on name, address, telephone number, the number of holders on the holding, real estates included in the holding and their area of arable and forest land respectively, was collected for all enterprises. Other data were collected in a sample survey.

From year 2000 the data collection is mainly based on data from the Swedish administrative system for agricultural subsidies, containing data on farmers who have applied for such subsidies. The statistics are also based on information collected by a simplified mail inquiry to all farmers including those who have not applied for subsidies.

Appendix 2
Regional break down of the agriculture statistics

In the Swedish agricultural statistics, information is presented by administrative areas and by areas defined in accordance with natural farming conditions. For the current surveys, data usually are given for counties and larger areas, although, for some years the Farm Register provides information by individual parishes, municipalities, etc.

The majority of the counties has, on the basis of different climatic conditions, the quality of the soil etc. been divided into ”natural farming areas”. These areas can be combined into ”production areas” and ”major regions”. See further Appendix 2 where a map of Sweden can be found.

For the crop yield surveys, the country is divided into 106 ”yield survey districts”, which have been made as homogeneous as possible with regard to annual yield outcome.

Appendix 3
Quality and organization of the agricultural statistics

Most of the data presented for the agricultural sector in this yearbook are based on surveys carried out at regular intervals by various agencies, the most important ones being Swedish Board of Agriculture (SJV) and Statistics Sweden (SCB).

For further information, contact Charlotta Olsson or Daniel Persson at the Regions and Environment Department at Statistics Sweden. Telephone +4619176000, postal address: SCB, S-701 89 Örebro.

Appendix 4
Definition of the food sector

The food sector has no official definition in Swedish statistics. Appendix 4 informs on how the sector in terms of SNI has been delimited in the book.

Swedish Standard Industrial Classification is based on EU:s recommended standard NACE Rev.2. It is primary an activity classification. Production units as companies and local units are classified after the activity which is carried out. One company or a local unit can have several activities (SNI-codes).

Appendix 5
Classification on commodities according to SITC/CN

In the statistics on different food and agricultural products, SITC and CN has been used to identify different commodities. Appendix 5 informs on the codes in terms of these nomenclatures, on which the accounts on food manufacturing and foreign trade are based (chapter 15 and 16).

1 Historisk jordbruksstatistik

I samband med produktionen av boken ***Jordbruket i siffror åren 1866–2007*** *sammanställdes betydande mängder historisk statistik som sedan överfördes till digital form. I detta avsnitt presenteras en del av denna statistik för att ge en historisk bakgrund och ett längre tidsperspektiv på några av de områden som behandlas i de olika kapitlen i denna bok. Statistiken finns tillgänglig för nedladdning från Jordbruksverkets statistikdatabas i anslutning till Jordbruksverkets webbplats (www.jordbruksverket.se).*

Företag

Under efterkrigstiden har konkurrenssituationen och utvecklingen av produktionsmetoderna medfört en strukturförändring mot färre och större jordbruksföretag. Talrika ägostyckningar under 1900-talets början motverkade först denna strukturrationalisering, men sedan 1930-talet har antalet jordbruksföretag minskat med 83 %. Antalet minskade som mest under 1950-talet. År 1932, då antalet företag var som störst, fanns totalt 428 600 jordbruksföretag i riket varav 121 200 brukade 2 hektar åkermark eller mindre. År 2010 fanns det 71 100 jordbruksföretag varav 3 800 brukade 2 hektar åkermark eller mindre. Företagen med 2,1–5,0 hektar åkermark har genomgått den största minskningen sedan år 1927. Endast 10 % av dessa återstod år 2010. Den storleksgrupp som genomgått den största ökningen under samma period är företag med över 100 hektar åkermark. Dessa ökade från 2 500 år 1927 till 6 500 år 2010. Medelstorleken på den brukade åkerarealen vid varje företag var 8,7 hektar år 1927. År 2010 hade denna siffra stigit till 37,0 hektar (se figur 1A).

Figur 1A
Antal företag efter storleksgrupper, 1927–2010
Number of holdings by size group

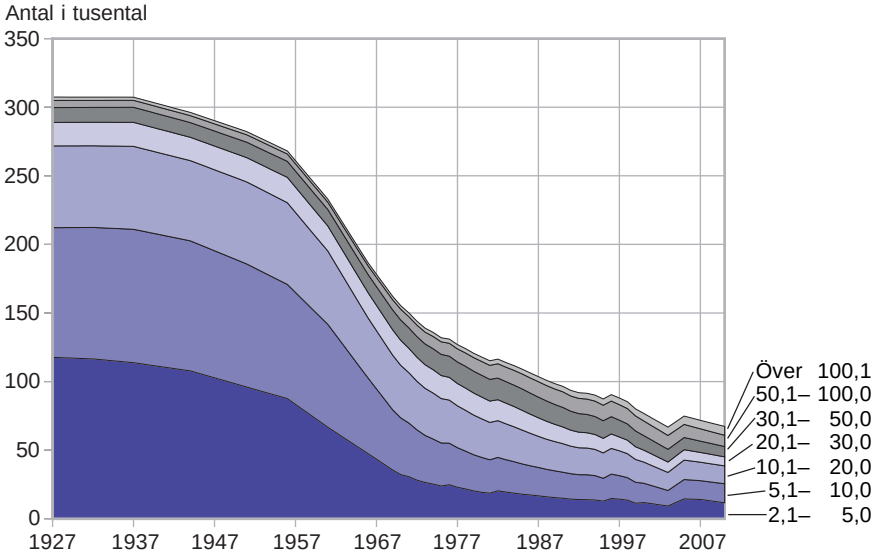

Källa: Jordbruksverket och SCB, publikationen *Jordbruket i siffror*.

Åker-, betes- och ängsmarksareal

År 1886 redovisades 3,1 miljoner hektar åkermark i Sverige. Åkerarealen var som störst år 1919, då den uppgick till 3,8 miljoner hektar. År 2011 hade arealen minskat till 2,6 miljoner hektar.

Arealen betes- och ängsmark har minskat från som mest 1,6 miljoner hektar vid slutet av 1800-talet till 447 000 hektar 2011, en minskning med över 70 %. Några bidragande orsaker till detta är ett minskat antal husdjur, att åkerarealen i ökad utsträckning används till foderproduktion och att skördarna ökat. När redovisningen av betes- och ängsmarken delades upp år 1927 infördes fler kategorier för betes- och ängsmark som i viss mån tillät en vidare tolkning av vad som skulle ingå. Detta medförde att arealen ökade. Åren 1966–1969 redovisades endast kategorin *Kultiverad betesmark* i statistiken. När kategorin *Annan gräsbärande mark* åter redovisades från och med år 1970 uppgick betesarealen till knappt 380 000 hektar (se figur 1B).

Arbetskraft inom jordbruket

Antalet stadigvarande och tillfälligt sysselsatta i jordbruket sjönk mycket kraftigt under 1950- och 60-talen i samband med jordbrukets mekanisering och utvecklingen mot färre och större brukningsenheter. 1981 hade antalet sjunkit till 243 000 personer, vilket var något mer än en fjärdedel av antalet sysselsatta trettio år tidigare. År 2010 arbetade 177 000 personer i jordbruket. Fördelningen mellan män och kvinnor som är sysselsatta i jordbruket har varit ganska konstant. Fram till mitten av 1960-talet var 60 % av de inom jordbruket sysselsatta män, medan 40 % var kvinnor. Andelen män ökade sedan sakta till början av 1980-talet, då två tredjedelar var män. Under 2000-talet ökade andelen kvinnor och år 2010 utgjorde de 40 % igen (se figur 1C).

Figur 1B
Areal åker-, betes- och ängsmark 1866–2011 resp. 1891–2011
Area of arable land, permanent grassland and meadows

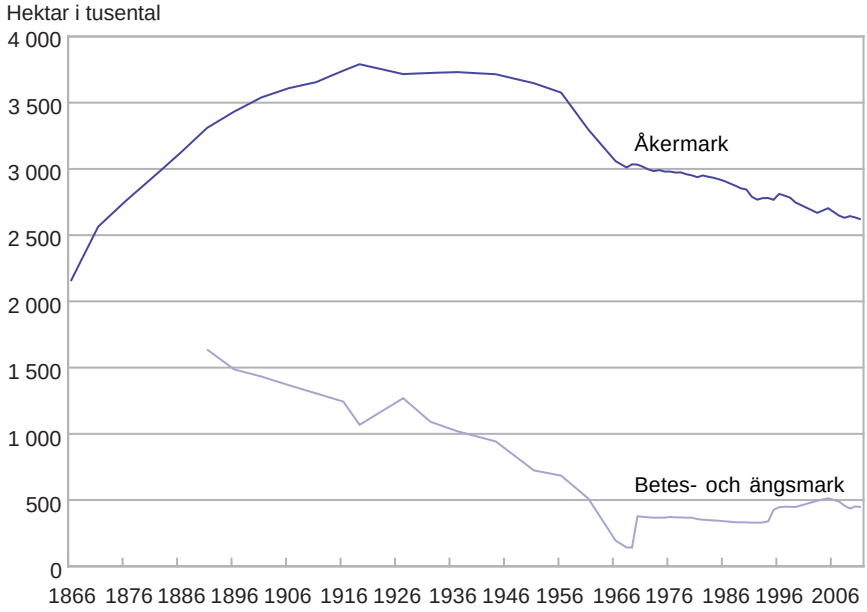

Källa: Jordbruksverket och SCB, publikationen *Jordbruket i siffror*.

Figur 1C
Antal sysselsatta inom jordbruket fördelat på kvinnor och män 1951–2010
Number of people employed in agriculture by gender

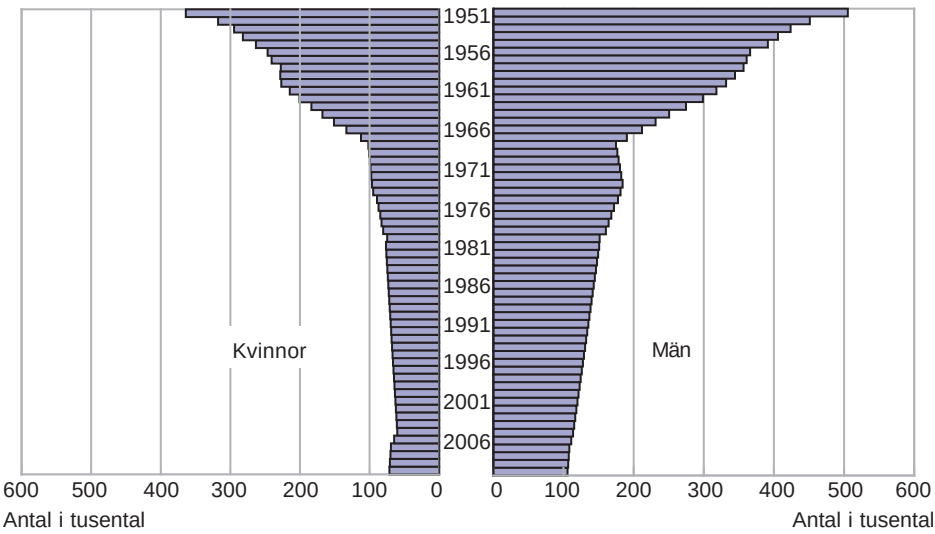

Källa: Jordbruksverket och SCB, publikationen *Jordbruket i siffror*.

Åkerarealens användning

Under 1900-talet har den svenska åkermarken dominerats av vall och spannmål. Odling av spannmål har svarat för 37 till 57 % av åkerarealen medan vallodlingen utgjort 27 till 44 %. Odling av rotfrukter, främst potatis, var som störst under första hälften av 1900-talet. Rotfruktsodlingen har minskat från 290 000 hektar år 1919 till mindre än en fjärdedel. Oljeväxter började odlas i större utsträckning under 1940-talet och ökade därefter för att nå en toppnotering på 6 % av åkerarealen under mitten av 1980-talet. Övriga växtslag, såsom baljväxter, köksväxter, bärbuskar och fruktträd har utgjort en liten del av den totala markanvändningen, som mest knappt 6 % runt millennieskiftet.

Åkermark i träda utgjorde ca 16 % år 1866. Därefter minskade arealen i träda stadigt till 2,5 % av åkerarealen år 1984. Trädesarealen har sedan dess påverkats av olika jordbrukspolitiska program och reformer. Trädesprogrammen, det fleråriga omställningsprogrammet, inträdet i EU och reformer av unionens stödprogram innebar att trädesarealerna ökade kraftigt. Från en nivå kring 10–12 % under slutet av 1990-talet och början av 2000-talet har de åter minskat och låg på knappt 6 % år 2011 (se figur 1D).

Omfattningen av veteodlingen har, i motsats till många andra grödor, inte bara bibehållits utan även ökat från 129 000 hektar 1916 till 417 000 hektar 2011. Höstvete har varit den dominerande varianten med undantag för en kort period i början av 1950-talet då vårvete odlades på en större areal. Sedan dess har höstvetet ökat medan vårvetet minskade kraftigt under 1950- och 60-talen. På senare år har veteodlingen ökat betydligt, från 362 000 hektar år 2008 till 417 000 hektar 2011.

Odlingen av korn ökade dramatiskt mellan åren 1951 och 1966 då arealen mer än femdubblades från 113 000 till 608 000 hektar. Kornets utbredning var som störst år 1979 med 754 000 hektar. Sedan mitten av 1980-talet har kornodlingen reducerats kraftigt och efter att ha varit den dominerande spannmålsgrödan under många år har kornet nu passerats av vetet.

Figur 1D
Arealer för olika grödgrupper i riket 1866–2011
Areas of different crop groups

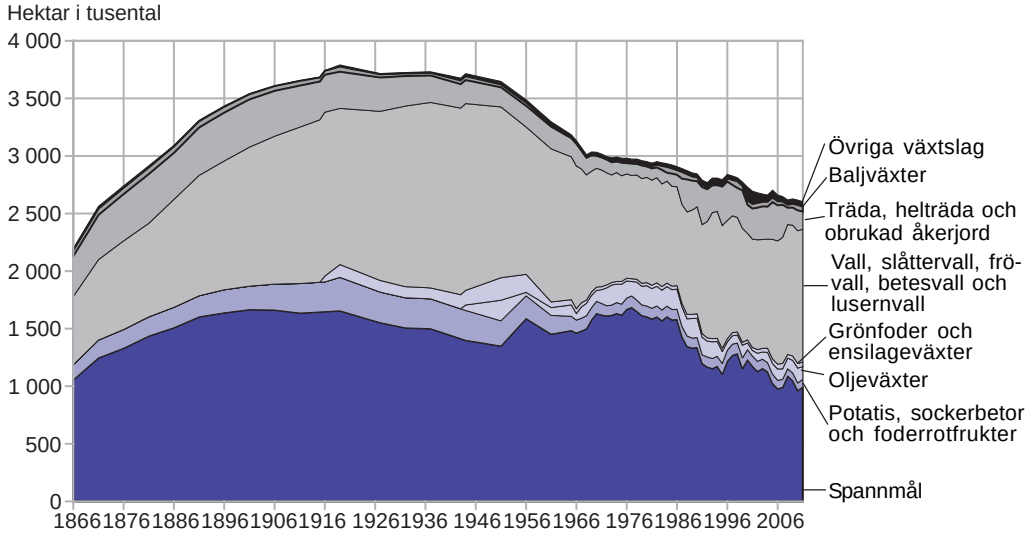

Källa: Jordbruksverket och SCB, publikationen *Jordbruket i siffror*.

Havre var den spannmålsgröda som odlades på störst areal fram till mitten av 1960-talet. Omfattningen av havreodlingen har dock minskat under större delen av 1900-talet från 783 000 hektar 1916 till 181 000 hektar 2011.

Råg var det viktigaste brödsädesslaget under början av 1900-talet, men den odlade arealen har minskat från 369 000 hektar år 1916 till 24 000 hektar 2011. Höstråg har varit den helt dominerande varianten (se figur 1E).

Figur 1E
Arealer av olika spannmålsslag 1916–2011
Areas of different cereals

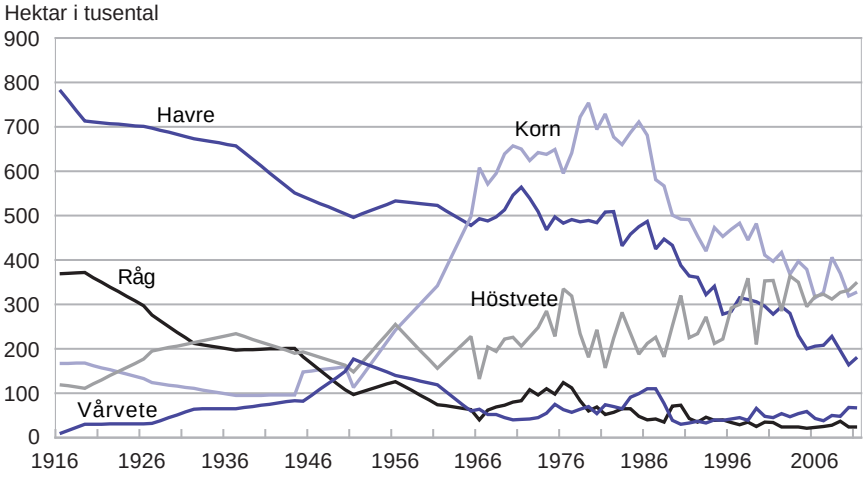

Källa:Jordbruksverket och SCB, publikationen *Jordbruket i siffror*.

Figur 1F
Antal nötkreatur, svin och får 1866–2011
Number of cattle, pigs and sheep

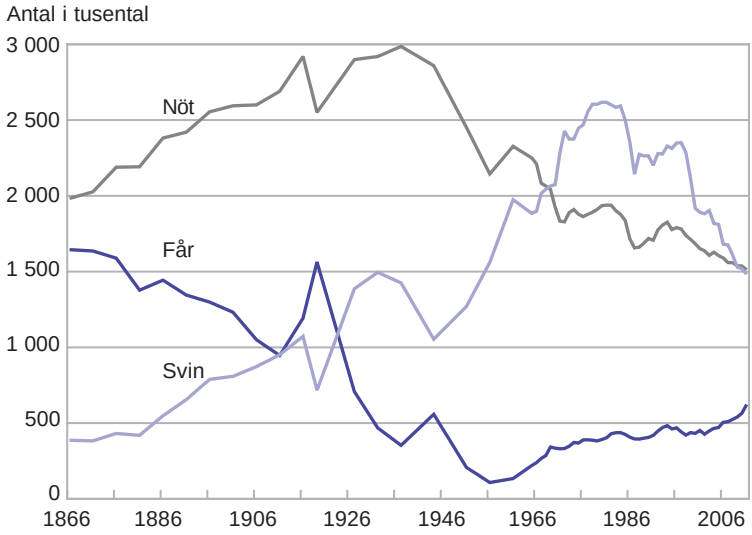

Källa: Jordbruksverket och SCB, publikationen *Jordbruket i siffror*.

Husdjur

Några generella trender som kan utläsas av den äldre statistiken är att färre husdjur hålls i större besättningar och att specialiseringen inom växtodlings- och djurhållningsområdena ökat. Antalet nötkreatur ökade från knappt 2 miljoner djur under 1860-talet till som mest nära 3 miljoner år 1937. Sedan dess har antalet minskat till drygt 1,5 miljoner år 2011. Antalet svin har ökat från ca 400 000 djur till som mest 2,6 miljoner år 1980. År 2011 hade antalet minskat till knappt 1,5 miljoner svin. Antalet får har utvecklats lite annorlunda än de andra djurslagen. Fåren minskade från över 1,6 miljoner djur år 1866 till under en miljon 1911. Ändrade räkningsdatum åren 1916, 1927, 1944, 1951 och 1965 har påverkat antalet får, eftersom antalet lamm varierar under kalenderåret. Antalet får har dock ökat sedan mitten av 1950-talet och fårstammen ökade från 505 000 djur år 2006 till 623 000 år 2011 (se figur 1F).

År 1932 fanns nötkreatur vid 398 500 av 428 600 jordbruksföretag, vilket motsvarade ca 93 %. År 1961 redovisades endast företag med minst 2 hektar åkermark, vilket bidrog till den kraftiga minskningen av antalet som skedde under 1950- och 60-talen. Utvecklingen mot allt färre företag med nötkreatur har fortsatt och de 190 800 företag som fanns år 1961 hade reducerats till 20 500 år 2011. Under samma tid växte den genomsnittliga besättningsstorleken från 12,2 till 73,7 djur (se figur 1G).

Figur 1G
Antal brukningsenheter med nötkreatur 1932–2011
Number of holdnings with cattle

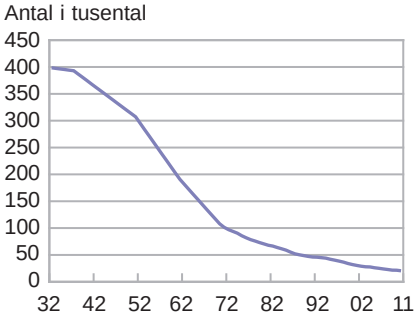

Källa: Jordbruksverket och SCB, publikationen *Jordbruket i siffror*.

Figur 1H
Hektarskördar av vårkorn, höstkorn, höstvete och havre 1913–2011
Yields per hectare of spring barley, winter barley, winter wheat and oats

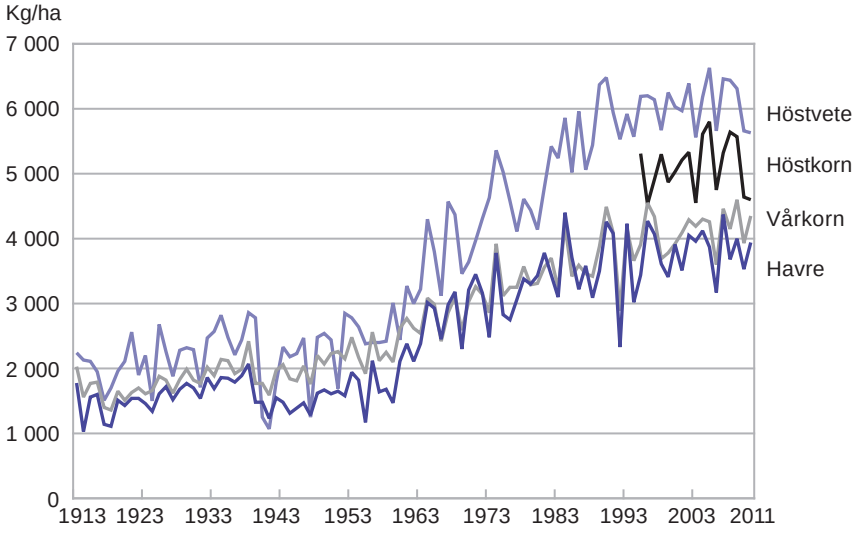

Källa: Jordbruksverket och SCB, publikationen *Jordbruket i siffror*.

Vegetabilieproduktion

Den genomsnittliga skördeavkastningen per hektar ökade kraftigt under 1900-talet. För spannmålsgrödorna har hektarskördarna nästan tredubblats under de senaste 100 åren. Ett stort antal faktorer kan antas ha bidragit till detta. Storleksrationalisering, specialisering,

Figur 1I
Total mjölkproduktion och invägd mjölk vid mejeri 1939–2011
Total milk production and milk delivered to dairies

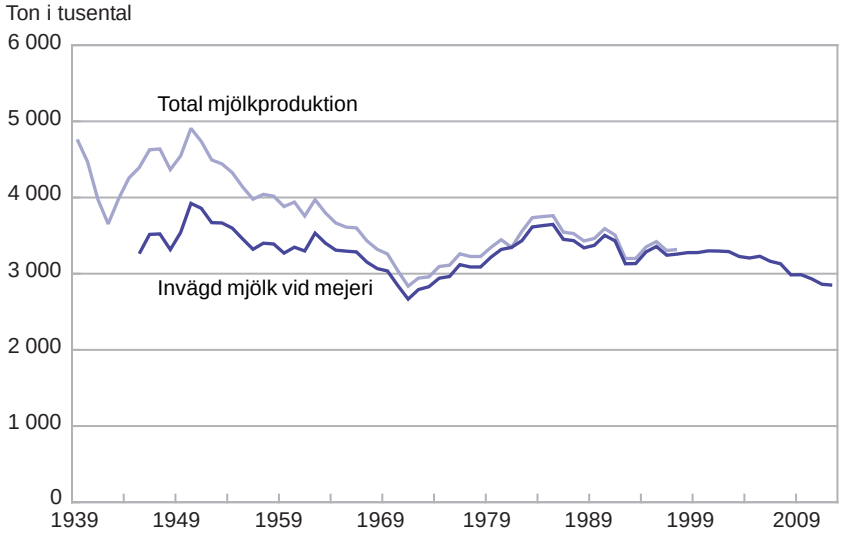

Källa: Jordbruksverket och SCB, publikationen *Jordbruket i siffror*.

nya sorter, effektivare redskap som möjliggör större kontroll över när arbetsmomenten utförs, mineralgödsel, växtskyddsmedel och gradvis utfasning av sämre åkermark är några exempel. Hektarskördarna varierar dock betydligt mellan åren, mestadels till följd av vädrets inverkan (se figur 1H).

Animalieproduktion

Dåliga foderskördar och problem med foderimport under andra världskriget medförde foderbrist, utslaktning och en tydlig reduktion av mjölkproduktionen runt år 1942. Vid skiftet mellan 1940- och 50-talet överträffades förkrigsproduktionen som legat strax under 5 000 ton per år. Sedan följde en minskning och mjölkproduktionen föll under 3 000 ton vid början av 1970-talet. En återhämtning skedde fram till mitten av 1980-talet då produktionen ökat med ca 930 ton. Sedan dess har produktionen mestadels minskat och uppgick år 2011 till 2 850 ton (se figur 1I).

Produktionen av nöt- och fläskkött har ökat under efterkrigstiden. Produktionen av kött från storboskap ökade framförallt under 1950- och 60-talen och har sedan dess legat relativt stabilt kring 125 000 till 150 000 ton per år. Produktionen av gödkalv minskade fram till början av 1990-talet och har därefter varierat mellan 3 000 och 5 000 ton per år. Produktionen av fläskkött ökade från 90 000 ton vid krigsslutet till 325 000 ton i början av 1980-talet och 330 000 ton i slutet av 1990-talet. År 2011 hade fläskköttsproduktionen minskat till 256 000 ton (se figur 1J).

Figur 1J
Produktion av nötkött och fläsk 1944/45–2011
Production of beef and pork

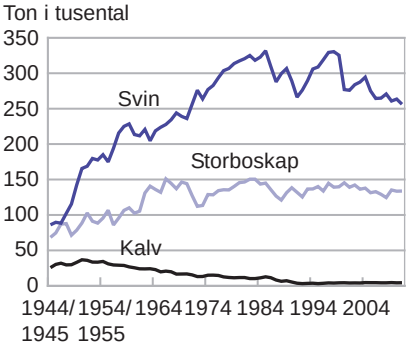

Källa: Jordbruksverket och SCB, publikationen *Jordbruket i siffror*.

Figur 1K
Andel BNP för jordbruk, skogsbruk och fiske 1866–2000
Contribution to GDP by agriculture, forestry and fishery

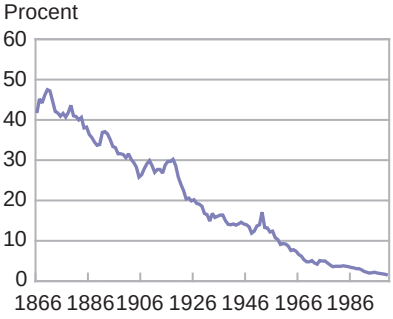

Källa: Jordbruksverket och SCB, publikationen *Jordbruket i siffror*.

Jordbrukets ekonomi

Under 1860–70 talen svarade värdet av produkter från jordbruk, skogsbruk och fiske för mellan 40 % och 45 % av Sveriges BNP. Därefter har denna andel sjunkit till 2 %. Bortser man från skogsbruk och fiske och ser till rent jordbruk, har andelen av BNP sjunkit från 6,3 % år 1950 till 0,5 % år 2008 (se figur 1K).

2 Företag och företagare

I kapitel 2 redovisas grundläggande uppgifter om jordbruksföretagens fördelning efter grödgrupper, storleksgrupper (hektar åker) och efter bruknings-form (ägda respektive arrenderade företag). Vidare redovisas, antal företag med olika slags djur samt företagens driftsinriktning (typklassificering).

Samtliga resultat baseras på uppgifter från lantbruksregistret (LBR). Definitioner och begrepp i LBR som senare återkommer i boken redovisas i detta kapitel. Lantbruksregistret beskrivs närmare i bilaga 1.

Sammanfattning

Statistiken i detta kapitel baseras på alla jordbruksföretag som ingår i Lantbruksregistret (LBR) 2010 och 2011. Från 2010 års LBR har vissa nedre gränser för att ingå i registret ändrats. En ny gräns som införts fr.o.m. 2010 är minst 5,0 ha jordbruksmark (åker + bete). Även nedre gränser för antal djur har ändrats. Läs mer om de nya definitionerna i bilaga 1, Lantbruksregistret. Generellt betyder de nya avgränsningarna att antalet företag i Lantbruksregistret blir fler än med de gamla avgränsningarna.

Den uppgång av antal företag med växtodling mellan 2004 och 2005 speglar inte förändringar av jordbruket utan beror till betydande del på ändrade stödregler.

Alla jämförelser i detta kapitel görs mot den nya definitionen av LBR.

Företag och bruknings-förhållanden

Det totala antalet företag år 2010 var knappt 71 100, vilket motsvarar en minskning med 26 % under de senaste 20 åren. Räknar man däremot enligt den tidigare LBR-definitionen uppgick antalet företag 2010 till 68 200. På grund av de ändrade avgränsningarna i LBR har således 2 900 företag tillkommit och återfinns i storleksgruppen 2,0 hektar eller mindre.

Västra Götalands län har det största antalet företag. Cirka 20 % av rikets jordbruksföretag finns i länet **(tabell 2.2)**.

Antalet helt ägda företag utgör drygt hälften av det totala antalet företag. Regionalt hade Värmlands län 2010 den högsta andelen helt ägda företag med 58 % av det totala antalet företag i länet **(tabell 2.3)**.

Andelen delvis arrenderade företag 2010 utgjorde 34 % av samtliga företag. Företag med både ägd och arrenderad mark var vanligast på Gotland med 45 % av det totala antalet företag.

Andelen helt ägda företag 2010 var högst i gruppen 2,1–10,0 hektar med 74 % av totalantalet företag i gruppen. Andelen sjunker med ökad åkerareal och var 25 % i grupperna över 50,0 hektar.

Grödor och arealer hos företag

Slåtter- och betesvall är den grödtyp som finns hos flest antal företag följt av spannmål. År 2011 hade totalt 57 200 företag odling av slåtter- och betesvall samt 28 100 företag odling av spannmål. För ytterligare redovisning av företag efter grödgrupp se kap. 3 **(tabell 2.1)**.

Den totala åkerarealen år 2010 var 2,6 miljoner hektar. År 2010 svarade de helt ägda företagen för 31 % och de delvis arrenderade för 53 % av åkerarealen.

Sedan 1990 fram till 2010 har i stort sett antalet företag varje år minskat i de storleksgrupper där åkerarealen är mindre än 100 hektar och ökat i storleksgruppen över 100 hektar. De företag som brukar mer än 100 hektar utgör

mindre än 10 % av samtliga företag år 2010.

Andelen företag med högst 10 hektar åkermark är högst i Jämtlands och Västernorrlands län där 56 respektive 55 % av företagen fanns i detta storleksintervall år 2010.

Den högsta andelen företag med mer än 100 hektar åkermark fanns i Götalands södra slättbygder (Gss).

De största genomsnittliga arealerna per företag noterades år 2010 för Västmanlands län med 59,1 hektar, Södermanlands län med 56,8 hektar samt Östergötlands län med 56,1 hektar per företag. Lägst låg Kronobergs län med 19,2 hektar, Blekinge län med 21,3 hektar samt Västernorrlands län med 22,0 hektar per företag. Genomsnittet för hela riket var 37,0 hektar. Sedan 1990 ser vi en tendens att åkerarealen per företag ökar från år till år, med något undantag **(tabellerna 2.2– 2.3)**.

Antal företag med husdjur

Antal företag med mjölkkor fortsätter att minska. År 2011 fanns det knappt 5 300 företag med mjölkkor, vilket var en minskning med 6 % sedan 2010. Antal företag med svin har minskat med 11 % sedan föregående år. Sedan 1990 har antalet företag med svin minskat med 89 % och år 2011 fanns det drygt 1 500 företag med svin. Antal företag med får har däremot ökat med 9 % sedan föregående år. Hönsföretagen har visat en ökning de senaste åren efter att under flera föregående år minskat. Sedan 2010 har hönsföretagen ökat med 3 %. Jämför man med 2005 har antalet minskat med 22 %, från 4 900 till 3 800 företag **(tabell 2.4)**.

Driftsinriktning och arbetsbehov

Det svenska jordbruket är relativt specialiserat. Drygt 20 300 företag var växtodlingsföretag år 2010 (där företag med jordbruksväxter dominerade), 20 700 var husdjursföretag (där nötkreatursföretagen dominerade) och endast 5 000 var blandföretag (med övervikt för husdjursskötsel) **(tabell 2.5)**.

Drygt 25 000 jordbruksföretag 2010 klassificerades som småbruk, vilket innebär att de har ett arbetsbehov under 400 standardtimmar. Antalet är i stort sett oförändrat jämfört med 2007, men visar på en ökning med 64 % sedan 2003. Dessa företag – 35 % av samtliga jordbruksföretag – torde spela en mycket liten roll för brukarnas försörjning **(tabell 2.7)**.

Skillnaden i driftsinriktning var stor mellan olika delar av landet. I de fyra nordligaste länen var 2010 omkring hälften av jordbruken småbruk. Bland övriga driftsinriktningar i dessa län dominerade husdjursskötsel i Jämtlands och Västernorrlands län medan växtodlingen var större i Norrbottens och Västerbottens län. En hög andel småbruk fanns också i Värmland (50 %) **(tabell 2.6)**.

I Svealand och norra Götaland finns en tämligen homogen grupp län – Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Örebro och Västmanlands län – med hög andel växtodlingsföretag och få småbruk. Västra Götalands län representerar i det här avseendet nästan genomsnittet för riket.

I södra Sverige finns å ena sidan skogslän som Jönköpings och Kronobergs län med mycket hög andel husdjursföretag, obetydlig andel växtodlings- och blandföretag och jämfört med grannlänen en hög andel småbruk. Å andra sidan finns Skåne län, som med sin tonvikt på växtodling på många sätt liknar ”Mälarlandskapen” **(tabell 2.6)**.

Närmare 60 % av de svenska jordbruksföretagen, ungefär 40 700, har ett arbetsbehov under 800 standardtimmar år 2010. Även med hänsyn tagen till att verklig arbetstid inte är detsamma som standardiserat arbetsbehov kan dessa företag endast anses utgöra deltidsjordbruk **(tabell 2.7)**.

Om man sätter gränsen för heltidsjordbruk vid 1 600 standardtimmar blir antalet heltidsjordbruk drygt 17 000. Endast ca 5 100 företag är så stora, över 4 000 standardtimmar, att anställd arbetskraft kan antas spela någon större roll på företagen.

Skillnader i arbetsbehov mellan företag med olika driftsinriktning var stora. Husdjursföretagen har ganska ofta arbetsbehov över 1 600 timmar, vilket är ovanligt för växtodlings-

företagen (som dock har större säsongvariation över året) **(tabell 2.7)**.

Om statistiken

Företag, arealer, bruknings-förhållanden

Uppgifter om företagens struktur m.m. insamlas varje år till LBR. Vissa år består denna redovisning i att statistiskt belysa antalet företag efter belägenhet, brukningsform, företagskategori och storleksgrupp samt antalet företagare.

Uppgifter i LBR avsåg tidigare företag med mer än 2,0 hektar åkermark eller med stor djurbesättning eller med trädgårdsodling. Fr.o.m. år 2010 har definitionen för vilka företag som ingår i LBR ändrats. Detta för att ta hänsyn till EU:s avgränsningar, som inte fullt ut stämmer överens med de svenska. Fr.o.m. 2010 är därför LBR:s avgränsningar en sammanslagning av de gamla svenska avgränsningarna i LBR samt EU:s avgränsningar. Detta gör att uppgifterna för år 2010 inte är fullt jämförbara med föregående års siffror. På grund av detta har det i alla tabeller lagts in värden för Riket som överensstämmer med den gamla, svenska definitionen av LBR.

Den största skillnaden mellan den gamla svenska definitionen av LBR och EU:s avgränsningar gäller arealer. Medan man i de gamla, svenska avgränsningarna hade en gräns på minst 2,0 hektar åkermark har man i EU:s avgränsningar en gräns på minst 5,0 hektar jordbruksmark. I LBR 2010 används därför en avgränsning på minst 2,0 hektar åkermark eller minst 5,0 hektar jordbruksmark.

Den population som statistiken ska belysa utgörs av samtliga jordbruksföretag i landet som i juni 2011 (eller juni 2010 för merparten av tabellerna) uppfyllde något av följande kriterier:

– brukade mer än 2,0 ha åkermark
– brukade sammanlagt minst 5,0 hektar jordbruksmark
– bedrev trädgårdsodling omfattande minst 2 500 kvadratmeter frilandsareal
– bedrev trädgårdsodling omfattande minst 200 kvadratmeter växthusyta
– innehade djurbesättning som någon gång från och med den 1 januari 2011 till och med den 2 juni 2011 omfattade minst 10 nötkreatur, eller minst 10 suggor eller 50 svin, eller minst 20 får, eller 1 000 fjäderfä.

Företagens driftsinriktning och arbetsbehov

Vissa år beräknas utifrån data från strukturundersökningen jordbruksföretagens driftsinriktning och arbetsbehov – typologidata, se nedan – för att belysa graden av specialisering inom jordbruket. Uppgifterna ger också genom företagets standardiserade arbetsbehov ett mått på företagets storlek. Till skillnad mot det traditionella måttet, åkerarealen, tar detta mått hänsyn också till antalet husdjur på företaget och till vilka grödor som odlas.

Typologidata

Typologidata för det svenska jordbruket har publicerats löpande fr.o.m. 1984. En översyn i slutet av 1980-talet ledde till vissa revideringar av systemet fr.o.m. 1990 års statistik. Bl.a. skedde en anpassning till den reviderade standarden för svensk näringsgrensindelning (dåvarande SNI 92), vilken baserades på den europeiska näringsgrensstandarden NACE Rev 1.

Effekterna av omläggningen beskrivs i publikationen J 30 SM 9103.

En översyn av metoderna för beräkning av typologin gjordes år 2000, vilket beskrivs i JO 35 SM 0101. Typologidata är samlingsnamnet för data om jordbruksföretagen avseende

• driftsinriktning i jordbruket
• arbetsbehov i jordbruket
• skogsbrukets betydelse för företaget
• arbetsbehov i skogsbruket.

Typologidata tas fram genom att utnyttja sådana uppgifter om jordbruksföretagen som redan finns i lantbruksregistret, dvs. grödarealer och husdjursantal samt areal skogsmark. På basis av dessa uppgifter och med utnytt-

jande av normtal som speglar arbetsbehovet för varje hektar av olika grödor respektive varje husdjur, får man en bild dels av företagets totala arbetsbehov, dels av hur detta arbetsbehov fördelas på olika driftsgrenar. Man skall vid tolkningen av typologidata komma ihåg att användningen av normtal innebär en standardisering som bygger på genomsnittsvärden – för det enskilda företaget kan arbetsbehovet vara större eller mindre beroende på bl.a. mekaniseringsgrad.

För att hänföras till en viss driftsinriktning (typklass) krävs att minst två tredjedelar av företagets arbetsbehov hänför sig till motsvarande driftsgren. Så har t.ex. ett mjölkföretag minst 67 % av arbetsbehovet inom mjölkproduktionen.

Typologidata tas fram med hjälp av en indelning i typklasser, normtider för olika grödor och husdjur, regler för koppling mellan gröda/husdjur och driftsgrenar, m.m. Dessa moment beskrivs i bl.a. JO 35 SM 0101: Rapporter från lantbrukets företagsregister 1999. Jordbruksföretagens driftsinriktning den 10 juni 1999. Typologidata.

Några begrepp och definitioner i lantbruksstatistiken

Jordbruksföretag
Med jordbruksföretag menas en inom jordbruk, husdjursskötsel eller frukt- och trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

Företagare
Med företagare menas den eller de personer som juridiskt och ekonomiskt svarar för verksamheten på ett jordbruksföretag.

Annan publicering

Uppgifter om jordbruksmarkens användning samt husdjur publiceras årligen av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 10 SM 1201 och JO 20 SM 1102.

Publikationerna är tillgängliga på SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.jordbruksverket.se).

Delar av statistiken publiceras också i Statistikdatabasen (SSD) i anslutning till SCB:s webbplats samt i Jordbruksverkets statistikdatabas i anslutning till Jordbruksverkets webbplats.

Uppgifter om jordbruksföretag och företagare samt jordbruksföretagens driftsinriktning (typologidata) publiceras av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 34 SM 1101 samt JO 35 SM 1101.

Figur 2A
Genomsnittlig areal åker per företag länsvis 2011
Average area of arable land per holding by county

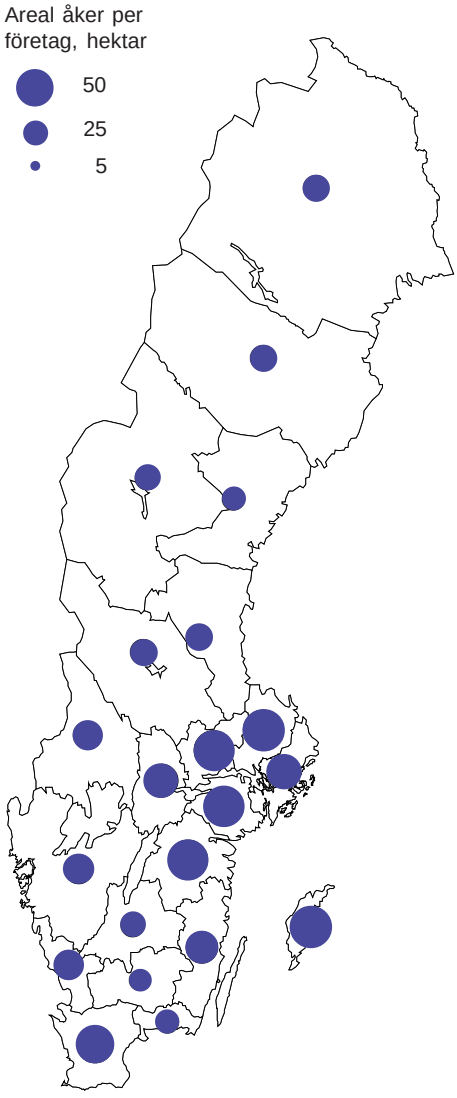

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 2B
Karaktäristisk driftsinriktning i jordbruket länsvis 2010
Characteristic type of farming by county

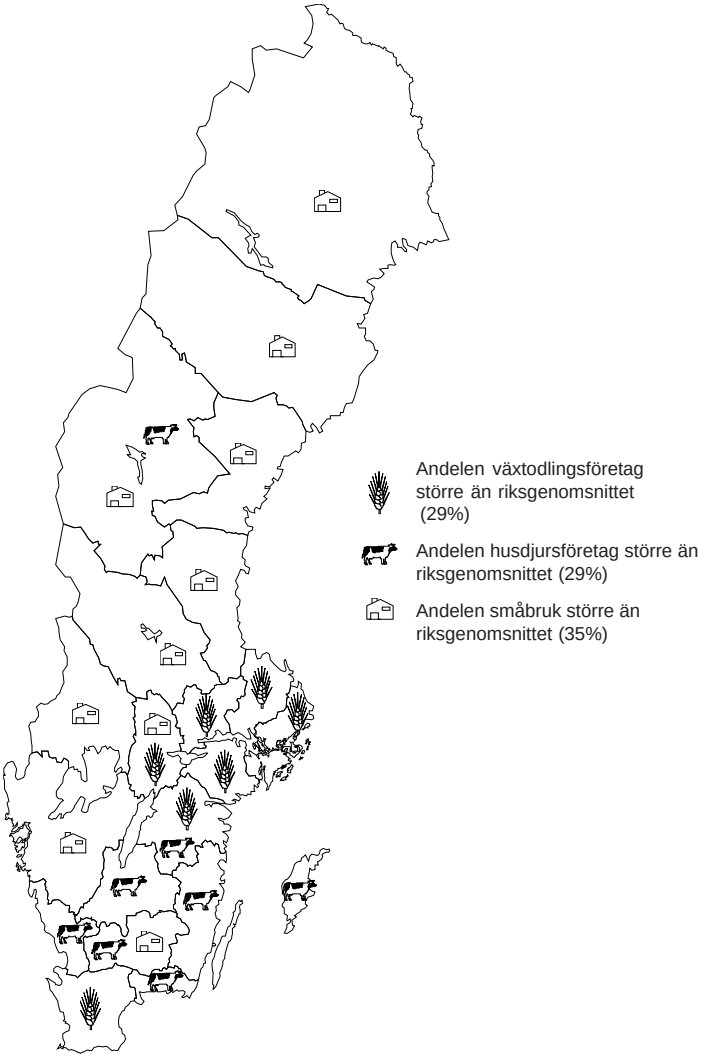

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.1
Antal företag[1] med odling av olika grödor 2011
Number of holdings with different kinds of crops

Område	Antal företag med					
	Spannmål[2]	Ärter, åkerbönor m.m.	Oljeväxter (exkl. oljelin)	Slåtter- och betesvall	Matpotatis	Sockerbetor
Län						
Stockholms	687	70	153	1 692	65	..
Uppsala	1 641	204	384	2 401	104	–
Södermanlands	1 082	132	205	1 826	49	..
Östergötlands	1 852	398	465	3 071	157	–
Jönköpings	1 328	11	20	3 462	164	..
Kronobergs	752	7	17	2 278	106	–
Kalmar	1 368	89	224	2 958	117	13
Gotlands	941	152	376	1 363	88	..
Blekinge	512	8	73	1 272	75	86
Skåne	4 437	160	1 688	7 421	596	1 926
Hallands	1 658	112	163	2 988	254	139
Västra Götalands	6 112	591	629	10 778	599	..
Värmlands	903	56	63	2 878	102	–
Örebro	1 044	96	185	1 949	130	–
Västmanlands	895	122	191	1 369	27	–
Dalarnas	706	33	44	1 791	145	–
Gävleborgs	909	22	27	2 108	167	–
Västernorrlands	423	4	3	1 833	158	..
Jämtlands	223	..	..	1 442	138	–
Västerbottens	622	..	8	2 076	122	–
Norrbottens	252	..	9	1 088	83	–
Produktionsområden						
Gss	3 450	160	1 313	4 107	510	1 599
Gmb	3 630	294	1 095	5 903	474	569
Gns	4 910	837	939	6 164	354	..
Ss	5 379	650	1 138	9 154	342	3
Gsk	6 920	218	346	18 913	798	45
Ssk	2 089	108	133	5 896	267	..
Nn	1 488	16	18	5 202	480	..
Nö	902	3	17	3 532	237	–
Hela riket[3]						
2011	28 133	2 270	4 914	57 206	3 442	2 173
2010	29 320	2 556	5 596	58 559	3 685	2 248
2010 tidigare LBR-def.	29 298	2 555	5 596	57 859	3 679	2 247
2009	31 483	1 921	5 398	61 124	4 036	2 293
2007	32 478	1 747	5 278	61 007	4 511	2 657
2005	38 168	2 832	5 517	62 502	5 168	3 523
1999[4]	51 472	3 718	6 198	60 943	8 517	4 578
1990[4]	..	..	..	..	19 348	6 702

1) För varje region redovisas antalet företag med odling i regionen. Detta innebär att vissa företag kan ingå i redovisningen för mer än en region.
2) I spannmålsarealen fr.o.m. år 2000 ingår en del arealer av stråsäd till grönfoder och stråsäd/baljväxtblandningar avsedda att skördas som grönfoder.
3) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
4) För åren 1990 och 1999 ingår enbart företag med mer än 2,0 ha åkermark.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.2
Antal företag efter storleksgrupp åkermark 2010
Number of holdings by size group

Område	Antal företag inom storleksgrupp, hektar åkermark						
	Under 2,1	2,1–5,0	5,1–10,0	10,1–20,0	20,1–30,0	30,1–50,0	50,1–100,0
Län							
Stockholms	151	227	356	402	223	216	232
Uppsala	142	262	375	515	334	424	538
Södermanlands	111	213	327	408	191	266	323
Östergötlands	284	385	478	482	311	447	627
Jönköpings	213	754	820	706	323	391	387
Kronobergs	180	637	578	466	220	214	175
Kalmar	330	477	568	577	293	378	458
Gotlands	91	142	165	184	146	246	343
Blekinge	171	285	294	277	131	143	122
Skåne	711	1 383	1 545	1 596	822	1 021	1 112
Hallands	222	563	675	721	370	362	379
Västra Götalands	500	2 227	3 015	2 894	1 396	1 446	1 429
Värmlands	82	780	963	666	276	333	298
Örebro	109	355	482	411	253	267	297
Västmanlands	57	130	220	288	202	245	310
Dalarnas	95	417	474	436	246	231	224
Gävleborgs	79	448	551	554	249	271	241
Västernorrlands	56	583	619	403	179	163	184
Jämtlands	63	483	420	278	123	124	143
Västerbottens	46	545	687	505	197	202	246
Norrbottens	92	305	331	239	118	100	137
Produktionsområden							
Gss	378	582	631	767	468	625	843
Gmb	532	826	967	1 128	625	859	1 030
Gns	313	880	1 222	1 355	824	1 034	1 261
Ss	525	1 111	1 714	2 007	1 200	1 470	1 731
Gsk	1 413	4 311	4 972	4 344	1 969	1 995	1 779
Ssk	250	1 396	1 763	1 429	665	662	596
Nn	204	1 452	1 550	1 180	504	512	554
Nö	170	1 043	1 124	798	348	333	411
Hela riket[1]							
2010	3 785	11 601	13 943	13 008	6 603	7 490	8 205
Enl. tidigare LBR-def. 2010	844	11 601	13 943	13 008	6 603	7 490	8 205
2007	874	14 038	13 701	13 493	7 122	8 259	8 957
2005	945	14 486	14 117	14 147	7 583	8 862	9 569
2003[2]	..	9 293	11 315	13 159	7 603	9 259	10 112
1999[2]	..	11 344	15 229	16 656	9 295	11 445	10 969
1990[2]	..	14 957	19 020	20 832	12 177	14 223	11 348

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För åren 1990, 1999 och 2003 ingår enbart företag med mer än 2,0 ha åkermark.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.2 (forts.)

Område	Antal företag inom storleksgrupp, hektar åkermark					Summa	Åker per företag, hektar
	100,1–200,0	200,1–300,0	300,1–400,0	400,1–500,0	Över 500,0		
Län							
Stockholms	130	49	13	8	12	2 019	41,8
Uppsala	336	85	29	9	17	3 066	54,7
Södermanlands	243	76	27	17	15	2 217	56,8
Östergötlands	435	118	46	12	16	3 641	56,1
Jönköpings	109	13	6	..	..	3 725	24,1
Kronobergs	51	12	–	–	–	2 533	19,2
Kalmar	238	46	14	4	7	3 390	36,5
Gotlands	205	38	8	..	..	1 574	54,7
Blekinge	33	7	..	–	..	1 465	21,3
Skåne	705	225	91	39	87	9 337	48,1
Hallands	171	41	10	7	3	3 524	31,2
Västra Götalands	773	184	69	33	22	13 988	33,6
Värmlands	179	52	12	4	8	3 653	29,6
Örebro	190	56	22	6	8	2 456	42,9
Västmanlands	171	72	22	8	12	1 737	59,1
Dalarnas	90	18	5	..	–	2 238	27,4
Gävleborgs	113	15	3	..	2	2 526	26,9
Västernorrlands	72	12	..	..	–	2 275	22,0
Jämtlands	79	9	5	..	1	1 728	23,8
Västerbottens	153	16	4	..	–	2 602	27,3
Norrbottens	64	6	5	..	..	1 397	25,0
Produktionsområden							
Gss	562	192	75	31	64	5 218	63,3
Gmb	621	130	40	16	33	6 807	45,9
Gns	889	251	99	41	30	8 199	54,1
Ss	1 119	367	115	50	67	11 476	52,9
Gsk	567	96	27	9	11	21 493	22,4
Ssk	304	55	19	4	9	7 152	26,8
Nn	253	36	9	..	..	6 260	24,4
Nö	225	23	10	..	..	4 486	25,3
Hela riket[1]							
2010	4 540	1 150	394	155	217	71 091	37,0
Enl. tidigare LBR-def. 2010	4 540	1 150	394	155	217	68 150	38,6
2007	4 481	1 020	334	139	191	72 609	36,5
2005	4 518	969	304	140	168	75 808	35,7
2003[2]	4 561	922	294	114	148	66 780	40,0
1999[2]	4 073	708	203	83	114	80 119	34,3
1990[2]	..	..	..	..	..	96 560	29,5

Tabell 2.3
Antal företag och areal åker efter brukningsform 2010
Number of holdings and area of arable land by type of holding

Område; storleksgrupp	Antal företag med			Summa[1]	Areal åker, hektar			Summa
	Helt ägd åkermark	Helt arrenderad åkermark	Delvis arrenderad åkermark		Helt ägd	Helt arrenderad	Delvis arrenderad	
Län								
Stockholms	1 078	295	514	2 019	26 032	20 443	38 006	84 481
Uppsala	1 520	356	1 075	3 066	50 049	29 641	88 000	167 690
Södermanlands	1 206	304	619	2 217	42 509	27 968	55 509	125 986
Östergötlands	1 695	508	1 229	3 641	60 279	38 467	105 556	204 303
Jönköpings	1 732	436	1 432	3 725	24 048	14 204	51 528	89 779
Kronobergs	1 203	244	981	2 533	12 419	6 329	29 908	48 656
Kalmar	1 486	364	1 299	3 390	32 983	20 926	69 944	123 853
Gotlands	632	161	710	1 574	21 104	11 876	53 145	86 125
Blekinge	733	119	506	1 465	10 405	3 974	16 889	31 269
Skåne	4 877	1 072	2 838	9 337	146 754	83 373	218 677	448 804
Hallands	1 860	316	1 185	3 524	35 668	14 322	59 922	109 912
Västra Götalands	7 714	1 221	4 684	13 988	151 570	63 404	255 341	470 315
Värmlands	2 125	338	1 129	3 653	36 608	16 419	55 003	108 030
Örebro	1 332	237	808	2 456	33 999	15 780	55 609	105 388
Västmanlands	953	189	548	1 737	33 071	21 129	48 393	102 593
Dalarnas	1 066	253	842	2 238	17 990	9 356	33 911	61 256
Gävleborgs	1 260	218	989	2 526	17 686	7 496	42 739	67 921
Västernorrlands	1 259	179	789	2 275	14 790	7 036	28 159	49 985
Jämtlands	931	157	600	1 728	9 644	6 238	25 326	41 207
Västerbottens	1 373	248	953	2 602	17 371	10 324	43 284	70 979
Norrbottens	743	130	443	1 397	10 493	4 773	19 658	34 924
Produktionsområden								
Gss	2 536	695	1 687	5 218	103 539	65 407	161 217	330 162
Gmb	3 318	692	2 393	6 807	92 078	51 019	169 564	312 661
Gns	4 317	819	2 817	8 199	136 800	69 122	237 625	443 548
Ss	6 141	1 349	3 560	11 476	193 579	117 436	296 292	607 307
Gsk	10 963	2 080	7 513	21 493	149 199	63 930	268 625	481 754
Ss	3 888	698	2 366	7 152	59 389	27 773	104 567	191 729
Nn	3 237	577	2 291	6 260	41 285	22 057	89 587	152 930
Nö	2 378	435	1 546	4 486	29 605	16 731	67 030	113 366
Storleksgrupp, hektar åkermark								
– 2,0	791	123	76	3 785	982	148	95	1 225
2,1– 10,0	18 911	1 894	4 739	25 544	103 190	10 898	29 280	143 367
10,1– 20,0	7 516	1 331	4 161	13 008	106 427	19 242	60 723	186 392
20,1– 50,0	5 953	1 616	6 524	14 093	187 136	52 876	214 438	454 449
50,1–100,0	2 317	1 133	4 755	8 205	159 588	80 756	337 986	578 330
100,1–	1 290	1 248	3 918	6 456	248 151	269 556	751 986	1 269 693
Hela riket[2]								
2010	36 778	7 345	24 173	71 091	805 474	433 476	1 394 507	2 633 457
Enligt tidigare LBR-def.								
2010	36 146	7 249	24 105	68 150	804 677	433 351	1 394 423	2 632 450
2007	40 762	3 775	27 441	72 609	817 957	218 003	1 612 009	2 647 969
2005	39 154	6 418	29 529	75 808	767 530	342 918	1 592 885	2 703 333
2003[3]	30 020	8 550	28 210	66 780	648 585	477 193	1 542 809	2 668 586
1999[3]	37 402	10 425	32 292	80 119	673 016	553 648	1 520 266	2 746 929
1990[3]	46 363	14 669	35 528	96 560	822 003	587 723	1 434 866	2 844 592

1) I summan ingår även 2 795 (2010, enl. ny LBR-def.), 650 (2010, enl. tidigare LBR-def.), 631 (2007) samt 707 (2005) företag utan åkermark.
2) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
3) För åren 1990, 1999 och 2003 ingår enbart företag med mer än 2,0 ha åkermark.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.4
Antal företag med husdjur av olika slag 2011
Number of holdings with different kinds of livestock

Område	Antal företag med				
	Nöt-kreatur	Varav mjölkkor	Får	Svin	Höns
Län					
Stockholms	412	71	320	19	298
Uppsala	712	190	450	31	123
Södermanlands	553	154	256	32	120
Östergötlands	1 171	330	679	90	185
Jönköpings	1 875	516	511	..	320
Kronobergs	1 093	206	277	..	151
Kalmar	1 441	478	595	65	237
Gotlands	569	240	431	53	114
Blekinge	573	82	262	54	54
Skåne	2 539	481	959	402	441
Hallands	1 068	299	433	186	150
Västra Götalands	3 707	937	1 586	267	724
Värmlands	784	131	338	30	118
Örebro	514	100	384	46	113
Västmanlands	282	52	129	34	..
Dalarnas	605	115	413	22	101
Gävleborgs	714	181	377	25	150
Västernorrlands	575	142	331	..	120
Jämtlands	503	168	295	..	80
Västerbottens	564	266	272	25	80
Norrbottens	249	121	150	8	42
Produktionsområden					
Gss	966	275	378	315	310
Gmb	2 331	781	1 176	296	292
Gns	1 870	586	810	264	312
Ss	2 418	572	1 388	174	715
Gsk	8 490	1 845	3 079	304	1 389
Ssk	1 670	307	1 036	38	319
Nn	1 801	472	1 079	89	353
Nö	957	422	502	35	138
Hela riket[1]					
2011	20 503	5 260	9 449	1 515	3 827
2010	21 586	5 619	8 657	1 695	3 703
2010 tidigare LBR-def.	21 047	5 593	7 993	1 674	3 514
2009	21 733	6 020	8 245	2 027	3 306
2007	23 878	7 096	8 014	2 277	4 245
2005	26 179	8 548	7 653	2 794	4 916
1999[2]	33 978	13 963	8 247	6 014	6 441
1990[2]	47 292	25 921	..	14 301	12 900

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.5
Antal företag efter driftsinriktning 2010
Number of holdings by type of farming

Driftsinriktning	Antal företag
Jordbruksväxter	18 596
Köks-, prydnads- och plantskoleväxter	741
Frukt och bär	370
Blandad växtodling	603
Summa växtodling	20 310
Nötkreatur	15 459
Får och getter	2 874
Svin	599
Fjäderfä	194
Blandad husdjursskötsel	1 561
Summa husdjursskötsel	20 687
Blandat jordbruk, mest växtodling	1 937
Blandat jordbruk, mest husdjursskötsel	3 111
Summa blandat jordbruk	5 048
Småbruk[1]	25 046
Samtliga[2]	
2010	71 091
2010 tidigare LBR-def.	68 150
2007	72 609
2005	75 808
2003[3]	67 888
1999[3]	80 435
1990[3]	96 945

1) Företag med arbetsbehov under 400 standardtimmar.
2) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
3) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.6
Andel företag efter driftsinriktning[1] länsvis 2010, procent
Percentage of holdings by type of farming and county

Område	Driftsinriktning, procent				Samtliga	
	Växt-odling	Hus-djurs-skötsel	Blandat jordbruk	Småbruk	%	Antal företag
Län						
Stockholms	40	17	11	33	100	2 019
Uppsala	45	18	10	26	100	3 066
Södermanlands	39	22	11	28	100	2 217
Östergötlands	34	32	9	24	100	3 641
Jönköpings	10	54	3	33	100	3 725
Kronobergs	11	47	3	39	100	2 533
Kalmar	18	45	7	30	100	3 390
Gotlands	29	39	14	17	100	1 574
Blekinge	21	41	6	31	100	1 465
Skåne	39	25	8	28	100	9 337
Hallands	27	32	8	33	100	3 524
Västra Götalands	28	27	7	39	100	13 988
Värmlands	23	21	7	50	100	3 653
Örebro	35	20	9	37	100	2 456
Västmanlands	51	13	8	28	100	1 737
Dalarnas	26	28	7	39	100	2 238
Gävleborgs	26	29	6	38	100	2 526
Västernorrlands	18	27	4	51	100	2 275
Jämtlands	16	33	3	49	100	1 728
Västerbottens	24	23	4	49	100	2 602
Norrbottens	26	22	4	47	100	1 397
Hela riket[2]						
2010	29	29	7	35	100	71 091
2010 tidigare LBR-def.	30	29	7	33	100	68 150
2007	27	31	7	34	100	72 609
2005	27	32	8	33	100	75 808
2003[3]	30	38	9	22	100	67 888
1999[3]	18	38	6	38	100	80 435
1990[3]	16	42	8	34	100	96 945

1) En översyn av typologin gjordes avseende år 2000, vilket försämrade jämförbarheten bakåt i tiden.
2) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
3) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.7
Antal företag efter driftsinriktning och arbetsbehov[1] i jordbruket 2010
Number of holdings by type of farming and labour requirement in agriculture

Arbetsbehov (standardtimmar)	Driftsinriktning				Samtliga
	Växt-odling	Hus-djurs-skötsel	Blandat jordbruk	Småbruk	
– 799	10 181	4 202	1 276	25 046	40 705
800 – 1 599	5 321	6 553	1 465	–	13 339
1 600 – 2 399	2 162	3 053	893	–	6 108
2 400 – 3 199	1 104	1 775	571	–	3 450
3 200 – 3 999	543	1 564	320	–	2 427
4 000 – 5 599	475	1 883	282	–	2 640
5 600 –	524	1 657	241	–	2 422
Samtliga[2]					
2010	20 310	20 687	5 048	25 046	71 091
2010 tidigare LBR-def.	20 309	20 096	5 047	22 698	68 150
2007	19 849	22 601	5 378	24 781	72 609
2005	20 843	24 322	5 715	24 928	75 808
2003[3]	20 403	26 001	6 254	15 230	67 888
1999[3]	14 261	30 502	5 193	30 479	80 435
1990[3]	12 865	40 549	7 820	33 017	96 945

1) En översyn av typologin gjordes avseende år 2000, vilket försämrade jämförbarheten bakåt i tiden.
2) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
3) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

3 Åkerarealens användning

I kapitel 3 redovisas statistik över åkerarealens användning. Bland annat lämnas uppgifter om arealen av olika ägoslag, olika grödor och antal företag med odling av olika växtslag.

Sammanfattning

Statistiken i detta kapitel baseras på alla jordbruksföretag som ingår i Lantbruksregistret (LBR) 2010 och 2011. Från 2010 års LBR har vissa nedre gränser för att tillhöra registret ändrats. En ny gräns som införts fr. o. m. 2010 är större än 5,0 ha jordbruksmark. Även nedre gränser för antal djur har ändrats. Läs mer om de nya definitionerna i bilaga 1, Lantbruksregistret. Generellt betyder de nya avgränsningarna att antalet företag i Lantbruksregistret blir fler än med de gamla avgränsningarna.

Alla jämförelser i detta kapitel görs mot den nya definitionen av LBR.

Åkerarealens användning

Åkerarealens fördelning på olika grödgrupper och antal företag med odling år 2011 framgår översiktligt av **figurerna 3B och 3C** och **tabell 3.3**. I övriga tabeller lämnas redovisning bl.a. för län.

Arealer (figur 3A, tabell 3.1–3.3)
Den totala jordbruksmarken på jordbruksföretag var 3,1 milj. hektar år 2010. Jordbruksmarken utgörs av 2,6 milj. hektar åkermark och 0,5 milj. hektar betesmark. Skogsmarken vid jordbruksföretagen 2010 var 3,7 milj. hektar.

Förändringarna i åkerarealen inom olika storleksgrupper under de senaste åren följer ungefär samma mönster som förändringarna i antalet företag i motsvarande storleksgrupper. Av den totala åkerarealen 2010, som var 2,6 miljoner hektar, svarade företag med mer än 50 hektar åkermark för 1,8 miljoner hektar eller 70 %. Åkerareal i storleksgrupperna över 200 hektar har ökat mellan 12 och 18 % mellan 2007 och 2010.

Spannmål (tabell 3.4)
Spannmålsarealen, knappt 40 % av den totala åkerarealen, uppgick år 2011 till 993 000 hektar. Spannmålsarealen och antal företag med spannmålsodling har ökat med 3 respektive minskat med 4 % sedan 2010. De spannmål vars odling ökat sedan 2010 är *havre*, 10 %, *höstvete*, 5 % samt *vårkorn*, 4 %. Övriga spannmål har minskat sin areal. Minskningen har varit störst för *rågvete* och *höstkorn*, 33 respektive 20 %.

Höstvete och *vårkorn* utgör de största andelarna av spannmålsarealen, 35 respektive 32 % vardera och med arealerna 349 800 respektive 313 500 hektar. Av övriga spannmålsgrödor svarade *havre* för 18 % (181 200 hektar) av arealen, *vårvete* för 7 % (67 000 hektar), *rågvete*, *råg* och *blandsäd* för 2 % (24 200, 24 100 samt 18 700 hektar) och *höstkorn* för 1 % (14 400 hektar).

Baljväxter (tabell 3.5)
Den totala *baljväxtarealen* år 2011 var 41 700 hektar, en minskning med 10 % sedan 2010. Merparten av baljväxtarealen består av *ärter och åkerbönor* som upptar 32 500 hektar, dvs. 78 % av den totala baljväxtarealen.

Oljeväxter (tabell 3.6)
Arealen *raps och rybs* minskade med 14 % jämfört med 2010 och omfattde 2011 cirka 94 900 hektar. Höstraps dominerade oljeväxtarealen

och upptog 56 600 hektar år 2011. Det är en minskning med 21 % sedan 2010. Arealen *vårraps* var 36 100 hektar, *vårrybs* 1 800 hektar och *höstrybs* 400 hektar.

Odlingen av *oljelin* har gått upp och ner de senaste åren. Sedan 2010 har den odlade arealen minskat med 23 %, medan den mer än tredubblats sedan 2007. Arealen oljelin uppgår 2011 till 14 700 hektar.

Vall och grönfoderväxter (tabell 3.7) och Slåttervall och betesvall (tabell 3.8)

Slåtter- och betesvall var den arealmässigt största grödan 2011 och täckte 1 139 700 hektar, vilket var en marginell ökning jämfört med 2010. Slåtter- och betesvall odlas också av flest antal företag. I de fyra nordligaste länen samt i Gävleborgs, Dalarnas, Värmlands, Jönköpings, Kalmar, Kronobergs och Blekinge län utgör vall och grönfoderväxter mer än halva totala åkerarealen. I **tabell 3.8** redovisas slåtter- och betesvallsarealen separat, uppdelat på län och produktionsområden. Betesvallen uppgick år 2011 till 152 700 hektar vilket är en minskning med 12 % sedan år 2010. Slåttervallsarealen år 2011 upptog 917 600 hektar, vilket är en ökning med 3 % jämfört med året innan. Uppgifterna om vallarealerna är hämtade ifrån skördestatistiken, se kap 4, sid **84**.

Potatis och sockerbetor (tabell 3.9)

Den totala *potatisarealen* uppgick år 2011 till 27 700 hektar, vilket är en ökning md knappt 2 % sedan 2010. *Sockerbetsarealen* uppgick till 39 700 hektar, vilket är en ökning med 4 % sedan tidigare år. Odlingen av *matpotatis* är främst förlagd till Skåne och Västra Götalands län, *stärkelsepotatis* till Skåne och Blekinge län och *sockerbetor* till Skåne län.

I storleksgruppen 50,1–100,0 hektar finns 631 företag som odlar matpotatis, och de nyttjar 20 % av matpotatisarealen. Allra flest, 775, är företagen som odlar över 100 hektar. Här finns 62 % av areal matpotatis.

I storleksgrupperna över 100,0 hektar finns 41 % (901 st.) av företagen som odlar sockerbetor.

Träda, outnyttjad åker m.m. (tabell 3.10)

Trädesarealen minskade med 13 % sedan föregående år och uppgick år 2011 till 154 200 hektar. Sedan 2005 har areal träda minskat 52 %.

Energiskogsarealen minskade med 2 % och uppgick år 2011 till 12 900 hektar. Störst energiskogsareal finns i Skåne, Uppsala och Södermanlands län.

Om statistiken

Ägoslag samt åkerareal efter storleksgrupp

Vid tidigare s.k. lantbruksräkningar har uppgifter erhållits om jordbruksmarkens fördelning på ägoslag för samtliga lantbruksenheter, dvs. även för företag med enbart skog. Omläggningar i metoden för datafångst fr.o.m. år 2000 medförde att en fullständig statistik över ägoslag på jordbruksföretagen bara tas fram intermittent. Statistiken avsåg tidigare jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark eller med stora djurbesättningar eller med minst 2 500 m^2 frilandsareal för trädgårdsproduktion eller med minst 200 m^2 växthusyta för trädgårdsproduktion.

Fr.o.m. år 2010 har definitionen för vilka företag som ingår i LBR ändrats. Detta för att ta hänsyn till EU:s avgränsningar, som inte fullt ut stämmer överens med de svenska. Fr.o.m. 2010 är därför LBR:s avgränsningar en sammanslagning av de gamla svenska avgränsningarna i LBR samt EU:s avgränsningar. Detta gör att uppgifterna fr.o.m. år 2010 inte är fullt jämförbara med föregående års siffror. På grund av detta har det i alla tabeller för år 2010 lagts in värden för riket som överensstämmer med den gamla, svenska definitionen av LBR.

Den största skillnaden mellan den gamla svenska definitionen av LBR och EU:s avgränsningar gäller arealer. Medan man i de gamla, svenska avgränsningarna hade en gräns på minst 2,0 hektar åkermark har man i EU:s avgränsningar en gräns på minst 5,0 hektar jordbruksmark. I LBR 2010 används därför en avgränsning på minst 2,0 hektar åkermark eller minst 5,0 hektar jordbruksmark.

Den population som statistiken ska belysa utgörs av samtliga jordbruksföretag i landet som i juni 2011 (eller juni 2010 för vissa tabeller) uppfyllde något av följande kriterier:

– brukade mer än 2,0 ha åkermark
– brukade sammanlagt minst 5,0 hektar jordbruksmark
– bedrev trädgårdsodling omfattande minst 2 500 kvadratmeter frilandsareal
– bedrev trädgårdsodling omfattande minst 200 kvadratmeter växthusyta
– innehade djurbesättning som någon gång från och med den 1 januari 2011 till och med den 2 juni 2011 omfattade minst 10 nötkreatur, eller minst 10 suggor eller 50 svin, eller minst 20 får, eller 1 000 fjäderfä.

Åkerarealens användning

Uppgifter om åkerarealens användning erhålls årligen genom Lantbruksregistret. Undersökningens omfattning varierar. Vissa år berörs samtliga jordbruksföretag av undersökningen medan enbart ett urval av jordbruksföretag berörs andra år.

Fram t.o.m. 1999 hämtades uppgifter från jordbruksföretagen in via pappersenkäter från SCB. Fr.o.m. år 2000 är Jordbruksverket ansvarig myndighet. I och med det har även administrativa register börjat användas för att hämta in vissa uppgifter. Jordbrukarna behöver på så sätt inte lämna samma uppgifter mer än en gång.

Som tidigare nämnts i detta kapitel har definitionen för vilka företag som ingår i LBR ändrats fr.o.m. 2010.

Några begrepp och definitioner i lantbruksstatistiken

Åkermark
Mark som används eller lämpligen kan användas till växtodling eller bete och som är lämplig att plöja.

Betesmark
Mark som används eller lämpligen kan användas till bete och som inte är lämplig att plöja.

Skogsmark
Mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål samt mark där det bör finnas skog till skydd mot sand- och jordflykt eller mot att fjällgränsen flyttas ned. Mark som ligger helt eller i huvudsak outnyttjad skall dock inte anses som skogsmark, om den på grund av särskilda förhållanden inte bör tas i anspråk för virkesproduktion. Mark skall anses lämplig för virkesproduktion, om den enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke om året per hektar.

Annan mark
Mark som inte lämpligen kan användas till växtodling, bete eller virkesproduktion.

Ägoslagsdefinitionerna har tillämpats sedan 1981. De fastställdes som svensk standard i januari samma år och ansluter till motsvarande ägoslagsdefinitioner i fastighetstaxeringen.

Annan publicering

Uppgifter från lantbruksregistret om åkerarealens användning publiceras årligen av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 10 SM 1201 och för arealfördelning av slåtter- och betesvall i JO 16 SM 1201.

Uppgifter om ägoslag och åkerareal efter storleksgrupp publiceras av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 34 SM 1101.

Publikationerna är tillgängliga på SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.jordbruksverket.se).

Delar av statistiken publiceras också i Statistikdatabasen (SSD) i anslutning till SCB:s webbplats samt i Jordbruksverkets statistikdatabas i anslutning till Jordbruksverkets webbplats.

Figur 3A
Total åkerareal länsvis 2011
Total area of arable land by county

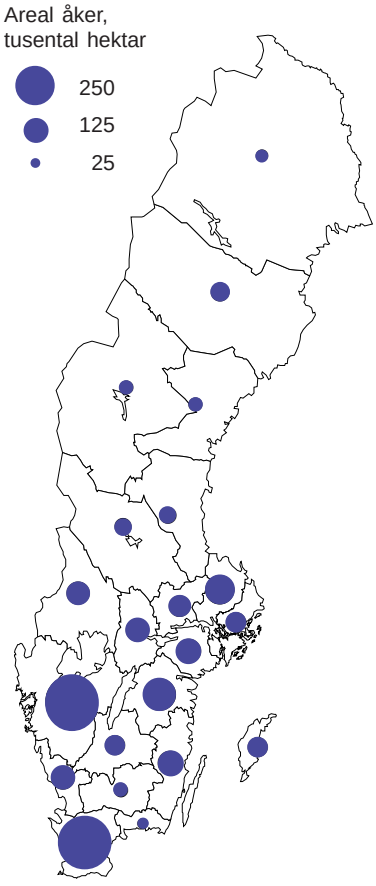

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruks-
registret.

Figur 3B
Åkerarealens användning 2011
Use of arable land

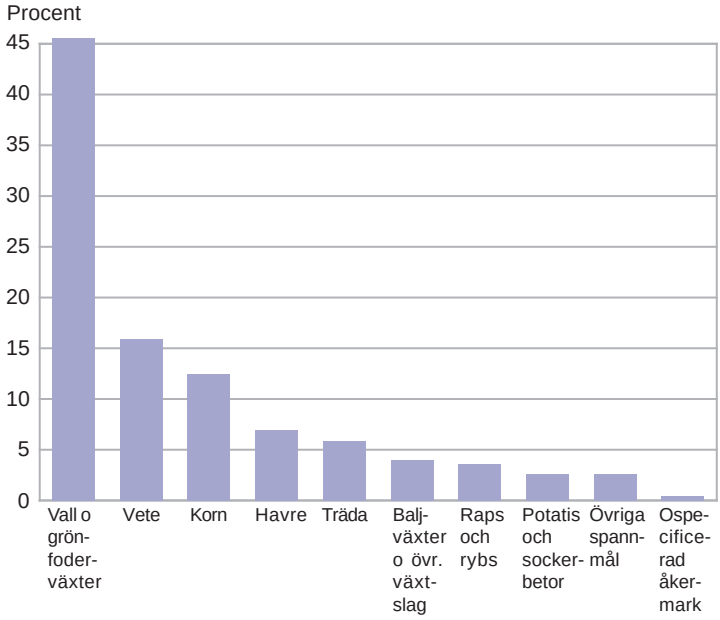

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 3C
Antal företag med odling av vissa grödor 2011
Number of holdings with cultivation of certain crops

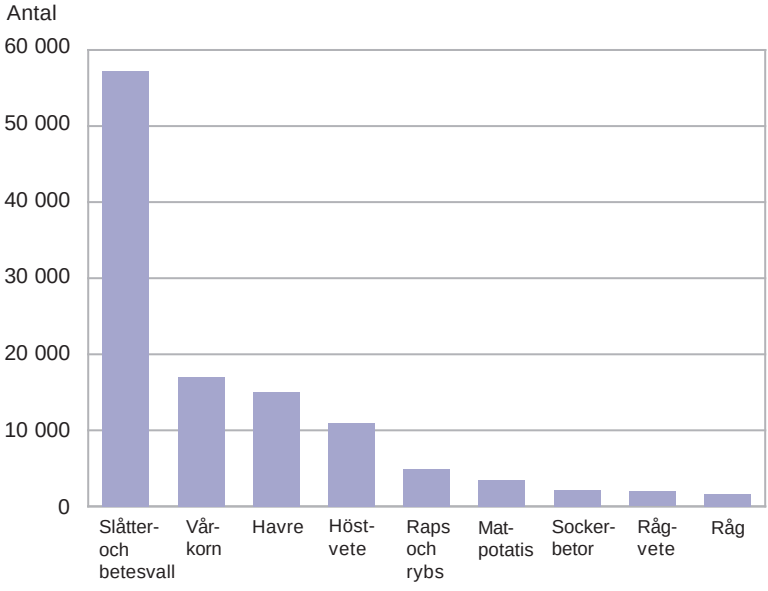

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 3D
Odling av vissa grödor, genomsnittliga arealer per företag 2011
Cultivation of certain crops, areas per holding

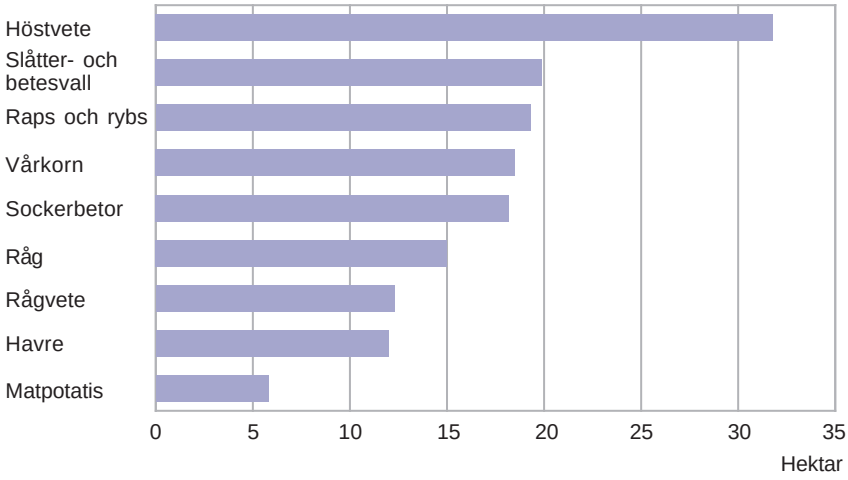

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 3E
Odling av spannmål, genomsnittliga arealer per företag 2011
Cultivation of cereals, areas per holding

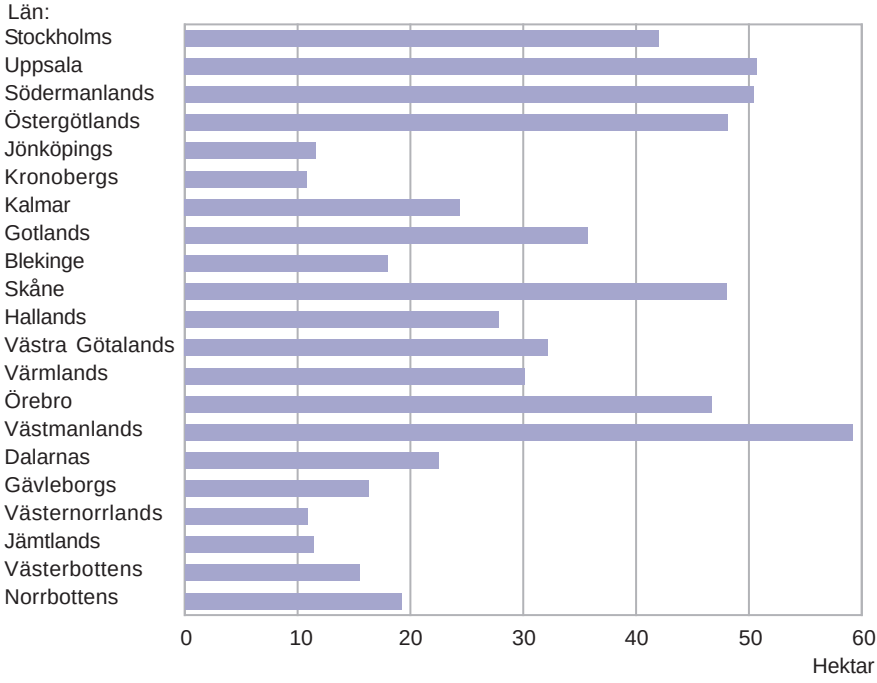

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.1
Areal åker-, betes- och skogsmark på jordbruksföretag 2010, hektar
Area of agricultural and forest land on holdings

Område; storleksgrupp	Åkermark Totalt, hektar	Åkermark Varav arrenderad, hektar	Betesmark Totalt, hektar	Betesmark Varav arrenderad, hektar	Summa jordbruksmark, hektar	Skogsmark, hektar
Län						
Stockholms	84 481	39 600	11 150	4 900	95 631	114 251
Uppsala	167 690	70 051	17 646	7 541	185 337	150 831
Södermanlands	125 986	53 266	17 350	7 260	143 336	137 069
Östergötlands	204 303	89 418	42 552	20 236	246 855	208 361
Jönköpings	89 779	44 711	39 446	19 440	129 225	243 125
Kronobergs	48 656	23 340	21 202	10 565	69 858	146 614
Kalmar	123 853	55 189	71 387	33 346	195 239	205 958
Gotlands	86 125	33 845	23 409	10 515	109 534	56 222
Blekinge	31 269	11 877	11 555	4 735	42 823	65 006
Skåne	448 804	180 582	57 208	27 834	506 012	145 230
Hallands	109 912	43 283	15 745	7 256	125 657	94 677
Västra Götalands	470 315	183 407	62 222	25 655	532 537	488 113
Värmlands	108 030	45 055	6 779	2 654	114 809	261 611
Örebro	105 388	41 571	9 037	3 393	114 425	120 268
Västmanlands	102 593	42 901	7 116	3 225	109 709	93 304
Dalarnas	61 256	27 824	12 835	5 220	74 092	133 339
Gävleborgs	67 921	32 217	5 798	2 724	73 719	192 974
Västernorrlands	49 985	24 608	2 311	920	52 296	191 177
Jämtlands	41 207	22 912	12 968	6 560	54 175	199 505
Västerbottens	70 979	37 033	2 284	767	73 263	230 238
Norrbottens	34 924	15 792	1 909	492	36 833	197 354
Produktionsområden						
Gss	330 162	139 598	19 506	9 226	349 668	63 307
Gmb	312 661	122 056	100 860	47 450	413 521	160 490
Gns	443 548	175 486	41 179	17 164	484 726	194 758
Ss	607 307	253 954	60 096	25 412	667 403	612 276
Gsk	481 754	209 096	175 237	82 620	656 991	1 148 046
Ssk	191 729	83 241	20 827	8 214	212 556	431 849
Nn	152 930	77 599	21 189	9 858	174 119	572 906
Nö	113 366	57 449	13 013	5 294	126 380	491 595
Storleksgrupp, hektar åkermark						
– 2,0	1 225	183	30 950	7 824	32 176	207 378
2,1 – 5,0	42 765	5 303	20 138	4 200	62 903	345 167
5,1 – 10,0	100 602	16 899	28 411	7 922	129 013	554 471
10,1 – 20,0	186 392	44 099	45 124	16 001	231 516	614 513
20,1 – 30,0	162 255	48 421	38 108	16 196	200 364	326 928
30,1 – 50,0	292 194	103 045	60 806	29 009	353 000	452 325
50,1 – 100,0	578 330	249 385	100 068	53 788	678 398	523 040
100,1 –	1 269 693	651 144	128 302	70 297	1 397 995	651 404
Hela riket[1]						
2010	2 633 457	1 118 480	451 908	205 238	3 085 365	3 675 226
2010 tidigare LBR-def.	2 632 450	1 118 325	422 708	198 356	3 055 158	3 477 956
2007	2 647 969	1 029 225	489 328	200 476	3 137 297	3 708 509
2005	2 703 333	1 089 712	513 505	194 241	3 216 839	3 644 068
2003[2]	2 668 586	1 203 679	494 414	198 873	3 163 001	3 381 382
1999[2]	2 746 929	1 251 588	..	..	..	3 734 193
1990[2]	2 844 592	..	331 691	..	3 176 283	4 065 431

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För åren 1990, 1999 och 2003 ingår enbart företag med mer än 2,0 ha åkermark.
Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.2
Åkerareal efter storleksgrupp 2010
Area of arable land by size group

Område	Åkerareal inom storleksgrupp, hektar åkermark						
	Under 2,1	2,1–5,0	5,1–10,0	10,1–20,0	20,1–30,0	30,1–50,0	50,1–100,0
Län							
Stockholms	21	854	2 582	5 878	5 459	8 432	16 123
Uppsala	31	975	2 734	7 437	8 269	16 842	37 978
Södermanlands	25	791	2 399	5 913	4 733	10 562	23 121
Östergötlands	93	1 351	3 426	7 089	7 641	17 653	44 913
Jönköpings	109	2 706	5 930	10 075	8 027	15 289	26 856
Kronobergs	96	2 252	4 138	6 679	5 336	8 276	12 130
Kalmar	110	1 755	4 111	8 277	7 197	14 844	32 582
Gotlands	24	546	1 208	2 626	3 645	9 542	24 297
Blekinge	84	1 008	2 117	3 946	3 282	5 552	8 311
Skåne	214	5 019	11 212	22 930	20 187	39 940	78 498
Hallands	72	2 043	4 939	10 233	9 042	13 885	26 784
Västra Götalands	161	8 363	21 809	41 263	34 251	56 064	100 502
Värmlands	28	2 941	6 978	9 374	6 808	12 879	20 876
Örebro	37	1 280	3 413	5 908	6 198	10 436	21 443
Västmanlands	14	492	1 645	4 338	4 934	9 643	21 802
Dalarnas	18	1 522	3 351	6 329	6 107	8 999	15 845
Gävleborgs	25	1 696	3 960	7 961	6 115	10 473	16 966
Västernorrlands	9	2 152	4 401	5 690	4 358	6 416	12 759
Jämtlands	25	1 783	2 948	3 900	3 009	4 728	9 731
Västerbottens	17	2 067	4 980	7 154	4 786	7 852	17 384
Norrbottens	13	1 168	2 321	3 392	2 871	3 885	9 431
Produktionsområden							
Gss	92	2 105	4 595	11 055	11 545	24 425	60 661
Gmb	168	3 063	7 005	16 230	15 423	33 602	72 732
Gns	79	3 326	8 901	19 796	20 196	40 586	90 059
Ss	115	4 168	12 515	29 246	29 567	57 940	122 883
Gsk	608	15 605	35 927	61 704	48 336	77 238	123 085
Ssk	63	5 169	12 660	20 301	16 395	25 511	41 741
Nn	57	5 404	10 983	16 764	12 336	19 980	38 536
Nö	44	3 924	8 016	11 296	8 458	12 912	28 634
Hela riket[1]							
2010	1 225	42 765	100 602	186 392	162 255	292 194	578 330
Enl.tidigare LBR-def.							
2010	219	42 765	100 602	186 392	162 255	292 194	578 330
2007	276	49 162	99 272	194 006	175 331	322 764	629 899
2005	277	50 637	102 723	204 004	186 590	346 159	671 052
2003[2]	..	33 984	83 816	190 616	187 153	361 728	708 726
1999[2]	..	43 524	114 858	244 007	230 210	448 199	762 368
1990[2]	..	57 460	145 662	309 428	304 009	558 354	776 427

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För åren 1990, 1999 och 2003 ingår enbart företag med mer än 2,0 ha åkermark.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.2 (forts.)

Område	Åkerareal inom storleksgrupp, hektar åkermark					Summa
	100,1–200,0	200,1–300,0	300,1–400,0	400,1–500,0	Över 500,0	
Län						
Stockholms	17 672	11 701	4 532	3 439	7 788	84 481
Uppsala	46 891	20 046	9 843	3 866	12 779	167 690
Södermanlands	33 246	18 452	9 087	7 465	10 193	125 986
Östergötlands	61 702	28 538	15 754	5 114	11 030	204 303
Jönköpings	14 407	2 964	2 029	886	502	89 779
Kronobergs	7 051	2 697	–	–	–	48 656
Kalmar	32 919	10 846	4 950	1 733	4 529	123 853
Gotlands	28 355	9 018	2 735	495	3 633	86 125
Blekinge	4 270	1 696	390	–	614	31 269
Skåne	96 816	54 412	31 200	17 224	71 151	448 804
Hallands	23 624	9 886	3 471	2 989	2 945	109 912
Västra Götalands	107 619	44 204	23 605	14 538	17 936	470 315
Värmlands	24 668	12 699	4 137	1 797	4 845	108 030
Örebro	25 830	13 171	7 581	2 734	7 358	105 388
Västmanlands	23 792	17 178	7 686	3 474	7 594	102 593
Dalarnas	12 390	4 177	1 672	847	–	61 256
Gävleborgs	14 870	3 704	989	–	1 161	67 921
Västernorrlands	9 658	2 906	743	894	–	49 985
Jämtlands	10 440	2 165	1 685	–	793	41 207
Västerbottens	20 873	3 953	1 491	422	–	70 979
Norrbottens	8 658	1 457	1 729	–	–	34 924
Produktionsområden						
Gss	77 337	46 454	25 661	13 789	52 444	330 162
Gmb	85 983	31 271	13 779	6 921	26 484	312 661
Gns	125 630	60 283	34 002	17 885	22 805	443 548
Ss	155 015	87 737	39 365	21 850	46 906	607 307
Gsk	76 593	22 298	9 371	3 908	7 081	481 754
Ssk	40 735	13 665	6 493	1 821	7 176	191 729
Nn	33 993	8 526	3 076	1 320	1 954	152 930
Nö	30 464	5 636	3 560	422	–	113 366
Hela riket[1]						
2010	625 749	275 871	135 307	67 916	164 850	2 633 457
Enl. tidigare LBR-def.						
2010	625 749	275 871	135 307	67 916	164 850	2 632 450
2007	613 839	244 297	114 625	60 802	143 696	2 647 968
2005	615 217	231 678	104 648	61 927	128 422	2 703 333
2003[2]	620 293	220 379	100 391	49 924	111 576	2 668 586
1999[2]	..	..	..	..	..	2 746 929
1990[2]	..	..	..	..	..	2 844 592

Tabell 3.3
Åkerarealens användning 1990–2011, hektar
Use of arable land

Gröda	1990[1]	1999[1]	2005	2009	2010[2]	2011[2]
Spannmål[3]	1 335 700	1 153 200	1 024 000	1 048 600	962 800	992 800
därav vete	349 700	275 400	354 800	375 100	400 000	416 800
korn	492 000	482 000	378 600	370 200	318 800	327 800
havre	387 800	305 700	200 100	196 000	164 400	181 200
resterande	106 200	90 100	90 500	107 300	79 600	67 000
Baljväxter	..	39 700	40 900	34 000	46 100	41 700
Vall och grönfoderväxter[3]	918 100	980 200	1 066 900	1 175 300	1 194 700	1 195 300
Potatis	36 200	32 800	30 500	27 000	27 200	27 700
Sockerbetor	50 000	59 900	49 200	39 800	37 900	39 600
Raps och rybs	167 900	75 900	82 200	99 500	110 200	94 900
Övriga växtslag[4]	..	75 600	54 900	58 600	67 200	63 000
Träda	176 100	270 700	321 300	153 300	176 800	154 200
Ospecificerad åkermark[5]	..	..	31 600	7 400	10 500	9 800
Ej utnyttjad åkermark	46 400	59 000	1 800	–	..	..
Summa åkermark	2 844 600	2 746 900	2 703 100	2 643 400	2 633 500	2 618 900
Summa betesmark och slåtteräng	331 700	..	513 500	436 300	451 900	446 900
Summa jordbruksmark	3 176 300	..	3 216 600	3 079 700	3 085 400	3 065 800

1) För åren 1990 och 1999 ingår enbart företag med mer än 2,0 ha åkermark.
2) Enligt ny LBR-definition.
3) I spannmålsarealen fr.o.m. år 2000 ingår vissa arealer stråsäd till grönfoder och stråsäd/baljväxtblandningar avsedda att skördas som grönfoder.
4) Frövall, oljelin, energiskog, trädgårdsväxter samt alla övriga mindre åkergrödor som inte ingår i ovanstående redovisning. I arealen för trädgårdsväxter ingår fr.o.m. år 2005 kryddväxter och utsäde grönsaker.
5) Arealer som ej kunnat fördelas på gröda.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.4
Spannmål 2011. Arealer och antal företag med odling
Cereals. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Arealer, hektar								Summa spann-måls-areal[2]	Antal företag med odling
	Höst-vete	Vår-vete	Råg	Höst-korn	Vår-korn	Havre	Råg-vete	Bland-säd[1]		
Län										
Stockholms	13 360	1 517	252	66	8 727	4 108	534	317	28 881	687
Uppsala	30 425	10 176	1 141	16	30 629	8 642	653	1 511	83 193	1 641
Södermanlands	24 132	4 423	798	342	12 094	9 698	1 794	1 203	54 483	1 082
Östergötlands	52 618	4 181	2 812	1 005	15 118	8 494	2 945	1 957	89 131	1 852
Jönköpings	1 416	496	62	41	5 599	5 970	551	1 303	15 437	1 328
Kronobergs	632	742	48	17	2 234	3 760	345	327	8 104	752
Kalmar	11 072	1 529	542	2 783	10 121	3 535	2 713	1 076	33 371	1 368
Gotlands	9 760	3 439	956	2 469	13 544	1 457	1 664	277	33 565	941
Blekinge	2 864	1 171	128	317	3 394	662	589	76	9 201	512
Skåne	98 768	7 226	11 609	5 102	77 379	8 769	3 779	477	213 109	4 437
Hallands	8 479	3 890	257	390	20 945	8 086	3 174	807	46 028	1 658
V:a Götalands	62 422	9 278	3 839	1 559	39 589	68 278	4 373	7 668	197 008	6 112
Värmlands	3 105	2 135	422	45	9 307	11 768	190	233	27 205	903
Örebro	11 918	7 418	535	163	13 238	14 578	567	294	48 712	1 044
Västmanlands	16 196	6 503	326	56	16 141	13 442	139	211	53 015	895
Dalarnas	1 849	1 389	330	–	8 061	4 012	158	88	15 886	706
Gävleborgs	677	948	32	–	9 435	3 564	19	159	14 834	909
Västernorrlands	85	81	0	–	3 536	591	18	279	4 590	423
Jämtlands	16	22	2	–	2 223	147	8	128	2 545	223
Västerbottens	–	259	1	–	8 045	1 121	4	193	9 624	622
Norrbottens	–	161	–	–	4 100	487	–	93	4 841	252
Produktionsområden										
Gss	84 615	7 871	5 935	3 292	67 890	10 175	4 170	545	184 494	3 450
Gmb	40 481	7 308	7 057	7 308	43 600	5 561	5 900	841	118 056	3 630
Gns	105 890	10 202	6 178	2 435	41 485	57 359	5 575	5 781	234 905	4 910
Ss	97 323	30 556	3 360	649	84 758	55 233	3 702	3 494	279 074	5 379
Gsk	13 376	6 024	912	593	32 301	32 520	3 875	5 789	95 390	6 920
Ssk	7 670	3 873	622	94	16 211	15 128	955	1 401	45 955	2 089
Nn	438	732	27	–	15 005	3 565	34	514	20 316	1 488
Nö	–	420	3	–	12 208	1 629	4	310	14 574	902

1) För åren 2001–2011 avses stråsädesblandningar, tidigare ingick även stråsäd/baljväxtblandningar.
2) Fr.o.m. år 2000 ingår vissa arealer avsedda att skördas som grönfoder.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.4 (forts.)

Område; storleksgrupp	Arealer, hektar								Summa spann-måls-areal[2]	Antal företag med odling
	Höst-vete	Vår-vete	Råg	Höst-korn	Vår-korn	Havre	Råg-vete	Bland-säd[1]		
Storleksgrupp, hektar åkermark										
– 2,0	5	–	3	–	7	3	2	0	20	18
2,1 – 5,0	128	54	40	14	435	499	30	57	1 257	668
5,1 – 10,0	868	234	119	42	2 271	2 629	104	213	6 480	2 052
10,1 – 20,0	4 857	1 079	389	264	9 529	9 633	508	794	27 052	4 456
20,1 – 30,0	7 432	1 685	630	362	12 871	11 224	775	922	35 900	3 475
30,1 – 50,0	19 888	4 220	1 411	834	30 795	22 480	2 080	2 122	83 829	4 999
50,1 – 100,0	58 061	12 810	4 312	2 687	70 698	45 365	4 519	4 967	203 420	6 436
100,1 –	258 555	46 905	17 190	10 166	186 853	89 336	16 197	9 602	634 805	6 029
Hela riket[3]										
2011	349 793	66 986	24 094	14 370	313 459	181 170	24 215	18 676	992 763	28 133
2010	331 805	68 184	24 228	17 928	300 847	164 386	36 231	19 150	962 758	29 320
Enl. tidigare LBR-def.										
2010	331 803	68 182	24 227	17 926	300 841	164 378	36 230	19 150	962 737	29 298
2009	326 838	48 297	36 633	18 278	351 878	196 038	53 571	17 050	1 048 582	31 483
2007	323 182	38 367	24 716	8 274	318 407	207 909	53 914	15 317	990 086	32 478
2005	295 325	59 430	21 386	5 356	373 208	200 122	50 292	18 857	1 023 976	38 168
1999[4]	209 641	65 777	24 507	11 883	470 104	305 658	32 586	33 022	1 153 178	51 472
1990[4]	320 120	29 595	73 460	..	492 027[5]	387 823	..	32 628[6]	1 335 653	..

3) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
4) För åren 1990 och 1999 ingår enbart företag med mer än 2,0 ha åkermark.
5) Inklusive höstkorn.
6) Inklusive rågvete.

Tabell 3.5
Baljväxter 2011. Arealer och antal företag[1] med odling[2]
Leguminous plants. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Ärter, åkerbönor m.m.		Konservärter		Bruna bönor		Summa baljväxter
	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar
Län							
Stockholm	1 117	70	–	–	–	–	1 117
Uppsala	2 835	204	8	..	–	–	2 843
Södermanlands	1 776	132	14	..	13	..	1 803
Östergötlands	6 581	398	–	–	–	–	6 581
Jönköpings	98	11	–	–	–	–	98
Kronobergs	15	7	–	–	–	–	15
Kalmar	1 012	89	–	–	698	51	1 710
Gotlands	1 359	152	–	–	–	–	1 359
Blekinge	38	8	–	–	–	–	38
Skåne	2 109	160	6 684	409	0	..	8 793
Hallands	899	112	1 405	102	–	–	2 304
Västra Götalands	9 955	591	361	23	–	–	10 316
Värmlands	955	56	–	–	–	–	955
Örebro	1 432	96	–	–	–	–	1 432
Västmanlands	1 875	122	–	–	–	–	1 875
Dalarnas	334	33	–	–	–	–	334
Gävleborgs	102	22	–	–	–	–	102
Västernorrlands	8	4	–	–	–	–	8
Jämtlands	0	..	–	–	–	–	0
Västerbottens	1	..	–	–	–	–	1
Norrbottens	7	..	–	–	–	–	7
Produktionsområden							
Gss	1 923	160	6 062	390	–	–	7 985
Gmb	2 956	294	1 745	100	698	53	5 399
Gns	14 661	837	361	23	–	–	15 022
Ss	9 559	650	22	..	13	..	9 594
Gsk	2 077	218	282	23	–	–	2 359
Ssk	1 288	108	–	–	–	–	1 288
Nn	35	16	–	–	–	–	35
Nö	8	3	–	–	–	–	8
Storleksgrupp, hektar åkermark							
– 2,0	–	–	–	–	–	–	–
2,1 – 5,0	8	9	4	..	–	–	12
5,1 – 10,0	86	36	17	..	0	..	103
10,1 – 20,0	383	98	104	12	2	..	489
20,1 – 30,0	484	109	169	18	13	3	666
30,1 – 50,0	1 363	229	594	54	32	6	1 989
50,1 – 100,0	4 831	535	1 364	118	134	18	6 329
100,1 –	25 352	1 254	6 221	331	531	25	32 104
Hela riket[3]							
2011	32 506	2 270	8 472	536	712	54	41 690
2010	36 084	2 556	9 368	577	658	49	46 110
2010 tidigare LBR-def.	36 084	2 555	9 368	577	658	49	46 110
2009	24 705	1 921	8 791	585	521	45	34 017
2007	19 198	1 747	8 824	591	535	45	28 557
2005	31 285	2 832	8 874	576	707	71	40 866
1999	30 053	3 718	8 752	558	872	130	39 677
1990	32 725	..	..	..	..	..	..

1) För varje region redovisas antalet företag med odling i regionen. Detta innebär att vissa företag kan ingå i redovisningen för mer än en region.
2) För åren 1990 o. 1999 ingår enbart företag med mer än 2,0 ha åkermark.
3) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.6
Oljeväxter 2011. Arealer och antal företag[1] med odling[2]
Oliseed crops. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Arealer, hektar				Summa areal av raps och rybs	Antal företag med odling	Oljelin	
	Höstraps	Vårraps	Höstrybs	Vårrybs			Areal hektar	Antal företag
Län								
Stockholms	964	2 795	8	40	3 807	153	554	16
Uppsala	1 187	7 439	141	126	8 892	384	827	35
Södermanlands	1 848	3 844	51	47	5 790	205	1 209	41
Östergötlands	4 530	3 786	16	102	8 434	465	6 677	304
Jönköpings	152	70	–	26	248	20	61	4
Kronobergs	80	29	10	24	142	17	–	–
Kalmar	3 269	299	8	–	3 576	224	153	8
Gotlands	3 617	1 326	–	69	5 012	376	24	4
Blekinge	659	115	–	–	775	73	–	–
Skåne	33 297	1 443	75	43	34 857	1 688	342	19
Hallands	775	1 225	–	18	2 018	163	146	11
Västra Götalands	4 341	6 335	6	256	10 938	629	3 608	184
Värmlands	224	893	8	153	1 279	63	–	–
Örebro	961	2 837	20	4	3 821	185	468	24
Västmanlands	607	3 462	40	60	4 169	191	662	17
Dalarnas	45	176	–	583	804	44	–	–
Gävleborgs	42	24	14	175	254	27	12	4
Västernorrlands	–	9	–	0	9	3	–	–
Jämtlands	1	–	–	3	4	..	–	–
Västerbottens	–	1	–	8	9	8	–	–
Norrbottens	–	3	1	44	48	9	–	–
Produktionsområden								
Gss	24 950	1 818	41	43	26 852	1 313	417	21
Gmb	15 038	1 904	33	69	17 045	1 095	219	18
Gns	8 183	8 455	8	210	16 856	939	9 821	469
Ss	5 731	20 716	263	335	27 045	1 138	3 690	133
Gsk	2 319	2 004	32	189	4 544	346	201	17
Ssk	371	1 201	18	786	2 376	133	395	15
Nn	8	10	–	95	114	18	1	..
Nö	–	5	1	52	57	17	–	–
Storleksgrupp, hektar åkermark								
– 2,0	2	–	–	–	2	..	–	–
2,1 – 5,0	47	3	–	–	50	19	5	3
5,1 – 10,0	163	59	8	4	233	66	34	7
10,1 – 20,0	728	358	–	42	1 128	200	98	16
20,1 – 30,0	975	451	10	92	1 528	237	216	27
30,1 – 50,0	2 761	1 668	23	208	4 660	571	571	53
50,1 – 100,0	8 628	5 694	48	460	14 830	1 285	1 616	116
100,1 –	43 296	27 880	306	975	72 457	2 535	12 204	449
Hela riket[3]								
2011	56 600	36 112	395	1 781	94 887	4 914	14 743	671
2010	71 836	35 695	496	2 207	110 234	5 596	19 144	878
2010 tidigare LBR-def.	71 836	35 695	496	2 207	110 234	5 596	19 144	878
2009	67 841	29 245	282	2 150	99 516	5 398	9 954	498
2007	50 341	33 044	1 117	3 341	87 843	5 278	4 333	275
2005	34 997	38 578	1 460	7 116	82 151	5 517	9 854	569
1999	19 626	31 273	1 206	23 784	75 889	6 198	34 172	2 921
1990	84 598	44 203	9 068	30 035	167 904	..	..	..

1) För varje region redovisas antalet företag med odling i regionen. Detta innebär att vissa företag kan ingå i redovisningen för mer än en region.
2) För åren 1990 o. 1999 ingår enbart företag med mer än 2,0 ha åkermark.
3) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.7
Vall och grönfoder 2011. Arealer och antal företag[1] med odling[2]
Ley and green fodder. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Grönfoder[3]		Slåtter- och betesvall		Frövall		Summa vall
	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar
Län							
Stockholms	523	83	35 684	1 692	276	16	36 483
Uppsala	1 249	136	48 674	2 401	554	32	50 477
Södermanlands	849	73	46 347	1 826	842	36	48 038
Östergötlands	2 338	224	73 152	3 071	1 927	98	77 417
Jönköpings	3 617	617	67 326	3 462	17	7	70 960
Kronobergs	1 497	237	36 548	2 278	6	4	38 051
Kalmar	7 044	569	69 893	2 958	150	12	77 087
Gotlands	2 565	244	38 060	1 363	124	17	40 749
Blekinge	814	142	15 275	1 272	4	4	16 093
Skåne	9 493	1 015	108 442	7 421	4 724	218	122 659
Hallands	3 474	352	48 081	2 988	492	32	52 047
Västra Götalands	9 575	910	187 333	10 778	3 446	146	200 354
Värmlands	2 001	157	65 508	2 878	474	36	67 983
Örebro	1 019	94	36 698	1 949	734	38	38 451
Västmanlands	637	44	26 222	1 369	774	42	27 633
Dalarnas	948	148	36 021	1 791	58	8	37 027
Gävleborgs	1 866	228	45 964	2 108	55	8	47 885
Västernorrlands	1 424	272	40 880	1 833	38	7	42 342
Jämtlands	1 671	271	35 340	1 442	–	–	37 011
Västerbottens	2 307	240	51 854	2 076	45	8	54 206
Norrbottens	650	84	26 394	1 088	1	3	27 045
Produktionsområden							
Gss	4 967	441	51 488	4 107	4 137	190	60 592
Gmb	12 460	1 121	123 608	5 903	1 020	68	137 088
Gns	6 421	456	117 843	6 164	4 834	210	129 098
Ss	4 785	430	201 890	9 154	3 390	178	210 065
Gsk	15 801	2 276	326 356	18 913	695	64	342 852
Ssk	3 056	326	114 439	5 896	577	49	118 072
Nn	4 753	747	119 635	5 202	43	9	124 431
Nö	3 320	406	84 437	3 532	46	11	87 803
Storleksgrupp, hektar åkermark							
– 2,0	4	4	836	687	–	–	840
2,1 – 5,0	184	141	27 228	7 530	54	22	27 466
5,1 – 10,0	712	435	78 870	12 164	178	43	79 760
10,1 – 20,0	2 024	762	128 498	11 277	237	36	130 759
20,1 – 30,0	2 249	594	96 104	5 605	188	23	98 541
30,1 – 50,0	4 732	938	155 099	6 491	406	45	160 237
50,1 – 100,0	12 158	1 503	264 898	7 263	1 586	133	278 642
100,1 –	33 499	1 737	388 162	6 189	12 095	467	433 756
Hela riket[4]							
2011	55 562	6 114	1 139 695	57 206	14 743	769	1 210 000
2010	57 069	6 423	1 137 642	58 559	14 818	813	1 209 529
2010 tidigare LBR-def.	57 065	6 419	1 136 770	57 859	14 818	813	1 208 653
2009	54 442	6 575	1 120 808	61 124	13 969	793	1 189 219
2007	46 482	6 245	1 081 077	61 007	14 276	859	1 141 835
2005	39 628	6 129	1 027 294	62 502	12 847	866	1 079 769
1999	21 867	4 671	983 967	60 943	8 165	770	1 013 999
1990	..	..	..	..	10 753	1 649	928 846

1) För varje region redovisas antalet företag med odling i regionen. Detta innebär att vissa företag kan ingå i redovisningen för mer än en region.
2) För åren 1990 o. 1999 ingår enbart företag med mer än 2,0 ha åkermark.
3) Inkl.majs. Fr.o.m. år 2000 redovisas stråsäd till grönfoder samt vissa arealer stråsäd/baljväxtblandningar under spannmål.
4) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.8
Slåttervall och betesvall[1]. Arealfördelning 2011, hektar och procent
Temporary grasses and grazings. Distribution of acreage

Område	Areal slåttervall, hektar	Andel slåtter-vall av total vallareal, procent	Areal betesvall, hektar	Andel betes-vall av total vallareal, procent
Län				
Stockholms	28 070	78,7	4 190	11,7
Uppsala	35 030	72,0	9 120	18,7
Södermanlands	33 970	73,3	6 060	13,1
Östergötlands	57 300	78,3	12 670	17,3
Jönköpings	62 770	93,2	5 560	8,3
Kronobergs	31 970	87,5	3 350	9,2
Kalmar	62 150	88,9	7 750	11,1
Gotlands	33 710	88,6	4 340	11,4
Blekinge	..	..	..	..
Skåne	81 620	75,3	18 470	17,0
Hallands	40 270	83,8	5 750	12,0
Västra Götalands	147 320	78,6	31 720	16,9
Värmlands	50 210	76,6	9 790	15,0
Örebro	26 470	72,1	4 260	11,6
Västmanlands	17 740	67,6	1 870	7,1
Dalarnas	28 200	78,3	7 570	21,0
Gävleborgs	40 910	89,0	3 960	8,6
Västernorrlands	32 870	80,4	4 610	11,3
Jämtlands	30 750	87,0	4 390	12,4
Västerbottens	40 320	77,8	3 930	7,6
Norrbottens	..	..	..	..
Produktionsområden				
Gss	40 670	79,0	6 700	13,0
Gmb	104 680	84,7	16 240	13,1
Gns	90 880	77,1	22 190	18,8
Ss	147 080	72,8	30 540	15,1
Gsk	272 940	83,6	41 900	12,8
Ssk	89 470	78,2	16 570	14,5
Nn	101 630	85,0	13 290	11,1
Nö	69 650	82,5	5 610	6,6
Hela riket				
2011	917 620	80,5	152 740	13,4
2010	894 470	78,6	172 780	15,2
2009	888 800	79,3	178 210	15,9
2008	870 740	78,1	183 380	16,5
2007	831 390	76,9	190 400	17,6
2006	816 400	77,4	206 270	19,6
2005	803 920	78,3	192 670	18,8

1) Arealerna har beräknats genom att i vallundersökningen skatta andelen slåttervall respektive betesvall. Dessa andelar har därefter applicerats på den totala vallarealen enligt Jordbruksverkets slutliga grödarealer enligt JO 10 SM1201.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 3.9
Potatis och sockerbetor 2011. Arealer och antal företag[1] med odling[2]
Potatoes and sugar beets. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Matpotatis[3]		Potatis för stärkelse[3]		Sockerbetor	
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag
Län						
Stockholms	114	65	–	–	8	..
Uppsala	256	104	–	–	–	–
Södermanlands	79	49	0	..	35	..
Östergötlands	1 888	157	6	..	–	–
Jönköpings	205	164	0	3	7	..
Kronobergs	74	106	6	3	–	–
Kalmar	501	117	756	46	224	13
Gotlands	911	88	5	..	23	..
Blekinge	134	75	2 436	159	726	86
Skåne	7 374	596	4 256	274	37 735	1 926
Hallands	2 014	254	21	4	869	139
Västra Götalands	2 858	599	119	20	11	..
Värmlands	485	102	–	–	–	–
Örebro	576	130	0	..	–	–
Västmanlands	52	27	–	–	–	–
Dalarnas	1 015	145	5	3	–	–
Gävleborgs	253	167	1	4	–	–
Västernorrlands	155	158	0	..	0	..
Jämtlands	141	138	–	–	–	–
Västerbottens	381	122	0	..	–	–
Norrbottens	581	83	3	..	–	–
Produktionsområden						
Gss	5 508	510	767	87	31 093	1 599
Gmb	5 037	474	6 022	351	8 140	569
Gns	4 236	354	118	15	5	..
Ss	1 324	342	0	..	43	3
Gsk	1 082	798	694	74	351	45
Ssk	883	267	12	7	6	..
Nn	996	480	1	5	0	..
Nö	979	237	3	..	–	–
Storleksgrupp, hektar åkermark						
– 2,0	3	8	–	–	2	..
2,1 – 5,0	62	163	1	..	7	..
5,1 – 10,0	246	414	28	13	97	28
10,1 – 20,0	759	599	105	32	446	118
20,1 – 30,0	823	377	263	52	752	158
30,1 – 50,0	1 785	475	655	87	2 369	349
50,1 – 100,0	3 968	631	1 694	133	6 696	616
100,1 –	12 400	775	4 870	203	29 269	901
Hela riket[4]						
2011	20 046	3 442	7 616	521	39 638	2 173
2010	19 842	3 685	7 361	516	37 950	2 248
2010 tidigare. LBR-def.	19 841	3 679	7 361	515	37 948	2 247
2009	19 706	4 036	7 252	523	39 782	2 293
2007	20 330	4 511	8 032	571	40 682	2 657
2005	22 081	5 168	8 372	645	49 182	3 523
1999	24 422	8 517	8 391	868	59 881	4 578
1990	27 305	19 348	8 866	1 364	49 951	6 702

1) För varje region redovisas antalet företag med odling i regionen. Detta innebär att vissa företag kan ingå i redovisningen för mer än en region.
2) För åren 1990 o. 1999 ingår enbart företag med mer än 2,0 ha åkermark.
3) År 2000 inkluderas vissa arealer matpotatis i potatis för stärkelse.
4) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.10
Träda, outnyttjad mark m.m. 2011. Arealer, hektar[1]
Fallow and untilled land etc. Areas

Område; storleksgrupp	Energi-skog	Träd-gårds-växter[2]	Andra växtslag	Träda	Ospecifi-cerad åker-mark[3]	Outnyttjad åkermark	Ej ut-nyttjad slåtter- och betesvall	Hela åker-arealen
Län								
Stockholms	503	223	69	11 534	188	–	..	83 480
Uppsala	2 034	140	745	17 023	226	–	..	166 655
Södermanlands	1 858	473	156	12 260	146	–	..	126 332
Östergötlands	1 108	741	212	10 294	201	–	..	202 692
Jönköpings	35	205	23	1 376	265	–	..	88 920
Kronobergs	62	51	7	1 154	317	–	..	47 983
Kalmar	145	960	33	3 400	168	–	..	122 084
Gotlands	66	1 005	42	2 870	78	–	..	85 712
Blekinge	34	666	8	1 154	142	–	..	31 407
Skåne	2 307	8 243	779	4 918	815	–	..	446 188
Hallands	95	761	60	3 302	357	–	..	110 022
Västra Götalands	915	866	798	38 763	1 710	–	..	468 264
Värmlands	284	141	297	8 644	1 022	–	..	108 293
Örebro	1 694	251	140	9 502	276	–	..	105 322
Västmanlands	867	48	1 280	12 259	111	–	..	101 970
Dalarnas	276	156	159	4 610	404	–	..	60 676
Gävleborgs	47	266	79	3 634	525	–	..	67 892
Västernorrlands	55	60	35	893	752	–	..	48 900
Jämtlands	8	81	21	530	633	–	..	40 973
Västerbottens	483	72	17	4 934	955	–	..	70 682
Norrbottens	45	190	10	1 127	543	–	..	34 439
Produktionsområden								
Gss	1 024	4 958	601	3 759	400	–	..	328 449
Gmb	1 136	5 992	249	7 271	466	–	..	312 118
Gns	1 524	1 238	836	29 560	663	–	..	443 883
Ss	6 884	1 194	2 441	63 315	966	–	..	605 636
Gsk	925	1 206	254	22 952	2 287	–	..	475 096
Ssk	820	346	471	17 866	1 531	–	..	190 021
Nn	80	402	89	3 356	1 783	–	..	151 603
Nö	528	260	28	6 102	1 738	–	..	112 080
Storleksgrupp, hektar åkermark								
– 2,0	–	150	1	30	125	–	..	1 172
2,1 – 5,0	93	391	79	2 318	8 130	–	..	39 870
5,1 – 10,0	459	899	182	10 056	1 557	–	..	100 135
10,1 – 20,0	1 273	1 364	370	19 816	13	–	..	183 669
20,1 – 30,0	1 001	762	284	16 456	4	–	..	157 194
30,1 – 50,0	1 628	1 479	615	22 914	–	–	..	282 730
50,1 – 100,0	2 277	2 849	1 332	32 771	–	–	..	556 425
100,1 –	6 191	7 703	2 107	49 821	4	–	..	1 297 690
Hela riket[4]								
2011	12 922	15 597	4 969	154 181	9 833	–	..	2 618 885
2010	13 126	14 687	5 381	176 801	10 535	–	..	2 633 457
2010 tidigare. LBR-def.	13 126	14 685	5 381	176 771	10 460	–	..	2 632 450
2009	13 731	15 554	5 370	153 312	7 355	–	..	2 643 350
2007	14 299	14 913	5 934	280 591	8 239	2 023	..	2 647 700
2005	13 700	13 373	5 094	321 309	31 555	1 769	..	2 703 057
1999	14 311	13 565	5 376	270 735	–	33 331	..	2 746 929
1990	..	..	..	176 075	..	17 312	29 099	2 844 592

1) För åren 1990 o. 1999 ingår enbart företag med mer än 2,0 ha åkermark.
2) I arealen för trädgårdsväxter ingår fr.o.m år 2005 kryddväxter och utsäde grönsaker.
3) Arealer som ej kunnat fördelats per gröda.
4) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

4 Skördar

I kapitel 4 redovisas hektar- och totalskördar samt normskördar för olika jordbruksgrödor för de företag som är med i Lantbruksregistret. Skördar inom trädgårdsodlingen redovisas i kapitel 5.

Sammanfattning

Allmänt

På en del håll i landet kom det stora regnmängder i augusti och september när det var dags för höstsådd under hösten 2010. Det medförde svårigheter när marken skulle bearbetas och en del av den planerade sådden blev därför inte av. Snön låg kvar länge och vårbruket kom igång sent. Våren och försommaren var varm och på många håll ledde alltför små nederbördsmängder till problem med försommartorka. Även juni och juli bjöd på temperaturer över det normala i stora delar av landet. Spridda regnskurar medförde att vissa lokaler hade goda tillväxtbetingelser medan grödorna i andra närbelägna områden drabbades av torkskador och brådmognad. Under sensommaren och hösten kom stora regnmängder, särskilt i de sydvästra och norra delarna av landet. Många lantbrukare har angett problem med bärigheten som orsak till att arealer har fått lämnats oskördade. Ofta brukar lantbrukarna lämna kommentarer spontant när det varit särskilda omständigheter som påverkat skörderesultatet. Kommentarer om skador av vildsvin, hjortdjur, tranor och gäss förekommer ofta som en förklaring till låga skördenivåer.

Hektarskördar

Hektarskördarna påverkas av andelen obärgad areal på så vis att det blir lägre hektarskörd ju större den obärgade arealen är.

Spannmål (tabell 4.1)

Många lantbrukare har under 2011 – liksom föregående år – rapporterat om höstsådda arealer som körts upp och såtts om med andra grödor. Det har även funnits utvintringsskador i de höstsådda grödor som inte körts upp, vilket har medfört lägre skördeutbyte per hektar.

På riksnivå var hektarskörden av höstvete på samma låga nivå som under 2010 och uppgick under 2011 till 5 630 kg per hektar. Exempel på län med låga hektarskördar av höstvete är Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Kalmar, Gotlands och Värmlands län. I Skåne var hektarskörden tvärtom något högre än normalt. Bland de lantbruksföretag som rapporterat in skördedata till SCB finns dock stora variationer i skördeutbytet per hektar.

När det gäller *höstråg* uppgick 2011 års hektarskörd till 5 290 kg per hektar, vilket är 4 % lägre än femårsgenomsnittet men 9 % högre än föregående års ovanligt låga skördenivå.

Skördeutfallet per hektar av *rågvete* har nu legat på en förhållandevis låg nivå två år i rad. På riksnivå var 2011 års hektarskörd av rågvete 9 % lägre än genomsnittet för de fem senaste åren.

Hektarskördarna av *vårkorn* och *havre* ökade på riksnivå med 11 % respektive 12 % jämfört med fjolårets låga nivåer. Båda grödorna ligger 5 % över sina respektive femårsgenomsnitt. I Västra Götalands län, där 38 % av havrearealen odlades, uppgick hektarskörden av havre till 4 120 kg per hektar. Det är i nivå med hektarskörden på riksnivå.

Vårvete visar ett skörderesultat som är i samma storleksordning som föregående år. Jämfört med femårsgenomsnittet var dock avkastningen för vårvete 6 % lägre.

Majs, ärter och åkerbönor (tabell 4.3)

Majs är en gröda som under senare år börjat odlas alltmer och den totala arealen uppgick under 2011 till 15 830 hektar. Merparten av arealen skördas som grönfoder, men drygt 2 000 hektar tröskades under 2011. Majs odlas fram-

förallt i Skåne och där har avkastningen av tröskad majs beräknats till cirka 7 900 kg per hektar.

Skördeutfallet per hektar av *ärter* var 13 % högre än föregående års hektarskörd och i nivå med femårsgenomsnittet. De högsta skördenivåerna per hektar av ärter fanns under 2011 i Östergötlands och Örebro län. Störst areal ärter fanns däremot i Västra Götalands län. Där var hektarskörden av ärter 33 % lägre än föregående år och 31 % lägre än genomsnittet för de fem senaste åren. Den låga skördenivån berodde till stor del på att 20 % av ärtarealen i länet blev obärgad.

Åkerbönorna har under 2011 gett hög skörd per hektar i alla regioner där grödan odlas. På riksnivå blev avkastningen 3 330 kg per hektar, dvs. i nivå med rekordet från 2009. Odling av åkerbönor är vanligt förekommande inom den ekologiska odlingen eftersom grödan liksom andra baljväxter bidrar till försörjningen av växtnäringsämnet kväve.

Ärter och åkerbönor är de två vanligaste grödorna som ingår i begreppet trindsäd. Med trindsäd menas baljväxter som odlas för frönas skull till mogen skörd.

Oljeväxter (tabell 4.4)

Hektarskörden av *höstraps* visaar ett varierande resultat på regional nivå. I Hallands och Västra Götalands län var hektarskörden betydligt lägre än vad som är normalt, delvis beroende på obärgade arealer. Problem med utvintringsskador förekom också på en del håll i landet. På riksnivå var hektarskörden av höstraps på samma nivå som föregående år. Skördenivåerna av *vårraps* och *vårrybs* var på riksnivå 35 respektive 19 % högre än förra året, då skördarna var låga. Hektaravkastningen av vårraps var under 2011 högre än både fjolårsresultatet och femårsgenomsnittet i alla län där odlingen förekommer i större omfattning. För landet som helhet var hektarskörden 14 % högre än genomsnittet för de fem senaste åren.

För *oljelin* var avkastningen per hektar 26 % högre än föregående års förhållandevis låga skörd per hektar.

Slåttervall (tabell 4.5)

Hektarskörden för första skörd av *slåttervall* skattas till 3 060 kg per hektar, återväxten till 1 980 kg och den totala inbärgade vallskörden till 5 040 kg per hektar. Hektarskörden för återväxten har beräknats för den totala slåttervallarealen, dvs. hela arealen och inte enbart den där återväxten tillvaratagits. Det innebär att avkastningsnivån per hektar blir lägre än om beräkningen skett för enbart tillvaratagen återväxtareal. Rena betesvallar samt återväxt som tillvaratagits som bete ingår inte i undersökningen.

Potatis och sockerbetor (tabell 4.6)

Hektarskörden av *matpotatis* var för riket 29 130 kg per hektar. I Östergötlands och Hallands län redovisades de högsta hektarskördarna under 2011 med 36 190 respektive 32 710 kg per hektar, vilket är 13 % respektive 5 % högre skörd jämfört med föregående år.

I Skåne län, som har en omfattande odling av färskpotatis och därmed lägre hektarskördenivå, uppgick hektarskörden till 30 720 kg per hektar. Hektarskörden för *färskpotatis* beräknas även separat. På riksnivå uppgick den till 19 970 kg per hektar. Uppemot 20 % av landets matpotatisareal var färskpotatisodlingar. Under den senaste tioårsperioden har odlingen av färskpotatis ökat från att då uppta runt 10 % av matpotatisarealen till att nu uppta över 20 %. Utvecklingen beror troligen till stor del på en minskad husbehovs- och trädgårdsodling av färskpotatis.

Potatis för stärkelse odlas främst i Skåne, Blekinge och Kalmar län. Hektarskörden för riket uppgick till 39 130 kg per hektar.

Enligt uppgifter från Nordic Sugar var 2011 års avkastning för *sockerbetor* 62 900 kg per hektar för riket, vilket är 21 % högre än föregående år.

Stärkelsehalten för potatis levererad som potatis för stärkelse framgår av **tabell 4.7**. År 2011 låg medelstärkelsehalten på 19,8 % enligt uppgifter från Lyckeby Stärkelsen. Det är 0,4 procentenheter högre halt än vad som redovisades föregående år.

Sockerhalten för sockerbetor uppgick till 16,8 % vilket är 0,3 procentenheter lägre än föregående år.

Normskördar (tabell 4.8)
SCB beräknar årligen normskördar. Med normskörd menas den skörd som man kan förvänta sig under normala väderbetingelser.

Totalskördar

Totalskördarna är beroende av skörden per hektar och av odlingens omfattning.

Spannmål, vete och råg (tabell 4.2)
För riket totalt har spannmålsskörden (med undantag av majs) beräknats till 4 630 400 ton, vilket är 8 % mer än föregående år.

Bland spannmålsgrödorna är det *höstvete* som dominerar. Den totala höstveteskörden uppgick till 1 965 800 ton, vilket motsvarar 42 % av den totala spannmålsskörden. En stor andel av höstvetet utgörs av högavkastande fodervete men även mer lågavkastande vetearter såsom dinkel, lantvetesorter etc. ingår. Likaså ingår spannmål som odlats för produktion av energi i de redovisade kvantiteterna.

Den totala skörden av *vårvete* var 260 900 ton. Totalskörden av *höstråg* var 8 % större än föregående år och uppgick till 126 500 ton. Ökningen beror på en något högre skörd per hektar.

Korn, havre, rågvete och blandsäd (tabell 4.2)
Arealerna med vårkorn och havre ökade med 5 % respektive 11 % under 2011. Den totala skörden av *vårkorn* uppgick till 1 343 900 ton, en ökning med 17 % jämfört med 2010 års skörd. Totalskörden av *havre* uppgick till 692 000 ton. Det var en ökning med 24 % jämfört med fjolåret, dock från en extremt låg nivå. I **figur 4A** redovisas hur totalskördarna av några olika spannmålsgrödor har varierat under åren 1990–2011.

Totalskörden av *rågvete* minskade med 32 % jämfört med föregående års skörd, främst beroende på minskad odlingsareal. Odlingen av höstkorn minskade med uppemot 20 % jämfört med året innan, vilket ledde till att också totalskörden minskade med 20 %. Totalskörden av *blandsäd* uppgick till 68 900 ton. De redovisade blandsädesuppgifterna innefattar stråsädesblandningar och blandningar av stråsäd och baljväxter. Arealer som skördats som grönfoder har frånräknats.

Majs, ärter och åkerbönor (tabell 4.3)
Majs odlas framförallt i Skåne. Den totala skörden av tröskad majs har beräknats till 16 000 ton.

Den totala skörden av *ärter* uppgick till 42 800 ton, vilket är 21 % mindre än under 2010. Odlingen av ärter minskade med så mycket som 30 % under 2011. Arealen är därmed tillbaka på ungefär samma nivå som 2009.

Den totala skörden av *åkerbönor* uppgick till 53 000 ton och är därmed för första gången större än totalskörden av ärter. Odlingen av åkerbönor ökade med 22 % under 2011 och uppgick till 15 900 hektar. Störst omfattning har odlingen i Västra Götalands län.

Oljeväxter (tabell 4.4)
Den totala skörden av raps och rybs har beräknats till 250 400 ton. Det är 10 % mindre än föregående års skörd.

Av *höstraps* bärgades 173 500 ton. Totalskördarna av *vårraps* och *vårrybs* uppgick till 74 000 respektive 2 300 ton. I **figur 4B** redovisas hur totalskördarna av de olika oljeväxtgrödorna har varierat under åren 1990–2011. Statistiken för åren 1993–1994 är osäker eftersom det är oklart om den är heltäckande. Uppgifter om totalskörd av höstrybs är alltför osäker för att redovisas.

Den totala skörden av *oljelin* har beräknats till 23 000 ton, vilket är i nivå med föregående års totalskörd. Odlingsarealen har pendlat upp och ner under 2000-talet. Under 2011 var oljelinarealen 23 % lägre än fjolårets areal och uppgick till drygt 14 600 hektar.

Grönfoder
Skörd av ettåriga grönfoderväxter redovisas för första gången i skördestatistiken 2011. De grödor och grödgrupper som redovisas är stråsäd (exklusive majs) till grönfoder, majs till grönfoder och andra grödor än stråsädesgrödor skördade som grönfoder. Omräknat till tsskörd motsvarar den totala skörden av ettåriga grönfoderväxter uppemot 7 % av den totala grovfodersskörden av slåttervall och ettåriga grönfoderväxter.

Slåttervall (tabell 4.5)
Totalskörden av *slåttervall* blev 8 % mindre än föregående års totala bärgade skörd men 6 % större än femårsgenomsnittet.

Det är den inbärgade skörden av slåttervall som beräknats. Rena betesvallar samt återväxt som tillvaratagits genom bete ingår inte i undersökningen.

Potatis och sockerbetor (tabell 4.6)
Totalskörden av *matpotatis* har beräknats till 584 000 ton, vilket är 8 % högre än 2010 års totala skörd.

Till matpotatis räknas förutom färskpotatis och höst- och vinterpotatis för direkt konsumtion även potatis för tillverkning av mos, chips, pommes frites m.m. samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatissorter. Skörd från husbehovsodlingar, kolonilotter etc. ingår inte i denna statistik.

Fyra län dominerar matpotatisodlingen: Skåne, Västra Götalands, Hallands och Östergötlands län. Tillsammans står de för 75 % av rikets totala matpotatisskörd. Ändrad insamlingsmetod under 1999 gör det svårt att jämföra resultaten fr.o.m. 1999 med tidigare års resultat.

Totalskörden för *potatis för stärkelse* har beräknats till 298 000 ton, vilket är 9 % högre än föregående års totalskörd. I totalskörden ingår även potatis för stärkelse som ska bli utsäde.

Enligt Nordic Sugar blev 2011 års totalskörd av *sockerbetor* 2 493 200 ton. Det innebär en ökning med 26 % jämfört med föregående år. Ökningen innebär en återgång till den skördenivån som bärgades i början av 2000-talet. Odlingsarealen ökade 4 % sedan föregående år.

Om statistiken

Hektar- och totalskördar

Skördestatistik
Sedan lång tid tillbaka har uppgifter om skördar inom jordbruket redovisats varje år i Sverige. Skördeuppskattningar enligt den s.k. objektiva metoden infördes i början av 1960-talet, genomfördes av SCB och utformades främst för skördeskadeskyddets behov av statistik som beräkningsunderlag. Därigenom uppfylldes i huvudsak även andra behov av skördestatistik. Det statliga skördeskadeskyddet upphörde efter 1987 års skörd då ansvaret övertogs av Lantbrukarnas riksförbund (LRF). När även detta skydd avvecklades 1995 åtog sig staten att ha ett övergripande ansvar för skördeskador av naturkatastrofkaraktär.

Under andra hälften av 1990-talet förändrades undersökningsmetoderna och den s.k. objektiva metoden med provtagningar i fält används inte längre. För *spannmål, trindsäd och oljeväxter* baseras skördestatistiken fr.o.m. 1998 på intervjuundersökningar med ett urval av jordbrukare. Fr.o.m. 2005 kan jordbrukarna även välja att skicka in uppgifterna via internet.

Fr.o.m. 1995 ingår även *oljeväxterna* i intervjuundersökningen om skördens storlek. Tidigare erhölls uppgifterna från Jordbruksverkets Oljeväxtkontor.

För *sockerbetor* erhålls uppgifter från Nordic Sugar. Framtagning av skördestatistik för *potatis* med hjälp av provgrävningar ersattes 1999 med en postenkätundersökning. Även andra metodförändringar gjordes vilket gör att jämförelser mellan senare års resultat och uppgifter från åren före 1999, bör göras med försiktighet. Potatisodlarna kan numera lämna uppgifter via telefonintervju eller internet.

SCB:s objektiva skördeuppskattningar utfördes i *slåttervall* i full skala t.o.m. 1992. Av besparingsskäl genomfördes successiva förändringar av undersökningen. Under 1993 gjordes skattningar endast för första skörden. Tidigare hade även vallåterväxten undersökts. För 1995–1997 redovisades endast uppgifter för första skörden och då bara på riksnivå. Fr.o.m. 1998 och fram t.o.m. 2001 genomfördes inga undersökningar för skörd av slåttervall. Ett ökat intresse för skörd av slåttervall gjorde att framtagning av statistik återupptogs fr.o.m. 2002, nu baserat på postenkäter och telefonintervjuer. Fr.o.m. 2008 har lantbrukarna möjlighet att lämna uppgifter via telefonintervju och via internet.

Omfattning
För 2011 års undersökning i spannmål, trindsäd och oljeväxter uttogs genom sannolikhetsurval totalt 4 381 jordbruksföretag fördelade

på 101 skördeområden (SKO) av rikets samtliga 106 SKO. Undantag gjordes för fem fjällbygdsområden där praktiskt taget ingen odling av spannmål, trindsäd eller oljeväxter förekommer. Uppgifter inhämtades om skörden för nio spannmålsgrödor inklusive majs, samt för skörden av trindsäd och oljeväxter. Med trindsäd avses baljväxter som odlas för frönas skull till mogen skörd, främst ärter och åkerbönor.

För 2011 års skördeundersökning i potatis uttogs 1 113 jordbruksföretag med odling av matpotatisodlare respektive 188 företag med odling av stärkelsepotatis. I undersökningen om slåttervall drogs ett urval om 1 000 lantbruksföretag.

Samtliga urvalen drogs bland de jordbruksföretag som år 2011 brukade mer än 5 hektar åkermark.

Bearbetning

Jordbrukarna kan lämna sina skördeuppgifter på en särskild internetsida eller via telefonintervjuer utförda av SCB:s intervjuare. I undersökningen om skörd av *spannmål, trindsäd och oljeväxter* inhämtas uppgifter om bärgade kvantiteter av varje gröda och vilken vattenhalt uppgiften avser. Dessutom inhämtas uppgifter om obärgade arealer. För spannmål omräknas uppgiven kvantitet till 14,0 % vattenhalt. För trindsäd omräknas vattenhalten till 15,0 % och för oljeväxter till 9,0 %.

I undersökningen om potatisskörden inhämtas uppgifter om skördad kvantitet och obärgade arealer. Reducering av den skördade kvantiteten för små, gröna och rötskadade knölar görs med hjälp av standardtal. Innan *matpotatisen* når konsumenten orsakar t.ex. lagringsförluster ytterligare svinn som dock inte beaktas vid skördeberäkningen.

Undersökningen om skörden av *slåttervall* har begränsats till att endast omfatta slåttervall, första skörd samt återväxt på slåttervallen. Återväxt som tillvaratagits genom bete eller rena betesvallar ingår inte. Det är alltså inbärgad skörd som skattats. Redovisning sker av hektarskörd och total första skörd, hektarskörd och total skörd av återväxt samt hektarskörd och total skörd för hela den inbärgade vallskörden. Vid flera återväxtskördar är dessa sammanslagna och redovisas som en återväxtskörd. Återväxtskörden per hektar beräknas utslagen på den totala slåttervallarealen, dvs. hela arealen och inte enbart den där återväxten tillvaratagits. Dessutom redovisas slåttervallens respektive betesvallens andel av total vallareal.

Uppgifterna om hektarskörd av spannmål, trindsäd, oljeväxter, potatis och slåttervall avser företag vilkas totala åkerareal är mer än 5,0 hektar. Uppgifterna om totalskörd avser dock företag som är med i Lantbruksregistret. Skattningen av hektarskörd görs för skördeområden, län, produktionsområden och hela riket. Beräkningarna baseras på skördeuppgifter från ekologiskt och konventionellt odlade arealer utifrån den fördelning av odlingen som finns i landet. Eftersom den ekologiska odlingen normalt ger lägre skörd per hektar än den konventionella bör andelen ekologisk odling för respektive gröda och område tas i beaktande när skördenivåerna analyseras.

För undersökningen om skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter blev bortfallet 7 %. Bortfallet i potatisundersökningarna uppgick till 7 % för matpotatis respektive 3 % för stärkelsepotatis. Bortfallet i vallundersökningen var 11 %. Bortfallet bedöms inte leda till några systematiska fel.

Totalskördeberäkningarna utgår från erhållna hektarskördar för olika grödor vilka multipliceras med motsvarande arealer. Vid den slutliga skattningen av totalskördar används slutlig statistik om grödarealer publicerad i det Statistiska meddelandet ”Jordbruksmarkens användning 2011” (JO 10 SM 1201). Dessa arealuppgifter är dock uppgivna tidigt på våren och avviker ibland från de arealer som inför hösten är aktuella för tröskning. Exempelvis har relativt stora arealer som redovisas som vårkorn, havre, blandsäd, majs och ärter skördats som grönfoder. Denna typ av avvikelser mellan uppgivna arealer och arealer avsedda för tröskning har bidragit till att skördestatistikens arealer i större eller mindre utsträckning avviker från de arealer som redovisas i arealstatistiken (se kap 3). Inom skördestatistiken redovisas både arealer avsedda för tröskning och arealer

skördade som grönfoder. En annan skillnad är att blandsäd i arealstatistiken avser stråsädesblandningar medan blandsäd i skördestatistiken avser stråsädesblandningar och stråsäd/baljväxtblandningar. Vidare särredovisas ärter och åkerbönor i skördestatistiken medan de samredovisas i arealstatistiken. I nedanstående tablå visas arealstatistikens och skördestatistikens uppgifter för olika grödor samt den procentuella skillnaden dem emellan. Skördestatistikens arealuppgifter avser här grödarealer exklusive arealer skördade som grönfoder och är avrundade till jämna tiotal.

Skillnader mellan arealer redovisade i arealstatistiken och i skördestatistiken frånräknat arealer skördade som grönfoder, 2011

Gröda	Areal, hektar, enligt		Skillnad %
	Arealstatistiken	Skördestatistiken exkl. grönfoder	
Höstvete	349 793	349 500	-0,1
Vårvete	66 986	65 560	-2,1
Höstråg	24 094	23 920	-0,7
Höstkorn	14 370	14 180	-1,3
Vårkorn	313 459	308 840	-1,5
Havre	181 170	175 560	-3,1
Rågvete	24 215	24 020	-0,8
Blandsäd[1]	18 676	22 720	+21,7
Majs[2]	15 829	2 090	-86,8
Ärter[3]	32 506	15 890	-2,1
Åkerbönor[4]		15 920	
Höstraps	56 600	56 590	-0,0
Vårraps	36 112	36 110	-0,0
Höstrybs	395	400	+1,3
Vårrybs	1 781	1 710	-4,0
Oljelin	14 743	14 620	-0,8
Slåttervall[5]	1 139 695	917 620	
Betesvall		152 740	+0,1
Ej utnyttjad vall		70 530	

1) I skördestatistiken ingår även stråsäd/baljväxtblandningar skördade som mogen gröda.
2) Merparten av majsarealen skördas som grönfoder.
3) I arealstatistiken ingår även åkerbönor m.m.
4) I arealstatistiken samredovisas åkerbönor med ärter m.m.
5) I arealstatistiken samredovisas slåtter- och betesvall.

Normskördar

Syftet med normskördeberäkningarna är att visa den skörd som man kan förvänta sig under normala väderbetingelser. Sedan början av 1960-talet har SCB årligen beräknat normskördar för de vanligaste spannmåls- och oljeväxtgrödorna samt för potatis och sockerbetor. Från och med 2007 redovisas även normskördar för höstkorn, rågvete, blandsäd, ärter och oljelin. Normskördar redovisas för skördeområden (SKO), län, produktionsområden och hela riket. För varje område och gröda beräknas en normskörd, förutsatt att grödan odlas i nämnvärd omfattning. Uppgifterna i tabell 4.8 avser 2011 års normskördar och finns redovisade i ”Normskördar för skördeområden, län och riket 2011” (JO 15 SM 1101). Där redovisas även femårsmedelvärden för konventionell skörd per hektar.

Annan publicering

Slutliga resultat från skördeundersökningarna rörande hektar- och totalskördar redovisas i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 16 SM 1201. Redovisning sker här också av skörd till grönfoder, obärgade arealer samt av arealer skördade som grönfoder.

Normskördar publiceras årligen i Statistiska meddelanden serie JO. Normskördar för år 2012 finns redovisade i JO 15 SM 1201.

Publikationerna för senare år är tillgängliga på SCB:s eller Jordbruksverkets webbplatser (www.scb.se respektive www.jordbruksverket.se).

Delar av statistiken publiceras också i Jordbruksverkets statistikdatabas (www.jordbruksverket.se) och i Statistikdatabasen, i anslutning till SCB:s webbplats.

Figur 4A
Totalskördar av spannmål 1990–2011, 1 000-tal ton
Total production of cereals

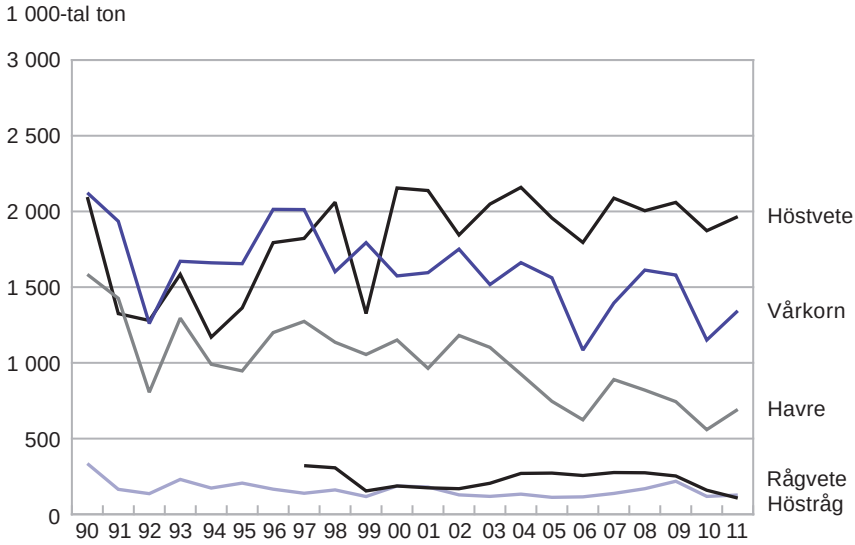

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Figur 4B
Totalskördar av oljeväxter 1990–2011, 1 000-tal ton
Total production of oilseed crops

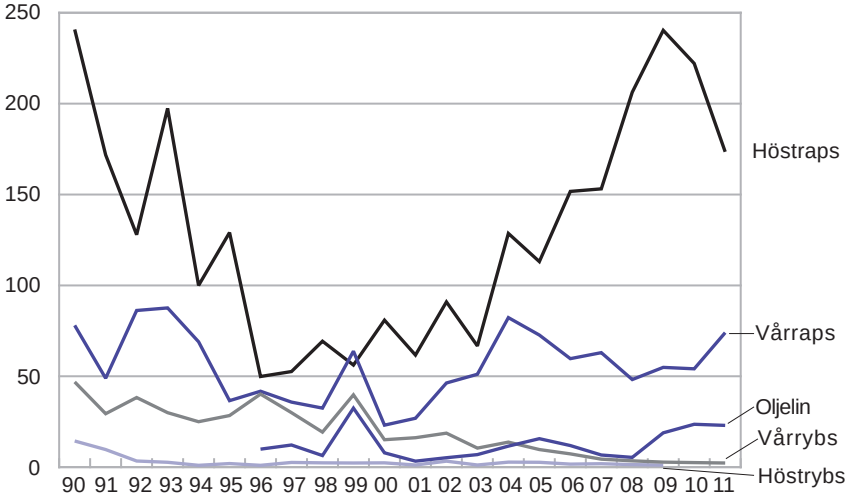

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.1
Spannmål 2011. Hektarskörd, kg/ha[1]
Cereals. Yield per hectare

Område	Höst-vete	Vår-vete	Höst-råg	Höst-korn	Vår-korn	Havre	Råg-vete	Bland-säd
Län								
Stockholms	3 870	3 430	..	..	3 460	3 100	..	..
Uppsala	3 900	3 210	3 280	..	3 630	3 210	..	..
Södermanlands	4 700	3 950	..	..	4 110	4 190	3 830	3 190
Östergötlands	5 560	4 060	5 840	4 980	4 930	3 890	4 580	3 230
Jönköpings	..	..	..	..	3 420	3 750	..	..
Kronobergs	..	4 250	..	..	3 290	3 880	..	..
Kalmar	4 840	4 510	..	3 560	3 590	3 070	4 170	2 820
Gotlands	3 990	4 450	3 280	2 920	3 640	3 520	3 770	..
Blekinge	5 860	5 690	..	..	4 500	..	..	..
Skåne	7 470	5 370	6 340	5 600	5 710	5 010	5 200	..
Hallands	5 710	3 390	..	..	4 480	3 920	4 910	..
Västra Götalands	5 220	3 610	4 100	4 690	4 460	4 120	4 430	3 190
Värmlands	3 910	3 990	..	..	3 210	3 010	..	..
Örebro	4 490	4 850	..	..	4 570	4 790	..	..
Västmanlands	4 500	3 520	..	..	4 180	4 130	..	..
Dalarnas	4 990	3 290	..	..	3 540	3 420	..	..
Gävleborgs	..	3 690	..	–	2 530	2 770	..	..
Västernorrlands	..	..	..	–	1 860	..	..	..
Jämtlands	..	..	..	–	2 800	..	..	..
Västerbottens	–	..	..	–	2 730	..	..	..
Norrbottens	–	..	–	–	1 070	..	–	..
Produktionsområden								
Gss	7 500	5 100	6 450	5 780	5 620	4 630	5 160	..
Gmb	5 690	4 620	5 690	3 870	4 520	3 950	4 650	3 040
Gns	5 460	3 950	4 850	4 860	4 880	4 350	4 630	3 460
Ss	4 250	3 840	3 520	..	3 930	3 970	3 970	2 960
Gsk	4 800	3 010	..	..	3 820	3 580	3 700	2 860
Ssk	4 470	3 400	..	..	3 150	3 070	..	2 880
Nn	..	3 820	..	..	2 540	2 300	..	..
Nö	–	..	..	–	2 140	1 240	..	..
Hela riket								
2011	5 630	3 980	5 290	4 600	4 350	3 940	4 460	3 060
2010	5 660	4 070	4 870	4 640	3 930	3 530	4 420	2 990
2009	6 310	4 570	5 960	5 570	4 600	4 000	4 750	3 480
2005	6 630	4 910	5 270	5 800	4 260	3 870	5 420	3 450
2000	6 030	5 040	5 370	5 030	3 920	3 910	4 550	3 430
1990	6 480	5 160	4 700	..[2]	4 490	4 260	..[2]	..[2]

1) Före årgång 2005 av Jordbruksstatistisk årsbok avsåg redovisade uppgifter 15,0 % vattenhalt. De nu redovisade uppgifterna har omräknats till 14,0 % vattenhalt.
2) 1995 är första året som grödan ingår i skördestatistiken.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.2
Spannmål 2011. Totalskördar, ton[1]
Cereals. Total production

Område	Höst-vete	Vår-vete	Höst-råg	Höst-korn	Vår-korn	Havre	Råg-vete	Bland-säd
Län								
Stockholms	51 500	5 200	..	..	30 200	12 700	..	..
Uppsala	118 700	32 400	3 700	..	111 000	27 700	..	..
Södermanlands	113 300	16 900	..	..	49 000	40 000	6 900	4 900
Östergötlands	292 500	16 100	16 400	5 000	73 300	30 900	13 500	6 700
Jönköpings	..	..	..	..	17 900	19 900	..	..
Kronobergs	..	3 100	..	..	7 100	12 500	..	..
Kalmar	53 200	6 300	..	9 000	34 800	9 900	11 300	3 700
Gotlands	38 800	14 900	3 100	7 200	48 300	4 700	6 200	..
Blekinge	16 800	6 700	..	..	15 300	..	..	..
Skåne	737 600	38 800	73 600	28 600	439 200	42 800	19 600	..
Hallands	48 200	13 200	..	..	91 600	31 200	15 500	..
Västra Götalands	325 200	32 900	15 700	7 300	174 700	277 500	18 800	26 600
Värmlands	12 200	8 500	..	..	29 500	34 300	..	..
Örebro	53 500	35 800	..	..	60 500	66 600	..	..
Västmanlands	72 800	22 800	..	..	67 400	55 200	..	..
Dalarnas	9 200	4 400	..	..	27 500	13 200	..	..
Gävleborgs	..	3 200	..	–	23 700	9 900	..	..
Västernorrlands	..	..	..	–	6 100	..	..	..
Jämtlands	..	..	..	–	5 900	..	..	..
Västerbottens	–	..	..	–	20 500	..	..	..
Norrbottens	–	..	–	–	4 200	..	–	..
Produktionsområden								
Gss	634 400	40 200	38 300	19 000	380 400	46 800	21 500	..
Gmb	229 700	33 100	39 300	27 500	193 800	20 300	27 300	5 300
Gns	577 300	39 700	30 000	11 800	200 400	245 000	25 100	22 000
Ss	413 600	116 100	11 800	..	331 600	217 400	14 700	14 200
Gsk	64 100	17 200	..	..	117 500	109 300	14 300	17 200
Ssk	34 300	12 900	..	..	50 500	43 900	..	6 300
Nn	..	2 500	..	..	36 700	7 400	..	..
Nö	–	..	..	–	24 400	1 700	..	..
Hela riket								
2011	1 965 800	260 900	126 500	65 200	1 343 900	692 000	107 200	68 900
2010	1 873 100	269 900	117 600	81 200	1 151 100	559 300	158 700	68 600
2009	2 060 100	217 800	218 400	101 100	1 579 800	744 200	252 700	67 800
2005	1 957 000	289 800	112 300	31 000	1 561 900	746 300	271 500	80 800
2000	2 129 400	242 500	185 100	60 000	1 555 400	1 137 700	185 100	109 000
1990	2 070 400	146 400	330 800	..[2]	2 097 900[3]	1 565 800	..[2]	..[2]

1) Före årgång 2005 av Jordbruksstatistisk årsbok avsåg redovisade uppgifter 15,0 % vattenhalt. De nu redovisade uppgifterna har omräknats till 14,0 % vattenhalt.
2) 1995 är första året som grödan ingår i skördestatistiken.
3) Avser höst- och vårkorn.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.3
Majs, ärter och åkerbönor 2011. Hektarskörd, kg/ha och total skörd, ton[1]
Grain maize, peas and field beans. Yield per hectare and total production

Område	Majs		Ärter		Åkerbönor	
	Hektar-skörd, kg/ha	Total skörd, ton	Hektar-skörd, kg/ha	Total skörd, ton	Hektar-skörd, kg/ha	Total skörd, ton
Län						
Stockholms	..	..	2 550	2 400	..	..
Uppsala	..	..	2 560	5 700	..	..
Södermanlands	..	..	3 070	2 400	3 030	2 700
Östergötlands	..	..	3 660	9 400	3 470	13 800
Jönköpings	..	..	..	..	..	..
Kronobergs	..	..	..	..	..	..
Kalmar	..	..	3 190	2 500	..	..
Gotlands	..	..	3 210	3 700	..	..
Blekinge	..	..	..	..	..	..
Skåne	7 870	9 800	..	..	3 690	3 900
Hallands	..	..	..	..	..	..
Västra Götalands	..	..	1 810	5 200	3 470	23 800
Värmlands	..	..	1 810	900	..	..
Örebro	..	..	3 450	3 600	..	..
Västmanlands	..	..	2 560	3 400	..	..
Dalarnas	–	–	..	..	..	..
Gävleborgs	..	..	..	..	..	..
Västernorrlands	..	..	..	..	..	..
Jämtlands	–	–	..	..	–	–
Västerbottens	–	–	..	..	–	–
Norrbottens	..	..	..	..	–	–
Produktionsområden						
Gss	8 200	13 000	2 310	1 700	3 810	4 200
Gmb	..	..	3 180	7 300	..	..
Gns	..	..	2 730	13 500	3 480	33 400
Ss	..	..	2 670	17 400	2 920	8 600
Gsk	..	..	..	..	3 070	4 300
Ssk	..	..	2 190	1 800	..	..
Nn	..	..	..	..	..	..
Nö	..	..	..	..	–	–
Hela riket						
2011	8 020	16 000	2 690	42 800	3 330	53 000
2010	5 610	7 300	2 390	54 000	2 380	31 100
2009	6 400	8 300	3 000	48 900	3 280	26 100
2005	..[2]	..[2]	2 710	65 400	2 320	14 900
2000	..[2]	..[2]	2 660	67 400	..[3]	..[3]
1990	..[2]	..[2]	..[4]	..[4]	..[3]	..[3]

1) Vid 14,0 % vattenhalt för majs och vid 15,0 % vattenhalt för ärter och åkerbönor.
2) 2007 är första året som grödan ingår i skördestatistiken.
3) 2004 är första året som grödan ingår i skördestatistiken.
4) 1996 är första året som grödan ingår i skördestatistiken.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.4
Oljeväxter 2011. Hektarskörd, kg/ha och total skörd, ton[1]
Oilseed crops. Yield per hectare and total production

Område	Höstraps		Vårraps		Höstrybs		Vårrybs		Oljelin	
	Hektar-skörd, kg/ha	Total skörd, ton	Hektar-skörd, kg/ha	Total skörd, ton	Hektar-skörd, kg/ha	Total skörd, ton	Hektar-skörd, kg/ha	Total skörd, ton	Hektar-skörd, kg/ha	Total skörd, ton
Län										
Stockholms	..	..	1 920	5 400	..	..	..	..	..	..
Uppsala	2 350	2 800	2 100	15 600	..	..	..	..	..	..
Södermanlands	2 690	5 000	2 250	8 700	..	..	..	..	1 500	1 800
Östergötlands	3 010	13 600	2 000	7 600	..	..	..	..	1 830	12 200
Jönköpings	..	..	..	..	–	–	..	..	..	..
Kronobergs	..	..	..	..	..	..	..	..	–	–
Kalmar	3 220	10 500	..	..	..	..	–	–	..	..
Gotlands	2 580	9 300	2 170	2 900	–	–	..	..	..	..
Blekinge	3 390	2 200	..	..	–	–	–	–	–	–
Skåne	3 300	110 000	1 930	2 800	..	..	..	..	..	..
Hallands	2 300	1 800	1 950	2 400	–	–	..	..	..	..
V:a Götalands	2 540	11 000	1 880	11 900	..	..	..	..	1 240	4 500
Värmlands	..	..	2 020	1 800	..	..	..	..	–	–
Örebro	2 480	2 400	2 210	6 300	..	..	..	..	..	..
Västmanlands	1 700	1 000	2 160	7 500	..	..	..	..	..	..
Dalarnas	..	..	..	..	–	–	1 620	900	–	–
Gävleborgs	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Västernorrlands	–	–	..	..	–	–	..	..	–	–
Jämtlands	..	..	–	–	–	–	..	..	–	–
Västerbottens	–	–	..	..	–	–	..	..	–	–
Norrbottens	–	–	..	..	..	..	..	..	–	–
Produktionsområden										
Gss	3 300	82 200	1 940	3 500	..	..	..	..	..	..
Gmb	3 130	47 100	2 160	4 100	..	..	..	..	..	..
Gns	2 760	22 600	1 940	16 400	..	..	..	..	1 650	16 200
Ss	2 370	13 600	2 120	43 900	..	..	..	..	1 380	4 900
Gsk	2 940	6 800	1 910	3 800	..	..	..	..	..	..
Ssk	..	..	2 020	2 400	..	..	1 620	1 300	..	..
Nn	..	..	..	..	–	–	..	..	..	..
Nö	–	–	..	..	..	..	..	..	–	–
Hela riket										
2011	3 070	173 500	2 050	74 000	..	..	1 340	2 300	1 570	23 000
2010	3 090	222 100	1 520	54 100	1 840	900	1 130	2 500	1 250	23 600
2009	3 540	240 300	1 880	54 900	..	..	1 320	2 800	1 900	18 900
2005	3 230	113 100	1 890	72 700	1 880	2 700	1 370	9 700	1 600	15 700
2000	3 250	80 900	2 010	23 100	1 750	2 400	1 550	15 100	770	7 900
1990	2 910	240 800	1 820	77 960	1 770	14 440	1 590	46 910	..[2]	..[2]

1) Vid 9,0 % vattenhalt.
2) 1995 är första året som grödan ingår i skördestatistiken.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.5
Slåttervall. Första skörd, återväxt samt totalt inbärgad vallskörd 2011. Areal, hektarskörd och totalskörd
Temporary grasses. First cut, regrowth and total production. Crop area, yield per hectare and total production

Område	Antal företag	1:a skörd			Återväxt		Inbärgad vallskörd	
		Areal, hektar[1]	Totalt inbärgad skörd, ton[2]	Inbärgad skörd, kg/ha[2]	Totalt inbärgad skörd, ton[2,3]	Inbärgad återväxt, kg/ha[2,3]	Totalt inbärgad, ton[2]	kg/ha[2]
Län								
Stockholms	23	28 070	68 400	2 440	..	..	87 400	3 110
Uppsala	28	35 030	83 900	2 390	58 500	1 670	142 400	4 060
Södermanlands	29	33 970	96 500	2 840	..	..	169 600	4 990
Östergötlands	38	57 300	170 900	2 980	127 200	2 220	298 100	5 200
Jönköpings	36	62 770	155 800	2 480	120 000	1 910	275 800	4 390
Kronobergs	24	31 970	92 200	2 880	..	..	147 800	4 620
Kalmar	28	62 150	166 400	2 680	221 900	3 570	388 300	6 250
Gotlands	24	33 710	97 200	2 880	94 700	2 810	191 900	5 690
Blekinge	8	..	..	..	..	..	..	..
Skåne	72	81 620	307 700	3 770	243 500	2 980	551 200	6 750
Hallands	39	40 270	143 700	3 570	133 800	3 320	277 400	6 890
Västra Götalands	137	147 320	472 100	3 200	324 700	2 200	796 800	5 410
Värmlands	35	50 210	142 400	2 840	71 400	1 420	213 800	4 260
Örebro	25	26 470	73 800	2 790	..	..	113 800	4 300
Västmanlands	15	..	..	..	..	..	..	..
Dalarnas	24	28 200	95 300	3 380	38 800	1 370	134 000	4 750
Gävleborgs	28	40 910	120 000	2 930	..	..	161 500	3 950
Västernorrlands	28	32 870	119 400	3 630	..	..	137 600	4 190
Jämtlands	20	30 750	99 700	3 240	..	..	143 300	4 660
Västerbottens	38	40 320	115 400	2 860	51 100	1 270	166 500	4 130
Norrbottens	18	..	..	..	..	..	..	..
Produktionsområden								
Gss	45	40 670	159 700	3 930	152 400	3 750	312 000	7 670
Gmb	77	104 680	318 600	3 040	337 700	3 230	656 400	6 270
Gns	80	90 880	299 600	3 300	276 500	3 040	576 000	6 340
Ss	124	147 080	399 600	2 720	253 100	1 720	652 700	4 440
Gsk	186	272 940	803 800	2 940	514 500	1 890	1 318 300	4 830
Ssk	69	89 470	274 700	3 070	110 700	1 240	385 400	4 310
Nn	75	101 630	327 200	3 220	95 300	940	422 500	4 160
Nö	61	69 650	211 400	3 040	86 600	1 240	298 000	4 280
Hela riket								
2011	717	917 620	2 805 700	3 060	1 821 200	1 980	4 627 000	5 040
2010	751	894 470	3 082 800	3 450	1 948 800	2 180	5 031 600	5 620
2009	768	888 800	2 946 300	3 320	1 873 700	2 110	4 820 000	5 420
2005	791	803 920	2 674 400	3 330	1 220 900	1 520	3 895 400	4 840
2004	800	754 870	2 481 300	3 290	1 302 900	1 730	3 784 200	5 010
1990[4,5]	2 936	703 700	3 296 200	4 720	1 922 900	2 770	5 219 000	7 490

1) Slåttervallarealerna har beräknats genom att i vallundersökningen skatta andelen slåttervall, betesvall respektive ej utnyttjad vall. Dessa andelar har därefter applicerats på den totala vallarealen enligt Jordbruksverkets slutliga grödarealer JO 10 SM 1201.
2) Vattenhalt 16,5 %.
3) Återväxtskörden per hektar har beräknats utslagen på den totala slåttervallsarealen, dvs. hela arealen och ej enbart den där återväxten tillvaratagits.
4) För återväxt och inbärgad vallskörd inkluderas även återväxt som tillvaratagits genom bete.
5) SCB:s objektiva skördeuppskattning utfördes i slåttervall fram t.o.m. 1992 i full skala.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.6
Potatis och sockerbetor 2011. Hektarskörd, kg/ha och total skörd, ton
Potatoes and sugar beets. Yield per hectare and total production

Område	Matpotatis[1]		Potatis för stärkelse		Sockerbetor[2]	
	Hektar-skörd, kg/ha	Total skörd, ton	Hektar-skörd, kg/ha	Total skörd, ton	Hektar-skörd, kg/ha	Total skörd, ton
Län						
Stockholms	..	..	–	–	..	..
Uppsala	..	..	–	–	..	..
Södermanlands	..	..	..	..	..	..
Östergötlands	36 190	68 300	..	..	..	..
Jönköpings	..	..	..	..	–	–
Kronobergs	..	..	..	..	–	–
Kalmar	..	..	40 940	31 000	56 000	12 500
Gotlands	27 610	25 200	..	..	..	..
Blekinge	..	..	37 800	92 100	62 000	45 000
Skåne	30 720	226 600	39 870	169 700	63 000	2 377 300
Hallands	32 710	65 900	..	..	58 500	50 800
Västra Götalands	27 990	80 000	..	..	..	..
Värmlands	25 920	12 600	–	–	..	..
Örebro	31 840	18 300	..	..	–	–
Västmanlands	..	..	–	–	–	–
Dalarnas	28 440	28 900	..	..	–	–
Gävleborgs	16 790	4 200	..	..	–	–
Västernorrlands	18 330	2 800	..	..	–	–
Jämtlands	..	..	–	–	–	–
Västerbottens	18 700	7 100	..	..	–	–
Norrbottens	13 120	7 600	..	..	–	–
Produktionsområden						
Gss	32 750	180 400	..	..	..	..
Gmb	29 140	146 800	39 100	235 500	..	..
Gns	32 000	135 500	..	..	..	..
Ss	27 720	36 700	..	..	..	..
Gsk	25 110	27 200	..	..	..	..
Ssk	25 740	22 700	..	..	–	–
Nn	23 260	23 200	..	..	–	–
Nö	15 370	15 000	..	..	–	–
Hela riket						
2011	29 130	584 000	39 130	298 000	62 900	2 493 200
2010	27 360	542 900	37 140	273 400	52 100	1 976 200
2009	28 850	568 500	39 900	289 400	60 500	2 405 800
2005	28 200	622 700	38 770	324 600	48 400	2 381 200
2000	26 720	654 400	38 700	325 700	46 900	2 602 200
1990	33 060	834 200	40 090[3]	351 900[3]	55 800	2 775 500

1) Metodförändringar gör att jämförbarheten mellan resultat fr.o.m. 1999 och tidigare års resultat försämras.
2) Uppgifter fr.o.m. 1995 avser avräknad betmängd. Tidigare år avses bärgad skörd. Detta innebär att jämförbarhet mellan åren försämras.
3) Uppgifterna för 1990 avser även potatis till råsprit.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken samt Nordic Sugar.

Tabell 4.7
Stärkelse- och sockerhalt i potatis respektive sockerbetor 1990–2011, procent
Content of starch in potatoes and content of sugar in sugar beets

År	Medel-stärkelse-halt, %	Socker-halt, %
2011	19,8	16,8
2010	19,4	17,1
2009	20,6	17,9
2005	20,0	18,4
2000	19,5	17,6
1990	18,4	17,6

Källa: Lyckeby Stärkelsen och Nordic Sugar.

Tabell 4.8
Normskördar 2011, kg/ha
Standard yields per hectare

Område	Spannmål[1]					
	Höst-vete	Vår-vete	Höst-råg	Höst-korn[2]	Vår-korn	Havre
Län						
Stockholms	5 032	3 769	3 899	..	3 597	3 301
Uppsala	5 694	4 436	4 924	..	4 265	4 012
Södermanlands	5 212	4 193	4 163	..	3 946	3 720
Östergötlands	6 140	4 475	5 916	..	4 724	4 383
Jönköpings	5 086	..	..	..	3 229	3 642
Kronobergs	4 703	..	..	..	3 102	3 725
Kalmar	6 159	4 707	3 826	4 818	3 768	3 691
Gotlands	5 166	4 605	3 882	4 478	4 120	3 686
Blekinge	6 247	5 313	3 890	..	4 138	3 823
Skåne	7 636	5 418	6 706	6 381	5 465	5 056
Hallands	6 308	5 012	4 352	..	4 874	4 697
Västra Götalands	5 695	3 477	5 051	5 708	4 311	4 134
Värmlands	4 709	4 242	5 131	..	3 683	3 188
Örebro	5 654	5 051	4 867	..	4 367	4 217
Västmanlands	5 303	3 982	4 001	..	4 244	4 032
Dalarnas	3 950	..	..	..	3 083	3 097
Gävleborgs	3 411	..	..	..	2 495	2 205
Västernorrlands	..	..	..	..	2 020	1 610
Jämtlands	..	..	..	..	2 773	2 877
Västerbottens	..	..	..	..	2 109	1 932
Norrbottens	..	..	..	..	2 271	2 540
Produktionsområden						
Gss	7 783	5 573	6 890	6 775	5 602	5 210
Gmb	6 430	4 565	6 096	4 955	4 427	4 100
Gns	5 968	3 835	5 480	6 423	4 724	4 420
Ss	5 385	4 428	4 663	..	4 179	3 885
Gsk	5 282	3 865	4 259	5 469	3 601	3 605
Ssk	4 966	3 567	4 119	..	3 013	2 993
Nn	..	..	..	..	2 532	2 345
Nö	..	..	..	..	2 166	1 950
Hela riket						
2011	6 262	4 387	5 695	5 438	4 316	3 996
2010	6 268	4 585	5 711	5 460	4 320	4 016
2009	6 210	4 804	5 626	5 408	4 266	3 967
2005	6 196	5 282	5 567	..	4 248	3 880
2000	6 371	5 000	5 143	..	4 089	3 615
1990	5 750	4 861	4 146	..	3 866	3 821

1) Vattenhalt: Spannmål 14,0 %. Även tidigare års rikssiffror, som i tidigare sammanhang redovisats vid 15,0 % avser nu 14,0 %.
2) 2009 var första året som normskörd för höstkorn varit möjlig att beräkna enligt regressionsmodellen.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.8 (forts.)

Område	Oljeväxter[3]				Mat-potatis[4,5]	Potatis för stärkelse[5]	Socker-betor
	Höst-raps	Vår-raps	Höst-rybs	Vår-rybs			
Län							
Stockholms	..	1 873	..	1 257	..	..	..
Uppsala	..	2 196	2 154	1 579	19 793	..	..
Södermanlands	2 934	2 187	1 949	1 487	..	..	..
Östergötlands	3 412	1 953	..	1 498	32 436	..	..
Jönköpings	..	..	..	..	28 001	..	..
Kronobergs	..	..	..	..	23 879	..	..
Kalmar	3 510	1 959	..	..	26 293	37 296	50 856
Gotlands	3 190	1 807	..	1 517	30 708	..	41 516
Blekinge	3 746	2 078	..	..	21 870	35 037	52 855
Skåne	3 766	1 956	..	..	34 114	37 435	54 260
Hallands	3 542	2 135	..	1 825	29 395	..	51 418
Västra Götalands	3 259	1 996	..	1 527	30 044	..	..
Värmlands	..	1 863	..	1 120	23 364	..	..
Örebro	2 982	2 331	..	1 737	30 695	..	..
Västmanlands	..	2 012	..	1 529	23 864	..	..
Dalarnas	..	..	..	1 424	25 282	..	..
Gävleborgs	..	..	..	1 195	18 577	..	..
Västernorrlands	..	..	..	..	14 577	..	..
Jämtlands	..	..	..	..	17 728	..	..
Västerbottens	..	..	..	..	15 430	..	..
Norrbottens	..	..	..	..	18 126	..	..
Produktionsområden							
Gss	3 834	1 961	..	..	32 236	38 551	52 283
Gmb	3 554	1 924	..	1 547	31 585	36 865	50 233
Gns	3 447	1 967	..	1 556	32 490	..	..
Ss	2 923	2 156	1 889	1 327	27 706	..	..
Gsk	3 238	2 035	..	1 365	24 742	35 567	46 018
Ssk	2 852	1 944	..	1 405	22 503	..	..
Nn	..	..	..	..	21 614	..	..
Nö	..	..	..	..	16 935	..	..
Hela riket							
2011	3 496	2 068	1 884	1 366	29 336	36 644	53 921
2010	3 423	2 144	1 811	1 428	29 374	37 020	52 920
2009	3 300	2 184	1 755	1 479	29 470	36 985	51 703
2005	2 887	2 141	1 496	1 596	31 536	38 426	46 389
2000	2 609	1 720	1 471	1 451	35 146	40 401	46 300
1990	3 050	1 972	2 021	1 761	29 194	36 045	44 843

3) Vattenhalt: Oljeväxter 9,0 %.
4) Avser endast den konsumtionsdugliga delen.
5) För åren 2000–2006 finns viss inverkan från ett tidigare metodbyte vilket medfört att normskördenivåerna är något högre än motsvarande hektarskördar från den ordinarie skördestatistiken enligt den nya metoden. Fr.o.m. 2007 har beräkningen av normskörden anpassats till att gälla den nu använda metodens skördenivå.

5 Trädgårdsodling

Kapitel 5 innehåller information om
– Frilandsarealer
– Växthus- och bänkgårdsytor
– Skördar av köks- och trädgårdsväxter, frukt och bär
– Fruktträd (äpplen och päron)
Ekologisk odling av trädgårdsväxter redovisas i kapitel 11

Sammanfattning

År 2008 bedrevs trädgårdsodling vid 2 200 företag i landet. Frilandsodling förekom på 75 % av företagen på en sammanlagd areal av 12 000 hektar. Växthusodling förekom på 800 företag med en sammanlagd yta av 2,7 milj. m^2. Den genomsnittliga frilandsarealen var 7,2 hektar per företag 2008. Sedan 1984 har genomsnittsarealen ökat med 132 %. Under samma period har den genomsnittliga växthusarealen per företag ökat med 70 % och var 3 390 m^2 år 2008. Det är följden av att både frilands- och växthusarealen varit relativt konstant samtidigt som antalet företag minskat under åren **(tabellerna 5.1–2)**.

Av arealen för enskilda köksväxter på friland var morotsarealen störst (1 500 ha) följt av isbergssallat (1 100 ha) samt matlök (900 ha) år 2010. Frilandsarealen av köksväxter är i stort sett oförändrad mellan 2005 och 2008. Odlingen av enskilda köksväxter varierar dock. Procentuellt sett har arealen av kålrot ökat mest medan arealen av spenat minskat mest mellan dessa år.

Äpplen och jordgubbar svarade för de största arealerna av frukt respektive bär.

Av den totala frilandsarealen år 2008 upptog morötter och jordgubbar tillsammans en tredjedel. Morötter odlades av 356 och jordgubbar av 423 företag **(tabell 5.3)**.

Den odlade arealen för äppelträd uppgår år 2007 till 1 194 ha och består av drygt 1,6 milj. träd. De vanligaste äppelsorterna är Ingrid Marie / Karin Schneider samt Aroma / Röd Aroma som odlas på 25 respektive 17 % av den totala äppelarealen i Sverige **(tabell 5.5)**.

Päronodlingen i Sverige omfattar 137 000 träd på en yta av 119 ha. De vanligaste päronsorterna i Sverige är Clara Frijs samt Conference som odlas på 36 respektive 19 % av päronarealen.

Odlingen av trädgårdsväxter i växthus och bänkgård dominerades på köksväxtsidan av gurka och tomater år 2008. En minskning har dock skett sedan 2005. Bland snittblommorna användes mer än 40 % av arealen för odling av rosor. Bland lökblommorna var tulpaner helt dominerande **(tabell 5.6)**.

Både antalet företag och den odlade ytan av snittblommor i växthus/bänkgård fortsätter att minska. År 2008 upptog odlingen av snittblommor i växthus och bänkgård en yta av 40 000 m^2 vid totalt 31 företag. Ytan för köksväxter har böljat upp och ned de senaste 20 åren och upptar nu 120 ha **(tabell 5.7)**.

Om statistiken

Trädgårdsodling

Med trädgårdsodling avses odling av köksväxter, blommor, krukväxter, frukt, bär och plantskolealster.

Med trädgårdsföretag avses företag och andra enheter (institutioner, anstalter m.fl.) med trädgårdsodling omfattande minst 200 m^2 växthus eller minst 0,25 hektar frilandsareal. Odlingar i hemträdgårdar eller för husbehov medräknas ej.

Frilandsarealer och växthusytor i Lantbruksregistret

Uppgifter om frilandsarealer och växthusytor har i huvudsak erhållits årligen under perioden 1970–1999 via Lantbruksregistret. Undantag har skett främst de år då särskild trädgårdsräkning/-inventering gjorts. LBR-insamlingen syftade enbart till att ge en grov bild av produktionsresurserna inom frilands- och växthusodlingen vad avser antal företag, arealer, växthusytor m.m.

Trädgårdsräkningar och -inventeringar

Intermittent sedan 1977 har med 3–5 års mellanrum uppgifter insamlats i särskilda trädgårdsräkningar/-inventeringar. Räkningarna/inventeringarna syftar till att ge en mer utförlig information om trädgårdsodlingen än vad som är möjligt att erhålla vid juniinsamlingen för LBR. I trädgårdsräkningarna erhålls för frilandsodlingen bl.a. skördeuppgifter och en ökad detaljspecificering av olika växtslag.

Trädgårdsinventeringar som genomförts avseende 1984, 1990, 1996 och 2002 skiljer sig från trädgårdsräkningarna främst genom att uppgiftsinsamlingen inte innefattar uppgifter om teknisk utrustning m.m.

Trädgårdsräkningar/-inventeringar, som man numera inte skiljer på, avses ske vart tredje år.

Antalet fruktträd 2007 redovisas för äpplen och päron i Sverige. Statistiken baseras på en enkätundersökning till samtliga trädgårdsföretag som enligt Jordbruksverket bedriver fruktodling om minst 2 500 m^2.

Annan publicering

Uppgifter om trädgårdsodling enligt LBR har publicerats av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 10 SM 0001.

Skörd av trädgårdsväxter 2010 har publicerats i JO 37 SM 1101.

Trädgårdsproduktion 2005 och 2008 har publicerats i JO 33 SM 0601 respektive JO 33 SM 0901.

Antalet fruktträd 2007 har publicerats i JO 33 SM 0801.

Uppgifter från trädgårdsinventeringen 2003 (avseende uppgifter för 2002) har publicerats i JO 33 SM 0301 och från trädgårdsräkningen 2000 (avseende uppgifter för 1999) i JO 36 SM 0001.

Statistiska meddelanden är tillgängliga på SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.jordbruksverket.se).

Statistik rörande ekologiskt odling redovisas i kapitel 11.

Tabell 5.1
Växthus- och frilandsareal för trädgårdsodling och antal företag med odling 2008
Areas of greenhouses and outdoor cultivation and number of holdings

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsodling av trädgårdsväxter.
Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.

Område	Växthus		Friland		Totala antalet företag[1]
	Yta, 1 000-tal m²	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
Län					
Stockholms	249	60	82	49	92
Uppsala	23	24	117	33	47
Södermanlands	36	17	82	36	54
Östergötlands	111	48	471	88	119
Jönköpings	34	23	171	49	63
Kronobergs	19	14	62	28	38
Kalmar	44	28	809	101	122
Gotlands	31	17	772	96	101
Blekinge	88	20	444	84	96
Skåne	1 327	214	6 862	594	747
Hallands	173	50	559	105	144
Västra Götalands	170	97	754	156	224
Värmlands	28	16	118	28	38
Örebro	58	24	116	38	54
Västmanlands	51	12	32	10	22
Dalarnas	19	19	122	24	37
Gävleborgs	43	26	55	31	47
Västernorrlands	35	24	59	25	43
Jämtlands	12	11	64	21	30
Västerbottens	67	19	43	28	40
Norrbottens	40	21	184	42	55
Hela riket					
2008	2 657	784	11 976	1 666	2 213
2005	3 013	971	12 557	1 853	2 584
2002	3 373	1 143	12 081	2 044	3 004
1999	3 273	1 264	12 233	2 346	3 199
1996	3 394	1 414	13 412	2 869	3 729
1993	3 357	1 524	12 921	3 300	4 214
1990	3 282	1 460	12 144	3 452	4 326
1987	3 345	1 609	13 456	4 106	5 028
1984	3 370	1 696	13 463	4 388	5 296

1) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling kan överstiga totala antalet.

Källa: Jordbruksverket och SCB.

Tabell 5.2
Växthus- och bänkgårdsyta, areal för trädgårdsväxter på friland samt antal företag med respektive slag av odling under perioden 1984–2008

Areas of greenhouses, frames and open ground for outdoor cultivation and number of holdings

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsodling av trädgårdsväxter.
Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.

	1984	1987	1990	1993	1996	1999	2002	2005	2008
Växthus									
yta, 1 000 m²	3 370	3 345	3 282	3 357	3 394	3 273	3 373	3 013	2 657
antal företag	1 696	1 609	1 460	1 524	1 414	1 264	1 143	971	784
medelareal, m²	2 000	2 100	2 200	2 200	2 400	2 600	3 000	3 100	3 390
Bänkgård									
yta, m²	..	96 835	..	80 607	..	44 424	..	..	..
antal företag	..	287	..	174	..	77	..	..	..
Friland									
yta, ha	13 463	13 456	12 144	12 921	13 412	12 233	12 081	12 557	11 977
antal företag	4 388	4 106	3 452	3 300	2 869	2 346	2 044	1 853	1 666
medelareal, ha	3,1	3,3	3,5	3,9	4,7	5,2	5,9	6,8	7,2
Totalt									
antal företag	5 296	5 028	4 326	4 214	3 729	3 199	3 004	2 584	2 213

Källa: Jordbruksverket och SCB.

Tabell 5.3
Odlingen av olika trädgårdsväxter på friland
Outdoor cultivation of horticultural plants

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsodling av trädgårdsväxter.
Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.

Växtslag	2005			2008			2010		
	Areal, hektar	Skörd, ton	Antal företag[1]	Areal, hektar	Skörd, ton	Antal företag[1]	Areal, hektar	Skörd, ton	Antal företag
Köksväxter									
Blomkål	311	5 450	96	236	3 798	83	225	4 100	..
Broccoli	246	1 944	117	217	1 485	102	..	..	..
Dill	175	969	122	158	709	140	..	..	..
Gurka	226	11 503	102	161	7 247	73	156	7 900	..
Isbergssallat	1 211	27 199	84	1 222	28 482	74	1 052	24 100	..
Annan sallat	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Kålrot	163	4 894	124	209	6 807	105	..	..	..
Majs	140	993	93	67	351	93	..	..	..
Matlök	902	28 614	274	849	32 793	230	865	36 900	..
Morot	1 727	96 228	419	1 734	91 609	356	1 474	83 000	..
Palsternacka	180	4 717	80	228	5 494	87	..	..	..
Purjolök	127	3 424	92	144	3 534	94	162	4 800	..
Rödbeta	288	12 699	159	276	10 283	170	..	..	..
Salladskål	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Spenat	243	2 113	30	161	1 567	36	..	..	..
Vitkål	370	15 557	156	392	16 962	135	429	20 800	..
Övriga köksväxter	738	..	296	999	..	559	..	..	..
Summa köksväxter	7 047	..	987	7 053	..	901	..	..	..
Frukt									
Körsbär	139	140	77	101	249	63	..	..	..
Plommon	94	311	104	88	334	98	..	..	..
Päron	197	1 687	127	168	1 629	116	..	..	..
Äpple	1 440	17 683	259	1 432	22 150	276	1 494	23 500	..
Summa frukt	1 871	..	309	1 789	..	324	..	..	..
Bär									
Hallon	156	250	160	157	448	129	..	..	..
Jordgubbar	2 401	12 137	525	1 997	11 711	423	1 861	11 500	..
Svarta vinbär	511	493	175	378	313	150	..	..	..
Övriga bär	123	..	68	134	..	125	..	..	..
Summa bär	3 191	..	767	2 665	..	642	..	..	..
Plantskoleväxter	393	17 453[2]	107	419	19 786[2]	106	..	..	..

1) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.
2) Plantskoleväxter redovisas i 1 000 styck.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 5.4
Frilandsodlingens omfattning 1984–2008
Outdoor cultivation

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsodling av trädgårdsväxter.
Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.

	1984	1987	1990	1993	1996	1999	2002	2005	2008
Köksväxter									
areal, hektar	6 412	6 235	5 791	6 257	6 572	6 150	6 767	7 047	7 053
antal företag	2 448	2 321	1 825	1 693	1 424	1 158	1 045	987	901
Frukt									
areal, hektar	3 108	3 115	2 391	2 334	2 232	2 011	1 862	1 871	1 789
antal företag	623	558	503	460	425	365	350	309	324
Bär									
areal, hektar	2 990	3 239	3 140	3 439	3 733	3 358	2 909	3 191	2 665
antal företag	1 458	1 429	1 236	1 249	1 140	949	811	767	642
Snittblommor									
areal, hektar	87	73	65	89	67	47	..	..	..
antal företag	231	200	156	200	168	97	..	..	..
Plantskoleväxter									
areal, hektar	793	737	706	740	761	616	435	393	419
antal företag	310	303	246	230	194	181	160	107	106

Källa: Jordbruksverket och SCB.

Tabell 5.5
Äppel- och päronsorter. Areal, antal träd och antal företag, 31 december 2007
Apple- and pear varieties. Area, number of trees and number of holdings

Avser samtliga trädgårdsföretag med minst 2 500 m² fruktodling
Figures refer to horticultural holdings with at least 2 500 square metres of fruit trees

Sort		Areal, hektar	Antal träd	Antal företag
Äpple				
Totalt i riket		1 194,3	1 634 287	
Varav	Ingrid Marie / Karin Schneider	296,6	360 415	210
	Aroma / Röd Aroma	198,8	306 130	197
	Discovery	104,4	218 270	126
	Cox Orange	99,1	107 052	138
	Gravensteiner / Röd Gravensteiner	86,3	98 343	128
Päron				
Totalt i riket		119,4	137 479	
Varav	Clara Frijs	42,7	63 183	76
	Conference	22,1	20 043	60
	Carola	9,8	11 815	42
	Alexander Lukas	9,4	11 616	27
	Concorde	3,2	7 756	13

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 5.6
Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård
Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsodling av trädgårdsväxter.
Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.

Växtslag	2005			2008		
	Utnyttjad yta, m²	Skörd, 1 000-tal	Antal företag[1]	Utnyttjad yta, m²	Skörd, 1 000-tal	Antal företag[1]
Köksväxter						
Gurka	595 754	24 294[2]	206	545 912	20 468[2]	179
Hallon	2 415	4[2]	5	1 928	2[2]	3
Jordgubbar	73 310	363[2]	23	52 480	234[2]	16
Kruksallat	44 380	19 184	14	44 119	13 925	13
Annan sallat	62 087	5 520	19	57 388	6 622	21
Kryddväxter	61 542	19 406	35	90 730	30 534	36
Melon	11 903	77[2]	21	6 198	38[2]	19
Tomat	455 965	17 283[2]	204	370 083	16 223[2]	198
Övriga köksväxter	22 936	..	32	30 121	..	55
Summa köksväxter	1 329 293	..	351	1 198 959	..	309
Snittblommor						
Alstroemeria	2 493	178	4	613	..	..
Krysantemum	10 980	318	19	5 485	204	12
Ros	27 880	3 070	10	17 180	3 216	8
Övriga snittblommor	9 378	240	19	16 632	199	16
Summa snittblommor	50 731	3 805	45	39 910	3 636	31
Lökblommor till snitt						
Narciss		787	116		456	83
Tulpan		114 363	174		125 727	122
Övriga lökblommor		634	24		501	13
Summa lökblommor till snitt		115 784	186		126 685	134
Krukväxter						
Azalea		–	–		958	14
Begonia		3 463	142		2 471	102
Cyklamen		1 140	89		1 017	70
Gröna växter		760	61		744	38
Hortensia		–	–		262	11
Impatiens		1 338	173		907	117
Julstjärna		4 592	170		5 669	118
Kalanchoe		5 382	18		6 387	20
Krysantemum		2 089	33		3 749	25
Marguerite		1 587	193		2 730	140
Pelargon		10 547	465		10 573	346
Praktpetunia, stor och småbladig		1 193	302		1 452	220
Primula		919	36		1 008	33
Saintpaula		1 600	24		796	17
Övriga krukväxter		6 314	165		3 170	180
Summa krukväxter		40 923	514		41 892	389
Övrigt						
Lökblommor i kruka		14 425	287		13 201	198
Utplanteringsväxter		60 882	582		44 276	422
Sticklingar eller plantor för vidare kultur		86 282	167		86 249	103

1) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.
2) Gurka, hallon, jordgubbar, melon och tomat redovisas i ton, övriga växtslag i 1 000-tal.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 5.7
Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1987–2008
Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsodling av trädgårdsväxter.
Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor hortcultural cultivation.

	1987	1990	1993	1996	1999	2002	2005	2008
Köksväxter								
yta, 1 000-tal m²	1 635	1 774	2 048	1 349	1 453	1 551	1 329	1 199
antal företag	641	566	607	517	462	429	351	309
Snittblommor								
yta, 1 000-tal m²	399	309	266	185	160	114	51	40
antal företag	341	228	211	134	90	64	45	31
Krukväxter								
kvantitet, 1 000-tal	46 719	46 347	49 835	47 451	48 511	48 361	40 923	41 892
antal företag	812	697	765	630	608	619	514	389
Lökblommor								
kvantitet, 1 000-tal[1]	133 880	122 488	126 919	116 806	116 145	128 700	130 209	139 886
antal företag	587	467	487	383	380	388	300	204
Utplanteringsväxter								
kvantitet, 1 000-tal	60 229	70 410	68 487	64 759	63 101	65 017	60 882	44 276
antal företag	970	846	916	779	705	690	582	422
Sticklingar och småplantor								
kvantitet, 1 000-tal	111 074	117 605	180 675	144 965	176 556	169 711	86 282	86 249
antal företag	586	326	709	216	203	227	167	103

1) Uppgifter för både lökblommor/snitt och i kruka.

Källa: Jordbruksverket och SCB.

6 Husdjur

I kapitel 6 redovisas statistik över antal husdjur och antal företag med husdjur av olika slag samt om besättningsstorlekar. Statistik lämnas rörande nötkreatur, får, getter, svin, höns, kycklingar, kalkoner, hästar samt om pälsdjursuppfödning, biodling och rennäring.

Uppgifter om ekologisk djurhållning redovisas i kapitel 11.

Sammanfattning

Statistiken i detta kapitel baseras på alla jordbruksföretag som ingår i Lantbruksregistret (LBR) 2010 och 2011. Från 2010 års LBR har vissa nedre gränser för att ingå i registret ändrats. En ny gräns som införts fr.o.m. 2010 är minst 5,0 ha jordbruksmark (åker + bete). Även nedre gränser för antal djur har ändrats. Läs mer om de nya definitionerna i bilaga 1, Lantbruksregistret. Generellt betyder de nya avgränsningarna att antalet företag i Lantbruksregistret blir fler än med de gamla avgränsningarna.

Alla jämförelser i detta kapitel görs mot den nya definitionen av LBR.

Antal djur och antal företag

Tabell 6.1 visar antal husdjur av olika slag inom jordbruket fr.o.m. 1980 och **tabell 6.2** antalet företag med olika djurslag.

Antalet *nötkreatur* har sedan 1980 minskat med 423 000 djur. Under första hälften av 1990-talet var antalet djur tämligen stabilt men fortsatte därefter återigen att minska. Antalet företag med nötkreatur har minskat fortlöpande sedan 1980.

Antalet *mjölkkor* har sedan 1980 minskat med omkring 309 000 djur eller 47 %.

Antalet *kor för köttproduktion* går mot en tredubbling sedan 1980 och uppgick 2011 till 196 000 djur. Framförallt skedde ökningen under första hälften av 1990-talet och torde ha sammanhängt med den då pågående omställningen inom jordbruket. Tre fjärdedelar av den areal som ställdes om till annat än livsmedelsproduktion ställdes om till extensivt bete och därmed krävdes betande djur. Mellan 2010 och 2011 har antalet djur däremot minskat med 1 %. Antalet företag med kor för köttproduktion hade en topp under mitten av 90-talet men har minskat på senare år.

Får fanns år 2011 vid 9 400 företag. Sedan 1980 har antalet företag med får minskat med 8 %. Däremot har antalet företag ökat med 9 % sedan 2010.

Antalet *tackor och baggar* uppgick år 2011 till 297 000 och antalet *lamm* till 326 000 djur. Totalt sedan 1980 har fårstammen ökat med 231 000 djur, dvs. 59 %.

Getter redovisades år 2003 och antalet djur och företag uppgick till 5 500 respektive 500.

Antalet *svin*, som år 2011 uppgick till 1,5 milj. djur, har minskat med 45 % sedan 1980. Antalet företag med svin har sedan 1980 minskat med 94 %.

Antalet *höns* ökade från 1980 fram till 1990-talet, men har därefter minskat. De senaste åren har antalet böljat upp och ned. Mellan 2010 och 2011 har antalet höns (exkl. kycklingar) ökat med 5 % och uppgick 2011 till 6,4 milj. djur.

Antalet *kalkoner* uppgick år 2010 till 130 000 och fanns vid drygt 100 företag. Det betyder att närmare 70 % av företagen med kalkoner försvunnit sedan 2005.

Jordbruksföretag utan djur

År 2011 var antalet företag utan nötkreatur, får, svin eller höns 40 500. År 1980 var motsvarande siffra, för företag med mer än 2,0 hektar åker 32 300 **(tabell 6.2)**.

Nötkreatur

Antal djur, besättningar (tabellerna 6.1–7)

Trenden med färre men större brukningsenheter inom mjölkproduktionen tycks fortgå. Antal företag med *mjölkkor* minskade med 6 % jämfört med år 2010, dvs. från 5 600 till 5 300 företag. Samtidigt steg den genomsnittliga besättningsstorleken från 62 till 65 mjölkkor.

Den kraftiga minskningen i antalet mjölkkor sedan 1980 motsvarades av en minskning av antalet mjölkkoföretag med 88 % t.o.m. år 2011. Nedgången under 1980-talet torde till stor del kunna ses mot bakgrund av tvåprissystemet för mjölk som infördes 1986 och införandet av avgångsersättning till äldre mjölkproducenter. En del av dessa företag övergick sannolikt till köttproduktion.

Strukturomvandlingen mot allt större besättningar har fortsatt under hela perioden. Alla besättningsstorlekar under 100 mjölkkor har minskat under perioden.

Figur 6C ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av nötkreatur 2011.

Flest nötkreatur finns i Västra Götalands län och Skåne län med sammanlagt 31 % av landets nötkreatur.

Den genomsnittliga köttkobesättningen hade 17 djur år 2011 mot 6 djur år 1980.

Får och getter

Antal djur, besättningar (tabellerna 6.1–3, 8–10)

Får fanns år 2011 vid 9 400 företag, vilket var en ökning med 9 % jämfört med 2010. År 2011 fanns i riket 297 000 tackor och baggar och 326 000 lamm. Totala antalet får har ökat med 10 % sedan 2010.

Fårskötseln som helhet har en småskalig karaktär. Vart tredje företag med får har högst 9 vuxna djur och endast 15 % av företagen har 50 vuxna djur eller fler år 2010.

Kartan i **figur 6H** ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av fåren 2011.

De tre län som har flest får är Västra Götalands, Gotlands och Skåne län.

Den genomsnittliga fårbesättningen (exklusive lamm) ligger på 32 djur 2011, att jämföra med 16 djur 1980.

Antal *getter* uppgick år 2003 till 5 500.

Svin

Antal djur, besättningar (tabellerna 6.1–3, 11–15)

År 2011 fanns svin vid 1 500 företag.

De kraftiga förändringarna i antalet *suggor och galtar* vid företag med högst 2,0 hektar åkermark under första hälften av 90-talet sammanhängde med uppbyggnaden av leasingsystem för suggor. Leasingsystemen fungerar så att suggorna under sinperioderna befinner sig i suggpooler, där de även betäcks. I samband med grisningen överförs suggorna till leasingföretagen, satellitbesättningarna. Enligt de redovisningspinciper som gäller skall de vuxna djuren redovisas av suggpoolerna och smågrisarna redovisas av leasingföretagen. Då suggpoolerna i allmänhet inte har någon åkermark, sker genom uppbyggandet av leasingsystem en omfördelning av suggor från företag med åkermark, till företag utan åkermark.

Figur 6B visar att det totala antalet *svin* sjönk under 1980-talet, liksom i slutet av 1990-talet, med tendens till fortsatt minskning de senaste åren.

Götalands skogsbygder (Gsk) och Nedre Norrland (Nn) är de områden där över hälften av företag med slaktsvin har färre än 100 slaktsvin.

Närmare tre fjärdedelar av suggorna och galtarna finns vid företag med 200 suggor och galtar eller fler. Andelen företag av denna storleksordning utgör endast 20 % av de företag som har suggor och galtar.

Den genomsnittliga besättningen av suggor och galtar år 2011 bestod av 163 djur. Motsvarande siffra för övriga svin var 694 djur. År 1980 var genomsnitten 15 respektive 81.

Kartan i **figur 6D** ger en översiktlig bild av svinens geografiska fördelning 2011. Nästan en tredjedel av svinen finns i Skåne. Endast 3 % av svinen finns i Norrland.

År 2010 har över hälften av företagen med slaktsvin över 50 hektar åkermark.

Av företagen med slaktsvin har 35 % färre än 100 djur. Totalt återfinns knappt 2 % av slaktsvinen hos denna grupp av företag.

Av slaktsvinen finns 80 % i besättningar med minst 750 slaktsvin.

Av företagen med suggor och galtar har 46 % minst 50 hektar åkermark.

Drygt vart tredje företag har minst 100 suggor och galtar. Hos denna grupp av företag återfinns 90 % av djuren.

Höns, kycklingar och kalkoner

Antal djur, besättningar (tabellerna 6.1–3, 16–18)

År 2011 fanns *höns* vid 3 800 företag och *kycklingar* av värpras vid 700 företag. Den senare gruppen har ökat med 246 företag eller 51 % sedan 2010.

Totalt fanns 6,4 milj. höns år 2011, vilket var en ökning med 5 % jämfört med 2010. Antal kycklingar av värpras var omkring 1,8 milj., en ökning från 2010 med 11 %.

Drygt en tredjedel av hönsen finns i företag med mer än 100 hektar åkermark.

Andelen företag med mer än 5 000 höns är mycket liten, dvs. 6 % av totala antalet företag med höns. Kartan i **figur 6G** ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av höns 2011. De län som har flest höns är Skåne, Östergötlands, Västra Götalands och Kalmar län. Av landets höns återfinns två tredjedelar i något av dessa fyra län.

En mycket stor andel av hönsen (96 %) fanns vid företag med mer än 5 000 höns 2010. Motsvarande andel 1990 var 81 %. Sedan dess har antalet höns i besättningar med mindre än 200 höns minskat med 80 %.

Den genomsnittliga besättningsstorleken för höns var 1 666 djur år 2011 mot 250 djur 1980. För kycklingar av värpras var motsvarande siffror 2 495 respektive 500.

Antal *kalkoner* uppgick år 2010 till 130 000. Flest kalkoner förekom i Skåne län där 56 % av kalkonerna fanns.

Hästar

Antalet *hästar* 2010 har skattats till 362 700 (**tabell 6.19**). Enligt preliminärt lantbruksregister avseende år 2010 fanns 110 700 av dessa på jordbruksföretag som har mer än 2 hektar åker eller stora djurbesättningar.

Det genomsnittliga antalet hästar per 1 000 invånare uppgår till 39 för hela riket. Endast sex län har en lägre siffra. Av dessa ligger Norrbottens och Stockholms län lägst, med 21 respektive 22 hästar per 1 000 invånare. Gotland ligger i särklass högst med 180 hästar per 1 000 invånare. Näst flest har Blekinge län med 74 hästar per 1 000 invånare.

Antalet platser med häst år 2010 har skattats till 77 800. Antalet hästar per plats är i genomsnitt 4,7. En plats definieras som en bebyggd eller obebyggd fastighet. Om flera personer hyr stall eller stallplats på en fastighet eller om flera personer har sina hästar på bete på samma fastighet och sköter sina hästar självständigt, räknas det ändå som endast en plats.

Övrig djurhållning

Antalet *minkar* (avelshonor) redovisades 2010/11 till 180 000. I landet finns 68 aktiva minkfarmare anslutna till Sveriges Pälsdjursuppfödares Riksförbund. Antalet avelshonor är oförändrat sedan 2008/09. Jämfört med 1990/91 har avelshonorna minskat med närmare en tredjedel och antalet företag minskat med drygt två tredjedelar (**tabell 6.20**).

Antalet *biodlare* (medlemmar i Sveriges Biodlares Riksförbund) uppgick år 2011 till knappt 9 700, ett oförändrat medlemsantal sedan 2010. Från 1990 till 2008 har detta antal ständigt sjunkit. Uppräknad skörd av honung låg år 2011 på 3 100 ton (**tabell 6.21**).

Antalet *renar* uppgick år 2011 till 252 000, vilket är närmare 2 000 fler än föregående år och knappt 31 000 fler än år 2000. Antalet renägare var 4 700 år 2011, en siffra som varit relativt oförändrad de senaste åren (**tabell 6.22**).

Om statistiken

Husdjur inom jordbruket

Statistiken över antal husdjur har sedan 1968 erhållits från lantbruksregistret. Årligen har insamlats uppgifter från företag med mer än 2 hektar åkermark. Dessutom har inhämtats uppgifter från företag med mindre än 2 hektar åkermark men med stor djurbesättning. De minimigränser som gällde för att djur vid företag med djurbesättningar och högst 2,0 hektar åkermark skulle medräknas var minst 50 kor, minst 250 nötkreatur, minst 50 tackor, minst 50 suggor, minst 250 svin eller minst 1 000 höns inklusive kycklingar.

Undersökningens omfattning varierar. Vissa år berörs samtliga jordbruksföretag medan enbart ett urval av jordbruksföretag berörs andra år. Uppgifter ställs årligen samman i Lantbruksregistret, LBR.

Fram t.o.m. 1999 hämtades uppgifter från jordbruksföretagen in via pappersenkäter av SCB. Fr.o.m. år 2000 är Jordbruksverket ansvarig myndighet. I och med det har även administrativa register börjat användas för att hämta in vissa uppgifter. Jordbrukarna behöver på så sätt inte lämna samma uppgifter mer än en gång.

Fr.o.m. år 2010 har definitionen för vilka företag som ingår i LBR ändrats. Detta för att ta hänsyn till EU:s avgränsningar, som inte fullt ut stämmer överens med de svenska. Fr.o.m. 2010 är därför LBR:s avgränsningar en sammanslagning av de gamla svenska avgränsningarna i LBR samt EU:s avgränsningar. Detta gör att uppgifterna fr.o.m. år 2010 inte är fullt jämförbara med tidigare års siffror. På grund av detta har det för år 2010 i alla tabeller lagts in värden för riket som överensstämmer med den gamla, svenska definitionen av LBR.

Den största skillnaden mellan den gamla svenska definitionen av LBR och EU:s avgränsningar gäller arealer. Medan man i de gamla, svenska avgränsningarna hade en gräns på minst 2,0 hektar åkermark har man i EU:s avgränsningar en gräns på minst 5,0 hektar jordbruksmark. I LBR 2010 används därför en avgränsning på minst 2,0 hektar åkermark eller minst 5,0 hektar jordbruksmark.

Den population som statistiken ska belysa utgörs av samtliga jordbruksföretag i landet som i juni 2011 (eller juni 2010 för vissa tabeller) hade husdjur och

- brukade mer än 2,0 ha åkermark, eller
- brukade sammanlagt minst 5,0 hektar jordbruksmark, eller
- bedrev trädgårdsodling omfattande minst 2 500 kvadratmeter frilandsareal, eller
- bedrev trädgårdsodling omfattande minst 200 kvadratmeter växthusyta, eller
- innehade djurbesättning som någon gång från och med den 1 januari 2011 till och med den 2 juni 2011 omfattade minst 10 nötkreatur, eller minst 10 suggor eller 50 svin, eller minst 20 får, eller 1 000 fjäderfä.

Lantbruksregistret uppdateras årligen genom statistiska undersökningar och uppgifter från administrativa register vid Jordbruksverket. För närvarande görs mer omfattande uppdatering av LBR vart tredje år, då samtliga jordbruksföretag undersöks genom en postenkät.

2010 års statistik baseras på uppgifter från LBR 2010 som i sin tur baseras på dels en postenkätundersökning i juni 2010 till samtliga jordbruksföretag i landet, dels administrativa register vid Jordbruksverket. De administrativa register som används är främst Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd (ARARAT) samt Jordbruksverkets centrala djurdatabas (CDB) som innehåller aktuella uppgifter för samtliga nötkreatur i landet.

2011 års statistik redovisar antalet husdjur och antalet företag med husdjur i Sverige i juni 2011 med regional uppdelning.

För nötkreatur baseras statistiken på de uppgifter som jordbrukarna lämnat till Jordbruksverkets centrala nötkreatursregister (CDB), kompletterat med uppgifter från mjölkkvotsregistret samt uppgifter om mjölkleveranser i juni 2011.

För svin, får, höns samt kycklingar baseras undersökningen på ett sannolikhetsurval på ca 7 000 jordbruksföretag från LBR 2010 kompletterat med företag från administrativa regis-

ter över svin- och fjäderfäföretag.

Undersökningen om hästar genomfördes 2010. Referenstidpunkt är den 10:e juni 2010. De resultat som redovisas är antalet hästar samt antalet platser med häst i Sverige. Utifrån hästundersökningen 2004 har erfarenheter dragits som medfört vissa metodjusteringar inför 2010 års undersökning. Alla fastigheter i Sverige enligt fastighetstaxeringsregistret 2009 ingår i rampopulationen, bebyggda som obebyggda. Målpopulationen utgörs av fastigheter med häst. Populationen bestod av tre delpopulationer:

– Ridskolor och andra liknande föreningar / företag totalundersöktes och dess fastigheter uteslöts i största möjliga mån från ramen innehållande fastighetsägare.
– Fastighetsägare enlig fastighetstaxeringsregistret 2009 har urvalsundersökts.
– Från 17 storstadskommuner i Stockholm, Göteborg och Malmö har uppgifter om hästantal och hästhållare hämtats från djurskyddsregister. Dessa fastigheter är exkluderade ur fastighetstaxeringsregistret 2009 innan urvalet drogs.

Uppgifterna inhämtades via enkät i pappersform eller via Internet.

Annan djurskötsel

Uppgifter rörande pälsdjursskötsel hämtas från Sveriges Pälsdjursuppfödares Riksförbund.

Sveriges Biodlares Riksförbund utarbetar årligen statistik över biodlingen i Sverige.

Uppgifter om *rennäringen*, vad avser antalet samebyar, antalet företag och antalet renar, är hämtade från Sametinget via bearbetning av de s.k. renlängderna.

Annan publicering

Uppgifter om antal husdjur publiceras årligen av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden, serie JO, senast JO 20 SM 1102.

Uppgifter om hästar publiceras i Statistiskt meddelande JO 24 SM 1101.

Publikationerna är tillgängliga på SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.jordbruksverket.se).

Delar av statistiken publiceras också i Sveriges Statistiska Databaser i anslutning till SCB:s webbplats samt i Jordbruksverkets statistikdatabas i anslutning till Jordbruksverkets webbplats.

Uppgifter om pälsdjursskötsel erhålls årligen från Sveriges Pälsdjursuppfödares Riksförbund.

Uppgifter om biodling publiceras regelmässigt i Bitidningen vilken ges ut av Sveriges Biodlares Riksförbund.

Uppgifter om antalet samebyar, antalet företag och antalet renar är hämtade från underlag vid Sametinget.

Figur 6A
Antal nötkreatur 1970–2011
Number of cattle

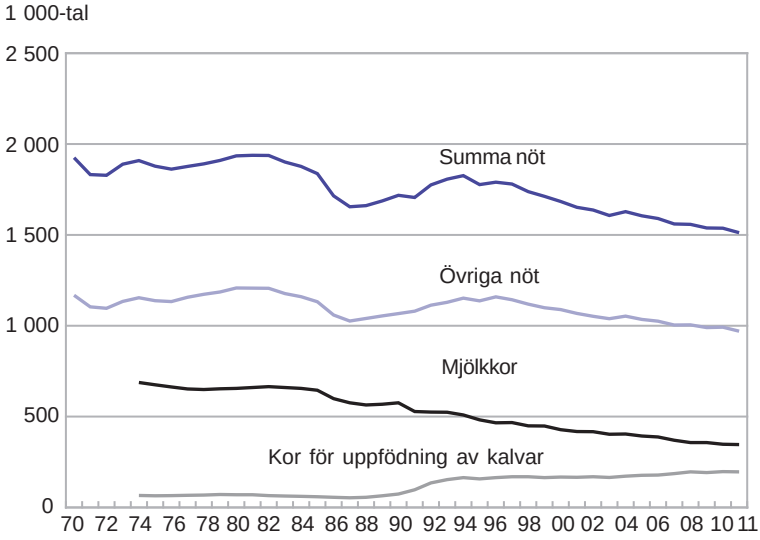

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6B
Antal svin 1970–2011
Number of pigs

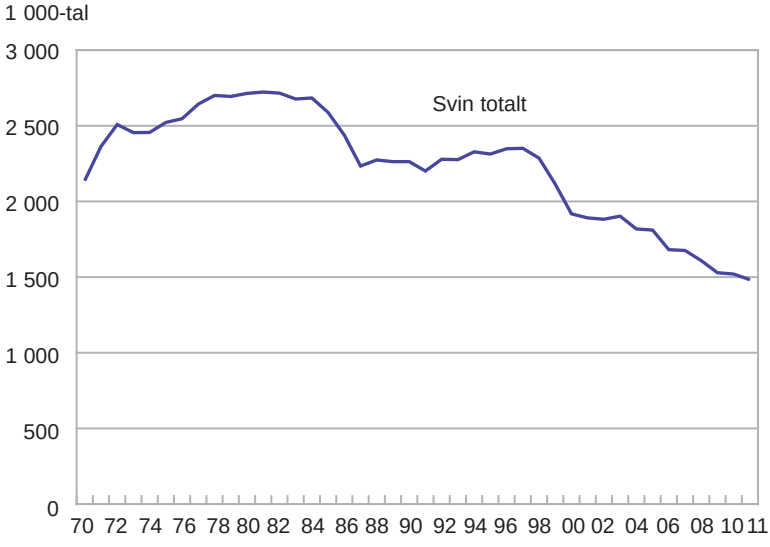

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6C
Nötkreaturens geografiska fördelning 2011
Geographical distribution of cattle

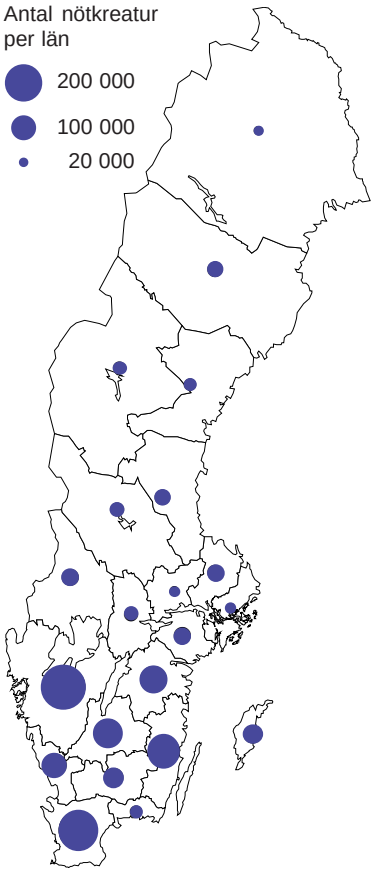

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6D
Svinens geografiska fördelning 2011
Geographical distribution of pigs

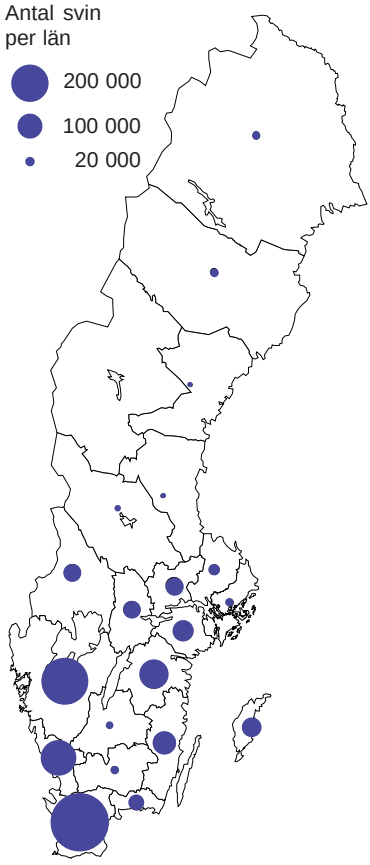

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6E
Antal höns och kycklingar 1972–2011
Number of fowls and chickens

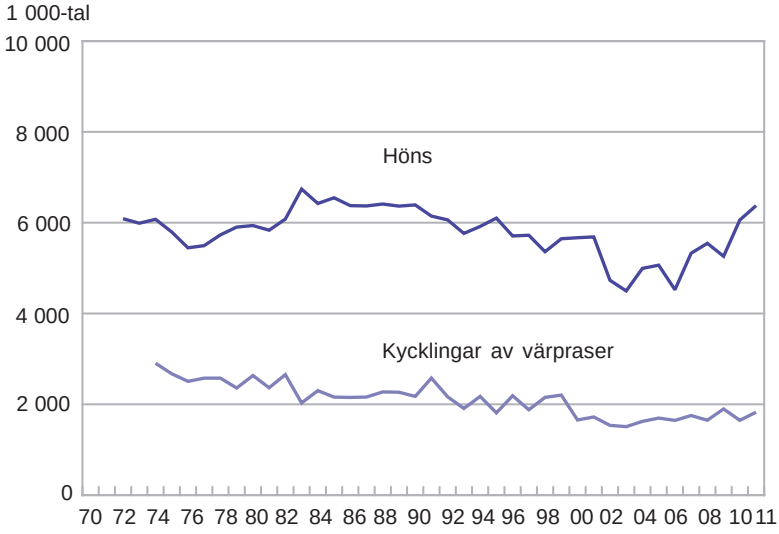

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6F
Antal får 1970–2011
Number of sheep

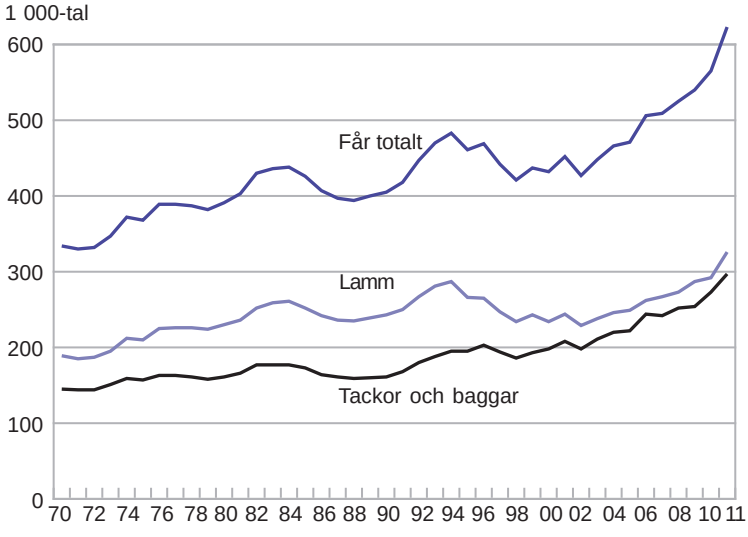

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6G
Hönsens geografiska fördelning 2011
Geographical distribution of fowls

Antal höns per län

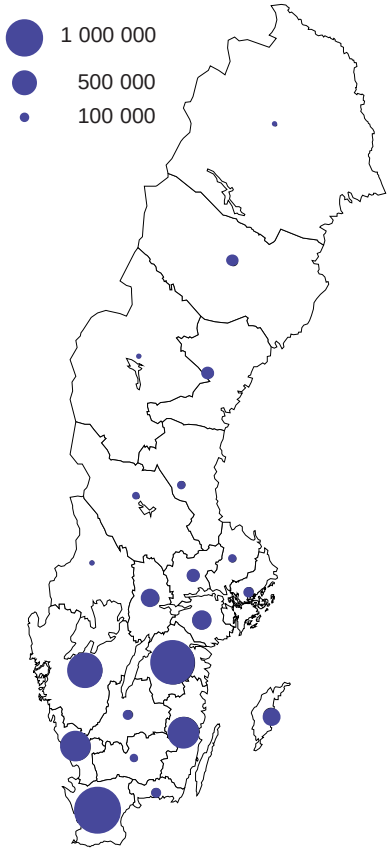

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6H
Fårens geografiska fördelning 2011
Geographical distribution of sheep

Antal får (inkl. lamm) per län

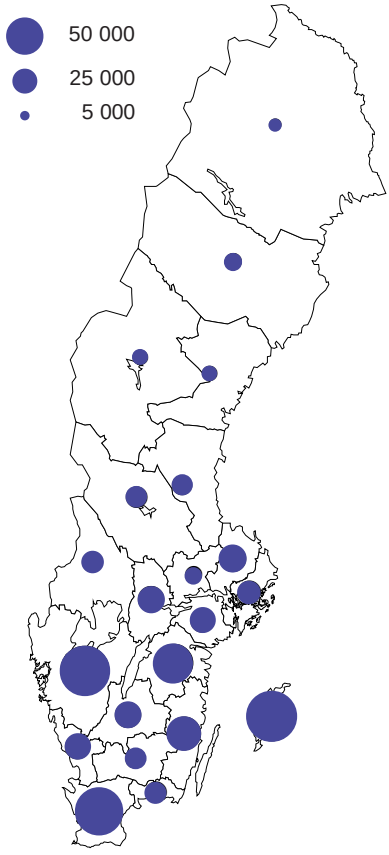

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.1
Antal djur av olika slag 1980–2011
Number of livestock

Djurslag	1980[1]	1990[1]	1999[1]	2005	2009	2010[2]	2011[2]
Kor för mjölkproduktion	655 738	576 409	448 520	393 263	356 776	348 095	346 495
Kor för uppfödning av kalvar	70 916	74 544	164 801	176 613	191 505	197 053	195 653
Kvigor, tjurar o. stutar	613 818	543 458	600 130	526 562	501 930	512 566	494 903
Kalvar under 1 år	594 550	524 032	499 469	508 495	488 070	478 944	474 795
Summa nötkreatur	1 935 022	1 718 443	1 712 920	1 604 933	1 538 281	1 536 658	1 511 846
Tackor och baggar	161 043	161 178	193 644	222 009	253 916	273 126	296 712
Lamm	230 586	243 621	243 605	249 275	286 570	291 796	325 999
Summa får	391 629	404 799	437 249	471 284	540 487	564 922	622 711
Getter, avelshonor	..	..	..	3 418[3]	..	..	..
Övriga getter, inkl. killingar	..	..	..	2 091[3]	..	..	..
Summa getter	..	..	..	5 509[3]	..	..	..
Galtar för avel, 50 kg och däröver	11 932	8 591	4 175	2 697	2 414	2 327	1 873
Suggor för avel, 50 kg och däröver	278 249	221 092	220 205	185 415	157 851	153 635	150 955
Slaktsvin 20 kg[4] och däröver	1 253 804	1 024 820	1 239 480	1 085 304	942 521	936 910	900 897
Smågrisar under 20 kg[5]	1 170 212	1 009 440	651 353	537 800	425 953	427 002	428 866
Summa svin	2 714 197	2 263 943	2 115 213	1 811 216	1 528 740	1 519 874	1 482 592
Höns 20 veckor eller äldre (exkl. kycklingar)	5 937 152	6 391 943	5 647 509	5 065 258	5 260 612	6 061 498	6 376 041
Kycklingar av värpras avsedda för äggproduktion	2 635 620	2 175 676	2 202 333	1 696 778	1 897 990	1 646 730	1 827 959
Summa höns och kycklingar	8 572 772	8 567 619	7 849 842	6 762 036	7 158 602	7 708 228	8 204 000
Kalkoner	..	..	..	121 549	..	129 578	..

1) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.
2) Enligt ny LBR-definition.
3) Avser 2003.
4) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin 3 månader och däröver.
5) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin under 3 månader.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.2
Antal företag med kor, nötkreatur, får, svin, höns m.m. 1980–2011
Number of holdings with cows, cattle, sheep, pigs, fowls and others

Djurslag	1980[1]	1990[1]	1999[1]	2005	2009	2010[2]	2011[2]
Kor för mjölkproduktion	44 143	25 921	13 963	8 548	6 020	5 619	5 260
Kor för uppfödning av kalvar	12 436	10 883	14 254	12 823	11 922	12 190	11 809
Kvigor, tjurar och stutar	63 179	42 696	32 231	24 808	20 330	20 295	19 107
Kalvar under 1 år	62 314	41 986	29 189	22 888	18 965	18 494	17 721
Totalt med nötkreatur	70 503	47 292	33 978	26 179	21 733	21 586	20 503
Tackor och baggar	10 125	9 688	8 209	7 595	8 169	8 628	9 387
Lamm	9 547	9 101	7 636	6 666	7 047	7 364	8 028
Totalt med får	10 238	9 749	8 247	7 653	8 245	8 657	9 449
Getter, avelshonor	..	..	..	307[3]	..	..	..
Övriga getter inkl. killingar	..	..	..	413[3]	..	..	..
Totalt med getter	..	..	..	518[3]	..	..	..
Hästar	..	..	14 309	..	..	17 509	..
Galtar för avel, 50 kg och däröver	8 169	5 607	2 480	1 259	885	723	666
Suggor för avel, 50 kg och däröver	19 247	10 836	4 111	1 767	1 122	1 031	932
Slaktsvin, 20 kg och däröver	15 419	8 591	4 909	2 306	1 773	1 410	1 297
Smågrisar under 20 kg	19 774	10 923	3 660	1 644	989	913	889
Totalt med svin	26 122	14 301	6 014	2 794	2 027	1 695	1 515
Höns, 20 veckor eller äldre (exkl. kycklingar)	23 603	12 900	6 441	4 916	3 306	3 703	3 827
Kycklingar av värpras avsedda för äggproduktion	5 093	1 875	829	634	573	487	733
Kalkoner	..	..	..	338	..	102	..
Utan nötkreatur, får, svin eller höns[4]	32 258	36 695	36 800	41 581	41 555	41 102	40 548

1) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.
2) Enligt ny LBR-definition.
3) Avser 2003.
4) Andra djur än nötkreatur, får, svin eller höns kan förekomma.
Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.3
Genomsnittlig besättningsstorlek 1980–2011
Average size of herd

Djurslag	1980[1]	1990[1]	1999[1]	2005	2009	2010[2]	2011[2]
Kor för mjölkproduktion	15	22	32	46	59	62	65
Kor för uppfödning av kalvar	6	7	12	14	16	16	17
Nötkreatur totalt	27	36	50	61	71	71	74
Tackor och baggar	16	17	24	29	31	32	32
Suggor och galtar[3]	15	21	54	106	80	156	163
Slaktsvin och smågrisar[3,4]	81	119	252	471	532	664	694
Höns exkl. kycklingar	250	500	880	1 030	1 591	1 638	1 666
Kycklingar av värpras	500	1 150	2 700	2 680	3 312	3 381	2 495

1) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.
2) Enligt ny LBR-definition.
3) T.o.m. 1995 samredovisades ännu ej betäckta gyltor med slaktsvin.
Fr.o.m. 1996 samredovisades de med ”Suggor och galtar”.
4) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin 3 månader och däröver.
Fr.o.m. 1994 avser uppgiften svin över 20 kg.
Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.4
Antal nötkreatur 2011
Number of cattle

Område	Kor		Summa kor	Kvigor, tjurar och stutar 1 år och däröver	Kalvar under 1 år	Summa nötkreatur
	För mjölkproduktion	För uppfödning av kalvar				
Län						
Stockholms	3 787	3 369	7 156	6 287	5 745	19 188
Uppsala	10 691	5 660	16 351	15 443	14 677	46 471
Södermanlands	10 211	6 989	17 200	14 700	15 262	47 162
Östergötlands	24 726	15 044	39 770	37 023	34 618	111 411
Jönköpings	29 306	15 589	44 895	40 970	39 136	125 001
Kronobergs	12 297	9 286	21 583	21 268	19 842	62 693
Kalmar	41 260	13 354	54 614	50 554	45 219	150 387
Gotlands	16 464	5 422	21 886	21 582	18 869	62 337
Blekinge	4 258	5 565	9 823	9 072	8 442	27 337
Skåne	39 117	35 853	74 970	66 560	69 732	211 262
Hallands	26 038	8 101	34 139	28 508	29 453	92 100
Västra Götalands	58 550	30 744	89 294	85 123	80 341	254 758
Värmlands	7 831	9 364	17 195	17 347	15 368	49 910
Örebro	6 793	5 306	12 099	11 633	11 553	35 285
Västmanlands	4 404	2 707	7 111	5 869	7 282	20 262
Dalarnas	6 232	5 763	11 995	10 525	10 536	33 056
Gävleborgs	8 530	6 186	14 716	13 503	12 407	40 626
Västernorrlands	7 549	4 810	12 359	9 892	9 107	31 358
Jämtlands	8 262	3 865	12 127	10 256	9 001	31 384
Västerbottens	13 526	1 754	15 280	12 850	12 187	40 317
Norrbottens	6 663	922	7 585	5 938	6 018	19 541
Produktionsområden						
Gss	26 593	10 354	36 947	29 895	32 441	99 283
Gmb	64 627	27 287	91 914	86 259	81 673	259 846
Gns	43 087	18 845	61 932	58 182	57 364	177 478
Ss	36 395	25 024	61 419	57 858	56 920	176 197
Gsk	112 484	78 624	191 108	177 723	166 802	535 633
Ssk	18 047	16 555	34 602	31 077	28 775	94 454
Nn	23 891	14 917	38 808	33 218	30 898	102 924
Nö	21 371	4 047	25 418	20 691	19 922	66 031
Hela riket[1]						
2011	346 495	195 653	542 148	494 903	474 795	1 511 846
2010	348 095	197 053	545 148	512 566	478 944	1 536 658
2010 tidigare LBR-def.	347 450	193 582	541 032	508 412	475 525	1 524 969
2009	356 776	191 505	548 281	501 930	488 070	1 538 281
2007	369 646	185 717	555 363	515 737	488 625	1 559 725
2005	393 263	176 613	569 876	526 562	508 495	1 604 933
1999[2]	448 520	164 801	613 321	600 130	499 469	1 712 920
1990[2]	576 409	74 544	650 953	543 458	524 032	1 718 443

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.5
Antal mjölkkor efter besättningsstorlek 2010
Number of dairy cows by size of herd

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal mjölkkor 1–9	10–24	25–49	50–74	75–99	Över 99	Summa mjölkkor
Län							
Stockholms	..	308	1 204	872	367	1 188	3 939
Uppsala	23	724	2 693	2 574	1 177	3 848	11 039
Södermanlands	..	313	2 315	2 896	1 320	3 663	10 507
Östergötlands	16	718	4 844	5 248	3 753	10 637	25 216
Jönköpings	83	1 666	7 693	7 190	4 867	8 083	29 582
Kronobergs	34	777	3 159	2 580	2 058	4 058	12 666
Kalmar	33	773	5 871	6 724	4 645	22 836	40 882
Gotlands	33	713	3 721	2 644	1 491	7 747	16 349
Blekinge	28	383	1 453	534	774	1 106	4 278
Skåne	83	1 180	5 793	5 551	3 661	22 637	38 905
Hallands	46	829	3 638	3 594	2 954	14 832	25 893
Västra Götalands	274	3 390	13 819	12 311	7 638	21 951	59 383
Värmlands	60	467	1 529	1 399	800	3 206	7 461
Örebro	20	420	1 284	1 458	753	2 977	6 912
Västmanlands	1	118	557	733	505	2 372	4 286
Dalarnas	61	720	1 264	1 505	419	2 156	6 125
Gävleborgs	84	1 070	2 285	2 343	603	2 233	8 618
Västernorrlands	42	642	1 907	1 229	932	2 835	7 587
Jämtlands	20	1 002	1 965	2 646	675	2 026	8 334
Västerbottens	75	1 235	3 479	3 645	1 525	3 735	13 694
Norrbottens	51	534	1 322	1 746	606	2 180	6 439
Produktionsområden							
Gss	43	793	2 980	2 945	2 691	17 130	26 582
Gmb	75	1 563	9 857	9 630	6 272	36 262	63 659
Gns	127	1 516	8 428	8 696	5 453	19 213	43 433
Ss	41	1 841	8 138	8 284	4 191	14 636	37 131
Gsk	360	6 333	27 553	23 996	16 652	38 729	113 623
Ssk	97	1 446	3 766	3 932	1 834	7 348	18 423
Nn	179	2 408	5 883	6 170	2 299	6 921	23 860
Nö	145	2 082	5 190	5 769	2 131	6 067	21 384
Storleksgrupp, hektar åkermark							
– 2,0	16	196	433	307	339	2 323	3 614
2,1 – 5,0	14	–	–	–	–	248	262
5,1 – 10,0	121	169	32	72	–	403	797
10,1 – 20,0	448	2 150	858	–	75	160	3 691
20,1 – 30,0	235	3 683	3 356	683	93	696	8 746
30,1 – 50,0	125	6 590	17 302	5 158	326	658	30 159
50,1 – 100,0	95	4 612	39 229	31 594	15 049	14 036	104 615
100,1 –	13	582	10 585	31 608	25 641	127 782	196 211
Hela riket[1]							
2010	1 067	17 982	71 795	69 422	41 523	146 306	348 095
2010 tidigare LBR-def.	1 051	17 786	71 362	69 422	41 523	146 306	347 450
2007	1 612	26 702	101 267	79 236	43 309	117 520	369 646
2005	2 235	38 301	124 852	88 122	43 052	96 701	393 263
2003[2]	3 123	47 855	145 063	87 283	41 949	77 247	402 520
1999[2]	7 396	84 842	188 880	85 049	..	..	448 520
1990[2]	27 928	198 372	245 115	62 243	17 820	24 931	576 409

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.6
Antal företag med nötkreatur 2011
Number of holdings with cattle

Område	Kor		Samtliga företag med kor	Kvigor, tjurar o. stutar 1 år och däröver	Kalvar under 1år	Samtliga företag med nötkreatur
	För mjölkproduktion	För uppfödning av kalvar				
Län						
Stockholms	71	267	338	372	327	412
Uppsala	190	382	571	671	608	712
Södermanlands	154	309	462	509	470	553
Östergötlands	330	667	997	1 095	1 025	1 171
Jönköpings	516	1 072	1 585	1 774	1 692	1 875
Kronobergs	206	702	905	1 016	936	1 093
Kalmar	478	756	1 230	1 352	1 251	1 441
Gotlands	240	237	477	546	514	569
Blekinge	82	428	510	531	492	573
Skåne	481	1 757	2 236	2 374	2 276	2 539
Hallands	299	596	895	1 004	935	1 068
Västra Götalands	937	2 112	3 046	3 443	3 187	3 707
Värmlands	131	505	633	714	641	784
Örebro	100	316	414	476	449	514
Västmanlands	52	170	222	252	232	282
Dalarnas	115	371	484	553	498	605
Gävleborgs	181	384	565	656	600	714
Västernorrlands	142	313	453	535	456	575
Jämtlands	168	236	403	467	429	503
Västerbottens	266	153	418	528	493	564
Norrbottens	121	76	197	239	210	249
Produktionsområden						
Gss	275	549	824	918	853	966
Gmb	781	1 234	2 013	2 205	2 079	2 331
Gns	586	933	1 518	1 735	1 611	1 870
Ss	572	1 385	1 954	2 229	2 050	2 418
Gsk	1 845	5 373	7 206	7 926	7 458	8 490
Ssk	307	1 046	1 349	1 540	1 362	1 670
Nn	472	978	1 445	1 652	1 485	1 801
Nö	422	311	732	902	823	957
Hela riket[1]						
2011	5 260	11 809	17 041	19 107	17 721	20 503
2010	5 619	12 190	17 775	20 295	18 494	21 586
2010 tidigare LBR-def.	5 593	11 766	17 325	19 824	18 123	21 047
2009	6 020	11 922	17 908	20 330	18 965	21 733
2007	7 096	12 494	19 549	22 501	20 780	23 878
2005	8 548	12 823	21 254	24 808	22 888	26 179
1999[2]	13 963	14 254	27 226	32 231	29 189	33 978
1990[2]	25 921	10 883	..	42 696	41 986	47 292

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.7
Antal företag med mjölkkor efter besättningsstorlek 2010
Number of holdings with dairy cows by size of herd

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal mjölkkor 1–9	10–24	25–49	50–74	75–99	Över 99	Summa företag med mjölkkor
Län							
Stockholms	–	17	33	14	4	9	77
Uppsala	4	39	78	42	14	26	203
Södermanlands	–	18	61	48	16	21	164
Östergötlands	..	..	129	86	44	55	354
Jönköpings	11	94	210	120	57	48	540
Kronobergs	6	43	87	41	24	26	227
Kalmar	5	42	158	110	54	127	496
Gotlands	5	40	103	45	17	48	258
Blekinge	4	21	39	8	9	6	87
Skåne	13	69	158	91	43	136	510
Hallands	7	47	99	58	35	76	322
Västra Götalands	36	190	378	198	89	128	1 019
Värmlands	10	29	45	23	10	22	139
Örebro	3	24	35	24	9	17	112
Västmanlands	..	7	17	12	..	15	58
Dalarnas	10	40	33	23	5	15	126
Gävleborgs	11	63	64	39	7	14	198
Västernorrlands	7	37	55	20	11	19	149
Jämtlands	3	54	56	43	8	13	177
Västerbottens	10	66	100	59	18	26	279
Norrbottens	7	29	38	28	7	15	124
Produktionsområden							
Gss	7	44	79	48	32	87	297
Gmb	11	87	269	160	73	220	820
Gns	18	84	224	140	64	111	641
Ss	7	103	226	136	50	93	615
Gsk	50	356	756	391	194	218	1 965
Ssk	15	83	107	63	22	46	336
Nn	27	137	166	101	27	45	503
Nö	20	113	149	93	25	42	442
Storleksgrupp, hektar åkermark							
– 2,0	4	10	12	5	4	13	48
2,1 – 5,0	..	–	–	–	–	..	4
5,1 – 10,0	19	13	..	..	–	..	36
10,1 – 20,0	64	143	27	–	..	..	236
20,1 – 30,0	33	214	105	12	..	..	369
30,1 – 50,0	16	364	505	88	4	5	982
50,1 – 100,0	14	233	1 057	520	178	107	2 109
100,1 –	3	30	269	506	299	728	1 835
Hela riket[1]							
2010	155	1 007	1 976	1 132	487	862	5 619
2010 tidigare LBR-def.	151	997	1 964	1 132	487	862	5 593
2007	225	1 499	2 814	1 313	509	736	7 096
2005	309	2 152	3 501	1 463	506	617	8 548
2003[2]	450	2 711	4 101	1 462	492	504	9 720
1999[2]	1 425	4 862	5 485	1 458	..	..	13 963
1990[2]	5 228	11 811	7 428	1 069	212	173	25 921

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.8
Antal får 2011
Number of sheep

Område	Tackor och baggar födda 2010 och tidigare	Lamm	Summa får och lamm
Län			
Stockholms	9 543	11 914	21 457
Uppsala	11 960	14 124	26 084
Södermanlands	10 866	12 176	23 042
Östergötlands	25 198	27 333	52 531
Jönköpings	13 156	15 445	28 602
Kronobergs	7 907	7 773	15 679
Kalmar	20 831	21 549	42 380
Gotlands	36 690	43 646	80 336
Blekinge	9 276	9 717	18 994
Skåne	31 916	36 207	68 123
Hallands	11 634	13 018	24 652
Västra Götalands	40 077	44 575	84 653
Värmlands	8 624	9 124	17 748
Örebro	13 230	14 327	27 558
Västmanlands	5 767	5 984	11 750
Dalarnas	10 028	9 687	19 715
Gävleborgs	8 344	8 139	16 484
Västernorrlands	5 682	5 433	11 115
Jämtlands	5 468	5 688	11 156
Västerbottens	6 539	6 454	12 993
Norrbottens	3 974	3 687	7 660
Produktionsområden			
Gss	11 373	13 514	24 886
Gmb	62 998	73 245	136 244
Gns	25 297	27 611	52 908
Ss	47 389	54 872	102 262
Gsk	90 091	97 901	187 993
Ssk	26 156	26 559	52 715
Nn	21 079	20 299	41 378
Nö	12 328	11 998	24 326
Hela riket[1]			
2011	296 712	325 999	622 711
2010	273 126	291 796	564 922
2010 tidigare LBR-def.	261 566	279 838	541 404
2009	253 916	286 570	540 487
2007	241 686	267 235	508 921
2005	222 009	249 275	471 284
1999[2]	193 644	243 605	437 249
1990[2]	161 974	243 621	404 799

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.9
Antal tackor och baggar efter besättningsstorlek 2010
Number of ewes and rams by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal får (exkl. lamm) 1–9	10–24	25–49	Över 49	Summa tackor och baggar
Län					
Stockholms	598	1 759	2 169	4 709	9 235
Uppsala	558	2 369	2 908	4 108	9 943
Södermanlands	527	2 305	1 856	7 717	12 405
Östergötlands	620	3 299	4 101	15 058	23 078
Jönköpings	889	2 880	2 452	5 330	11 551
Kronobergs	635	1 689	1 737	4 532	8 593
Kalmar	565	3 161	3 874	11 774	19 374
Gotlands	223	1 189	3 548	25 285	30 245
Blekinge	295	1 281	1 978	4 787	8 341
Skåne	1 568	4 332	4 469	17 055	27 424
Hallands	835	2 366	1 775	6 363	11 339
Västra Götalands	2 662	9 248	7 498	20 160	39 568
Värmlands	768	2 514	2 238	3 751	9 271
Örebro	525	1 627	1 713	7 166	11 031
Västmanlands	206	906	853	3 304	5 269
Dalarnas	384	2 394	1 859	4 428	9 065
Gävleborgs	483	1 955	2 306	3 863	8 607
Västernorrlands	529	1 211	1 148	1 660	4 548
Jämtlands	364	1 303	825	2 705	5 197
Västerbottens	566	1 449	1 183	1 480	4 678
Norrbottens	330	1 002	943	2 089	4 364
Produktionsområden					
Gss	672	1 908	1 887	6 416	10 883
Gmb	1 114	4 557	8 189	40 459	54 319
Gns	1 065	4 381	3 841	14 407	23 694
Ss	2 265	8 462	9 113	25 327	45 167
Gsk	5 156	17 230	16 531	46 160	85 077
Ssk	1 520	6 035	4 787	11 570	23 912
Nn	1 239	4 598	4 633	8 475	18 945
Nö	1 099	3 068	2 452	4 510	11 129
Storleksgrupp, hektar åkermark					
– 2,0	935	5 884	4 152	7 724	18 695
2,1 – 5,0	3 821	10 566	5 401	3 072	22 860
5,1 – 10,0	3 556	12 211	9 694	7 864	33 325
10,1 – 20,0	2 269	9 521	12 919	20 221	44 930
20,1 – 30,0	1 027	3 429	5 825	22 427	32 708
30,1 – 50,0	922	2 965	5 464	30 128	39 479
50,1 – 100,0	990	3 234	4 304	38 494	47 022
100,1 –	610	2 429	3 674	27 394	34 107
Hela riket[1]					
2010	14 130	50 239	51 433	157 324	273 126
2010 tidigare LBR-def.	13 257	44 392	47 347	156 570	261 566
2007	13 882	45 446	45 199	137 159	241 686
2005	11 833	45 536	45 774	118 866	222 009
2003[2]	11 419	45 885	46 246	106 913	210 463
1999[2]	14 186	48 083	45 196	86 179	193 644
1990[2]	23 876	41 740	39 330	57 028	161 974

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.10
Antal företag med tackor och baggar efter besättningsstorlek 2010
Number of holdings with ewes and rams by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal får (exkl. lamm) 1–9	10–24	25–49	Över 49	Summa företag med tackor och baggar
Län					
Stockholms	97	115	64	48	324
Uppsala	96	151	86	47	380
Södermanlands	93	146	54	54	347
Östergötlands	119	201	118	125	563
Jönköpings	159	195	76	56	486
Kronobergs	115	109	54	40	318
Kalmar	96	203	110	94	503
Gotlands	38	70	102	183	393
Blekinge	56	79	59	46	240
Skåne	305	277	131	121	834
Hallands	156	154	51	52	413
Västra Götalands	491	601	222	175	1 489
Värmlands	140	166	63	38	407
Örebro	93	102	53	58	306
Västmanlands	39	58	25	24	146
Dalarnas	69	158	54	43	324
Gävleborgs	84	129	65	37	315
Västernorrlands	99	78	35	18	230
Jämtlands	69	82	24	20	195
Västerbottens	102	96	35	13	246
Norrbottens	55	64	26	24	169
Produktionsområden					
Gss	133	124	54	46	357
Gmb	205	279	238	301	1 023
Gns	200	277	111	114	702
Ss	393	539	267	216	1 415
Gsk	939	1 121	492	406	2 958
Ssk	274	394	139	107	914
Nn	234	301	134	82	751
Nö	193	199	72	44	508
Storleksgrupp, hektar åkermark					
– 2,0	158	382	124	72	736
2,1 – 5,0	682	708	165	34	1 589
5,1 – 10,0	638	793	293	99	1 823
10,1 – 20,0	421	596	369	240	1 626
20,1 – 30,0	197	217	169	214	797
30,1 – 50,0	170	186	156	248	760
50,1 – 100,0	183	200	127	263	773
100,1 –	122	152	104	146	524
Hela riket[1]					
2010	2 571	3 234	1 507	1 316	8 628
2010 tidigare LBR-def.	2 423	2 855	1 385	1 302	7 965
2007	2 536	2 920	1 323	1 205	7 984
2005	2 272	2 911	1 336	1 076	7 595
2003[2]	2 284	2 963	1 362	999	7 608
1999[2]	2 916	3 119	1 325	849	8 209
1990[2]	5 094	2 828	1 169	597	9 688

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.11
Antal svin 2011
Number of pigs

Område	Galtar	Suggor	Slaktsvin, 20 kg och däröver	Smågrisar, under 20 kg	Summa svin
Län					
Stockholms	9	756	10 274	2 543	13 582
Uppsala	44	3 122	12 540	7 313	23 020
Södermanlands	39	5 561	41 421	17 717	64 737
Östergötlands	95	12 755	76 340	36 064	125 254
Jönköpings	..	1 169	6 225	1 672	9 083
Kronobergs	28	1 465	5 843	3 782	11 117
Kalmar	90	8 070	42 275	25 703	76 139
Gotlands	45	6 089	34 887	16 515	57 536
Blekinge	30	2 111	25 195	7 118	34 455
Skåne	815	44 460	247 115	127 917	420 308
Hallands	213	16 791	98 924	51 478	167 407
Västra Götalands	247	28 291	173 077	77 397	279 013
Värmlands	21	3 764	29 560	14 521	47 867
Örebro	45	5 154	35 836	11 366	52 401
Västmanlands	45	7 020	32 051	15 203	54 319
Dalarnas	13	990	2 382	2 707	6 092
Gävleborgs	12	244	4 787	1 277	6 319
Västernorrlands	8	473	4 217	1 580	6 278
Jämtlands	..	..	..	..	..
Västerbottens	36	1 448	9 154	3 738	14 376
Norrbottens	8	1 039	8 150	2 640	11 837
Produktionsområden					
Gss	783	36 483	201 671	108 248	347 186
Gmb	279	28 221	187 975	86 641	303 116
Gns	282	35 651	216 828	94 791	347 552
Ss	183	23 379	148 550	65 112	237 225
Gsk	224	20 131	100 848	55 479	176 682
Ssk	36	3 501	17 207	8 432	29 176
Nn	42	1 099	10 514	3 785	15 439
Nö	44	2 490	17 304	6 378	26 217
Hela riket[1]					
2011	1 873	150 955	900 897	428 866	1 482 592
2010	2 327	153 635	936 910	427 002	1 519 874
2010 tidigare LBR-def.	2 317	153 556	936 576	426 772	1 519 221
2009	2 414	157 851	942 521	425 953	1 528 740
2007	2 491	178 953	1 015 365	479 518	1 676 327
2005	2 697	185 415	1 085 304	537 800	1 811 216
1999[2]	4 175	220 205	1 239 480	651 353	2 115 213
1990[2]	8 591	221 092[3]	1 024 820[3]	1 009 440	2 263 943

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.
3) T.o.m. 1995 samredovisades ännu ej betäckta gyltor med ”Slaktsvin 20 kg och däröver”. Fr.o.m. 1996 samredovisas de med ”Suggor och galtar”.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.12
Antal suggor och galtar efter besättningsstorlek 2010
Number of sows and boars by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal suggor och galtar 1–49	50–99	100–199	Över 199	Summa suggor och galtar
Län					
Stockholms	74	57	289	414	834
Uppsala	164	357	725	3 258	4 504
Södermanlands	113	80	1 188	4 773	6 154
Östergötlands	98	631	1 198	11 892	13 819
Jönköpings	73	78	435	2 193	2 779
Kronobergs	74	130	214	1 201	1 619
Kalmar	220	714	915	5 768	7 617
Gotlands	175	531	629	4 821	6 156
Blekinge	232	52	425	952	1 661
Skåne	2 218	3 661	7 490	30 353	43 722
Hallands	1 210	1 652	3 927	9 453	16 242
Västra Götalands	641	1 069	4 241	25 203	31 154
Värmlands	27	435	630	3 209	4 301
Örebro	48	178	1 085	3 807	5 118
Västmanlands	34	75	525	4 514	5 148
Dalarnas	151	–	124	1 336	1 611
Gävleborgs	71	227	–	–	298
Västernorrlands	12	112	142	271	537
Jämtlands	51	91	–	–	142
Västerbottens	216	133	210	997	1 556
Norrbottens	15	97	275	603	990
Produktionsområden					
Gss	1 780	2 869	7 581	21 333	33 563
Gmb	1 325	2 185	3 760	23 444	30 714
Gns	452	1 151	4 756	31 637	37 996
Ss	418	1 088	3 756	18 819	24 081
Gsk	1 369	2 313	3 102	14 035	20 819
Ssk	142	175	961	3 879	5 157
Nn	198	349	266	271	1 084
Nö	233	230	485	1 600	2 548
Storleksgrupp, hektar åkermark					
– 2,0	301	469	1 668	28 142	30 580
2,1– 5,0	135	–	–	1 057	1 192
5,1– 10,0	316	163	170	2 367	3 016
10,1– 20,0	1 013	452	852	477	2 794
20,1– 30,0	830	1 162	688	2 486	5 166
30,1– 50,0	1 422	865	2 231	5 420	9 938
50,1– 100,0	1 390	3 511	6 462	17 385	28 748
100,1–	510	3 738	12 596	57 684	74 528
Hela riket[1]					
2010	5 917	10 360	24 667	115 018	155 962
2010 tidigare LBR-def.	5 828	10 360	24 667	115 018	155 873
2007	10 571	15 737	34 028	121 108	181 444
2005	14 158	18 647	36 595	118 712	188 112
2003[2]	21 888	25 308	40 968	120 308	208 472
1999[2]	38 890	38 474	44 644	102 372	224 380
1990[2]	..	..	..	..	..

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.13
Antal slaktsvin efter besättningsstorlek 2010
Number of fattening pigs by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal slaktsvin 1–99	100–249	250–499	500–749	Över 749	Summa slaktsvin
Län						
Stockholms	181	105	300	–	10 432	11 018
Uppsala	303	1 803	2 378	–	10 895	15 379
Södermanlands	231	150	1 430	1 930	36 158	39 899
Östergötlands	327	790	4 193	4 159	67 288	76 757
Jönköpings	140	502	920	–	3 713	5 275
Kronobergs	195	414	1 098	600	4 642	6 949
Kalmar	544	1 422	4 132	6 494	37 234	49 826
Gotlands	565	310	3 045	3 893	27 311	35 124
Blekinge	562	1 152	2 469	1 940	14 445	20 568
Skåne	4 367	6 599	17 679	26 365	194 221	249 231
Hallands	2 973	4 709	12 830	12 658	75 645	108 815
Västra Götalands	1 918	2 607	11 462	16 905	144 396	177 288
Värmlands	165	360	1 661	1 747	28 150	32 083
Örebro	237	553	2 225	1 875	36 938	41 828
Västmanlands	167	120	1 918	665	27 621	30 491
Dalarnas	276	300	270	641	3 000	4 487
Gävleborgs	237	605	1 061	–	3 133	5 036
Västernorrlands	112	452	1 475	660	2 600	5 299
Jämtlands	61	220	367	–	–	648
Västerbottens	372	330	2 525	3 173	4 497	10 897
Norrbottens	122	–	300	–	9 590	10 012
Produktionsområden						
Gss	3 747	7 293	21 584	26 410	146 148	205 182
Gmb	3 215	3 746	13 053	19 275	159 600	198 889
Gns	1 473	1 899	13 128	14 166	191 568	222 234
Ss	1 196	2 963	8 862	6 217	137 905	157 143
Gsk	3 141	5 310	9 363	11 307	67 789	96 910
Ssk	179	685	2 365	1 856	19 079	24 164
Nn	610	1 277	2 558	1 301	5 733	11 479
Nö	494	330	2 825	3 173	14 087	20 909
Storleksgrupp, hektar åkermark						
– 2,0	367	1 965	4 576	8 531	130 251	145 690
2,1 – 5,0	372	163	450	.	3 179	4 164
5,1 – 10,0	895	180	560	1 250	5 567	8 452
10,1 – 20,0	2 095	1 422	2 256	523	5 407	11 703
20,1 – 30,0	1 895	2 594	2 972	1 715	9 179	18 355
30,1 – 50,0	3 348	3 613	9 597	5 529	21 592	43 679
50,1 – 100,0	3 548	7 616	22 911	25 245	72 786	132 106
100,1 –	1 535	5 950	30 416	40 912	493 948	572 761
Hela riket[1]						
2010	14 055	23 503	73 738	83 705	741 909	936 910
2010 tidigare LBR-def.	13 941	23 283	73 738	83 705	741 909	936 576
2007	21 367	41 242	96 110	124 045	732 601	1 015 365
2005	27 124	46 458	122 185	128 723	760 814	1 085 304
2003[2]	38 469	68 293	161 875	146 559	712 176	1 127 372
1999[2]	75 452	112 356	200 458	181 742	669 472	1 239 480
1990[2]	..	..	..	..	..	..

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.14
Antal företag med suggor och galtar efter besättningsstorlek 2010
Number of holdings with sows and boars by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal suggor och galtar 1–49	50–99	100–199	Över 199	Summa företag med suggor och galtar
Län					
Stockholms	13	..	..	..	17
Uppsala	18	5	5	9	37
Södermanlands	10	..	..	..	27
Östergötlands	12	8	9	22	51
Jönköpings	13	..	..	..	22
Kronobergs	14	..	..	3	21
Kalmar	15	9	7	15	46
Gotlands	11	8	4	7	30
Blekinge	15	..	..	..	22
Skåne	176	49	51	58	334
Hallands	78	22	27	21	148
Västra Götalands	66	14	29	38	147
Värmlands	5	5	4	3	17
Örebro	9	..	7	..	22
Västmanlands	3	..	..	6	13
Dalarnas	13	–	..	3	17
Gävleborgs	14	3	–	–	17
Västernorrlands	4	..	..	..	8
Jämtlands	8	..	–	–	9
Västerbottens	23	..	..	3	30
Norrbottens	..	..	..	..	5
Produktionsområden					
Gss	109	38	52	45	244
Gmb	106	30	26	45	207
Gns	36	15	33	49	133
Ss	51	14	25	29	119
Gsk	143	31	23	29	226
Ssk	21	..	..	8	37
Nn	29	5	..	..	37
Nö	26	3	4	4	37
Storleksgrupp, hektar åkermark					
– 2,0	27	7	11	44	89
2,1 – 5,0	..	–	–	..	44
5,1 – 10,0	60	..	..	3	66
10,1 – 20,0	115	7	..	..	130
20,1 – 30,0	68	15	5	5	93
30,1 – 50,0	96	12	17	11	136
50,1 – 100,0	85	46	45	43	219
100,1 –	28	49	86	100	263
Hela riket[1]					
2010	521	138	171	210	1 040
2010 tidigare LBR-def.	504	138	171	210	1 023
2007	766	217	240	220	1 443
2005	1 041	259	261	220	1 781
2003[2]	1 597	360	299	227	2 483
1999[2]	3 036	547	328	208	4 119
1990[2]	..	..	..	..	..

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.15
Antal företag med slaktsvin efter besättningsstorlek 2010
Number of holdings with fattening pigs by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal slaktsvin 1–99	100–249	250–499	500–749	Över 749	Summa företag med slaktsvin
Län						
Stockholms	12	..	..	–	5	19
Uppsala	14	11	7	–	7	39
Södermanlands	10	..	4	..	14	32
Östergötlands	11	5	12	7	35	70
Jönköpings	13	3	3	–	3	22
Kronobergs	12	..	..	..	4	23
Kalmar	15	9	12	10	25	71
Gotlands	15	..	8	..	18	49
Blekinge	14	7	7	3	8	39
Skåne	139	42	49	43	97	370
Hallands	77	29	35	21	50	212
Västra Götalands	69	17	31	28	87	232
Värmlands	10	..	5	..	19	39
Örebro	10	3	6	3	15	37
Västmanlands	6	..	5	..	21	34
Dalarnas	14	..	..	..	..	20
Gävleborgs	23	4	3	–	3	33
Västernorrlands	7	..	4	..	..	15
Jämtlands	9	..	..	–	–	11
Västerbottens	18	..	8	5	..	36
Norrbottens	..	–	..	–	4	7
Produktionsområden						
Gss	93	45	58	43	93	332
Gmb	96	24	37	31	81	269
Gns	38	12	36	24	110	220
Ss	53	18	25	10	72	178
Gsk	134	34	27	18	41	254
Ssk	18	5	7	3	13	46
Nn	48	7	7	..	..	68
Nö	20	..	9	..	7	43
Storleksgrupp, hektar åkermark						
– 2,0	14	11	14	14	56	109
2,1 – 5,0	37	..	..	–	..	40
5,1 – 10,0	57	..	..	..	4	66
10,1 – 20,0	99	10	7	..	..	122
20,1 – 30,0	67	19	9	3	6	104
30,1 – 50,0	100	23	28	9	12	172
50,1 – 100,0	83	45	64	41	58	291
100,1 –	43	37	81	66	279	506
Hela riket[1]						
2010	500	147	206	136	421	1 410
2010 tidigare LBR-def.	493	145	206	136	421	1 401
2007	758	248	265	203	463	1 937
2005	984	284	335	212	491	2 306
2003[2]	1 402	431	439	240	481	2 993
1999[2]	2 872	707	566	302	462	4 909
1990[2]	..	..	..	..	..	..

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.16
Antal höns och kycklingar 2011 samt kalkoner 2010
Number of fowls, chickens and turkeys

Område	Höns, 20 veckor eller äldre	Kycklingar av värpras avsedda för ägg-produktion	Slakt-kycklingar	Kalkoner
Län				
Stockholms	91 241	9 658	–	9
Uppsala	74 535	59 872	..	520
Södermanlands	281 937	5 774	726 301	7
Östergötlands	1 296 141	313 242	366 667	245
Jönköpings	76 338	1 349	..	14
Kronobergs	49 155	3 116	355 042	322
Kalmar	704 100	117 747	612 088	13
Gotlands	208 847	112 061	–	724
Blekinge	92 520	72 667	1 320 627	45 000
Skåne	1 352 133	280 372	2 471 569	72 864
Hallands	579 509	74 022	122 855	503
Västra Götalands	891 125	474 338	466 729	876
Värmlands	21 620	650	201	5 330
Örebro	226 193	275 947	89	63
Västmanlands	134 571	..	41 338	46
Dalarnas	21 620	15 800	400	81
Gävleborgs	65 588	489	10 009	30
Västernorrlands	94 824	..	129	2 892
Jämtlands	18 134	74	–	14
Västerbottens	89 583	10 266	..	21
Norrbottens	6 327	..	–	4
Produktionsområden				
Gss	1 215 122	135 532	1 830 649	24 701
Gmb	1 272 076	488 113	2 253 626	91 564
Gns	1 711 201	631 355	720 941	939
Ss	697 647	76 147	768 106	5 913
Gsk	992 719	148 406	803 610	3 357
Ssk	242 784	337 438	117 366	73
Nn	148 382	..	129	3 002
Nö	96 110	10 317	..	29
Hela riket[1]				
2011	6 376 041	1 827 959	6 494 441	..
2010	6 061 498	1 646 730	6 445 157	129 578
2010 tidigare LBR-def.	6 058 093	1 646 452	6 445 074	129 527
2009	5 260 612	1 897 990	5 262 269	..
2007	5 327 507	1 752 900	6 653 298	100 743
2005	5 065 258	1 696 778	7 504 777	121 549
1999[2]	5 647 509	2 202 333	5 859 129	..
1990[2]	6 391 943	2 175 676	2 743 798	..

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.17
Antal höns (exkl. kycklingar) efter besättningsstorlek 2010
Number of fowls (chickens not included) by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal höns (exklusive kycklingar) 1–49	50–199	200–4 999	Över 4 999	Summa höns
Län					
Stockholms	1 653	1 485	9 250	83 675	96 063
Uppsala	1 892	1 261	2 920	64 988	71 061
Södermanlands	1 732	1 145	5 829	304 360	313 066
Östergötlands	1 774	1 124	4 350	1 050 062	1 057 310
Jönköpings	3 801	1 100	6 425	54 946	66 272
Kronobergs	2 243	210	13 220	103 100	118 773
Kalmar	2 987	1 053	10 930	621 990	636 960
Gotlands	795	390	7 308	179 610	188 103
Blekinge	712	100	11 990	78 970	91 772
Skåne	5 649	2 549	25 255	1 046 496	1 079 949
Hallands	1 621	127	15 850	660 886	678 484
Västra Götalands	9 237	4 268	38 760	813 304	865 569
Värmlands	1 776	415	680	18 000	20 871
Örebro	1 347	1 370	9 715	240 441	252 873
Västmanlands	679	175	6 619	146 500	153 973
Dalarnas	1 843	475	4 450	34 300	41 068
Gävleborgs	1 751	366	–	70 133	72 250
Västernorrlands	1 174	505	1 800	114 600	118 079
Jämtlands	804	289	–	22 000	23 093
Västerbottens	780	142	–	114 741	115 663
Norrbottens	246	–	–	–	246
Produktionsområden					
Gss	2 307	862	12 284	1 240 224	1 255 677
Gmb	4 460	1 644	26 728	911 958	944 790
Gns	3 369	2 215	28 310	1 465 766	1 499 660
Ss	6 812	5 116	33 413	700 902	746 243
Gsk	17 645	5 525	65 766	902 516	991 452
Ssk	4 697	1 795	6 800	310 262	323 554
Nn	3 932	1 250	2 050	176 733	183 965
Nö	1 274	142	–	114 741	116 157
Storleksgrupp, hektar åkermark					
– 2,0	2 431	1 125	24 079	2 491 380	2 519 015
2,1 – 5,0	9 086	1 793	9 616	108 154	128 649
5,1 – 10,0	10 535	3 136	10 500	27 100	51 271
10,1 – 20,0	9 930	3 779	13 800	379 000	406 509
20,1 – 30,0	4 511	2 144	21 095	105 120	132 870
30,1 – 50,0	3 293	2 363	33 509	380 918	420 083
50,1 – 100,0	3 384	2 709	30 117	382 602	418 812
100,1 –	1 326	1 500	32 635	1 948 828	1 984 289
Hela riket[1]					
2010	44 496	18 549	175 351	5 823 102	6 061 498
2010 tidigare LBR-def.	42 286	17 814	174 891	5 823 102	6 058 093
2007	52 895	19 396	240 737	5 014 479	5 327 507
2005	62 535	25 359	286 379	4 690 985	5 065 258
2003[2]	70 846	25 845	283 863	4 117 124	4 497 678
1999[2]	87 884	39 514	418 818	5 101 293	5 647 509
1990[2]	185 804	122 461	897 009	5 186 669	6 391 943

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.18
Antal företag med höns (exkl. kycklingar) efter besättningsstorlek 2010
Number of holdings with fowls (chickens not included) by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal höns (exklusive kycklingar) 1–49	50–199	200–4 999	Över 4 999	Summa företag med höns
Län					
Stockholms	131	17	5	6	159
Uppsala	121	15	..	..	142
Södermanlands	117	12	6	14	149
Östergötlands	128	13	3	51	195
Jönköpings	259	13	4	3	279
Kronobergs	159	3	5	5	172
Kalmar	193	11	6	12	222
Gotlands	55	4	4	7	70
Blekinge	57	..	6	..	69
Skåne	422	31	12	27	492
Hallands	122	..	..	19	149
Västra Götalands	627	50	20	32	729
Värmlands	141	6	..	..	151
Örebro	86	15	6	11	118
Västmanlands	41	..	..	..	48
Dalarnas	121	7	3	3	134
Gävleborgs	115	4	–	5	124
Västernorrlands	98	8	..	..	112
Jämtlands	77	..	–	..	83
Västerbottens	70	..	–	..	77
Norrbottens	29	–	–	–	29
Produktionsområden					
Gss	164	11	6	33	214
Gmb	304	20	13	22	359
Gns	236	24	14	65	339
Ss	478	57	21	34	590
Gsk	1 248	69	32	34	1 383
Ssk	326	20	7	15	368
Nn	290	17	..	..	320
Nö	123	..	–	..	130
Storleksgrupp, hektar åkermark					
– 2,0	193	16	9	64	282
2,1 – 5,0	737	26	7	8	778
5,1 – 10,0	789	38	8	3	838
10,1 – 20,0	668	45	13	9	735
20,1 – 30,0	287	25	11	9	332
30,1 – 50,0	215	26	18	20	279
50,1 – 100,0	199	28	17	26	270
100,1 –	81	16	12	80	189
Hela riket[1]					
2010	3 169	220	95	219	3 703
2010 tidigare LBR-def.	2 994	208	93	219	3 514
2007	3 674	236	122	213	4 245
2005	4 242	318	146	210	4 916
2003[2]	4 745	317	156	204	5 422
1999[2]	5 449	478	242	272	6 441
1990[2]	10 284	1 533	773	310	12 900

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.19
Antal hästar, hästar per 1 000 invånare och antal platser med häst
Number of horses, number of horses per 1 000 inhabitants and number of locations with horses

Område	Antal hästar[1]	Därav hästar på jordbruk[2]	Antal hästar/1 000 invånare	Antal platser med häst
Län				
Stockholms	45 200	9 200	22	3 800
Uppsala	14 600	5 400	44	3 300
Södermanlands	..	4 300	..	1 400
Östergötlands	16 100	5 900	37	3 300
Jönköpings	14 800	5 400	44	3 200
Kronobergs	10 000	3 600	54	2 700
Kalmar	14 200	4 600	61	3 500
Gotlands	10 300	2 500	180	2 100
Blekinge	11 300	1 800	74	2 600
Skåne	52 400	16 600	42	10 900
Hallands	14 600	5 300	49	3 500
Västra Götalands	48 900	20 500	31	12 100
Värmlands	12 100	4 200	44	3 200
Örebro	9 900	3 800	35	2 700
Västmanlands	11 200	3 100	44	2 200
Dalarnas	14 300	3 300	52	4 800
Gävleborgs	14 800	3 700	54	3 400
Västernorrlands	11 900	2 600	49	3 200
Jämtlands	8 400	1 800	66	2 200
Västerbottens	7 400	1 900	29	2 400
Norrbottens	5 100	1 200	21	1 400
Hela riket				
2010	362 700	110 700	39	77 800
2004[3,4]	303 100–328 100	95 660[5]	31	56 000

1) När medelfelet överstiger 35 % redovisas ej siffran.
2) Enligt preliminärt Lantbruksregister 2010.
3) I 2004 års undersökning är antal platser = antal anläggningar.
4) I 2004 års undersökning skattades antalet hästar i Sverige till 283 100 hästar. Mot bakgrund av 2010 års undersökning antas den siffran vara underskattad. Här reodovisas istället ett intervall som bedöms omfatta det verkliga antalet hästar i Sverige år 2004.
5) Enligt Lantbruksregistret 2003.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 6.20
Antal uppfödare av mink och räv samt antal avelshonor 1990/91–2010/11
Number of breeders of minks and foxes and number of breeding animals

År	Antal uppfödare av			Summa upp-födare	Antal avelshonor av	
	Mink	Mink och räv	Räv		Mink	Räv
2010/11	68	–	–	68	180 000	–
2009/10	70	–	–	70	180 000	–
2008/09	70	–	–	70	180 000	–
2005/06	150	–	–	150	290 000	–
2000/01	183	–	–	183	280 000	–
1995/96	190	8	12	210	260 000	3 500
1990/91	220	25	26	330[1]	255 000	4 600

1) Summa uppfödare 1990/91 består även av 47 chinchilla-uppfödare och 12 övriga uppfödare.

Källa: Sveriges Pälsdjursuppfödares Riksförbund.

Tabell 6.21
Antal medlemmar i Sveriges Biodlares Riksförbund, antal bisamhällen samt skörd av bihonung under perioden 1990–2011
Number of members of The Swedish Beekeepers Association, number of bee colonies and production of bee honey

År	Antal med-lemmar	Antal bisamhällen		Skörd av honung, 1 000-tal kg	Andel medlemmar med upp-gifter om skörd, %	Uppräknad[1] skörd av honung, 1 000-tal kg
		Invintrade föregående höst	Därav vinter-förluster			
2011	9 681	32 868	5 378	1 133	41	3 069
2010	9 673	31 667	7 850	1 135	38	3 319
2009	9 360	32 052	5 123	972	42	2 571
2005	10 330	36 791	5 567	1 370	45	3 382
2000	11 726	42 586	3 673	1 088	47	2 571
1995	13 316	57 284	4 688	2 184	60	4 044
1990	17 923	88 040	5 665	2 415	65	4 110

1) Skörden uppräknad till en total för medlemmarna, dvs. Skörd av honung dividerat med procentuell andel medlemmar som lämnat uppgifter om skörd. Dessutom har en justering för produktion utanför SBR:s medlemskrets gjorts, dvs. den uppräknade siffran divideras med 0,9.

Källa: Sveriges Biodlares Riksförbund.

Tabell 6.22
Antal renar och antal renskötselföretag vid samebyar 2011
Number of reindeer and number of holdings by sami villages

Område; typ av sameby	Antal							
	Samebyar	Företag	Renägare			Renar[1]	Renar per företag	Renar per renägare
			Totalt	Män	Kvinnor			
Jämtlands län								
Fjällsamebyar	12	103	350	200	150	42 751	415	122
Västerbottens län								
Samebyar	7	84	229	130	99	43 385	516	189
Norrbottens län								
N:a fjällsamebyar	9	376	1 404	809	595	74 859	199	53
S:a fjällsamebyar	6	252	843	449	394	46 905	186	56
Skogssamebyar	9	122	996	620	376	31 542	259	32
Koncessions-samebyar	8	25	896	693	203	12 374	495	14
Hela riket								
2011	51	962	4 718	2 901	1 817	251 816	262	53
2010	51	952	4 686	2 883	1 803	249 835	262	53
2009	51	924	4 669	2 921	1 748	249 781	270	53
2007[2]	51	926	4 653	2 908	1 745	248 965	269	54
2005[2]	51	926	4 618	2 899	1 719	261 077	282	57
2000[2]	51	908	4 514	2 895	1 619	221 089	243	49
1995[2]	51	937	4 721	3 042	1 679	252 759	270	54

1) Renantalet bygger på upprättade renlängder och avser renar i vinterhjorden. Företag i koncessionssamebyarna avser koncessionshavare.
2) Reviderade siffror mot tidigare redovisade i Jordbruksstatistisk årsbok 2000–2009.

Källa: Sametinget, Företagsregistret för rennäringen.

7 Arbetskraft inom jordbruket

I kapitel 7 redovisas uppgifter om arbetsinsatserna inom framförallt jordbruk och skogsbruk. Från den årliga registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS) har hämtats uppgifter om förvärvsarbetande inom jordbruk och skogsbruk och deras andel av samtliga förvärvsarbetande. Uppgifter lämnas också om jordbrukarnas åldersfördelning.

Sammanfattning

Förvärvsarbetande

År 2010 var enligt den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, RAMS, 80 000 personer sysselsatta inom jordbruk med binäringar, varav 50 000 inom jordbruk. Detta innebär 1,8 respektive 1,1 % av samtliga förvärvsarbetande personer. Den största andelen sysselsatta i jordbruk med binäringar noteras, liksom tidigare år, för Gotlands län med 6 % medan andelen är lägst i Stockholms län med endast 0,3 % **(tabell 7.1)**.

Företagarnas åldersfördelning

För 2010 ligger jordbrukarnas medianålder i intervallet 55–59 år. 27 % av brukarna med känd ålder är 65 år eller äldre och 4 % är yngre än 35 år. Förändringarna i de här avseendena har varit små under senare år. Andelen företagare som är 65 år eller äldre är avsevärt högre i små än i stora företag **(tabell 7.2)**.

Sysselsättning i jordbruket enligt EU:s statistikkrav

Antalet sysselsatta i det svenska jordbruket, beräknade enligt EU:s statistikkrav, uppgick 2010 till totalt till 177 000 personer, vilket framgår av **tabell 7.3**. Vid företag som drivs av fysisk person var antalet sysselsatta företagare och familjemedlemmar 139 000. Stadigvarande sysselsatta, som ej var familjemedlemmar till företagaren eller som var sysselsatta i företag drivna av juridisk person, uppgick till 22 000. Antalet tillfälligt sysselsatta utan familjeanknytning till företagaren och med i allmänhet mycket låg sysselsättning var 17 000 personer.

Den totala sysselsättningen omräknad till arbetskraftsenheter, Annual Work Unit (AWU) enligt EU:s definition uppgick till 57 000. En AWU motsvarar arbetstiden för en heltidssysselsatt, för Sverige räknat efter 1 800 timmar per år. Är sysselsättningen mindre räknas motsvarande andel av en AWU. En redovisad sysselsättning på 1 800 timmar eller mer räknas alltid som en AWU. Företagaren och dennes familjemedlemmar svarar för drygt två tredjedelar av det totala antalet arbetskraftsenheter **(tabell 7.4)**.

Sysselsättningen i jordbruket domineras av männen både vad gäller antal personer och antal AWU. Av alla företagare och familjemedlemmar (såväl stadigvarande som tillfälligt sysselsatta) samt övriga stadigvarande sysselsatta utgör männen 106 000 (60 %) och kvinnorna 72 000 (40 %) **(tabell 7.4)**.

Omkring tre femtedelar, eller 62 %, av de sysselsatta (exkl. tillfälligt sysselsatta) redovisar under 25 % arbetstid i jordbruket. Av företagarna i enskild firma har 14 % motsvarande heltid eller mer i sysselsättningsgrad. Av driftsledarna bland juridiska personer har 46 % heltid eller mer i sysselsättningsgrad. Från tidigare undersökningar och från kommentarer i samband med SCB:s undersökning har det framkommit att en stor andel av dem som redovisat 1 800 timmar eller mer anser sig ha väsentligt högre arbetsinsatser än vad som motsvarar normal heltid **(tabell 7.5)**.

Om statistiken

Förvärvsarbetande

I **tabell 7.1** redovisas uppgifter från den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, RAMS, om antal förvärvsarbetande i jordbruk med binäringar. Resultaten avser förvärvsarbetande i åldern 16–84 år vilka bedöms ha utfört i genomsnitt minst en timmes arbete per vecka under november.

Det som vi i dagligt tal kallar företagare omfattar dels de personer som driver näringsverksamhet i enskild firma eller enkelt bolag, s.k. personliga företagare, dels de personer som i delägarskap driver fåmansägt handels-, kommandit- eller aktiebolag. SCB får del av Skatteverkets insamlade standardiserade räkenskapsutdrag (SRU). Från detta material kan SCB identifiera företagarna och beräkna deras inkomster för den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, även verksamheter med underskott inkluderas.

Branschindelningen i RAMS är fr.o.m. 1993 gjord efter standard för svensk näringsgrensindelning 1992 (SNI92), fr.o.m. 2002 efter standard för svensk näringsgrensindelning 2002 (SNI2002) och fr.o.m. 2008 efter standard för svensk näringsgrensindelning 2007 (SNI2007).

I samband med övergången till SNI2007 gick branschen *Service till växtodling, plantering, sådd och skötsel av grönytor* från att ligga inom bransch 01, Jordbruk och jakt samt service i anslutning härtill till att ligga inom SNI 81, Fastighetsservice samt skötsel och underhåll av grönytor. Vid övergången fanns det drygt 4 000 förvärvsarbetande inom den branschen.

RAMS grundas på administrativa dataregister som inhämtas eller sammanställs av SCB. Den viktigaste källan är registret över kontrolluppgifter från arbetsgivare men uppgifter hämtas även från andra källor, t.ex. standardiserade räkenskapsutdrag från Skatteverket och SCB:s företagsregister.

RAMS genomfördes första gången 1985 och har sedan dess tagits fram varje år. Den senast framtagna årgången avser sysselsättningen 2010. RAMS ligger också till grund för sysselsättningsstatistiken i de två senaste folk- och bostadsräkningarna (FoB 85 och FoB 90).

Det är viktigt att påpeka att fördelningen på näringsgren i RAMS grundas på det s.k. mestkriteriet, vilket förklarar varför RAMS redovisar betydligt färre personer inom jordbruk än Lantbruksregistret. I Lantbruksregistrets registrering kommer i princip alla personer med som under året varit sysselsatta på jordbruksföretag, dvs. även personer som är huvudsakligen verksamma i andra näringar.

Företagarnas åldersfördelning

Vid den årliga uppgiftsinsamlingen till Lantbruksregistret erhålls bl.a. uppgifter om jordbrukarnas åldersfördelning. Fr.o.m. år 2010 har definitionen för vilka företag som ingår i LBR ändrats. Detta för att ta hänsyn till EU:s avgränsningar, som inte fullt ut stämmer överens med de svenska. Fr.o.m. 2010 är därför LBR:s avgränsningar en sammanslagning av de gamla svenska avgränsningarna i LBR samt EU:s avgränsningar. Detta gör att uppgifterna för år 2010 inte är fullt jämförbara med tidigare års siffror. Därför redovisas i **tabell 7.2** värden enligt både den nya och den tidigare LBR-definitionen. Läs mer om de nya definitionerna i bilaga 1, Lantbruksregistret.

Resultaten avser företagare vid samtliga jordbruksföretag som:

- brukade mer än 2,0 ha åkermark eller
- brukade sammanlagt minst 5,0 hektar jordbruksmark eller
- bedrev trädgårdsodling omfattande minst 2 500 kvadratmeter frilandsareal eller
- bedrev trädgårdsodling omfattande minst 200 kvadratmeter växthusyta eller
- innehade djurbesättningar som någon gång från och med den 1 januari 2010 till och med den 10 juni 2010 omfattade minst 10 nötkreatur, eller minst 10 suggor eller 50 svin, eller minst 20 får, eller 1 000 fjäderfä.

Som företagare i Lantbruksregistret räknas definitionsmässigt den person som juridiskt och ekonomiskt svarar för verksamheten. Sålunda redovisas endast uppgifter för den förste företagaren även om flera personer gemen-

samt brukar ett företag. Fram t.o.m. 1995 kunde ytterligare högst två företagare ingå i redovisningen. Ändringen 1996 skedde som anpassning till EU:s riktlinjer på området.

Sysselsättning i jordbruket enligt EU:s statistikkrav

Som en del av de s.k. strukturundersökningarna i jordbruket har SCB för åren 1995, 1997, 1999 och Jordbruksverket för 2003, 2005, 2007 och 2010 ställt särskilda frågor om sysselsättningen anpassade till EU:s krav. Undersökningens population är densamma som används i strukturundersökningen och nämns under *Företagarnas åldersfördelning*. Resultat från 2010 års undersökning redovisas i **tabellerna 7.3–5**.

Sysselsatta personer redovisas som företagare, familjemedlemmar till företagaren eller som ej familjemedlemmar. Enligt EU:s bestämmelser skall endast en person redovisas som företagare.

Annan publicering

Antalet förvärvsarbetande enligt RAMS med fördelning på näringsgren finns samlade i det årliga statistikpaketet AMPAK vid SCB. Bl.a. sker redovisning på län och kommun och med uppdelning på kön. Redovisning på begränsad näringsgrensnivå sker också i Sveriges Statistiska Databaser, som kan nås via SCB:s webbplats www.scb.se.

Uppgifter om jordbrukarnas åldersfördelning publicerades av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 34 SM 1101. Sysselsättningen i jordbruket enligt EU:s statistikkrav har likaledes redovisats i Statistiska meddelanden, senast JO 30 SM 1101.

SM-publikationerna är tillgängliga på SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.jordbruksverket.se).

Delar av jordbruksstatistiken publiceras också i Sveriges Statistiska Databaser i anslutning till SCB:s webbplats samt i Jordbruksverkets statistikdatabas i anslutning till Jordbruksverkets webbplats.

Tabell 7.1
Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske (SNI 2007) 2010 efter arbetsplatsens belägenhet
Population gainfully employed in agriculture, forestry, hunting and fishing by place of work

Område	Förvärvsarbetande inom jordbruk, skogsbruk m.m.				Förvärvsarbetande inom jordbruk, skogsbruk m.m. i procent av samtliga förvärvsarbetande			
	Män	Kvinnor	Summa	Därav jordbruk[1]	Män	Kvinnor	Samtliga	Därav jordbruk[1]
Län								
Stockholms	2 318	1 158	3 476	2 496	0,42	0,22	0,32	0,23
Uppsala	2 219	537	2 756	2 074	3,24	0,77	2,00	1,50
Södermanlands	1 929	597	2 526	1 922	3,48	1,11	2,31	1,76
Östergötlands	3 697	821	4 518	3 290	3,68	0,92	2,39	1,74
Jönköpings	3 196	738	3 934	2 176	3,67	0,95	2,39	1,32
Kronoberg	2 297	599	2 896	1 200	4,70	1,41	3,17	1,32
Kalmar	3 513	782	4 295	2 755	6,35	1,56	4,07	2,61
Gotlands	1 286	278	1 564	1 415	9,77	2,16	6,01	5,44
Blekinge	1 386	315	1 701	1 046	3,95	1,00	2,56	1,57
Skåne	8 277	2 648	10 925	9 480	3,00	1,01	2,03	1,76
Hallands	2 866	843	3 709	2 647	4,46	1,35	2,92	2,09
Västra Götalands	8 776	2 247	11 023	7 687	2,24	0,62	1,46	1,02
Värmlands	2 713	652	3 365	1 647	4,45	1,16	2,87	1,40
Örebro	2 023	458	2 481	1 494	3,09	0,75	1,96	1,18
Västmanlands	1 384	374	1 758	1 199	2,37	0,71	1,59	1,08
Dalarnas	2 665	651	3 316	1 201	4,06	1,09	2,64	0,96
Gävleborgs	2 850	608	3 458	1 483	4,41	1,04	2,81	1,21
Västernorrlands	2 418	686	3 104	1 174	4,24	1,30	2,83	1,07
Jämtlands	2 345	441	2 786	941	7,76	1,55	4,74	1,60
Västerbottens	2 643	644	3 287	1 344	4,24	1,12	2,74	1,12
Norrbottens	2 568	555	3 123	1 263	4,21	1,03	2,72	1,10
Hela riket								
2010	63 369	16 632	80 001	49 934	2,78	0,79	1,82	1,14
2009	60 672	15 526	76 198	47 513	2,73	0,75	1,78	1,11
2008	59 348	14 959	74 307	46 672	2,58	0,71	1,69	1,06
2007	57 680	14 343	72 023	46 027	2,52	0,68	1,64	1,05

1) Jordbruk, jakt och service i anslutning härtill (SNI 01).

Källa: SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik.

Tabell 7.2
Jordbruksföretagarnas[1] åldersfördelning 2010
Age distribution of holders

Område; storleksgrupp	Antal företagare i åldern, år								Juridisk person eller uppgift saknas	Summa
	Under 25	25–34	35–44	45–49	50–54	55–59	60–64	Över 64		
Produktionsområden										
Gss	12	187	636	517	669	652	656	1 131	758	5 218
Gmb	23	296	954	751	887	876	840	1 493	687	6 807
Gns	31	337	1 068	859	1 072	1 022	1 071	2 061	678	8 199
Ss	32	329	1 382	1 218	1 479	1 459	1 642	2 823	1 112	11 476
Gsk	78	896	2 994	2 518	2 774	2 831	2 905	5 517	980	21 493
Ssk	21	266	957	798	866	931	1 043	1 898	372	7 152
Nn	21	221	893	713	771	778	956	1 588	319	6 260
Nö	11	144	561	462	565	601	629	1 181	332	4 486
Storleksgrupp, hektar åkermark										
– 2,0	25	166	462	377	408	432	430	806	679	3 785
2,1 – 5,0	28	523	1 689	1 264	1 302	1 359	1 579	3 552	305	11 601
5,1 – 10,0	35	540	1 901	1 479	1 702	1 679	1 904	4 296	407	13 943
10,1 – 20,0	45	440	1 561	1 339	1 578	1 709	1 902	3 956	478	13 008
20,1 – 30,0	21	200	753	723	926	870	1 042	1 753	315	6 603
30,1 – 50,0	30	268	953	870	1 082	1 084	1 125	1 643	435	7 490
50,1 –100,0	33	306	1 195	1 049	1 292	1 234	1 111	1 196	789	8 205
100,1 –	12	233	931	735	793	783	649	490	1 830	6 456
Hela riket[2]										
2010	229	2 676	9 445	7 836	9 083	9 150	9 742	17 692	5 238	71 091
Enl. tidigare LBR-def.										
2010	209	2 532	9 038	7 511	8 738	8 794	9 376	16 999	4 953	68 150
2007	257	3 311	11 455	8 460	9 374	9 927	10 065	14 828	4 932	72 609
2005	294	3 952	12 814	9 285	9 712	10 679	9 919	14 093	5 060	75 808
2003[3]	287	3 593	12 040	8 339	8 973	9 752	7 822	11 596	4 378	66 780
1999[3]	310	4 878	14 617	9 784	11 261	10 126	8 339	15 842	4 962	80 119
1990[3]	..	5 737[4]	19 964[5]	28 357[6]	12 126	12 044	12 413	20 425	1 066[7]	112 132

1) Fr.o.m. 1996 redovisas endast huvudbrukaren som företagare i Lantbruksregistret. Tidigare år redovisades brukare 1 (huvudbrukare) och även brukare 2 och 3 som företagare.
2) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
3) För jämförelseåren ingår enbart jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark.
4) Under 30 år.
5) 30–39 år.
6) 40–49 år.
7) Enbart ”uppgift saknas”.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 7.3
Antal stadigvarande och tillfälligt sysselsatta personer i jordbruket 2010 i olika grupper samt arbetstid i arbetskraftsenheter AWU
Number of persons permanently and temporarily employed in agriculture in different groups and number of working hours expressed in annual work units AWU

Område	Företagare och familjemedlemmar, stadigvarande och tillfälligt sysselsatta		Ej familjemedlemmar				Totalt	
			Stadigvarande sysselsatta		Tillfälligt sysselsatta			
	Personer	AWU	Personer	AWU	Personer	AWU	Personer	AWU
Län								
Stockholms	3 623	971	1 035	626	441	111	5 099	1 708
Uppsala	5 981	1 746	997	612	666	107	7 644	2 465
Södermanlands	4 179	1 215	1 021	703	408	84	5 608	2 002
Östergötlands	6 943	2 300	1 649	1 165	1 054	206	9 646	3 671
Jönköpings	7 829	2 308	778	498	637	107	9 244	2 913
Kronobergs	5 236	1 413	395	235	284	51	5 915	1 700
Kalmar	6 729	2 230	1 362	1 004	865	139	8 956	3 373
Gotlands	3 058	1 193	680	512	406	78	4 144	1 784
Blekinge	2 896	875	397	273	1 276	155	4 569	1 303
Skåne	17 433	5 501	3 950	2 903	4 417	1 164	25 800	9 568
Hallands	6 762	1 996	1 364	1 002	681	155	8 807	3 152
Västra Götalands	27 676	7 361	3 249	2 015	2 558	399	33 483	9 775
Värmlands	7 251	1 645	617	400	469	69	8 337	2 114
Örebro	4 801	1 249	639	423	292	54	5 732	1 726
Västmanlands	3 347	867	612	404	324	53	4 283	1 325
Dalarnas	4 447	1 078	617	373	306	69	5 370	1 520
Gävleborgs	5 088	1 291	514	331	279	62	5 881	1 683
Västernorrlands	4 634	1 062	377	227	274	36	5 285	1 325
Jämtlands	3 432	864	396	266	302	51	4 130	1 181
Västerbottens	5 011	1 133	638	414	386	54	6 035	1 601
Norrbottens	2 688	617	412	276	316	67	3 416	959
Hela riket[1]								
2010	139 044	38 915	21 699	14 661	16 641	3 273	177 384	56 849
Enl. tidigare LBR-def.								
2010	133 590	37 906	20 821	14 251	16 306	3 191	170 717	55 348
2007	140 919	49 579	21 144	13 782	15 552	2 097	177 615	65 458
2005	132 701	54 305	21 540	14 709	19 643	3 148	173 884	72 162
2003[2]	119 482	52 008	24 771	15 774	23 697	2 880	167 950	70 662
1999[2]	132 824	56 173	24 029	15 473	20 215	2 596	177 068	74 242
1995[2]	134 979	65 050	29 245	18 350	32 216	4 274	196 440	87 674

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 7.4
Antal sysselsatta i jordbruket 2010 av olika kategorier personer och arbetskraftsenheter
Number of persons permanently and temporarily employed in agriculture in different groups and number of working hours expressed in annual work units AWU

Grupper sysselsatta	Personer				Arbetskraftsenheter				Antal
	Män	Kvinnor	Totalt	Procent	Män	Kvinnor	Totalt	Procent	företag
Sysselsatta i företag som drivs av fysisk person									65 853
Företagare	55 717	10 136	65 853	37	21 344	2 838	24 182	43	
Makar/sambor och övriga familjemedlemmar	23 736	49 455	73 191	41	6 172	8 561	14 733	26	
Stadigvarande sysselsatta (ej familjemedlemmar)	5 318	1 829	7 147	4	3 462	1 062	4 524	8	
Tillfälligt sysselsatta (ej familjemedlemmar)	6 984	3 401	10 385	6	1 343	509	1 852	3	
Totalt	91 755	64 821	156 576	88	32 321	12 970	45 291	80	
Sysselsatta i företag som drivs av juridisk person									5 238
Stadigvarande sysselsatta	10 355	4 197	14 552	8	7 461	2 676	10 137	18	
Tillfälligt sysselsatta	3 761	2 495	6 256	4	894	527	1 421	2	
Totalt	14 116	6 692	20 808	12	8 355	3 203	11 558	20	
Hela riket[1]									
2010	105 871	71 513	177 384	100	40 676	16 173	56 849	100	71 091
2010 tidigare LBR-def.	102 181	68 536	170 717	100	39 739	15 609	55 348	100	68 150
2007	108 319	69 289	177 615	100	47 503	17 947	65 458	100	72 608
2005	113 709	60 174	173 884	100	52 864	19 298	72 162	100	75 808
2003[2]	..	..	167 950	100	..	..	70 662	100	67 890
1999[2]	..	..	177 068	100	..	..	74 242	100	81 407
1995[2]	110 376	53 848	164 225[3]	100	62 346	21 053	83 400[4]	100	..

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.
2) För jämförelseåren ingår jordbruksföretag med mer än 2,0 ha åkermark eller stor djurbesättning.
3) Tillfälligt sysselsatta som ej är familjemedlemmar 32 216 personer ingår ej.
4) Arbetskraftsenheter avseende tillfälligt sysselsatta som ej är familjemedlemmar 4 274 AWU ingår inte.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 7.5
Antal sysselsatta i jordbruket 2010 efter årlig arbetstid för samtliga företags-kategorier
Number of persons employed in agriculture by working hours for all categories of holdings

Företagskategori	Årlig arbetstid, timmar					Totalt
	1–449	450–899	900–1 349	1 350–1 799	1 800–	
Enskild firma						
Företagare	37 309	10 390	5 675	3 232	9 247	65 853
Män	30 337	8 946	5 000	2 895	8 539	55 717
Kvinnor	6 972	1 444	675	337	708	10 136
Makar/sambo	40 237	4 423	1 554	717	1 767	48 698
Män	6 153	611	278	89	221	7 352
Kvinnor	34 084	3 812	1 276	628	1 546	41 346
Övriga familjemedlemmar	17 094	2 874	1 479	838	2 208	24 493
Män	10 963	1 975	1 045	593	1 808	16 384
Kvinnor	6 131	899	434	245	400	8 109
Övriga stadigvarande sysselsatta	1 856	812	894	1 254	2 331	7 147
Män	1 346	559	570	923	1 920	5 318
Kvinnor	510	253	324	331	411	1 829
Andra tillfälligt sysselsatta	..	..	..	..	..	10 385
Män	..	..	..	..	..	6 984
Kvinnor	..	..	..	..	..	3 401
Juridiska personer						
Driftsledare	1 281	649	437	446	2 425	5 238
Män	1 077	545	367	356	2 144	4 489
Kvinnor	204	104	70	90	281	749
Övriga stadigvarande sysselsatta	1 607	1 028	1 123	1 588	3 968	9 314
Män	873	542	555	942	2 954	5 866
Kvinnor	734	486	568	646	1 014	3 448
Andra tillfälligt sysselsatta	..	..	..	..	..	6 256
Män	..	..	..	..	..	3 761
Kvinnor	..	..	..	..	..	2 495
Totalt	..	..	..	..	..	177 384
Män	..	..	..	..	..	105 871
Kvinnor	..	..	..	..	..	71 513
Totalt tidigare LBR-def.	..	..	..	..	..	170 717
Män	..	..	..	..	..	102 181
Kvinnor	..	..	..	..	..	68 536

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

8 Produktionsmedel inom jordbruket

I kapitel 8 redovisas uppgifter om jordbrukarnas inköp av traktorer och andra maskiner och redskap. Vidare redovisas uppgifter om länsstyrelsernas förprövning av djurstallar sammanställda av Jordbruksverket. Dessutom redovisas statistik rörande certifierat utsäde, försäljning till jordbruket av bekämpningsmedel och mineralgödsel samt produktion av jordbrukets fodermedel. Statistik över bekämpningsmedel och mineralgödsel i jordbruket redovisas också i kapitel 12.

Sammanfattning

Traktorer

Totalt levererades ca 3 170 traktorer till det svenska jordbruket under år 2009, vilket var drygt 900 färre än under 2008. Det genomsnittliga effektuttaget uppgick till 137 hk, vilket är en ökning sedan 2008 med 11 % **(tabell 8.1)**.

Värdet av jordbrukets inköp av traktorer uppgick år 2009 till 2 214 miljoner kronor, 37 % av jordbrukets totala inköp av maskiner och redskap. I fasta priser har värdet av traktorinköp ökat med 20 % sedan 1990, men minskade med nästan 10 % sedan föregående år **(tabell 8.2)**.

Övriga maskiner och redskap

Inköp av andra maskiner och redskap än traktorer uppgick till 3 821 miljoner kronor under 2009. Dominerande var redskap för skörd och tröskning tätt följt av inomgårdsutrustning, vilka utgjorde 18 respektive 17 % av jordbrukets totala inköp av maskiner och redskap. I fasta priser låg jordbrukets inköp av övriga maskiner och redskap på 83 % av 1990 års nivå och har också minskat med ungefär en femtedel sedan 2008 **(tabell 8.2)**.

Förprövning av djurstallar

Det totala antalet förprövningar som länsstyrelsen gör årligen brukar vara 1 500–2 000. Under 2011 förprövades 1 693 ansökningar fördelade på 1 844 olika stallavdelningar. Av dessa avser nästan hälften stallavdelningar för nötkreatur. Andelen avdelningar för häst utgör en dryg tredjedel av ärendena och motsvarande andel för grisstallar är 3 %. Under gruppen övriga djur utgör fårstallar 9 %. Andelen stallavdelningar för fjäderfä brukar vara ungefär 2–3 %. Under 2010 och 2011 har dock andelen nästan fördubblats, vilket inneburit att andelen uppgår till 4 %. Andelen utrymmen för pälsdjur, kanin, fisk samt hägnat vilt utgör sammanlagt omkring 2 % **(tabell 8.3)**.

Utsäde

Officiell statistik saknas beträffande utsädesmängder. Jordbruksverkets uppgifter om certifierade utsädesmängder kan dock ses som en uppskattning av den totala försäljningen av utsäde.

Av **tabell 8.4** framgår att det totalt certifierades 166 300 ton utsäde av fröburna växtslag och 20 000 ton potatis under 2010/2011. Under samma period importerades 9 000 ton fröburna växtslag som införts från annat land inom EES-området. Vad gäller utsädespotatis finns inget krav på införselanmälan vid import från annat EES-land. Därmed finns heller inga tillförlitliga uppgifter om kvantiteten importerat potatisutsäde.

Bekämpningsmedel

Tabell 8.5 visar försäljningen av bekämpningsmedel till jordbruket i ton under perioden 1990–2010.

Under 2010 såldes drygt 1 470 ton bekämpningsmedel, vilket är en ökning med 6 % sedan föregående år. Som synes dominerar försäljningen av ogräsmedel. Försäljningen av ogräsmedel ökade med 114 ton eller 10 % sedan 2009.

Svampmedlen minskade med 23 ton, betningsmedlen med 2 ton samt tillväxtregulatorerna och insektsmedlen med 9 respektive 2 ton. Bland större förändringar i försäljningen av enskilda ämnen kan nämnas *glyfosat* (ett ogräsmedel), vars försäljning ökade med närmare 60 %.

Den största användningen av biologiska bekämpningsmedel inom jordbruket utgörs av bakterien *Pseudomonas chlororaphis*, som används för betning av spannmålsutsäde mot svampsjukdomar. Biologiska medel redovisas på annat sätt i statistiken.

Mineralgödsel

Tabell 8.6 visar försäljning av mineralgödsel uttryckt i kvantitet vara samt i vilka former som kväve, fosfor och kalium sålts. Redovisningen avser vikten av den sålda varan och inte av respektive näringsämne. Enkla kvävegödselmedel kan t.ex. innehålla mellan 15 och 46 % kväve.

De rena kvävegödselmedlen utgörs främst av kalksalpeter N 15,5 (15,5 % kväve), av kalkammonsalpeter/Axan (26–28 % kväve) samt av ammoniumnitrat N 34 (34 % kväve). Enkla kvävegödselmedel stod för 99 % av försäljningen av enkla gödselmedel 2010/11.

Bland de sammansatta gödselmedlen är NP 12-23/10-8 dominerande i gruppen NP-medel, medan PK 11-21, NK 22-11/22-12 samt NPK 27-3-5/27-3-4/28-3-5 och NPK 21-3-10 är dominerande i övriga grupper. NPK-gödselmedel stod för 93 % av försäljningen av sammansatta gödselmedel.

Försäljningen av mineralgödsel har sedan 2000/01 minskat med 28 %, och med 3 % i jämförelse med föregående år. Mellan 2009/10 och 2010/11 ökade försäljningen av enkla gödselmedel med 2 % och uppgick till 430,7 milj. kg. Under samma period ökade försäljningen av de sammansatta gödselmedlen med 3 % och uppgick till 273,5 milj. kg.

Fodermedel

Råvaruförbrukningen till foderblandningar har under 2010 minskat för både svenska som importerade råvaror med 18 respektive 3 % jämfört med föregående år **(tabell 8.7)**. Spannmål dominerar den inhemska råvaruförbrukningen, medan oljehaltiga frön eller frukter, däribland soja, utgör den största delen av de importerade råvarorna.

I **tabell 8.8** redovisas råvaror ingående i foderblandningar producerade i Sverige för samtliga djurslag. Förbrukningen har minskat för alla djurslag utom för hund och katt. Minskningen märks mest för svin, där förbrukningen minskat med närmare 40 % sedan föregående år. Förbrukningen av råvaror till nötfoder utgör drygt två femtedelar av den totala förbrukningen. Spannmål är den vanligaste råvaran i samtliga foderblandningar. I foder till nötkreatur används även mycket raps, som ingår i redovisningen för oljehaltiga frön eller frukter.

Om statistiken

Maskiner och redskap

Jordbruksverket genomför varje år sedan 1979 en undersökning om försäljningen av lantbruksmaskiner och -redskap. Fram till och med den undersökning som avsåg 1991 var dessa undersökningar totalundersökningar. Därefter har totalundersökningar genomförts intermittent. Den senast genomförda undersökningen var en totalundersökning och avsåg 2009. År 2008 och 2007 var urvalsundersökningar, medan undersökningen för 2006 var en totalundersökning.

De redovisade värdena av sålda maskiner och redskap grundas på angivna katalogpriser, vilket medför att hänsyn ej kunnat tas till eventuella rabatter. Mervärdesskatt ingår inte i tabelluppgifterna.

Förprövning av djurstallar

Stallar eller andra förvaringsutrymmen samt hägn för hästar samt för djur som hålls för produktion av livsmedel, skinn, ull eller päls får

inte uppföras, byggas till eller byggas om utan att stallet eller förvaringsutrymmet på förhand har godkänts från djurskydds- och djurhälsosynpunkt. Detsamma gäller när ett stall, ett annat förvaringsutrymme eller hägn ändras på ett sätt som är av väsentlig betydelse från djurskydds- eller djurhälsosynpunkt. Det gäller även när ett stall, ett annat förvaringsutrymme eller hägn, som förut använts för annat ändamål, inreds för ovan nämnda djurhållning eller djuruppfödning.

Kraven på förprövning och besiktning av djurstallar finns i djurskyddsförordningen. Länsstyrelsen förprövar djurstallet utifrån ansökningshandlingar, ritningar och uppgifter som visar den planerade byggnadsåtgärden. När åtgärden är genomförd gör länsstyrelsen en besiktning för att kontrollera att byggnadsåtgärden är utförd enligt länsstyrelsens förprövningsbeslut.

Förprövning krävs inte om antalet djurplatser på anläggningen för det berörda djurslaget efter den planerade byggnadsåtgärden understiger 5 hästar, 10 vuxna nötkreatur, 20 ungnöt, 10 vuxna svin, 50 slaktsvin, 100 tillväxtgrisar, 20 vuxna får eller getter, 500 fjäderfän utom strutsfåglar eller 3 strutsfåglar.

Statistik rörande förprövning av djurstallar sammanställs årligen av Jordbruksverket.

Utsäde

Officiell statistik om använda utsädesmängder etc. saknas i stort sett. Däremot kan försäljningen av utsäde uppskattas genom statistik över certifierade kvantiteter från den officiella utsädeskontrollen.

Utsädeslagstiftningen omfattar utsäde (fröer) och utsädespotatis av växtarter som används inom jordbruket och trädgårdsodlingen, såväl i den yrkesmässiga produktionen som inom fritidsodlingen. Detta innebär att utsäde av lantbruks-, köks-, prydnads- och fruktväxter omfattas.

Lagstiftningen handlar om saluföring och produktion av utsäde – vad som får saluföras (vilket inkluderar överlåtelse, lagerhållning och utbjudande till försäljning), vilken kvalitet utsädet måste ha samt hur märkning och förpackning ska ske.

Sedan den 1 januari 2006 är verksamheterna vid Statens utsädeskontroll (SUK) och Statens växtskyddsnämnd inordnade i Jordbruksverket.

Certifiering av utsäde är en myndighetsuppgift. Det omfattar i korthet en kvalitetskontroll, att utsädet vid analysering visats uppfylla kraven på kvaliteten och att härstamningen kontrollerats liksom att utsädesodlingen har fältbesiktigats. Dessutom omfattas även förslutningen och märkningen av förpackningen samt utfärdandet av bevis om certifiering av utsädespartiet.

För att utsäde av lantbruksväxter ska kunna certifieras måste arten finnas upptagen i utsädesförordningen (2000:1330) och sorten vara intagen i den svenska sortlistan eller i Europeiska gemenskapens gemensamma sortlista för lantbruksväxter.

För utsäde av köksväxter gäller samma förutsättningar bortsett från att det är fråga om Europeiska gemenskapens gemensamma sortlista för köksväxter. Dessutom räcker det om sorten finns med i en nationell sortlista från något land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Utsäde av köksväxter kan antingen certifieras eller kvalitetskontrolleras som standardutsäde.

För att utsäde ska få certifieras måste det uppfylla de kvalitetskrav som Jordbruksverket fastställer i sina föreskrifter. Dessa krav rör huvudsakligen renhet (art och sort), grobarhet, sundhet och lagringsförmåga. Kvalitetskraven omfattar även produktionsförhållanden som grundutsädet till den odling varifrån utsädet har skördats, utsädesodlingens läge och tillstånd under växttiden samt utsädets sortrenhet.

För utsädespotatis finns även krav som gäller lagringsbetingelser, knölkvalitet samt användning och rengöring av maskiner och annan utrustning för odling och hantering av utsädet.

Utsäde av fröburna växtslag av lantbruksväxter, utom utsädespotatis, får certifieras av Jordbruksverket och av Frökontrollen Mellan-

sverige AB (juridisk person som Jordbruksverket har förklarat behörig för certifiering). Utsädespotatis får endast certifieras av Jordbruksverket. Även kontrollen av köksväxtutsäde som standardutsäde utförs av Jordbruksverket.

Statistik rörande utsädescertifieringen sammanställs av Jordbruksverket.

Bekämpningsmedel

Sedan 1979, publiceras årligen uppgifter om försålda kvantiteter av bekämpningsmedel (verksamma ämnen) i Sverige. Statistiken baseras på information från innehavare av godkännande för bekämpningsmedel.

Mineralgödsel

Statistiken om försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruket samlas in genom en enkätundersökning till tillverkare, importörer och försäljare av mineralgödsel. Ett register har upprättats utifrån uppgifter från Skatteverket om de företag som fram till årsskiftet 2009/2010 enligt lag skulle erlägga en miljöavgift med hänsyn till medlens kväve- och kadmiuminnehåll . För den senaste undersökningen har registret uppdaterats med hjälp av Kemikalieinspektionens produktregister.

Undersökningen sker samordnat mellan Jordbruksverket och SCB. Jordbruksverkets statistik inriktar sig på försäljningen i ton vara per produkt medan SCB:s redovisning, senast i Statistiska meddelanden, MI 30 SM 1201, sker uttryckt i ren växtnäring per län.

Hänsyn har i denna statistik ej kunnat tas till eventuella lagerförändringar på enskilda gårdar eller i handelsledet. Uppgifterna som redovisas är baserade på den försäljning som sker till jordbruket och trädgårdsnäringen. Användningen av handelsgödsel i skogsbruket, hemträdgårdar eller de specialgödselmedel som används för golfbanor ingår inte i statistiken. Gödselmedel tillåtna i ekologisk odling redovisas separat i kvantitet vara samt i kvantitet växtnäringsämnen. I den redovisningen ingår både oorganiska och organiska gödselmedel.

Fodermedel

Rapporteringskrav av råvaruförbrukning för foderleverantörer är reglerat enligt foderföreskriften SJVFS 2006:81 och rapporteringen sker per helår till Jordbruksverket. I rapporteringen skall framgå vilka råvaror som använts, till vilket djurslag foderråvaran har använts samt om råvarorna är av svenskt eller utländskt ursprung.

Råvaruförbrukning i foderproduktionen utgör en del av Jordbruksverkets relativt detaljerade rapportering om foderkontroll.

Annan publicering

Jordbrukarnas investeringar i maskiner och redskap har publicerats från år 2003 och finns på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under rubriken Ta del av statistiken.

Mer information om förprövning och djurskyddsbestämmelser finns på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se.

Statistik över certifierat utsäde publiceras på Jordbruksverkets webbplats, www.jordbruksverket.se, vidare under Odling samt Utsäde och sorter.

Uppgifter om försålda kvantiteter bekämpningsmedel i jordbruket har publicerats på Kemikalieinspektionens webbplats (www.kemi.se) under rubriken Statistik.

Statistik över försäljningen av mineralgödsel i jordbruket har publicerats i rapporten ”Försäljning av mineralgödsel 2010/11” på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under rubriken Ta del av statistiken.

Foderstatistik för 2010 publiceras i rapporten ”Jordbrukets foderkontroll 2010” på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under Rapporter, broschyrer och blanketter.

Tabell 8.1
Antal levererade traktorer 1990–2009
Number of delivered tractors

År	Antal levererade traktorer	Genomsnittlig effekt på kraft-uttaget, hk
2009	3 170	136,8
2008	4 100	123,0
2007	4 800	116,7
2005	3 800	110,4
2000	4 000	102,9
1990	3 988	82,2

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.2
Jordbrukets inköp av maskiner och redskap åren 1990–2009, milj. kr
Purchases of machinery and implements by the agricultural sector

	1990	2000	2005	2007	2008	2009
Löpande priser						
Traktorer och jeepar						
Egentliga traktorer	999	1 673	1 850	2 291	2 266	2 214
Övriga tillhörande gruppen traktorer	15	21	23	29	23	18
Jordbearbetningsredskap	262	224	126	330	435	325
Redskap för sådd, spridning m.m.	200	234	212	640	774	356
Redskap för skörd och tröskning	516	640	658	898	1 126	1 091
Vagnar	139	94	217	172	267	208
Torkar, kvarnar, silor m.m.	219	206	201	163	174	205
Potatis och rotfruktsredskap	67	77	120	23	16	10
Transportredskap och lastapparater[1]	179	292	347	494	425	352
Utrustning för mjölkning och mjölkhantering	64	164	134	238	255	266
Stallutrustningar	227	309	469	490	539	570
Bevattningsutrustningar	18	14	25	15	15	18
Diverse[2]	73	75	145	69	62	119
Skogs- och trädgårdsredskap för lantbruket[3]	..	..	317	339	386	301
Summa	2 978	4 023	4 844	6 190	6 763	6 053
2009 års priser						
Traktorer	1 860	2 243	2 217	2 606	2 465	2 232
Övriga maskiner och redskap	4 591	3 434	3 602	4 396	4 800	3 821
Summa	6 451	5 677	5 819	7 002	7 265	6 053

1) Exklusive vagnar.
2) Elmotorer och hydroforer som ingått i posten ”Diverse” har utgått fr.o.m. 2003 års undersökning.
3) Ny post fr.o.m. 2003 års undersökning.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.3
Antalet förprövade djurstallar under 2011
Number of pre-tested buildings for livestock

Område	Mjölk-kor	Dikor	Övriga nöt	Suggor i pro-duktion	Slakt-grisar	Tillväxt-grisar och övriga grisar	Hästar	Övriga djur[1]
Län								
Stockholms	7	3	3	–	–	–	55	8
Uppsala	8	1	13	–	6	–	28	7
Södermanlands	8	8	12	–	–	–	23	22
Östergötlands	13	20	19	–	1	–	45	27
Jönköpings	24	16	24	–	–	–	36	6
Kronobergs	5	10	27	2	–	1	20	14
Kalmar	30	8	44	1	2	1	26	24
Gotlands	13	3	10	–	2	3	12	11
Blekinge	7	9	9	–	–	–	17	13
Skåne	26	23	53	5	–	3	81	18
Hallands	9	4	41	1	–	–	16	8
Västra Götalands	55	40	70	6	4	–	111	43
Värmlands	7	9	13	1	1	–	10	6
Örebro	4	1	13	–	–	–	19	9
Västmanlands	2	7	7	1	3	1	39	11
Dalarnas	8	4	9	–	–	–	34	5
Gävleborgs	4	11	18	–	–	–	38	13
Västernorrlands	3	1	8	–	–	–	7	2
Jämtlands	7	4	15	1	2	–	9	4
Västerbottens	12	2	20	–	–	–	15	10
Norrbottens	5	1	9	–	1	–	8	6
Hela riket								
2011	257	185	437	18	22	9	649	267
2010	247	222	449	46	43	22	638	292
2009	254	220	399	35	31	17	570	192
2005	242	226	545	34	28	24	540	150
2000	466	240	606	78	54	37	190	111
1994/95	926	107	224	240	116	43	..[2]	..[2]

1) Får/getter, fjäderfä och pälsdjur. Fr.o.m. 2010 ingår även kaniner, fisk (antal kassar) samt hjort, övriga idisslare och vildsvin (antal hägn).
2) Sammanlagt 87 förprövade djurstallar för häst, får/getter, fjäderfä och pälsdjur.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.4
Total kvantitet certifierat utsäde 2009/10 och 2010/11, ton
Total quantity of state certified seed

Utsädesslag	Certifierat i Sverige		Importerat certifierat utsäde	
	2009/10	2010/11	2009/10	2010/11
Stråsäd				
Höststråsäd	58 963	63 230	2 928	3 320
Vårstråsäd	79 263	85 659	1 404	1 602
Foderväxter				
Baljväxter	9 464	9 033	1 238	764
Gräs	6 087	5 473	1 718	2 082
Övr. foderväxter	0	1 606	116	128
Betor	192	213	455	375
Olje- och fiberväxter	1 380	1 013	508	714
Köksväxter	–	51	–	0
S:a fröburna växtslag	155 349	166 277	8 367	8 985
Potatis	21 195	20 025	–	–

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.5
Total försäljning av bekämpningsmedel till jordbruket[1].
Kvantitet verksam substans 1990–2010, ton
Total sale of pesticides to agriculture. Quantities of active substance

	Totalt	Därav				
		Insekts-medel[2]	Svamp-medel	Betnings-medel	Ogräs-medel	Tillväxt-regulatorer
Kvantitet verksam substans, ton						
2010	1 473	20	200	29	1 206	18
2009	1 394	22	223	31	1 092	27
2008	1 851	24	275	50	1 472	29
2005	1 569	18	211	42	1 280	18
2000	1 652	17	186	52	1 364	33
1995	1 224	17	133	67	975	32
1990	2 344	26	546	97	1 631	44

1) Exklusive frukt- och trädgårdsodling.
2) Exklusive myggmedel.

Källa: Kemikalieinspektionen.

Tabell 8.6
Försäljning av mineralgödsel inom jord- och trädgårdsbruk 1990/91–2010/11, milj. kg
Sales of commercial fertilizers in agriculture and horticulture

	1990/91	1995/96	2000/01	2005/06	2008/09	2009/10	2010/11
Enkla gödselmedel							
Kvävegödsel	685,4	555,9	579,4	360,9	346,0	418,4	426,1
Fosforgödsel	12,0	4,2	2,6	0,8	0,4	0,4	0,8
Kaliumgödsel	6,0	8,0	9,2	9,4	4,9	2,8	3,6
Svavelgödsel	–	–	0,6	0,5	0,2	0,1	0,2
Sammansatta gödselmedel							
NP-gödsel	42,8	56,4	44,5	34,6	10,6	12,6	8,1
PK-gödsel	74,3	62,6	33,5	14,4	6,4	7,1	6,4
NK-gödsel	18,6	13,0	20,2	9,7	6,1	7,8	4,5
NPK-gödsel	292,3	266,6	284,8	281,7	192,2	237,3	254,6
Totalt	1 130,9	966,7	974,8	712,1	566,8	686,5	704,3

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.7
Råvaror ingående i foderblandningar för samtliga djurslag 2009 och 2010, ton
Feed materials in compound feeds for all animals

Foderråvara	Producerat i Sverige		Importerat	
	2009	2010*	2009	2010*
Spannmål; produkter och biprodukter	983 194	989 435	34 775	38 492
Oljehaltiga frön eller frukter; produkter och biprodukter	136 197	140 398	461 759	471 144
Frön från baljväxter; produkter och biprodukter	9 038	15 952	802	84
Stamknölar, rotfrukter och rötter; produkter och biprodukter	49 866	78 379	83 445	53 307
Andra frön och frukter; produkter och biprodukter	12	11	3 122	40
Vallfoder och grovfoder	6 838	7 712	4 483	3 916
Andra växter; produkter och biprodukter	18	42	103	164
Mjölkprodukter	352	231	926	831
Produkter från landdjur[1]	8 015	9 872	4 404	6 412
Fiskar, andra marina djur; produkter och biprodukter[2]	1 483	212	4 703	6 936
Mineraler	88 950	78 381	11 955	7 271
Diverse[3]	68 981	29 494	4 315	3 160
Övriga produkter[4]	356 343	44 155	7 933	9 455
Totalt	1 709 287	1 394 273	622 725	601 211

1) Köttmjöl, mjöl av kött med ben, benmjöl, grevar, fjäderfämjöl (äv. hydrolyserat), blodmjöl och animaliskt fett.
2) Fiskmjöl och fiskolja (äv. raffinerad och härdad).
3) Bageri- och pastaprodukter och biprodukter därav, fettsyror och salter av fettsyror.
4) Produkter som innehåller råvaror som inte ingår i ovanstående produktgrupper.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.8
Råvaror ingående i foderblandningar producerade i Sverige för samtliga djurslag 2010, ton
Feed materials in compound feeds produced in Sweden for all animals

Foderråvara	Svin	Fjäderfä	Nöt	Häst	Hund/ Katt	Övrigt	Totalt
Spannmål; produkter och biprodukter							
Varav havre	16 550	53 350	43 449	9 898	200	3 211	126 658
korn	94 952	18 541	94 525	1 902	658	1 790	212 368
vete	84 042	238 485	39 562	4 676	17 687	1 462	385 914
vetefodermjöl	15 188	3 191	18 030	778	1 547	516	39 250
vetekli	12 522	5 464	47 540	6 360	356	1 886	74 128
rågvete	11 961	11 329	39 857	–	12	352	63 511
torkad drank	8 497	42	43 163	–	598	430	52 730
Summa	245 709	335 740	345 823	27 125	23 694	11 345	989 435
Oljehaltiga frön eller frukter; produkter och biprodukter							
Varav raps	1 237	18 152	4 023	6	–	78	23 496
raps, extraherad	2 744	303	94 109	137	–	464	97 757
Summa	12 750	19 893	105 885	819	374	678	140 398
Frön från baljväxter; produkter och biprodukter							
Varav ärter	2 561	4 443	3 129	–	–	108	10 241
Summa	3 021	4 860	7 919	–	–	152	15 952
Stamknölar, rotfrukter och rötter; produkter och biprodukter							
Varav (socker)betmassa	796	30	39 780	1 021	375	526	42 528
(socker)betmelass	929	1 486	13 482	2 011	9	503	18 420
Summa	3 129	1 632	65 346	5 434	522	2 316	78 379
Andra frön och frukter; produkter och biprodukter							
Summa	–	–	–	1	–	10	11
Vallfoder och grovfoder							
Summa	12	444	4 743	2 328	–	185	7 712
Andra växter; produkter och biprodukter							
Summa	–	4	–	2	36	–	42
Mjölkprodukter							
Summa	56	–	154	2	19	–	231
Produkter från landdjur[1]							
Summa	211	3 133	–	–	6 411	117	9 872
Fiskar, andra marina djur; produkter och biprodukter[2]							
Summa	187	–	–	–	25	–	212
Mineraler							
Summa	18 172	23 735	33 241	2 090	409	734	78 381
Diverse[3]							
Summa	6 136	7 234	15 794	1	–	329	29 494
Övriga produkter[4]							
Summa	3 072	1 352	14 079	128	12 536	12 988	44 155
Totalt							
2010*	292 453	398 027	592 984	37 930	44 025	28 854	1 394 273
2009	476 881	407 693	712 291	45 728	37 844	28 850	1 709 287
2008	297 673	383 251	566 647	43 168	36 601	20 631	1 347 972
2007	300 764	394 938	628 730	47 185	40 529	31 362	1 443 508
2006	305 037	396 180	740 739	52 000	41 506	32 501	1 567 963

1) Köttmjöl, mjöl av kött med ben, grevar, fjäderfämjöl (äv. hydrolyserat), blodmjöl och animaliskt fett.
2) Fiskmjöl, fisklimvatten (kondenserat) och fiskolja.
3) Bageri- och pastaprodukter och biprodukter därav, fettsyror och salter av fettsyror.
4) Produkter som innehåller råvaror som inte ingår i ovanstående produktgrupper.

Källa: Jordbruksverket.

9 Stödåtgärder

I kapitel 9 redovisas direktstöden till det svenska jordbruket inom ramen för EU:s jordbrukspolitik. Redovisningen omfattar även direktstöden till rennäringen samt till företag verksamma inom förädling och avsättning av jordbruksprodukter. En beskrivning av den svenska jordbrukspolitiken under åren närmast före Sveriges inträde i EU lämnas i Jordbruksstatistisk Årsbok 2000.

Utöver direktstöd förekommer exempelvis exportbidrag och stöd till lagring av jordbruksprodukter. Dessa stöd omfattas inte av redovisningen.

EU:s jordbrukspolitik

Det svenska EU-medlemskapet från den 1 januari 1995 innebar att de svenska jordbruksstöden ersattes av EU:s stödsystem. En beskrivning av huvuddragen i EU:s jordbrukspolitik och de olika stöden görs i det följande. EU:s gemensamma jordbrukspolitik (Common Agricultural Policy, CAP) innebär att handeln med jordbruksprodukter är fri inom unionen.

Målen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik är att
- öka produktiviteten i jordbruket
- ge jordbrukarna en skälig levnadsstandard
- stabilisera marknaderna
- trygga livsmedelsförsörjningen
- ge konsumenterna livsmedel till rimliga priser.

För att nå dessa mål används främst olika marknadsregleringar, men i EU:s jordbrukspolitik ingår även struktur- och regionalpolitiska åtgärder. På senare år har EU också fattat beslut om åtgärder för att minska jordbrukets belastning på miljön.

Den 1 januari 2005 införde Sverige ett nytt jordbrukarstöd – gårdsstödet. Gårdsstödet är inte kopplat till jordbrukarens produktion utan är i stort sett oberoende av vad och hur mycket jordbrukaren producerar. Gårdsstödet ersätter flera stöd, bland annat arealersättningen och de flesta tidigare djurbidragen.

Jordbrukaren måste ha stödrätter för att få gårdsstödet.

Stödrätterna motsvarade det antal hektar jordbruksmark (åkermark och betesmark) som jordbrukaren brukade och redovisade 2005.

En stödrätt kan bestå av två delar, ett grundbelopp och ett tilläggsbelopp. Ett grundbelopp ingår i de flesta stödrätter. För betesmark är grundbeloppet per hektar lika i hela Sverige. För åkermark varierar grundbeloppet per hektar beroende på var i landet jordbrukaren har sin jordbruksmark.

Marknadsregleringarna finansieras helt av EU:s budget medan strukturstöden, de regionala stöden och miljöstöden medfinansieras av medlemsländerna.

Kommissionen har störst inflytande på de områden där EU i hög grad ansvarar för politiken, som t.ex. pris- och marknadsregleringen inom jordbrukspolitiken. För de åtgärder som medfinansieras av de enskilda medlemsländerna, t.ex. kompensationsbidraget och miljöprogrammet, är friheten större att nationellt utforma reglerna. Nationella stöd kan utformas av de enskilda medlemsländerna, men måste godkännas av kommissionen.

Jordbrukspolitiken finansieras av tullar, införselavgifter, producentavgifter och bidrag från medlemsstaterna och upptar ungefär hälften av EU:s totala budget.

I **tabell 9.1** ges en sammanfattning av utbetalade direktstöd till jordbruket, dvs. gårdsstöd (tidigare arealersättningar, djurbidrag), regionala stöd samt miljöstöd, och i **tabellerna 9.2–5** mer detaljerad statistik om dessa stöd. Uppgifterna avser de år för vilka utbetalning skett, oavsett när. Utöver dessa stöd ges stöd till investeringar och s.k. startstöd. Dessa redovisas i **tabell 9.6** och **9.7**. Statistiken där avser

de år under vilka stöden beviljats för utbetalning under ett antal år framåt i tiden. Projektstöd till olika landsbygdsprojekt redovisas i **tabell 9.8.** Stöd till rennäringen redovisas i en särskild tabell **(tabell 9.9).**

Gårdsstöd

De tidigare produktionskopplade jordbrukarstöden (arealersättning och djurbidrag) ersattes år 2005 med ett nytt stöd, gårdsstöd, som i stort sett är helt frikopplade från produktionen.

Jordbrukaren kan få gårdsstödet för all jordbruksmark, det vill säga både för åkermark och för betesmark, som jordbrukaren brukar och redovisar i SAM-ansökan.

För att få fullt gårdsstöd måste jordbrukaren uppfylla de så kallade tvärvillkoren. Det innebär att

– jordbrukaren ska sköta all sin jordbruksmark enligt skötselkraven och att
– jordbrukaren ska följa vissa regler inom områdena miljö, folkhälsa, växtskydd, djurskydd och djurhälsa. Dessa regler kallas verksamhetskrav.

För att få gårdsstödet utbetalt måste jordbrukaren ha stödrätter. Gårdsstödet betalas ut för det antal hektar jordbruksmark som jordbrukaren ansöker om. Jordbrukaren kan dock inte få mer gårdsstöd än vad stödrätterna motsvarar. Stödrätterna tillhör jordbrukaren och är inte kopplade till marken.

Varje stödrätt har ett fastställt stödvärde som varierar mellan enskilda jordbrukare. Värdet beror på

– vilken slags mark som låg till grund för tilldelningen av stödrätterna
– vilken region som stödrätterna tilldelades i
– om stödrätterna förutom grundbeloppet även består av ett tilläggsbelopp.

Jordbrukare kan överföra stödrätter mellan varandra på olika sätt:

– handel med stödrätter och
– hyra av stödrätter i samband med arrende av jordbruksmark.

Det är upp till jordbrukarna att komma överens om villkoren för överföringen. Av **tabell 9.2** framgår att för 2011 utbetalades ca 5 988 milj. kr i gårdsstöd till svenska jordbrukare. De största utbetalningar skedde i Skåne län och i Västra Götalands län.

Stöd för proteingrödor

Från och med stödår 2004 lämnas stöd för odling av proteingrödor. Stödet ingår i den nya jordbruksreformen och kan sökas av jordbrukare som odlar vissa proteingrödor (baljväxter).

Stödet är på maximalt 55,57 euro per hektar (ca 500 kr/ha). Inom hela EU finns en maximal areal på 1,6 milj. hektar, någon nationell nivå finns inte. Om jordbrukarna inom EU söker stöd för en större areal än den arealen kan stödet komma att minskas. Minskningen kommer då att ske proportionellt.

I Sverige var den ansökta arealen 41 792 ha för 2009, jämfört med 2008, då den ansökta arealen var 30 303 ha.

Från och med år 2010 är hela stödet frikopplat och ingår i gårdsstödet.

Stöd för energigrödor

Mellan 2004 och 2009 fanns det ett stöd för energigrödor.

Stöd för odling av grödor för industri- och energiändamål

Den som odlar industri- och energigrödor har möjlighet att söka tre olika stöd:

– stödet för energigrödor (från 2010 är stödet borta)
– gårdsstödet
– investeringsstöd för att plantera energiskog.

Stöd för kontrakterad stärkelsepotatis

Jordbrukare som odlar stärkelsepotatis kan ansöka om stöd för kontrakterad stärkelsepotatis.

Stödbeloppet är 66,32 euro (ca 600 kr) per potatismängd, som behövs för att tillverka ett ton stärkelse. Beloppet justeras efter stärkelseinnehållet i potatisen.

Stöd för kontrakterad stärkelsepotatis till industrin har för 2011 t.o.m. april 2012 utbetalts 33 milj. kr.

Stöd för kvalitetscertifiering
Jordbrukare som har kvalitetscertifierat sin produktion genom att de är anslutna till ett kvalitetssäkringssystem har möjlighet att få stöd för kvalitetscertifiering. Det kvalitetssäkringssystem som jordbrukaren är ansluten till måste ha kontroller som utförs av ett oberoende certifieringsorgan, dvs. det krävs en oberoende tredjepartskontroll av att jordbrukaren uppfyller de krav som kvalitetssäkringssystemet ställer. Certifieringsorgan som utför den oberoende kontrollen ska vara ackrediterat.

Stödet betalas ut till jordbrukare som har växtodling, betesmark, nötkreatur för kött- och mjölkproduktion eller får och getter.

Från och med 2008 är hektarersättningen och den fasta ersättningen ersatt av ett lika stort belopp för alla jordbrukare. Det finns en summa pengar som kommer att fördelas på alla som blir berättigade till stödet. Hur stor ersättningen blir beror alltså på hur många jordbrukare som söker stödet och hur mycket pengar det finns att fördela respektive år. Det är omöjligt att i förväg veta hur stor ersättningen kommer att bli. 2011 betalades 24 miljoner ut. Stödet redovisas inte i följande tabeller.

Stöd till mervärden i jordbruket
Jordbrukare som söker stöd till mervärden i jordbruket måste vara verksam inom minst en av följande produktionsgrenar:
- spannmål, oljeväxter, proteingrödor, utsäde, stärkelsepotatis, lin, hampa m.m.
- nötkött
- mjölkproduktion
- får och getter.

Stödet kan utbetalas för kvalitets- och marknadsföringsåtgärder. Det kan gälla produkt- och kvalitetsarbete, till exempel genom studiebesök och specialistutbyte. Andra områden som kan vara aktuella är tekniska undersökningar, genomförbarhets- och designstudier. Det kan även gälla kostnader för utveckling av produktionsmetoder eller produkter samt marknadsundersökningar och testproduktion.

Stödet betalas ut med högst 75 % av kostnaderna för åtgärderna men med högst 50 000 kr per år och åtgärd. Stöd under 100 euro (ca 900 kr) betalas inte ut. Stödet redovisas inte i följande tabeller.

Handjursbidrag
Handjursbidrag kan beviljas för tjurar och stutar som slaktas i Sverige, säljs till annat EU-land eller exporteras till länder utanför EU. Slaktvikten på tjurarna ska vara minst 185 kg och stutarna måste ha uppnått en ålder av 9 månader.

Antal djur som berättigar till handjursbidrag begränsas av en bidragskvot som är 250 000 djur.

Regeringen har beslutat att handjursbidraget försvinner den 1 januari 2012. Stödet kommer istället att fördelas på de stödrätterna som brukaren har den 29 mars 2012. Tilläggsbeloppet kommer att baseras på det genomsnittliga handjursbidrag per år för djur slaktade under perioden 1 oktober 2009 till och med 31 december 2011.

Mjölkbidrag
Mellan åren 2004 och 2006 fanns det ett mjölkbidrag till mjölkproducenter. Från och med 2007 har mjölkbidraget upphört och ingår istället i gårdsstödet.

Modulering
Med modulering, menas att pengar förs över från vissa andra stöd till miljöersättning, företagsstöd och projektstöd.

För 2011 gjordes avdrag för modulering på 10 % på stödbelopp mellan 5 000 och 300 000 euro. För stöd som överstiger 300 000 euro görs avdrag på 14 %. De stöd som berörs är gårdsstödet, stödet för kvalitetscertifiering samt stödet för mervärden i jordbruket.

Regionala stöd

Kompensationsbidrag
EU:s regionalpolitik syftar till social utjämning mellan olika regioner inom gemenskapen. Jordbruket skall säkras i områden med sämre produktionsförutsättningar så att befolkningen kan bo kvar och landskapet bevaras. Det viktigaste regionalpolitiska bidraget är det s.k. kompensationsbidraget. Detta riktar sig till områden som har sämre förutsättningar för livs-

medelsproduktion (Less Favoured Areas) än andra regioner. I Sverige utgår kompensationsbidrag till stödområdena i norra Sverige, delar av skogs- och mellanbygderna i södra och mellersta Sverige samt vissa områden på Öland och Gotland.

För att få kompensationsbidrag måste jordbrukaren åta sig att bruka minst tre hektar jordbruksmark inom ett stödområde i minst fem år från och med den första stödutbetalningen. Det krävs också ett visst djurinnehav. Pensionärer kunde t.o.m. 2006 inte få kompensationsbidrag.

Kompensationsbidraget lämnas i första hand för vall och betesmark, men i vissa stödområden i norra Sverige även för spannmål och potatis. Kompensationsbidraget kan utgå med mellan 250 och 2 700 kr per hektar. **Tabell 9.3** visar att Västra Götalands län följt av Jönköpings län är de län där mest kompensationsbidrag har utgått. Totalt utbetalades 739 milj. kr i kompensationsbidrag för år 2011.

Nationellt stöd till norra Sverige

Avtalet med EU ger Sverige rätt att lämna nationellt stöd till vissa områden i norra Sverige. Stödet är helt finansierat av svenska staten och syftet är att behålla traditionell jordbruksproduktion som är särskilt lämpad för klimatförhållandena i norra Sverige. Avsikten är också att stödet skall förbättra strukturen för produktion, omsättning och förädling av jordbruksprodukter och säkerställa att miljön och naturvärdena skyddas och bevaras.

Det nationella stödet tillsammans med kompensationsbidraget och miljöstödet för bevarande av öppet odlingslandskap ersätter det gamla Norrlandsstödet.

Stöd utgår till mjölk-, slaktsvins- och äggproduktion samt för suggor och getter samt odling av potatis, bär och grönsaker. Det nationella stödet är förknippat med vissa villkor. Jordbruket skall t.ex. omfatta minst 3 hektar jordbruksmark. Pensionärer kunde t.o.m. 2006 inte få nationellt stöd.

Tabell 9.3 visar att t.o.m. april 2012 har 277 milj.kr utbetalats i nationellt stöd till norra Sverige för år 2011. Mest nationellt stöd utgick till Västerbottens län.

Miljöersättningar

Miljöersättningar syftar till åtgärder för att minska jordbrukets belastning på miljön. Varje land utformar ett program för miljövänliga produktionsmetoder inom jordbruket och för bevarande av biologisk mångfald i odlingslandskapet. Programmet utformas efter det egna landets förhållanden och miljöproblem. För miljöstöd krävs ett femårigt åtagande av brukaren (20 år när det gäller stödet till våtmarker och småvatten).

Den 1 januari 2007 startade ett nytt landsbygdsprogram, ”Landsbygdsprogram för Sverige år 2007–2013”. För information om det nya programmet hänvisas till Jordbruksverket, www.jordbruksverket.se. I det följande beskrivs de stöd som utbetalades för år 2011.

I **tabell 9.4** visas de arealer för vilka vissa miljöersättningar sökts för år 2011.

Tabell 9.5 visar utbetalade medel till miljöersättningar. Totalt utbetalades det år 2011 2 514 milj. kr i ersättningar enligt det nya programmet. Mest stöd utgick till Västra Götalands län följt av Skåne län.

Bevarande av betesmarker och slåtterängar

Från och med 2001 finns två stöd för betesmarker och slåtterängar. Dels ett projektstöd för restaurering av betesmarker och slåtterängar och dels ett stöd för skötsel av dem. Syftet med projektstödet är att återställa den biologiska mångfalden och de kulturhistoriska värdena i slåtterängar, betesmarker, skogs- och fäbodbeten som helt eller delvis försvunnit genom att hävden upphört. Syftet med stödet för skötsel av betesmarker och slåtterängar är att bevara och förstärka hävdgynnande natur- och kulturmiljövärden.

Stödnivån för anläggning av våtmarker och småvatten kan högst vara 90 % av stödberättigande kostnader och ersättning kan lämnas med högst 10 000 kr/ha och år. Ersättning lämnas för betesmarker och slåtteräng med allmänna värden samt betesmarker och slåtteräng med särskilda värden. Ersättning lämnas också för fäbodbete, skogsbete och alvarbete på Öland och Gotland. Kompletterande åtgär-

der såsom lövtäkt, lieslåtter och efterbete ger ytterligare ersättning.

Bevarande av värdefulla natur- och kulturmiljöer

Ersättning lämnas för skötsel av åkermarkens värdefulla lämningar och miljöer (landskapselement) som vittnar om den äldre markanvändningen. Ersättning utgår för skötsel av vissa landskapselement belägna på eller i anslutning till åkermark. Exempel på sådana landskapselement är renar mellan åkerskiften, stenmurar, trädrader, stentippar, källor och åkerholmar. Ersättningsbeloppet ges per landskapselement och skiljer sig åt mellan elementen. För att man ska få ett åtagande för natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet måste den sammanlagda ersättning för det första året i åtagandeperioden vara minst 1 000 kronor. Landskapselementen ska till väsentlig del ha tillkommit före den storskaliga mekaniseringen av jordbruket, dvs. före 1940.

Utrotningshotade husdjursraser

Syftet är att bevara den genetiska resursen som våra husdjur utgör och därmed bidra till att uppnå det svenska miljökvalitetsmålet ”Ett rikt odlingslandskap”. Ersättning lämnas för att hålla djur av raser som finns med på EU:s lista över utrotningshotade svenska husdjursraser, t.ex. fjällko, gutefår, lantrasget och linderödssvin. Alla djur ska vara renrasiga. Den årliga ersättningsnivån ligger på 1 000 kr per djurenhet för nötkreatur, får och getter och 1 500 kr per djurenhet för linderödssvin.

Öppet och varierat odlingslandskap

Detta stöd har från och med år 2007 slagits ihop med stödet för Vallodling.

Ekologiska produktionsformer

Syftet med ersättningen är att jordbruksmarken ska användas på ett hållbart sätt. Ekologisk produktion har positiva effekter för markens långsiktiga produktionsförmåga och för biologisk mångfald. Miljöersättningen har utformats för att bidra till att de nya målen för ekologisk produktion uppfylls. Målen till år 2013 är att

– 20 procent av jordbruksmarken ska vara certifierad för ekologisk produktion.

Ersättning lämnas till jordbrukare med ekologisk odling med eller utan ekologisk djurhållning. Den årliga ersättningen varierar beroende på grödslag men ligger mellan 650–7 500 kr /ha. Ersättning för ekologisk djurhållning lämnas i form av en extra ersättning för ekologisk odlad slåttervall, betesvall och grönfodergrödor. Mark i åtagande för betesmarker och slåtterängar kan också ligga till grund för djurersättning. Ersättning för ekologisk djurhållning baseras på det antal mjölkkor, am- och dikor, ungnöt, tackor, getter (hondjur), suggor, slaktsvin, värphöns och slaktkycklingar som du har inom företaget. Ett hektar åkermark motsvaras av 1,0 djurenhet och ett hektar betesmark eller slåtteräng motsvaras av 0,5 djurenheter. Djurantalet får variera genom åren under åtagandeperioden men måste omfatta minst ett djur under hela åtagandeperioden. Antal djur som motsvarar en djurenhet varierar mellan 1,00 för mjölkkor, am- och dikor till 71,43 för värphöns.

Vallodling

Syftet med ersättningen är att bidra till ett öppet och variationsrikt landskap. Detta gynnar odlingslandskapets natur- och kulturmiljöer. Vallodlingen bidrar också till att minska växtnäringsläckaget och erosionen från åkermark och till att begränsa användningen av växtskyddsmedel. Ersättningen består av en grundersättning som du kan få i hela landet om du odlar vall, och en tilläggsersättning för slåtter- och betesvall som du kan få i stödområdena 1–5. För att få tilläggsersättningen måste man ha djur.

Grundersättningen är 500 kr per hektar i stödområde 9. För övriga stödområden är grundersättningen 300 kr per hektar. Tilläggsersättningen mellan de olika stödområdena varierar mellan 450–2 000 kr/ha.

Minskat kväveläckage

Ersättning lämnas för insatser med syfte att minska kväveutlakningen under vinterhalvåret. Ersättning kan lämnas för två åtgärder, dels för sådd av fånggröda, dels för vårbearbetning, dvs. att ingen jordbearbetning sker efter skörden på hösten. Syftet är att minska

den kvävebelastning på havet som orsakas av mänsklig verksamhet. Åtgärden riktas till områden i södra Sverige där kväveutlakningen är hög. Ett jordbruksskifte måste vara minst 0,10 ha för att berättiga till ersättning. Den årliga ersättningsnivån ligger för fånggröda på 900 kr/ha och för vårbearbetning på 500 kr/ha. Fånggröda och vårbearbetning på samma mark ger 1 600 kr/ha.

Våtmarker och småvatten

Från och med 2001 finns två stöd för våtmarker och småvatten. Dels ett projektstöd för anläggning av våtmarker och småvatten och dels ett stöd för skötsel av dem. Syftet med ersättningarna är att öka arealen våtmarker i odlingslandskapet och att förbättra funktionen i de våtmarker som redan finns. Våtmarkerna minskar de negativa effekterna av växtnäringsläckage och bevarar och förstärker den biologiska mångfalden. De fyller även andra viktiga funktioner, som att upprätthålla grundvattennivån, öka variationen i landskapet och förbättra möjligheten till människors rekreation. Med våtmark menas ett vegetationstäckt område där vattenytan är nära under, i nivå med eller nära över markytan och där vattennivån får variera med de naturliga säsongsvariationerna. Med våtmark menas här även småvatten och dammar.

Bruna bönor på Öland

Ersättning lämnas till jordbrukare med traditionell odling av lokala sorter av bruna bönor på Öland. Syftet med detta stöd är att främja en odlingsmetod som bidrar till att minska riskerna med bekämpningsmedels- och växtnäringsutlakning till Östersjön. Dessutom bevaras odlingen av lokala sorter av bruna bönor. Odlingen är en viktig del av öns kulturarv. Ersättningen lämnas enbart på Öland och ett jordbruksskifte måste vara på minst 0,10 ha för att vara berättigad till ersättning. Ersättningen är 1 400 kr/ha.

Sockerbetor på Gotland

Sista år för att söka stödet för sockerbetor på Gotland var år 2006.

Skyddszoner

Syftet med ersättningen är att minska ytavrinningen, erosionen och läckaget av näringsämnen från åkermark. Skyddszonerna minskar även risken för att rester av växtskyddsmedel hamnar i sjöar och vattendrag. Syftet är också att gynna växt- och djurliv. Ersättning lämnas för anläggning av zoner besådda med vall utmed vattendrag i stödområdena 5 och 9. Skyddszonen skall vara minst 6 meter bred och ersättning lämnas för högst 20 meters bredd. Dessutom måste skifteslängden mot vattenområdet vara minst 20 meter och den sammanlagda arealen av alla skyddszonsskiften minst 0,10 ha för att berättiga till ersättning. Den årliga ersättningsnivån är 3 000 kr/ha.

Miljöskyddsåtgärder

Ersättning lämnas om man utför åtgärder som minskar riskerna vid hantering och användning av växtskyddsmedel och minskar läckaget av växtnäringsämnen. Ersättning lämnas i hela landet.

För att få ersättning måste man
- göra en växtodlingsplan
- göra en växtnäringsbalans
- göra en markkartering
- låta bestämma kväveinnehållet i flytgödsel
- ha en säker påfyllnings- och rengöringsplats för sprutan
- dokumentera behovet av bekämpning vid användning av växtskyddsmedel
- ha kontrollrutor
- lämna obesprutade kantzoner.

Ersättning lämnas med mellan 50–220 kr/ha.

Företagsstöd

Syftet med företagsstöden är att öka konkurrenskraften inom jordbruket, skogsbruket, rennäringen, trädgårdsområdet och livsmedelsförädlingen. Syftet är också att öka livskvaliteten och diversifiera ekonomin på landsbygden. Med företagsstöd menas att stödet är knutet till ett befintligt eller nystartat företag.

Stöd till modernisering av jordbruksföretag (tabell 9.6)
Stöd till modernisering av jordbruksföretag ska bidra till att påskynda företagens anpassning till nya marknadsförutsättningar men samtidigt ge positiva effekter för biodiversitet, miljövänlig produktion, djurvälfärd och arbetsmiljö. Under åtgärden ingår även stöd för plantering av energigrödor på åkermark.

Stödet är inriktat på att beviljas som en procentsats av planerade fasta investeringar och betalas ut först då dessa har genomförts och betalats. Landsbygdsprogrammet medger stöd med högst 30 % av stödberättigande investeringskostnader. Till jordbruksföretag inom mindre gynnande områden i norra Sverige kan ytterligare högst 20 procentenheter beviljas.

De flesta länsstyrelser har emellertid tillämpat ett reducerat maxbelopp och i vissa fall även en sänkt stödandel. Prioritering sker av de företag som utifrån sin affärsplan bedöms mest bidra till en ökad konkurrenskraft och entreprenörskap i sektorerna och i landsbygdsekonomin. Varje länsstyrelse har tagit fram egna prioriteringar, vilket gett åtgärden en viss lokal prägel. Prioriteringsordningen framgår av länsstyrelsernas genomförandestrategier.

Startstöd (tabell 9.6)
Startstödet ska bidra till att främja en långsiktigt lönsam och konkurrenskraftig jordbruksnäring genom att stödja unga personer som för första gången vill etablera sig som ägare till ett jordbruksföretag. Stödet kan också underlätta och påskynda generationsväxlingar i jordbruksföretagen och därmed leda till en föryngring av jordbrukarkåren. Stödet hjälper till genom att ett bidrag av likvida medel underlättar ett övertagande eller en nyetablering, särskilt med tanke på att ett beviljat startstöd sannolikt gör det lättare att banklån beviljas.

Startstöd lämnas med högst 250 000 kr i form av en startpremie till företagare under 40 år som för första gången etablerar sig som företagare i ett jordbruks- eller trädgårdsföretag.

Den största delen av företagen som har fått stöd har haft djur/köttproduktion jämte växtodling som inriktning. Därefter har mjölkproduktion, trädgård, får och hästar varit de vanligaste inriktningarna.

Stöd till högre värde i jord- och skogsprodukter (tabell 9.7)
Stödet för högre värde, eller förädlingsstödet, är ett investeringsstöd som kan lämnas för förädling och saluföring av produkter från jord- och skogsbruk inklusive rennäring och trädgårdsnäring. Prioritering sker av de företag som utifrån sin affärsplan bedöms mest bidra till en ökad konkurrenskraft och entreprenörskap i sektorerna och i landsbygdsekonomin. Länsstrategierna innehåller ytterligare prioriteringar.

Landsbygdsprogrammet medger stöd med högst 30 % av stödberättigande investeringskostnader. Efter särskild prövning kan ytterligare 10 procentenheter beviljas till företag inom glest befolkade områden i norra Sverige. De flesta länsstyrelser har emellertid tillämpat ett reducerat maxbelopp eller en sänkt stödandel.

Projektstöd

Projektstödet ska verka för en högre livskvalitet för dem som bor på landsbygden, bredda och stärka landsbygdens näringsliv och stärka konkurrenskraften inom den gröna näringen.

Projektstöd kan sökas av till exempel:
- organisationer, ideella och ekonomiska föreningar inklusive stiftelser
- sammanslutningar, exempelvis av företag
- företag
- kommuner.

Det finns olika typer av projektstöd, t.ex. utveckling av bredband på landsbygden, utveckling av små företag och utveckling av landsbygdsturism **(tabell 9.8)**. Mer projektstöd redovisas på Jordbruksverkets webbplats.

Utveckling av bredband på landsbygden
En väl utbyggd infrastruktur är viktig för de som bor på landsbygden. Genom stödet för bredband får dessa personer tillsammans med andra möjlighet att anlägga bredband i områden där det idag inte finns något marknadsintresse för att etablera bredbandsnät.

Projektstöd för bredband kan beviljas när man
- drar nya bredband
- uppgraderar befintligt bredband
- förbereder för bredband, dvs. att man gräver ned tomrör och drar fiber.

Projektstöd för utveckling av företag med färre än tio årsarbetskrafter

Projektstöd kan beviljas om det skapar förutsättningar
- för utveckling av företag med färre än tio årsarbetskrafter och med en omsättning eller balansomslutning som är lägre än 18 miljoner kronor
- för entreprenörskap på landsbygden
- för nyetablering av små företag.

Stöd kan t.ex. beviljas till projekt som
- gör att nya affärs- och verksamhetsidéer utvecklas snabbare
- sprider erfarenheter och utveckling av kommersiella och tekniska lösningar, gärna i samverkan med forsknings- och utvecklingscentrum
- syftar till är att förbättra tillgången på lokalt kapital.

Projektstöd för utveckling av landsbygdsturism

Turismen är en av de snabbast växande branscherna idag och intresset för att turista på den svenska landsbygden ökar. Bo på lantgård har blivit ett begrepp.

Projektstöd kan beviljas för projekt som förbättrar förutsättningarna för en konkurrenskraftig besöks- och turistnäring på landsbygden. Projektstöd kan även beviljas för utveckling och introduktion av IT-baserade tjänster för marknadsföring, distribution, kontakt och bokningar för en grupp av turistföretag. Syftet är att göra det enklare för företagen att nå ut till sina kunder.

Projektstöd för insatser som förbättrar servicen på landsbygden

Ett bra serviceutbud har i många fall stor betydelse när människor väljer bostadsort. Att det finns livsmedelsbutik och servicefunktioner som bank, apotek och bredband ökar möjligheten till utveckling av bygden. Att det finns kultur- och fritidsaktiviteter påverkar också hur attraktiv en bygd är.

Projektstöd kan beviljas för insatser som förstärker eller utvecklar serviceutbudet och kultur- och fritidsaktiviteten på landsbygden för både företagare och konsumenter. Det kan till exempel vara samverkanslösningar av olika slag.

Prisstöd m.m. till rennäringen

Utöver de stöd till rennäringen i form av investerings- och startstöd samt kulturmiljöstöd som redovisats ovan utgår ett särskilt prisstöd för kontrollslaktade renar, vilka godkänns som livsmedel. Detta redovisas i **tabell 9.9.**

Efter Tjernobylolyckan betalades ersättning till rennäringen för att täcka merkostnader och inkomstförluster till följd av det radioaktiva nedfallet. I ersättningen ingår också kostnader för t.ex. försöksverksamhet, slakt av renar med för hög cesiumhalt samt utfordring av cesiumrenar och analyser.

Staten ersatte fram till 1994/95 renägarna för upphittade rovdjursrivna renar. Från och med 1996 ändrades ersättningssystemet till att i huvudsak baseras på rovdjursförekomst.

I **tabell 9.9** redovisas även ersättningar från Banverket för tågdödade och från trafikförsäkringen för vägtrafikdödade renar.

Annan publicering

Uppgifterna i detta kapitel om utbetalda stöd grundas på underlag från Jordbruksverket. Statistiken hänför sig till de år för vilka stöd utgått förutom i tabellerna 9.6 och 9.7 där beviljade stöd redovisas. Jordbruksverket publicerar detaljerad statistik över stöd som utbetalats eller beviljats under olika kalenderår i sin verksamhetsstatistik, senast i Verksamhetsstatistik för 2011.

Tabell 9.1
Direktstöd till jordbruket utbetalade för 2000–2011[1], milj. kr
Disbursed direct support to the agricultural holdings

	2000	2005	2008	2009	2010	2011
Gårdsstöd	.	5 315	6 473	6 736	5 976	5 988
Stöd för proteingrödor[2]	.	21	15	22	.	.
Stöd för energigrödor	.	11	7	8	.	.
Kontrakterad stärkelsepotatis	.	37	36	38	29	33
Nationellt kuvert	.	1	3	4	.	.
Återbetalning modulering	.	61	107	.	.	.
Arealersättning	3 480	.	.	.	.	.
Djurbidrag, generella	940	733	309	347	307	307
Handjursbidrag	331	263	309	347	307	307
Am- och dikobidrag	198	.	.	.	.	.
Tackbidrag	31	.	.	.	.	.
Slaktbidrag	130	.	.	.	.	.
Extensifieringsbidrag	250	.	.	.	.	.
Mjölkbidrag[3]	.	471	.	.	.	.
Regionala stöd	864	916	973	956	1 017	1 016
Kompensationsbidrag	574	639	701	690	747	739
Nationellt stöd norra Sverige	289	276	272	266	270	277
Miljöstöd, gamla	1 929	.	.	.	.	.
Öppet odlingslandskap	582	.	.	.	.	.
Ekologisk odling	268	.	.	.	.	.
Flerårig vallodling	433	.	.	.	.	.
Biologisk mångfald o. kulturmiljövärden	520	.	.	.	.	.
Betesmarker	333	.	.	.	.	.
Slåtterängar	14	.	.	.	.	.
Kulturmiljö	173	.	.	.	.	.
Miljökänsliga områden	24	.	.	.	.	.
Våtmarker och småvatten	9	.	.	.	.	.
Extensiv vall, skyddszoner	6	.	.	.	.	.
Fånggrödor	9	.	.	.	.	.
Resurshållande konventionellt jordbruk	94	.	.	.	.	.
Återskapande av slåtterängar	3	.	.	.	.	.
Odling av bruna bönor på Öland	2	.	.	.	.	.
Utrotningshotade djurraser	3	.	.	.	.	.
Kulturmiljöstöd för renskötselområdet	0	.	.	.	.	.
Miljöstöd, nya	128	2 345	2 157	2 112	2 486	2 515
Betesmarker och slåtterängar	.	754	743	728	787	795
Natur- och kulturmiljöer	.	168	111	110	108	108
Kulturmiljöer i renskötselområdet	1	11	22	23	25	26
Utrotningshotade husdjursraser	4	6	7	7	8	8
Öppet och varierat odlingslandskap	.	509	.	.	.	.
Miljöskyddsåtgärder	.	.	32	32	46	47
Ekologisk produktion	126	573	510	502	575	582
Vallodling	.	85	607	607	738	744
Minskat kväveläckage	.	197	130	112	152	153
Våtmarker och småvatten	.	8	14	15	16	18
Bruna bönor på Öland	.	2	1	1	1	1
Sockerbetor på Gotland	.	3	.	.	.	.
Skyddszoner	.	28	14	5	30	33
Summa utbetalade direktstöd	7 340	9 440	10 080	10 223	9 815	9 859

1) För perioden 2000–2010 ingår i tabellen samtliga medel som avser respektive år oavsett när de utbetalats. För år 2011 avser beloppen de medel som utbetalats t.o.m. april år 2012.
2) Stöd för proteingrödor ingår i arealersättning t.o.m. 2004.
3) Mjölkbidraget infördes från och med 2004, men upphörde fr.o.m. 2007 och ingår istället i gårdsstödet.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.2
Gårdsstöd samt diverse produktstöd för stödåret 2011 utbetalade t.o.m. april 2012, 1 000-tal kr
Single farm payment and various product support

Område	Gårdsstöd	Protein-grödor[1]	Energi-grödor[2]	Kontrakterad stärkelse-potatis	Handjurs-bidrag	Mjölk-bidrag[3]
Län						
Stockholms	172 899	.	.	–	3 094	.
Uppsala	303 572	.	.	–	7 936	.
Södermanlands	276 635	.	.	–	9 614	.
Östergötlands	546 153	.	.	–	22 653	.
Jönköpings	243 647	.	.	–	26 143	.
Kronobergs	128 585	.	.	–	13 831	.
Kalmar	339 783	.	.	3 530	30 656	.
Gotlands	203 275	.	.	–	13 625	.
Blekinge	84 192	.	.	10 835	6 537	.
Skåne	1 232 050	.	.	18 374	48 944	.
Hallands	269 631	.	.	–	17 199	.
Västra Götalands	995 803	.	.	–	51 390	.
Värmlands	175 354	.	.	–	10 189	.
Örebro	206 180	.	.	–	8 483	.
Västmanlands	234 550	.	.	–	3 654	.
Dalarnas	109 739	.	.	–	6 746	.
Gävleborgs	121 487	.	.	–	8 323	.
Västernorrlands	84 258	.	.	–	4 088	.
Jämtlands	75 632	.	.	–	4 371	.
Västerbottens	124 716	.	.	–	6 808	.
Norrbottens	59 965	.	.	–	2 538	.
Hela riket						
2011	5 988 106	.	.	32 738	306 823	.
2010	5 975 879	.	.	28 541	307 121	.
2009	6 735 854	22 009	7 988	37 845	347 159	.
2008	6 472 728	15 130	7 400	36 452	309 197	.
2005	5 314 878	21 058	11 681	36 756	262 797	470 651
2000[4]	4 088 860	.	.	.	330 836	.

1) Stöd för proteingrödor infördes från och med 2004. År 2004 ingick utbetalningen i arealersättning. I Sverige har dock hela stödet för proteingrödor frikopplats och ingår i sin helhet i gårdsstödet fr.o.m. 2010.
2) Stöd för energigrödor infördes från och med 2004. Stödet för energigrödor går inte att söka fr.o.m. 1 januari 2010. EU har beslutat att 2009 var det sista året då lantbrukare kan få stöd för produktion av energigrödor.
3) Mjölkbidraget infördes från och med 2004, men upphörde fr.o.m. 2007 och ingår istället i gårdsstödet.
4) Jämförelsetalen för gårdsstöd före 2005 är summan av tidigare arealersättning, am- och dikobidrag, tackbidrag, slaktbidrag och extensifieringsbidrag.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.3
Kompensationsbidrag samt nationellt stöd till norra Sverige[1] för stödåret 2011 utbetalt t.o.m. april 2012, 1 000-tal kr
Disbursed support for less favoured areas and national support to the north of Sweden

Område	Kompen-sations-bidrag	Nationellt stöd			
		Suggor, getter, potatis, ägg, bär o. grön-saker	Mjölk	Slaktsvin	Summa nationellt stöd
Län					
Stockholms	1 446	–	2 557	–	2 557
Uppsala	8 832	–	–	–	–
Södermanlands	304	–	–	–	–
Östergötlands	12 227	–	–	–	–
Jönköpings	73 678	–	–	–	–
Kronobergs	33 918	–	–	–	–
Kalmar	54 954	–	–	–	–
Gotlands	15 352	–	–	–	–
Blekinge	6 807	–	–	–	–
Skåne	26 268	–	–	–	–
Hallands	14 158	–	–	–	–
Västra Götalands	85 067	–	–	–	–
Värmlands	61 422	437	6 245	906	7 588
Örebro	15 786	–	–	–	–
Västmanlands	3 398	–	–	–	–
					–
Dalarnas	51 674	866	3 190	52	4 108
Gävleborgs	68 140	572	23 304	1 394	25 271
Västernorrlands	48 548	875	35 964	2 018	38 857
Jämtlands	56 588	1 256	53 084	211	54 552
Västerbottens	67 459	2 056	89 723	3 486	95 266
Norrbottens	33 042	2 808	42 808	3 545	49 161
Hela riket					
2011	739 071	8 869	256 875	11 614	277 358
2010	746 829	11 044	274 071	10 334	269 571
2009	690 179	9 702	246 035	10 298	266 035
2008	701 137	9 932	250 451	11 692	272 075
2005	639 429	11 248	252 285	12 627	276 161
2000	574 125	9 450	266 751	13 269	289 469

1) Anledningen till att det presenteras siffror för län i södra Sverige, är för att det är där företagen är registrerade. Marken ligger dock i norra Sverige.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.4
Registrerade arealer för vissa miljöersättningar avseende år 2011, hektar
Areas for environmental support

Område	Betesmarker och slåtter-ängar	Vallodling[1]	Ekologisk produktion	Minskat kväve-läckage	Miljöskydds-åtgärder
Län					
Stockholms	11 056	26 535	13 707	1 141	7 182
Uppsala	17 983	31 943	25 542	255	25 132
Södermanlands	16 760	35 464	21 622	947	16 424
Östergötlands	44 371	62 666	39 254	1 295	46 815
Jönköpings	40 414	61 392	18 679	45	2 756
Kronobergs	21 012	32 787	8 363	6	249
Kalmar	76 876	64 159	14 289	7 546	6 157
Gotlands	27 771	33 913	12 141	4 782	3 846
Blekinge	–	12 516	–	2 378	2 847
Skåne	63 520	78 473	24 839	39 537	102 287
Hallands	15 129	36 529	9 682	15 720	8 793
Västra Götalands	59 347	156 216	104 601	61 901	44 787
Värmlands	6 584	55 300	33 042	4 772	8 970
Örebro	9 257	29 164	15 978	1 155	10 732
Västmanlands	7 001	21 036	16 749	1 760	16 621
Dalarnas	5 845	30 369	15 729	–	3 407
Gävleborgs	3 694	38 739	18 587	–	1 485
Västernorrlands	1 979	31 879	13 264	–	124
Jämtlands	3 944	29 719	14 861	–	314
Västerbottens	1 999	40 835	9 235	–	1 151
Norrbottens	2 177	20 707	4 997	–	700
Hela riket					
2011	436 721	930 341	435 161	143 239	310 776
2010	434 024	924 803	428 336	144 030	298 247
2009	439 840	900 370	428 126	121 164	263 756
2008	424 754	882 269	396 967	138 542	254 693
2005	461 401	286 680	519 694	266 879	.
2004	408 656	.	462 438	283 945	.

1) Systemet för vallodling utvecklades i samband med utveckling av gårdsstödssystemet år 2004–05. Första utbetalningen skedde 2005. Det miljöstödet redovisas i tabell 9.1.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.5
Miljöersättning för stödåret 2011 utbetalade t.o.m. april 2012, 1 000-tal kr
Environmental support

Område	Betesmarker och slåtterängar	Natur- och kulturmiljöer	Kulturmiljöer i renskötselområdet	Utrotningshotade husdjursraser	Öppet och varierat odlingslandskap[1]	Miljöskyddsåtgärder	Ekologisk produktion	Vallodling[2]
Län								
Stockholms	17 769	1 343	10	208	.	822	13 937	13 342
Uppsala	28 171	2 521	–	333	.	3 576	29 154	16 949
Södermanlands	33 126	1 633	–	200	.	2 181	28 506	19 370
Östergötlands	84 930	6 593	–	393	.	6 935	64 163	37 899
Jönköpings	64 551	10 376	–	274	.	513	30 653	39 359
Kronobergs	31 554	5 169	–	224	.	58	12 291	20 295
Kalmar	140 219	15 705	–	385	.	948	22 255	41 277
Gotlands	56 345	446	–	186	.	616	18 221	22 627
Blekinge	22 765	3 227	–	162	.	540	4 404	7 116
Skåne	91 728	25 195	–	785	.	15 746	40 303	42 225
Hallands	25 393	8 067	–	275	.	1 523	14 875	20 157
Västra Götalands	97 024	17 995	–	883	.	6 964	142 766	86 831
Värmlands	11 364	704	–	350	.	1 362	38 921	55 271
Örebro	19 346	2 150	–	261	.	1 546	21 865	17 467
Västmanlands	16 217	1 668	–	196	.	2 494	21 345	10 527
Dalarnas	13 507	1 486	–	702	.	589	17 949	33 971
Gävleborgs	9 028	459	–	577	.	286	19 777	59 012
Västernorrlands	3 381	324	–	259	.	28	13 011	51 481
Jämtlands	12 742	1 017	241	501	.	86	14 521	50 942
Västerbottens	4 271	965	1 796	463	.	242	8 426	65 918
Norrbottens	11 613	671	23 643	196	.	158	4 184	31 897
Hela riket								
2011	795 044	107 714	25 691	7 813	.	47 213	581 526	743 933
2010	787 394	108 477	25 373	7 531	.	45 747	574 772	738 097
2009	728 440	110 029	23 392	7 363	.	32 437	501 698	607 190
2008	743 280	110 551	21 545	7 011	.	31 689	509 618	607 415
2005	754 401	167 511	11 762	5 367	508 983	.	572 845	85 316
2000	.	.	1 461	.	.	.	126 484[3]	.

1) Stödet ingår från och med 2007 i stödet för Vallodling.
2) Systemet för vallodling utvecklades i samband med utveckling av gårdsstödssystemet år 2004–05. Första utbetalningen skedde 2005. Det miljöstödet redovisas i tabell 9.1.
3) Här redovisas endast miljöstöd för ekologisk produktion som ingår i det nya miljöprogrammet. För totalt miljöstöd för ekologisk produktion skall miljöstöd som ingår i det gamla miljöprogrammet läggas till. Det miljöstödet redovisas i tabell 9.1.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.5 (forts.)

Område	Minskat kväve-läckage	Våtmarker och småvatten	Bruna bönor på Öland	Sockerbetor på Gotland[4]	Skyddszoner	Summa miljöstöd
Län						
Stockholms	472	501	.	.	1 644	50 047
Uppsala	255	396	.	.	2 342	83 696
Södermanlands	834	1 630	.	.	3 561	91 040
Östergötlands	1 343	2 231	.	.	3 176	207 663
Jönköpings	18	254	.	.	182	146 180
Kronobergs	3	395	.	.	77	70 066
Kalmar	7 992	1 291	933	.	651	231 655
Gotlands	5 047	524	.	.	438	104 450
Blekinge	2 107	366	.	.	143	40 829
Skåne	38 130	3 705	.	.	3 593	261 409
Hallands	18 403	1 429	.	.	1 525	91 648
Västra Götalands	69 800	3 110	.	.	7 570	432 943
Värmlands	5 517	169	.	.	819	114 479
Örebro	1 314	1 118	.	.	2 925	67 992
Västmanlands	1 917	433	.	.	4 578	59 375
Dalarnas	–	46	.	.	–	68 249
Gävleborgs	–	–	.	.	–	89 139
Västernorrlands	–	–	.	.	–	68 483
Jämtlands	–	–	.	.	–	80 051
Västerbottens	–	–	.	.	–	82 081
Norrbottens	–	–	.	.	–	72 362
Hela riket						
2011	153 152	17 595	933	.	33 223	2 513 837
2010	152 354	16 489	918	.	30 036	2 487 189
2009	112 415	14 969	853	.	5 233	2 144 020
2008	129 741	13 625	737	.	13 975	2 189 187
2005	197 136	8 378	1 895	2 766	28 344	2 344 704
2000	.	.	.	.	.	127 945

4) Stödet finns inte längre.

Tabell 9.6
Beviljade stöd till modernisering av jordbruksföretag och start-stöd till jordbruks-, trädgårds- och renskötselföretag 2007–2011
Granted investment support to modernisation of agricultural holdings and setting up of young farmers

Område; myndighet	Modernisering		Startstöd	
	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tal kr	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tal kr
Län				
Stockholms	32	11 548	4	750
Uppsala	29	9 686	9	1 250
Södermanlands	45	19 020	11	2 650
Östergötlands	78	26 176	10	2 000
Jönköpings	62	26 432	12	1 800
Kronobergs	43	17 802	7	1 300
Kalmar	65	35 848	8	1 339
Gotlands	27	17 248	6	1 100
Blekinge	50	14 940	2	500
Skåne	244	104 897	33	7 875
Hallands	49	19 977	13	2 000
Västra Götalands	357	152 705	26	5 622
Värmlands	41	17 812	8	1 438
Örebro	28	12 996	2	500
Västmanlands	44	13 844	6	900
Dalarnas	34	19 482	6	1 000
Gävleborgs	51	20 829	9	1 800
Västernorrlands	12	5 357	10	1 875
Jämtlands	114	26 698	16	3 250
Västerbottens	34	20 778	16	4 000
Norrbottens	33	25 954	10	2 500
Sametinget	14	793	11	2 750
Hela riket				
2011	1 486	620 823	235	48 199
2010	1 242	514 597	220	43 700
2009	1 281	524 143	266	51 150
2008	1 207	437 511	308	60 130
2007	550	203 801	199	38 200

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.7
Beviljade stöd till högre värde i jord- och skogsprodukter 2007–2011, 1 000-tal kr
Granted investment support to adding value to agricultural and forest products for Sweden

Område; myndighet	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tal kr
Län		
Stockholms	10	4 554
Uppsala	11	4 235
Södermanlands	4	1 276
Östergötlands	16	5 490
Jönköpings	13	2 833
Kronobergs	3	996
Kalmar	7	1 826
Gotlands	–	–
Blekinge	10	1 614
Skåne	37	16 243
Hallands	14	3 910
Västra Götalands	40	13 354
Värmlands	7	6 387
Örebro	5	2 110
Västmanlands	12	5 338
Dalarnas	7	1 181
Gävleborgs	7	1 331
Västernorrlands	4	3 791
Jämtlands	13	4 117
Västerbottens	9	2 375
Norrbottens	14	7 210
*Sametinge*t	1	180
Hela riket		
2011	244	90 349
2010	218	70 844
2009	193	61 555
2008	157	60 302
2007	51	20 797

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.8
Utbetalade projekstöd 2007–2011, 1 000-tal kr
Disbursed structural fund aid

Område; myndighet	Projektsstöd för							
	Utveckling av bredband på landsbygden		Utveckling av företag med färre än tio årsarbetskrafter		Utveckling av landsbygdsturism		Insatser som förbättrar servicen på landsbygden	
	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tal kr	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tal kr	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tal kr	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tal kr
Län								
Stockholms	–	–	22	9 357	9	2 572	2	510
Uppsala	–	–	12	2 144	8	5 974	4	2 025
Södermanlands	1	3 990	13	3 416	5	1 180	7	8 226
Östergötlands	1	6 970	24	6 266	11	2 497	4	4 899
Jönköpings	1	4 116	18	4 751	10	2 199	6	3 994
Kronobergs	3	1 589	12	2 511	6	1 501	3	1 697
Kalmar	1	100	17	2 753	8	4 277	8	4 191
Gotlands	2	2 314	10	2 880	4	2 290	1	900
Blekinge	1	2 194	13	4 649	5	1 179	5	5 338
Skåne	1	1 551	28	9 874	18	6 547	23	16 064
Hallands	3	3 893	22	6 713	5	3 056	2	1 155
Västra Götalands	4	15 371	29	15 076	34	16 865	19	20 409
Värmlands	2	5 272	19	4 550	3	3 262	11	11 970
Örebro	23	22 984	33	10 037	14	2 746	2	191
Västmanlands	2	2 740	11	2 121	11	3 612	4	2 300
Dalarnas	5	5 038	16	6 792	8	2 763	2	1 092
Gävleborgs	3	4 750	9	5 654	9	3 460	10	13 345
Västernorrlands	–	–	17	4 256	6	4 987	1	6 370
Jämtlands	–	–	13	4 851	5	8 885	6	1 482
Västerbottens	–	–	2	2 681	2	2 374	6	5 851
Norrbottens	–	–	33	14 859	13	3 435	6	3 366
Sametinget	1	816	4	2 227	–	–	–	–
Jordbruksverket	–	–	10	11 764	3	6 063	–	–
Hela riket								
2011	54	83 688	387	140 182	197	91 724	132	115 375
2010	55	126 736	393	170 110	256	150 941	87	69 622
2009	–	–	388	124 702	260	112 345	68	34 730
2008	–	–	375	143 072	276	126 132	32	23 788
2007	–	–	90	43 492	83	39 731	7	2 723

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.9
Utbetalade stöd och ersättningar till rennäringen 2000–2011, 1 000-tal kr
Disbursed support and compensation to reindeer breeding

Typ av stöd	2000	2005	2008	2009	2010	2011
Prisstöd	14 663	17 480	22 222	16 580	15 594	16 461
Ersättning p.g.a. Tjernobylolyckan	9 884	9 763	7 607	6 731	6 271	3 199
Övriga medel för främjande av rennäringen,	6 779	5 423	14 138	21 456	11 255	14 753
varav; katastrofskadeskydd	566	2 202	9 924	1 225	216	3 101
projektstöd m.m.	6 213	3 221	4 214	20 231	11 039	11 652
Ersättning för renar som skadats eller dödats av rovdjur	35 000	47 000	61 572	58 563	57 674	63 538
Ersättning för tågdödade renar	2 326	2 282	2 673	3 142	2 930	2 975
Ersättning för vägtrafikdödade renar	4 499	4 256	5 630	5 860	5 434	6 611

Källa: Jordbruksverket, Vägverket, Sametinget, Banverket och Trafikförsäkringsföreningen.

10 Jordbrukets ekonomi

I kapitel 10 beskrivs jordbrukets ekonomi i dess helhet och sektorns roll i samhällsekonomin. På företagsnivå redovisas intäkter och kostnader i jordbruket samt olika resultatmått. Per hushåll redovisas även intäkter från andra förvärvskällor. Totalt omfattar redovisningen:
– Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna
– EAA – Ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn
– Intäkter, kostnader m.m. för företagen
– Jordbrukarhushållens inkomster
– Prisindex
– Arrendepriser
– Markpriser
– Priser på lantbruksenheter

Sammanfattning

Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna

Jordbrukets bidrag till BNP uppgick 2011 till 12,6 miljarder kr, vilket motsvarade 0,4 % av BNP (mätt som jordbrukets förädlingsvärde till baspris i relation till BNP marknadspris). Sedan mycket lång tid tillbaks har jordbrukets andel successivt minskat men det bör påpekas att fullständig jämförbarhet – p.g.a. omläggning av beräkningssystemet – bara föreligger bakåt t.o.m. 1993 **(tabell 10.1)**.

EAA – Ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn

EAA (Economic Accounts for Agriculture) är en ekonomisk kalkyl för jordbruket som beräknas inom alla EU-länder och som fr.o.m. år 2000 har ersatt den tidigare svenska sektorskalkylen. Jordbrukets ekonomiska resultat enligt EAA redovisas i **tabell 10.2**. Produktionsvärdet redovisas till baspriser vilket innebär att s.k. produktrelaterade direktersättningar (produktsubventioner) enligt den gemensamma jordbrukspolitiken ingår i värdet för respektive produkt. Övriga direktersättningar (produktionssubventioner) utgörs bl.a. av miljöersättningar och kompensationsbidrag.

Jordbrukssektorns produktionsvärde i löpande baspriser ökade mellan 2009 och 2010, med ca 5 miljarder kronor, vilket till stor del kan förklaras med att priserna på spannmål och mjölk ökade. Mellan åren 2008 och 2009 minskade produktionsvärdet med 4 miljarder kr, vilket motsvarar en minskning med 9 %.

Värdet av vegetabilieproduktionen till baspris ökade med 18 % 2010 jämfört med 2009.

Produktionsvärdet till baspris för animalier ökade år 2010 med 6 % jämfört med år 2009. Produktionsvärdet till baspris för nötkreatur, fjäderfä samt får och getter ökade med 8, 3 res-

pektive 2 % medan priset för svin minskade med 8 % år 2010 jämfört med år 2009.

Driftöverskott netto ökade med 32 % mellan åren 2009 och 2010. Kostnaderna för insatsvaror och tjänster samt kapitalförslitning ökade med 5 respektive 3 %, samtidigt som övriga produktionssubventioner beräknats minska med 3 %.

Intäkter, kostnader och resultat på företagsnivå

I Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU) är företagen grupperade efter olika driftsinriktningar med hjälp av jordbruksstatistikens typklassificeringssystem, vilket dock inte innebär att redovisningen av resultatutvecklingen är renodlad till en produktionsgren. Detta hänger samman med att företagen väljs efter sin huvudsakliga driftsinriktning. Företag i gruppen Jordbruksväxter kan således även ha vissa animalieinkomster, inkomster från körslor utanför företaget, hyror samt inkomster av övrig verksamhet utanför jordbruket. En resultatförändring i en viss grupp behöver därför inte enbart bero på förändrad lönsamhet inom den huvudsakliga verksamhetsgrenen.

Intäkter i jordbruket redovisas i **tabell 10.3** med uppdelning på vegetabilier, animalier och övrig produktion. I respektive intäkter ingår också inkomster från direktstöd. Kostnader i jordbruket redovisas med uppdelning på förnödenheter, underhåll, arbetskostnader, avskrivningar, arrendekostnader och finansiellt netto. I tabellen sker även redovisning för skogsbruket hos de olika grupperna av lantbruksföretag. Intäkterna för skogsbruket avser årets försäljningar och inkluderar inte värdeförändring i skogsbeståndet.

Det kan konstateras att samtliga driftsinriktningar redovisat ett förbättrat resultat i jord- och skogsbruket före ränta på eget kapital och ersättning för eget arbete mellan åren 2009 och 2010. Det positiva resultatet har varit störst för mjölkföretagen i den större storleksgruppen i Riksområde 1 och den största resultatökningen har skett för växtodlingsföretagen i mindre storleksgruppen också i Riksområde 1. Jämfört med 2009 har intäkterna för vegetabilier förbättrats påtagligt för växtodlings och svinföretag och samtidigt försämrats för mjölkföretag i större storleksgruppen och för företag med köttdjur i Riket. Däremot har intäkterna för animalier ökat markant för mjölkföretag och för företag med köttdjur p.g.a. prisökning på mjölk och positiv prisförändring på djurbesättning. De genomsnittliga driftkostnaderna har minskat mer än de genomsnittliga intäkterna för svinföretag och företag med köttdjur vilket gör att resultatet i jord- och skogsbruket förbättrats från år 2009 till år 2010.

Jordbrukarhushållens inkomster

I **tabell 10.4** redovisas genomsnittliga taxerade nettointäkter i olika storleksgrupper av jordbruksföretag för åren 2000–2010. Av tabellen framgår att den taxerade förvärvsinkomsten för hushållen vid företag med upp till 20 ha åker till mer än 85 % utgörs av inkomst av tjänst. Med ökande företagsstorlek sjunker denna andel och är vid de största företagen 49 %.

I **tabell 10.5** återfinns med uppdelning på län jordbrukarhushållens genomsnittliga taxerade inkomst för 2010 av näringsverksamhet och tjänst samt nettoinkomst av kapital. Genom att därutöver beakta underskott av näringsverksamhet, nettoförändring av expansionsmedel samt allmänna avdrag har hushållsinkomsten före transfereringar erhållits. Vidare redovisas positiva ej skattepliktiga transfereringar, negativa transfereringar samt hushållsinkomsten efter dessa transfereringar.

Av **tabell 10.5** framgår att jordbrukarhushållen i Jönköpings län hade den högsta genomsnittliga hushållsinkomsten efter transfereringar, med 350 800 kr vilket var 11 % över riksgenomsnittet. Därefter följde Kronobergs och Kalmar län.. Lägst inkomst redovisades för Gotlands län med 274 200 kr per hushåll, vilket var 14 % under riksgenomsnittet. Därefter följde Jämtlands och Gävleborgs län.

Prisindex

En jämförelse mellan jordbrukets olika prisindex visar att jordbrukets avräkningspriser i genomsnitt stigit med 34 % mellan åren 2005 och 2011. Kostnaderna för att ta fram olika produkter har stigit med 28 % enligt Produktionsmedelsprisindex under samma period **(tabell 10.6)**. Prisutvecklingen i detaljledet av jordbruksreglerade varor visar en ökning med 17% sedan 2005.

I **tabell 10.7** visas några av de prisserier som utnyttjats vid indexberäkningarna. Priset på dieselolja har ökat mellan 2010 och 2011 med knappt 14 %. Jordbrukarnas avräkningspriser för djur har ökat för storboskap, mellankalv, häst, får och slaktkyckling sedan föregående år medan priserna för slaktsvin har minskat. Priser på spädkalv är på samma nivå som 2010. Spannmålspriserna och priset för stärkelse potatis ökade mellan 2010 och 2011 medan sockerbetspriserna är på samma nivå som 2010.

I **tabell 10.8** visas indextal för olika delposter i avräkningsprisindex. Prisutvecklingen sedan 2005 har varit rätt splittrad. Exempelvis steg avräkningspriset på spannmål, oljeväxter och matpotatis kraftigt under 2007 varefter de sjönk under 2009. Under 2011 ökade avräkningspriser åter för spannmål och oljeväxter medan avräkningspriset för matpotatis samt frukt och grönsaker sjönk. Avräkningspriserna för nötkreatur och mjölk steg under 2011 medan priserna för svin sjönk jämfört med 2010. De senaste årens avräkningspriser för ägg har varit relativt oförändrade, men steg under 2011.

Arrendepriser

Arrenden inom jordbruket kan vara av skilda slag. Ett arrende kan t.ex. avse en hel gård med tillhörande byggnader och bostadshus eller ett sidoarrende på mindre än ett hektar. Det kan röra sig om några hektar av den bästa åkermarken eller åkermark avsedd för bete. Detta påverkar naturligtvis arrendepriserna liksom om marken arrenderas från nära släkt eller vänner.

Det är också vanligt att arrenden är gratis. Andelen gratisarrenden i olika delar av Sverige redovisas i följande tablå:

Andelen gratisarrenden av jordbruksarrendena 2008 och 2010:

Område	Län	2008, %	2010, %
Sydsverige	K,M	7	2
Västsverige	N,O	7	5
Småland med öarna	F,G,H,I	10	4
Östra Mellansverige	AB,C,D,E,T,U	5	2
Norra Mellansverige	S,W,X	25	18
Norra Sverige	Y,Z,AC,BD	37	39
Hela riket		14	10

Sammanställningen avser enbart marknadsmässiga arrenden, dvs. släktarrenden och arrenden genom självägda bolag ingår inte. Gratisarrendena är vanligast i norra Sverige där 39 % av arrendena var gratis 2010. Lägst var andelen i Östra Mellansverige och Sydsverige (2 %).

I **tabell 10.9** redovisas de genomsnittliga arrendepriserna år 2010 för jordbruksmark, dvs. både åker- och betesmark, samt för enbart åkermarken. För jordbruksmarken var genomsnittspriset 1 391 kr per hektar om gratisarrendena medräknas och 1 467 kr om de inte tas med. För enbart åkermarken var arrendepriserna i genomsnitt 116 kr högre än för jordbruksmarken. De regionala skillnaderna var dock stora. Arrendepriserna i det jordbruksdominerade sydsverige var avsevärt högre än i norra Sverige.

Sedan 1994 har arrendepriserna stigit med 76 %. En kraftig ökning syntes mellan 2006 och 2007 då de steg med omkring 16 % **(tabell 10.10)**.

Priset på jordbruksmark

Priser för jordbruksmark har ökat kontinuerligt sedan Sveriges EU-inträde 1995. På riksnivå ligger 2010 års priser på jordbruksmark ca 2 % högre än 2009 **(tabell 10.11)**.

Procentuellt sett har ökningen mellan 2009 och 2010 varit störst i Övre Norrland och Götalands norra slättbygder. Mellan 2008 och 2009 var det priserna i Götalands mellanbygder samt i Nedre Norrland som steg mest.

Det genomsnittliga priset för jordbruksmark i Sverige beräknades år 2010 till 40 700 kr per

hektar, vilket är närmare fyra gånger så högt som 1995. Priset var högst i Götalands Södra Slättbygder med 100 300 kr per hektar och lägst i Övre Norrland med 9 800 kr per hektar.

En viktig orsak till att priserna för jordbruksmark stigit sedan mitten av 2000-talet är den reform av jordbrukspolitiken som trädde i kraft 1 januari 2005. Reformen innebar att stödet till jordbruket förändrades från att vara kopplat till odlad areal av vissa grödor och viss djurhållning till att ges i förhållande till arealen oavsett vilken gröda som odlas. Det innebar att mark som tidigare inte fått något stöd, främst åkermark som användes för vallodling samt betesmark, blev stödberättigad. Förändringen gynnade främst skogsbygderna och de norra delarna av landet. Även det allmänna ekonomiska läget med låga räntor samt högre spannmålspriser torde ha varit gynnsam för prisutvecklingen.

Det bör understrykas att prisstatistiken bygger på ett relativt litet antal köp. Den kraftiga variationen mellan olika år kan i viss utsträckning bero på detta (se nedan).

Priser på lantbruksenheter

År 2011 redovisades totalt 3 235 marknadsmässiga köp av fastigheter för jord- och skogsbruksändamål med en genomsnittlig köpeskilling av 1 808 000 kr. Ett ovägt medelvärde för köpeskillingskoefficienten var 1,62 **(tabell 10.12)**.

Om statistiken

Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna

Värdet av landets samlade produktion redovisas i nationalräkenskaperna i form av bruttonationalprodukten.

Produktionen redovisas på dels näringsliv och hushåll, dels offentliga myndigheter. Nationalräkenskaperna redovisar även uppgifter om försörjningsbalansen och nationalinkomsten och dess användning. SCB svarar för redovisningen av nationalräkenskaperna.

Näringsgrensindelningen ansluter sig till SNI 2007 (standard för svensk näringsgrensindelning 2007). Jordbruk räknas till ekonomisk aktivitet enligt SNI 01, dvs. förutom egentligt jordbruk med husdjursskötsel även trädgårdsbruk, pälsdjursskötsel, hästavel, renskötsel, biodling, jakt m.m. Jordbrukets inkomster av skogsbruk och fiske ingår inte och inte heller veterinärverksamhet och vissa offentliga myndigheters konsulttjänster i jordbruket.

Bruttonationalprodukten (BNP) till marknadspris beräknas som summan av förädlingsvärdena (kostnaderna för arbetskraft samt företagens driftsöverskott brutto) från samtliga näringsgrenar. Beräkningarna av produktionen inom jordbruket baseras huvudsakligen på Jordbruksverkets EAA-kalkyl.

EAA – Ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn

EAA är ett räkenskapssystem för jordbruket som baseras på European System of Integrated Economic Accounts (ESA), ett redovisningssystem som följer FN:s rekommendationer för nationalräkenskaper.

EAA följer principen att all jordbruksproduktion skall ingå och avsikten med kalkylen är att beräkna värdet av all produktion och alla kostnader för denna produktion för att kunna upprätta en resultaträkning. För detta finns en förteckning över de produktionsgrenar och andra aktiviteter som anses vara karaktäristiska för jordbruket och som därför skall ingå i beräkningarna, oavsett på vilken typ av företag produktionen sker. EAA är en kalkyl för jordbrukssektorn men innefattar inte jordbrukarhushållens intäkter från annan verksamhet, såsom från skogsbruk eller anställning.

Intäkter från och kostnader för försäljning av vidareförädlade produkter skall i princip inte ingå i EAA. För företag som har flera produktionsprocesser vertikalt integrerade, exempelvis djuruppfödning och gårdsslakteri med försäljning, gäller således att enbart intäktsvärdet från och kostnaderna för primärproduktionen av jordbruksprodukter skall ingå i EAA. Inte heller ingår förädlade mjölkprodukter.

I EAA utgörs undersökningspopulationen av alla företag som bedriver växtodling på friland (inkl. trädgårdsodling) eller under glas, husdjursskötsel, uppfödning av hästar eller sällskapsdjur (dock ej för eget privat bruk), biodling, renskötsel, pälsdjursskötsel, uppfödning av vilt i hägn eller entreprenadtjänster åt andra jordbruksföretag. Utöver detta kan sådana verksamheter ingå som intäkts- eller kostnadsmässigt ur statistiksynpunkt inte kan skiljas från jordbruksverksamheten. Sådana verksamheter benämns ”Sekundära ej särskiljbara icke-jordbruksaktiviteter”. För Sverige ingår här väsentligen maskintjänster utanför sektorn, såsom snöröjning åt kommuner.

EAA bygger till största delen på sammanställningar och bearbetningar av redan befintligt statistikunderlag, såsom lantbruksregistret (LBR), skördestatistik, prisstatistik, slaktstatistik och bokföringsunderlag. Det primärmaterial som särskilt tas fram inom ramen för denna statistik är intäkter för trädgårdsnäringen samt arrendekostnader och avskrivningskostnader för maskiner och redskap.

Intäkter, kostnader och resultat på företagsnivå

Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU), som genomförs av SCB på Jordbruksverkets uppdrag, redovisar utvecklingen av lantbruksföretagens inkomst- och lönsamhetsförhållanden enligt företagsekonomiska principer. Resultaten från JEU används för jordbrukspolitiska ställningstaganden samt för rådgivning, undervisning och forskning.

Sverige skall som medlemsland i EU lämna uppgifter från JEU till EU:s företagsekonomiska system, Farm Accountancy Data Network (FADN). Uppgifterna i FADN används främst som underlag för jordbrukspolitiska beslut och för uppföljning av EU:s jordbrukspolitik CAP (Common Agricultural Policy).

JEU baseras på ett omfattande primärmaterial för ett urval av företag. Det består av bokföringsmaterial avseende inkomster och utgifter samt uppgifter om lager, inventarier och anläggningar. Resultaten redovisas nationellt som medeltal per företag efter riksområden, driftsinriktningar och standardiserat arbetsbehov (uttryckt i standardtimmar). Redovisningen på driftsinriktningar sker såväl enligt svensk typologi som enligt EU:s typologi.

Urvalet är ett stratifierat slumpmässigt urval av företag. Den urvalsplan som EU-kommissionen antagit för JEU har inneburit en successiv utökning av urvalet t.o.m. JEU 1998, då det var fullt utbyggt. Under uppbyggnaden av antalet företag har företagen i princip behållits utan utbyte, oavsett hur många år de deltagit, för att snabbt komma upp i den av EU-kommissionens angivna urvalsstorleken. I de följande undersökningsårgångarna har urvalet successivt förnyats.

Fr.o.m. JEU 1996 anpassades undersökningens datainnehåll till kraven för FADN. Denna anpassning innebär att beräkningarna av resultatet i jordbruket i princip enbart omfattar nominellt resultat till nukostnad. Dessutom redovisas ett modifierat nominellt resultat till anskaffningskostnad genom att alternativa beräkningar för avskrivningskostnader görs på anskaffningsvärden. För skogsbruket ändrades redovisningen till kontantredovisning vilket innebär att förändring i skogsförrådet inte beaktas i resultatet.

JEU förändrades i väsentliga delar under perioden 1995–1998, bl.a. som följd av anpassning till EU-Kommissionens FADN-system. För JEU 2007 ändrades metoden för värdering av byggnader vilket hade stor inverkan på avskrivningskostnaderna. Undersökningsresultaten för 2007 kan på grund av dessa ändringar bara jämföras bakåt t.o.m. JEU 1996 och med försiktighet när det gäller nettoresultat där avskrivningarna är medräknade. Under 2004 utökades urvalet för att även representera trädgårdsnäringen.

Härutöver bör vid jämförelser beaktas den statistiska osäkerheten till följd av urvalets begränsade storlek. Medelfelen för medeltalsskattningarna anges i redovisningen i Statistiska meddelanden. Det kan noteras att medelfelen för intäkter och driftskostnader totalt ofta ligger i storleksordningen 2–10 %. För skattningar av bruttoresultat ligger medelfelen för vissa grupper högre.

Jordbrukarhushållens inkomster

Undersökningen Jordbrukarhushållens inkomster genomförs, tillsammans med SCB, på uppdrag av Jordbruksverket. Den bygger på en sambearbetning mellan Lantbrukregistret (LBR) och den totalräknade inkomststatistiken (IoT). Från LBR hämtas uppgifter om vilka som var brukare vid lantbruksföretagen det aktuella året samt de uppgifter som behövs för att fördela brukarna på olika redovisningsgrupper. Från IoT, som innehåller uppgifter om hela Sveriges befolkning, hämtas uppgifter om inkomster, avdrag, skatter och sociala ersättningar.

Medelvärden per hushåll redovisas för ett stort antal ekonomiska variabler med fördelning på riksområden, storlek efter åkerareal, driftsinriktningar samt brukarens ålder. Vidare redovisas antalet hushållsmedlemmar för samma grupper, vilket möjliggör en beräkning av medelvärden per hushållsmedlem. Dessutom redovisas medelvärden för brukare och maka/make med uppdelning på kvinnor och män för några variabler.

I redovisningar avseende inkomståren till och med 1998 ingick endast brukaren och brukarens maka/make. Från och med inkomståret 1999 redovisas uppgifterna per hushåll med i princip samma definition av hushållet som i registret över totalbefolkningen (RTB). I RTB-hushållet ingår personer som är gifta med varandra (även registrerat partnerskap), sammanboende som har gemensamt barn och barn oavsett ålder som bor på samma fastighet som föräldrarna. RTB-hushållet kan bestå av maximalt två generationer. Denna förändring samt det från och med år 2000 nya sättet att producera Lantbruksregistret, vilket inneburit att andelen äldre brukare minskat, försvårar jämförelser med uppgifter avseende inkomståret 1999 och tidigare.

Prisindex

Jordbruksverket publicerar månatligen indextal över prisutvecklingen på jordbrukets område. Indexsystemet syftar främst till att möjliggöra jämförelser mellan jordbruksprodukternas prisutveckling i olika produktions- och handelsled. Fr.o.m. år 2009 publiceras indexserierna med 2005 som basår.

Följande indexserier ingår i indexsystemet:

1 Produktionsmedelsprisindex (PM-index)
2 Avräkningsprisindex (A-index)
3 Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel (PPI-J)
4 Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel (KPI-J)

Härutöver redovisas för jämförelser och analyser index för livsmedel i KPI.

Serierna 1 och 2 utarbetas av Jordbruksverket och 3 och 4 av SCB på uppdrag av Jordbruksverket. Indextalen skall i princip visa prisutvecklingen vid oförändrad kvalitet på de varor som prismäts. Höjda priser till följd av förbättrad varukvalitet skall således ej påverka index.

Basperiod för indextalen är år 2005. EU-medlemskapet 1995 har medfört att indexserierna 1–2 har förändrats såväl innehållsmässigt som metodmässigt. Vikterna i indexserierna 1–2 ändras inte längre årligen utan byts med vissa intervall, fastställda av EU.

Produktionsmedelsprisindex (PM-index) belyser prisutvecklingen för de produktionsmedel som används i jordbruket. Prismätningen sker för förnödenheter, tjänster, underhåll samt investeringar. Vägningstalen i produktionsmedelsprisindex baseras på den ekonomiska kalkylen (EAA) för jordbruket. Vid den löpande indexframskrivningen används i möjligaste mån de priser som möter jordbrukaren vid inköp av olika produktionsmedel. Priserna i EAA-kalkylen och produktionsmedelsprisindex redovisas exklusive mervärdesskatt.

Avräkningsprisindex (A-index) visar den genomsnittliga utvecklingen av producentpriserna på jordbruksprodukter i landet. Vägningstalen i A-index grundas på den ekonomiska kalkylen (EAA) för jordbruket. De i indexberäkningarna använda priserna skall i princip avse pris vid gård.

Producentprisindex för livsmedelsindu-

strin, jordbruksreglerade livsmedel (PPI-J) är en delserie av SCB:s producentprisindex (PPI) och mäter prisutvecklingen på de livsmedel som lämnar livsmedelsindustrin och avser jordbruksprodukter, vilka ingick i den tidigare jordbruksprisregleringen. I denna prisserie mäts inte prisutvecklingen för trädgårdsprodukter.

Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel (KPI-J) är en delserie av SCB:s konsumentprisindex (KPI) och följer utvecklingen på priserna till konsument på samma produkter som PPI-J. Här ingår inte heller prisutvecklingen för trädgårdsprodukter.

Konsumentprisindex (KPI) utarbetas månadsvis av SCB och mäter prisutvecklingen i detaljhandeln vid oförändrad levnadsnivå. Mervärdesskatten registreras i konsumentprisindex men inte i övriga indexserier (se även kapitel 19).

Arrendepriser

Arrendeprisundersökningar har genomförts intermittent av Jordbruksverket sedan 1995. Syfte och urvalsstorlek har varierat något över åren. I undersökningen för år 2010 var urvalet 1 800 jordbrukare vilka enligt Lantbruksregistret arrenderade åker **(tabell 10.9)**.

Priset på jordbruksmark

EU-inträdet innebar bl.a. önskemål om en statistisk redovisning av marknadspriserna på jordbruks- och åkermark. Regelbunden statistik avseende rena markpriser, uttryckt i kronor per hektar, hade tidigare inte framtagits för Sverige. Dock har vissa överslagsmässiga beräkningar gjorts av Jordbruksverket.

Köp av enbart jordbruksmark är så sällan förekommande att statistik baserad på enbart sådana köp skulle bli alltför bristfällig för statistisk redovisning. De flesta köp av jordbruksmark omfattar också andra ägoslag eller byggnader. Till grund för redovisningen i **tabell 10.11** ligger dels det prismaterial (köpeskillingsstatistik) som används av SCB vid beräkning av fastighetsprisutvecklingen, dels uppgifter om det totala fastighetsbeståndet.

Det använda prismaterialet begränsas till vanliga köp, vilka representerar marknadsvärdet enligt fastighetstaxeringslagen. Endast köp med en total areal på minst två hektar och en försäljningssumma under 10 miljoner ingår i bearbetningen. Vidare omfattar statistiken bara köp med köpeskillingskoefficienter i intervallet 0,5 – 6,0, vilket innebär att s.k. extrema köp inte tas med. Inte heller ingår köp med intressegemenskap (såsom mellan nära släktingar) eller köp där lösöre ingår i köpeskillingen.

För att uppskatta hur stor del av priset som kan hänföras till jordbruksmarken på fastigheten används relationen mellan taxeringsvärdet på jordbruksmarken och det totala taxeringsvärdet på fastigheten.

För att statistiken skall ge en rättvisande och representativ bild av markpriserna vid genomförda köp har använts s.k. efterstratifiering. Vid denna har använts uppgifter från det totala fastighetsbeståndet i taxeringsregistret.

Priser på lantbruksenheter

SCB upprättar årligen statistik över antalet lagfartsärenden samt över priserna på jordbruksfastigheter. Lagfartsstatistiken avser att belysa antalet ägarskiften och omsättningen för lagfarna fång av lantbruksenheter.

Den s.k. köpeskillingskoefficienten som redovisas i **tabell 10.12** utgör kvoten mellan köpeskilling och taxeringsvärde, vilket är det taxeringsvärde som sattes vid 2011 års fastighetstaxering för lantbruk. Den redovisas som ovägt medelvärde. Vid beräkningen av köpeskillingskoefficienten tas inte med s.k. släktköp, dvs. köp från föräldrar, far- eller morföräldrar eller från make/maka.

Annan publicering

Nationalräkenskaperna: Tabellen grundas på beräkningsunderlag från Nationalräkenskaperna vid SCB.

EAA: Statistiska meddelanden JO 45 SM 1102. Statistiken är tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats, www.jordbruksverket.se samt i Jordbruksverkets statistikdatabas eller

på SCB:s webbplats www.scb.se

Jordbruksekonomiska undersökningen: Nationellt publiceras JEU-resultaten i serien Statistiska Meddelanden, senast i JO 40 SM 1201. Redovisning lämnas för företag med kalenderåret som redovisningsperiod. Statistiken presenteras såväl med svensk typologi som EU:s typologi. I samtliga tabeller med den svenska typologin klassificeras företagen efter region samt storleksgrupp efter standardtimmar. I tabellerna med EU-typologi klassificeras företagen efter region samt storleksgrupp efter standardiserad intäkt.

Jordbruksekonomiska undersökningen publiceras också i Sveriges Statistiska Databaser (SSD) i anslutning till SCB:s webbplats www.scb.se samt i Jordbruksverkets statistikdatabas i anslutning till Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se.

Jordbrukarhushållens inkomster: Statistiska meddelanden, Jordbrukarhushållens inkomster 2010, JO 42 SM 1201. Statistiken är tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats, www.jordbruksverket.se samt i Jordbruksverkets statistikdatabas eller på SCB:s webbplats www.scb.se.

Prisindex: Prisindex och priser inom livsmedelsområdet, JO 49 SM 1202. Statistiken är tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats, www.jordbruksverket.se samt i Jordbruksverkets statistikdatabas eller på SCB:s webbplats www.scb.se.

Arrendepriser: Arrendepriser på jordbruksmark 2010, JO 39 SM 1101. Statistiken är tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats, www.jordbruksverket.se. Denna statistik publiceras vartannat år.

Markpriser: Priser på jordbruksmark 2010, JO 38 SM 1101. Statistiken är tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats, www.jordbruksverket.se.

Priser på lantbruksenheter: SCB, Statistiska meddelanden, BO 41 SM 1201. Statistiken är tillgänglig på SCB:s webbplats www.scb.se.

Figur 10A
Jordbrukets produktionsvärde till baspriser år 2010 i löpande priser
Output value in the agricultural sector at current basic prices

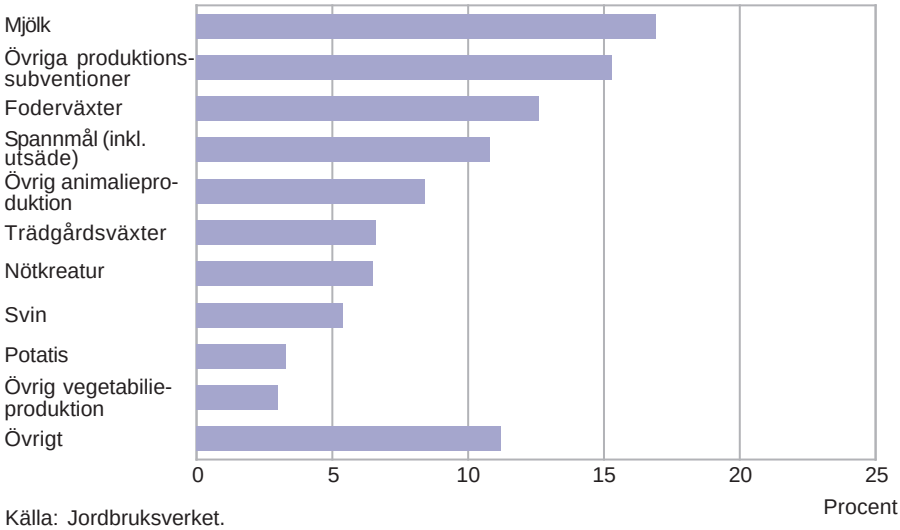

Källa: Jordbruksverket.

Figur 10B
Jordbrukets kostnader till baspriser år 2010 i löpande priser
Costs in the agricultural sector at current basic prices

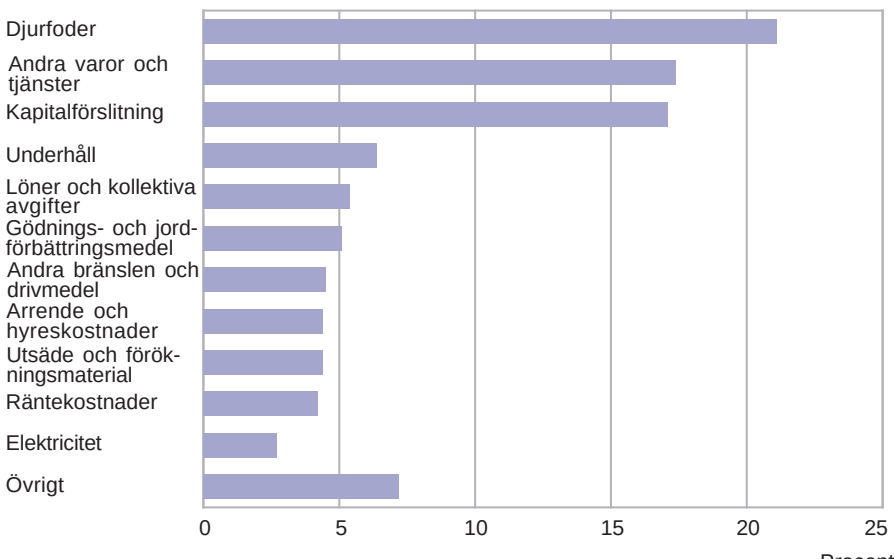

Källa: Jordbruksverket.

Figur 10C
Jordbrukets prisindex 2005–2011 (2005=100)
Agricultural price indices

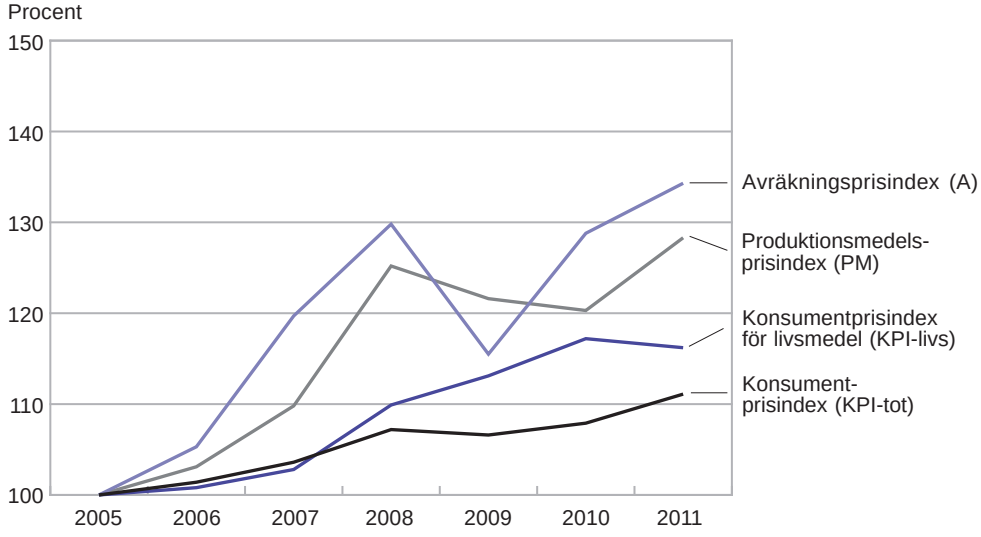

Källa: Jordbruksverket.

Figur 10D
Försålda lantbruksenheter[1] år 2011, köpeskilling medelvärde, 1 000-tal kr
Sold agricultural units, average market price

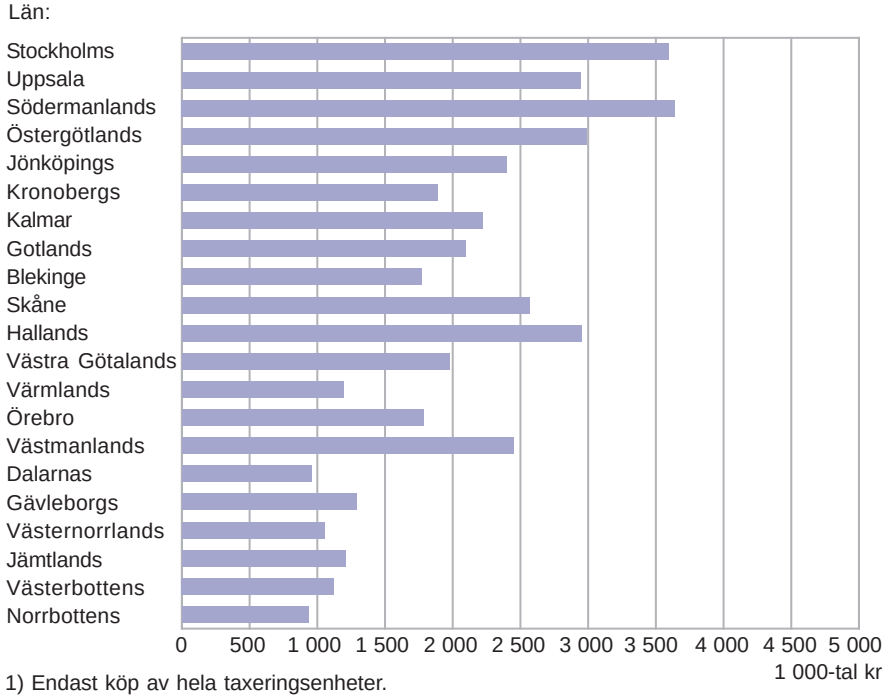

1) Endast köp av hela taxeringsenheter.

Källa: SCB, Fastighetspris- och lagfartsstatistik.

Tabell 10.1
Jordbrukets bidrag till bruttonationalprodukten till marknadspris 1993–2011 enligt ENS95. Löpande priser, milj. kr
Contribution to gross domestic product by agriculture according to ESA95. Current prices

År	Totala bruttonationalprodukten till marknadspris, miljoner kr	Jordbrukets bidrag till bruttonationalprodukten (jordbrukets förädlingsvärde till baspris)	
		Miljoner kr[1]	Procentuell andel[1]
2011*	3 495 066[1]	12 579	0,36
2010*	3 330 581[1]	10 948	0,33
2009	3 105 790[1]	10 955	0,35
2008	3 204 320	16 288	0,51
2007	3 126 018	15 814	0,51
2006	2 944 480	13 174	0,45
2005	2 769 375	14 404	0,52
2004	2 660 957	16 761	0,63
2003	2 544 867	16 628	0,65
2002	2 443 630	16 970	0,69
2001	2 348 419	16 235	0,69
2000	2 265 447	15 564	0,69
1999	2 138 421	15 763	0,74
1998	2 025 024	16 986	0,84
1997	1 932 988	17 141	0,89
1996	1 853 915	16 949	0,91
1995	1 809 575	19 458	1,08
1994	1 678 588	18 993	1,13
1993	1 572 541	18 636	1,19

1) Reviderade siffror.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

Tabell 10.2
Jordbrukets produktionsvärde, kostnader och nettoöverskott till baspriser för åren 2000–2010 i löpande priser, mkr
EAA (Economic Accounts for Agriculture) at basic prices 2000–2010 at current prices

EAA		2000[1]	2005[1]	2008[1]	2009[1]	2010*
01	**Spannmål (inkl. utsäde)**	**7 104**	**4 140**	**6 420**	**4 640**	**6 469**
02	**Industrigrödor**	**1 592**	**1 537**	**1 412**	**1 537**	**1 688**
02.1	Oljeväxtfrön och oljehaltiga frukter (inkl. utsäde)	362	420	804	787	1 093
02.2	Proteingrödor	146	89	62	76	103
02.4	Sockerbetor	1 076	1 011	533	662	484
02.9	Andra industrigrödor	7	17	13	12	8
03	**Foderväxter**	**5 215**	**4 601**	**6 552**	**6 811**	**7 536**
04	**Köks- och plantskoleväxter**	**2 848**	**2 990**	**2 923**	**3 218**	**3 442**
04.1	Färska grönsaker	1 249	1 498	1 342	1 495	1 683
04.2	Blommor och växter	1 600	1 492	1 580	1 723	1 759
05	**Potatis (inkl. utsäde)**	**1 183**	**1 234**	**1 805**	**1 645**	**2 003**
06	**Frukt**	**335**	**463**	**535**	**453**	**519**
09	**Andra växter och vegetabiliska produkter**	**37**	**42**	**73**	**89**	**99**
10	**Vegetabilieproduktion (01 till 09)**	**18 316**	**15 006**	**19 721**	**18 393**	**21 757**
11	**Djur**	**9 203**	**9 272**	**10 489**	**10 046**	**9 949**
11.1	Nötkreatur	3 909	3 638	3 933	3 651	3 928
11.2	Svin	3 335	3 399	3 696	3 568	3 272
11.3	Hästar och åsnor	547	594	649	666	553
11.4	Får och getter	150	155	161	177	181
11.5	Fjäderfä	868	909	1 354	1 283	1 323
11.9	Andra djur	394	577	697	700	692
12	**Animaliska produkter**	**11 229**	**11 158**	**12 844**	**11 001**	**12 460**
12.1	Mjölk	10 011	9 711	10 963	9 048	10 158
12.2	Ägg	808	878	1 354	1 399	1 514
12.9	Andra animaliska produkter	411	569	528	554	788
13	**Animalieproduktion (11+12)**	**20 432**	**20 430**	**23 334**	**21 047**	**22 408**
14	**Produktion av jordbruksvaror (10+13)**	**38 749**	**35 436**	**43 054**	**39 441**	**44 166**
15	**Produktion av jordbrukstjänster**	**938**	**2 488**	**2 702**	**2 646**	**2 528**
16	**Jordbrukets produktion (14+15)**	**39 687**	**37 924**	**45 756**	**42 087**	**46 694**

1) Reviderade siffor.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.2 (forts.)

EAA		2000[1]	2005[1]	2008[1]	2009[1]	2010*
17	**Sekundära icke- jordbruksaktiviteter (ej särskiljbara)**	**1 463**	**2 992**	**3 859**	**3 138**	**3 743**
18	**Jordbrukets produktion (16+17)**	**41 150**	**40 916**	**49 615**	**45 224**	**50 437**
19	**Total insatsförbrukning**	**27 878**	**29 254**	**36 027**	**34 602**	**36 360**
19.01	Utsäde och förökningsmaterial	1 633	1 619	1 954	1 812	2 280
19.021	Elektricitet	947	1 075	1 361	1 342	1 420
19.023	Andra bränslen och drivmedel	2 312	2 570	2 864	2 346	2 346
19.03	Gödnings- och jordförbättringsmedel	1 857	2 095	3 555	3 176	2 657
19.04	Växtskyddsmedel och bekämpningsmedel	866	633	761	829	858
19.05	Veterinärkostnader	237	307	357	350	375
19.06	Djurfoder	9 785	7 593	10 400	10 324	11 022
19.07	Underhåll av utrustning	2 462	2 224	2 317	2 331	2 565
19.08	Underhåll av byggnader	564	796	775	729	794
19.09	Jordbrukstjänster	938	2 488	2 702	2 646	2 528
19.095	Indirekt mätta finansiella tjänster (FISIM)	347	472	529	489	410
19.90	Andra varor och tjänster	5 932	7 383	8 452	8 228	9 104
20	**Förädlingsvärde brutto till baspriser (18-19)**	**13 271**	**11 662**	**13 588**	**10 622**	**14 077**
21	**Kapitalförslitning**	**5 885**	**6 677**	**8 027**	**8 629**	**8 920**
21.1	Utrustning	4 537	5 162	6 304	6 858	7 045
21.2	Byggnader	1 348	1 514	1 723	1 771	1 875
22	**Förädlingsvärde netto till baspriser (20-21)**	**7 387**	**4 985**	**5 562**	**1 994**	**5 157**
23	**Löner och kollektiva avgifter**	**1 841**	**2 459**	**2 472**	**2 714**	**2 804**
24	**Övriga produktionsskatter**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
25	**Övriga produktionssubventioner**	**3 421**	**8 357**	**9 385**	**9 476**	**9 168**
26	**Faktorinkomst (22-24+25)**	**10 807**	**13 341**	**14 947**	**11 470**	**14 325**
27	**Driftsöverskott / sammansatt förvärvs-inkomst (22-23-24+25)**	**8 966**	**10 882**	**12 475**	**8 756**	**11 522**
28	**Arrende- och hyreskostnader**	**1 259**	**1 815**	**2 003**	**2 082**	**2 314**
29	**Räntekostnader**	**2 513**	**2 502**	**2 822**	**2 597**	**2 192**
30	**Ränteintäkter**	**171**	**437**	**496**	**501**	**442**
31	**Företagsinkomst (27-28-29+30)**	**5 365**	**7 002**	**8 146**	**4 578**	**7 457**

Tabell 10.3
Intäkter, kostnader m.m. till nukostnader i jord- och skogsbruket 2009 och 2010. Redovisning för riksområden (RO) och riket, driftsinriktningar samt storleksklasser efter standardtimmar, kr per företag[1]
Receipts, costs etc. at current costs in agriculture and forestry. Data for major regions (RO) and the entire country, types of farming and size groups in standard man hours

	JEU 2009				JEU 2010			
	RO 1			RO 2	RO 1			RO 2
	Växtodlingsföretag		Mjölk-företag	Mjölk-företag	Växtodlingsföretag		Mjölk-företag	Mjölk-företag
	800–1 599	1 600–3 199	3 200–5 599	3 200–5 599	800–1 599	1 600–3 199	3 200–5 599	3 200–5 599
Jordbruket								
Intäkter								
Vegetabilier	235 700	738 100	72 500	20 200	307 000	936 300	110 400	29 900
Animalier	67 000	212 100	887 200	769 600	40 800	268 200	1 083 800	980 800
Övrigt	108 600	235 100	75 700	90 700	84 900	269 400	109 900	104 100
Direktersättningar	168 400	378 300	287 900	261 500	131 000	363 100	285 200	318 500
Summa intäkter	579 600	1 563 500	1 323 300	1 142 000	563 800	1 836 900	1 589 300	1 433 400
Kostnader								
Förnödenheter	240 000	606 600	477 600	412 200	192 500	546 600	426 200	383 600
Underhåll	64 700	133 800	80 400	84 800	62 000	131 700	97 700	94 300
Övrigt	145 000	328 600	387 800	349 900	115 400	346 000	417 300	370 000
Summa kostnader	449 700	1 069 000	945 800	846 900	370 000	1 024 300	941 200	847 900
Resultat före avskrivningar, arbets- o. arrendekostnader o. finansielltnetto	129 900	494 500	377 500	295 100	193 800	812 600	648 100	585 500
Arbetskostnader	11 800	81 600	43 700	29 500	8 300	90 000	57 400	35 800
Resultat före avskrivningar, arrendekostnader och finansiellt netto	118 100	412 900	333 800	265 600	185 500	722 600	590 700	549 700
Avskrivningar								
Ekonomibyggnader o. byggnadsinvent.	21 500	60 000	41 900	50 000	15 600	123 200	38 500	52 000
Markinvent. och markanläggn.	1 000	2 700	900	2 500	700	2 400	800	2 400
Maskiner och redskap	57 800	145 500	90 400	92 500	39 100	146 000	92 200	113 400
Summa avskrivningar	80 200	208 200	133 200	145 000	55 400	271 700	131 500	167 800

1) Företagen är klassade efter sin huvudsakliga driftsinriktning.

Källa: SCB, Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU).

Tabell 10.3 (forts.)

	JEU 2009				JEU 2010			
	RO 1			RO 2	RO 1			RO 2
	Växtodlingsföretag		Mjölk-företag	Mjölk-företag	Växtodlingsföretag		Mjölk-företag	Mjölk-företag
	800–1 599	1 600–3 199	3 200–5 599	3 200–5 599	800–1 599	1 600–3 199	3 200–5 599	3 200–5 599
Jordbruket								
Arrendekostnader	23 800	128 000	43 500	22 300	14 500	134 500	42 700	28 000
Resultat före finansiellt netto	14 100	76 700	157 000	98 300	115 600	316 400	416 500	353 900
Finansiellt netto	10 200	41 900	21 800	-12 300	7 400	67 800	9 500	-12 400
Resultat i jordbruket före ränta på eget kapital o. ersättn. för eget arbete	3 900	34 800	135 200	110 600	108 100	248 700	407 100	366 300
Skogsbruket								
Intäkter (exkl. värdeändr. skogförråd)	17 500	44 400	59 700	73 900	26 800	24 800	55 500	56 500
Kostnader	4 500	6 200	12 100	14 900	1 100	5 400	7 100	11 400
Resultat före avskrivningar, arbetskostnader och finansiellt netto	13 000	38 200	47 600	59 000	25 700	19 400	48 500	45 200
Arbetskostnader	4 700	6 800	1 300	1 700	1 600	5 800	500	3 300
Avskrivningar på maskiner och redskap	1 500	1 700	2 900	3 500	1 100	800	2 700	4 500
Resultat före finansiellt netto	6 800	29 700	43 500	53 800	23 000	12 700	45 200	37 400
Finansiellt netto	5 700	12 800	13 800	26 600	2 400	10 000	10 400	28 100
Resultat i skogsbruket före ränta på eget kapital o. ersättn. för eget arbete	100	10 600	29 700	27 200	20 000	-2 800	34 900	9 300
Resultat i jord- och skogsbruket före ränta på eget kapital och ersättning för eget arbete	4 000	45 400	164 900	137 800	128 100	245 900	442 000	375 600

Tabell 10.3 (forts.)

	JEU 2009				JEU 2010			
	RO 3	Riket			RO 3	Riket		
	Mjölk-företag	Mjölk-företag	Företag med köttdjur	Företag med svin	Mjölk-företag	Mjölk-företag	Företag med köttdjur	Företag med svin
	1 600–3 199	1 600–3 199	800–3 199	1 600–5 599	1 600–3 199	1 600–3 199	800–3 199	1 600–5 599
Jordbruket								
Intäkter								
Vegetabilier	16 400	18 800	47 900	119 900	13 900	17 400	25 100	144 400
Animalier	304 900	338 600	166 500	1 167 100	444 700	474 800	215 900	1 049 400
Övrigt	23 000	30 600	98 100	82 700	35 800	33 700	89 900	155 800
Direktersättningar	275 500	194 500	271 200	181 900	296 500	184 700	228 400	129 700
Summa intäkter	619 800	582 600	583 700	1 551 500	790 900	710 500	559 300	1 479 300
Kostnader								
Förnödenheter	188 200	188 100	152 500	723 800	182 400	178 700	102 200	622 000
Underhåll	48 000	43 200	54 100	67 700	55 900	45 700	64 700	74 300
Övrigt	198 800	197 500	199 200	372 600	241 200	215 900	185 000	377 400
Summa kostnader	435 100	428 800	405 900	1 164 000	479 400	440 300	351 900	1 073 700
Resultat före av-avskrivningar, arbets- o. arrendekostnader o. finansielltnetto	184 700	153 800	177 800	387 500	311 400	270 200	207 400	405 600
Arbetskostnader	400	1 600	7 200	26 100	500	2 300	3 400	19 800
Resultat före skrivningar, arrendekostnader och finansiellt netto	184 300	152 200	170 600	361 400	310 900	267 900	204 000	385 800
Avskrivningar								
Ekonomibyggnader o. byggnadsinvent.	21 200	21 400	30 500	80 600	25 900	25 400	24 600	86 100
Markinvent. o. markanläggn.	100	400	2 100	1 200	300	500	1 600	1 300
Maskiner och redskap	48 400	42 600	60 200	65 900	66 300	48 800	53 700	67 700
Summa avskrivningar	69 700	64 500	92 800	147 700	92 500	74 700	79 900	155 100

Tabell 10.3 (forts.)

	JEU 2009				JEU 2010			
	RO 3	Riket			RO 3	Riket		
	Mjölk-företag	Mjölk-företag	Företag med köttdjur	Företag med svin	Mjölk-företag	Mjölk-företag	Företag med köttdjur	Företag med svin
	1 600–3 199	1 600–3 199	800–3 199	1 600–5 599	1 600–3 199	1 600–3 199	800–3 199	1 600–5 599
Jordbruket								
Arrendekostnader	3 100	5 300	18 100	55 000	2 800	5 300	12 500	42 800
Resultat före finansiellt netto	111 400	82 500	59 700	158 700	215 600	187 800	111 600	188 000
Finansiellt netto	-8 100	-4 000	-500	32 500	-7 900	-5 200	-1 400	15 800
Resultat i jordbruket före ränta på eget kapital o.ersättn. för eget arbete	119 500	86 400	60 200	126 200	223 600	193 000	113 000	172 200
Skogsbruket								
Intäkter (exkl. värdeändr. skogförråd)	110 500	66 800	71 700	38 700	85 700	52 300	120 400	65 500
Kostnader	9 400	6 000	19 400	5 900	9 000	5 700	15 000	6 000
Resultat före avskrivningar, arbetskostnader och finansiellt netto	101 000	60 800	52 300	32 900	76 700	46 600	105 300	59 500
Arbetskostnader	–	–	2 000	–	–	–	2 300	1 000
Avskrivningar på maskiner och redskap	2 200	2 200	5 000	1 600	2 200	2 000	3 500	2 600
Resultat före finansiellt netto	98 900	58 600	45 300	31 300	74 500	44 600	99 600	55 900
Finansiellt netto	12 900	8 700	20 600	26 400	7 300	6 900	12 200	27 500
Resultat i skogsbruket före ränta på eget kapital o. ersättn. för eget arbete	86 000	49 900	24 600	4 900	67 200	37 700	87 400	28 500
Resultat i jord- och skogsbruket före ränta på eget kapital och ersättning för eget arbete	205 500	136 300	84 800	131 100	290 800	230 700	200 400	200 700

Tabell 10.4
Jordbrukarnas taxerade nettointäkter m.m. 2000–2010. Kronor per hushåll
The farmers' assessed net receipts from different sources of income. Average per household, SEK

Storleksgrupp, hektar åkermark	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Näringsverksamhet							
– 2,0	..	..	..	..	..	..	52 100
2,1– 5,0	13 500	18 100	19 600	21 300	23 100	23 000	25 900
5,1– 10,0	15 000	20 600	23 400	24 300	27 700	27 100	29 400
10,1– 20,0	23 700	29 800	32 900	35 800	39 000	39 500	42 700
20,1– 30,0	44 000	52 100	55 500	57 500	61 900	59 700	65 000
30,1– 50,0	77 000	83 700	84 900	89 500	94 100	87 000	95 300
50,1–100,0	122 800	135 200	134 700	144 600	149 600	138 400	155 800
100,1–200,0	145 600	171 000	168 600	188 300	192 400	182 200	203 500
200,1–	164 400	194 600	183 200	224 800	227 400	226 200	237 400
Samtliga	50 400	58 000	60 300	64 300	68 100	65 100	72 000
Tjänst							
– 2,0	..	..	..	..	..	..	363 700
2,1– 5,0	283 200	352 300	359 200	370 900	385 000	396 900	395 400
5,1– 10,0	272 900	333 900	340 200	349 700	361 900	371 000	376 000
10,1– 20,0	246 200	301 700	308 100	318 400	330 200	341 300	340 900
20,1– 30,0	215 400	266 500	275 900	284 600	295 200	306 100	309 500
30,1– 50,0	181 300	229 600	240 000	251 200	261 500	269 500	273 900
50,1–100,0	151 900	195 100	202 300	215 300	225 600	234 700	238 300
100,1–200,0	147 600	180 000	191 300	196 500	207 200	217 000	221 100
200,1–	138 900	176 000	190 700	195 300	210 200	215 700	224 000
Samtliga	226 400	283 300	290 300	301 800	313 800	324 100	326 400
Taxerad förvärvsinkomst[1]							
– 2,0	..	..	..	..	..	..	411 700
2,1– 5,0	335 900	365 000	373 600	386 900	403 500	415 400	416 800
5,1– 10,0	325 300	349 400	358 700	369 100	385 200	393 900	401 200
10,1– 20,0	307 200	327 000	336 700	349 800	365 300	376 800	379 700
20,1– 30,0	295 000	314 500	327 400	337 800	353 500	362 300	371 100
30,1– 50,0	289 300	309 400	321 100	336 600	352 200	353 100	365 800
50,1–100,0	305 900	326 200	333 000	355 700	371 700	369 600	390 600
100,1–200,0	329 400	346 300	355 400	380 200	395 700	395 300	420 500
200,1–	350 700	365 300	369 000	415 300	433 500	437 800	457 200
Samtliga	312 300	336 700	346 200	361 600	377 900	385 200	394 400
Nettoinkomst av kapital							
– 2,0	..	..	..	..	..	..	12 400
2,1– 5,0	1 600	7 700	16 400	19 100	8 400	8 400	9 300
5,1– 10,0	4 800	13 900	21 900	21 200	15 700	11 500	12 700
10,1– 20,0	11 800	21 300	29 300	33 300	22 600	17 900	17 900
20,1– 30,0	19 000	30 100	38 300	40 400	30 800	20 700	22 600
30,1– 50,0	29 200	39 300	45 400	50 800	41 000	30 500	29 200
50,1–100,0	34 900	46 000	50 100	61 800	49 200	34 500	36 500
100,1–200,0	43 100	50 500	60 500	70 600	54 300	39 600	42 200
200,1–	54 600	67 600	68 800	80 500	65 200	60 200	56 200
Samtliga	18 200	25 700	33 300	37 300	27 200	20 500	21 200

1) Taxerad förvärvsinkomst utgörs av summan av inkomst av näringsverksamhet och tjänst minskad med allmänna avdrag.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Jordbrukarhushållens inkomster.

Tabell 10.5
Jordbrukarhushållens taxerade inkomster av näringsverksamhet och tjänst, nettoinkomst av kapital samt hushållsinkomst före och efter transfereringar år 2010. Medeltal i kronor per hushåll
The farmers' assessed income from business (incl. agriculture) and employment, net income from capital and household income before and after transfers. Average per household, SEK

Område	Taxerad inkomst av		Netto-inkomst av kapital	Hushållsin-komst före skattefria transfere-ringar och skatter m.m.	Positiva ej skattepliktiga trans-fereringar	Skatter och övriga negativa transfe-reringar	Hushålls-inkomst efter transfe-reringar
	Närings-verksam-het	Tjänst					
Län							
Stockholms	79 900	321 300	24 500	418 200	9 200	112 100	315 300
Uppsala	89 500	316 600	23 700	417 300	10 900	107 500	320 700
Södermanlands	88 900	309 300	23 000	415 300	10 100	107 700	317 700
Östergötlands	95 900	297 100	28 500	413 300	10 900	102 500	321 600
Jönköpings	83 300	342 800	28 000	448 200	11 700	109 000	350 800
Kronobergs	67 100	334 200	28 600	423 600	10 700	102 500	331 700
Kalmar	93 500	300 900	30 000	422 600	11 000	103 500	330 000
Gotlands	87 800	258 000	15 800	349 100	13 200	88 100	274 200
Blekinge	65 700	315 800	25 600	403 000	10 400	99 400	314 000
Skåne	90 900	314 400	21 700	416 500	11 000	102 900	324 700
Hallands	74 300	322 200	20 600	409 300	10 500	97 600	322 100
Västra Götalands	64 900	333 700	19 100	409 000	10 300	101 800	317 600
Värmlands	43 400	347 500	12 500	388 400	10 200	99 700	298 900
Örebro	65 400	341 400	16 500	408 100	9 600	105 900	311 700
Västmanlands	76 700	334 800	20 500	418 700	10 100	107 500	321 300
Dalarnas	52 200	336 300	19 200	392 900	9 500	101 900	300 400
Gävleborgs	62 600	319 800	16 600	385 300	10 800	97 900	298 200
Västernorrlands	49 300	355 800	20 300	407 100	10 000	106 200	310 900
Jämtlands	58 700	305 700	20 200	371 000	10 300	94 100	287 200
Västerbottens	47 300	366 700	17 900	414 100	10 000	107 100	317 100
Norrbottens	49 700	344 800	12 900	393 100	9 000	100 800	301 400
Hela riket							
2010	72 000	326 400	21 200	409 300	10 500	102 700	317 100
2010 tidigare LBR-def.	73 200	324 400	21 600	408 800	10 500	102 500	316 800
2009	65 100	324 100	20 500	390 100	11 000	105 300	295 800
2008	68 100	313 800	27 200	398 100	10 800	114 600	294 300
2007	64 300	301 800	37 300	397 400	12 100	116 000	293 500
2006	60 300	290 300	33 300	377 200	11 600	116 500	272 300
2005	58 000	283 300	25 700	358 800	11 400	111 900	258 300
2004	59 300	265 900	23 100	337 400	11 600	110 900	238 000
2003	58 600	258 100	18 200	320 800	11 900	105 900	226 800
2002	57 600	246 100	19 700	313 900	11 900	100 300	225 400
2000	50 400	226 400	29 000	298 800	10 700	104 000	205 500

Källa: Jordbruksverket och SCB, Jordbrukarhushållens inkomster.

Tabell 10.6
Jordbrukets prisindex 2005–2011 (2005=100)
Agricultural price indices

Index	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Produktionsmedelsprisindex							
Total insatsförbrukning	100,0	103,2	110,4	128,3	122,1	119,9	124,4
Investeringsvaror och -tjänster	100,0	103,0	107,7	113,4	119,5	121,6	123,9
Totalt	100,0	103,1	109,8	125,2	121,6	120,3	128,3
Avräkningsprisindex							
Vegetabilier	100,0	108,9	139,3	136,7	117,7	138,2	147,3
Animalier	100,0	103,0	107,5	125,5	114,2	123,0	126,3
Totalt	100,0	105,3	119,7	129,8	115,5	128,8	134,3
Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel							
Vegetabilier	100,0	101,1	109,7	125,2	121,7	120,9	131,5
Animalier	100,0	100,5	102,6	113,7	112,0	112,6	116,5
Totalt	100,0	100,7	104,9	117,3	115,2	115,3	121,2
Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel							
Vegetabilier	100,0	100,0	103,7	114,4	116,1	116,8	120,2
Animalier	100,0	100,7	101,9	110,1	112,5	113,3	115,2
Totalt	100,0	100,5	102,5	111,5	113,7	114,5	116,8
Konsumentprisindex							
Livsmedel, totalt	100,0	100,8	102,8	109,9	113,1	117,2	116,2
Totalt	100,0	101,4	103,6	107,2	106,6	107,9	111,1

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.7
Priser på traktorer, drivmedel, vegetabilier och animalier 1990–2011, kr
Prices of tractors, fuel, vegetables and animal products

Varuslag	1990	1995	2000	2005	2009	2010	2011
Traktorer, kr/st	250 000	..	418 000	480 000	698 000	..	..
Drivmedel, kr/100 liter							
Dieselolja	277	329	572	772	836	906	1 030
Vegetabilier, kr/100 kg							
Vete[1]	133	118	97	91	114	162	179
Råg[1]	143	110	91	90	81	124	166
Korn[1]	133	111	89	82	89	131	151
Havre[1]	132	107	88	82	77	109	138
Potatis för stärkelse	57[2]	56	50	46	50	46	45
Sockerbetor	29	42	38	42	28	24	24
Vetekli	179[3]	127	123	150	168	155	197
Melass	169	126	102	135	230	209	214
Animalier, kr/100 kg							
Kött av							
Storboskap	2 545	2 295	1 829	1 831	1 967	2 185	2 343
Mellankalv	2 882	2 502	1 850	1 835	2 035	1 947	2 082
Spädkalv	1 621	1 638	115	150	150	150	150
Häst	1 344	607	702	614	514	529	531
Får (inkl. lamm)	2 205	1 764	1 778	2 043	2 325	2 281	2 345
Slaktsvin	1 487	1 325	1 102	1 080	1 321	1 181	1 048
Slaktkyckling[4]	975	773	663	650	859	859	955
Mejerimjölk, kr/100 kg	297	308	306	283	299	345	356
Ägg, kr/100 kg[5]	..	..	..	837	1 239	1 220	1 299

1) Vid leveransort för vara av normalkvalitet. Fr.o.m. juli 1995 pris vid 14 % vattenhalt samt för normalvete vid 11 % proteinhalt. Dessförinnan pris vid 15 % vattenhalt. Årsmedelpriser beräknas som sammanvägda månadspriser med avseende på levererade kvantiteter.
2) Uppgifterna för 1990 avser även potatis för råsprit.
3) År 1990 är ej jämförbart med senare år p.g.a produktbyte.
4) T.o.m. 1996 för djur med vikten 1,3 kg, därefter 1,7 kg.
5) Sammanvägt pris på A-ägg från burhöns och A-ägg från frigående höns.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.8
Indextal för delposter i avräkningsprisindex 2005–2011 (2005=100)
Producer price index. Indices for subtotals

Varuslag	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Spannmål	100,0	114,1	192,1	167,7	113,7	162,2	188,3
Matpotatis	100,0	152,5	189,9	216,8	170,8	197,3	194,9
Annan potatis	100,0	97,7	98,6	104,3	109,5	98,8	96,9
Sockerbetor	100,0	71,4	65,1	63,6	64,8	57,7	56,7
Oljeväxtfrö o. oljehaltiga frukter	100,0	109,4	152,7	154,8	126,1	183,7	190,5
Mjölk	100,0	98,9	108,3	127,9	105,5	122,5	128,8
Ägg	100,0	107,3	117,7	144,4	144,6	143,0	150,1
Storboskap	100,0	108,7	106,6	120,3	107,0	118,4	125,1
Kalv	100,0	102,8	107,0	127,0	109,1	106,5	103,4
Får och getter	100,0	100,2	100,9	108,1	106,8	106,9	107,9
Svin	100,0	100,2	97,6	110,9	121,2	109,8	97,3
Frukt och grönsaker	100,0	106,0	108,0	114,6	111,0	123,7	119,2
Blommor och plantskoleväxter	100,0	102,4	101,8	102,7	106,3	109,8	106,8

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.9
Genomsnittliga arrendepriser för jordbruksmark med och utan gratisarrenden samt för åkermark 2010, kr per hektar
Average rent for agricultural land and for arable land

Område	Län	Genomsnittliga arrendepriser för		
		jordbruksmark		åkermark
		inkl.gratis-arrenden kr/ha	exkl.gratis-arrenden kr/ha	inkl.gratis-arrenden kr/ha
Sydsverige	K,M	2 955	3 031	3 331
Västsverige	N,O	1 353	1 372	1 438
Småland med öarna	F,G,H,I	955	985	1 030
Östra Mellansverige	AB,C,D,E,T,U	1 340	1 357	1 401
Norra Mellansverige	S,W,X	557	661	562
Norra Sverige	Y,Z,AC,BD	244	399	250
Hela riket		1 391	1 467	1 507

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.10
Utvecklingen av arrendepriser 1994–2010 (1994=100)
Rent for agricultural land, indices

Område	Län	1994	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Sydsverige	K,M	100	102	119	153	153	181	185	195	200
Västsverige	N,O	100	100	124	127	129	164	170	148	158
Småland med öarna	F,G,H,I	100	104	133	130	140	155	160	166	177
Östra Mellansverige	AB,C,D,E,T,U	100	103	121	140	142	164	167	181	184
Norra Mellansverige	S,W,X	100	100	139	130	131	134	135	162	168
Norra Sverige	Y,Z,AC,BD	100	98	115	176	183	111	116	124	138
Hela riket		100	102	122	136	138	160	164	168	176

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.11
Genomsnittliga priser på jordbruksmark[1] 1995–2010, 1 000-tal kr per hektar
Average prices on agricultural land

Område	Pris per hektar (vägt medelvärde)								Antal försäljn. 2010	Försåld areal, ha 2010
	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010		
Produktionsområden										
Gss	25,8	40,1	67,2	88,5	90,1	97,6	94,6	100,3	146	1 025
Gmb	13,8	22,8	47,9	50,2	58,6	51,7	63,4	60,5	220	1 969
Gns	13,3	20,1	33,2	37,2	44,0	53,6	47,3	50,9	189	1 910
Ss	8,7	13,9	25,2	30,1	32,1	39,7	38,6	40,8	269	2 545
Gsk	9,1	14,2	26,1	27,9	29,8	30,9	33,3	31,6	750	4 606
Ssk	5,4	6,5	14,6	15,4	18,7	19,4	20,9	21,1	289	1 435
Nn	2,9	3,0	8,1	8,4	9,2	10,8	12,4	11,3	407	1 873
Nö	2,2	3,2	6,4	6,6	8,8	9,5	8,5	9,8	285	1 614
Hela riket	10,8	16,8	31,1	34,3	36,6	40,2	39,8	40,7	2 555	16 977

1) Avser både åker- och betesmark.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.12
Försålda lantbruksenheter[1] 2011
Sold agricultural units

Område	Samtliga lagfarna köp (ej släktköp)			
	Antal köp	Köpeskilling medelvärde, 1 000-tal kr	Taxeringsvärde[2] medelvärde, 1 000-tal kr	Köpeskillings-koefficient[3], ovägt medel-värde
Län				
Stockholms	52	3 593	2 282	1,87
Uppsala	72	2 944	2 042	1,56
Södermanlands	49	3 642	2 338	1,72
Östergötlands	66	2 988	1 935	1,56
Jönköpings	143	2 395	1 610	1,57
Kronobergs	159	1 891	1 389	1,50
Kalmar	87	2 219	1 510	1,60
Gotlands	58	2 094	1 262	1,84
Blekinge	60	1 769	1 337	1,44
Skåne	335	2 567	1 705	1,62
Hallands	109	2 950	1 958	1,69
Västra Götalands	496	1 974	1 301	1,59
Värmlands	284	1 195	795	1,69
Örebro	124	1 787	1 217	1,62
Västmanlands	33	2 449	1 777	1,45
Dalarnas	211	955	673	1,63
Gävleborgs	144	1 292	902	1,55
Västernorrlands	244	1 053	727	1,66
Jämtlands	163	1 210	800	1,71
Västerbottens	225	1 123	839	1,51
Norrbottens	121	933	597	1,77
Hela riket				
2011	3 235	1 808	1 221	1,62
2010	3 238	1 844	1 038	1,94
2009	2 766	1 768	1 044	1,86
2008	3 267	1 677	1 021	1,80
2007	3 800	1 657	788	2,24
2006	3 316	1 526	812	1,99
2005	3 465	1 335	797	1,81
2004	3 093	1 167	460	2,61
2003	3 064	1 082	465	2,40
2002	2 944	1 030	458	2,30
2001	2 938	1 010	466	2,22

1) Endast köp av hela taxeringsenheter.
2) Taxeringsvärde enligt fastighetstaxering för lantbruk 2011. För åren 2001–2004 avses basvärdet enligt 1998 års fastighetstaxering. För åren 2005–2007 avses taxeringsvärdet enligt 2005 års fastighetstaxering. För åren 2008–2010 avses taxeringsvärdet enligt 2008 års fastighetstaxering. Fr.o.m. 2011 avses taxeringsvärdet enligt 2011 års fastighetstaxering.
3) Se texten sidan **177**.

Källa: SCB, Fastighetspris- och lagfartsstatistik.

11 Ekologisk produktion

I kapitel 11 redovisas uppgifter om ekologisk odling inom jordbruk och trädgårdsodling samt ekologisk djurhållning. Viss arealstatistik samt ersättningar redovisas även i kapitel 9.

Sammanfattning

Den ekologiska produktionen

I landsbygdsprogrammet finns målet att 20 % av Sveriges jordbruksmark ska var omställd eller under omställning till ekologisk produktion vid utgången av 2013. Målet uppfylls inte ännu då andelen ekologiskt odlad jordbruksmark år 2011 uppgick till 15,7 %. Den omställda arealen för ekologisk produktion uppgick till 12,6 % av den totala jordbruksmarken och areal under omställning till 3,1 %.

Ekologiskt jordbruk innebär odling och djurhållning där man strävar efter miljöhänsyn, resurshushållning och en hög självförsörjningsgrad. Både vad gäller växtnäring och foder utnyttjar man på platsen givna och förnybara resurser. Kemiska bekämpningsmedel och lättlöslig mineralgödsel används inte i ekologisk odling. Växtskydd baseras istället på varierad växtföljd. Vallen med sin blandning av gräs- och kvävefixerande baljväxter spelar en avgörande roll för växtnäringsförsörjningen. Tillsammans med en anpassad jordbearbetning och mekanisk ogräsbekämpning är växtföljden viktig för att hålla ogräsen på en hanterbar nivå. Inom den ekologiska djurhållningen anpassas djurtätheten till gårdens förmåga att producera foder.

Alla EU-länder är skyldiga att upprätta ett särskilt kontrollsystem för ekologiska produkter. Jordbruksverket är ansvarig myndighet, men kontrollen av ekologisk primärproduktion har delegerats till kontrollorgan med rätt att certifiera ekologiska lantbrukare. År 2011 fanns tre godkända kontrollorgan med verksamhet inom jordbruksområdet i Sverige; Kiwa Aranea AB, SMAK AB och HS Certifiering AB. Dessutom fanns kontrollorganet Valiguard AB som enbart certifierade förädlade livsmedel och importerade produkter.

Certifierade ekologiska produkter kan vara märkta med KRAV, Demeter eller EU:s logotyp för ekologiska produkter. KRAV:s och Demeters regler uppfyller EU-reglerna för ekologisk produktion och är i vissa avseenden strängare. Vid biodynamisk odling (Demeter) används biodynamiska preparat för att stimulera jordens och växternas biologiska förhållanden. Produkter som odlats ekologiskt men inte certifierats eller fortfarande är under omställning får inte säljas med ekologisk märkning.

Uppgifterna i detta kapitel finns redovisade med två definitioner. I **tabellerna 11.1–11.3** redovisas uppgifter om certifierade arealer och djur. I de övriga tabellerna avser uppgifterna i stället arealer där lantbrukaren sökt miljöersättning för ekologisk odling, vid jordbruksföretag som ingår i Lantbruksregistret.

Ekologiskt odlade arealer som certifieras

I **tabell 11.1–11.3** återges delar av den officiella statistiken rörande ekologisk växtodling. Det bör påpekas att siffrorna inte är helt jämförbara med uppgifterna enligt Lantbruksregistret. T.ex. ingår arealer vid jordbruksföretag som inte ingår i Lantbruksregistret. Uppgifterna för år 2011 är preliminära.

I **tabell 11.1** redovisas omställd areal och arealer under omställning till ekologisk produktion. Under 2011 ökade den omställda arealen med drygt 56 000 hektar eller med uppemot 2 procentenheter till 12,6 %. Samtidigt minskade arealen under omställning med drygt 14 000 hektar jämfört med 2010. Arealen under omställning uppgick till 3,1 % av landets jordbruksmark. Den totala arealen jordbruksmark som antingen var omställd eller var under omställning till ekologisk produktion uppgick

2011 till 480 600 hektar eller 15,7 % av den totala arealen jordbruksmark. Det innebär en ökning med 1,5 procentenheter jämfört med 2010.

I **tabell 11.2** redovisas omställd areal jordbruksmark fördelad på olika grödgrupper. Totalt var denna areal år 2011 uppemot 385 700 hektar. De arealmässigt största grödgrupperna var i fallande ordning ”Slåtter- och betesvall, grönfoder, majs och frövall”, ”Betesmark och slåtteräng” samt ”Spannmål” med odling på 52, 22 respektive 19 % av den omställda jordbruksmarken. ”Baljväxter” odlades på drygt 2 % av den omställda jordbruksmarken. Med baljväxter menas här ärter, åkerbönor m.m., konservärter och bruna bönor. De resterande grödgrupperna ”Andra växtslag”, ”Oljeväxter”, ”Potatis” och ”Trädgårdsväxter” och ”Energiskog” odlades på vardera mindre än 1 % av jordbruksmarken som ställts om till ekologisk produktion.

Ekologisk djurhållning

I **tabell 11.3** redovisas antal omställda ekologiskt producerade djur. Antalet mjölkkor och antalet am- och dikor ökade med nästan 12 respektive 16 % jämfört med 2010 och uppgick totalt till 44 100 respektive 56 500. Totala antalet nötkreatur var år 2011 drygt 253 000 djur. Även antalet får och getter ökade, med 8 respektive 24 %, jämfört med 2010 och rapporterades totalt till 109 200 respektive uppemot 1 700 djur. Antalet svin och fjäderfä minskade med 6 respektive 3 % jämfört med 2010. Totalt rapporterades antalet svin uppgå till 43 300 för år 2011 och av dessa var drygt 1 700 suggor. Uppgifter avseende slaktsvin och slaktkyckling rapporteras som antal producerade djur under ett år. Antal producerade slaktkycklingar rapporterades uppgå till 176 000. Totala antalet fjäderfä uppgick till 923 000 och av dessa var knappt 747 000 värphöns.

Ekologisk odling med miljöersättning

I **tabell 11.4–11.11** redovisas grödarealer, skörd per hektar och produktion för arealer med miljöersättning för ekologisk odling 2011. Ändrat insamlingssätt under år 2007 har medfört att en del av de arealer som odlats enligt reglerna för miljöersättningen för ekologisk odling inte längre finns med i redovisningen. För spannmål och de flesta andra grödorna är skillnaden dock marginell. Uppgifterna avser arealer vid jordbruksföretag som ingår i Lantbruksregistret. Den totala arealen med miljöersättning för ekologisk odling redovisas i kapitel 9 **tabell 9.4**. Där ingår även arealerna vid de jordbruksföretag som inte ingår i Lantbruksregistret.

I **tabell 11.4** redovisas spannmålsarealer med ersättning för ekologisk odling med uppdelning på produktionsområden och riket. Havre var den gröda som hade den största omfattningen av odlingen med 28 720 hektar, vilket var 1 630 hektar mer än 2010. Näst största gröda var blandsäd, inräknat såväl stråsädesblandningar som stråsäd/baljväxtblandningar. Arealen uppgick till 21 240 hektar. Vårkorn med miljöersättning för ekologisk odling odlades på 16 420 hektar. Höstvete odlades på 15 590 hektar, en ökning med 11 % jämfört med 2010. Vårveteareal en uppgick till 13 130 hektar, en ökning av arealen med 10 % jämfört med 2010. De största arealerna med ekologiskt odlad spannmål fanns i Götalands norra slättbygder, Svealands slättbygder och Götalands skogsbygder.

I **tabell 11.5** redovisas arealer med miljöersättning för ekologisk odling av ärter och åkerbönor. Den ekologiska ärtodlingen minskade under 2011 med 250 hektar jämfört med 2010 och odlades på 2 520 hektar. Odlingsarealen för åkerbönor ökade under 2011 för fjärde året i rad. Jämfört med 2010 ökade arealen åkerbönor med 1 130 hektar eller med 17 %, och uppgick till 7 650 hektar.

I **tabell 11.6** redovisas oljeväxtarealen med miljöersättning för ekologisk odling. Höstraps odlades på 1 490 hektar vilket var en minskning av arealen med 20 % jämfört med 2010. Vårraps och vårrybs odlades på 120 respektive 150 hektar. Höstrybsarealen minskade med 30 hektar under 2011 till 200 hektar. Även arealen för oljelin minskade under 2011 och uppgick till 160 hektar mot 240 hektar under 2010.

I **tabell 11.7** redovisas arealer med miljöersättning för matpotatis, potatis för stärkelse och sockerbetor. Matpotatisarealen uppgick

år 2011 till 940 hektar, en ökning med 10 % jämfört med 2010. Den ekologiska odlingen av potatis för stärkelse är relativt konstant och grödan odlades på 30 hektar under 2011. Odlingen av sockerbetor uppgick till cirka 300 hektar under 2005, men på senare år har ingen odling redovisats för grödan.

I **tabell 11.8** redovisas beräknad slåttervallareal med miljöersättning för ekologisk odling. Arealen uppgick år 2011 till drygt 208 000 hektar, en ökning med 3 % jämfört med föregående år. P.g.a. ändrat insamlingssätt för den ekologiskt odlade arealen är slåttervallarealuppgiften osäker. För slåttervall kan det röra sig om runt 5 % av den ekologiskt odlade arealen som sedan år 2007 inte längre syns i statistikunderlaget.

Ekologisk produktion

I **tabell 11.8–11.11** redovisas skörd per hektar och total produktion för arealer med miljöersättning för ekologisk odling, vid jordbruksföretag som ingår i Lantbruksregistret. All produktion på denna areal är inte certifierad för försäljning som ekologiskt odlade produkter.

I **tabell 11.8** redovisas skörd av slåttervall från arealer med miljöersättning för ekologisk odling vid företag som ingår i Lantbruksregistret. Den totalt inbärgade skörden för 2011 var 1,04 miljoner ton, fördelat på första skörd 0,62 miljoner ton och återväxtskörd 0,42 miljoner ton. P.g.a. ändrad redovisning av den ekologiskt odlade arealen är dessa uppgifter dock osäkra. Skörden per hektar uppgick på riksnivå till 4 990 kg per hektar. Av landets totala bärgade skörd av slåttervall var drygt 22 % ekologiskt odlad.

I **tabell 11.9** redovisas skörd *per hektar* för spannmålsgrödorna med uppdelning på produktionsområden och riket. Högst hektarskörd hade höstvete med 3 160 kg per hektar på riksnivå. Höstråg avkastade 2 100 kg per hektar. Vårvete och vårkorn nådde upp till 2 640 respektive 2 350 kg per hektar medan rågvete avkastade 3 010 kg per hektar. Både havre och blandsäd gav på riksnivå 2 480 kg per hektar vid ekologisk odling under 2011. Avkastningsnivåerna för de ekologiskt odlade spannmålsgrödorna var på riksnivå mellan 31 och 63 % lägre än motsvarande konventionella hektarskördar.

I **tabell 11.10** redovisas *totalskördar* från arealer med miljöersättning för ekologisk odling. Vid beräkning av total skörd används arealer som skördats som mogen gröda. Arealer som skördats som grönfoder ingår inte.

Totalskördarna ökade för flertalet av spannmålsgrödorna jämfört med 2010, med undantag för vårkorn och rågvete som uppvisade totalskördar i nivå med föregående år.

Av landets totala produktion av blandsäd var 38 % ekologisk odlad och av vårvete var 13 % ekologiskt odlad. För havre var motsvarande andel 9 %, för rågvete 7 % och för höstråg 4 %. Av den totala produktionen av vårkorn och höstvete var 3 respektive 2 % ekologiskt odlad.

Totalskörden av åkerbönor och ärter uppgick under 2011 till 23 000 respektive 4 500 ton (**tabell 11.11**). Totalskörden av ärter minskade med 10 % medan totalskörden av åkerbönor nästan fördubblades jämfört med föregående år. Störst totalskörd av åkerbönor uppmättes i Götalands norra slättbygder. Totalskörden för matpotatis var 12 700 ton, en ökning med 9 % jämfört med föregående år. För åkerbönor och ärter var 43 % respektive 11 % av den totala produktionen i riket ekologiskt odlad. För matpotatis var endast 2 % ekologiskt odlad.

Ekologisk trädgårdsodling

Den ekologiskt odlade arealen med trädgårdsprodukter för år 2008 redovisas i **tabell 11.12.** Frilandsarealen var 1 156 hektar, vilket motsvarade 9 % av trädgårdsodlingen på friland. Den ekologiskt odlade växthusytan var drygt 70 000 m^2 och motsvarade uppemot 3 % av den totalt odlade växthusytan i Sverige.

Om statistiken

Följande begrepp som används inom ekologisk odling kan behöva förtydligas:

Under omställning, omställningstid, omställd areal

De första åren en åker odlas enligt certifieringsreglerna får produkterna inte säljas som ekologiska. Dessa år kallas ”omställningsår” eller

karensår. På samma sätt är djurhållningen ”under omställning” innan produktionen efter omställningstidens slut får säljas med benämningen ekologisk. Under omställningstiden sker kontroll precis på samma sätt och enligt samma regler som för den omställda produktionen.

Miljöersättning för ekologisk odling

Statistik rörande ersättningarna för ekologisk odling tas fram av Jordbruksverket och redovisas översiktligt i kapitel 9. Arealer fördelade på grödor och produktion för dessa arealer redovisas i **tabellerna 11.4–11.11**.

Annan publicering

Statistik rörande ekologisk odling och djurhållning finns tillgänglig på Jordbruksverkets och Eurostats webbplatser; www.jordbruksverket.se och www.ec.europa.eu/eurostat.

Statistik om ekologisk växtodling med uppgifter om omställda arealer och arealer under omställning, redovisas fr.o.m. referensår 2010 i serie JO 10.

Slutlig statistik om skörd för ekologisk och konventionell odling redovisas i Statistiska meddelanden, serie JO 16.

Trädgårdsräkningar/-inventeringar som man numera inte skiljer på, genomförs vart tredje år och publiceras i serie JO 33.

Uppföljning av ekologisk produktion och offentlig konsumtion. 2010/11: RFRI, Riksdagstryckeriet 2010.

Tabell 11.1
Omställd ekologiskt odlad areal och areal under omställning
Fully converted area, area under conversion and total organic area

	Omställd areal		Areal under omställning		Summa	
	Hektar	Andel av total areal jordbruksmark, %	Hektar	Andel av total areal jordbruksmark, %	Hektar	Andel av total areal jordbruksmark, %
Hela riket						
2011*	385 652	12,6	94 974	3,1	480 626	15,7
2010	329 472	10,7	109 405	3,5	438 878	14,2
2009	302 790	9,8	82 274	2,7	385 064	12,5
2008	246 628	8,0	89 811	2,9	336 439	10,9
2007	234 429	7,5	73 844	2,4	308 273	9,8
2005	200 638	6,2	22 100	0,7	222 738	6,9

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 11.2
Omställd ekologiskt odlad jordbruksmark fördelad på olika grödgrupper, hektar
Fully converted organic areas for different groups of crops

	Summa omställd areal	Varav				
		Spannmål	Baljväxter	Oljeväxter	Slåtter- och betesvall, grönfoder, majs och frövall	Potatis
Hela riket						
2011*	385 652	71 907	8 253	2 502	202 366	967
2010	329 472	61 104	7 265	2 320	163 240	872
2009	302 790	63 374	6 667	1 744	142 347	903

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 11.2 (forts.)

	Varav					
	Energiskog	Trädgårds-växter	Andra växt-slag	Träda	Ospecifi-cerad åkermark	Betes-mark och slåtter-äng
Hela riket						
2011*	500	1 327	3 221	9 411	343	84 855
2010	190	1 239	279	8 522	8 427	76 015
2009	181	1 203	265	7 149	9 613	69 343

Tabell 11.3
Antal omställda ekologiskt producerade djur[1]
Number of organic livestock

	Nötkreatur	Varav		Får	Getter
		Mjölkkor	Am- och dikor		
Hela riket					
2011*	253 240	44 133	56 479	109 218	1 660
2010	221 165	39 559	48 721	101 075	1 343
2009	194 063	34 115	42 816	86 741	1 178
2008	141 825	..	..	57 091	965
2007	110 000	..	..	42 986	809
2005	..	22 321	13 433	34 700	377

1) Uppgifterna avser antal djur enligt kontrollorganens rapportering. Definitionsskillnader existerar mellan dessa uppgifter och uppgifterna om antal djur i kapitel 6, vilket gör att uppgifterna är svåra att jämföra.

Källa: Jordbruksverket och Eurostat.

Tabell 11.3 (forts.)

	Svin	Varav	Fjäderfä	Varav	
		Suggor		Värphöns	Slakt-kycklingar
Hela riket					
2011*	43 335	1 714	922 964	746 839	176 030
2010	46 073	1 817	947 086	761 952	185 020
2009	42 502	1 690	786 430	607 236	179 050
2008	32 187	..	676 310	..	..
2007	24 483	..	457 770	..	..
2005	27 299	1 139	410 919	365 332	..

Tabell 11.4
Spannmål 2011. Arealer med ekologisk odling[1], hektar
Cereals. Areas with cultivation in organic farming

Område	Arealer, hektar								
	Höst-vete	Vår-vete	Råg	Höst-korn	Vår-korn	Havre	Råg-vete	Blandsäd	
								Strå-säd	Balj-växter/ stråsäd
Produktionsområden									
Gss	450	580	190	..	750	470	250	170	340
Gmb	870	640	330	60	1 760	840	350	210	1 500
Gns	6 220	4 210	960	..	1 750	9 030	1 100	2 230	2 940
Ss	5 890	4 490	440	30	3 780	9 400	470	1 280	2 730
Gsk	1 290	1 340	170	..	2 680	4 650	440	1 370	2 770
Ssk	710	1 680	130	0	1 700	3 040	60	860	1 520
Nn	..	120	..	..	2 990	1 000	..	190	1 970
Nö	..	80	..	–	1 020	290	..	150	1 030
Hela riket									
2011	15 590	13 130	2 220	130	16 420	28 720	2 700	6 450	14 790
2010	13 990	11 910	2 140	190	17 900	27 090	3 170	5 940	16 070
2009	14 610	9 240	3 260	210	16 930	32 750	5 220	5 180	15 800
2008	12 850	9 870	2 560	110	17 490	33 230	4 100	4 360	13 290
2007	12 860	7 760	1 940	60	15 810	28 860	4 430	3 780	15 340
2005	12 600	10 510	2 800	50	21 670	33 520	4 280	4 300	14 640

1) Uppgifterna avser arealer med miljöersättning för ekologisk odling vid jordbruksföretag som ingår i Lantbruksregistret.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.5
Ärter och åkerbönor 2011. Arealer med ekologisk odling[1], hektar
Peas and field beans. Areas with cultivation in organic farming

Område	Arealer, hektar	
	Ärter	Åkerbönor
Produktionsområden		
Gss	70	200
Gmb	150	200
Gns	590	4 620
Ss	990	1 610
Gsk	260	780
Ssk	420	240
Nn	..	..
Nö	..	..
Hela riket		
2011	2 520	7 650
2010	2 770	6 520
2009	2 680	4 800
2008	2 600	4 400
2007	3 310	3 700
2005	5 500	4 300

1) Uppgifterna avser arealer med miljöersättning för ekologisk odling vid jordbruksföretag som ingår i Lantbruksregistret.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.6
Oljeväxter 2011. Arealer med ekologisk odling[1], hektar
Oilseed crops. Areas with cultivation in organic farming

Område	Arealer, hektar				
	Höstraps	Vårraps	Höstrybs	Vårrybs	Oljelin
Produktionsområden					
Gss	150	–	40	..	–
Gmb	310	..	..	..	..
Gns	520	..	–	..	90
Ss	300	50	130	20	..
Gsk	120	40	20	30	0
Ssk	100	..	..	40	..
Nn	..	..	–	..	..
Nö	..	–	–	..	–
Hela riket					
2011	1 490	120	200	150	160
2010	1 860	230	230	230	240
2009	1 390	260	80	320	110
2008	2 040	250	230	320	290
2007	2 000	340	280	700	550
2005	1 670	740	330	1 570	790

1) Uppgifterna avser arealer med miljöersättning för ekologisk odling vid jordbruksföretag som ingår i Lantbruksregistret.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.7
Potatis och sockerbetor 2011. Arealer med ekologisk odling[1], hektar
Potatoes and sugar beets. Areas with cultivation in organic farming

Område	Arealer, hektar		
	Matpotatis	Potatis för stärkelse	Sockerbetor
Produktionsområden			
Gss	90	..	–
Gmb	290	20	–
Gns	90	–	–
Ss	60	–	–
Gsk	130	–	–
Ssk	110	–	–
Nn	120	–	–
Nö	50	–	–
Hela riket			
2011	940	30	–
2010	850	30	–
2009	930	20	..
2008	890	30	..
2007	790	50	..
2005	960	70	320

1) Uppgifterna avser arealer med miljöersättning för ekologisk odling vid jordbruksföretag som ingår i Lantbruksregistret.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.8
Slåttervall. Första skörd, återväxt samt totalt inbärgad vallskörd 2011. Areal, hektarskörd och totalskörd vid ekologisk odling[1]
Temporary grasses. First cut, regrowth and total production.
Crop area, yield per hectare and total production in organic farming

Område	Antal företag	1:a skörd			Återväxt		Inbärgad vallskörd	
		Areal, hektar[2]	Total inbärgad skörd, ton[3]	Inbärgad skörd, kg/ha[3]	Total inbärgad skörd, ton[3,4]	Inbärgad återväxt, kg/ha[3,4]	Totalt inbärgad, ton[3]	Kg/ha[3]
Produktionsområden								
Gss	22	2 980	10 200	3 430	7 500	2 520	17 700	5 960
Gmb	29	15 430	37 000	2 400	49 700	3 220	86 700	5 620
Gns	53	32 430	102 600	3 160	108 200	3 340	210 800	6 500
Ss	67	39 460	109 700	2 780	74 700	1 890	184 400	4 670
Gsk	92	54 410	173 700	3 190	112 300	2 060	286 000	5 260
Ssk	51	26 250	69 600	2 650	36 300	1 380	105 900	4 030
Nn	53	27 360	91 300	3 340	26 300	960	117 600	4 300
Nö	24	10 010	25 800	2 570	7 800	780	33 500	3 350
Hela riket								
2011	391	208 330	620 200	2 980	419 700	2 010	1 040 000	4 990
2010	399	202 280	604 200	2 990	319 100	1 580	923 300	4 560
2009	403	203 480	557 300	2 740	343 800	1 690	901 100	4 430
2008	391	210 580	493 600	2 340	397 380	1 890	890 900	4 230
2007	412	222 820	613 800	2 760	222 600	1 000	836 400	3 750
2005	405	259 130	719 600	2 780	248 600	960	968 200	3 740

1) Uppgifterna avser arealer och skörd från arealer med miljöersättning för ekologisk odling vid företag som ingår i Lantbruksregistret.
2) Arealen slåttervall har skattats genom att minska den totala vallarealen med andelen betesvall.
3) Vattenhalt 16,5 %.
4) Återväxtskörden per hektar har beräknats utslagen på den totala slåttervallsarealen, dvs. hela arealen och ej enbart den där återväxten tillvaratas.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.9
Spannmål 2011. Hektarskörd vid ekologisk odling, kg/ha[1,2]
Cereals. Yield per hectare in organic farming

Område	Höst-vete	Vår-vete	Höst-råg	Höst-korn	Vår-korn	Havre	Råg-vete	Bland-säd
Produktionsområden								
Gss	..	2 910	..	..	3 300	3 420	..	..
Gmb	3 130	2 330	..	..	2 720	2 890	3 440	2 480
Gns	3 330	2 860	2 010	..	2 720	2 570	2 920	2 600
Ss	2 990	2 470	1 810	..	2 390	2 460	2 920	2 470
Gsk	3 060	2 790	..	–	2 490	2 490	2 350	2 550
Ssk	3 190	2 430	..	–	2 300	2 180	..	2 320
Nn	..	..	..	–	1 840	1 840	..	1 180
Nö	–	..	..	–	1 520	..	–	..
Hela riket								
2011	3 160	2 640	2 100	..	2 350	2 480	3 010	2 480
2010	2 940	2 490	2 120	..	2 210	2 130	2 690	2 350
2009	3 130	2 880	2 750	..	2 690	2 450	2 740	2 740
2008	3 700	2 620	3 050	..	2 660	2 350	3 790	2 480
2007	3 360	2 940	3 020	..	2 610	2 690	3 520	2 700
2005	3 440	2 720	3 060	..	2 300	2 120	3 750	2 630

1) Uppgifterna avser skörd från arealer med miljöersättning för ekologisk odling.
2) Vid 14,0 % vattenhalt.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.10
Spannmål 2011. Totalskördar vid ekologisk odling, ton[1,2]
Cereals. Total production in organic farming

Område	Höst-vete	Vår-vete	Höst-råg	Höst-korn	Vår-korn	Havre	Råg-vete	Bland-säd
Produktionsområden								
Gss	..	1 700	..	..	2 300	1 400	..	..
Gmb	2 500	1 300	..	..	4 200	2 000	1 200	2 200
Gns	20 500	12 200	2 000	..	4 400	21 400	3 500	10 200
Ss	17 800	11 300	800	..	8 900	22 000	1 300	5 700
Gsk	3 700	3 400	..	–	5 800	9 100	800	4 500
Ssk	2 100	3 600	..	–	3 800	5 700	..	2 900
Nn	..	..	..	–	5 000	1 400	..	300
Nö	–	..	..	–	1 400	..	–	..
Hela riket								
2011	48 200	33 600	4 600	..	35 700	63 500	8 000	26 500
2010	40 600	28 500	4 300	..	36 000	50 400	8 200	24 000
2009	45 100	26 200	8 800	..	41 500	73 600	13 600	22 900
2008	47 200	25 200	7 800	..	41 300	71 900	15 000	17 000
2007	43 100	22 200	5 700	..	37 400	73 100	15 200	23 100
2005	42 900	28 100	8 400	..	45 200	64 700	15 400	19 700

1) Uppgifterna avser skörd från arealer med miljöersättning för ekologisk odling. Areal skördad som grönfoder ingår ej.
2) Vid 14,0 % vattenhalt.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.11
Ärter, åkerbönor och matpotatis 2011. Hektarskörd vid ekologisk odling, kg/ha och total skörd, ton[1]
Peas, field beans and table potatoes. Yield per hectare and total production in organic farming

Område	Ärter[2,3]		Åkerbönor[2,3]		Matpotatis	
	Hektar-skörd, kg/ha	Total-skörd, ton	Hektar-skörd, kg/ha	Total-skörd, ton	Hektar-skörd, kg/ha	Total-skörd, ton
Produktionsområden						
Gss	..	..	..	..	..	..
Gmb	..	..	..	..	17 580	5 200
Gns	2 250	1 400	3 390	15 600	..	..
Ss	1 640	1 500	2 330	3 800	..	..
Gsk	..	..	2 880	2 000	10 110	1 100
Ssk	2 340	1 000	..	..	14 400	1 600
Nn	..	..	..	..	12 090	1 400
Nö	–	–	–	–	..	..
Hela riket						
2011	1 880	4 500	3 020	23 000	13 470	12 700
2010	1 810	5 000	2 060	13 100	13 580	11 700
2009	1 960	5 100	3 140	14 600	12 140	11 200
2008	1 920	4 800	2 210	9 600	15 970	14 300
2007	1 690	5 100	1 990	7 300	13 280	10 500
2005	2 120	11 400	1 960	8 100	11 200	10 800

1) Uppgifterna avser skörd från arealer med miljöersättning för ekologisk odling.
2) Vid 15,0 % vattenhalt.
3) Areal skördad som grönfoder ingår ej.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.12
Areal med ekologiskt odlade trädgårdsprodukter som odlas i växthus och på friland 2008
Areas for organically cultivated horticultural products in greenhouse and outdoor cultivation

Avser företag med minst 0,25 hektar frilandsareal eller 200 kvadratmeter växthusyta
Figures for holdings with at least 0.25 hectares outdoor cultivation or at least 200 square metres greenhouse area

Område	Växthusyta, m²	Andel ekologisk växthusodling, %	Frilandsareal, hektar	Andel ekologisk frilandsodling, %
Län				
Stockholms	16 055	6,5	13	15,8
Uppsala	2 707	11,6	6	5,3
Södermanlands	283	0,8	12	15,3
Östergötlands	3 647	3,1	15	3,0
Jönköpings	950	1,9	4	1,9
Kronobergs	360	1,9	4	5,3
Kalmar	1 070	2,4	33	3,8
Gotlands	5 600	17,8	333	42,7
Blekinge	15	0,0	16	3,3
Skåne	12 293	0,9	280	3,8
Hallands	420	0,2	13	2,1
Västra Götalands	14 783	8,7	127	14,7
Värmlands	940	3,3	23	10,3
Örebro	665	1,2	22	18,5
Västmanlands	–	–	7	22,9
Dalarnas	2 492	13,4	97	79,8
Gävleborgs	5 358	12,5	11	20,1
Västernorrlands	–	–	12	20,0
Jämtlands	1 900	16,2	31	48,7
Västerbottens	490	0,7	18	40,9
Norrbottens	19	0,0	80	43,3
Hela riket				
2008	70 047	2,6	1 156	9,0
2005	68 934	2,3	1 175	9,4
2002	62 012	1,8	964	7,3
1999	101 749	3,1	640	5,2

Källa: Jordbruksverket.

12 Jordbrukets miljöpåverkan

Jordbruket påverkar miljön på olika sätt. Vissa typer av påverkan upplevs som positiva (t.ex. på kulturlandskapet) medan andra upplevs som negativa eller skadliga. Det negativa är oftast kopplat till användning av olika naturresurser eller olika typer av utsläpp. I kapitel 12 redovisas statistik över kulturlandskapet och miljöpåverkande faktorer som växtskyddsmedels- och gödselmedelsanvändning samt utsläpp till luft och vatten orsakat av jordbruket.

Statistik över jordbrukets produktionsmedel – bl.a. viss statistik rörande försäljning av mineralgödsel och växtskyddsmedel – redovisas i kapitel 8.

Statistik rörande ekologisk odling och djurhållning redovisas i kapitel 11.

Sammanfattning

Kulturlandskap och biologisk mångfald

Det öppna, omväxlande odlingslandskapet med skog, betesmark och insprängd åker har formats av jordbruket under århundraden. Ängs- och betesmarker, dikesrenar, småvatten och åkerholmar är livsmiljöer för en stor biologisk mångfald. Under senare decennier har dock jordbruket medfört förändringar i landskapet och i livsmiljöerna för djur och växter. Åker och betesmarker har tagits ur bruk. Utvecklingen har fram till 1990-talet också gått mot ett mer enformigt landskap genom att småbiotoper som åkerholmar, dikeskanter och småvatten försvunnit.

Figur 12A visar att den utnyttjade arealen betesmark minskade – framförallt i skogsbygderna – fram till mitten av 1990-talet. Därefter ökade arealen igen fram till 2005, vilket hänger samman med de miljöstöd som finns för skötseln av dessa marker. På senare år har arealen minskat. En orsak är att definitionen av betesmark som ger ersättning skärpts. **Tabell 12.1** visar den regionala fördelningen av olika typer av betesmark. Stora arealer betesmark finns i Västra Götalands, Skåne och Kalmar län.

Tabell 12.2 visar hur miljöersättningarna fördelas på olika typer av stöd samt i vilken utsträckning miljömålen har uppnåtts. Genom en ändring av landsbygdsprogrammet höjdes ersättningsnivåerna inom flera miljöersättningar 2010. Det gör att prognosen för utbetalningarna för 2011 inom de flesta ersättningarna är högre än 2010. Vissa av åtgärderna har fortfarande låg måluppfyllelse och en trend som pekar mot att målet inte kommer att nås till 2013. Detta gäller bland annat miljöersättningarna för natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet, miljöskyddsåtgärder och minskat kväveläckage.

Det finns även en miljöersättning för utvald miljö, som länsstyrelserna och Sametinget mer självständigt kan utforma och prioritera mellan olika åtgärder. I utvald miljö ingår bl.a insatser för att anlägga och restaurera våtmarker samt restaurering av betesmarker och slåtterängar.

Växtnäring och markbördighet

Växtnäringsanvändning

Försäljningen av mineralgödsel (handelsgödsel) till jord- och trädgårdsbruk har minskat successivt sedan slutet av 1980-talet **(figur 12B).** Jämfört med 2010 ökade kväveförsäljningen 2011 med 1 %. Fosforförsäljningen ökade med 5 % och kaliumförsäljningen ökade med 7 % jämfört med 2010. Svavelförsäljningen ökade med knappt 3 % under samma period.

Den totala tillförseln av mineral- och stallgödsel till grödor som skördades 2009 uppgick enligt **tabell 12.3** till 201 000 ton kväve i

växttillgänglig form, 35 000 ton fosfor och 148 000 ton kalium. Detta är för fosfor en nedgång jämfört med 1995 års undersökning, medan kväve och kalium istället har en ökande trend. Drygt 78 % av det växttillgängliga kvävet tillfördes grödorna genom mineralgödselmedel medan huvuddelen av fosfor- och kaliumgödslingen, 72 respektive 86 %, skedde med stallgödsel. Tillförseln av kväve och fosfor per hektar är högst i de sydligaste länen medan kaliumgödslingen är högst i de djurtäta Smålandslänen. Gödslingsnivån hänger samman med vilka grödor som odlas men också med intensiteten i produktionen och åkermarkens egen bördighet.

Av **tabell 12.4** framgår att höstraps, majs och höstvete är de grödor som i medeltal får högst kvävegivor. Majs får även höga givor av fosfor och kalium, och så även potatis.

Tabell 12.5 visar att under 2009 gödslades 41 % av åkerarealen enbart med mineralgödsel och 13 % enbart med stallgödsel, medan 22 % av åkerarealen gödslades med både mineral- och stallgödsel. Återstående 24 % av arealen gödslades varken med stall- eller mineralgödsel. Andelen mineralgödslad areal var störst i de södra delarna av landet och i slättbygdsområdena medan andelen stallgödslad areal var störst i djurtäta områden i Götalands skogsbygder och nedre Norrland.

Organiskt avfall från samhället består bl.a. av avloppsslam från reningsverken samt avfall från livsmedelsindustrin, storkök och hushåll. Enligt **figur 12C** spreds 2010 runt 50 000 ton torrsubstans av slam på jordbruksmark, vilket var en ökning med 20 % jämfört med 2009.

Växtnäringsbalanser

I **tabell 12.6** redovisas näringsbalanser för jordbruksmarken enligt s.k. ”soil surface” bruttometod. Tillförsel av kväve till jordbruksmark sker genom mineral-, stall- och betesgödsel, jordförbättringsmedel, slam, utsäde, luftnedfall samt kvävefixering från baljväxter. Bortförseln består av de skördeprodukter som förs bort från fälten. Skillnaden mellan tillförsel och bortförsel benämns balans. Om balansen är positiv, har man ett överskott av näringsämnet i fråga som riskerar att ge miljöstörande ustläpp till luft och vatten.

Både kväve- och fosforöverskottet har på riksnivå minskat sedan 1995. Det minskade kväveöverskottet beror bl.a. på att tillförseln sjunkit något. Effektiviteten i kväveutnyttjandet ligger på 71 % och för fosforutnyttjandet på 94 %. Effektiviteten i näringsutnyttjandet har beräknats som bortförsel med skördeprodukter i procent av total näringstillförsel.

Kväve- och fosforläckage

Enligt riksdagens definition av det nationella miljökvalitetsmålet ”ingen övergödning” ska halterna av gödande ämnen i mark och vatten inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

Jordbruket står för 41 % av kväveläckaget till vatten från mänsklig verksamhet **(figur 12F)** och har därför en central betydelse för hur delmålet ska uppnås.

Under vattnets väg genom landskapet renas vattnet från en del kväve genom denitrifikation (omvandling till luftkväve), sedimentation och upptag i växter. Processerna benämns retention. Förlusterna från åkern benämns bruttobelastning och den del som når havet efter retention nettobelastning. Eftersom åkermarken är spridd över stora delar av landet varierar den andel av läckaget som når havet. Beräkningar från SMHI visar att 10–20 % av det kväve som läcker från åkrar på Småländska höglandet når havet medan det för åkermark i kustzonen kan vara 90 %.

Figur 12D visar på en läckageminskning mellan 1995 och 2009 på ca 10 %. Denna minskning har både samband med ökad andel vall och minskad spannmålsodling under perioden (se kapitel 3), men även med bättre kväveutnyttjande, dvs. en större andel av tillförd mängd kväve har tagits upp av grödan.

För övergödningen av sjöar och vattendrag i inlandet anses fosfor ha större betydelse än kväve. **Figur 12E** visar den beräknade *netto*belastningen av fosfor från mänsklig verksam-

het till vatten. Det framgår att jordbruket svarar för 44 % av den totala belastningen.

Ammoniakavgång

Vid hantering och lagring av stallgödsel liksom vid spridning av både mineral- och stallgödsel förloras kväve i form av ammoniak till luften. När djuren går på bete avgår dessutom ammoniak från djurspillningen. Ammoniaknedfallet kan vara både försurande och övergödande.

Jämfört med 1995 har utsläppen från jordbruket minskat med 25 %. För jordbrukssektorn, liksom även totalt, har därmed det tidigare miljökvalitetsdelmålet om en minskning mellan 1995 och 2010 med 15 % nåtts med god marginal.

Av total kvävemängd i gödseln utgör ammoniakavgången en ca 30-procentig förlust. Gödsellagring och spridning står för de största förlusterna men även i stallet är förlusterna betydande. Av jordbrukets totala ammoniakavgång kommer mer än 95 % från djurgödsel **(figur 12G)**.

Enligt SCB:s beräkningar har ammoniakavgången från jordbruket minskat med drygt 4 % mellan 2007 och 2009, främst beroende på minskat djurantal och därmed även den totala mängden gödsel de producerar. Jämfört med 1995 är minskningen 25 %. Eftersom även utsläppen från övriga sektorer, främst från transporter och industri, minskat beräknas den totala minskningen vara 22 % mellan 1995 och 2009.

Tabell 12.7 visar den regionala fördelningen av ammoniakutsläppen totalt och per hektar åker. I medeltal för riket är avgången ca 17 kg ammoniak per hektar, vilket omräknat till kväve blir 14 kg.

Kadmiumupplagring i åkermark

Kadmium ingår i råfosfat, som används vid tillverkning av fosforgödselmedel. Kadmium finns också i det slam som sprids på åkrarna för att öka avkastningen. En fortsatt upplagring av kadmium i åkermarken utgör ett hot mot åkermarkens långsiktiga användning för produktion av livsmedel. Viktiga processer i naturen kan skadas och upplagring av kadmium i jordbruksväxterna kan påverka människors hälsa.

Av **figur 12H** framgår att kadmiumfosforkvot i fosforgödselmedel minskat med omkring 53 % sedan 1999. Även halterna i slam har minskat, men kadmiumfosforkvoterna för slam var år 2009 ändå avsevärt högre än för fosforgödselmedlen. Den största tillförseln till åkermarken kommer nu från luftnedfallet.

Kalkningens omfattning framgår av **figur 12I**. Kalkning ökar markens pH, vilket gör att många växtnäringsämnen blir mer tillgängliga för växterna. Men om kalkprodukterna är förorenade av t.ex. tungmetaller, kommer en upplagring av dessa ämnen att ske i åkermarken.

Växtskyddsmedel

Jordbrukets användning av växtskyddsmedel kan bidra till ökade koncentrationer av oönskade ämnen i luft, mark och vatten. Miljöriskerna med jordbrukets växtskyddsmedel är beroende av ett flertal olika faktorer. Preparatens egenskaper, brukarens hantering och miljöbetingelserna på fälten är avgörande.

De växtskyddsmedelsrester som påträffas i naturen härstammar oftast från olämplig hantering vid påfyllning och rengöring av sprutan eller från vindavdrift vid spridningen. Vid besprutningen riskerar växtskyddsmedel även att hamna i fältkanter och vattendrag där växt- och djurliv påverkas negativt. Rester av växtskyddsmedel kan även finnas i spannmålsprodukter, frukt och grönsaker.

Den areal som behandlats med växtskyddsmedel minskade i början av 1990-talet, ökade sedan något för att återigen minska till 2006 (**tabell 12.9**). 1990-talets nedgång berodde främst på att jordbruksmark togs ur produktion p.g.a. den svenska jordbrukspolitiken. Uppgången berodde bl.a. på att delar av denna areal åter togs i produktion i samband med EU-inträdet. Variationen i väder och vilka grödor som odlas mellan olika år spelar också in. År 2010 var andelen behandlad areal knappt 50%.

Variationerna i behandlad areal mellan olika delar av landet är stora. De sammanhänger med regionala skillnader i klimat, grödfördelning och odlingsintensitet. Högst andel behandlad areal har Hallands, Uppsala och Örebro län (**tabell 12.9**).

Betydande skillnader i växtskyddsmedelsanvändningen föreligger också mellan gårdar av olika storlek. Bland jordbruksföretag med mer än 200 hektar åkerareal används ogräsmedel på 73 % av arealen medan motsvarande andel på gårdar med högst 20 hektar var 8 %.

Av lantbruksgrödorna är potatis den gröda som behandlas mest med *svampmedel*; 90 %. Risk för angrepp av bladmögel gör att potatisgrödorna tillförs flest hektardoser. För matpotatis ligger dosen på 2,44 kg/ha och för färskpotatis på 0,58 kg/ha (**tabell 12.10**). *Ogräsmedel* är dock den i särklass mest använda preparatgruppen, med stor andel behandlad areal i alla grödor utom slåtter- och betesvall.

Användningen av växtskyddsmedel i jordbruket kan mätas på olika sätt. I **tabell 12.8** och **figur 12J** redovisas beräknat antal försålda doser sedan mitten av 1990-talet. För varje preparat har den lämnade kvantitetsuppgiften dividerats med en dos uttryckt i liter eller kg per hektar. Uppgifter om dosens storlek har hämtats från preparatleverantörernas etiketter och informationsblad. Den erhållna kvoten är ett mått på hur många doser den sålda kvantiteten räcker till och därmed också ett mått på hur stor yta som kan besprutas en gång med den sålda mängden.

Av redovisningen framgår att antalet hektardoser ökat inom alla redovisade typer av växtskyddsmedel sedan mitten av 1990-talet.Under 2000-talet har det beräknade totala antalet doser varit relativt konstant med undantag för 2003 då en ökning redovisades följt av en minskning för 2004. Antal doser med svampmedel, (1 297 000) har minskat sedan 2009. Antalet doser med *insektsmedel* (421 000) har minskat jämfört med 2009. Antalet doser fördelade per hektar åker har minskat sedan 2009 och ligger på 1998 års nivå **(figur 12K)**.

Energianvändning

För att jordbruket skall kunna producera livsmedel och andra produkter krävs insatser av energi. En stor del av energiinsatserna kommer från fossila bränslen som olja, diesel och bensin. Användningen av fossila bränslen måste begränsas, dels för att den tär på lagerresurserna, dels för att förbränningen ger upphov till föroreningar som bidrar till övergödning, försurning och klimatförändringar. Föroreningarna består främst av svaveldioxid, kväveoxider och koldioxid (se Växthusgaser nedan).

Svaveldioxid

Utsläppen av svaveldioxid från jordbruket bidrar till försurningen av mark och vatten. De direkta utsläppen från jordbruket har minskat kraftigt sedan slutet av 1980-talet. Minskningen beror till stor del på övergång till mindre svavelhaltiga bränslen. Utsläpp av svaveldioxid från energianvändning i jordbruket var år 2009 på 167 ton, en ökning med 14 % jämfört med året innan (**figur 12L**).

Kväveoxider

Kväveoxiderna bidrar till övergödning och försurning av mark och vatten. Bl.a. bidrar jordbrukets användning av dieseldriva maskiner och traktorer till näringens andel av de totala utsläppen. Utsläppen av kväveoxider från direkt energianvändning i jordbruket har haft en minskande trend fram till 2007. År 2009 var utsläppen på 7 629 ton, vilket var i nivå med föregående år **(figur 12M)**.

Växthusgaser

Utsläpp av s.k. växthusgaser ökar atmosfärens förmåga att bibehålla värme på jordklotet och som följd härav stiger temperaturen. Jordbruket bidrar främst med tre typer av växthusgaser: koldioxid från åkermark och från förbränning av diesel och olja, metangas från husdjur samt lustgas (dikväveoxid) från åkermark.

Det övergripande miljökvalitetsmålet, Begränsad klimatpåverkan, hade ett delmål att de svenska utsläppen av växthusgaser som ett medelvärde för 2008–2012 ska vara minst 4 % lägre än utsläppen 1990. Detta mål har nu ersatts av ett etappmål för utsläpp av växtskyddsgaser, som säger att utsläppen för Sverige år 2020 bör vara 40% lägre än utsläppen år 1990 (för verksameter som inte handlar med utsläppsrätter). Det innebär att utsläppen av växthusgaser år 2020 ska vara ca 20 milj. ton

CO_2-ekvivalenter lägre för den icke handlande sektorn i Sverige i förhållande till 1990 års nivå.

De totala utsläppen i Sverige av växthusgaser uppgår 2010 till ca 66 milj. ton CO_2-ekvivalenter (exklusive CO_2 från sektorn ”markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk”). Av dessa svarar jordbruket för 15 % eller knappt 10 milj. ton (**figur 12N**).

Det är viktigt att påpeka att koldioxid från mulljordar inte ingår i den uppgiften då det utsläppet redovisas under markanvändningssektorn.

Gödselhantering

Gödselhantering ger upphov till metan och lustgas. De svenska utsläppen av växthusgaser från gödselhantering uppgick 2010 till ca 0,8 milj. ton CO_2-ekvivalenter. Sedan 1990 har utsläppen minskat med ca 22 %, bl.a. beroende på minskade gödselgivor **(figur 12N)**.

Idisslares tarmgaser

Vid matsmältningen hos idisslare bildas metan. I Sverige kommer utsläppen främst från nötkreatur. Utsläppen har minskat med ca 12% sedan 1990 p.g.a. minskat antal nötkreatur och uppgick 2010 till ca 2,7 milj. ton CO_2-ekvivalenter (**figur 12N**). Utsläppen har istället flyttat till de länder från vilka Sverige importerar kött, eftersom köttkonsumtionen inte minskar i takt med antalet nötkreatur, utan snarare ökar.

Arbetsmaskiner

Vid förbränning av fossila bränslen i arbetsmaskiner genereras utsläpp av koldioxid, metan och lustgas. 2010 uppgick utsläppen från arbetsmaskiner inom jordbruket, skogsbruket och fisket till ca 1,9 milj. ton CO_2-ekvivalenter. Detta är en ökning med ca 9 % sedan 1990 (**figur 12N**).

Jordbruksmark

Jordbruksmark kan både bidra till en ökad respektive minskad växthuseffekt genom att avge, respektive binda, koldioxid och kväve (som ger lustgas i atmosfären). Odling på organogena jordar, dvs. mulljordar, bidrar till ökade utsläpp medan odling på jordar med lägre mullhalt, som kan binda kol i marken, minskar utsläppen. Utsläppen från den del som redovisas under jordbrukssektorn uppgick 2010 till 4,4 milj. ton och har minskat med ca 12 % sedan 1990 (**figur 12N**).

Om statistiken

Kulturlandskap och biologisk mångfald

Uppgifter om arealen utnyttjad betesmark har under perioden 1995–1999 varje år ingått i lantbruksregistret. Fr.o.m. 2002 hämtas betesmarksarealen från IAKS (Jordbruksverkets administrativa register avseende arealbaserade stöd).

Statistik rörande miljöersättningar sammanställs varje år av Jordbruksverket på basis av gjorda ansökningar om stöd samt utbetalningar.

Landsbygdsprogrammet är ett viktigt instrument för att nå miljökvalitetsmålen och för att uppnå en positiv utveckling för jordbruket och landsbygden. Landsbygdsprogrammet gäller under perioden 2007–2013 och består av stödåtgärder eller ersättningsformer i tre olika axlar, där axel 2 avser att förbättra miljön och landskapet.

Växtnäring och markbördighet

Växtnäringsanvändning

Uppgifter om försäljning av mineralgödsel till jord- och skogsbruk insamlas årligen av SCB i samarbete med Jordbruksverket.

Uppgifter om användningen av mineral- och stallgödsel till olika grödor insamlas vartannat år av SCB genom telefonintervjuer med jordbrukare i den s.k. gödselmedelsundersökningen. Urvalet består av ca 4 000 jordbrukare.

Växtnäringsbalanser

Näringsbalansberäkningarna bygger på uppgifter från SCB:s gödselmedelsundersökning, som genomförs vartannat år. I beräkningarna används dessutom skördeuppgifter och olika data från Jordbruksverket, Sveriges Lantbruks-

universitet (SLU) och olika forskningsrapporter om t.ex. näringsinnehåll i stallgödsel, kvävenedfall och kvävefixering. Jämfört med tidigare publicerade resultat har beräkningarna anpassats till internationell metod, vilket innebär bruttotillförsel av kväve, dvs. ammoniakförluster från gödsel har inte dragits bort. Dessutom avser balanserna jordbruksmark (åker och betesmark) istället för att som tidigare, avse enbart åkermark.

Kväveläckage

Kväveläckaget från åkermark skattas med modellberäkningar av SMED (Svenska MiljöEmissionsData , ett samarbete mellan IVL, SCB och SMHI) och SLU på uppdrag av Naturvårdsverket utifrån data bl.a. från Jordbruksverket och SCB om grödarealer, skördar, gödselgivor och spridningstidpunkter för gödseln. Även väderuppgifter är viktiga indata i modellerna.

Nettobelastningen på havet, dvs. läckaget efter avdrag för retention, grundas på modellberäkningar, som utförs av SMED.

Ammoniakavgång

Beräkningarna av ammoniakavgången utförs av SMED och bygger på dataunderlag främst insamlat i SCB:s gödselmedelsundersökning. Beräkningsmetoderna har tagits fram av Naturvårdsverket och SCB i samråd med Jordbrukstekniska institutet (JTI) och Jordbruksverket. I beräkningsmodellerna utnyttjas bl.a. uppgifter om kväveinnehållet i förbrukade gödselmedel samt, för stall- och betesgödsel, uppgifter om antal djur, kväveproduktion per djurslag och lagrings- och spridningssätt för olika typer av gödselmedel. Dessutom används schablontal för ammoniakemissionen från olika gödselslag i stall vid lagring och spridning.

Kadmiumupplagring i åkermark

Uppgifter om kadmiuminnehållet i fosforgödsel har inhämtats av SCB från leverantörerna i samband med uppgifter om försålda mängder av mineralgödsel.

Statistiken rörande jordbrukets användning av slam samt kadmiuminnehållet i slam bygger på en totalundersökning (utförd av SMED) utifrån reningsverkens årsredovisningar, som i sin tur baseras på urvalsbaserade mätningar.

Statistik rörande kalkningen till åkermark baseras på försäljningen till jordbruket enligt en postenkät från SCB till de största tillverkarna, importörerna och återförsäljarna av kalkprodukter.

Växtskyddsmedel

Uppgifter om försäljningen av växtskyddsmedel insamlas årligen av Kemikalieinspektionen (KemI). På basis av dessa uppgifter har SCB sedan 1981 gjort beräkningar av det antal doser, mätt som liter eller kg preparat per hektar, som den till jordbruket sålda mängden räcker till. Jämförbarheten mellan åren är dock beroende av att förbrukarnas lagerhållning inte nämnvärt ändras från ett år till ett annat. Ökningen mellan 2002 och 2003 förklaras t.ex. hamstring.

SCB har på uppdrag av KemI då och då genomfört intervjuundersökningar om jordbrukarnas användning av kemiska växtskyddsmedel till olika grödor, senast 1998. Vintern 2010/11 genomfördes undersökningen på uppdrag av Jordbruksverket.

Energianvändning

Beräkningarna av utsläpp från jordbrukets energianvändning genomförs av SMED och grundar sig på användningen av olika energi- och bränsleslag i jordbruket.

Klimatgaser

Beräkningarna är gjorda enligt de riktlinjer som IPCC (Intergovermental Panel on Climate Change) utvecklat, men med anpassningar till svenska förhållanden.

Annan publicering

Underlaget till detta kapitel bygger på *Hållbarhet i svenskt jordbruk*, 2007(LRF, Jordbruksverket, Naturvårdsverket och SCB) och på uppgifter från olika Statistiska meddelanden:

Betesmarksarealer:
JO 10 SM, Jordbruksmarkens användning 2011
Utsläpp till vatten:
MI 22 SM, Utsläpp till vatten och slamproduktion 2010
Gödselmedel och kalk i jordbruket:
MI 30 SM, Gödselmedel i jordbruket 2008/09; Försäljning av mineralgödsel för jord- och trädgårdsbruk under 2010/11; Försäljning av kalk för jord- och trädgårdsbruk, sjöar, vattendrag och skog 2010
Kväve- och fosforbalanser:
MI 40 SM, Kväve- och fosforbalanser för jordbruksmark och jordbrukssektor 2009
Växtskyddsmedel:
MI 31 SM, Växtskyddsmedel i jord- och trädgårdsbruket 2010
Ammoniak:
MI 37 SM, Utsläpp av ammoniak till luft i Sverige 2009

Andra statistikproducenter
Naturvårdsverket: Rapport 5815, Näringsbelastning på Östersjön och Västerhavet 2006; Rapport 5247, Transport – Retention – Källfördelning 2002; Rapport 5248, Kväveläckage från svensk åkermark 2002; Rapport 5319, Ingen övergödning 2008; Internationell rapportering – slamstatistik 2004.
Jordbruksverkets årsredovisning för räkenskapsåret 2011.

Figur 12A
Areal betesmark 1990–2010
Permanent grassland

1 000-tal hektar

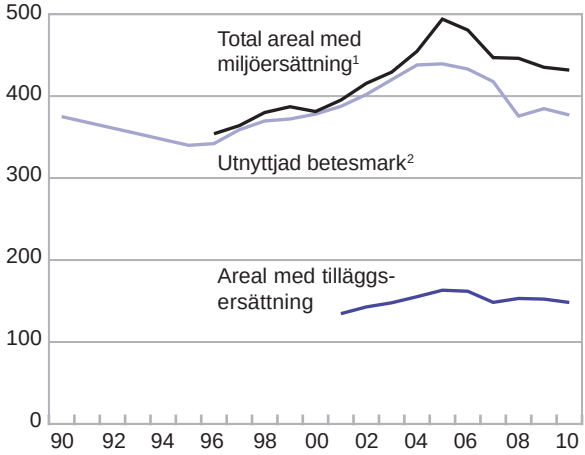

1) Här ingår utnyttjad betesmark samt alvar-, fäbod- och skogsbete.
2) Företag med mer än 2 ha åker t.o.m. 2004 och fr.o.m. 2005 även med mindre än 2 ha åker.

Källa: Jordbruksverket, SCB och Miljömålsportalen.

Figur 12B
Försäljning av mineralgödselmedel till jord- och trädgårdsbruket 1985–2011, 1 000-tal ton
Sale of fertilizers to the agricultural and horticultural sector

1 000-tal ton

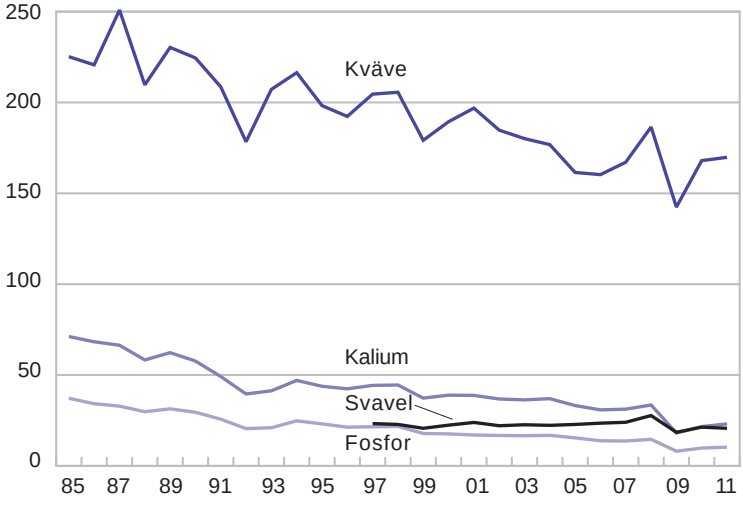

Källa: Jordbruksverket och SCB.

Figur 12C
Slam som återförts till jordbruket[1]
Sludge brought back to agriculture

1 000-tal ton ts[2]

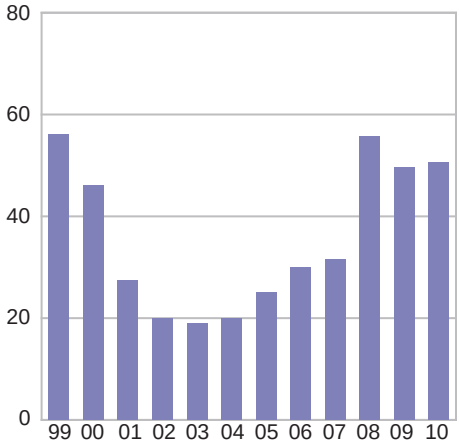

1) Från Sveriges rapportering enligt Slamdirektivet.
2) Torrsubstans.

Källa: Naturvårdsverket, Svenska MiljöEmissions-Data och SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12D
Kväveläckage från åkermarkens rot-zon, riket, 1 000-tal ton
Nitrogen leaching from arable land
1 000-tal ton kväve

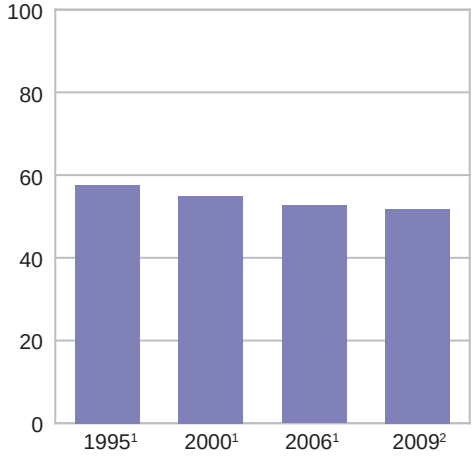

1) Enligt Miljömålsuppföljning, Rapport nr.21 och 22 (SMED på uppdrag av Naturvårdsverket).
2) Enligt Miljömålsuppföljning 2009 (SMED på uppdrag av Naturvårdsverket).

Källa: Naturvårdsverket och Svenska Miljö-EmissionsData.

Figur 12E
Nettobelastning på vatten av fosfor från mänsklig verksamhet, 2009
Net pollution load on water by phosphorus from human activities

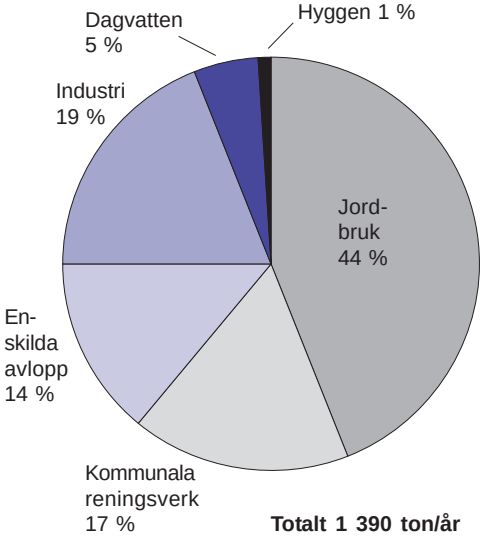

Källa: Naturvårdsverket och Svenska Miljö-EmissionsData.

Figur 12F
Nettobelastning[1] på havet av kväve från mänsklig verksamhet, 2009
Net pollution load on marine waters by nitrogen from human activities

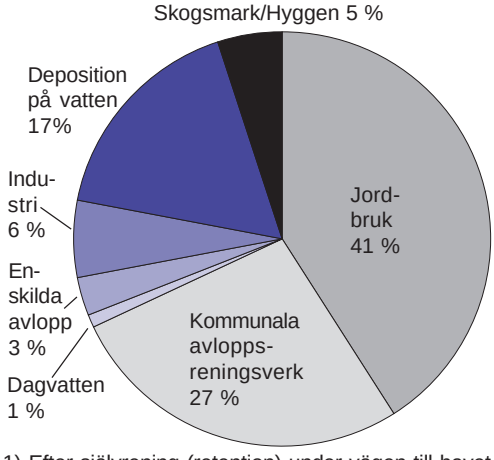

1) Efter självrening (retention) under vägen till havet.

Källa: Naturvårdsverket och Svenska Miljö-EmissionsData.

Figur 12G
Ammoniakavgång från jordbruket
Emission of ammonia from agriculture

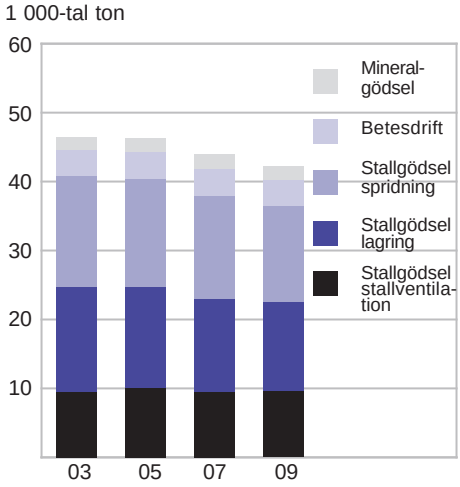

Källa: Naturvårdsverket, Svenska MiljöEmissions-Data och SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12H
Genomsnittligt kadmiuminnehåll i fosforgödsel och slam[1]
Mean content of cadmium in phosphorus manure and sludge

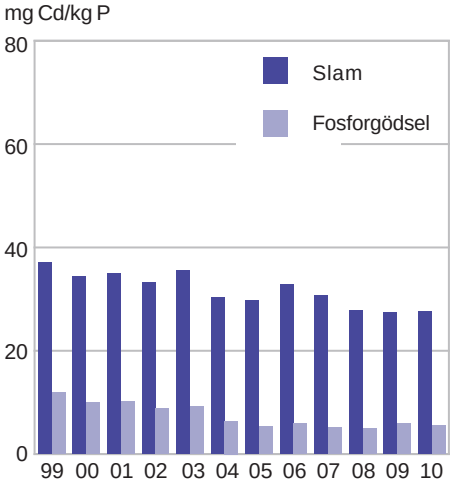

1) Från Sveriges rapportering enligt Slamdirektivet.

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12I
Kalkning av åkermark, kg CaO per hektar utnyttjad åkermark
Liming per hectare utilized arable land

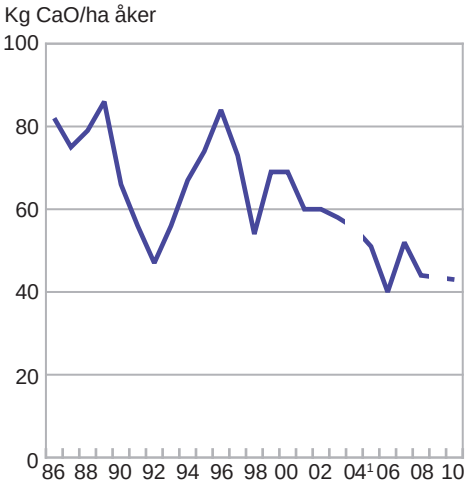

1) Ingen undersökning genomfördes 2004 och 2009.

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12J
Växtskyddsmedel i jordbruket, antal hektardoser 1998–2010[1]
Plant protection products in agriculture, number of doses per hectare

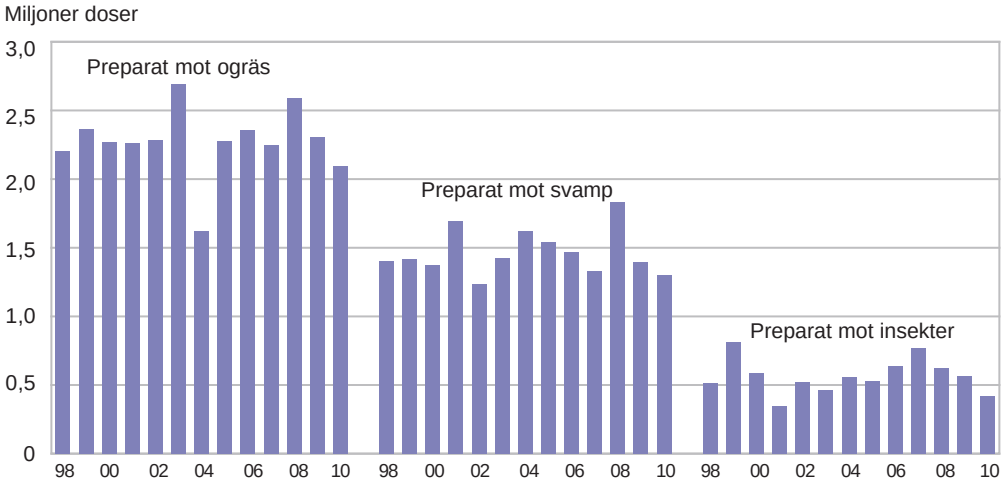

1) Inklusive betningsmedel.

Källa: Kemikalieinspektionen och SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12K
Växtskyddsmedel i jordbruket, antal hektardoser i relation till åkerarealen 1998–2010
Plant protection products in agriculture, number of doses per hectare in relation to the area of arable land

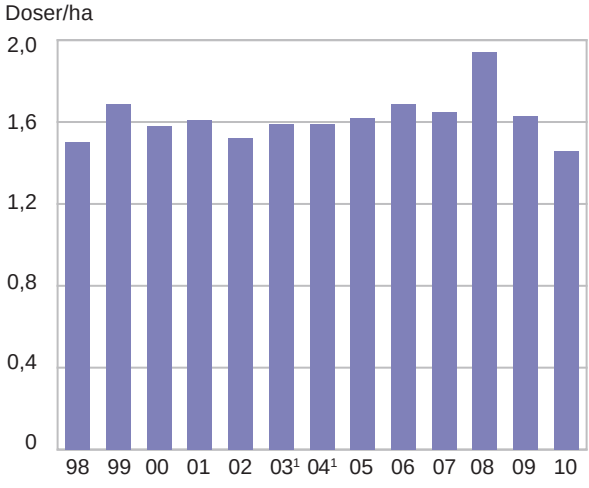

1) För både 2003 och 2004 anges genomsnittet för de två åren.

Källa: Kemikalieinspektionen och SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12L
Utsläpp av svaveldioxid från direkt energianvändning i jordbruket (inkl. trädgård)
Emission of sulphur dioxide from direct use of energy in agriculture (horticulture incl.)

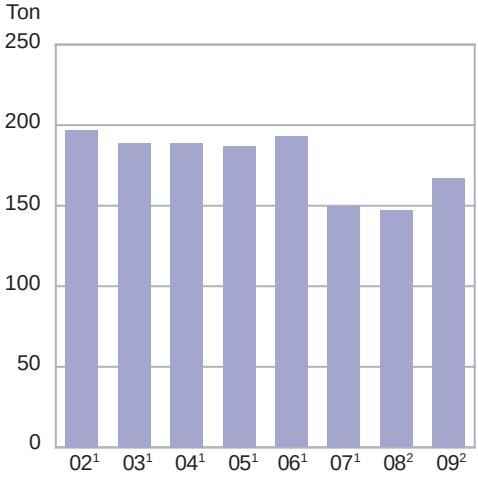

1) Enligt SNI92.
2) Enligt SNI2007.

Källa: SCB, Miljöräkenskaperna.

Figur 12M
Utsläpp av kväveoxider från direkt energianvändning i jordbruket (inkl. trädgård)
Emission of nitrogen oxides from direct use of energy in agriculture (horticulture incl.)

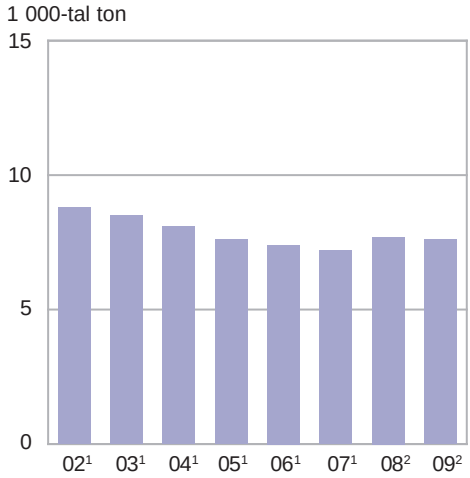

1) Enligt SNI92.
2) Enligt SNI2007.

Källa: SCB, Miljöräkenskaperna.

Figur 12N
Utsläpp av växthusgaser totalt och från jordbruket[1]
Emission of greenhouse gases, totally and from agriculture

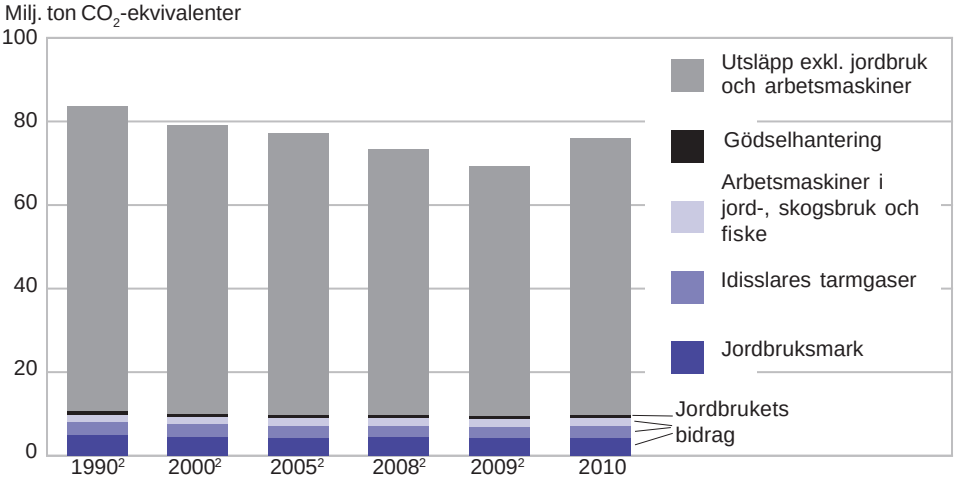

1) Utsläpp och upptag av växthusgaser från sektorn ”Markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk” är inte inkluderade.
2) Reviderade siffror.

Källa: SCB, Naturvårdsverket och Svenska MiljöEmissionsData.

Tabell 12.1
Areal betesmark 2011, hektar
Areas under pasture and meadow

Område; storleksgrupp	Betesmark	Slåtteräng	Skogsbete	Fäbodbete	Alvarbete	Mosaikbetesmark	Outnyttjad betesmark	Ospec. betesmark	Summa betesmark o slåtteräng
Län									
Stockholms	9 868	104	793	–	–	36	–	48	10 849
Uppsala	14 878	380	1 558	–	–	173	–	43	17 032
Södermanlands	15 905	345	397	–	–	162	–	36	16 845
Östergötlands	39 289	195	1 163	–	–	71	–	75	40 793
Jönköpings	38 779	147	157	–	–	–	–	116	39 199
Kronobergs	20 185	196	117	–	–	44	–	94	20 636
Kalmar	48 001	838	2 148	–	21 599	151	–	114	72 850
Gotlands	15 567	203	4 682	–	4 636	317	–	16	25 420
Blekinge	10 872	75	135	–	–	196	–	54	11 332
Skåne	54 351	1 998	40	–	–	42	–	241	56 672
Hallands	15 560	139	28	–	–	41	–	69	15 836
V:a Götalands	55 957	695	629	–	–	3 016	–	352	60 649
Värmlands	6 399	187	18	245	–	–	–	118	6 968
Örebro	8 365	182	166	–	–	9	–	53	8 775
Västmanlands	6 459	426	2	–	–	42	–	37	6 966
Dalarnas	4 605	139	147	6 959	–	1	–	57	11 908
Gävleborgs	3 815	132	39	1 949	–	–	–	67	6 004
Västernorrlands	2 441	93	22	203	–	–	–	87	2 846
Jämtlands	3 559	129	411	6 910	–	–	–	115	11 124
Västerbottens	1 323	144	382	276	–	–	–	55	2 180
Norrbottens	809	1 065	79	–	–	–	–	64	2 018
Produktionsområden									
Gss	16 607	879	0	–	–	11	–	89	17 587
Gmb	70 488	1 749	5 879	–	26 234	626	–	162	105 138
Gns	38 689	457	623	–	–	44	–	119	39 932
Ss	53 549	1 354	2 834	–	–	413	–	191	58 341
Gsk	166 320	1 297	2 516	–	1	3 196	–	702	174 032
Ssk	18 034	476	200	364	–	10	–	248	19 332
Nn	10 047	333	144	9 460	–	–	–	237	20 222
Nö	3 251	1 269	917	6 717	–	–	–	164	12 318
Storleksgrupp, hektar åkermark									
– 2,0	22 989	2 324	1 854	1 321	2 318	1 159	–	787	32 751
2,1 – 5,0	16 415	518	433	353	95	158	–	1 086	19 059
5,1 – 10,0	24 576	523	1 086	663	812	164	–	33	27 857
10,1 – 20,0	37 314	771	1 615	2 376	1 378	932	–	–	44 386
20,1 – 30,0	30 700	449	1 445	1 908	998	112	–	2	35 615
30,1 – 50,0	49 684	680	1 996	3 177	2 476	291	–	–	58 304
50,1 –100,0	82 234	968	2 267	4 521	6 970	516	–	–	97 476
100,1 –	113 074	1 579	2 418	2 224	11 189	967	–	3	131 454
Hela riket[1]									
2011	376 986	7 813	13 114	16 541	26 235	4 300	–	1 911	446 901
2010	384 701	7 982	11 732	18 708	23 078	3 833	–	1 874	451 908
Enl. tidigare LBR-def.									
2010	362 932	5 712	10 530	17 615	21 692	2 975	–	1 252	422 708
2009	375 654	5 676	11 297	18 167	23 788	–	–	1 719	436 301
2007	417 697	5 715	14 862	21 412	25 846	–	1 654	2 144	489 328
2005	439 304	5 688	14 519	21 938	23 738	–	2 535	5 783	513 505

1) Se bilaga 1, Lantbruksregistret, för jämförbarhet mellan åren.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 12.2
Anslutning till och måluppfyllelse i landsbygdsprogrammet[1], Förbättra miljön och landskapet
Connection to and target fulfilment for Rural Development Programme

Stödåtgärd	Omfattningsindikator	Prognos 2011	Mål år 2013	Måluppfyllelse 2011, %
Kompensationsbidrag	Antal ha	546 300	530 000	103
	Antal företag	18 900	20 200	94
Vallodling	Antal ha	925 800	900 000	103
	Antal företag	38 100	41 000	93
Betesmarker och slåtterängar	Antal ha	427 600	500 000	86
	Antal företag	34 400	38 000	91
	Antal fäbodar	220	230	97
Skötsel av våtmarker	Antal ha	7 200	11 300	64
	Antal projekt	2 070	2 000	103
Ekologiska produktionsformer	Antal ha	..	700 000	..
	Varav ha som får ersättning	429 400		
	Antal ha (ceritifierad)	..	640 000	..
	Varav ha som får ersättning	364 600		
	Antal djurenheter (certifierade eller under omställning)	208 500	150 000	139
	Antal djurenheter (totalt)	226 900	160 000	142
	Antal företag (certifierade eller under omställning)	5 400	12 000	45
	Antal företag (totalt)	7 700	21 000	41
Natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet	Antal ha	554 200	810 000	68
	Antal företag	12 000	15 000	80
Natur- och kulturmiljöer i renskötselområdet	Antal ha	3 200	2 500	127
	Antal förvaltare, organisationer och samebyar	341	200	171
Minskat kväveläckage	Antal ha	144 600	240 000	60
	Antal företag	6 300	10 000	63
Skyddszoner	Antal ha	11 700	9 000	130
	Antal företag	4 500	4 500	100
Miljöskyddsåtgärder	Antal ha	306 500	600 000	51
	Antal företag	2 700	10 000	27
Bruna bönor, Öland	Antal brukare	46	70	66
	Antal ha	652	700	93
Traditionella husdjursraser	Antal brukare	1 222	1 000	122
	Antal djurenheter	6 500	5 000	130
	Antal rasföreningar	12	15	80

1) Landsbygdsprogrammet axel 2, Förbättra miljön och landskapet 2007–2013.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 12.2 (forts.)

Stödåtgärd	Omfattningsindikator	Prognos 2011	Mål år 2013	Måluppfyllelse 2011, %
Utvald miljö				
Anläggning och restaurering av våtmarker	Antal ha	2 800	6 000[2]	46
	Antal företag	640	1 100	59
Damm som samlar fosfor	Antal ha	9	200	4
	Antal företag	11	1 000	1
Betesmarker och slåtterängar, restaurering	Antal ha	7 600	18 000[3]	42
	Antal företag	1 300	650	199
Betesmark som är stängslad med stängsel för rovdjur	Antal ha	1 400	1 300	109
	Antal företag	190	130	146
Reglerbar dränering	Antal ha	35	2 000	2
	Antal företag	4	100	4
Mångfaldsträda	Antal ha	1 077	5 000	22
Anpassade skyddszoner	Antal ha	185	5 000	4
Skogliga åtgärder	Antal skogsägare	2 826[4]	11 000	51

2) Målet gäller totalt antal hektar som anläggs eller restaureras under programperioden.
3) Restaurering av betesmarker och slåtterängar: Målet avser totalt antal hektar som restaureras under programperioden.
4) Avser antalet beslut.

Tabell 12.3
Förbrukning av växtnäringsämnen i mineral- och stallgödsel samt totalkväve i stallgödsel 2008/09
Consumption of plant nutrients in fertilizers and manure and of total nitrogen in manure

Område; storleksgrupp	Grödareal totalt, hektar	Areal gödslad med växtnäringsämnen från mineral- o./el stallgödsel						
		Kväve			Fosfor		Kalium	
		Gödslad areal, %	Växttillgängligt, kg/ha	Totalt kg/ha	Gödslad areal, %	kg/ha	Gödslad areal, %	kg/ha[1]
Län								
Stockholm	72 900	70	98	116	39	20	36	90
Uppsala	152 100	75	99	113	51	18	41	74
Södermanlands	115 100	71	107	126	40	22	36	91
Östergötlands	194 500	76	112	137	47	26	47	104
Jönköpings	87 800	79	99	168	72	33	73	189
Kronobergs	47 000	74	104	168	69	31	69	171
Kalmar	119 400	75	112	158	63	26	63	137
Gotlands	83 700	86	100	134	73	24	73	111
Blekinge	30 200	86	108	147	63	28	64	131
Skåne	443 900	87	130	151	61	25	62	87
Hallands	106 800	76	112	150	66	27	67	122
Västra Götalands	428 300	75	103	131	59	26	57	100
Värmlands	97 200	62	85	114	54	25	52	105
Örebro	96 200	74	96	116	64	21	61	70
Västmanlands	90 000	76	106	..	53	25	48	54
Dalarnas	56 300	66	82	114	59	21	59	101
Gävleborgs	64 500	61	80	120	54	23	54	118
Västernorrlands	48 800	51	98	..	43	29	43	176
Jämtlands	41 000	69	82	..	58	26	58	148
Västerbottens	64 200	68	89	133	54	25	54	138
Norrbottens	32 900	65	93	..	57	27	57	121
Produktionsområden								
Gss	327 400	88	135	150	61	24	61	75
Gmb	305 900	85	116	149	66	26	67	116
Gns	413 000	79	111	131	56	26	54	80
Ss	547 800	74	101	117	50	21	45	74
Gsk	455 500	73	99	153	63	29	64	157
Ssk	172 900	61	81	112	53	22	52	102
Nn	150 000	60	83	132	52	25	52	142
Nö	104 500	67	92	133	54	26	54	134
Storleksgrupp, hektar åkermark								
2,1 – 20,0	312 000	45	63	91	35	20	35	86
20,1 – 50,0	440 500	65	87	117	51	23	51	99
50,1 – 100,0	562 200	79	104	136	61	25	60	112
Över 100,0	1 162 400	84	120	147	62	26	60	107
Hela riket								
2009	2 472 800	76	107	136	57	25	56	107
2007	2 346 300	77	111	133	64	24	62	103
2005	2 359 200	76	107	132	61	24	59	94
2003	2 339 600	83	104	128	65	23	62	89
2001	2 352 900	82	107	129	64	24	61	84
1995	2 386 900	83	100	119	62	25	60	80

1) Ökningen fr.o.m. 2003 kan till en del bero på ändrad beräkning av näringsinnehållet i stallgödsel, se avsnittet *Jämförbarhet av resultaten* i MI 30 SM 0403.

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.3 (forts.)

Område; storleks-grupp	Totalförbrukning, ton						
	Kväve			Fosfor		Kalium	
	Växttill-gängligt kväve	Därav i mineral-gödsel	Total-kväve i stallgödsel	Totalt	Därav i mineral-gödsel	Totalt[1]	Därav i mineral-gödsel
Län							
Stockholm	5 020	4 590	1 350	570	210	2 370	290
Uppsala	11 250	10 090	2 780	1 410	710	4 560	720
Södermanlands	8 790	7 740	2 560	1 000	300	3 740	330
Östergötlands	16 680	13 560	6 650	2 340	580	9 590	1 310
Jönköpings	6 860	3 190	8 480	2 100	80	12 080	300
Kronobergs	3 620	1 930	3 920	..	..	..	..
Kalmar	10 090	6 610	7 540	2 000	180	10 360	470
Gotlands	7 210	5 120	4 550	1 440	350	6 780	910
Blekinge	2 800	1 990	1 840	..	..	2 550	230
Skåne	50 590	44 060	14 190	6 800	2 690	23 920	7 880
Hallands	9 020	6 180	6 000	1 900	350	8 710	870
Västra Götalands	33 120	25 540	16 670	6 570	2 270	24 580	3 160
Värmlands	5 140	3 660	3 230	1 290	540	5 370	920
Örebro	6 840	5 560	2 680	1 310	590	4 060	890
Västmanlands	..	6 390	..	..	490	..	510
Dalarnas	3 040	2 180	2 070	..	..	3 360	430
Gävleborgs	3 120	2 000	2 710	790	140	4 120	330
Västernorrlands	..	..	2 530	..	..	..	..
Jämtlands	..	..	2 530	..	..	..	..
Västerbottens	3 930	2 700	3 110	..	..	..	..
Norrbottens	..	..	..	..	..	..	..
Produktionsområden							
Gss	38 980	35 030	8 270	4 720	2 290	15 060	5 930
Gmb	29 970	22 340	16 350	5 310	1 070	23 690	3 750
Gns	36 430	30 550	12 300	5 870	2 450	17 690	3 310
Ss	40 800	35 790	11 640	5 760	2 580	18 210	3 360
Gsk	33 020	19 200	31 760	8 370	630	45 880	2 120
Ssk	8 430	5 910	5 940	2 050	580	9 190	1 050
Nn	7 450	4 160	7 710	1 990	190	11 190	500
Nö	6 430	4 410	4 910	1 460	230	7 620	530
Storleksgrupp, hektar åkermark							
2,1 – 20,0	8 700	7 010	5 800	2 200	490	9 270	1 360
20,1 – 50,0	25 090	19 690	13 840	5 150	1 520	22 100	3 320
50,1 – 100,0	46 170	35 120	25 370	8 550	2 130	38 060	4 460
Över 100,0	117 640	93 570	50 370	18 920	5 880	74 020	11 340
Hela riket							
2009	201 050	156 940	98 740	35 490	10 050	148 240	20 330
2007	199 460	156 920	95 330	36 110	11 800	149 700	25 050
2005	191 410	157 910	78 650	34 460	13 520	129 890	27 770
2003	202 730	169 710	78 190	35 140	14 040	129 220	28 780
2001	207 130	174 300	74 580	35 710	14 720	121 430	30 090
1995	197 950	172 830	63 220	40 910	18 870	117 660	35 840

Tabell 12.4
Förbrukning av kväve, fosfor och kalium från mineral- och stallgödsel i olika grödor 2008/09
Consumption of nitrogen, phosphorus and potassium in fertilizers and animal manure in different crops

Gröda	Grödareal totalt,	Mineral- och/eller stallgödsel						
		Kvävegödslad areal			Fosforgödslad areal		Kaliumgödslad areal	
		Gödslad areal,	Växttillgängligt kväve,	Totalkväve,	Gödslad areal,		Gödslad areal,	
	hektar	%	kg/ha	kg/ha	%	kg/ha	%	kg/ha
Höstkorn	18 100	96	112	43	66	23	66	71
Vårkorn	351 900	96	85	33	69	21	67	66
Havre	196 000	88	76	32	66	22	63	62
Höstvete	326 800	97	143	26	58	24	53	59
Vårvete	48 000	87	105	31	62	28	57	64
Rågvete	53 600	95	108	49	65	25	64	89
Råg	35 700	95	104	16	51	21	48	52
Majs	16 200	94	146	166	94	51	94	226
Blandsäd (stråsäd)	16 800	78	76	81	71	27	70	125
Blandsäd (balj/strå)	28 700	68	49	112	66	31	66	159
Höstraps	67 600	97	168	27	74	22	73	56
Vårraps	29 200	93	110	12	71	17	63	33
Höstrybs	200	..	..	..	..	..	..	..
Vårrybs	1 800	..	..	..	..	..	..	..
Ärter (ej konservärter)	16 100	..	..	..	..	25	..	48
Konservärter	8 800	..	..	..	..	19	78	48
Matpotatis	19 700	89	108	23	89	45	89	201
Stärkelsepotatis	7 200	98	131	93	85	44	86	147
Sockerbetor	39 700	98	114	34	88	31	89	72
Frövall	13 400	76	93	..	..	30	..	50
Åkerbönor m.m.	8 600	..	..	..	..	..	..	..
Trädgårdsväxter	14 900	71	105	21	66	31	69	139
Grönfoderväxter	9 200	74	60	122	73	31	73	165
Andra växtslag	11 000	90	66	..	..	14	..	28
Energiskog	12 700	..	..	..	–	..	–	..
Betesvall	297 700	24	61	26	15	13	15	70
Slåttervall	823 100	70	113	95	61	27	61	166

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.5
Kävegödslade arealer 2008/09
Arable land treated with nitrogen containing commercial fertilizers and manure

Område	Utnyttjad åkerareal enligt LBR, ha	Därav gödslad med			
		Kväve från mineral- och/eller stall-gödsel, %	Endast mineral-gödsel, %	Endast stallgödsel, %	Både mineral- och stall-gödsel, %
Produktionsområden					
Gss	327 400	88	64	4	20
Gmb	305 900	85	36	10	39
Gns	413 000	79	51	10	19
Ss	547 800	74	55	7	12
Gsk	455 500	73	18	25	30
Ssk	172 900	61	32	16	12
Nn	150 000	60	19	24	17
Nö	104 500	67	26	18	23
Hela riket					
2009	2 472 800	76	41	13	22
2007	2 346 300	77	41	13	23
2005	2 359 200	76	43	12	20
2003	2 339 600	83	48	11	24
2001	2 352 900	82	49	11	23
1995	2 386 900	83	50	7	26

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.6
Kväve- och fosforbalanser för jordbruksmark (”soil surface” bruttobalanser)[1]
Nitrogen- and phosphorus balances for arable land

	Kväve, kg/ha[2]				Fosfor, kg/ha[2]			
	1995	2005	2007	2009	1995	2005	2007	2009
Tillförsel								
Mineralgödsel[3]	62	49	51	51	6	5	4	3
Jordförbättringsmedel[3,4]	..	..	1	1	..	..	0	0
Stallgödsel[3]	37	32	30	29	7	6	6	6
Betesgödsel[3]	12	13	12	12	2	2	2	2
Utsäde	2	1	1	1	0,3	0,3	0,2	0,3
Deposition	10	8	6	7	0,3	0,3	0,3	0,3
Slam	1	0	0	1	0,6	0,2	0,3	0,5
Kvävefixering	8	10	9	9	.	.	.	.
Summa tillförsel[5]	130	114	110	111	16	13	13	13
Bortförsel								
Skörd	71	72	73	78	11	11	11	12
Skörderester	2	2	1	2	0,2	0,2	0,2	0,2
Summa skördeprodukter	72	73	75	80	11	11	11	12
Balans (överskott)	58	40	35	32	5	2	2	1
Därav								
Ammoniak från mineral-, stall- och betesgödsel	15	12	12	11	.	.	.	.
Läckage	24	16	17	18	0,3	0,3	0,3	0,3
Denitrifikation, fastläggning m.m.	19	12	6	3	5	2	2	0,5
Effektivitet, %	55	65	68	71	67	86	82	94

1) Ändrad metod jämfört med balanser publicerade i Jordbruksstatistisk årsbok före 2005.
2) Åker- och betesmark.
3) Ammoniakförluster i stall, vid lagring och spridning samt på bete har inte räknats bort.
4) Främst vid användning inom ekologisk odling.
5) P.g.a. avrundningar stämmer inte alltid summorna i tabellen.

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.7
Ammoniakavgång i jordbruket 1995–2009
Emissions to air of ammonia in agriculture

Område	Mineral-gödsel NH_3 ton	Stall-gödsel NH_3 ton	Därav Nöt NH_3 ton	Svin NH_3 ton	Betes-gödsel NH_3 ton	Totalt NH_3 ton	kg/ha åker[1]
Produktionsområden							
Gss	390	3 450	1 460	1 170	290	4 140	13
Gmb	270	6 200	3 820	1 000	660	7 130	23
Gns	460	5 020	2 790	1 300	450	5 930	14
Ss	480	4 730	2 770	910	520	5 730	10
Gsk	230	10 880	8 480	700	1 390	12 500	27
Ssk	70	2 100	1 570	100	260	2 420	14
Nn	50	2 170	1 830	40	230	2 440	16
Nö	50	1 860	1 540	160	120	2 020	19
Hela riket							
2009	2 000	36 400	24 240	5 380	3 910	42 310	17
2007	2 170	38 000	25 170	6 040	3 930	44 100	19
2005	1 900	40 450	26 850	6 700	3 900	46 250	20
2003	1 800	40 850	27 100	7 050	3 800	46 500	20
2001[2]	1 750	42 200	28 700	6 350	3 850	47 800	20
1999[2]	1 700	45 100	30 500	7 200	3 800	50 550	21
1995[2]	2 200	50 500	34 100	8 900	3 650	56 500	24

1) Utnyttjad åkerareal.
2) Uppgifterna reviderade jämfört med MI37 SM 0201.

Källa: Naturvårdsverket och SMED (SCB, Miljöstatistiken).

Tabell 12.8
Sålda växtskyddsmedel, antal hektardoser och genomsnittlig dos 1995–2010[1]
Plant protection products sold to farmers, number of doses and average dose in kg/ha

År	Försålda mängder		Antal doser	Genomsnittlig dos	
	Preparat, ton	Verksam substans, ton	1 000-tal	Preparat, kg/ha	Verksam substans, kg/ha
Preparat mot ogräs					
2010	2 967	1 205	2 093	1,4	0,58
2009	3 146	1 090	2 303	1,4	0,47
2008	3 891	1 472	2 590	1,5	0,57
2007	3 487	1 320	2 245	1,6	0,59
2006	3 571	1 432	2 359	1,5	0,61
2005	3 311	1 280	2 280	1,5	0,56
2004	1 831	690	1 618	1,1	0,43
2003	4 387	1 818	2 691	1,6	0,68
2000	3 415	1 364	2 271	1,5	0,60
1995	2 493	975	1 417	1,8	0,69
Preparat mot svamp					
2010	746	221	1 297	0,58	0,17
2009	715	246	1 396	0,51	0,18
2008	994	317	1 833	0,54	0,17
2007	687	240	1 328	0,52	0,18
2006	712	222	1 471	0,48	0,15
2005	795	247	1 540	0,52	0,16
2004	850	259	1 621	0,52	0,16
2003	710	227	1 427	0,50	0,16
2000	808	233	1 374	0,59	0,17
1995	537	200	898	0,60	0,22
Preparat mot insekter					
2010	148	19	421	0,35	0,05
2009	191	22	563	0,34	0,04
2008	227	25	624	0,36	0,04
2007	246	38	768	0,32	0,05
2006	198	36	634	0,31	0,06
2005	159	22	529	0,30	0,04
2004	156	19	559	0,28	0,03
2003	231	23	461	0,50	0,05
2000	204	20	585	0,35	0,03
1995	99	17	178	0,56	0,10
Totalt inkl. preparat för tillväxtreglering					
2010	3 901	1 463	3 839	1,0	0,38
2009	4 112	1 385	4 302	1,0	0,32
2008	5 176	1 843	5 092	1,0	0,36
2007	4 472	1 621	4 376	1,0	0,37
2006	4 519	1 707	4 488	1,0	0,38
2005	4 304	1 566	4 374	1,0	0,36
2004	2 876	984	3 824	0,8	0,26
2003	5 366	2 084	4 605	1,2	0,45
2000	4 497	1 648	4 272	1,1	0,39
1995	3 196	1 224	2 530	1,3	0,48

1) Inklusive betningsmedel.

Källa: Kemikalieinspektionen och SCB.

Tabell 12.9
Användning av ogräs-, svamp- och insektsmedel i jordbruksgrödor 2009/2010. Behandlad grödareal, procent, samt förbrukad mängd aktiv substans, kg/ha och ton
Use of herbicides, fungicides and insecticides in all arable crops, treated crop area and active substance

Område; storleksgrupp	Grödareal totalt, 1 000-tal hektar	Ogräsmedel			Svampmedel		
		Behandlad areal, %	Aktiv substans på behandlad areal		Behandlad areal, %	Aktiv substans på behandlad areal	
			kg/ha	ton		kg/ha	ton
Län							
Stockholms	71	55	0,24	9,4	..	..	..
Uppsala	147	63	0,31	28,4	14	0,19	3,7
Södermanlands	113	44	0,27	13,2	11	0,21	2,5
Östergötlands	191	53	0,27	27,5	27	0,29	15,2
Jönköpings	88	..	..	..	..	..	..
Kronobergs	47	..	..	..	..	..	..
Kalmar	119	36	0,50	21,4	16	0,50	9,7
Gotlands	82	45	0,32	11,9	18	0,28	4,3
Blekinge	30	49	0,62	9,0	27	0,87	7,2
Skåne	441	74	1,16	381,1	53	0,42	96,5
Hallands	106	49	0,47	24,1	24	0,65	16,9
Västra Götalands	426	50	0,29	61,2	22	0,27	24,9
Värmlands	97	23	0,26	5,9	..	..	..
Örebro	94	62	0,26	15,2	25	0,27	6,4
Västmanlands	87	44	0,40	15,4	..	..	..
Dalarnas	56	28	0,28	4,5	..	..	..
Gävleborgs	64	17	0,28	3,1	..	..	..
Västernorrlands	48	..	..	..	..	..	..
Jämtlands	40	..	..	..	..	..	..
Västerbottens	65	10	0,48	3,0	..	..	..
Norrbottens	33	..	..	..	..	..	..
Produktionsområden							
Gss	324	78	1,13	288,0	55	0,39	68,9
Gmb	304	57	0,78	136,8	35	0,55	57,7
Gns	409	66	0,28	76,3	33	0,26	35,8
Ss	533	53	0,30	83,2	14	0,21	15,3
Gsk	452	22	0,36	35,5	5	0,42	10,0
Ssk	171	20	0,30	10,4	5	0,30	2,7
N[1]	253	9	0,35	7,7	1	0,80	2,2
Storleksgrupp, hektar åkermark							
5,1 – 20,0	255	8	0,68	14,6	2	0,83	5,0
20,1 – 50,0	411	27	0,45	49,8	7	0,37	10,9
50,1 – 100,0	539	42	0,51	116,4	15	0,43	35,6
100,1 – 200,0	594	52	0,52	161,4	23	0,37	50,3
Över 200,1	615	73	0,69	307,9	43	0,35	92,6
Hela riket							
2010	2 446	46	0,56	637,9	22	0,37	192,6
2006	2 330	46	0,59	625,6	16	0,47	170,4
1998	2 529	47	0,67	798,3	14	0,62	225,5
1996	2 432	47	0,70	788,0	10	0,64	159,5
1994	2 506	45	0,80	878,0	7	1,20	226,8
1990	2 573	48	1,10	1 308,8	8	2,00	430,1

1) Inkl. Nn och Nö (Nedre Norrland och Övre Norrland).

Källa: Kemikalieinspektionen och SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.9 (forts.)

Område; storleksgrupp	Insektsmedel			Summa		
	Behandlad areal, %	Aktiv substans på behandlad areal kg/ha	ton	Behandlad areal, %	Aktiv substans på behandlad areal kg/ha	ton
Län						
Stockholms	..	..	..	57	0,29	11,6
Uppsala	9	0,03	0,4	66	0,34	33,3
Södermanlands	..	..	..	45	0,32	16,3
Östergötlands	22	0,03	1,4	54	0,44	45,3
Jönköpings	..	..	..	..	..	..
Kronobergs	..	..	..	..	..	..
Kalmar	5	0,04	0,2	36	0,72	31,4
Gotlands	7	0,06	0,3	46	0,44	16,6
Blekinge	..	..	..	49	1,09	16,2
Hallands	31	0,04	5,2	75	1,48	489,8
Skåne	12	0,04	0,4	50	0,78	41,5
Västra Götalands	6	0,06	1,4	51	0,41	88,7
Värmlands	..	..	..	24	0,34	7,9
Örebro	9	0,04	0,3	63	0,37	22,4
Västmanlands	..	..	..	45	0,42	16,7
Dalarnas	..	..	..	29	0,38	6,1
Gävleborgs	..	..	..	18	0,29	3,2
Västernorrlands	..	..	..	..	..	..
Jämtlands	–	–	–	..	..	..
Västerbottens	..	..	..	10	0,54	3,4
Norrbottens	..	..	..	..	..	..
Produktionsområden						
Gss	32	0,04	3,9	79	1,42	364,7
Gmb	17	0,04	2,1	58	1,12	199,7
Gns	17	0,04	2,8	67	0,43	117,3
Ss	6	0,04	1,3	55	0,35	101,5
Gsk	3	0,02	0,4	22	0,46	46,4
Ssk	3	0,03	0,2	21	0,38	13,5
N[1]	..	..	..	9	0,44	9,9
Storleksgrupp, hektar åkermark						
5,1 – 20,0	..	..	..	9	0,88	20,1
20,1 – 50,0	3	0,04	0,5	28	0,54	61,4
50,1 – 100,0	7	0,04	1,4	43	0,67	154,6
100,1 – 200,0	11	0,04	2,7	54	0,68	216,9
Över 200,1	26	0,04	5,9	75	0,9	413,2
Hela riket						
2010	11	0,04	10,6	47	0,74	852,9
2006	13	0,07	20,9	48	0,75	817,4
1998	11	0,04	12,2	48	0,85	1 036,0
1996	9	0,04	9,5	48	0,82	957,0
1994	14	0,07	23,8	47	1,00	1 128,6
1990	11	0,09	24,9	51	1,40	1 763,9

Tabell 12.10
Användning av ogräs-, svamp- och insektsmedel i olika grödor i jordbruks- och vissa trädgårdsgrödor 2009/2010. Behandlad grödareal, procent samt förbrukad mängd aktiv substans, kg/ha
Use of herbicides, fungicides and insecticides in different arable crops, treated crop area and active substance

Gröda	Grödareal, 1 000-tal hektar	Ogräsmedel		Svampmedel		Insektsmedel		Summa	
		Behandlad areal, %	kg/ha[1]	Behandlad areal, %	kg/ha[1]	Behandlad areal, %	kg/ha[1]	Behandlad areal, %	kg/ha[1]
Höstvete	331,8	94	0,41	70	0,26	33	0,02	94	0,61
Vårvete	68,2	92	0,30	43	0,22	15	0,03	92	0,40
Råg	24,2	85	0,54	58	0,22	35	0,02	86	1,25
Höstkorn	17,9	92	0,60	68	0,25	..	..	94	0,77
Vårkorn	300,8	89	0,36	36	0,22	6	0,03	89	0,45
Havre	164,4	75	0,31	9	0,14	4	0,02	75	0,33
Rågvete	36,2	83	0,27	54	0,34	24	0,02	84	0,49
Blandsäd	19,2	33	0,53	..	..	..	..	33	0,53
Slåtter-/betesvall	1 137,6	2	0,36	..	..	..	..	2	0,37
Grönfoder	40,7	..	..	–	–	–	–	..	..
Frövall	14,8	52	0,48	..	..	..	..	71	0,54
Ärtor	36,1	84	0,97	..	..	23	0,07	84	0,99
Konservärtor	9,4	95	0,82	–	–	46	0,13	95	0,88
Bruna bönor	0,7	..	..	–	–	–	–	..	..
Majs	16,3	88	0,13	–	–	23	0,02	89	0,13
Matpotatis	15,8	85	1,05	90	2,44	20	0,05	91	3,41
Färskpotatis	4,0	69	1,14	61	0,58	..	..	84	1,37
Potatis för stärkelse	7,4	..	..	..	..	..	..	..	..
Sockerbetor	38,0	98	3,74	38	0,13	..	..	98	3,79
Höstraps	71,8	88	0,92	19	0,23	55	0,05	93	0,95
Vårraps	35,7	59	0,46	..	..	78	0,07	89	0,37
Höstrybs	0,5	–	–	–	–	–	–	–	–
Vårrybs	2,2	..	..	–	–	..	..	..	..
Oljelin	19,1	89	0,91	–	–	..	..	89	0,91
Morötter	1,5	99	2,10	..	..	68	0,35	99	2,50
Lök	0,9	99	2,30	92	3,69	..	..	99	5,73
Jordgubbar	1,9	78	2,76	90	3,42	51	0,04	91	5,75
Äpplen	1,5	46	2,64	94	4,43	83	0,31	95	5,94
Övriga grödor[2]	450,0	38	1,39	29	2,77	15	0,15	43	3,19

1) Aktiv substans på behandlad areal.
2) Bl.a. trädgårdsväxter, majs- och stråsäd till grönfoder.

Källa: Kemikalieinspektionen och SCB, Miljöstatistiken.

13 Jordbruket i EU

Kapitel 13 innehåller uppgifter för EU-länderna om
– Sysselsättning
– Arealer och företag
– Växtodling och trädgårdsodling
– Husdjur
– Animalieproduktion

Sammanfattning

Företag och växtodling

Sysselsättning (tabell 13.1)
Det totala antalet sysselsatta i olika länder följer naturligtvis till mycket stor del de olika ländernas invånarantal. Störst var antalet sysselsatta i Tyskland, Storbritannien, Frankrike och Italien. Lägst var antalet på Malta och i Luxemburg.

Den största andelen sysselsatta i jordbruk, skog, fiske och jakt år 2010 hade Rumänien med 30 %, Polen och Grekland med 13 %, Portugal med 11 % samt Slovenien, Lettland och Litauen med 9 %. För de befolkningsmässigt största länderna, Tyskland, Frankrike, Storbritannien och Italien var motsvarande tal 2 %, 3 %, 1 % och 4 %. Storbritanniens andel var tillsammans med Belgiens, Luxemburgs och Maltas de lägsta som något land uppvisade. Andra länder med låg andel var Sverige, Danmark och Tyskland med 2 % samt Frankrike, Nederländerna, Slovakien och Tjeckien med 3 %.

Tjeckien var det land som hade högst andel sysselsatta inom industrin, 28 %, följt av Slovenien och Slovakien, båda med andelen 26 %.

Arealer och företag (tabell 13.2–4)
Av länderna inom EU har Frankrike och Spanien störst utnyttjad jordbruksareal år 2010, följt av Storbritannien, Tyskland och Polen. Åkerarealen är störst i Frankrike, Spanien, Polen och Tyskland. Betesmarksarealen är störst i Storbritannien, Frankrike och Spanien. De fleråriga grödorna upptar mycket betydande arealer hos de sydligaste medlemsländerna. De största skogsarealerna redovisar Sverige och Frankrike.

Totalt fanns 2007 13,4 miljoner jordbruksföretag i EU-länderna. Av dessa hade 70 % mindre än 5 hektar utnyttjad jordbruksareal. Dessa företag svarade totalt för 8 % av arealen.

Företagsstrukturen visar på mycket stora skillnader mellan olika länder. Flest företag i den lägsta storleksgruppen hade Rumänien följt av Polen och Italien. I Rumänien utgjorde dessa företag 90 % av antalet företag och svarade för 35 % av arealen.

Frankrike, Spanien, Storbritannien och Tyskland representerade flest företag i den högsta storleksgruppen. Danmark är det land där företagen med minst 100 hektar utgjorde den största andelen, drygt 18 %, av det totala antalet företag. I Slovakien och Tjeckien fanns 90 respektive 88 % av den totala utnyttjade jordbruksarealen vid företag med mer än 100 hektar jordbruksareal.

Skördar (tabell 13.5–7)
Av spannmålsgrödorna odlas år 2010 vete på störst areal följt av korn. Frankrike hade den största vetearealen, 5,4 miljoner hektar och även den största skörden räknat i ton. Spanien hade den största arealen av korn medan Frankrike

hade den största totalskörden följt av Tyskland och Spanien.

Produktionen av grönsaker varierar mycket mellan olika länder, en skillnad som inte bara förklaras av skillnader i klimat. Italien, Spanien, Portugal och Grekland hade de största totalskördarna av tomater.

Husdjur

Nötkreatur (tabell 13.8)
I tabellen redovisas antalet nötkreatur med viss uppdelning på djurslag för år 2010. Det framgår att mjölkkorna i EU utgör 26 % av antalet nötkreatur, medan motsvarande andel för kor för uppfödning av kalvar var 14 %. Inom EU-27 fanns flest mjölkkor i Tyskland och Frankrike. I Frankrike fanns de klart flesta korna för uppfödning av kalvar.

Svin, får och getter (tabell 13.9)
I tabellen redovisas antalet svin med viss uppdelning samt antalet får och getter för år 2010. Flest svin fanns i Tyskland och Spanien medan Storbritannien och Spanien hade flest får. Grekland hade det största antalet getter.

Företag med mjölkkor (tabell 13.10–11)
I tabellen redovisas strukturen i mjölkproduktionen 2007. Av tabellen framgår att mjölkkor fanns vid 2,5 miljoner företag. Av dessa hade 81 % färre än 10 mjölkkor. Flest mjölkföretag hade Rumänien och Polen. De flesta mjölkkorna återfanns i storleksgrupperna 50–99 mjölkkor.

Animalieproduktion (tabell 13.12)
I tabellen redovisas medlemsländernas produktion av de viktigaste animalieprodukterna för år 2010. Den största slakten av nötboskap hade Frankrike, Tyskland och Italien medan största slakten av svin skedde Tyskland, Spanien och Frankrike. Största slakten av får, lamm och getter hade Storbritannien följd av Spanien och Grekland. Tyskland, Frankrike och Storbritannien hade den största mjölkproduktionen. De största producenterna av ost var Tyskland, Frankrike och Italien.

Om statistiken

EU:s statistiksystem

Sammanställningen av EU:s jordbruksstatistik sker i huvudsak vid EU:s statistiska kontor Eurostat i Luxemburg. EU:s jordbruksbokföringsundersökning (FADN) handhas emellertid av direktoratet DG-Agri vid EU-kommissionen i Bryssel. Produktionen av statistiken sker i respektive medlemsland och regleras genom bestämmelser av olika dignitetsnivåer. Vissa bestämmelser (regulations) är bindande för medlemsländerna och har samma ställning som nationell lagstiftning, medan den lägsta graden har formen av rekommendationer (recommendations).

Resultaten från medlemsländernas undersökningar överlämnas ofta i form av granskade primäruppgifter, som Eurostat sedan granskar ytterligare och därefter sammanställer sin statistik från. I flera fall läggs dessa primäruppgifter vid Eurostat in i en databas som möjliggör flexibla statistikuttag.

Resultaten från undersökningarna publiceras i ett antal skriftserier av vilka de mest frekventa utkommer varje kvartal.

Uppgifterna till detta kapitel har hämtats från Eurostats databaser tema ”Agriculture and fisheries” och ”Population and social conditions” som innehåller uppgifter från en mängd olika områden.

Om uppgifter saknas för det senaste året för något medlemsland har i tabellerna den senast tillgängliga uppgiften tagits med. Denna har då försetts med en not som anger vilket år uppgiften avser.

Växtodling och företag

Strukturundersökningar har sedan länge genomförts av medlemsländerna minst vartannat år (senast 2005 och 2007). Fr.o.m. 2010 görs undersökningarna minst vart tredje år (2013, 2016). Dessa kan göras som totalräkningar eller som urvalsundersökningar. Totalräkningar ska dock utföras ungefär vart tionde år. Senast detta krävdes var 1999/2000 och den påföljande har genomförts 2009/2010.

Strukturundersökningarna omfattar uppgifter om företag och brukare, markanvändning, husdjur, maskiner, arbetskraft m.m. Uppgifter lämnas till Eurostat som avidentifierade individdata. Redovisningen ska kunna ske för hela riket och på regional nivå.

Innehållet i redovisningen av statistikuppgifter från EU har stora likheter med den tidigare svenska redovisningen. På ett antal punkter föreligger dock vissa skillnader. Arealredovisningen är t.ex. något annorlunda (se nedan). Dessutom har EU ett typologisystem, dvs. ett sätt att beskriva jordbruksföretagens storlek och driftsinriktning, som skiljer sig från det svenska, vilket finns beskrivet under rubriken ”Företagens driftsinriktning och arbetsbehov” i kapitel 2. Den främsta skillnaden är att det svenska systemet använder standardiserat arbetsbehov som storleksmått, medan EU:s system använder standardiserat täckningsbidrag. Indelningen i driftsinriktningar skiljer sig också åt.

En annan skillnad är att trädgårdnäringen är en reglerad näring i EU, vilket tidigare inte var fallet i Sverige. Denna förändring har påverkat behovet av statistiska uppgifter.

EU:s definitioner av ägoslag skiljer sig i olika avseenden från de svenska definitionerna som redovisningen i kapitel 3 baseras på:

Utnyttjad jordbruksareal (Utilized agricultural area – UAA) kan uppdelas i åkermark (Arable land), kökträdgårdar (Kitchen gardens), betesmark (Permanent grassland), fleråriga grödor (Permanent crops), annan mark (Other utilized agricultural areas) samt kombinerad odling.

Åkermarksbegreppet är något snävare än det svenska som också innefattar fleråriga grödor t.ex. fruktodlingar.

Husdjur

Inom EU insamlas uppgifter om husdjur, dels vid strukturräkningarna, dels vid särskilda djurräkningar.

För nötkreatur genomförs räkningar årligen en gång i maj eller juni och en gång i december. Om undersökningarna utförs som urvalsundersökningar finns precisionskrav uppställda.

För svin skall räkningar genomföras tre gånger årligen avseende antalet djur. För Sverige liksom andra länder med mindre än 3 miljoner svin krävs endast att en räkning genomförs.

Bestämmelserna om djurräkningar innefattar också krav på månatlig slaktstatistik och halvårsvisa slaktprognoser för de djurslag som berörs av djurräkningarna.

Annan publicering

Statistik rörande jordbruket i EU-länderna sammanställs av EU:s statistiska kontor Eurostat. Publicering sker i ”Statistics in focus”, vilket är Eurostats motsvarighet till Statistiska meddelanden.

EU:s statistik för jordbruket är också tillgänglig i Eurostats statistikdatabas som nås via www.ec.europa.eu/eurostat.

Tabell 13.1
Sysselsättning fördelad på sektorer 2010[1], 1 000-tal personer och procent
Civilian employment by sector of activity

Land	Antal sysselsatta personer, 1 000-tal				Andel sysselsatta, procent	
	Jordbruk, skogsbruk, fiske, jakt	Industri	Övrigt[2]	Totalt	Jordbruk, skogsbruk, fiske, jakt	Industri
Sverige	96	602	3 837	4 546	2	13
Belgien	61	727	3 701	4 489	1	16
Bulgarien	208	747	2 098	3 053	7	24
Cypern	15	37	334	385	4	10
Danmark	66	376	2 274	2 718	2	14
Estland	24	126	420	571	4	22
Finland	108	395	1 932	2 448	4	16
Frankrike	770	3 840	21 497	26 295	3	15
Grekland	550	543	3 296	4 389	13	12
Irland	85	240	1 511	1 844	5	13
Italien	867	4 629	17 377	22 872	4	20
Lettland	83	159	699	941	9	17
Litauen	121	238	985	1 344	9	18
Luxemburg	2	14	193	221	1	6
Malta	2	29	133	165	1	18
Nederländerna	233	879	6 459	8 370	3	11
Polen	2 050	3 528	10 372	15 961	13	22
Portugal	542	895	3 541	4 978	11	18
Rumänien	2 780	1 944	4 516	9 239	30	21
Slovakien	75	602	1 640	2 318	3	26
Slovenien	85	255	622	966	9	26
Spanien	793	2 611	15 053	18 457	4	14
Storbritannien	350	3 323	25 059	28 942	1	11
Tjeckien	151	1 391	3 343	4 885	3	28
Tyskland	633	8 403	29 702	38 738	2	22
Ungern	169	882	2 731	3 781	4	23
Österrike	215	680	3 202	4 096	5	17
EU-27						
2010	11 132	38 092	166 526	217 008	5	18
2009	11 130	39 157	166 696	218 371	5	18
2008	11 313	41 916	167 658	222 221	5	19

1) Databasuttag maj 2012.
2) Här redovisas sysselsättningen för de sektorer som, förutom jordbruk, skogsbruk, fiske, jakt samt industri, specificerats i databasen. Detta medför att totalen i vissa fall inte överensstämmer med delarna.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.2
Total areal och jordbruksareal 2010[1], 1 000-tal hektar
Total and agricultural area

Land	Utnyttjad jordbruks-areal	Därav Åkermark	Fleråriga grödor	Betesmark	Skogsmark	Total areal land och vatten-areal
Sverige	3 074	2 619	3	452	23 889	45 030
Belgien	1 358	834	22	500	702	3 053
Bulgarien	5 052	3 163	164	1 702	3 824[2]	11 100
Cypern	115	85	25	4	..	925
Danmark	2 676	2 447	7	217	486	4 310
Estland	949	640	3	297	2 197	4 523
Finland	2 292	2 253	4	33	22 487[2]	33 842[2]
Frankrike	29 311	18 701	1 051	9 811	23 300	63 795
Grekland	3 684	1 892	1 152	166	2 940[3]	13 196[4]
Irland	4 563	1 006	2	3 555	327[5]	7 029[2]
Italien	12 885	7 015	2 371	3 470	10 647[6]	30 132[2]
Lettland	1 806	1 173	7	625	2 949[2]	6 456[2]
Litauen	2 772	2 127	31	614	2 126	6 530
Luxemburg	131	62	2	68	90[2]	259[2]
Malta	11	10	1	..	..	32
Nederländerna	1 872	1 012	37	813	345	3 736
Polen	15 625[2]	11 998[2]	361	3 180[2]	9 296	31 268
Portugal	3 663	1 119	707	1 817	3 541[2]	9 191
Rumänien	14 156	9 146	321	4 547	6 495[2]	23 839
Slovakien	1 922	1 354	23	513	2 009	4 904
Slovenien	483	170	27	286	1 274	2 027
Spanien	24 190[2]	12 690	4 658	6 331	18 291[2]	50 537[2]
Storbritannien	17 234	6 469	36	11 208	774	24 382[3]
Tjeckien	3 524	2 547	39	936	2 657	7 887
Tyskland	16 704	11 847	199	4 655	10 766	35 713
Ungern	5 343	4 308	176	763	1 896[2]	9 303[2]
Österrike	3 166	1 364	66	1 731	3 340[2]	8 387[2]
EU-27	178 560	108 052	11 494	58 292[7]	156 648[8]	441 381

1) Databasuttag maj 2012.
2) Avser 2009.
3) Avser 2000.
4) Avser 2002.
5) Avser 1995.
6) Avser 2007.
7) Exklusive Malta.
8) Exklusive Cypern och Malta.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.3
Antal företag med fördelning efter storleksklasser 2007[1]
Holdings by size classes of holdings

Land	Storleksgrupp, utnyttjad jordbruksareal, hektar					
	–4,9	5,0–19,9	20,0–49,9	50,0–99,9	100,0–	Totalt
Sverige	10 440	27 310	16 470	10 050	7 890	72 160
Belgien	11 320	13 680	13 340	6 810	1 980	47 120
Bulgarien	456 630	15 540	3 570	1 970	4 220	481 920
Cypern	34 420	4 250	790	240	140	39 860
Danmark	1 260	17 210	10 470	7 090	8 180	44 200
Estland	8 340	9 300	3 020	1 040	1 550	23 260
Finland	6 270	23 330	24 180	10 940	3 170	67 860
Frankrike	125 050	100 640	99 220	106 650	90 410	521 960
Grekland	649 110	167 650	30 250	5 860	1 250	854 120
Irland	8 190	46 710	50 400	18 220	4 520	128 050
Italien	1 229 020	325 310	83 420	27 010	13 010	1 677 770
Lettland	43 790	47 820	10 780	2 880	2 210	107 490
Litauen	139 270	71 060	12 980	3 910	2 980	230 200
Luxemburg	400	400	390	690	420	2 290
Malta	10 490	280	0	..	..	10 780
Nederländerna	19 680	23 120	20 990	9 210	1 950	74 940
Polen	1 626 440	628 670	101 370	15 790	7 850	2 380 120
Portugal	198 690	53 520	12 160	4 390	5 440	274 190
Rumänien	3 451 160	370 130	16 110	4 740	9 660	3 851 790
Slovakien	57 700	4 580	1 350	740	2 160	66 520
Slovenien	44 430	27 690	2 780	290	100	75 300
Spanien	537 440	279 690	111 670	50 100	51 080	1 029 990
Storbritannien	68 420	60 070	46 500	34 920	39 060	248 960
Tjeckien	18 930	8 530	4 460	2 310	4 260	38 490
Tyskland	82 290	119 620	81 940	53 380	31 980	369 210
Ungern	499 830	41 590	12 380	5 660	6 490	565 950
Österrike	54 470	65 460	33 330	8 000	3 280	164 550
EU-27						
2007	9 393 480	2 553 160	804 320	392 890[2]	305 240[2]	13 449 050
2005	10 056 610	2 615 120	825 940	398 870[2]	292 950[2]	14 189 450
2003	10 588 210	2 541 260	835 440	397 550[2]	289 580[2]	14 651 990

1) Databasuttag maj 2009.
2) Exklusive Malta.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.4
Utnyttjad jordbruksareal med fördelning efter storleksklasser 2007[1], 1 000-tal hektar
Utilized agricultural area by size classes of holdings

Land	Storleksgrupp, utnyttjad jordbruksareal, hektar					
	–4,9	5,0–19,9	20,0–49,9	50,0–99,9	100,0–	Totalt
Sverige	35	299	533	713	1 538	3 118
Belgien	24	155	438	466	291	1 374
Bulgarien	307	140	107	139	2 358	3 051
Cypern	42	40	24	17	24	146
Danmark	3	185	337	510	1 628	2 663
Estland	22	95	91	71	627	907
Finland	18	282	783	747	461	2 292
Frankrike	264	1 092	3 375	7 682	15 063	27 477
Grekland	1 079	1 527	893	385	193	4 076
Irland	26	580	1 634	1 218	682	4 139
Italien	2 021	3 109	2 599	1 839	3 177	12 744
Lettland	103	481	320	197	673	1 774
Litauen	381	661	390	269	948	2 649
Luxemburg	1	4	13	51	61	131
Malta	8	2	0	..	..	10
Nederländerna	46	255	702	611	301	1 914
Polen	2 724	6 056	2 931	1 058	2 708	15 477
Portugal	349	506	370	306	1 943	3 473
Rumänien	4 829	2 942	481	328	5 172	13 753
Slovakien	52	43	42	52	1 748	1 937
Slovenien	107	251	78	19	34	489
Spanien	1 144	2 825	3 442	3 506	13 975	24 893
Storbritannien	148	654	1 534	2 499	11 296	16 130
Tjeckien	29	88	141	161	3 099	3 518
Tyskland	217	1 396	2 724	3 742	8 852	16 932
Ungern	289	400	381	391	2 769	4 229
Österrike	140	729	1 023	534	764	3 189
EU-27						
2007	14 408	24 797	25 386	27 511[2]	80 385[2]	172 485
2005	14 856	25 456	26 034[2]	27 877[2]	77 772[2]	171 996
2003	15 043	24 910	26 307	27 690	78 845[2]	172 794

1) Databasuttag maj 2009.
2) Exklusive Malta.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.5
Skördad areal av några av de viktigaste grödorna 2010[1], 1 000-tal hektar
Harvested area of some of the most important crops

Land	Vete	Råg	Korn	Havre (inkl. blandsäd)	Majs till mog-nad
Sverige	397	24	309	181	1
Belgien	212[2]	1[2]	54[2]	5	67[2]
Bulgarien	1 112[3]	7[3]	245	24	329[3]
Cypern	7	..	3	3	0
Danmark	739[2]	52	575	47	10
Estland	119	13	105	34	0
Finland	212	25	416	293	–
Frankrike	5 426	25[2]	419	186	1 572
Grekland	510	20[2]	112	65[2]	240[2]
Irland	78	0	170	20	0
Italien	1 796[2]	5[2]	274	134[2]	916[2]
Lettland	286[2]	38	100	68	–
Litauen	500[2]	51	231	81	8
Luxemburg	14[2]	1	8	2	0
Malta	–	–	–	–	–
Nederländerna	153	2	33	2	24
Polen	2 406	1 396	1 119	1 868	299
Portugal	58	20	20	62	90
Rumänien	1 994	15	517	192	2 244
Slovakien	350	17	138	16	174
Slovenien	32	1[4]	19	2[4]	46[4]
Spanien	1 948	136	2 877	521	314
Storbritannien	1 775[2]	5[2]	921	136[2]	..
Tjeckien	834	30	389	52	103
Tyskland	3 226[2]	749[2]	1 653	180[2]	464
Ungern	1 147[2]	37	287	55	1 118
Österrike	309[2]	46	169	33	201
EU-27					
2010	25 638	2 716[5]	11 163	4 261	8 220[6]
2009	25 481	2 780[7]	13 845[8]	4 329[8]	8 380[8]
2008	26 517	2 746[5]	14 457	4 529	8 850
2007	24 797	2 573[9]	13 736	4 622	8 067
2005	26 475	2 481[9]	13 819	4 449	8 954
2000	..	..	..	4 724	..

1) Databasuttag maj 2012.
2) Avser 2009.
3) Avser 2008.
4) Avser 2004.
5) Exklusive Cypern.
6) Exklusive Storbritannien.
7) Exklusive Cypern, Irland och Slovenien.
8) Exklusive Slovenien.
9) Exklusive Belgien och Cypern.
10) Exklusive Lettland och Malta.
11) Exklusive Malta och Slovenien.
12) Exklusive Malta.
Källa: Eurostat.

Tabell 13.5 (forts.)

Land	Raps och rybs	Solrosfrö	Potatis	Sockerbetor
Sverige	109	0	27	38
Belgien	10[2]	..	74[2]	63[2]
Bulgarien	212	715	14	0
Cypern	–	..	5	–
Danmark	167	51	39	39
Estland	98	..	6	0
Finland	158	0	25	15
Frankrike	1 465	695	158	423
Grekland	15	63	31	13
Irland	7[2]	..	13[2]	1[2]
Italien	20	100	62	63
Lettland	106	..	18	..
Litauen	251	0	36	15
Luxemburg	5	0	1	0
Malta	0	..	1	..
Nederländerna	3	0	157	71
Polen	769	2	491	200
Portugal	0	14	26	0
Rumäniein	506	805	242	22
Slovakien	164	83	11	18
Slovenien	5	0	4	5[4]
Spanien	20	698	77	44
Storbritannien	642	0	138	119
Tjeckien	369	27	27	56
Tyskland	1 473	25	255	367
Ungern	259	501	20	13
Österrike	54	25	22	45
EU-27				
2010	6 887	..	1 980	1 630[10]
2009	11 594[8]	..	2 077[8]	1 599[11]
2008	6 141	..	2 117[12]	1 523[11]
2007	6 511[12]	..	2 194[12]	1 811
2005	4 800	3 617	2 296	2 245
2000	4 268	3 772	2 665	2 460

Tabell 13.6
Totalskörd av några av de viktigaste grödorna 2010[1], 1 000-tal ton
Total production of some of the most important crops

Land	Vete	Råg	Korn	Havre (inkl. blandsäd)	Majs till mog-nad
Sverige	2 143	118	1 228	628	8
Belgien	1 913	2	373	25	746
Bulgarien	4 095	18	833	42	2 047
Cypern	19	0	2	1	0
Danmark	5 940[2]	250	2 981	219	..
Estland	328	25	253	62	0
Finland	887[2]	69	1 332	859	–
Frankrike	38 195	130[2]	10 541	644	13 737
Grekland	1 830[2]	37[2]	318	110[2]	2 352[2]
Irland	669	0	1 187	148	0
Italien	6 341[2]	12[2]	991	315[2]	7 878[2]
Lettland	1 036[2]	114	228	151	–
Litauen	2 100[2]	103	548	137	37
Luxemburg	91[2]	7	43	8	3
Malta	–	–	–	–	–
Nederländerna	1 442	12	204	9	235
Polen	9 488	3 270	3 533	4 914	1 716
Portugal	83	18	31	66	626
Rumänien	5 588	34	1 294	328	9 101
Slovakien	1 228	38	374	27	952
Slovenien	152	3	80	5	305
Spanien	5 941	258	8 157	1 038	3 313
Storbritannien	14 878	38	5 252	708	0
Tjeckien	4 162	118	1 584	138	693
Tyskland	25 190[2]	4 270[2]	10 412	903[2]	4 073
Ungern	4 419[2]	79	966	124	7 410
Österrike	1 523[2]	164	778	112	1 866
EU-27					
2010	139 680	9 185	53 180[3]	11 720	..
2009	138 363[3]	9 871[4]	62 033[3]	12 637[3]	57 848[3]
2008	150 596[3]	9 291[3]	65 463[3]	12 884[3]	63 355[3]
2007	120 075	7 626[5]	57 975	13 381	48 551
2005	135 178	7 668[5]	54 667	12 311	62 796
2000	132 541	10 254	60 121	..	..

1) Databasuttag maj 2012.
2) Avser 2009.
3) Preliminära siffror.
4) Exklusive Cypern och Irland.
5) Exklusive Belgien och Cypern.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.6 (forts.)

Land	Raps och rybs	Solrosfrö	Potatis	Sockerbetor
Sverige	279	0	816	1 974
Belgien	46	0	3 456	4 465
Bulgarien	545	1 506	251	..
Cypern	–	0	93	..
Danmark	580	..	1 358	2 356
Estland	130	0	93	0
Finland	179	0	659	542
Frankrike	4 816	1 633	6 528	34 767
Grekland	40	161	792	761
Irland	22[2]	..	361[2]	45[2]
Italien	50	213	1 558	3 550
Lettland	225	0	293	..
Litauen	415	0	469	707
Luxemburg	16	0	20	0
Malta	0	0	10	0
Nederländerna	12	0	6 844	5 280
Polen	2 078	3	8 766	9 823
Portugal	0	8	384	8
Rumänien	924	1 265	3 259	853
Slovakien	322	150	126	978
Slovenien	16	0	102	..
Spanien	36	887	2 278	3 399
Storbritannien	2 230	0	6 045	6 484
Tjeckien	1 042	57	665	3 065
Tyskland	5 749	54	10 202	23 858
Ungern	560	987	440	754
Österrike	171	66	672	3 132
EU-27				
2010	20 479	..	56 538	..
2009	21 395	..	62 504[3]	..
2008	18 926	..	61 516[3]	..
2007	18 446[3]	..	63 581[3]	105 966
2005	15 646	6 000	62 520	135 699
2000	11 253	5 375	82 818	136 977

Tabell 13.7
Skörd av vissa grönsaker 2010[1], 1 000-tal ton
Harvested production of selected fresh vegetables

Land	Blomkål och broccoli	Vitkål	Purjolök	Sallat	Tomater	Gurka	Lök	Morötter
Sverige	7[2]	21	5	24	14	27	29[3]	83
Belgien	82	26	182	67	228	27	80	314
Bulgarien	4	79	5	3	115	64	19	11
Cypern	2	4	0	2	26	15	7	2
Danmark	8	13	6	11	15	15	52	105
Estland	0	10	..	..	0	..	0	17
Finland	3	22	0	13	39	32	20	68
Frankrike	356	110	165	311	808	217	352	542
Grekland	73	188	41	115	1 406	104	188	44
Irland[4]	9	57	1	9	8	5	8	23
Italien	411	85	12	495	6 025	60	381	489
Lettland	1	30	0	0	5	7	8	17
Litauen	2	49	0	1	13	25	18	40
Luxemburg	0	0	0	0	0	0	0	0
Malta	7	3	0	4	15	1	9	1
Nederländerna	61	132	100	83	815	430	1 302	481
Polen	252	1 090	88	28	678	391	583	815
Portugal	53[5]	65[5]	..	57[5]	1 406	..	39[5]	54[5]
Rumänien	32	538	1	2	414	88	233	121
Slovakien	1	11	0	0	10	4	15	7
Slovenien	2[2]	20	1[2]	6	4	3[2]	5	4[2]
Spanien	508	194	79	809	4 313	665	1 105	424
Storbritannien	109	162	41	134	..	..	365	748
Tjeckien	5	36	..	..	7	4	35	19
Tyskland	152	471	80	169	73	58	387	554
Ungern	22	64	2	17	132	26	44	62
Österrike	7	52	6	39	44	29	154	86
EU-27								
2010	2 166	3 531	..	2 399[6]	16 613[7]	..	5 437	5 130
2009	2 466	3 970[8]	..	2 354[9]	16 958	1 975[8]	5 695	5 560
2008	2 409	3 882[8]	..	2 493[9]	15 347	1 969[9]	5 442	5 236
2007	2 358	3 841[8]	..	2 739[9]	15 687	2 173[8]	5 354	5 468
2006	2 350	3 868[8]	..	2 654[9]	15 842	2 219	5 124	5 386
2005	2 404	4 080[8]	..	2 650[9]	17 624	2 042	5 235	5 445

1) Databasuttag maj 2012.
2) Avser 2009.
3) Avser 2005.
4) Avser 2000.
5) Avser 2003.
6) Exklusive Estland och Tjeckien.
7) Exklusive Storbritannien.
8) Exklusive Portugal.
9) Exklusive Estland.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.8
Antal nötkreatur i maj / juni 2010[1], 1 000-tal
Number of bovines

Land	Kor		Övriga nöt 1 år och däröver		Kalvar under 1 år	Totalt
	För mjölkproduktion	För uppfödning av kalvar	Kvigor	Tjurar		
Sverige	348	198	322	192	480	1 537
Belgien	521	528	625	161	758	2 593
Bulgarien[2]	308	19	59	16	140	545
Cypern[2]	23	0	11	1	20	55
Danmark	574	112	354	56	547	1 642
Estland[2]	97	12	55	10	63	236
Finland[2]	284	55	159	108	303	909
Frankrike[3]	3 513	4 189	4 853	1 633	5 119	19 307
Grekland[2,3]	144	164	106	83	182	679
Irland	1 093[3]	1 137[3]	1 298	1 319	1 761	6 607
Italien	1 851	397	1 341	764	1 704	6 056
Lettland[2]	164	19	74	17	106	380
Litauen[2]	360	18	139	52	180	748
Luxemburg[2]	46	32	47	18	52	194
Malta[2]	6	0	3	2	4	15
Nederländerna	1 510	80	720	80	1 590	3 970
Polen	2 538	118	897	715	1 457	5 724
Portugal[2]	243	442	277	103	437	1 503
Rumänien	1 431[3]	16[3]	298	122	604	2 501
Slovakien[2]	159	45	105	26	132	467
Slovenien[2]	110	64	80	70	147	470
Spanien	837	1 992	960	303	2 184	6 277
Storbritannien	1 847	1 657	2 252	1 496	2 860	10 112
Tjeckien[2]	375	167	270	120	388	1 319
Tyskland	4 183	717	2 826	1 182	3 902	12 810
Ungern[2]	239	70	164	38	170	686
Österrike	535	264	403	194	623	2 019
EU-27	23 339	12 511	18 696	8 880	25 911	89 358

1) Databasuttag maj 2012.
2) Avser december.
3) Preliminära siffror.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.9
Antal svin, får och getter i december 2010[1], 1 000-tal
Number of pigs, sheep and goats

Land	Svin					Får		Getter
	Galtar	Suggor	Övriga svin		Totalt	Tackor och dräktiga tacklamm	Totalt	
			20 kg och däröver	Under 20 kg				
Sverige	4	155	990	459	1 607	292	565	0
Belgien	5	507	4 176	1 488	6 176	..	146[2]	25[2]
Bulgarien	2	66	466	130	664	1 136	1 368	356
Cypern	1	46	258	159	464	227	329	307
Danmark	11	1 286	6 850	4 146	12 293	73[3]	90[3]	0[4]
Estland	1	35	220	116	372	45[3]	62[3]	2[3]
Finland	3	146	830	361	1 340	58[3]	94[3]	6[3]
Frankrike	15	1 127	9 236	3 544	13 922	5 730	6 904	1 327
Grekland[5]	168	151	613	306	1 087	6 594	8 980	4 850
Irland	1	150	944	406	1 500	2 350	3 122	8[3]
Italien	22	717	6 850	1 733	9 321	7 089	7 900	983
Lettland	1	53	246	90	390	41[3]	67[3]	13[3]
Litauen	1	82	674	172	929	31	59	16
Luxemburg	0	8	73	8	89	4	8	4
Malta	0	6	45	18	69	11	12	5
Nederländerna	9	1 098	6 450	4 649	12 206	598	1 211	377
Polen	34	1 328	9 129	4 285	14 776	143	214	122
Portugal	7	241	1 081	588	1 917	1 791	2 226	419
Rumänien	8	356	4 360	704	5 428	7 338	8 417	1 241
Slovakien	3	55	465	164	687	315	394	35
Slovenien	1	34	262	99	396	95[5,6]	138[5,6]	30[5,6]
Spanien	50	2 408	16 247	6 999	25 704	14 254	18 552	2 904
Storbritannien	16	491	2 759	1 119	4 385	13 860	21 295	0
Tjeckien	3	176	1 173	494	1 846	57[6]	197[6]	22[6]
Tyskland	32	2 233	17 487	7 149	26 901	1 309	1 800	150[7]
Ungern	6	301	2 180	681	3 169	844	1 181	75
Österrike	6	279	2 085	765	3 134	224	358	72
EU-27								
2010	411[5]	13 534[5]	96 147[5]	40 831[5]	150 773[5]	64 509[8]	85 689	13 325
2009	267	13 842	96 898	40 563	151 569	66 267[8]	88 633[8]	12 889[9]
2008	293[5]	13 946[5]	97 970[5]	40 769[5]	152 988[5]	67 918[8]	90 775[8]	11 253[9]
2007	327[5]	14 926[5]	101 484[5]	43 116[5]	159 965[5]	70 340[8]	95 703[8]	13 184[10]
2006	339[5]	15 569[5]	102 715[5]	43 465[5]	161 929[5]	70 655	96 236	13 180
2005	356	15 452	100 038	43 260	159 108	71 019	98 208	12 995

1) Databasuttag maj 2012.
2) Avser 2002.
3) Avser 2008.
4) Avser 2005.
5) Preliminära siffror.
6) Avser 2009.
7) Uppskattade siffror.
8) Exklusive Belgien.
9) Exklusive Belgien och Danmark.
10) Exklusive Sverige, Belgien, Danmark och Storbritannien.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.10
Antal företag med mjölkkor efter besättningsstorlek 2007[1]
Number of holdings with dairy cows by size of herd

Land	Antal mjölkkor per företag					Summa företag med mjölkkor
	1–9	10–19	20–49	50–99	100–	
Sverige	230	890	3 420	1 820	740	7 100
Belgien	1 520	1 510	6 360	3 510	420	13 320
Bulgarien	115 160	3 070	1 990	430	160	120 820
Cypern	20	10	20	110	80	240
Danmark	350	240	950	1 340	2 500	5 380
Estland	5 080	360	280	130	230	6 080
Finland	2 770	5 510	5 440	600	60	14 390
Frankrike	6 270	7 630	52 180	24 850	2 190	93 120
Grekland	4 350	1 270	1 490	680	230	8 020
Irland	1 150	1 700	9 160	7 960	1 350	21 320
Italien	27 260	11 640	12 500	7 030	4 370	62 790
Lettland	40 710	1 720	860	250	150	43 690
Litauen	117 350	3 670	1 630	340	190	123 170
Luxemburg	180	80	580	240	20	1 090
Malta	70	10	40	40	20	190
Nederländerna	2 680	1 550	6 150	10 880	3 260	24 510
Polen	575 760	51 180	21 840	1 650	620	651 050
Portugal	6 980	2 050	3 100	1 050	330	13 500
Rumänien	1 006 190	4 020	1 610	390	190	1 012 410
Slovakien	10 820	60	70	80	510	11 540
Slovenien	15 280	2 680	1 130	100	10	19 200
Spanien	14 270	7 010	11 050	3 510	1 460	37 290
Storbritannien	9 490	1 440	3 300	6 210	7 690	28 140
Tjeckien	3 320	550	410	310	1 040	5 620
Tyskland	14 290	21 360	41 050	19 200	5 180	101 070
Ungern	9 780	1 210	630	120	420	12 170
Österrike	27 960	14 540	6 570	340	30	49 450
EU-27	2 019 290	146 960	193 810	93 170	33 450	2 486 670

1) Databasuttag maj 2009.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.11
Antal mjölkkor efter besättningsstorlek 2007[1], 1 000-tal
Number of dairy cows by size of herd

Land	Antal mjölkkor per företag					Summa mjölkkor
	1–9	10–19	20–49	50–99	100–	
Sverige	2	13	115	123	118	370
Belgien	6	22	213	229	53	524
Bulgarien	195	38	57	28	31	350
Cypern	0	0	1	7	14	23
Danmark	1	3	33	98	410	545
Estland	10	5	9	8	76	108
Finland	15	80	156	37	8	296
Frankrike	25	114	1 799	1 613	264	3 815
Grekland	15	17	45	45	35	157
Irland	5	25	318	526	185	1 058
Italien	109	156	381	475	770	1 891
Lettland	82	23	25	17	35	182
Litauen	226	48	47	23	55	398
Luxemburg	1	1	20	15	3	40
Malta	0	0	2	3	3	8
Nederländerna	11	22	221	770	444	1 468
Polen	1 225	690	589	105	159	2 768
Portugal	21	29	95	69	59	273
Rumänien	1 427	53	45	26	36	1 587
Slovakien	14	1	2	6	154	177
Slovenien	47	36	31	6	3	124
Spanien	49	100	345	228	253	975
Storbritannien	25	20	117	459	1 333	1 953
Tjeckien	7	7	13	22	368	417
Tyskland	76	310	1 295	1 278	1 118	4 076
Ungern	33	16	20	8	189	265
Österrike	119	200	178	22	3	522
EU-27	3 746	2 029	6 172	6 246	6 179	24 370

1) Databasuttag maj 2009.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.12
Animalieproduktion 2010[1], 1 000-tal ton
Production of animal products

Land	Slakt av			Mjölk totalt	Varav				Ägg
	Nöt-boskap	Svin	Får, lamm, getter		Konsum-tions-mjölk	Grädde	Smör	Ost	
Sverige	148	263	5	2 862	914	110	19	103	108[2]
Belgien	263	1 124	3	3 067	699	157	26	72	154[3]
Bulgarien	5	37	4	565	62	2	1	60	90
Cypern	4	57	5	151	76	4	0	1	8
Danmark	131	1 666	2	4 830	472	66	33	292	76
Estland	9	32	0	621	94	33	6	38	11
Finland	82	203	1	2 289	731	56	45	109	58[2]
Frankrike	1 521	2 010	90	23 558	3 653	362	342	1 756	954[4]
Grekland	58	114	107	673	461	17	2	28	100
Irland	559	214	48	5 327	507	21	135	172	42[3]
Italien	1 075	1 633	37	10 500	2 661	128	106[5]	1 069	743[6]
Lettland	18	23	0	625	74	31	5	31	41[4,5]
Litauen	43	55	0	1 278	88	2	8	95	51
Luxemburg	10	10	0	282	..	..	..	..	1
Malta	1	7	0	40[5]	29[5]	0[5]	0[5]	0[5]	5
Nederländerna	389	1 288	15	11 626	582	20	124[5]	753	463[4,7]
Polen	386	1 741	1	9 002	1 472	236	119	666	637
Portugal	94	384	11	1 829	831	18	27	58	131
Rumänien	28	234	4	904	223	47	10	60	310
Slovakien	14	69	1	800	275	29	6	25	76
Slovenien	36	25	0	520	163	15	..	18	22[5]
Spanien	607	3 369	142	5 877	3 518	118	31	124	924[8]
Storbritannien	925	774	281	13 582	6 928	263	..	337	634[6]
Tjeckien	74	276	0	2 312	627	47	23	115	148[9]
Tyskland	1 187	5 443	20	29 076	5 276	556	404	1 930[2]	658[4]
Ungern	27	416	0	1 322	361	5	4	72	168
Österrike	225	542	8	2 771	728	62	29[8]	147	95
EU-27	7 918	22 011	785	136 288	31 505[10]	2 403[10]	..	8 131[10]	6 709

1) Databasuttag maj 2012.
2) Avser 2005.
3) Avser 2009.
4) Preliminära siffror.
5) Avser 2008.
6) Avser 2006.
7) Avser 2003.
8) Avser 2004.
9) Avser 2007.
10) Exklusive Luxemburg.

Källa: Eurostat.

14 Internationella uppgifter om jordbruk

Kapitel 14 innehåller internationella uppgifter om
- *Åkerarealens användning*
- *Totalskördar*
- *Antal husdjur*
- *Animalieproduktion*
- *Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binäringar, med uppdelning på kvinnor och män*

Sammanfattning

Statistik över jordbruket i skilda länder redovisas i **tabellerna 14.1–14.4**. Uppgifterna avser ett urval länder och hänför sig till år 2010.

I **tabell 14.5** lämnas uppgifter om antalet förvärvsarbetande personer i jordbruk med binäringar i olika länder och deras andel av samtliga förvärvsarbetande fördelat på kön. Det framgår att de lägsta andelarna redovisas för flertalet västeuropeiska länder samt USA, Kanada, Japan och Australien. Här ligger andelarna under 5 %. I mindre ekonomiskt utvecklade länder som t.ex. Etiopien, Tanzania och Kenya ligger andelarna på 70–80 %. Uppgifterna avser år 2009.

Om statistiken

Jordbruksnäringens omfattning inom skilda länder belyses i statistik som årligen sammanställs och publiceras av FAO (Food and Agriculture Organization, FN:s speciella organ för livsmedels- och jordbruksfrågor). Statistiken baseras på uppgifter som antingen erhållits genom direkt förfrågan hos respektive länder eller hämtats från olika publikationer, rapporter etc. Ibland kan uppgifterna vara inofficiella. I vissa fall har uppskattningar gjorts av FAO.

Eftersom statistiska metoder, definitioner och klassificeringar kan skilja sig mellan länderna, bör jämförelser göras med försiktighet. I detta kapitel kan tecknet ”–” både visa att uppgiften inte finns tillgänglig eller att intet finns att redovisa.

De redovisade siffrorna är en produkt av databasuttag vid tidpunkt angiven under respektive tabell. Uppgifterna kan därför skilja sig ifrån senare uttag.

Uppgifterna för Sverige har hämtats från samma källa som övriga länder och kan avvika från uppgifter redovisade i andra kapitel i denna publikation.

Annan publicering

Internationella uppgifter om jordbruket publiceras fortlöpande på FAO:s webbplats www.fao.org. Under rubriken Statistics når man statistikdatabasen FAOSTAT med dess undergrupper.

Uppgifterna i detta kapitel är hämtade från ProdSTAT och PopSTAT.

Tabell 14.1
Åkerarealens användning i olika länder 2010[1,2], 1 000-tal hektar
Use of arable land in different countries

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorg-hum	Ris	Potatis	Socker-betor
Sverige	404	25	309	160	–	–	–	27	38
Danmark	764	52	575	57	–	–	–	39	39
Finland	211	25	417	278	–	–	–	25	15
Island	–	–	–	–	–	–	–	1	–
Norge	72	7	146	76	–	–	–	13	–
Albanien	74	1	3	14	54	–	–	9	2
Belgien	210	–	45	5	63	–	–	82	59
Bosnien, Herzegovina	55	3	19	10	189	–	–	36	–
Bulgarien	1 109	11	245	23	500	4	12	14	–
Estland	120	13	105	30	–	–	–	9	–
Frankrike	5 426	25	1 582	98	1 571	52	24	166	383
Grekland	510	16	112	55	187	–	34	31	13
Irland	78	–	175	20	–	–	–	12	–
Italien	1 865	5	274	114	926	41	248	62	63
Kroatien	169	1	53	19	297	–	–	11	24
Lettland	308	35	100	63	–	–	–	30	–
Litauen	526	51	240	61	8	–	–	37	16
Luxemburg	14	1	8	1	–	–	–	1	–
Makedonien (FYROM)	80	4	43	3	29	–	4	13	1
Moldavien	328	1	133	3	416	–	–	28	26
Montenegro	1	–	1	–	3	–	–	10	–
Nederländerna	154	2	33	2	17	–	–	157	71
Polen	2 406	1 396	1 119	539	299	–	–	491	200
Portugal	60	20	33	62	96	–	29	26	2
Rumänien	2 153	14	510	181	2 094	9	12	247	22
Ryssland	21 640	1 368	4 940	2 228	1 025	9	201	2 109	924
Schweiz	91	2	29	2	17	–	–	11	18
Serbien	484	5	84	34	1 224	2	–	77	66
Slovakien	350	17	133	15	174	–	–	11	18
Slovenien	32	1	19	2	36	–	–	4	–
Spanien	1 907	133	2 877	540	320	7	123	77	44
Storbritannien	1 937	3	921	124	–	–	–	138	92
Tjeckien	834	30	389	52	105	–	–	27	56
Tyskland	3 298	627	1 653	141	464	–	–	255	367
Ukraina	6 284	279	4 317	311	2 648	29	29	1 408	492
Ungern	1 011	36	287	51	1 061	4	2	20	14
Vitryssland	603	343	680	179	112	–	–	367	96
Österrike	303	46	350	27	180	–	–	22	45

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.
2) Databasuttag februari 2012.

Källa: FAO.

Tabell 14.1 (forts.)

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorg-hum	Ris	Potatis	Socker-betor
Algeriet	1 900	–	1 000	89	–	–	–	130	–
Egypten	1 288	24	88	–	969	140	460	141	135
Etiopien	1 684	–	1 129	24	1 772	1 619	13	70	–
Kenya	160	–	25	4	2 008	226	20	153	–
Marocko	2 852	4	1 920	30	230	9	7	57	43
Nigeria	37	–	–	–	3 336	4 737	1 788	222	–
Sydafrika	558	4	83	17	2 742	87	1	62	–
Tanzania	25	–	2	–	3 100	810	720	145	–
Kanada	8 269	89	2 387	841	1 203	–	–	140	11
Mexico	679	–	268	67	7 148	1 768	48	55	–
USA	19 278	107	998	511	32 960	1 946	1 463	407	468
Argentina	4 373	24	753	285	2 903	751	215	69	–
Brasilien	2 177	2	84	149	12 815	646	2 710	142	–
Chile	264	1	13	76	123	–	25	51	16
Peru	154	–	154	10	497	–	389	290	–
Indien	28 520	–	790	–	7 180	7 670	36 950	1 835	–
Irak	1 383	–	1 006	–	113	2	48	13	2
Iran	7 035	–	1 584	–	240	–	564	146	99
Japan	207	–	59	–	–	–	1 628	82	63
Kazakstan	13 138	44	1 333	163	96	–	94	179	9
Kina	24 256	180	650	195	32 518	545	30 117	5 078	219
Pakistan	9 132	–	84	–	939	221	2 365	139	2
Syrien	1 599	–	1 527	–	38	2	–	35	28
Turkiet	8 054	141	3 000	88	594	–	99	141	329
Australien	13 507	57	4 088	850	59	516	19	36	–
Nya Zeeland	55	–	52	9	18	–	–	13	–
Hela världen	216 975	5 327	47 893	9 055	161 908	40 509	153 652	18 596	4 676

Tabell 14.2
Totalskördens storlek i olika länder 2010[1,2], 1 000-tal ton
Crop production in different countries

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorg-hum	Ris	Potatis	Socker-betor
Sverige	2 184	123	1 228	563	–	–	–	816	1 974
Danmark	5 060	255	2 981	274	–	–	–	1 358	2 356
Finland	724	69	1 340	810	–	–	–	659	542
Island	–	–	–	–	–	–	–	13	–
Norge	293	32	528	292	–	–	–	321	–
Albanien	295	2	7	27	362	–	–	208	40
Belgien	1 850	2	373	25	746	–	–	3 456	4 465
Bosnien, Herzegovina	145	7	50	20	853	–	–	379	–
Bulgarien	3 995	18	833	40	2 044	9	56	251	–
Estland	324	25	253	53	–	–	–	163	–
Frankrike	38 207	122	10 102	448	13 975	287	119	6 582	31 910
Grekland	1 600	35	318	116	2 195	–	230	792	762
Irland	669	–	1 223	148	–	–	–	331	–
Italien	6 900	13	991	279	8 828	271	1 638	1 558	3 550
Kroatien	681	3	172	48	2 068	–	–	179	1 249
Lettland	973	69	228	101	–	–	–	484	–
Litauen	1 708	87	548	87	47	–	–	475	723
Luxemburg	83	5	43	5	3	–	–	20	–
Makedonien (FYROM)	243	9	126	5	129	–	26	200	8
Moldavien	744	2	208	3	1 420	–	–	280	838
Montenegro	2	1	2	–	10	–	–	149	–
Nederländerna	1 370	11	204	8	197	–	–	6 844	5 280
Polen	9 488	3 270	3 533	1 334	1 716	–	–	8 766	9 823
Portugal	112	18	75	66	658	–	170	384	137
Rumänien	5 812	34	1 311	304	9 042	19	62	3 284	838
Ryssland	41 508	1 636	8 350	3 220	3 084	9	1 061	21 141	22 256
Schweiz	524	14	174	9	144	–	–	421	1 302
Serbien	1 630	10	244	68	7 207	7	–	887	3 325
Slovakien	1 228	38	361	25	952	1	–	126	978
Slovenien	153	3	80	5	311	–	–	101	–
Spanien	5 611	252	8 157	1 018	3 179	31	926	2 278	3 399
Storbritannien	14 878	21	5 252	685	–	–	–	6 045	6 484
Tjeckien	4 162	118	1 585	138	693	–	–	665	3 065
Tyskland	24 107	2 903	10 412	600	4 073	–	–	10 202	23 858
Ukraina	16 851	465	8 485	459	11 953	61	148	18 705	13 749
Ungern	3 764	79	966	123	6 967	4	8	440	819
Vitryssland	1 740	735	1 966	443	551	–	–	7 831	3 770
Österrike	1 518	164	778	98	2 169	–	–	672	3 132

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.
2) Databasuttag februari 2012.

Källa: FAO.

Tabell 14.2 (forts.)

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorg-hum	Ris	Potatis	Socker-betor
Algeriet	3 100	–	1 500	85	1	–	–	3 290	–
Egypten	7 177	41	117	–	7 041	702	4 330	3 643	7 840
Etiopien	3 000	–	1 400	43	4 400	2 997	25	786	–
Kenya	512	–	64	4	3 222	164	80	450	–
Marocko	4 876	3	2 566	37	279	6	51	1 605	2 436
Nigeria	34	–	–	–	7 306	4 784	3 219	900	–
Sydafrika	1 465	2	200	27	12 815	197	3	2 072	–
Tanzania	62	–	5	–	4 475	789	1 105	750	–
Kanada	23 167	216	7 605	2 298	11 715	–	–	4 422	508
Mexico	3 677	–	672	111	23 302	6 940	217	1 537	–
USA	60 103	189	3 925	1 178	316 165	8 773	11 027	18 016	28 940
Argentina	14 915	44	2 983	660	22 677	3 629	1 241	2 001	–
Brasilien	6 037	3	274	368	56 060	1 505	11 309	3 595	–
Chile	1 524	5	78	381	1 358	–	95	1 081	1 420
Peru	219	–	216	11	1 541	–	2 831	3 814	–
Indien	80 710	–	1 600	–	14 060	6 980	120 620	36 577	–
Irak	2 749	–	1 137	–	267	1	156	205	18
Iran	15 029	–	3 210	–	1 736	–	2 288	4 054	3 897
Japan	571	–	161	–	–	–	10 600	2 070	3 090
Kazakstan	9 638	42	1 313	134	462	–	373	2 555	152
Kina	115 180	650	2 520	600	177 541	1 729	197 212	74 799	9 296
Pakistan	23 311	–	71	–	3 341	139	7 235	3 142	53
Syrien	3 083	–	680	–	133	4	–	673	1 493
Turkiet	19 660	366	7 240	204	4 310	–	860	4 548	17 942
Australien	22 138	33	7 294	1 374	328	1 598	206	1 278	–
Nya Zeeland	445	–	308	48	189	–	–	531	–
Hela världen	650 881	12 328	123 477	19 601	844 405	55 655	672 016	324 182	228 452

Tabell 14.3
Antal husdjur i olika länder 2010[1,2], 1 000-tal (höns i miljon-tal)
Number of livestock in different countries

Land	Hästar	Nötkreatur	Svin	Får	Getter	Höns
Sverige	95	1 537	1 520	565	–	8
Danmark	60	1 571	13 173	160	–	14
Finland	74	926	1 367	126	5	5
Island	77	74	40	480	1	–
Norge	37	875	850	2 308	67	4
Albanien	35	493	164	1 806	775	5
Belgien	37	2 593	6 430	120	22	34
Bosnien, Herzegovina	19	462	590	1 046	63	20
Bulgarien	113	563	730	1 400	361	16
Estland	5	235	365	77	4	2
Frankrike	453	19 621	14 532	7 977	1 349	124
Grekland	27	625	950	8 966	4 200	32
Irland	98	6 607	1 518	4 642	10	14
Italien	300	6 103	9 157	8 013	961	130
Kroatien	17	444	1 231	630	75	5
Lettland	13	378	377	71	13	4
Litauen	49	759	928	53	15	9
Luxemburg	5	199	84	9	5	–
Makedonien (FYROM)	27	260	191	778	94	2
Moldavien	54	222	337	804	111	22
Montenegro	6	119	12	221	–	1
Nederländerna	134	3 972	12 252	1 128	416	101
Polen	291	5 724	14 865	258	122	118
Portugal	19	1 391	2 325	2 906	487	40
Rumänien	764	2 512	5 793	9 142	917	84
Ryssland	1 375	20 671	17 231	19 851	2 138	390
Schweiz	56	1 603	1 583	426	87	9
Serbien	14	938	3 489	1 475	129	20
Slovakien	8	472	687	377	35	13
Slovenien	20	473	415	138	30	3
Spanien	250	6 075	25 343	18 552	2 934	138
Storbritannien	384	9 901	4 423	31 000	85	164
Tjeckien	31	1 329	1 908	206	22	24
Tyskland	462	12 810	26 509	2 089	150	114
Ukraina	443	4 827	7 577	1 197	636	173
Ungern	61	700	3 247	1 223	58	32
Vitryssland	126	4 151	3 782	52	75	32
Österrike	85	2 013	3 134	358	72	16

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.
2) Databasuttag februari 2012.

Källa: FAO.

Tabell 14.3 (forts.)

Land	Hästar	Nötkreatur	Svin	Får	Getter	Höns
Algeriet	45	1 650	6	20 000	3 800	125
Egypten	65	4 525	38	5 592	4 200	100
Etiopien	1 995	50 884	29	25 980	21 961	38
Kenya	2	17 863	347	9 899	13 292	30
Marocko	150	2 896	9	18 023	5 686	170
Nigeria	208	16 578	7 472	35 520	56 524	192
Sydafrika	300	13 731	1 594	24 501	6 275	126
Tanzania	–	19 500	495	4 200	12 900	34
Kanada	385	13 013	11 835	803	30	165
Mexico	6 350	32 642	15 435	8 106	8 993	506
USA	9 500	93 881	64 887	5 620	3 038	2 100
Argentina	3 680	48 950	2 270	15 800	4 250	96
Brasilien	5 514	209 541	38 957	17 381	9 313	1 239
Chile	320	3 900	2 706	3 644	750	47
Peru	730	5 520	3 254	14 160	1 968	131
Indien	524	210 200	9 630	73 991	154 000	866
Irak	48	1 600	–	7 800	1 500	29
Iran	140	8 500	–	54 000	25 700	507
Japan	18	4 376	9 800	12	15	286
Kazakstan	1 439	6 095	1 326	14 661	2 709	33
Kina	6 787	83 798	476 237	134 021	150 707	4 803
Pakistan	400	34 300	–	27 800	59 900	321
Syrien	14	1 010	–	15 511	2 057	25
Turkiet	167	10 724	2	21 795	5 128	230
Australien	256	26 733	2 289	68 086	4 500	83
Nya Zeeland	64	9 864	335	32 563	95	14
Hela världen	58 459	1 428 636	965 855	1 078 948	921 432	19 459

Tabell 14.4
Animalieproduktion i olika länder 2010[1,2]
Livestock production in different countries

Land	Köttproduktion (1 000-tal ton)			Antal	Mjölkavkastning		Äggproduktion[3]
	Nötkött	Får- och getkött	Gris-kött	mjölkkor, 1 000-tal	kg per djur	1 000-tal ton	1 000-tal ton
Sverige	148	5	263	348	8 389	2 920	103
Danmark	133	2	1 668	568	8 640	4 909	76
Finland	83	1	203	289	8 109	2 346	62
Island	4	9	6	26	4 792	123	3
Norge	84	25	129	238	6 552	1 562	60
Albanien	41	21	13	355	2 620	930	31
Belgien	263	3	1 124	500	6 133	3 067	189
Bosnien, Herzegovina	23	2	13	274	2 613	716	21
Bulgarien	20	17	70	297	3 789	1 124	89
Estland	12	1	34	97	6 984	675	11
Frankrike	1 550	134	2 260	3 733	6 242	23 301	947
Grekland	70	143	100	215	3 603	775	100
Irland	558	48	215	1 093	4 794	5 237	45
Italien	1 069	54	1 673	1 878	5 590	10 500	737
Kroatien	38	2	121	223	3 408	760	42
Lettland	18	1	37	166	5 021	831	45
Litauen	44	1	73	375	4 624	1 732	43
Luxemburg	16	–	10	41	7 212	295	1
Makedonien (FYROM)	7	5	8	125	2 788	347	19
Moldavien	10	2	57	161	3 376	544	40
Montenegro	6	1	2	82	2 083	171	4
Nederländerna	389	14	1 287	1 552	7 496	11 631	631
Polen	401	1	1 895	2 538	4 838	12 279	618
Portugal	94	21	384	312	6 263	1 957	131
Rumänien	154	70	429	1 441	3 060	4 411	298
Ryssland	1 711	188	2 308	9 022	3 535	31 895	2 261
Schweiz	143	6	249	595	6 851	4 079	43
Serbien	96	23	269	523	2 880	1 507	61
Slovakien	14	1	69	163	5 649	918	75
Slovenien	36	2	44	113	5 531	626	22
Spanien	607	140	3 369	848	7 497	6 357	840
Storbritannien	925	281	774	1 864	7 489	13 960	619
Tjeckien	74	2	291	378	7 090	2 683	122
Tyskland	1 205	39	5 488	4 183	7 083	29 629	664
Ukraina	428	21	631	2 737	4 011	10 977	974
Ungern	28	1	452	248	6 794	1 685	152
Vitryssland	309	1	398	1 445	4 567	6 598	196
Österrike	225	8	542	534	6 101	3 258	93

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskttade av FAO.
2) Databasuttag februari 2012.
3) Hönsägg.

Källa: FAO.

Tabell 14.4 (forts.)

Land	Köttproduktion (1 000-tal ton)			Antal	Mjölkavkastning		Äggproduktion[2]
	Nötkött	Får- och getkött	Gris-kött	mjölkkor, 1 000-tal	kg per djur	1 000-tal ton	1 000-tal ton
Algeriet	133	194	–	868	2 087	1 811	189
Egypten	415	68	1	1 736	1 672	2 902	336
Etiopien	373	153	2	6 604	269	1 774	35
Kenya	462	88	15	9 350	552	5 157	81
Marocko	192	162	1	1 485	1 280	1 900	230
Nigeria	304	440	226	2 022	245	496	623
Sydafrika	884	175	338	1 000	3 233	3 233	453
Tanzania	292	45	14	6 900	239	1 650	38
Kanada	1 272	16	1 926	1 005	8 202	8 243	429
Mexico	1 745	99	1 175	2 351	4 541	10 677	2 381
USA	12 047	76	10 186	9 117	9 593	87 461	5 412
Argentina	2 630	55	281	2 336	4 496	10 502	505
Brasilien	6 977	111	3 078	22 925	1 381	31 668	1 948
Chile	211	16	498	1 016	2 491	2 530	146
Peru	172	40	116	788	2 131	1 678	285
Indien	1 087	876	333	43 600	1 154	50 300	3 414
Irak	50	62	–	291	658	192	36
Iran	392	498	–	3 946	1 620	6 391	741
Japan	513	–	1 291	1 029	7 503	7 720	2 515
Kazakstan	407	143	206	2 371	2 255	5 348	207
Kina	6 236	3 943	51 677	12 503	2 882	36 036	23 827
Pakistan	730	433	–	10 100	1 231	12 437	556
Syrien	66	207	–	518	2 805	1 453	162
Turkiet	322	296	–	4 384	2 847	12 480	740
Australien	2 108	581	336	1 553	5 810	9 023	174
Nya Zeeland	635	472	47	4 680	3 635	17 011	60
Hela världen	62 325	13 700	109 215	264 471	2 267	599 438	63 572

Tabell 14.5
Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binäringar och dess andel av den totala förvärvsarbetande befolkningen i olika länder 2009[1,2]
Economically active population in agriculture and subsidiary industries and its share of the total economically active population in different countries

Land	Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binäringar, 1 000-tal personer			Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binäringar, procent av samtliga förvärvsarbetande		
	Män	Kvinnor	Samtliga	Män	Kvinnor	Samtliga
Sverige	76	42	118	2,9	1,8	2,3
Danmark	59	19	78	3,8	1,4	2,7
Finland	65	36	102	4,6	2,7	3,7
Island	10	2	12	10,1	2,3	6,4
Norge	55	35	90	4,0	2,8	3,5
Albanien	355	264	619	41,9	43,1	42,4
Belgien	42	19	61	1,6	0,9	1,3
Bosnien, Herzegovina	19	29	48	1,9	3,3	2,6
Bulgarien	91	41	132	5,1	2,6	3,9
Estland	46	17	62	13,6	4,9	9,0
Frankrike	399	203	601	2,7	1,5	2,1
Grekland	312	345	657	10,1	15,9	12,5
Irland	140	12	152	11,1	1,2	6,8
Italien	488	393	881	3,2	3,7	3,4
Kroatien	63	28	91	5,9	3,2	4,7
Lettland	85	30	115	13,6	5,1	9,5
Litauen	100	31	131	12,7	3,9	8,3
Luxemburg	2	1	3	1,6	1,0	1,3
Makedonien (FYROM)	48	23	72	8,7	6,5	7,9
Moldavien	146	64	210	22,6	9,0	15,5
Montenegro	25	16	41	14,8	11,6	13,4
Nederländerna	140	79	219	3,0	2,0	2,5
Polen	1 923	1 113	3 036	20,3	14,0	17,5
Portugal	196	337	533	6,5	12,7	9,4
Rumänien	518	402	920	10,0	9,3	9,7
Ryssland	4 787	1 604	6 392	12,3	4,2	8,3
Schweiz	80	60	140	3,5	3,0	3,3
Serbien	396	249	645	14,9	11,6	13,4
Slovakien	157	45	202	10,3	3,6	7,3
Slovenien	4	3	8	0,7	0,6	0,8
Spanien	661	394	1 055	5,1	4,1	4,7
Storbritannien	362	119	480	2,1	0,8	1,5
Tjeckien	257	80	336	8,8	3,4	6,4
Tyskland	434	257	691	1,9	1,3	1,6
Ukraina	1 792	698	2 490	15,3	6,0	10,7
Ungern	257	77	334	10,9	3,9	7,7
Vitryssland	364	87	452	14,6	3,6	9,2
Österrike	81	69	150	3,5	3,5	3,5

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.
2) Databasuttag februari 2012.

Källa: FAO.

Tabell 14.5 (forts.)

Land	Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binäringar, 1 000-tal personer			Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binäringar, procent av samtliga förvärvsarbetande		
	Män	Kvinnor	Samtliga	Män	Kvinnor	Samtliga
Algeriet	1 497	1 660	3 157	15,3	34,0	21,6
Egypten	3 967	2 665	6 632	20,7	40,4	25,7
Etiopien	16 843	14 062	30 905	81,2	74,3	77,9
Kenya	6 649	6 322	12 971	68,1	74,6	71,1
Marocko	1 609	1 435	3 044	18,4	49,8	26,2
Nigeria	7 515	4 749	12 264	24,6	27,5	25,6
Sydafrika	860	361	1 221	8,6	4,4	6,7
Tanzania	7 425	9 028	16 453	68,4	84,5	76,4
Kanada	163	174	337	1,6	1,9	1,8
Mexico	7 020	983	8 003	22,9	5,7	16,7
USA	1 903	659	2 562	2,2	0,9	1,6
Argentina	1 262	151	1 413	11,6	1,9	7,6
Brasilien	8 557	2 779	11 336	15,3	6,3	11,4
Chile	832	135	967	18,3	5,1	13,5
Peru	2 528	1 144	3 671	30,4	17,3	24,6
Indien	180 336	86 415	266 751	51,9	62,4	54,9
Irak	221	222	443	3,5	16,6	5,8
Iran	3 548	2 981	6 528	17,1	33,7	22,1
Japan	902	615	1 517	2,4	2,3	2,4
Kazakstan	905	297	1 202	21,1	7,1	14,2
Kina	261 486	241 205	502 691	58,8	64,6	61,5
Pakistan	16 929	7 065	23 995	34,9	57,7	39,5
Syrien	537	793	1 330	10,5	56,7	20,3
Turkiet	3 907	4 266	8 173	21,4	67,3	33,3
Australien	255	200	455	4,1	3,8	4,0
Nya Zeeland	121	65	186	9,7	6,0	8,0
Hela världen	747 212	554 453	1 301 669	38,8	42,4	40,3

15 Industriproduktion m.m.

I kapitel 15 redovisas vissa uppgifter om jordbrukets leveranser av viktigare animalieprodukter samt vissa uppgifter om förädlingsvärden inom livsmedels- och dryckesvaruindustrin. Vidare redovisas kvantitets- och värdeuppgifter för jordbruksvaror och livsmedel enligt SCB:s statistik över industrins varuproduktion. Dessutom presenteras uppgifter om antalet sysselsatta inom livsmedelsindustrin och andra livsmedelsbranscher.

Sammanfattning

Kött och ägg

Nötkött (tabell 15.1)
Produktionen av nötkött (exklusive kalv) uppgick 2011 till 133 500 ton, vilket var lika stor produktion som året innan. Slaktade kvantiteter från tjur stod för den största delen av produktionen, dvs. 48 %. Slakten av stut, som representerar 11 % av den totala slakten, har femdubblats sedan 1995, från 8 400 till 46 600 slaktkroppar. Generellt kan man säga att produktionen av storboskap i ton har varit relativt konstant de senaste åren med bara små variationer mellan åren.

Får och lamm (tabell 15.2)
Produktionen av får- och lammkött uppgick 2011 till knappt 5 100 ton, vilket var en ökning med 1 % mot föregående år. Av den totala produktionen utgjorde lammkött 81 %. Sedan 1995 har produktionen av lammkött ökat med 55 % och produktionen av fårkött har ökat med 13 %.

Griskött (tabell 15.3)
Produktionen av griskött uppgick år 2011 till 256 100 ton vilket var en minskning med 3 % mot året innan. Antal slaktkroppar av svin uppgår till 2,8 milj. Det är en minskning med 24 % jämfört med år 1995.

Fjäderfä (tabell 15.4)
Produktionen av fjäderfäkött uppgick år 2011 till 111 500 ton, vilket var en marginell minskning jämfört med 2010. Jämför man med år 1995 finner man en ökning med 52 %. Slakten uppgick 2011 till 78,2 milj. djur, vilket var 28 % fler än 1995.

Ägg (tabell 15.5)
Partihandelns invägning av ägg uppgick år 2011 till 91 700 ton vilket var en ökning med 6 % sedan 2010. Den totala produktionen, där den produktion som inte passerar partihandeln ingår, har ökat med 5 % sedan föregående år.

Kött av ren och vilt (tabell 15.6)
Produktionen av kött av vilt uppgick år 2011 till 16 500 ton. Detta var lika stor produktion som året innan och bara något högre än 1995. Under samma period minskade produktionen av renkött med 39 %. Denna uppgick år 2011 till 1 400 ton. Produktionen av renkött motsvarar 1 % av produktionen av nötkött. Motsvarande tal för viltköttet är 12 %.

Mjölk och mejeriprodukter

Antal mejerier och mjölkleverantörer (tabell 15.7)
Redovisningen i tabellen avser antal mejerier, antal mjölkleverantörer och kvantiteten invägd mjölk. Strukturutvecklingen gör att antalet mjölkleverantörer minskar för varje år och uppgick år 2011 till omkring 5 300. Minskningen av antalet leverantörer mellan 2010 och 2011 var 6 %. Samtidigt ökar mjölkavkastningen per ko och därmed blir den invägda genomsnittliga leveransen per leverantör och dag större och närmar sig 1 500 kg per dag. Totalt invägdes 2 850 milj. kg mjölk år 2011. Mjölkens medelfetthalt och medelproteinhalt är relativt stabil

från år till år och uppgår 2011 till 4,20 respektive 3,41 %.

Mjölkens användning (tabell 15.8)
Av den totala invägningen 2011 användes 44 % för tillverkning av konsumtionsmjölk, syrade produkter och grädde samt 33 % till osttillverkning. Andelen mjölk som går till konsumtionsmjölk och ostframställning har varit ganska konstant under de senaste tio åren.

Produktion av mejerivaror (tabell 15.9)
Den totala mjölkproduktionen har minskat marginellt sedan 2010 och med 13 % sedan 1995. Produktionen av konsumtionsmjölk har minskat 17 % sedan 1995. Av den totala mjölkproduktionen på 2,9 milj. ton utgör konsumtionsmjölken 30 %. Produktionen av syrad mjölk m.m. är oförändrad sedan föregående år. Sedan 2010 är produktionen av grädde och ost oförändrad. Smörproduktionen har minskat 3 % och produktionen av mjölkpulver har ökat med 4 %.

Allmänt

Anställda m.m. inom livsmedelsindustrin (tabell 15.10)
Under perioden år 2007 till och med 2010 minskade antalet anställda inom tillverkningsindustrin med cirka 92 000 personer. Antalet anställda (beräknat i helårspersoner) var cirka 546 000 personer år 2010. Förädlingsvärdet minskade inom tillverkningsindustrin för samma period, 2007–2010, med 28 miljarder kronor, men ökade mellan 2009 och 2010 med 65 miljarder kronor och har år 2010 ett värde på 483 miljarder kronor.

Livsmedelsindustrin inkl. dryckes- och tobaksindustrin har under perioden 2007–2010 minskat antalet anställda med 800 personer. Antalet anställda år 2010 var strax över 52 000 personer. Förädlingsvärdet ökade dock under samma period med cirka 2,7 miljarder kronor, för att år 2010 ha ett värde på 38,1 miljarder kronor.

Antalet anställda har minskat för de flesta delbranscherna inom Livsmedelsindustrin inkl. dryckes- och tobaksindustrin. Undantagen är Frukt-, bär- och grönsaksindustrin, Kvarnprodukt- och stärkelseindustrin och den i klassningen övriga delen benämnd Annan livsmedelsindustri, där antalet anställda har ökat i respektive grupp under perioden 2007–2010.

Stora procentuella ökningar av förädlingsvärdet märks hos Kvarnprodukt- och stärkelseindustrin, Fodermedelsindustrin samt Annan livsmedelsindustri under perioden 2007–2010. Dryckes- och tobaksindustrin har det högsta förädlingsvärdet per anställd år 2010 med ett värde på drygt 1,4 miljoner kronor, vilket också är högre än hela tillverkningsindustrin som år 2010 hade ett förädlingsvärde per anställd på 0,9 miljoner kronor.

Livsmedelsindustrins varuproduktion (tabell 15.11)
De värdemässigt viktigaste av industrins produkter på livsmedelsområdet tillhör segmenten kött- och köttvaror, mejerivaror och drycker. Av enskilda produktgrupper kan särskilt nämnas mjölk och grädde (inklusive yoghurt), griskött, beredda köttprodukter samt bakverk och bröd.

Förändringarna i produktionen sedan 2006 pekar på en ökning i merparten av segmenten. Produktionen av djurfoder samt fisk-, kräft- och blötdjur har ökat mest sedan 2006. Produktionen av socker och sockervaror samt kaffe, te, kakao, kryddor m.m. har däremot minskat. Sedan 2006 har produktionen gått ned med knappt 40 respektive drygt 20 % för dessa båda segment.

Livsmedelssektorns sysselsättning (tabell 15.12)
I tabellen redovisas antalet sysselsatta inom livsmedelssektorn enligt den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, RAMS. Statistik för livsmedelsindustrin som baseras på individdata (RAMS) ger i allmänhet högre tal än statistik som redovisas i Företagens ekonomi. Detta beror bl.a. på att statistiken i Företagens ekonomi är begränsad till företag av viss storlek. Avgränsningen av livsmedelssektorn baseras inte på några officiellt vedertagna kriterier utan kan ses som tillfällig eller provisorisk.

Det framgår att de flesta av sektorns knappt 356 000 sysselsatta, år 2010, återfinns inom

hotell, restaurang och catering (128 000 personer) och detaljhandel (knappt 91 300 personer).

Kvinnorna dominerar i detaljhandel medan de flesta sysselsatta inom jordbruk, skogsbruk och fiske är män.

Om statistiken

Kött och ägg

Jordbruksverket redovisar varje år siffror avseende marknadsförd slakt i landet. Som underlag används uppgifter från Jordbruksverkets slaktregister dit alla slakterier veckovis lämnar uppgifter om antal slaktade djur och slaktvikt fördelat på olika djurkategorier.

Vidare utför Jordbruksverket årligen beräkningar av den totala äggproduktionen. Beräkningarna baseras på uppgifter från partihandeln om invägning av svenska ägg. Beräkningarna genomförs varje månad och bygger på förutsättningen att 79% av den totala äggproduktionen passerar partihandeln.

Jordbruksverkets beräkningar av produktionen av ren- och viltkött bygger huvudsakligen på statistik från Sametinget och Jägareförbundet.

Mjölk och mejeriprodukter

Uppgifter om mejerihanteringen lämnas i Svensk Mjölks statistik. I denna statistik ingår också uppgifter för mejerier som inte är anslutna till Svensk Mjölk. Med Svensk Mjölks uppgifter som grund beräknar Jordbruksverket den totala produktionen av mejerivaror och mjölkpulver.

Allmänt

Livsmedelsindustrin

Från och med år 2003 hämtas uppgifterna från undersökningen Företagens ekonomi, vilken i grunden bygger på administrativt material från Skatteverket, som kompletteras med enkätuppgifter från ett urval på cirka 15 000 företag.

Uppdelning av livsmedelsindustrin från Företagens ekonomi på olika delbranscher sker numera enligt Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI 2007). Denna standard baseras på de vid företagens olika verksamhetsenheter producerade varornas branschtillhörighet enligt ett mest kriterium.

SCB:s statistik för livsmedelssektorn innehåller bland annat uppgifter från resultaträkning med ytterligare specificeringar, balansräkning, investeringar, antal anställda samt beräknade variabler som förädlingsvärde, produktionsvärde och förbrukningsvärde.

Livsmedelsindustrins varuproduktion

Fr.o.m. 1996 produceras varudata som följd av EU-krav i en egen undersökning, Industrins varuproduktion, frikopplad från företagsstatistiken. Statistiken ingår i en inom EU samordnad undersökning, PRODCOM (Produktionsstatistik inom Gemenskapen).

Produktionsstatistiken avser företag med minst 20 anställda. Dessa undersöks via enkät. Industriföretag med en omsättning föregående år, enligt momsuppgifter, på minst 50 miljoner kronor, oavsett antal anställda, enkätundersöks också sedan 2006. Uppgifterna samlas huvudsakligen in via SCB:s statistikinsamlingsverktyg SIV. Uppgifter avseende mindre företag inhämtas från administrativa källor.

Produktionen i saluvärden av olika varor och varugrupper av livsmedel redovisas i **tabell 15.11**. Tabellen är ett aggregat för 2006–2010 avseende den produktion av drygt 600 varor i termer av åttasiffriga KN-koder. För närmare information om hur de olika varugrupperna avgränsats med KN-nummer hänvisas till bilaga 5 eller SCB:s webbplats www.scb.se. Under ”Hitta statistik”, ”Statistik efter ämne”, ”Handel med varor och tjänster” samt ”Utrikeshandel med varor” finns hänvisningar till och information om produktindelningar enligt KN. Under fliken ”Se även” finner man detaljerade uppgifter från Intrastat vad gäller varukoder (KN). I huvudsak har samma aggregering på varugrupper använts som för utrikeshandelsstatistiken i kapitel 16, vilket förklarar varför någon produktion ej redovisas för vissa grupper. Antingen saknas produktion i Sverige eller också ligger den utanför industrin.

Eftersom statistiken på varunivå avser saluvärden och inte förädlingsvärden anses det

inte meningsfullt att redovisa totaler i varustatistiken. Varor som produceras inom en viss industri kan vara insatsvaror inom andra industrier och skulle vid en totalredovisning komma att räknas dubbelt. Detta ”problem” är dock mindre för livsmedelsindustrin än för övrig tillverkningsindustri där slutprodukten i större utsträckning än inom livsmedelsindustrin utgörs av halvfabrikat. Viss uppmärksamhet krävs dock vid tolkningen av statistiken och vid bedömningar av den relativa betydelsen av produktionen av olika varor.

I **figur 15B** lämnas en redovisning av livsmedelsproduktionen i kvantiteter. Dock har inte sådana varugrupper tagits med där heterogeniteten bedömts vara för stor för att göra en summering till kvantiteter någorlunda meningsfull. Varugrupper för vilka kvantitetsredovisningen i statistiken för hela eller delar av varusortimentet varit ofullständig har tagits med till en del. Uppgifter om kvantiteter redovisas endast på den finaste nivån av KN, dvs. 8-siffernivån.

Påpekas bör också att vissa varor är belagda med sekretess i databasen vissa år och vissa år inte alls. Därmed förklaras varför databasuttag och därmed redovisade siffror skiljer sig mellan år och böcker. Jämförelser mellan åren bör också göras med viss försiktighet på grund av detta sekretessförfarande. I anslutning till figur 15B och tabell 15.11 redovisas i fotnoter vilka KN-koder som exkluderas respektive år.

Sysselsättningen i livsmedelssektorn

I praktiskt taget all statistik som beskriver produktion och distribution av livsmedel inhämtas också uppgifter om sysselsättningen, t.ex. antal sysselsatta. Ett viktigt syfte med uppgifterna är att möjliggöra beräkningar av olika slags relationstal, t.ex. produktion per sysselsatt och mervärde per sysselsatt. Eftersom olika statistikmaterial inte alltid tas fram på samma sätt och inte alltid med sammanfallande definitioner och avgränsningar är det svårt att ”summera” statistiken till sammanfattande beskrivningar av sysselsättningen inom hela ”livsmedelssektorn”. För sådana beskrivningar måste man därför utgå från ett övergripande material. Ett sådant material är SCB:s årliga registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS. Uppgifterna i **tabell 15.12** har hämtats från RAMS i vilket landets samtliga förvärvsarbetande personer fördelats på näringsgren. Klassificering av de sysselsatta på näringsgren sker utifrån förhållandena under november månad räkningsåret. Information om bransch för det arbetsställe där personen är sysselsatt hämtas från Företagsdatabasen (FDB) vid SCB och redovisning sker enligt Standard för svensk näringsgrensindelning, SNI.

I tabell 15.12 redovisas antal sysselsatta i ”livsmedelssektorn” år 2009 och 2010 med näringsgrensgruppering enligt SNI2007. Som sysselsatta räknas de som under november bedöms ha förvärvsarbetat under minst fyra timmar (i genomsnitt en timme per vecka). Som förvärvsarbete räknas inte normalt hushålls- och hemarbete eller arbete i den egna köksträdgården. Vidare har som förvärvsarbetande inte räknat medhjälpande familjemedlemmar i familjens rörelse.

Till ”livsmedelssektorn” har i tabell 15.12 hänförts branscher som enligt beskrivningen i SNI yrkesmässigt hanterar livsmedel eller livsmedelsråvaror. SNI är emellertid utformad på ett sådant sätt att en entydig avgränsning av den tvärsektor vi vill kalla ”livsmedelssektorn” inte är möjlig. Exempelvis får vi inte med personer som arbetar med

- lejda livsmedelstransporter
- förpackningar till livsmedelsindustrin och handeln
- produktion av insatsvaror till jordbruket
- produktion av insatsvaror till livsmedelsindustrin
- livsmedelsförsäljning i t.ex. varuhus
- statlig administration av jordbruk och fiske
- branschens intresseorganisationer
- jordbruk som har sin huvudsakliga verksamhet i annan näringsgren.

Förutsättningarna för undersökningen har under senare år ändrats i en del avseenden

vilket påverkar möjligheterna till tidsmässiga jämförelser. Detta beror på att ett förhållandevis stort antal personer inte kan hänföras till näringsgren genom att företaget eller arbetsstället inte återfunnits i FDB. År 1985 var antalet sådana personer totalt 172 315 (4,0 % av samtliga sysselsatta). År 2010 uppgick antalet till 47 600 (1,1 % av samtliga sysselsatta). Fram t.o.m. 1990 kunde en viss del av dessa personer hänföras till näringsgrenen jordbruk m.m. (21 000 personer år 1990), eftersom de konstaterats ha haft inkomst av jordbruksfastighet (varav en del verksamma enbart inom skogsbruk). Efter skatteomläggningen 1991 finns inte längre denna möjlighet.

Ändringar har också under årens lopp skett i reglerna för vilka företag som skall ingå i FDB. Bl.a. har tidigare inte ingått företag som inte varit redovisningsskyldiga för mervärdeskatt. Fr.o.m. 1997 år dock alla företag mervärdeskatteskyldiga från första kronan, dvs. registret omfattar numera samtliga juridiska och fysiska personer som bedriver något slag av affärsmässig verksamhet. Denna ändring har dock haft obetydlig effekt på antalet sysselsatta enligt RAMS.

Den underskattning av sysselsättningen som blir resultatet av att företag inte kunnat återfinnas i FDB bedöms vara störst för jordbruket. Enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU) 2010 är antalet sysselsatta inom jordbruket 64 400 personer (i åldern 15–74 år) mot 47 500 i RAMS.År 2010 arbetade enligt Lantbruksregistret (LBR) 61 000 personer (exklusive tillfälligt sysselsatta) mer än 450 timmar per år med jordbruk på företag med mer än 2,0 hektar åker eller minst 5,0 hektar jordbruksmark eller med stora djurbesätt-ningar eller med minst 2 500 m^2 frilandsareal eller med minst 200 m^2 växthusyta för trädgårdsproduktion.

Annan publicering

Jordbruksverket publicerar fortlöpande uppgifter om animalieproduktion och jordbruksproduktionen vad gäller prisindex och priser inom livsmedelsområdet. Publicering sker i Statistiska meddelanden, JO 48 respektive JO 49. Denna statistik finns tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under rubrikerna ”Ta del av statistiken” och vidare under ”Animalieproduktion” respektive ”Priser och prisindex”. Delar av statistiken publiceras också i Jordbruksverkets statistikdatabas i anslutning till Jordbruksverkets webbplats.

Uppgifter om antal mejerier, invägd mjölk, mjölkens användning m.m. publiceras av Svensk Mjölk på www.svenskmjolk.se.

Uppgifter om sysselsatta, produktionsvärde, förädlingsvärde, rörelseintäkter och -kostnader m.m. för olika näringsgrenar finns publicerade i databaser i anslutning till SCB:s webbplats www.scb.se.

Uppgifter om industrins produktion av jordbruksvaror och livsmedel grupperade enligt KN-nomenklaturen, finns publicerade i Statistikdatabasen i anslutning till SCB:s webbplats www.scb.se.

I den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken vid SCB, RAMS, finns branschfördelad statistik enligt SNI69, SNI92, SNI2002 och SNI2007 för landets samtliga förvärvsarbetande. Grundtabellerna i RAMS finns samlade i det årliga sysselsättningspaketet AMPAK där uppgifter för län och kommun är tillgängliga. Statistik från RAMS finns också i Statistikdatabasen, som kan nås via SCB:s webbplats www.scb.se.

Sysselsättningsuppgifter enligt arbetskraftsundersökningarna (AKU) redovisas varje månad, kvartal och helår i SCB:s Statistiska meddelanden. Senaste årsmedeltal återfinns i AM 12 SM 1201.

Statistik över jordbrukets sysselsättningsförhållanden 2010 har redovisats i Statistiska meddelanden JO 30 SM 1101.

SM-publikationerna är tillgängliga på SCB:s webbplats www.scb.se. Publikationerna för jordbruket kan också nås via Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se.

Figur 15A
Antal sysselsatta inom livsmedelsindustrin 2010
Number of employees in food manufacturing

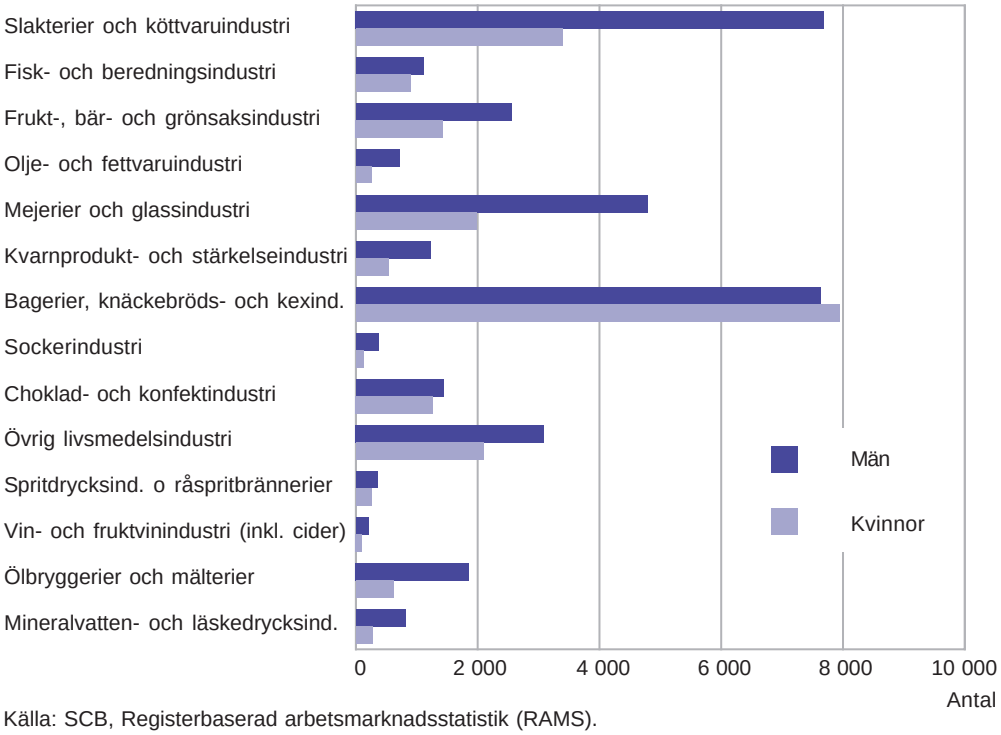

Källa: SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS).

Figur 15B
Industriproduktion av vissa livsmedel och livsmedelsvarugrupper 2010, 1 000-tal ton
Industrial production of certain food products and groups of food products

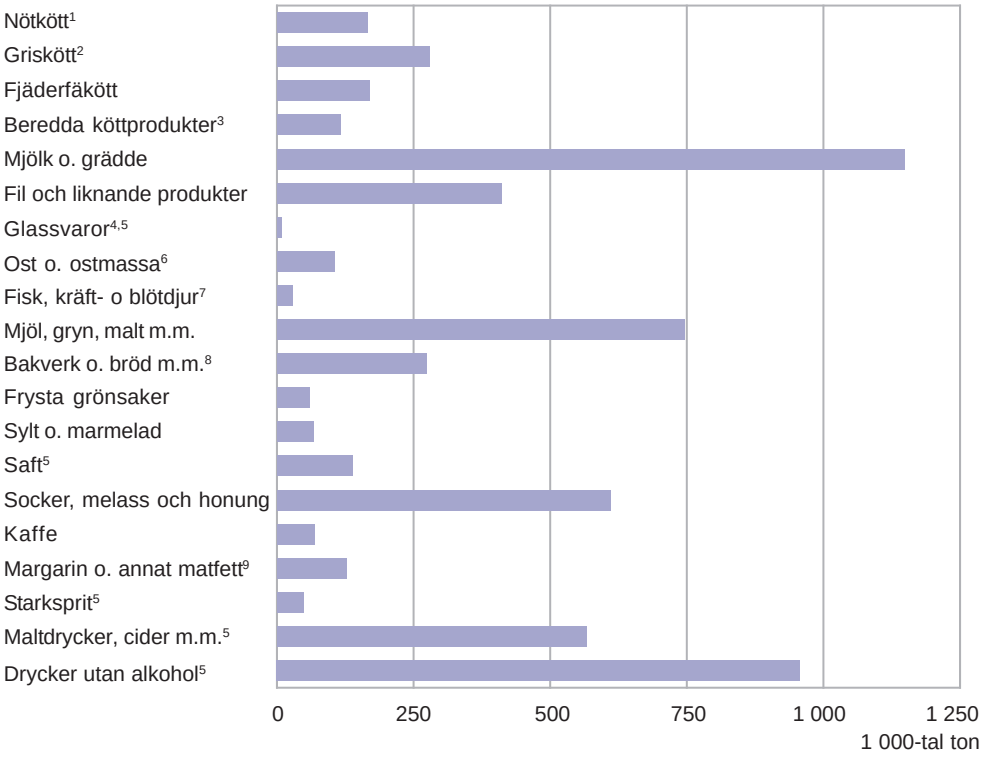

1) Exkl. KN **02.06.**2910. KN-koder, se bilaga 5. För vissa 8-siffriga koder, se hänvisning till SCB:s webbplats i texten på sidan **264**.
2) Exkl. KN **02.03.**1110.
3) Exkl. KN **16.01.**0099c, KN **16.01.**0099d, KN **16.01.**0099e, KN **16.02.**5095a, KN **16.02.**9099b.
4) Exkl. KN **21.05.**0099.
5) Milj. liter.
6) Exkl. KN **04.06.**9082
7) Exkl. KN **03.04.**1931, KN **03.04.**2929, KN **03.05.**4100, KN **03.05.**4980, KN **16.04.**1291, KN **16.04.**1299, KN **16.04.**1511, KN **16.04.**1995, KN **16.04.**2090, KN **16.04.**3090, KN **16.05.**2010 och KN16.05.2099.
8) Exkl. KN **19.05.**9030a.
9) Exkl. KN **15.17.**9091.

Källa: SCB, Industrins varuproduktion.

Tabell 15.1
Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av nötboskap 1995–2011[1]
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of cattle

Antal slaktkroppar; slaktade kvantiteter	Kalv	Stut	Tjur	Kviga	Ko	Summa storboskap
Antal slaktkroppar						
Godkänd slakt						
2011	27 159	46 566	196 931	47 924	137 543	428 964
2010	26 639	41 326	182 476	53 233	147 471	424 506
2009	29 428	43 257	181 735	52 881	152 174	430 047
2005	33 037	49 422	179 703	44 582	159 335	433 042
2000	38 975	31 824	217 287	56 116	184 762	489 989
1995	29 930	8 419	234 308	52 179	206 779	501 685
Slaktade kvantiteter (1 000-tal ton)						
2011	4,43	14,34	63,52	13,56	42,03	133,45
2010	4,28	13,10	60,43	15,09	44,90	133,53
2009	4,64	13,70	60,43	14,81	46,27	135,20
2005	4,54	14,82	57,44	11,98	47,17	131,40
2000	4,38	9,42	69,63	14,40	51,99	145,43
1995	3,15	2,39	70,35	12,19	55,16	140,09

1) Hemslakt ingår inte i de redovisade talen.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.2
Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av får och lamm 1995–2011[1]
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of sheep and lambs

Antal slaktkroppar; slaktade kvantiteter	Tackor och baggar	Lamm
Antal slaktkroppar		
Godkänd slakt		
2011	33 056	228 515
2010	32 724	221 911
2009	33 793	221 274
2005	28 046	177 934
2000	28 301	173 849
1995	32 727	155 903
Slaktade kvantiteter (1 000-tal ton)		
2011	0,95	4,11
2010	0,92	4,07
2009	0,97	4,09
2005	0,78	3,29
2000	0,73	3,18
1995	0,84	2,65

1) Hemslakt ingår inte i de redovisade talen.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.3
Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av svin 1995–2011[1]
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of pigs

Antal slaktkroppar; slaktade kvantiteter	Svin inkl. spädgris
Antal slaktkroppar	
Godkänd slakt	
2011	2 845 390
2010	2 936 240
2009	2 956 433
2005	3 159 930
2000	3 251 100
1995	3 742 660
Slaktade kvantiteter (1 000-tal ton)	
2011	256,08
2010	263,48
2009	260,75
2005	275,13
2000	276,98
1995	308,81

1) Hemslakt ingår inte i de redovisade talen.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.4
Antal slaktkroppar, 1 000-tal och slaktade kvantiteter av kycklingar 1995–2011[1], 1 000-tal ton
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of chickens

Antal slaktkroppar; slaktade kvantiteter	Kycklingar
Antal slaktkroppar[2]	
Godkänd slakt	
2011	78 182
2010	78 507
2009	73 504
2005	71 886
2000	68 617
1995	61 313
Slaktade kvantiteter (1 000-tal ton)[2]	
2011	111,53
2010	111,99
2009	105,18
2005	96,45
2000	89,89
1995	73,58

1) Hemslakt ingår inte i de redovisade talen.
2) Kasserade kycklingar ingår ej från år 2005.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.5
Partihandelns invägning och total produktion av ägg 1990–2011, 1 000-tal ton
Eggs delivered to wholesalers and total production

År	Invägning[1]	Total produktion[2]
2011	91,7	116
2010	86,2	111
2009	79,8	105
2005	73,7	102
2000	65,1	100
1995	68,5	108
1990	79,4	122

1) Uppgiftsinsamlingen utökades i januari 2001, vilket från denna månad torde ha påverkat siffrorna med 10–12 % i höjande riktning.
2) Den totala äggproduktionen har beräknats under antagandet att ca 35 % t.o.m. år 2000, ca 27 % år 2001–2007, ca 24 % år 2008–2010 samt ca 21 % fr.o.m. år 2011 inte passerar partihandeln.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.6
Produktion av kött från ren och vilt[1] 1990–2011, ton
Production of meat from reindeer and wild animals

År	Ren	Vilt
2011*	1 400	16 500
2010	1 400	16 500
2009	1 500	16 400
2005	1 700	15 700
2000	1 400	17 700
1995	2 300	16 000
1990	2 600	22 000

1) Kött av hare, älg och annat vilt.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.7
Antal mejerier och mjölkleverantörer till dessa, vid mejerier invägd mjölk, medelinvägning per dag och leverantör, medelfetthalt samt medelproteinhalt 1990–2011
Number of dairies and suppliers, weight of delivered milk, and average content of fat and protein

År	Antal mejerier[1]	Antal mjölk-leveran-törer[2]	Invägd mjölk, 1 000-tal ton	Medelinvägning per leverantör och dag, kg	Medel-fett-halt, %	Medel-protein-halt, %
2011	35	5 341	2 850	1 462	4,20	3,41
2010	36	5 697	2 862	1 376	4,23	3,41
2009	36	6 137	2 934	1 310	4,24	3,40
2005	37	8 634	3 163	1 004	4,25	3,38
2000	50	12 168	3 297	742	4,18	3,28
1995	57	17 176	3 243	517	4,33	3,34
1990	71	24 786	3 432	379	4,31	3,36

1) Antal mejerier den 31 december respektive år.
2) Årsmedeltal av antal leverantörer per månad.

Källa: Svensk Mjölk.

Tabell 15.8
Användning av vid mejerier invägd mjölk 1990–2011, 1 000-tal ton och procent
Disposition of milk delivered to dairies

År	Invägning, 1 000-tal ton	Procent av invägning				
		Konsumtions-mjölk och grädde[1], %	Ystmjölk till ost, %	Mjölk till mjölkpulver, %	Skum- och kärnmjölk till foder, %	Övrigt, %
2011	2 850	44	33	18	0	5
2010	2 862	45	33	18	0	4
2009	2 933	44	35	20	0	1
2005	3 163	43	36	15	1	5
2000	3 297	42	37	16	1	4
1995	3 243	43	37	11	1	8
1990	3 432	42	31	19	1	8

1) Inkl. syrade produkter.

Källa: Svensk Mjölk.

Tabell 15.9
Produktion av mejerivaror och mjölkpulver 1995–2011, 1 000-tal ton
Dairy production and production of milk powder

År	Produktion av mejerivaror						Total mjölk-produk-tion
	Konsum-tions-mjölk	Syrad mjölk m.m.	Grädde	Smör[1]	Ost	Mjölk-pul-ver[2]	
2011	877	263	110	38	103	55	2 887
2010	914	263	110	39	103	53	2 899
2009	908	264	104	45	108	62	2 971
2005	992	265	89	45	118	53	3 208
2000	1 024	261	96	49	127	49	3 348
1995	1 057	252	89	53	129	36	3 304

1) Inkl. smördel i annat matfett.
2) Inkl. kärnmjölkspulver.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.10
Antal arbetsställen, antal sysselsatta och förädlingsvärden inom livsmedels- och dryckesvaruindustrin. Branschindelning enligt SNI 2007
Number of establishments, employees and value added in foodstuffs and beverages manufacturing. Division into branches according to SNI 2007

	Tillverkningsindustri	Varav						
		Livsmedels-, dryckesvaru- och tobaksindustri	Varav					
			Slakterier och köttvaruindustri	Fisk- och fiskberedningsindustri	Frukt-, bär- och grönsaksindustri	Olje- och fettvaruindustri	Mejerier och glassindustri	Kvarnprodukt- och stärkelseindustri
SNI 2007	10–33	101–120	101	102	103	104	105	106
Antal arbetsställen								
2010	57 425	3 879	564	229	288[1]	..	178	145
2009	56 842	3 801	537	226	223	66	171	146
2008	57 313	3 801	550	225	208	66	175	140
2007	56 371	3 692	553	219	247[1]	..	179	139
Antal anställda								
2010	545 714	52 023	10 550	1 807	4 230[1]	..	5 873	1 699
2009	563 726	51 838	10 510	1 736	3 475	994	5 881	1 661
2008	622 824	52 824	10 325	1 775	3 592	995	6 027	1 585
2007	637 832	52 825	10 912	1 864	4 141[1]	..	6 443	1 665
Förädlingsvärde, mkr								
2010	482 778	38 120	6 068	1 125	3 379[1]	..	3 948	1 604
2009	417 649	36 162	5 986	1 052	2 476	960	4 403	1 544
2008	484 762	34 257	5 381	1 059	2 312	735	4 074	1 445
2007	510 976	35 446	5 877	1 063	3 145[1]	..	4 608	1 287
Förädlingsvärde per anställd, tkr								
2010	885	734	575	622	799[1]	..	672	944
2009	741	698	570	606	713	966	749	930
2008	778	649	521	597	644	739	676	912
2007	801	671	539	570	759[1]	..	715	773

1) Sekretessregler gör att SNI 103 resp. 104 ej kan redovisas var för sig år 2007 och 2010. Det som redovisas under SNI 103 avser summan av SNI 103+104.

Källa: SCB, Företagens ekonomi 2007–2010.

Tabell 15.10 (forts.)

	Bageri och mjölprodukts-industri	Varav Bagerier, knäcke-bröds- och kexindustri	Annan livsmedels-industri	Varav Chokladoch konfektindustri samt sockertillverkning	Fodermedels-industri	Dryckesvaru- och tobaksindustri	Varav Ölbryggerier	Mineralvatten och läskedrycksindustri
SNI 2007	107	1071–72	108	1081–82	109	110+120	1105	1107
Antal arbetsställen								
2010	1 562	1 552	579	253	115	219	80	..
2009	1 564	1 555	541	245	112	215	..	..
2008	1 587	1 580	517	238	115	218	..	..
2007	1 545	1 538	481	231	115	214	..	..
Antal anställda								
2010	13 176	13 148	8 247	3 047	784	5 657	2 668	..
2009	13 225	13 197	7 761	2 909	913	5 682	..	..
2008	13 746	13 720	8 051	3 080	938	5 790	..	..
2007	13 386	13 372	7 600	3 168	800	6 014	..	..
Förädlingsvärde, mkr								
2010	6 594	6 584	6 560	2 752	850	8 071	2 216	..
2009	6 417	6 411	5 873	2 400	535	6 917	..	..
2008	6 460	6 448	5 747	2 273	728	6 317	..	..
2007	6 395	6 390	5 477	2 911	710	6 883	..	..
Förädlingsvärde per anställd, tkr								
2010	500	501	795	903	1 084	1 427	830	..
2009	485	486	757	825	586	1 217	..	..
2008	470	470	714	738	776	1 091	..	..
2007	478	478	721	919	888	1 144	..	..

Fotnot 1–13 till tabell 15.11, som finns på nästa sida.

1) Exkl. KN **16.01**.0099c för 2009, 0099d, 0099e för 2007 o. 2009, **16.02**.5080a för 2006–2007 o. 5095a för 2009–2010.
2) Exkl. KN **03.05**.4100, 4980 för 2006–2007 o. 2010.
3) Exkl. KN **16.04**.1291, 1299, 1995, 2090, 3090 för 2006–2007 o. 2009–2010, 1390 för 2006–2007, 1511 för 2009–2010, 1991 för 2007, **16.05**.2099 för 2006 o. 2010 o. 2010 för 2010.
4) Exkl. KN **19.05**.9030a för 2006–2007 o. 2009–2010.
5) Exkl. KN **19.02**.1910, 1990 för 2007.
6) Exkl. KN **12.10**.1000, 2010, 2090 o. **12.12**.9120, 9180, 9920, 9930, 9941, 9949, 9970 för 2008–2010.
7) Exkl. KN **20.05**.2020 för 2006 o. 2010.
8) Exkl. KN **20.04**.9098x för 2006–2007.
9) Exkl. KN **17.04**.9061 för 2009, 9065 för 2009–2010 o. 9071 för 2010.
10) Exkl. KN **12.13**.0000, **12.14**.1000, 9010, 9090 för 2008–2010 o. **23.06**.9090 för 2006.
11) Exkl. KN **19.01**.1000 för 2010 o. **19.02**.2091, 2099, 3090 för 2007.
12) Exkl. KN **21.04**.2000 för 2006.
13) Exkl. KN **12.01**.0010, 0090, **12.02**.1010, 1090, 2000, **12.03**.0000, **12.04**.0010, 0090, **12.05**.1010, 1090, 9000, **12.06**.0010, 0091, 0099, **12.07**.2010, 2090, 4010, 4090, 5010, 5090, 9110, 9190, 9915, 9991, 9997 o. **12.08**.1000, 9000 för 2008–2010.

Tabell 15.11
Industrins produktion av jordbruksvaror och livsmedel 2006–2010, milj. kr
Industrial production of agricultural products and foodstuffs

SITC		2006	2007	2008	2009	2010
01	**Kött och köttvaror**					
	Nötkött	6 200	6 378	7 228	7 587	7 537
	Griskött	9 831	8 981	10 210	10 606	10 435
	Får-, lamm- och getkött	192	221	267	319	320
	Fjäderfäkött	2 085	2 501	2 794	2 903	3 044
	Övrigt kött inkl. vilt	184	177	263	313	280
	Beredda köttprodukter[1]	8 750	6 744	11 167	5 920	8 695
02	**Mejeriprodukter och ägg**					
	Mjölk, grädde, yoghurt m.m.	12 017	12 053	13 111	12 272	12 249
	Smör o. andra smörfettsprodukter	1 475	1 582	1 895	1 723	1 901
	Glassvaror	1 484	1 108	1 252	1 307	715
	Ost och ostmassa	4 141	3 747	4 565	4 319	4 197
	Ägg och äggalbuminer	129	152	189	236	229
03	**Fisk-, kräft- o. blötdjur m.m.**					
	Fisk, kräft- o. blötdjur[2]	494	510	1 111	1 430	842
	Beredningar av fisk, kräft o. blötdjur[3]	394	506	2 861	664	423
04	**Spannmål o. varor därav**					
	Spannmål (exkl. ris)	0	0	1	1	0
	Mjöl, gryn, malt m.m.	2 390	2 658	3 412	2 938	2 580
	Ris	13	11	18	12	7
	Bakverk o. bröd m.m.[4]	6 971	7 247	17 077	7 727	7 979
	Okokt pasta[5]	254	0	205	259	304
	Övriga beredn. av spannmål o. mjöl	1 562	1 732	2 003	2 260	2 132
05	**Frukt och grönsaker**					
	Färska o. kylda grönsaker[6]	23	27	0	0	0
	Frysta grönsaker	601	578	608	850	711
	Torkade el. tillfälligt konserverade grönsaker samt rötter, stam- el. rotknölar	172	176	191	178	156
	Beredda potatisprodukter[7]	492	1 076	1 000	1 297	527
	Övriga beredningar av grönsaker[8]	376	450	984	1 137	1 124
	Färsk, kyld, torkad frukt, bär o. nötter	0	0	0	3	0
	Fryst frukt o. bär	158	145	557	365	569
	Saft, sylt o. marmelad	2 531	2 434	2 473	2 216	2 267
	Övriga beredningar av frukt o. bär	116	115	53	134	179
06	**Socker, sockervaror m.m.**					
	Socker melass o. honung	2 429	2 152	2 415	2 521	2 342
	Sockerkonfektyrer[9]	1 839	1 792	1 757	259	288
07	**Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.**					
	Kaffe o. kaffeersättningar	3 693	3 441	4 048	4 010	3 280
	Choklad o. kakaoberedningar	2 911	3 209	3 919	3 159	1 710
	Te, kakao o. kryddor	372	304	283	278	425
08	**Djurfoder[10]**	**5 003**	**5 803**	**7 335**	**7 050**	**7 298**
09	**Diverse livsmedelsprodukter**					
	Soppor, såser och buljonger	2 199	2 967	3 164	3 257	3 412
	Margarin o. annat matfett	1 770	1 802	2 075	1 959	1 537
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m.[11]	722	726	1 152	1 147	580
	Övriga livsmedel[12]	2 711	1 709	1 673	1 850	2 128
11	**Drycker**					
	Starksprit	4 835	5 119	4 925	4 865	4 293
	Vin	220	201	79	85	85
	Övriga drycker med alkohol	3 962	4 187	4 316	4 609	4 800
	Drycker utan alkohol	5 218	5 375	5 435	5 652	6 087
12	**Tobak**	**2 828**	**2 591**	**3 078**	**3 502**	**3 921**
22	**Oljeväxtfrön o. oljehaltiga nötter[13]**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
4	**Oljor och fetter**	**1 552**	**1 814**	**2 503**	**2 311**	**2 201**

Fotnot 1–13, se föregående sida.

Källa: SCB, Industrins varuproduktion.

Tabell 15.12
Sysselsatta minst en timme per vecka i november inom olika livsmedelsbranscher 2009 och 2010 enligt SNI 2007
Number of employed persons at least one hour/week in November in different branches of the food sector according to SNI 2007

SNI 2007		2009 Totalt	2009 Andel kvinnor, procent
01	**Jordbruk och jakt samt service i anslutning härtill**	**45 297**	**21,2**
01.1–2, 4–5 (exkl. 01.150, 290, 430, 440, 491–499)	Jordbruk m.m. (växtodling, djurskötsel, blandat jordbruk)[1]	40 749	19,7
01.491, 499	Renskötsel samt övrig uppfödning av andra djur	930	17,8
01.6	Service till jordbruk och bearbetning av skördade växter	3 546	39,3
01.7	Jakt och service i anslutning härtill	72	12,5
02	**Skogsbruk[1]**	**11**	**54,5**
02.3	Insamling av annat vilt växande skogsmaterial än trä	11	54,5
03	**Fiske och vattenbruk[1]**	**1 511**	**8,5**
03.1	Fiske	1 190	4,9
03.2	Vattenbruk	321	22,1
10, 11	**Livsmedelsframställning o. framställning av drycker**	**55 571**	**38,0**
10.1	Beredn. o. hållbarhetsbehandl. av kött och köttvaror	11 087	30,8
10.2	Beredn. o. hållbarhetsbehandl. av fisk samt skal- o. blötdjur	1 991	43,9
10.3	Beredn. o. hållbarhetsbehandl. av frukt, bär o. grönsaker	3 937	36,3
10.4	Framställning av vegetabiliska o. animaliska oljor o. fetter	1 021	25,9
10.5	Mejerivaru- och glasstillverkning	6 824	29,7
10.6	Tillverkning av kvarnprodukter och stärkelse	1 767	31,1
10.7	Tillverkning av bageri- och mjölprodukter	16 310	48,9
10.81	Sockertillverkning	525	23,6
10.82	Tillverkning av choklad, choklad- och sockerkonfektyrer	2 648	48,7
10.83–89	Framställning / tillverkning av övriga livsmedel	4 949	39,8
11.01	Destillering, rening och tillblandning av spritdrycker	616	42,7
11.02–04	Framställning av vin, cider och andra fruktviner samt andra icke-destillerade jästa drycker	284	32,4
11.05-06	Framställning av öl och malt	2 588	23,6
11.07	Framställning av läskedrycker, mineralvatten och annat vatten på flaska	1 024	24,0
46	**Parti- och provisionshandel utom med motorfordon**	**32 200**	**30,5**
46.11, 17	Provisionshandel med jordbruksråvaror, levande djur, livsmedel, drycker m.m.	947	38,2
46.21, 23	Partihandel med spannmål, utsäde, djurfoder, levande djur	2 769	36,7
46.3 exkl. 46.35	Partihandel med livsmedel och drycker	28 484	29,7
47	**Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar**	**88 906**	**67,1**
47.11	Detaljhandel med brett sortiment, mest livsmedel, drycker och tobak	75 292	67,9
47.2 exkl. 47.26	Specialiserad butikshandel med livsmedel och drycker	12 597	65,1
47.810, 992	Torg- o. marknads- samt ambulerande o. tillfällig handel med livsmedel	1 017	31,3
55, 56	**Hotell-, restaurang- och cateringverksamhet m.m.**	**119 629**	**53,9**
55.101, 56.1, 3	Hotell-, restaurang- och barverksamhet (exkl. hotell utan restaurang)	110 742	52,7
56.2	Cateringverksamhet	8 887	68,8
	Summa livsmedelssektor	**343 125**	**48,0**
	Ej specificerad verksamhet	**45 895**	**56,0**
	Samtliga näringsgrenar	**4 291 088**	**48,1**

1) Medhjälpande familjemedlemmar ingår inte. Personliga företagare som också har en anställning klassificeras på näringsgren efter uppgift om företagarens status och därefter inkomst.

Källa: SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS).

Tabell 15.12 (forts.)

SNI 2007		2010 Totalt	2010 Andel kvinnor, procent
01	**Jordbruk och jakt samt service i anslutning härtill**	**47 545**	**21,6**
01.1–2, 4–5 (exkl. 01.150, 290, 430, 440, 491–499)	Jordbruk m.m. (växtodling, djurskötsel, blandat jordbruk)[1]	42 670	20,2
01.491, 499	Renskötsel samt övrig uppfödning av andra djur	961	17,7
01.6	Service till jordbruk och bearbetning av skördade växter	3 833	38,4
01.7	Jakt och service i anslutning härtill	81	17,3
02	**Skogsbruk[1]**	**13**	**30,8**
02.3	Insamling av annat vilt växande skogsmaterial än trä	13	30,8
03	**Fiske och vattenbruk[1]**	**1 504**	**8,4**
03.1	Fiske	1 190	5,5
03.2	Vattenbruk	314	19,4
10, 11	**Livsmedelsframställning o. framställning av drycker**	**54 992**	**38,5**
10.1	Beredn. o. hållbarhetsbehandl. av kött och köttvaror	11 077	30,6
10.2	Beredn. o. hållbarhetsbehandl. av fisk samt skal- o. blötdjur	2 007	44,6
10.3	Beredn. o. hållbarhetsbehandl. av frukt, bär o. grönsaker	3 985	35,9
10.4	Framställning av vegetabiliska o. animaliska oljor o. fetter	979	26,6
10.5	Mejerivaru- och glasstillverkning	6 759	29,2
10.6	Tillverkning av kvarnprodukter och stärkelse	1 761	30,2
10.7	Tillverkning av bageri- och mjölprodukter	15 565	51,0
10.81	Sockertillverkning	491	24,6
10.82	Tillverkning av choklad, choklad- och sockerkonfektyrer	2 701	46,9
10.83–89	Framställning / tillverkning av övriga livsmedel	5 184	40,4
11.01	Destillering, rening och tillblandning av spritdrycker	605	42,0
11.02–04	Framställning av vin, cider och andra fruktviner samt andra icke-destillerade jästa drycker	314	31,8
11.05-06	Framställning av öl och malt	2 474	25,0
11.07	Framställning av läskedrycker, mineralvatten och annat vatten på flaska	1 090	25,5
46	**Parti- och provisionshandel utom med motorfordon**	**32 440**	**31,3**
46.11, 17	Provisionshandel med jordbruksråvaror, levande djur, livsmedel, drycker m.m.	1 106	38,2
46.21, 23	Partihandel med spannmål, utsäde, djurfoder, levande djur	2 696	37,3
46.3 exkl. 46.35	Partihandel med livsmedel och drycker	28 638	30,4
47	**Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar**	**91 276**	**66,8**
47.11	Detaljhandel med brett sortiment, mest livsmedel, drycker och tobak	76 860	67,6
47.2 exkl. 47.26	Specialiserad butikshandel med livsmedel och drycker	13 413	65,1
47.810, 992	Torg- o. marknads- samt ambulerande o. tillfällig handel med livsmedel	1 003	33,3
55, 56	**Hotell-, restaurang- och cateringverksamhet m.m.**	**128 054**	**53,6**
55.101, 56.1, 3	Hotell-, restaurang- och barverksamhet (exkl. hotell utan restaurang)	119 462	52,5
56.2	Cateringverksamhet	8 592	69,9
	Summa livsmedelssektor	**355 824**	**48,2**
	Ej specificerad verksamhet	**47 613**	**58,0**
	Samtliga näringsgrenar	**4 402 789**	**48,1**

16 Import och export av jordbruksvaror och livsmedel

Kapitel 16 innehåller statistik om import och export av jordbruksvaror och livsmedel. Uppgifter lämnas i enlighet med den avgränsning av varuområdet som Jordbruksverket tillämpat i sin redovisning av utrikeshandeln. Statistik lämnas i värden men i vissa redovisningar även i kvantiteter. Uppgifter lämnas också om viktigaste handelspartner.

Flertalet tabeller grundas på uttag från Statistikdatabasen i mars 2012. Detta förklarar smärre avvikelser från Jordbruksverkets motsvarande redovisningar, vilka baseras på uttag senare under året.

Sammanfattning

Import

Jordbruksvaror och livsmedel

Sverige importerade jordbruksvaror och livsmedel för omkring 99 miljarder kr. under 2011. Värdet i löpande priser ökade därmed med 4 % sedan föregående år. Värdet av den totala importen ökade med 7 % 2011 jämfört med föregående år. Av den totala importen utgjorde jordbruksvaror och livsmedel 9 % år 2011 **(tabell 16.1)**.

Importen av jordbruksvaror och livsmedel kom under 2011 till 60 % från övriga EU-länder. De viktigaste avsändningsländerna i den svenska importen av jordbruksvaror och livsmedel under 2011 var Norge, Danmark, Tyskland och Nederländerna **(tabell 16.1 och 16.6)**.

Till betydande del består importen av produkter som antingen inte produceras alls i Sverige eller som Sverige har liten produktion av. Sålunda var produktgruppen frukt och köksväxter den värdemässigt näst största under 2011 då den representerade 16 % av den totala importen av jordbruksvaror och livsmedel. Fisk, kräft- och blötdjur stod för den största produktgruppen och motsvarade 24 % av importen. Kött och köttvaror samt drycker svarade för 11 respektive 9 %.

Förändringarna för olika varugrupper visar på både ökningar och minskningar jämfört med 2010. Importen av oljeväxtfrön ökade med 30 %, tobak och tobaksvaror med 21 % och kaffe m.m. med 17 % sedan 2010. Importen har däremot minskat av levande djur med 30 %. Jämfört med 2006 har en fördubbling av importvärdet skett för oljeväxtfrön och en ökning med närmare 80 % för kaffe m.m. Däremot har värdet på importen av levande djur som enda produktgrupp minskat sedan 2006 **(tabell 16.2 och 16.6)**.

Levande djur

Den svenska importen av husdjur har värdemässigt liten omfattning (29 milj. kr år 2011). Importen bestod till allra största delen, 95 %, av fjäderfä. Det totala importvärdet för husdjur minskade med 14 % mellan 2010 och 2011 **(tabell 16.4)**.

Förädlade livsmedel

Av den totala importen av jordbruksvaror och livsmedel utgjorde förädlade livsmedel 60 %. De värdemässigt största produktgrupperna i denna import var beredda produkter av kött, vilt och fågel, beredda fisk- och skaldjursprodukter samt drycker. Importen av förädlade livsmedel ökade med omkring 6 % jämfört med 2010 **(tabell 16.5)**.

Export

Jordbruksvaror och livsmedel

Under 2011 exporterade Sverige jordbruksvaror och livsmedel för drygt 54 miljarder kr, vilket innebar att exportvärdet i löpande priser ökade med 1 % sedan föregående år.

Jordbruksvaror och livsmedel utgjorde år 2011 drygt 4 % av den totala varuexporten. Andelen har legat på 4–5 % de senaste fem åren.

Exporten till länder inom EU uppgick till 62 % **(tabell 16.1)**. EU-ländernas andel har varit ungefär densamma sedan 1995, första året för Sveriges medlemskap i unionen. Åren närmast före EU-inträdet var EU-ländernas andel i exporten mellan 40 och 50 %.

De viktigaste exportmarknaderna bland EU-länderna var Danmark, Norge, Finland, Frankrike samt Tyskland. Dessa länder tog tillsammans emot 49 % av Sveriges export av jordbruksvaror och livsmedel. De mest betydande produktgrupperna i exporten var fisk, kräft- o. blötdjur m.m. (35 %) samt drycker (11 %).

De i särklass viktigaste landsmarknaderna utanför EU var Norge och USA. Tillsammans tog dessa länder emot 17 % av den svenska exporten av jordbruksvaror och livsmedel. Exporten till USA utgjordes till 70 % av drycker **(tabell 16.7)**.

Levande djur

Exporten av husdjur uppgick år 2011 till ca 74 milj. kr, en minskning med 12 % sedan 2010. Husdjursexporten utgörs till 53 % av fjäderfä och till 36 % av svin. Värdet av exporten av nötkreatur verkar variera kraftigt mellan åren. Sedan 2010 har exporten ökat med 42 % **(tabell 16.4)**.

Förädlade livsmedel

Exporten av förädlade livsmedel har i värdetermer ökat med knappt 3 % sedan 2010. Drycker är den livsmedelsgrupp som stod för den värdemässigt största andelen av exporten av förädlade livsmedel, närmare en femtedel. Vodkan representerade 12 % av den totala exporten av förädlade livsmedel år 2011. Export av beredda fisk- och skaldjursprodukter motsvarar 18 % av värdet av exporten av förädlade livsmedel **(tabell 16.5)**.

Om statistiken

Allmänt

Underlaget till utrikeshandelsstatistiken var fram t.o.m. 1994 i sin helhet de uppgifter, som företagen lämnade till Tullverket om import och export av varor. Uppgifterna lagrades fortlöpande inom Tulldatasystemet, ur vilket SCB vid givna tidpunkter kunde göra uttag för framställning av statistik. Fr.o.m. 1995, då Sverige blev medlem i EU, tillämpas ett nytt system för utrikeshandelsstatistiken, det s.k. Intrastatsystemet (se nedan).

Statistiken avser bl.a. varukod, nettovikt, värde och ursprungs- respektive bestämmelseland. Statistikens utformning och innehåll är sedan länge uppbyggda av internationella rekommendationer för att ge internationell handelsstatistik, som är jämförbar mellan länder.

Tidsmässig jämförbarhet

Genom Sveriges inträde i EU ändrades på ett genomgripande sätt förutsättningarna för utrikeshandelsstatistiken. Från år 1995 inhämtas för EU-länderna uppgifter på blankett direkt från exportörer och importörer (det s.k. Intrastatsystemet). Samtidigt med denna ändring måste inskränkningar göras i det bestånd av företag som lämnar statistikuppgifter. Mindre företag, vars varuhandel med EU understiger fastställda belopp, behöver sålunda inte lämna uppgifter. Uppgiftsskyldigheten för införsel gäller för företag som mottagit varor från EU till ett löpande 12-månadersvärde motsvarande minst 4 500 000 kr. Om ett företag har levererat varor till EU till ett löpande 12-månadersvärde motsvarande minst 4 500 000 kr, blir företaget uppgiftsskyldigt för utförsel. Vidare uppträder bortfall av uppgiftslämnare, vilket betyder att särskild bortfallskorrigering måste göras. Sådan korrigering, som även innefattar korrigering för att de minsta företagen inte ingår, är enbart möjlig på viss aggregerad nivå, dvs. den kan inte göras för enskilda varor och länder.

En annan konsekvens av EU-medlemskapet är att uppgiften om ursprungsland för importen påverkats. För den del av importen, som fr.o.m. 1995 införs från ett annat EU-land, finns endast uppgift om avsändande medlemsland. Det här betyder att Sveriges import från EU inte kan redovisas efter om varan har sitt ursprung inom eller utom EU. För import från land utanför EU, som slutligt tullbehandlats i Sverige, finns liksom tidigare uppgift om ursprungsland för varan. Importens fördelning på länder kan alltså inte jämföras bakåt till tiden före EU-medlemskapet. Uppgiften om varuexporten per land är däremot, i det här avseendet, oförändrad jämfört med tidigare.

Sedan 1988 har i den svenska statistiken skett gruppering på varor enligt den internationellt överenskomna varunomenklaturen HS (Harmonized Commodity Description and Coding System). Genom EU-medlemskapet följer Sverige från 1995 det inom EU tillämpade KN-systemet (Kombinerade Nomenklaturen). Detta system bygger på HS men saknar den i Sverige använda sjunde HS-siffran. Även varuredovisningen påverkas således av EU-medlemskapet.

Varje år sker av olika anledningar revideringar av tulltaxan, dvs. av KN-systemet, på det sättet att en vara som år t redovisats under kod a redovisas år t+1 under kod b. Som regel sker dessa revideringar på 8-siffrig KN-nivå vilket betyder att varor som redovisas på 4- eller 6-siffernivå inte påverkas. I de fall en varugrupp i respektive tabell omfattat specificeringar på koder som ändrats, har målsättningen varit att, för att få tidsmässig jämförbarhet, hålla samman grupperna så att samma vara i tidsserierna inte återfinns i olika varugrupper under perioden. Utgångspunkten för grupperingen har alltid varit grupptillhörigheten det senaste året.

I utrikeshandelsstatistiken sker också gruppering av varor enligt SITC (Standard International Trade Classification), en varuklassificering utarbetad av FN. I SITC-redovisningen på tvåsiffernivå **(tabell 16.1)** har korrigering för bortfall m.m. gjorts för att ge jämförbarhet med statistiken för tidigare år. I bilaga 5 lämnas mer detaljerad information om de olika varuindelningssystemen.

Värdeuppgifterna avser löpande priser i svenska kronor. Importvärdet hänför sig till det värde till vilket godset är köpt (inberäknat omkostnader) fritt gränsen eller cif importhamn. Exportvärdet anges fob, dvs. till det värde till vilket godset är köpt av importören (inberäknat omkostnader) fritt gränsen eller fob utförselhamn.

Det bör understrykas att övergången till uppgiftsinsamling enligt Intrastat lett till ökad osäkerhet i utrikeshandelsstatistiken. Främst sammanhänger detta med att insamlade uppgifter inte avser den totala importen respektive exporten av varor. Det bör också nämnas att 2011 års statistik, som redovisas i detta kapitel, är preliminär.

Beträffande sambandet mellan insamlade värden i tabellerna **16.2–16.7** och totala värden i **tabell 16.1** hänvisas till faktarutan och tablån på sid. **282**.

Eftersom bortfallet i statistiken enbart hänför sig till handeln med länder inom EU blir uppgifterna för EU-länderna i **tabellerna 16.6** och **16.7** något underskattade.

Förädlade livsmedel

Med förädlade livsmedel i **tabell 16.5** avses livsmedel som kräver ingen eller endast liten ytterligare förädling före försäljning till konsument eller storhushåll. Avgränsningen av varuområdet är baserad i stora delar på den definition som utformats av *Food from Sweden*. *Food from Sweden* är en styrgrupp i vilken ingår representanter för staten, Exportrådet, LRF och livsmedelsindustrin. Styrgruppens uppgift är att med hjälp av statlig finansiering främja svensk export av livsmedel. Jordbruksverket har för styrgruppens räkning vissa år producerat statistik över exporten av förädlade livsmedel enligt den avgränsning av varuområdet som skett i tabellen.

Annan publicering

Utrikeshandelsstatistiken publiceras i Statistikdatabasen (SSD) som kan nås via SCB:s webbplats www.scb.se. Redovisningen består

till största delen av insamlade värden, dvs. utan korrigering för svarsbortfall och för att de minsta företagen inte är representerade i statistiken.

SCB sammanställer i serien Statistiska meddelanden serie HA såväl insamlade som för svarsbortfall m.m. korrigerade uppgifter för utrikeshandeln, senast i HA 22 SM 1201 ”Utrikeshandel, export och import av varor, januari–december 2011, i löpande priser”. Bortfallskorrigering görs dock bara för varugrupper på 2-siffrig SITC-nivå och ej för olika länder.

Jordbruksverket sammanställer varje år en särskild publikation över utrikeshandeln med jordbruksvaror och livsmedel, senast i ”Sveriges utrikeshandel med jordbruksvaror och livsmedel 2008–2010”, Rapport 2011:35. Uppgifterna i detta kapitel följer, vad gäller varuavgränsning m.m., mönstret i denna publicering.

Figur 16A
Import och export av livsmedel och drycker 1997–2011, milj. kr
Imports and exports of foodstuffs and beverages

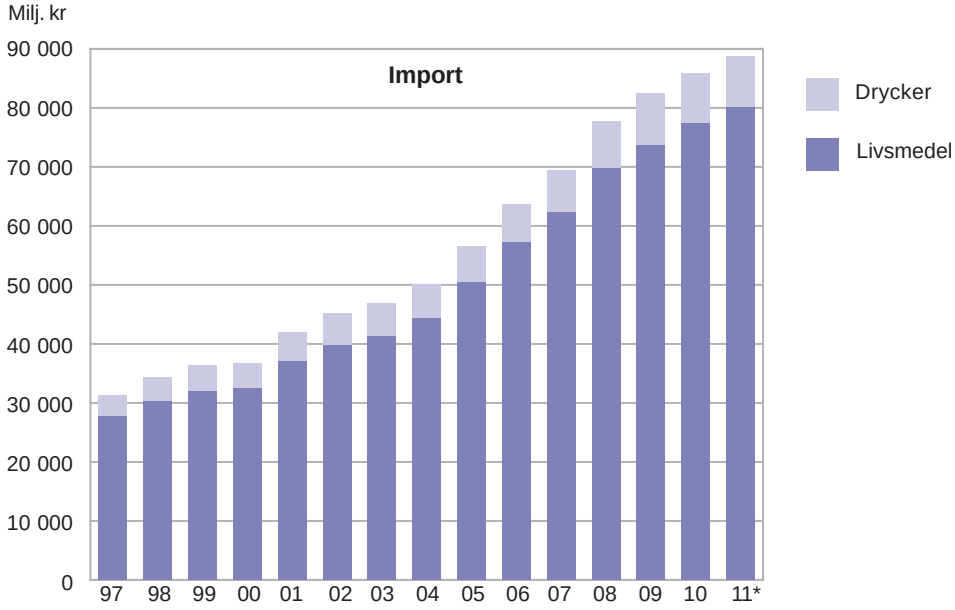

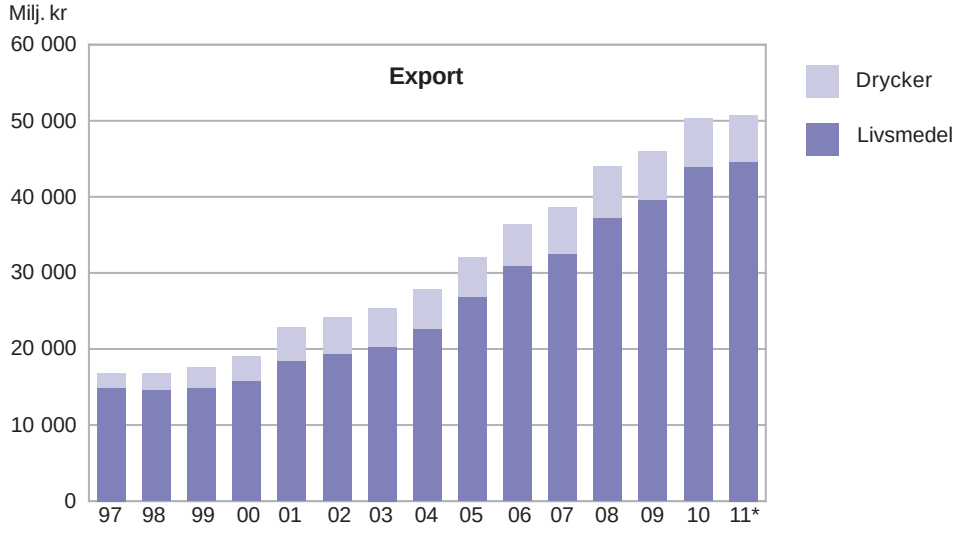

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Uppgifterna i tabell 16.1 baseras på *totala värden*, dvs. korrigering har skett för bortfall av uppgiftslämnare och för att de minsta företagen ej lämnar uppgifter till statistiken. Övriga tabeller visar *insamlade värden* dvs. någon korrigering enligt ovan har ej skett. Det här betyder att lägre värden redovisas för olika varugrupper och totalt i dessa tabeller än i tabell 16.1. I sammanställningen nedan visas med hur mycket insamlade värden i tabellerna 16.2–16.7 i *genomsnitt* skulle behöva räknas upp för att kompensera för bortfallet och förbättra jämförbarheten mellan år.

Korrigeringsfaktorer för att kompensera för bortfallet i insamlade värden. Faktorerna är enbart beräknade på uppgifter som redovisats i kronor och är bara direkt tillämpliga på 2-siffernivån i SITC

SITC		2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Import						
00	Levande djur	1,14	1,14	1,11	1,05	1,14	1,14
01	Kött och köttvaror	1,03	1,03	1,04	1,04	1,05	1,05
02	Mejeriprodukter och ägg	1,02	1,02	1,02	1,03	1,02	1,02
03	Fisk-, kräft- o. blötdjur m.m.	1,01	1,01	1,01	1,01	1,01	1,01
04	Spannmål o. varor därav	1,03	1,03	1,03	1,03	1,03	1,04
05	Frukt och köksväxter	1,02	1,02	1,02	1,02	1,03	1,03
06	Socker, sockervaror m.m.	1,05	1,03	1,03	1,04	1,04	1,04
07	Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.	1,03	1,03	1,07	1,08	1,02	1,02
08	Djurfoder	1,02	1,02	1,02	1,03	1,04	1,04
09	Diverse livsmedelsprodukter	1,02	1,03	1,04	1,04	1,05	1,05
11	Drycker	1,02	1,02	1,01	1,02	1,02	1,02
12	Tobak o. tobaksvaror	1,01	1,01	1,01	1,01	1,02	1,01
22	Oljeväxtfrön o. oljehaltiga nötter	1,03	1,02	1,01	1,03	1,03	1,03
4	Oljor och fetter	1,19	1,01	1,01	1,01	1,02	1,01
	Summa import	1,03	1,02	1,02	1,03	1,03	1,03
	Export						
00	Levande djur	1,21	1,15	1,06	1,19	1,16	1,11
01	Kött och köttvaror	1,08	1,06	1,09	1,05	1,06	1,07
02	Mejeriprodukter och ägg	1,01	1,01	1,01	1,01	1,01	1,02
03	Fisk-, kräft- o. blötdjur m.m.	1,01	1,01	1,01	1,01	1,01	1,02
04	Spannmål o. varor därav	1,02	1,03	1,02	1,02	1,02	1,02
05	Frukt och köksväxter	1,10	1,09	1,04	1,05	1,04	1,05
06	Socker, sockervaror m.m.	1,03	1,04	1,06	1,03	1,04	1,05
07	Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.	1,01	1,02	1,01	1,01	1,01	1,02
08	Djurfoder	1,06	1,08	1,05	1,02	1,02	1,04
09	Diverse livsmedelsprodukter	1,01	1,01	1,02	1,02	1,03	1,03
11	Drycker	1,01	1,01	1,02	1,01	1,00	1,01
12	Tobak o. tobaksvaror	1,01	1,05	1,03	1,01	1,01	1,00
22	Oljeväxtfrön o. oljehaltiga nötter	1,16	1,01	1,01	1,05	1,03	1,02
4	Oljor och fetter	1,64	1,00	1,00	1,01	1,01	1,01
	Summa export	1,04	1,02	1,02	1,02	1,02	1,02

Tabell 16.1
Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 2006–2011, milj. kr.
Varugruppering enligt SITC
Imports and exports of agricultural products and foodstuffs. Specification according to SITC

SITC		2006	2007	2008	2009	2010	2011*
	Import						
00	Levande djur[1]	217	213	342	394	227	161
01	Kött och köttvaror	7 631	8 298	9 748	9 816	9 888	10 801
02	Mejeriprodukter och ägg	4 470	4 940	6 245	6 799	7 054	7 288
03	Fisk, kräft- o. blötdjur m.m.	14 916	16 792	17 783	19 872	23 512	23 523
04	Spannmål o. varor därav	3 724	4 125	4 795	4 838	4 509	4 880
05	Frukt och köksväxter	14 996	15 699	16 708	16 833	16 592	16 180
06	Socker, sockervaror m.m.	1 851	1 876	2 126	2 330	2 201	2 134
07	Kaffe, te, kakao m.m.	5 055	5 502	6 411	6 838	7 689	9 014
08	Djurfoder	2 165	2 250	3 064	3 451	3 097	3 296
09	Diverse livsmedel	4 718	5 071	5 977	6 367	6 080	6 343
11	Drycker	6 316	7 078	7 917	8 777	8 384	8 492
12	Tobak och tobaksvaror	1 261	1 162	1 192	1 288	1 276	1 536
22	Oljeväxtfrön, oljehaltiga nötter	433	557	772	546	694	899
4	Oljor och fetter	3 476	3 182	4 506	4 002	3 944	4 738
	Totalt jordbruksvaror och livsmedel	**71 229**	**76 744**	**87 586**	**92 151**	**95 147**	**99 285**
	Därav EU-länder, %	64,4	64,4	64,3	62,3	59,2	59,6
	All varuimport	**939 730**	**1 034 450**	**1 097 903**	**911 379**	**1 069 445**	**1 140 657**
	Därav EU-länder, %	62,6	63,8	61,1	59,8	58,6	59,2
	Export						
00	Levande djur[1]	181	177	225	194	160	143
01	Kött och köttvaror	1 595	1 837	2 353	1 957	1 954	1 865
02	Mejeriprodukter och ägg	2 619	3 038	3 520	3 130	3 234	3 144
03	Fisk, kräft- o. blötdjur m.m.	11 442	11 040	12 283	15 408	19 031	18 749
04	Spannmål o. varor därav	4 489	5 492	6 620	5 888	6 105	6 423
05	Frukt och köksväxter	2 404	2 451	2 464	2 686	2 812	2 913
06	Socker, sockervaror m.m.	1 113	886	1 328	1 436	1 280	1 097
07	Kaffe, te, kakao m.m.	2 673	2 850	3 043	3 313	3 533	3 747
08	Djurfoder	398	525	755	997	1 174	1 217
09	Diverse livsmedel	4 528	4 989	5 679	5 717	6 001	6 640
11	Drycker	5 503	6 087	6 805	6 425	6 329	6 128
12	Tobak och tobaksvaror	321	330	446	507	559	600
22	Oljeväxtfrön, oljehaltiga nötter	116	77	83	123	195	140
4	Oljor och fetter	1 455	1 200	1 614	1 595	1 386	1 541
	Totalt jordbruksvaror och livsmedel	**38 838**	**40 978**	**47 218**	**49 377**	**53 754**	**54 349**
	Därav EU-länder, %	61,5	62,2	60,0	61,7	61,2	61,8
	All varuexport	**1 089 095**	**1 139 674**	**1 194 411**	**995 144**	**1 138 167**	**1 213 125**
	Därav EU-länder, %	53,5	54,1	53,3	52,1	50,5	49,1

1) Inklusive andra djur än husdjur inom jordbruket.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken och Jordbruksverket.

Tabell 16.2
Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 2006–2011, milj. kr, insamlade värden[1]
Imports and exports of agricultural products and foodstuffs, collected data

SITC	Import	2006	2007	2008	2009	2010	2011*[2]
00	**Levande djur**	**191**	**186**	**309**	**374**	**199**	**141**
01	**Kött och köttvaror**	**7 426**	**8 091**	**9 391**	**9 420**	**9 395**	**10 325**
	Nötkött	2 256	2 407	2 784	2 696	2 685	3 247
	Griskött	2 253	2 531	2 811	2 923	2 903	2 981
	Får-, lamm- o. getkött	288	271	319	353	340	432
	Fjäderfäkött	1 054	1 052	1 299	1 302	1 261	1 157
	Övrigt kött inkl. vilt	150	194	225	175	181	186
	Beredda köttprodukter	1 424	1 636	1 952	1 970	2 025	2 321
02	**Mejeriprodukter och ägg**	**4 380**	**4 865**	**6 140**	**6 604**	**6 886**	**7 134**
	Mjölk, grädde, yoghurt m.m.	1 149	1 289	1 636	1 889	2 131	2 165
	Smör o. andra smörfettsprodukter	211	205	231	258	407	493
	Glassvaror	550	594	669	693	571	564
	Ost och ostmassa	2 296	2 550	3 345	3 476	3 505	3 673
	Ägg och äggalbuminer	175	226	258	288	272	239
03	**Fisk-, kräft- o. blötdjur m.m.**	**14 759**	**16 601**	**17 574**	**19 615**	**23 282**	**23 287**
	Fisk, kräft- o. blötdjur	13 013	14 640	15 495	17 426	21 037	21 005
	Beredningar av fisk, kräft- o. blötdjur	1 747	1 960	2 079	2 188	2 246	2 282
04	**Spannmål o. varor därav**	**3 623**	**4 023**	**4 672**	**4 691**	**4 377**	**4 686**
	Spannmål (exkl. ris)	260	424	536	409	474	801
	Mjöl, gryn, malt m.m.	147	157	221	224	203	275
	Ris	325	362	514	509	499	478
	Bakverk o. bröd m.m.	1 795	1 867	2 037	2 090	1 943	1 777
	Okokt pasta	334	379	461	484	427	459
	Övriga beredn. av spannmål o. mjöl	762	834	902	974	830	895
05	**Frukt och köksväxter[3]**	**14 680**	**15 463**	**16 433**	**16 442**	**16 182**	**15 779**
	Färska o. kylda grönsaker[3]	3 706	3 935	3 799	3 726	4 110	3 643
	Frysta grönsaker	450	507	601	634	567	520
	Torkade el. tillfälligt konserverade grönsaker, samt rötter, stam- el. rotknölar	172	175	198	218	216	216
	Beredda potatisprodukter	686	824	817	901	775	771
	Övriga beredningar av grönsaker	1 233	1 277	1 570	1 743	1 564	1 491
	Färsk, kyld, torkad frukt, bär o. nötter	5 956	6 057	6 294	6 072	6 159	6 122
	Fryst frukt o. bär	433	445	615	721	639	684
	Saft, sylt o. marmelad	1 163	1 368	1 658	1 453	1 294	1 417
	Övriga beredningar av frukt o. bär	881	875	881	974	858	915
06	**Socker, sockervaror m.m.**	**1 757**	**1 817**	**2 066**	**2 246**	**2 114**	**2 050**
	Socker, melass o. honung	561	600	787	822	818	777
	Sockerkonfektyrer	1 195	1 217	1 279	1 424	1 296	1 272
07	**Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.[4]**	**4 919**	**5 335**	**5 966**	**6 311**	**7 514**	**8 817**
	Kaffe o. kaffeersättningar[4]	2 415	2 515	2 693	2 821	3 972	5 218
	Choklad o. kakaoberedningar	1 707	1 949	2 261	2 305	2 163	2 233
	Te, kakao o. kryddor	797	871	1 012	1 185	1 379	1 367
08	**Djurfoder**	**2 123**	**2 209**	**2 994**	**3 356**	**2 985**	**3 180**
09	**Diverse livsmedelsprodukter**	**4 614**	**4 936**	**5 731**	**6 138**	**5 806**	**6 066**
	Soppor, såser o. buljonger	1 163	1 284	1 570	1 764	1 694	1 698
	Margarin o. annat matfett	420	448	554	513	438	483
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	635	693	813	848	723	700
	Övriga livsmedel, bl a. homogeniserade	2 395	2 511	2 795	3 012	2 952	3 185
11	**Drycker**	**6 164**	**6 967**	**7 809**	**8 576**	**8 203**	**8 287**
	Starksprit	1 015	1 237	1 490	1 568	1 573	1 406
	Vin	3 528	4 036	4 419	4 942	4 658	4 640
	Övriga drycker med alkohol	620	683	797	925	857	964
	Drycker utan alkohol	1 001	1 011	1 102	1 140	1 115	1 276
12	**Tobak o. tobaksvaror**	**1 247**	**1 154**	**1 182**	**1 275**	**1 252**	**1 519**
22	**Oljeväxtfrön o. oljehaltiga nötter**	**422**	**547**	**764**	**531**	**675**	**875**
4	**Oljor och fetter**	**2 918**	**3 155**	**4 458**	**3 956**	**3 884**	**4 693**
	Totalt	**69 223**	**75 349**	**85 488**	**89 534**	**92 755**	**96 837**

1) Se faktaruta på sid. **282**.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken och Jordbruksverket.

Tabell 16.2 (forts.)

SITC	Export	2006	2007	2008	2009	2010	2011*[2]
00	**Levande djur**	**150**	**154**	**212**	**163**	**138**	**129**
01	**Kött och köttvaror**	**1 471**	**1 734**	**2 156**	**1 861**	**1 851**	**1 746**
	Nötkött	74	77	174	97	86	113
	Griskött	557	591	778	522	542	453
	Får-, lamm- o. getkött	10	9	8	8	9	12
	Fjäderfäkött	199	236	148	116	157	153
	Övrigt kött inkl. vilt	87	108	109	87	89	96
	Beredda köttprodukter	543	711	939	1 031	968	920
02	**Mejeriprodukter och ägg**	**2 589**	**2 998**	**3 477**	**3 098**	**3 187**	**3 078**
	Mjölk, grädde, yoghurt m.m.	974	1 451	1 659	1 421	1 948	1 899
	Smör o. andra smörfettsprodukter	602	500	534	476	154	63
	Glassvaror	292	303	346	399	372	337
	Ost och ostmassa	621	643	810	685	550	560
	Ägg och äggalbuminer	101	101	128	117	164	220
03	**Fisk-, kräft- o. blötdjur m.m.**	**11 336**	**10 942**	**12 139**	**15 306**	**18 915**	**18 372**
	Fisk, kräft- o. blötdjur	10 627	10 161	11 184	14 260	17 748	17 202
	Beredningar av fisk, kräft- o. blötdjur	709	781	954	1 046	1 167	1 170
04	**Spannmål o. varor därav**	**4 413**	**5 328**	**6 520**	**5 769**	**5 975**	**6 269**
	Spannmål (exkl. ris)	1 144	1 536	2 249	1 398	1 639	1 835
	Mjöl, gryn, malt m.m.	426	621	726	436	363	428
	Ris	78	63	23	9	14	15
	Bakverk o. bröd m.m.	2 375	2 649	2 984	3 355	3 405	3 457
	Okokt pasta	26	32	36	37	42	75
	Övriga beredn. av spannmål o. mjöl	362	427	503	534	511	460
05	**Frukt och köksväxter[3]**	**2 188**	**2 239**	**2 380**	**2 563**	**2 696**	**2 774**
	Färska o. kylda grönsaker[3]	270	221	262	289	286	291
	Frysta grönsaker	239	247	260	304	317	315
	Torkade el. tillfälligt konserverade grönsaker, samt rötter, stam- el. rotknölar	25	28	26	45	63	75
	Beredda potatisprodukter	203	229	292	279	253	240
	Övriga beredningar av grönsaker	248	273	267	280	344	341
	Färsk, kyld, torkad frukt, bär o. nötter	553	522	510	714	633	563
	Fryst frukt o. bär	302	344	362	266	380	410
	Saft, sylt o. marmelad	224	268	313	298	312	348
	Övriga beredningar av frukt o. bär	124	109	89	89	108	191
06	**Socker, sockervaror m.m.**	**1 080**	**850**	**1 251**	**1 388**	**1 227**	**1 046**
	Socker, melass o. honung	659	415	771	902	719	522
	Sockerkonfektyrer	421	434	480	486	508	524
07	**Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.**	**2 639**	**2 805**	**2 998**	**3 269**	**3 491**	**3 681**
	Kaffe o. kaffeersättningar	828	878	955	1 035	1 085	1 394
	Choklad o. kakaoberedningar	1 639	1 763	1 861	1 974	2 127	2 019
	Te, kakao o. kryddor	172	164	182	261	279	268
08	**Djurfoder**	**377**	**487**	**718**	**973**	**1 151**	**1 174**
09	**Diverse livsmedelsprodukter**	**4 504**	**4 926**	**5 576**	**5 588**	**5 822**	**6 455**
	Soppor, såser o. buljonger	679	817	907	1 043	1 079	1 063
	Margarin o. annat matfett	1 099	1 307	1 770	1 606	1 655	1 962
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	462	435	503	462	400	472
	Övriga livsmedel, bl.a. homogeniserade	2 263	2 366	2 396	2 477	2 687	2 958
11	**Drycker**	**5 435**	**6 029**	**6 653**	**6 375**	**6 310**	**6 093**
	Starksprit	4 641	5 088	5 394	5 007	4 788	4 324
	Vin	150	102	146	153	125	137
	Övriga drycker med alkohol	375	543	737	865	940	1 147
	Drycker utan alkohol	269	297	375	349	457	485
12	**Tobak o. tobaksvaror**	**319**	**315**	**431**	**501**	**556**	**599**
22	**Oljeväxtfrön o. oljehaltiga nötter**	**101**	**76**	**82**	**117**	**189**	**137**
4	**Oljor och fetter**	**889**	**1 197**	**1 608**	**1 585**	**1 373**	**1 523**
	Totalt	**37 488**	**40 080**	**46 200**	**48 557**	**52 878**	**53 077**

2) Databasuttag mars 2012.
3) Varuinnehållet i KN **12.12**.99 har i viss grad ändrats fr.o.m. 2007 trots oförändrat kodnummer.
4) Exkl. KN **21.01**.1100 och KN **21.01**.1119 ”Extrakter, essenser o. koncentrat av kaffe” 2008–2009 respektive 2006–2007.

Tabell 16.3
Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 2006–2011, 1 000-tal ton, insamlade värden[1]

Imports and exports of agricultural products and foodstuffs, collected data

SITC	Import	2006	2007	2008	2009	2010	2011*[2]
00	**Levande djur**	**0,8**	**0,7**	**0,7**	**0,6**	**0,4**	**0,4**
01	**Kött och köttvaror**	**220,0**	**238,5**	**258,0**	**246,1**	**264,5**	**278,0**
	Nötkött	65,7	70,0	73,5	67,5	72,2	78,9
	Griskött	64,7	74,6	82,8	80,7	88,0	91,2
	Får-, lamm- o. getkött	6,5	6,3	7,1	8,0	7,0	7,8
	Fjäderfäkött	38,5	35,2	37,5	38,5	40,3	37,2
	Övrigt kött inkl. vilt	4,0	5,1	4,8	3,8	4,3	3,6
	Beredda köttprodukter	40,6	47,3	52,2	47,6	52,8	59,5
02	**Mejeriprodukter och ägg**	**238,9**	**252,1**	**297,8**	**394,2**	**373,9**	**342,9**
	Mjölk, grädde, yoghurt m.m.	119,2	125,9	166,4	255,9	231,6	198,2
	Smör o. andra smörfettsprodukter	7,6	7,9	7,5	9,6	12,6	14,0
	Glassvaror	32,3	31,7	29,7	29,0	27,3	27,3
	Ost och ostmassa	65,8	70,2	79,4	84,6	85,4	88,3
	Ägg och äggalbuminer	14,1	16,4	14,8	15,2	16,9	15,2
03	**Fisk-, kräft- o. blötdjur m.m.**	**389,6**	**453,0**	**482,0**	**512,0**	**551,9**	**585,1**
	Fisk, kräft- o. blötdjur	337,7	396,4	426,5	456,1	494,3	527,9
	Beredningar av fisk, kräft- o. blötdjur	51,9	56,6	55,4	55,8	57,6	57,2
04	**Spannmål o. varor därav**	**453,2**	**495,8**	**523,4**	**470,7**	**597,9**	**684,0**
	Spannmål (exkl. ris)	151,2	195,4	226,1	179,8	285,6	368,9
	Mjöl, gryn, malt m.m.	39,6	35,5	41,7	39,5	46,5	63,8
	Ris	76,1	72,4	62,9	54,6	59,3	60,9
	Bakverk o. bröd m.m.	101,6	102,3	104,8	101,3	98,8	91,4
	Okokt pasta	47,6	48,3	42,7	46,7	46,8	47,5
	Övriga beredn. av spannmål o. mjöl	37,1	41,8	45,2	48,8	60,9	51,5
05	**Frukt och köksväxter[3]**	**1 521,2**	**1 566,5**	**1 631,2**	**1 513,1**	**1 563,9**	**1 605,9**
	Färska o. kylda grönsaker[3]	370,6	392,4	393,3	367,7	384,1	401,2
	Frysta grönsaker	53,8	58,8	67,8	62,7	63,8	62,6
	Torkade el. tillfälligt konserverade grönsaker, samt rötter, stam- el. rotknölar	12,4	12,0	14,3	14,8	16,2	14,7
	Beredda potatisprodukter	86,1	92,6	92,2	94,5	92,4	92,6
	Övriga beredningar av grönsaker	131,8	131,2	149,0	141,9	140,0	143,5
	Färsk, kyld, torkad frukt, bär o. nötter	666,7	672,5	664,4	618,9	658,0	676,7
	Fryst frukt o. bär	25,2	22,9	27,7	29,1	29,4	30,3
	Saft, sylt o. marmelad	118,8	127,2	171,6	136,0	133,4	137,5
	Övriga beredningar av frukt o. bär	55,7	57,0	51,0	47,6	46,7	46,8
06	**Socker, sockervaror m.m.**	**158,9**	**165,2**	**189,1**	**169,3**	**193,5**	**175,1**
	Socker, melass o. honung	105,7	106,5	133,5	115,8	142,8	117,2
	Sockerkonfektyrer	53,2	58,6	55,7	53,6	50,7	57,9
07	**Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.[4]**	**194,5**	**207,5**	**209,4**	**204,6**	**221,4**	**215,8**
	Kaffe o. kaffeersättningar[4]	121,8	122,8	119,1	116,9	131,3	121,0
	Choklad o. kakaoberedningar	47,4	57,8	62,0	59,9	57,1	62,6
	Te, kakao o. kryddor	25,3	27,0	28,3	27,8	33,1	32,2
08	**Djurfoder**	**672,9**	**643,8**	**792,4**	**783,9**	**686,3**	**761,2**
09	**Diverse livsmedelsprodukter**	**214,1**	**223,3**	**239,1**	**244,9**	**251,8**	**258,2**
	Soppor, såser o. buljonger	71,6	78,2	85,9	89,1	91,2	93,7
	Margarin o. annat matfett	40,9	40,2	42,6	39,1	36,8	37,3
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	39,6	39,8	43,2	44,6	47,3	41,9
	Övriga livsmedel, bl.a. homogeniserade	62,0	65,1	67,4	72,1	76,5	85,3
11	**Drycker**	**1 446,7**	**1 409,5**	**1 674,6**	**2 020,1**	**2 260,5**	**2 162,0**
	Starksprit	21,0	24,8	31,8	30,7	30,8	27,3
	Vin	127,8	139,6	139,8	150,5	144,2	130,6
	Övriga drycker med alkohol	62,7	62,9	73,8	51,5	53,9	62,4
	Drycker utan alkohol	1 235,1	1 182,2	1 429,3	1 787,4	2 031,6	1 941,7
12	**Tobak o. tobaksvaror**	**12,7**	**10,9**	**13,4**	**12,4**	**11,1**	**12,4**
22	**Oljeväxtfrön o. oljehaltiga nötter**	**196,1**	**204,6**	**163,8**	**86,4**	**165,7**	**192,7**
4	**Oljor och fetter**	**571,3**	**481,6**	**498,6**	**516,1**	**502,6**	**482,1**

1) Se faktaruta sid. **282**.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken och Jordbruksverket.

Tabell 16.3 (forts.)

SITC	Export	2006	2007	2008	2009	2010	2011*[2]
00	**Levande djur**	**2,6**	**3,0**	**3,8**	**3,2**	**3,3**	**3,2**
01	**Kött och köttvaror**	**89,4**	**100,1**	**106,2**	**97,2**	**115,9**	**113,0**
	Nötkött	2,8	3,2	4,9	3,1	2,8	3,2
	Griskött	30,5	33,4	43,5	31,7	36,4	35,6
	Får-, lamm- o. getkött	0,2	0,3	0,2	0,1	0,2	0,1
	Fjäderfäkött	38,4	36,3	28,9	30,5	44,4	43,6
	Övrigt kött inkl. vilt	1,4	2,9	1,8	2,0	2,9	2,8
	Beredda köttprodukter	16,1	24,1	26,9	29,8	29,2	27,7
02	**Mejeriprodukter och ägg**	**126,3**	**583,3**	**600,3**	**192,9**	**221,8**	**217,8**
	Mjölk, grädde, yoghurt m.m.	61,1	523,3	542,0	136,1	179,6	176,6
	Smör o. andra smörfettsprodukter	27,2	21,3	19,2	20,3	5,0	1,8
	Glassvaror	15,8	16,3	16,2	17,0	17,6	15,7
	Ost och ostmassa	19,1	19,6	19,6	16,6	13,8	15,0
	Ägg och äggalbuminer	3,0	2,8	3,2	3,0	5,8	8,7
03	**Fisk-, kräft- o. blötdjur m.m.**	**433,8**	**431,8**	**466,3**	**524,3**	**577,0**	**570,5**
	Fisk, kräft- o. blötdjur	414,2	410,3	442,6	499,3	548,3	542,5
	Beredningar av fisk, kräft- o. blötdjur	19,6	21,4	23,7	25,0	28,7	28,0
04	**Spannmål o. varor därav**	**1 293,2**	**1 247,5**	**1 333,1**	**1 155,4**	**1 271,2**	**1 186,3**
	Spannmål (exkl. ris)	943,6	871,7	1 002,8	895,4	1 007,6	895,2
	Mjöl, gryn, malt m.m.	204,8	224,8	191,5	115,9	110,7	130,8
	Ris	23,5	18,0	4,0	0,7	1,1	1,1
	Bakverk o. bröd m.m.	102,0	111,4	113,8	122,3	131,1	135,9
	Okokt pasta	1,5	1,9	2,0	1,7	1,8	5,6
	Övriga beredn. av spannmål o. mjöl	17,7	19,6	19,0	19,5	18,9	17,8
05	**Frukt och köksväxter[3]**	**195,6**	**182,2**	**159,2**	**170,1**	**180,0**	**187,9**
	Färska o. kylda grönsaker[3]	37,0	29,7	19,5	20,2	18,7	21,3
	Frysta grönsaker	29,8	29,5	28,9	30,2	32,6	31,5
	Torkade el. tillfälligt konserverade grönsaker, samt rötter, stam- el. rotknölar	4,6	7,5	3,0	6,2	10,7	22,5
	Beredda potatisprodukter	12,3	11,4	12,6	9,6	10,9	10,4
	Övriga beredningar av grönsaker	14,0	14,6	13,4	13,0	15,5	15,1
	Färsk, kyld, torkad frukt, bär o. nötter	57,6	51,1	45,5	59,7	54,0	48,1
	Fryst frukt o. bär	12,9	12,9	13,8	10,9	15,1	13,1
	Saft, sylt o. marmelad	20,4	18,6	17,4	16,6	18,3	18,7
	Övriga beredningar av frukt o. bär	7,1	6,9	5,2	3,7	4,2	7,3
06	**Socker, sockervaror m.m.**	**175,8**	**101,8**	**181,9**	**184,4**	**181,1**	**131,1**
	Socker, melass o. honung	160,2	85,1	164,2	167,0	163,1	113,1
	Sockerkonfektyrer	15,6	16,6	17,7	17,3	18,0	17,9
07	**Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.**	**77,5**	**83,9**	**84,5**	**83,8**	**89,1**	**88,7**
	Kaffe o. kaffeersättningar	25,2	26,1	26,6	26,5	26,2	26,4
	Choklad o. kakaoberedningar	49,6	55,0	55,0	54,1	59,6	58,9
	Te, kakao o. kryddor	2,7	2,8	2,9	3,2	3,3	3,4
08	**Djurfoder**	**108,7**	**132,1**	**151,2**	**216,1**	**274,9**	**273,5**
09	**Diverse livsmedelsprodukter**	**224,5**	**232,8**	**242,1**	**234,2**	**265,7**	**272,8**
	Soppor, såser o. buljonger	29,4	35,9	38,1	36,9	39,4	41,0
	Margarin o. annat matfett	122,8	124,8	127,9	121,9	137,5	141,3
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	23,5	22,8	23,7	22,6	21,3	22,1
	Övriga livsmedel, bl.a. homogeniserade	48,8	49,4	52,3	52,8	67,6	68,5
11	**Drycker**	**165,6**	**188,6**	**224,0**	**222,5**	**251,2**	**332,5**
	Starksprit	90,0	103,8	107,4	97,5	112,9	117,4
	Vin	4,9	2,9	3,4	4,5	3,9	3,3
	Övriga drycker med alkohol	29,2	40,6	64,2	77,5	81,8	153,0
	Drycker utan alkohol	41,4	41,4	49,0	42,9	52,5	58,9
12	**Tobak o. tobaksvaror**	**1,4**	**1,6**	**2,0**	**2,2**	**2,2**	**2,3**
22	**Oljeväxtfrön o. oljehaltiga nötter**	**26,7**	**16,3**	**12,1**	**25,6**	**43,3**	**23,3**
4	**Oljor och fetter**	**143,0**	**160,4**	**156,8**	**156,0**	**132,6**	**134,6**

2) Databasuttag mars 2012.
3) Varuinnehållet i KN **12.12**.99 har i viss grad ändrats fr.o.m. 2007 trots oförändrat kodnummer.
4) Exkl. KN **21.01**.1100 och KN **21.01**.1119 ”Extrakter, essenser o. koncentrat av kaffe” 2008–2009 respektive 2006–2007.

Tabell 16.4
Import och export av husdjur 2006–2011, ton och 1 000-tal kr, insamlade värden[1]
Imports and exports of livestock, collected data

KN-kod		2006	2007	2008	2009	2010	2011*[2]
	Import	**Ton**					
01.02	Nötkreatur	0	0	0	0	0	0
01.03	Svin	267	131	16	26	32	27
01.04	Får och getter	3	0	4	0	0	0
01.05	Fjäderfä	9	28	21	10	8	7
		Tkr					
01.02	Nötkreatur	184	0	3	4	7	0
01.03	Svin	6 097	3 411	868	1 220	1 766	1 432
01.04	Får och getter	23	108	79	0	0	0
01.05	Fjäderfä	19 809	29 500	34 612	26 449	32 543	27 961
	Summa import, tkr	26 113	33 019	35 562	27 673	34 316	29 393
	Export	**Ton**					
01.02	Nötkreatur	210	689	960	400	161	228
01.03	Svin	1 740	1 853	2 245	2 382	2 881	2 754
01.04	Får och getter	0	0	0	0	0	0
01.05	Fjäderfä	231	47	53	56	56	66
		Tkr					
01.02	Nötkreatur	5 986	18 654	36 702	10 412	5 885	8 344
01.03	Svin	18 069	15 290	26 765	27 818	30 477	26 457
01.04	Får och getter	14	0	0	1	0	1
01.05	Fjäderfä	39 987	29 378	39 147	46 083	48 200	39 494
	Summa export, tkr	64 056	63 322	102 614	84 314	84 562	74 296

1) Se faktaruta sid. **282**.
2) Databasuttag mars 2012.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Tabell 16.5
Import och export av förädlade livsmedel 2006–2011, milj. kr, insamlade värden[1]
Imports and exports of processed foodstuffs, collected data

Import	2006	2007	2008	2009	2010	2011*[2]
Beredda produkter av kött, vilt och fågel[3]	**7 250**	**7 903**	**9 106**	**9 091**	**9 209**	**9 954**
Styckat nötkött	2 199	2 325	2 646	2 511	2 636	3 037
Styckat griskött	2 004	2 221	2 546	2 620	2 605	2 607
Styckat får- lamm- och getkött	228	216	259	281	270	363
Styckat fjäderfäkött	1 011	1 011	1 220	1 234	1 198	1 084
Övrigt styckat kött[3]	127	149	173	125	134	133
Torkat, saltat eller rökt kött m.m.	259	352	317	356	350	416
Beredningar av kött	1 422	1 629	1 945	1 964	2 016	2 313
Mejeri- och äggprodukter	**3 772**	**4 136**	**5 192**	**5 446**	**5 661**	**5 667**
Mjölk- och gräddpulver m.m., konsumentförp.	276	224	240	237	444	251
Yoghurt	422	495	637	660	706	711
Fil, gräddfil m.m.	71	82	78	79	80	89
Smör, konsumentförpackat	12	5	10	47	107	168
Ost och ostmassa	2 296	2 550	3 345	3 476	3 505	3 673
Glassvaror	550	594	669	693	571	564
Äggprodukter	145	186	213	254	248	212
Beredda fisk- och skaldjursprodukter	**6 651**	**7 969**	**7 728**	**7 750**	**8 468**	**9 096**
Fiskfiléer och fiskkött, färskt eller fryst	2 853	3 168	3 011	3 567	3 794	4 229
Torkad, saltad eller rökt fisk	2 051	2 840	2 638	1 995	2 428	2 586
Beredda sillprodukter	116	164	147	194	179	229
Övr. beredda fisk- och skaldjursprodukter	1 630	1 796	1 932	1 994	2 067	2 053
Beredningar av spannmål	**2 922**	**3 124**	**3 448**	**3 591**	**3 227**	**3 165**
Mixer och deg för beredn. av bakverk	113	130	160	188	158	179
Knäckebröd	133	120	133	140	124	115
Skorpor	32	31	34	35	33	33
Kakor och kex	273	278	283	302	296	328
Övriga bakverk, bröd, pizzor, piroger m.m.	1 357	1 438	1 586	1 614	1 491	1 301
Övr. beredningar av spannmål och mjöl	1 014	1 127	1 251	1 313	1 125	1 208
Beredda frukter och grönsaker	**4 999**	**5 461**	**6 356**	**6 664**	**5 911**	**6 068**
Frysta grönsaker	450	507	601	634	567	520
Beredda potatisprodukter	647	776	761	849	733	733
Andra beredningar av grönsaker	1 266	1 322	1 582	1 757	1 574	1 544
Frysta blåbär	153	107	152	210	180	187
Övr. frysta, torkade m.m. frukter och bär	436	494	658	734	665	693
Saft	984	1 176	1 438	1 230	1 083	1 196
Sylt och marmelad	218	240	287	279	252	279
Andra beredningar av frukt och bär (inkl. nötter)	844	837	876	971	855	916
Sockerkonfektyrer	**1 191**	**1 206**	**1 271**	**1 416**	**1 289**	**1 267**
Kaffe, te, kakao m.m.[4]	**2 790**	**3 089**	**3 312**	**3 510**	**3 947**	**4 472**
Rostat kaffe	263	299	324	389	447	827
Essenser och koncentrat av kaffe m.m.[4]	243	239	38	37	370	502
Te samt essenser och koncentrat av te	273	290	327	368	309	298
Kakaomassa, kakaosmör och kakaopulver	303	312	362	411	656	611
Chokladprodukter och chokladpulver	1 707	1 949	2 261	2 305	2 163	2 233
Diverse livsmedel	**4 006**	**4 296**	**5 040**	**5 381**	**5 104**	**5 345**
Såser och beredningar för såser	902	985	1 200	1 348	1 307	1 304
Soppor och buljonger	262	299	370	416	386	394
Fast margarin	206	213	242	246	195	200
Flytande margarin och annat matfett	214	235	311	267	243	282
Välling m.m.	136	172	226	244	120	154
Övriga produkter (bl.a. smörfettsblandn.)	2 287	2 392	2 691	2 860	2 852	3 011
Drycker	**6 158**	**6 948**	**7 740**	**8 549**	**8 164**	**8 243**
Vodka	72	74	104	118	103	77
Annan starksprit	937	1 144	1 317	1 424	1 431	1 285
Vin	3 484	3 979	4 370	4 796	4 551	4 569
Öl och cider m.m.	620	683	797	925	857	964
Övriga drycker med alkohol	44	57	49	146	106	71
Mineralvatten, läsk m.m.	1 001	1 011	1 102	1 140	1 115	1 276
Oljor och fetter	**2 918**	**3 155**	**4 458**	**3 956**	**3 884**	**4 693**
Summa import av förädlade livsmedel	**42 657**	**47 287**	**53 651**	**55 354**	**54 863**	**57 969**

1) Se faktaruta på sid. **282**.
2) Databasuttag mars 2012.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken och Jordbruksverket.

Tabell 16.5 (forts.)

Export	2006	2007	2008	2009	2010	2011*[2]
Beredda produkter av kött, vilt och fågel[3]	**1 348**	**1 530**	**1 987**	**1 742**	**1 737**	**1 612**
Styckat nötkött	53	46	120	63	55	82
Styckat griskött	464	377	587	441	449	324
Styckat får- lamm- och getkött	9	8	7	8	9	12
Styckat fjäderfäkött	134	135	98	92	131	132
Övrigt styckat kött[3]	69	89	88	63	66	76
Torkat, saltat eller rökt kött m.m.	77	166	137	46	60	44
Beredningar av kött	541	708	953	1 030	966	943
Mejeri- och äggprodukter	**2 125**	**2 533**	**2 710**	**2 305**	**2 494**	**2 460**
Mjölk- och gräddpulver m.m., konsumentförp.	721	1 054	1 288	1 011	1 268	1 190
Yoghurt	32	56	65	62	92	88
Fil, gräddfil m.m.	59	60	55	55	64	82
Smör, konsumentförpackat	339	361	69	15	21	14
Ost och ostmassa	621	643	810	685	550	560
Glassvaror	292	303	346	399	372	337
Äggprodukter	61	56	77	78	128	190
Beredda fisk- och skaldjursprodukter	**3 890**	**4 184**	**4 305**	**4 663**	**5 634**	**5 895**
Fiskfiléer och fiskkött, färskt eller fryst	1 317	1 204	1 201	1 691	2 055	2 196
Torkad, saltad eller rökt fisk	1 864	2 199	2 150	1 926	2 412	2 529
Beredda sillprodukter	174	165	164	200	206	211
Övr. beredda fisk- och skaldjursprodukter	535	616	790	846	961	959
Beredningar av spannmål	**2 769**	**3 115**	**3 531**	**3 930**	**3 964**	**3 999**
Mixer och deg för beredn. av bakverk	190	181	189	207	187	158
Knäckebröd	214	260	354	373	377	382
Skorpor	226	233	224	240	225	212
Kakor och kex	467	549	626	636	708	681
Övriga bakverk, bröd, pizzor, piroger m.m.	1 468	1 606	1 780	2 105	2 095	2 181
Övr. beredningar av spannmål och mjöl	204	286	359	368	372	384
Beredda frukter och grönsaker	**1 392**	**1 523**	**1 640**	**1 571**	**1 756**	**1 901**
Frysta grönsaker	239	247	260	304	317	315
Beredda potatisprodukter	194	223	283	273	249	229
Andra beredningar av grönsaker	274	302	288	300	359	357
Frysta blåbär (ingår i övriga frysta bär)	215	251	222	101	205	185
Övr. frysta, torkade m.m. frukter och bär	107	106	156	178	189	242
Saft	137	164	162	141	142	159
Sylt och marmelad	108	130	182	188	190	223
Andra beredningar av frukt och bär (inkl. nötter)	119	100	87	86	106	191
Sockerkonfektyrer	**421**	**434**	**480**	**486**	**507**	**524**
Kaffe, te, kakao m.m.	**2 554**	**2 710**	**2 876**	**3 072**	**3 283**	**3 448**
Rostat kaffe	747	774	831	882	923	1 180
Essenser och koncentrat av kaffe m.m.	75	92	104	97	116	130
Te samt essenser och koncentrat av te	87	75	72	103	95	83
Kakaomassa, kakaosmör och kakaopulver	6	6	7	17	22	36
Chokladprodukter och chokladpulver	1 639	1 763	1 861	1 974	2 127	2 019
Diverse livsmedel[5]	**4 025**	**4 480**	**5 376**	**5 336**	**5 316**	**5 873**
Såser och beredningar för såser	572	696	768	886	910	898
Soppor och buljonger	107	122	139	157	169	165
Fast margarin	237	259	377	341	359	367
Flytande margarin och annat matfett[5]	810	1 001	1 314	1 181	1 217	1 507
Välling m.m.	167	182	211	147	77	129
Övriga produkter (bl.a. smörfettsblandn.)	2 132	2 221	2 567	2 624	2 584	2 808
Drycker	**5 435**	**6 029**	**6 643**	**6 351**	**6 262**	**6 055**
Vodka	4 381	4 735	4 823	4 449	4 303	3 859
Annan starksprit	260	353	562	535	438	428
Vin	141	89	121	138	113	124
Öl och cider m.m.	375	543	737	865	940	1 147
Övriga drycker med alkohol	9	12	26	15	11	13
Mineralvatten, läsk m.m.	269	297	375	349	457	485
Oljor och fetter	**889**	**1 197**	**1 608**	**1 585**	**1 373**	**1 523**
Summa export av förädlade livsmedel	**24 848**	**27 735**	**31 157**	**31 042**	**32 326**	**33 292**

3) Varuinnehållet i KN **02.08**.90 har i viss grad ändrats fr.o.m. 2007 trots oförändrat kodnummer.
4) Exkl. KN **21.01**.1100 år 2008–2009 och KN **21.01**.1119 år 2006–2007 ”Extrakter, essenser o. koncentrat av kaffe”.
5) Exkl. KN **15.17**.9091 ”Blandningar av flytande feta vegetabiliska fetter, ätbara med en mjölkfetthalt av <= 10 viktprocent” 2006–2011.

Tabell 16.6
Import av jordbruksvaror och livsmedel med fördelning på de viktigaste avsändningsländerna 2011, milj. kr, insamlade värden[1] . Varugruppering enligt SITC
Imports of agricultural products by the most important countries of dispatch, collected data. Specification according to SITC

SITC		2006	2007	2008	2009	2010	2011*[2]
00	**Levande djur**	**191**	**186**	**309**	**374**	**199**	**141**
	USA	72	54	120	215	52	33
	Tyskland	18	17	21	45	49	29
	Storbritannien och Nordirland	17	24	28	18	26	23
	Danmark	21	16	32	28	24	12
	Norge	13	18	17	21	15	11
	Nederländerna	8	12	20	9	9	10
01	**Kött o. köttvaror**	**7 426**	**8 091**	**9 391**	**9 420**	**9 395**	**10 325**
	Danmark	2 698	2 860	3 220	3 184	3 286	3 205
	Tyskland	1 493	1 637	1 933	2 019	1 976	2 220
	Nederländerna	447	552	776	745	871	1 198
	Irland	810	824	1 135	995	908	1 063
	Polen	255	271	433	541	562	592
	Finland	242	254	243	328	275	332
02	**Mjölk, mejeriprodukter samt ägg**	**4 380**	**4 865**	**6 140**	**6 604**	**6 886**	**7 134**
	Danmark	1 624	1 741	2 300	2 571	2 617	2 588
	Tyskland	795	866	1 107	1 047	986	1 069
	Nederländerna	454	553	730	784	915	1 044
	Finland	374	457	542	591	773	777
	Frankrike	347	372	438	537	482	514
	Italien	243	267	309	311	300	344
03	**Fisk, kräft- o. blötdjur, varor därav**	**14 759**	**16 601**	**17 574**	**19 615**	**23 282**	**23 287**
	Norge	11 406	12 721	13 640	15 563	19 163	18 937
	Danmark	1 413	1 505	1 589	1 581	1 495	1 666
	Kina	352	466	432	543	548	570
	Nederländerna	292	290	241	227	250	274
	Polen	71	110	114	120	191	229
	Tyskland	180	175	181	195	194	197
04	**Spannmål o. varor därav**	**3 623**	**4 023**	**4 672**	**4 691**	**4 377**	**4 686**
	Tyskland	743	824	1 116	1 107	976	1 163
	Danmark	763	783	736	696	724	748
	Italien	341	398	523	566	513	548
	Belgien	491	467	472	550	505	465
	Nederländerna	233	263	310	356	326	272
	Frankrike	150	247	234	213	189	225
05	**Frukt o. köksväxter**	**14 680**	**15 463**	**16 433**	**16 442**	**16 182**	**15 779**
	Nederländerna	4 034	4 462	4 345	4 387	4 377	4 018
	Spanien	1 898	1 853	1 843	1 876	2 012	1 850
	Danmark	902	1 002	1 453	1 335	1 265	1 559
	Tyskland	1 421	1 587	1 779	1 734	1 606	1 426
	Italien	1 077	1 152	1 243	1 167	1 140	1 169
	Belgien	783	838	940	1 059	1 034	1 059
06	**Socker, sockervaror o. honung**	**1 757**	**1 817**	**2 066**	**2 246**	**2 114**	**2 050**
	Danmark	712	667	824	786	783	666
	Nederländerna	165	229	241	279	246	270
	Tyskland	175	171	166	197	271	215
	Finland	124	186	142	169	129	141
	Storbritannien och Nordirland	133	130	122	114	106	122
	Frankrike	69	68	68	100	94	92
07	**Kaffe, te, kakao, kryddor o. varor därav**	**4 942**	**5 378**	**6 275**	**6 670**	**7 514**	**8 817**
	Brasilien	777	747	850	802	974	1 291
	Tyskland	562	632	711	901	1 113	1 120
	Nederländerna	571	622	693	790	1 042	1 076
	Peru	139	166	273	207	307	444
	Belgien	291	377	439	438	480	428
	Danmark	438	461	476	440	300	397

1) Se faktaruta på sid. **282**.
2) Databasuttag mars 2012.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Tabell 16.6 (forts.)

SITC		2006	2007	2008	2009	2010	2011*[2]
08	**Djurfoder**	**2 123**	**2 209**	**2 994**	**3 356**	**2 985**	**3 180**
	Danmark	640	594	543	518	614	664
	Norge	274	326	437	477	472	478
	Nederländerna	297	319	553	512	434	473
	Tyskland	257	240	378	449	338	355
	Brasilien	172	182	440	383	398	352
	Frankrike	156	172	212	375	203	251
09	**Diverse livsmedel**	**4 614**	**4 955**	**5 800**	**6 164**	**5 846**	**6 110**
	Danmark	937	1 035	1 308	1 124	895	887
	Irland	756	702	771	782	637	794
	Nederländerna	566	578	641	806	736	762
	Tyskland	436	466	552	618	607	684
	Storbritannien och Nordirland	287	317	321	355	340	338
	Polen	144	180	300	278	268	291
11	**Drycker**	**6 164**	**6 948**	**7 740**	**8 549**	**8 164**	**8 243**
	Frankrike	733	868	999	1 084	1 056	1 107
	Tyskland	739	819	918	984	967	1 005
	Italien	663	774	813	987	829	945
	Storbritannien och Nordirland	554	726	818	853	849	787
	Sydafrika	406	504	555	695	658	597
	Spanien	463	478	510	491	534	554
12	**Tobak och tobaksvaror**	**1 247**	**1 154**	**1 182**	**1 275**	**1 252**	**1 519**
	Litauen	0	0	0	0	333	452
	Tyskland	197	572	475	69	202	297
	Nederländerna	422	35	25	80	66	180
	Danmark	357	327	311	377	224	168
	Polen	20	22	9	53	92	90
	Österrike	118	102	147	186	98	80
22	**Oljefrön, oljehaltiga nötter o. kärnor**	**422**	**547**	**764**	**531**	**675**	**875**
	Tyskland	184	299	286	146	236	315
	Danmark	57	73	71	75	86	106
	Storbritannien och Nordirland	4	5	2	2	20	74
	Italien	6	5	53	54	44	70
	Nederländerna	43	61	70	54	88	56
	Argentina	2	3	14	24	34	48
4	**Animaliska o. vegetabiliska fetter**	**3 429**	**3 155**	**4 458**	**3 956**	**3 884**	**4 693**
	Danmark	380	741	1 141	919	867	1 063
	Malaysia	781	620	833	440	645	822
	Tyskland	432	301	495	364	344	686
	Belgien	122	123	297	426	535	651
	Norge	316	351	540	557	483	373
	Nederländerna	770	532	376	328	260	311
	Totalt jordbruksvaror och livsmedel	**69 756**	**75 392**	**85 796**	**89 893**	**92 755**	**96 837**
	Norge	12 962	14 301	15 553	17 475	21 041	20 572
	Danmark	11 674	12 564	14 894	14 462	13 878	14 220
	Tyskland	7 631	8 606	10 119	9 875	9 863	10 780
	Nederländerna	8 468	8 700	9 261	9 665	9 934	10 308
	Italien	2 945	3 282	3 680	3 909	3 595	3 889
	Frankrike	2 658	3 004	3 520	3 737	3 306	3 482
	Belgien	2 283	2 380	2 885	3 232	3 298	3 384
	Spanien	2 683	2 711	2 724	2 843	3 003	2 952
	Storbritannien och Nordirland	1 964	2 314	2 489	2 503	2 534	2 614
	Finland	1 638	1 950	2 066	2 171	2 202	2 328
	Polen	1 072	1 246	1 741	1 953	2 154	2 268
	Irland	1 850	1 837	2 134	2 048	1 868	2 265
	Brasilien	1 326	1 419	1 571	1 431	1 645	1 910
	USA	987	985	1 115	1 296	1 124	1 211
	Kina	547	705	729	858	864	906

Tabell 16.7
Export av jordbruksvaror och livsmedel med fördelning på de viktigaste mottagarländerna 2011, milj. kr, insamlade värden[1]. Varugruppering enligt SITC
Exports of agricultural products by the most important countries of destination, collected data. Specification according to SITC

SITC		2006	2007	2008	2009	2010	2011*[2]
00	**Levande djur**	**150**	**154**	**212**	**163**	**138**	**129**
	Danmark	30	32	59	46	39	33
	Norge	47	46	45	45	37	32
	Tyskland	17	17	28	28	31	26
	USA	14	9	11	5	2	14
	Nederländerna	5	7	6	2	1	5
	Litauen	4	7	3	7	9	4
01	**Kött o. köttvaror**	**1 471**	**1 734**	**2 156**	**1 861**	**1 851**	**1 746**
	Finland	309	372	486	439	363	361
	Danmark	378	339	255	297	313	324
	Polen	41	129	178	174	203	129
	Belgien	16	40	107	121	118	119
	Storbritannien och Nordirland	139	132	212	136	100	111
	Norge	116	128	92	71	96	97
02	**Mjölk, mejeriprodukter samt ägg**	**2 589**	**2 998**	**3 477**	**3 098**	**3 187**	**3 078**
	Danmark	679	581	591	501	686	769
	Finland	310	355	485	545	520	508
	Egypten	75	104	129	212	167	201
	Tyskland	247	335	207	206	265	200
	Oman	208	150	527	192	300	196
	Nederländerna	192	176	197	168	133	174
03	**Fisk, kräft- o. blötdjur, varor därav**	**11 336**	**10 942**	**12 139**	**15 306**	**18 915**	**18 372**
	Frankrike	2 273	1 878	2 199	2 994	3 773	3 790
	Polen	1 555	1 350	2 156	2 871	3 253	2 697
	Portugal	1 040	1 520	1 493	1 483	2 006	2 197
	Spanien	871	837	865	1 065	1 436	1 699
	Storbritannien och Nordirland	1 062	1 055	825	1 240	1 383	1 284
	Danmark	1 008	1 165	1 005	931	1 166	1 176
04	**Spannmål o. varor därav**	**4 413**	**5 328**	**6 520**	**5 769**	**5 975**	**6 269**
	Norge	860	1 029	1 234	1 275	1 295	1 387
	Danmark	672	775	1 056	914	867	1 125
	Tyskland	556	768	979	810	867	856
	Finland	421	476	495	623	670	583
	Spanien	237	339	255	468	279	359
	Nederländerna	202	146	140	223	222	256
05	**Frukt o. köksväxter**	**2 188**	**2 239**	**2 380**	**2 563**	**2 696**	**2 774**
	Finland	599	612	675	873	772	681
	Danmark	382	397	389	373	385	424
	Norge	410	385	384	343	371	423
	Italien	180	177	187	229	212	243
	Tyskland	119	125	176	192	204	190
	Storbritannien och Nordirland	35	39	32	64	76	124
06	**Socker, sockervaror o. honung**	**1 080**	**850**	**1 251**	**1 388**	**1 227**	**1 046**
	Danmark	317	295	395	325	284	272
	Norge	185	188	258	207	236	267
	Finland	239	169	203	339	237	146
	Tyskland	29	83	120	129	82	107
	Spanien	9	13	12	12	14	23
	Nederländerna	9	13	22	16	14	23
07	**Kaffe, te, kakao, kryddor o. varor därav**	**2 639**	**2 805**	**2 998**	**3 269**	**3 491**	**3 681**
	Danmark	585	642	680	829	845	961
	Norge	482	471	482	548	611	664
	Finland	299	311	365	348	420	428
	USA	316	307	271	303	318	393
	Tyskland	219	217	250	265	228	191
	Storbritannien och Nordirland	186	222	214	203	203	174

1) Se faktaruta på sid. **282**.
2) Databasuttag mars 2012.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Tabell 16.7 (forts.)

SITC		2006	2007	2008	2009	2010	2011*2
08	**Djurfoder**	**377**	**487**	**718**	**973**	**1 151**	**1 174**
	Norge	102	137	227	370	422	436
	Danmark	37	44	64	74	158	212
	Tyskland	103	110	138	151	140	149
	Finland	25	28	35	72	89	137
	Nederländerna	2	2	3	74	89	43
	Ryssland	3	9	16	26	29	31
09	**Diverse livsmedel**	**4 504**	**4 926**	**5 586**	**5 612**	**5 869**	**6 493**
	Finland	943	995	1 176	1 153	1 112	1 143
	Norge	538	665	680	770	810	888
	Danmark	697	662	773	724	692	775
	Storbritannien och Nordirland	228	302	302	334	656	694
	Ukraina	102	173	297	305	305	327
	USA	385	295	338	347	290	308
11	**Drycker**	**5 435**	**6 029**	**6 643**	**6 351**	**6 262**	**6 055**
	USA	2 861	2 832	2 648	2 605	2 484	2 237
	Tyskland	289	395	501	572	581	566
	Irland	31	73	162	190	261	409
	Norge	320	213	253	258	333	356
	Danmark	211	331	645	548	358	258
	Finland	184	214	202	213	246	224
12	**Tobak och tobaksvaror**	**319**	**315**	**431**	**501**	**556**	**599**
	Norge	250	222	301	387	415	506
	Tyskland	1	6	54	50	43	39
	USA	3	3	13	8	18	18
	Danmark	30	37	39	31	22	13
	Ukraina	0	0	0	0	10	8
	Afghanistan	1	0	1	1	2	2
22	**Oljefrön, oljehaltiga nötter o. kärnor**	**101**	**76**	**82**	**117**	**189**	**137**
	Danmark	25	11	16	15	113	51
	Tyskland	2	20	6	26	17	28
	Norge	11	24	25	18	24	25
	Polen	2	1	4	1	0	11
	Finland	3	4	6	8	14	8
	Lettland	11	11	9	9	8	6
4	**Animaliska o. vegetabiliska fetter**	**1 441**	**1 197**	**1 608**	**1 585**	**1 373**	**1 523**
	Norge	248	217	297	354	194	296
	Danmark	126	185	363	217	209	215
	Nederländerna	47	50	78	106	141	201
	Frankrike	76	36	60	90	104	106
	Tyskland	260	192	133	195	142	99
	Polen	174	107	99	93	93	89
	Totalt jordbruksvaror och livsmedel	**38 040**	**40 080**	**46 200**	**48 557**	**52 878**	**53 077**
	Danmark	5 179	5 496	6 330	5 825	6 136	6 609
	Norge	3 801	4 018	4 762	5 180	5 412	6 017
	Finland	3 889	4 046	4 691	5 321	5 181	4 881
	Frankrike	2 928	2 787	3 030	3 925	4 631	4 720
	Tyskland	2 778	3 168	3 636	4 083	4 146	3 668
	Polen	1 994	1 959	2 939	3 719	4 049	3 422
	USA	3 783	3 636	3 498	3 484	3 334	3 195
	Storbritannien och Nordirland	2 380	2 720	2 706	2 903	3 039	3 006
	Spanien	1 381	1 619	1 640	1 967	2 125	2 473
	Portugal	1 152	1 610	1 590	1 577	2 083	2 257
	Nederländerna	1 119	1 021	1 195	1 187	1 379	1 581
	Italien	1 366	1 070	1 142	1 383	1 591	1 519
	Belgien	499	539	740	826	921	899
	Litauen	227	257	423	531	919	798
	Ryssland	429	570	710	572	571	663

17 Konsumtion av livsmedel

Kapitel 17 innehåller information om direktkonsumtionen av livsmedel, om kostens näringsinnehåll samt om livsmedelskonsumtionen enligt nationalräkenskaperna.

Sammanfattning

Direktkonsumtion av livsmedel

Med direktkonsumtion av livsmedel avses de totala leveranserna av livsmedel till privathushåll och storkök samt producenternas hemmaförbrukning. Redovisning sker i kvantiteter per capita samt i miljoner kilo respektive liter. I det följande kommenteras utvecklingen av konsumtionen per person och år, främst för perioden 1990–2010.

Enligt **tabell 17.1** har konsumtionen av *bröd och konditorivaror* i kilo per person och år ökat med 50 % sedan 1990 och uppgår till 78 kg. Konsumtionen av *övriga mjölprodukter*, där bland annat pasta ingår, har ökat 66 % till 16 kg per person under samma period. Däremot har konsumtionen av *mjöl och gryn* minskat från 22 till 19 kilo.

Konsumtionen per capita av färskt och fryst *kött* har ökat kraftigt (81 %) sedan 1990, framförallt av fjäderfäkött. När det gäller *charkuterivaror* utgör konsumtionen av korv och pastejer m.m. den största delen. Här har konsumtionen ökat 17 % och uppgår till 17 kilo per person.

Konsumtionen av *fisk* visar inget tydligt mönster. Resultaten anses osäkra och det är därför svårt att dra slutsatser av materialet.

Direktkonsumtionen av *mjölk och syrade produkter* har sedan 1990 minskat med 18 %. Lätt- och minimjölken har minskat sin andel till förmån för mellanmjölken samtidigt som konsumtionen av standardmjölk halverats.

Konsumtionen av *ost* har ökat med 17 %, från 16 till 19 kilo per person. *Ägg*konsumtionen har varit relativt oförändrad de senaste åren, men har minskat med 9 %, från 12 till 11 kilo, sedan 1990.

Konsumtionen av *smör och margarin* har stadigt minskat, från 18 till 12 kilo, under perioden.

I fråga om *köksväxter* har konsumtionen ökat med 53 % sedan 1990. Det är framför allt konsumtionen av tomater samt lök och purjolök som ökat kraftigt.

Konsumtionsmönstret vad gäller färska *frukter och bär* visar på en ökning utom för äpplen och päron.

Konsumtionen av *färsk potatis* är 43 kilo per person år 2010. Sedan 1990 har konsumtionen minskat med 28 % (då var den 60 kilo per person).

Konsumtionen av *choklad och konfektyrvaror* har ökat, från 11 till 15 kilo per person år 2010.

Sedan 1990 har konsumtionen av *glass* minskat med 25 % till 10 liter per person.

Vad gäller drycker så har konsumtionen av *läskedrycker och mineralvatten* ökat från 60 till 98 liter år 2010, dvs. med 65 % medan konsumtionen av lättöl och öl 2,25–3,5 % minskat från 41 till 18 liter (56 %). När det gäller *alkoholhaltiga drycker* så har konsumtionen av starköl och vin ökat, medan spritdryckskonsumtionen minskat. År 2010 konsumerades 33 liter starköl, 24 liter vin samt knappt 3 liter spritdrycker per person och år.

Kostens näringsinnehåll

Sedan 1980 och fram t.o.m. 2010 har *energitillförseln* per person och dag varit i stort sett

oförändrad, dvs. ca. 12–14 MJ. **(tabell 17.2)**.

Tillförseln av *protein* har ökat med 29 % sedan 1980, från 87 g per person och dag till 112 g år 2010. Våra viktigaste proteinkällor är kött och köttvaror, bröd och spannmålsprodukter samt mjölk och ost.

Fettkonsumtionen har ökat något sedan 1980-talet och år 2010 konsumerades 130 g per person och dag. År 2010 bidrog fett med 35 % av energitillförseln, vilket är något mer än vad som rekommenderas. Fett erhålls främst genom konsumtion av kött och köttvaror samt matfett.

Sedan 1980 har *kolhydratintaget* ökat och det uppgick år 2010 till 375 g per person, vilket är en ökning med 10 %. Kolhydrater erhålls i första hand från bröd och spannmålsprodukter **(tabellerna 17.2–3)**.

De viktigaste livsmedlen för vårt intag av A-vitamin är kött och köttvaror, matfett och köksväxter. Köksväxter, frukt och bär samt potatis och potatisprodukter svarar för den dominerande delen av vårt intag av C-vitamin medan vårt intag av järn främst tillgodoses av bröd och spannmålsprodukter samt kött och köttvaror. De viktigaste källorna för kalciumintaget är mjölk och ost. Tiamin (vitamin B1) får vi främst från bröd- och spannmålsprodukter men även kött och köttvaror är en viktig tiaminkälla. Fibrer får vi främst genom bröd och spannmålsprodukter **(tabell 17.4)**.

Försäljning av livsmedel

Försäljningen av livsmedel och icke alkoholhaltiga drycker ökade i fasta priser med knappt 0,5 % mellan 2009 och 2010 till knappt 156 miljarder kronor. Försäljningen av mineralvatten, läskedrycker samt frukt- och grönsaksjuicer har ökat med drygt 4 % medan försäljningen av kaffe, te och chokladdryck minskat med 7 % **(tabell 17.5)**.

Livsmedelskonsumtionen enligt nationalräkenskaperna

Enligt nationalräkenskaperna utgjorde utgifter för livsmedel och icke alkoholhaltiga drycker år 2011 12 % av hushållens totala utgifter. Alkoholhaltiga drycker svarade för 2 % av den totala konsumtionen. Av livsmedelsutgifterna exklusive drycker var kött den största posten, 20 %. I nationalräkenskaperna räknas inte utgifter för livsmedel och drycker i restaurang och storkök till området livsmedel utan klassas som utgifter för tjänst **(tabell 17.6)**.

I fast penningvärde har utgifterna för livsmedel och icke alkoholhaltiga drycker år 2011 ökat med 27 % sedan 2000. Motsvarande ökning av hushållens totala konsumtion var 26 %. De icke alkoholhaltiga dryckerna har ökat med 32 % sedan 2000 medan de alkoholhaltiga dryckerna ökat med 27 %. Minskningen för starkspriten är 14 %. Indextalen speglar också den kvantitetsmässiga utvecklingen av konsumtionen av livsmedel och drycker **(tabell 17.7)**.

Om statistiken

Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

Jordbruksverket (tidigare Statens jordbruksnämnd) redovisar sedan början av 1940-talet beräkningar av livsmedelskonsumtionen i landet och kostens näringsinnehåll. Beräkningarna tillkom för att man under krigsåren skulle kunna följa utvecklingen av livsmedelsförsörjningen och förändringar i näringsstandarden. Användningsområdet utökades successivt och beräkningarna ingick under flera år som en integrerad del i SCB:s nationalräkenskaper vid beräkningar av den totala konsumtionen i landet.

Fram t.o.m. redovisningsår 1999 innefattade beräkningarna av den s.k. direktkonsumtionen både konsumerade kvantiteter av livsmedel och ett till detaljhandelspris uppskattat värde av konsumtionen. Fr.o.m. redovisningsår 2000 innefattas enbart beräkningar över de konsumerade kvantiteterna.

Med *direktkonsumtion* av livsmedel avses de totala leveranserna av livsmedel till enskilda hushåll och storhushåll samt producenternas hemmaförbrukning, den s.k. naturakonsumtionen. Så långt det är möjligt sker redovisning

i den form varorna når konsumenten, dvs. som jordbruksprodukter, halvfabrikat, konserver, djupfrysta varor, färdiglagad mat etc.

Med *totalkonsumtion* av livsmedel avses den totala åtgången av olika råvaror för humankonsumtion. Totalkonsumtionen innefattar därför alla de råvaror och halvfabrikat som konsumeras direkt, dels de råvaror och halvfabrikat som livsmedelsindustrin förbrukar för att tillverka livsmedel av högre förädlingsgrad för direktkonsumtion.

Underlaget till Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar är främst verkets statistik över t.ex. slakt och egna undersökningar av exempelvis kvarnarnas leveranser av mjöl. Vidare används SCB:s statistik över industrins varuproduktion samt import och export. Förändringar i samband med och strax efter EU-inträdet av SCB:s statistikområden Utrikeshandelsstatistik och Industrins varuproduktion är två av anledningarna till nedläggningen av värdeberäkningen i direktkonsumtionsberäkningarna fr.o.m. år 2000. Ytterligare förändringar i beräkningar och varuindelningar som genomförts under årens lopp har förklarats i form av noter i tabellerna. Även revideringar bakåt i tiden har gjorts.

Kostens näringsinnehåll

Beräkningarna avseende kostens näringsinnehåll baseras på uppgifter från Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar samt en vid Livsmedelsverket utvecklad livsmedelsdatabas. Denna innehåller näringsvärden för ca 1 800 livsmedel och maträtter. Näringsvärdena baseras främst på Livsmedelsverkets egna analyser kompletterade med värden från nordiska och andra utländska tabeller. Konsumtion av vitaminpreparat och liknande ingår inte i beräkningarna.

Försäljning av livsmedel

Från och med år 2000 producerar SCB livsmedelsförsäljningsstatistik som uppfyller nationalräkenskapernas och konsumentprisindex behov.

För att samla in statistiken har datakassaregister använts för de största dagligvarublocken samt servicehandelskedjorna, vilket kompletterats med en enkätundersökning till mindre butiker. Momsregister och register över vilka företag som ingår i respektive livsmedelsblock har också använts för genomförandet av undersökningen.

Livsmedelskonsumtionen enligt nationalräkenskaperna

I nationalräkenskaperna (NR) beskrivs i form av ett kontosystem vårt lands ekonomiska aktiviteter och utveckling på ett konsistent och överskådligt sätt. Produktionen redovisas indelad i de två huvudsektorerna näringslivet och offentliga myndigheter/hushållsorganisationer. Näringslivsredovisningen sker med uppdelning på bransch. För varje bransch, t.ex. livsmedelsindustri, visas produktionsvärde, förbrukning och förädlingsvärde. Summan av alla förädlingsvärden ger bruttonationalprodukten (BNP) mätt från produktionssidan. Produktionens användning redovisas uppdelad på hushållens konsumtion, statlig och kommunal konsumtion, export samt bruttoinvesteringar och lagerinvesteringar. Summan av dessa användningar med avdrag för import ger BNP från användningssidan.

Varje kvartal beräknas i NR värdet av den totala konsumtionen i landet. Beräkningsprinciperna följer de internationella rekommendationerna på området. För hushållssektorns konsumtionsutgifter sker uppdelning efter ändamål (typ av varor och tjänster). I årsstatistiken delas livsmedelskonsumtionen upp på vissa varugrupper enligt en grövre indelning än den Jordbruksverket använder för sina beräkningar av livsmedelskonsumtionen.

Underlaget till NR:s beräkningar av livsmedelskonsumtionen t.o.m. år 1999 är i första hand Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar. NR:s beräkningar skiljer sig från Jordbruksverkets genom att den offentliga livsmedelskonsumtionen i storkök vid t.ex. skolor och sjukhus samt livsmedelskonsumtion i restauranger inte ingår i NR:s redovisning för livsmedel. Däremot ingår restaurangutgifter i NR:s

redovisning av hushållens totala konsumtion. Även i en del andra avseenden är beräkningsprinciperna olika. Från och med år 2000 är NR:s källa den Livsmedelsförsäljningsstatistik som tas fram inom SCB.

Nationalräkenskapernas indelning i ändamålsgrupper baseras på den inom EU tillämpade COICOP-indelningen (Classification of Individual Consumption by Purpose), vilken fr.o.m. 2000 även används vid de svenska beräkningarna av konsumentprisindex.

Annan publicering

Jordbruksverket har varje år publicerat konsumtionsberäkningarna i särskilda rapporter. Den senaste redovisningen av direktkonsumtionen inklusive vissa uppgifter om kostens näringsinnehåll har lämnats i ”Konsumtionen av livsmedel och dess näringsinnehåll. Uppgifter t.o.m. år 2010”, Jordbruksverket, Statistikrapport 2012:01. Denna rapport finns tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under Ta del av statistiken, Livsmedel. I denna rapport redovisas även beräkningar av totalkonsumtionen. Delar av statistiken publiceras även i Jordbruksverkets statistikdatabas i anslutning till webbplatsen.

Statistik över livsmedelsförsäljning presenteras i Statistiskt meddelande serie HA, senast i HA 24 SM 1101 och finns på SCB:s webbplats www.scb.se.

Hushållens konsumtionsutgifter enligt nationalräkenskaperna med uppdelning efter bl.a. olika livsmedel publiceras i de statistiska databaserna som finns tillgängliga på SCBs webbplats. Nationalräkenskapssystemet redovisas enligt ENS 95 (Europeiska Nationalräkenskapssystemet), vilket sammanfaller med det av FN m.fl. rekommenderade. En dokumentation av det svenska nationalräkenskapssystemet finns tillgänglig på SCB:s webbplats www.scb.se.

Figur 17A
Privat konsumtion av livsmedel och drycker enligt nationalräkenskaperna i procent av värdet av hushållens totala konsumtion 1997–2011
Private consumption of food and beverages according to the National Accounts, per cent of total consumption expenditures

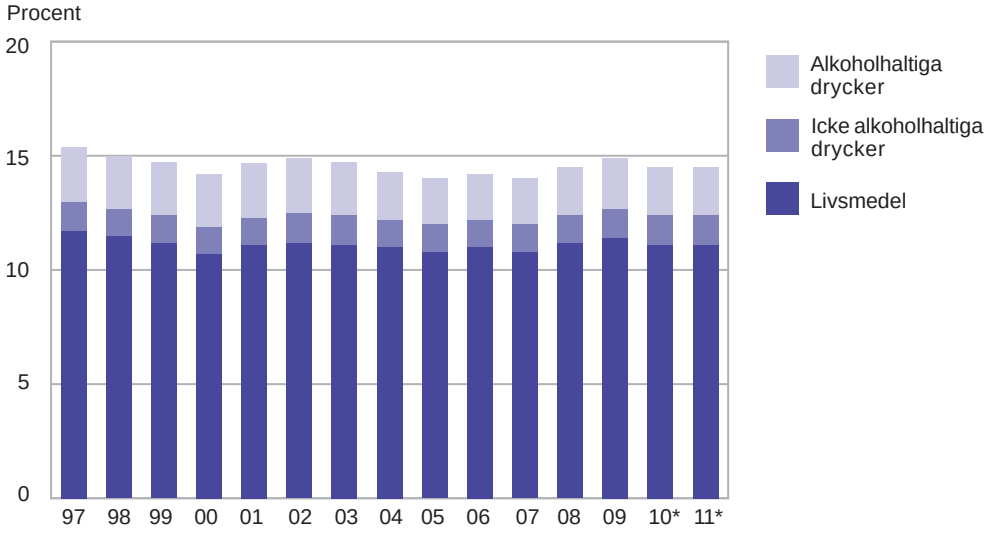

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

Figur 17B
Privat konsumtion av olika livsmedel och drycker 2011* enligt nationalräkenskaperna, fördelning i procent
Private final consumption of different foodstuffs and beverages according to the National Accounts

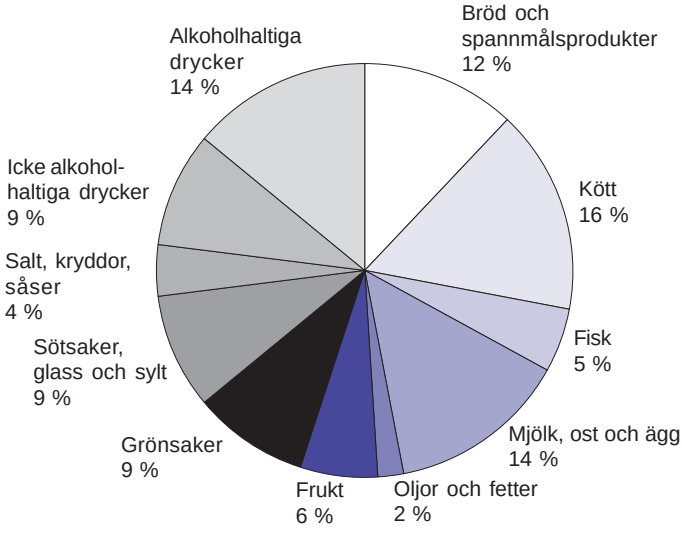

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

Tabell 17.1
Direktkonsumtion av livsmedel 1990–2010, kilo eller liter per person
Consumption of food. Kilograms or litres per person

Uppgifterna nedan avser varans art före den slutliga beredningen i hemmet. Sålunda redovisas t.ex. endast marknadsförda produkter i positionerna 12–17, medan hembakade produkter redovisas under vetemjöl, ägg, socker osv.

	En-het	Varu-kod	1990	2000	2005	2009	2010*
Befolkningstal, milj. (medeltal personer)			**8,559**	**8,872**	**9,030**	**9,299**	**9,378**
Bröd och spannmålsprodukter							
Mjöl och gryn	*kg*	*1–5*	*22,0*	*18,5*	*18,8*	*18,2*	*18,7*
Vetemjöl, rågmjöl o. mjöl av annan spannmål	kg	1–3	15,3	12,1	10,4	10,1	9,7
Risgryn	kg	4	3,9	4,0	5,5	5,2	5,5
Havregryn och gryn av annan spannmål	kg	5	2,8	2,4	3,0	2,9	3,6
Mjölprodukter, exkl. bröd och konditorivaror	*kg*	*7–10*	*9,4*	*12,7*	*14,3*	*15,6*	*15,6*
Mixer m.m. av mjöl el. stärkelse, vällingpulver	kg	7–8	1,8	1,4	1,3	1,2	1,2
Makaroner, spagetti och liknande produkter	kg	9	4,3	7,1	8,7	9,4	9,6
Majsflingor, rostat ris, ostbågar, pop corn	kg	10	3,3	4,2	4,4	4,9	4,9
Bröd och konditorivaror	*kg*	*12–17*	*52,1*	*66,7*	*72,2*	*77,6*	*78,1*
Knäckebröd[1], flatbröd[2,3]	kg	12	5,6	3,6	3,8	3,5	3,3
Skorpor och skorpmjöl[3]	kg	13	1,0	0,6	..	..	..
Mjukt matbröd (inkl. tunnbröd)[2]	kg	14	30,9	45,1	47,6	53,6	55,0
Kex, rån och torra småkakor	kg	15	6,2	4,9	5,1	4,4	4,3
Bullar, vetelängder och annat mjukt kaffebröd	kg	16	3,8	6,3	4,1	4,2	4,0
Bakelser, tårtor, sockerkakor o.övr. bakverk	kg	17	4,6	6,2	11,5	11,9	11,5
Kött och köttvaror							
Kött, färskt och fryst	*kg*	*20–27*	*26,8*	*40,8*	*42,4*	*46,6*	*48,4*
Hemslakt av kalv, gris och får[4,5]	kg	20	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4
Nötkött inkl. kalv, färskt och fryst[6,7,8]	kg	21–22	7,1	10,7	9,9	11,3	12,3
Griskött, färskt och fryst[7,8]	kg	23	10,3	15,1	15,2	15,8	16,0
Fårkött, färskt och fryst8	kg	24	0,7	0,7	0,9	1,2	1,1
Fjäderfäkött, färskt och fryst[8,9]	kg	25	5,4	11,8	14,1	15,9	16,7
Renkött, färskt och fryst10	kg	26	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Kött av hare, älg och annat vilt[10,11]	kg	27	2,6	2,0	1,9	1,8	1,9
Charkuterivaror o. konserver (inkl. innanmat)	*kg*	*29–32*	*21,6*	*22,4*	*22,6*	*23,1*	*23,4*
Lever, njure och tunga[8,10]	kg	29	0,5	0,7	0,7	0,7	0,6
Skinka, kassler o. andra oblandade charkvaror[8]	kg	30	4,6	5,6	4,5	4,8	5,2
Korv, pastejer o. andra blandade charkvaror[8]	kg	31	14,7	15,1	16,8	17,5	17,2
Köttkonserver (exkl. köttsoppor)[8]	kg	32	1,8	1,0	0,7	0,2	0,4
Frysta köttprodukter och fryst färdiglagad mat innehållande kött[8]	kg	36	5,2	8,8	17,6	12,2	10,8

1) Inklusive ströbröd framställt av knäckebröd.
2) Fr.o.m. år 1995 redovisas tunnbröd tillsammans med mjukt matbröd.
3) Fr.o.m. år 2003 redovisas skorpor och skorpmjöl tillsammans med knäckebröd och flatbröd.
4) Uppgifterna avser vara med ben.
5) Fr.o.m. år 2000 används annat underlag än tidigare, varför jämförelse med tidigare år bör göras med försiktighet.
6) Fr.o.m. 1995 redovisas Kalv- och Nötkött tillsammans.
7) Inkl. köttinnehållet i viss färdiglagad mat.
8) Fr.o.m. år 1996 används annat underlag än tidigare, varför jämförelse med tidigare år bör göras med försiktighet.
9) Fr.o.m. år 2005 ingår inte kasserade slaktkycklingar, dessutom har vissa ändringar gjorts i underlaget.
10) Uppgifterna baseras på ett bristfälligt material och är därför osäkra.
11) Inkl. vissa kvantiteter fryst kött.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 17.1 (forts.)

	En-het	Varu-kod	1990	2000	2005	2009	2010*
Fisk, kräftdjur och blötdjur							
Hel, styckad eller filead, färsk fisk[12,13]	kg	38–43	6,5	..	..	..	..
Filead fryst fisk	kg	45–48	2,7	1,8	3,1	3,9	3,7
Konserver och beredd fisk	kg	49–56	6,7	7,6	9,6	9,3	9,0
Kräftdjur och blötdjur, även konserver[13]	kg	58–59	2,7	1,6	2,1	2,1	2,2
Mjölk							
Mjölk	*liter*	*60–68*	*154,8*	*141,2*	*137,7*	*126,6*	*126,4*
Direktförsåld o. hemmaförbrukad mjölk	liter	60	2,8	1,4	0,9	0,7	0,6
Lätt- och minimjölk < 1,0 %	liter	61	36,3	23,7	24,4	19,3	18,5
Mellanmjölk m.m. 1,0 % – 2,0 %	liter	62	34,2	49,8	51,1	48,2	48,3
Standardmjölk > 2,0 %	liter	63	54,3	36,8	29,4	25,8	26,4
Syrade produkter < 1,0 %	liter	64, 66	7,0	7,1	9,7	7,3	6,7
Syrade produkter 1,0 % – 2,0 %	liter	67	1,1	4,1	4,5	4,8	5,0
Syrade produkter > 2,0 %	liter	65, 68	19,2	18,3	17,6	20,6	21,0
Grädde, ost och ägg							
Grädde	*liter*	*70–72*	*8,5*	*9,9*	*9,0*	*10,5*	*10,6*
Tunn grädde < 29 %[14]	liter	70	1,3	2,0	2,2	2,1	2,0
Gräddfil, inkl. matyoghurt	liter	71	1,1	1,6	1,6	1,6	1,6
Tjock grädde ≥ 29 %[14]	liter	72	6,2	6,3	5,2	6,8	7,0
Mjölkpulver	kg	74	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Ost	*kg*	*75–78*	*16,3*	*16,5*	*17,6*	*18,0*	*19,0*
Hårdost	kg	75	13,1	12,6	12,8	12,6	13,8
Smältost, och ost av andra slag	kg	76–78	3,2	3,9	4,8	5,4	5,2
Ägg[10]	*kg*	*80*	*11,7*	*10,4*	*9,8*	*10,1*	*10,6*
Matfett							
Smör och margarin	*kg*	*82–84*	*18,2*	*14,9*	*11,9*	*11,6*	*11,7*
Smör	kg	82	2,2	1,3	1,5	2,2	2,2
Hushållsmargarin (inkl. Bregott) exkl. lättmargarin	kg	83	11,6	8,7	5,6	5,5	5,8
Lättmargarin	kg	84	4,3	4,9	4,8	3,8	3,6
Matolja[15]	kg	87	0,8	0,9	1,7	1,4	0,9
Köksväxter							
Rotfrukter	*kg*	*89–90*	*9,0*	*9,4*	*9,4*	*10,9*	*9,2*
Morötter	kg	89	7,4	8,0	8,0	9,1	7,7
Övriga rotfrukter	kg	90	1,5	1,4	1,4	1,7	1,5
Färska köksväxter	*kg*	*92–99*	*28,9*	*38,8*	*42,0*	*43,0*	*44,3*
Gurkor	kg	92	3,8	4,3	4,4	5,2	5,6
Lök, purjolök	kg	93–94	5,5	8,7	7,8	8,0	8,5
Blom-, vit-, röd-, bryssel- o. grönkål samt broccoli[16]	kg	95–96	5,9	6,3	6,2	5,9	6,4
Sallad[16]	kg	97	5,0	5,5	5,7	5,9	5,7
Tomater	kg	98	6,3	8,6	10,0	9,9	9,8
Övriga köksväxter, färska[16]	kg	99	2,3	5,4	7,9	8,0	8,3
Frysta, torkade, inlagda, beredda eller konserverade rotfrukter o. köksväxter	*kg*	*101–104*	*16,9*	*17,6*	*19,8*	*22,1*	*21,5*

12) Produktion inom vattenbruket ingår här.
13) Fr.o.m. 2000 redovisas inte konsumtionen av varorna 38–44 samt 58 p.g.a. att dataunderlaget anses alltför osäkert.
14) Fr.o.m. år 2000 används fetthaltsgränsen 29 %, tidigare år gällde 27 %.
15) Uppgifter fr.o.m. år 2005 är inte helt jämförbara med tidigare år.
16) Fr.o.m. år 2005 ingår salladskål i vara 99. Åren 1995–2004 ingick salladskål i vara 96 och dessförinnan i vara 97.

Tabell 17.1 (forts.)

	En-het	Varu-kod	1990	2000	2005	2009	2010*
Frukter och bär							
Citrusfrukter och vindruvor, färska	kg	106–107	16,9	17,0	17,1	18,4	20,7
Mandel och nötter, färska eller beredda	kg	108	1,5	1,2	1,9	2,7	2,7
Äpplen och päron, färska[10,17]	kg	109	15,0	14,0	17,1	13,0	13,6
Körsbär, persikor, plommon o. likn. stenfrukter, bananer, meloner och övriga frukter, färska[10,17]	kg	110–111	21,5	27,6	26,3	24,3	25,3
Jordgubbar, hallon, sv. vinbär, blåbär, lingon o. andra bär, färska eller frysta[10,17]	kg	112–113	1,7	2,2	3,0	2,8	3,2
Frukter och bär, hela i stycken el. mosade, torkade el. konserverade	kg	114–115	6,1	4,9	5,3	5,0	5,0
Sylter, marmelader, fruktmos och geléer, beredda genom kokning	kg	116	5,5	6,4	6,8	7,6	7,3
Soppor och buljonger innehåll. köksväxter, bär, frukter, fisk och kött[18,19]	kg	117–118	3,4	3,8	4,6	4,0	4,4
Saft och juice av köksväxter, frukter och bär, naturlig, även konc.	liter	119–120	18,9	18,5	19,2	14,9	16,0
Övriga livsmedel							
Potatis, färsk[10,20]	kg	122	60,4	47,1	46,5	44,7	43,3
Potatisprodukter	kg	123–127	6,8	10,4	10,6	11,3	11,9
Bit-, strö-, farin-, flor-, o. pärlsocker	kg	129–130	13,9	10,1	7,4	6,6	6,6
Sirap	kg	131	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3
Kaffe, rostat	kg	133	9,0	7,0	7,7	8,0	8,9
Te	kg	134	0,3	0,4	0,3	0,4	0,4
Kaffe- och teextrakt, kakaopulver, drick-choklad o. chokladsåser	kg	135–137	1,7	2,6	2,5	3,0	3,1
Honung[10]	kg	139	0,8	0,6	0,6	0,6	0,7
Choklad och konfektyrvaror	kg	140	11,1	14,8	15,2	15,1	15,0
Såser inkl. majonnäs o andra för smak-sättning avsedda preparat	kg	141	5,4	9,1	12,8	18,0	17,6
Glass	liter	142–143	13,9	12,5	12,6	10,4	10,4
Kryddor inkl. senap och salt[10]	kg	145–146	2,7	2,8	2,7	2,9	2,9
Alkoholfria och alkoholhaltiga drycker							
Läskedrycker och mineralvatten	*liter*	*148–149*	*59,5*	*90,6*	*94,3*	*98,1*	*97,9*
Läskedrycker, cider m.m.[21]	liter	148	49,8	82,2	84,5	90,9	90,6
Mineralvatten och kolsyrat vatten, utan tillsats av socker eller aromämne	liter	149	9,7	8,3	9,8	7,3	7,3
Maltdrycker	*liter*	*151–152*	*41,3*	*30,5*	*22,1*	*19,6*	*18,2*
Lättöl < 2,25% (inkl. svagdricka)	liter	151	12,6	7,4	5,0	3,9	3,6
Öl 2,25 – 3,5 %[22,23]	liter	152	28,6	23,1	17,1	15,8	14,7
Alkoholhaltiga drycker							
Starköl[22]	liter	156	19,0	25,3	28,9	32,9	32,5
Vin[22]	liter	157	12,2	16,3	19,5	23,2	23,7
Spritdrycker[22]	liter	158	4,4	2,8	2,7	2,8	2,9

17) Naturakonsumtion ingår inte.
18) Uppgifterna avser såväl torkade som färdiga soppor.
19) Ändrat underlag fr.o.m. år 2005 vilket gör att tidigare års siffror inte är helt jämförbara.
20) Inkl. konsumtion av skalad potatis.
21) Inkl. mineralvatten och kolsyrat vatten med tillsats av socker eller aromämne.
22) Uppgifterna avser försäljning av spritdrycker i detaljhandel och servering.
23) Beräknad uppgift. Inhemsk produktion + beräknad import/export.

Tabell 17.2
Näringsvärden per person och dag. Genomsnitt för hela befolkningen[1]
Nutritive values per capita and day. Means for the whole population

	Absoluta tal					Procentuellt bidrag till energitillförseln[2]				
	Energi, MJ	Protein, g	Fett, g	Kolhydrater, g	Alkohol, g	Protein, %	Fett, %	Kolhydrater, %	Alkohol, %	Summa %
2010*[2]	13,7	112	130	375	14,8	14,1	35,0	46,0	3,0	98
2009[2]	13,6	110	129	373	15,0	13,9	34,4	47,1	3,0	98
2008[2]	13,6	111	126	377	14,2	14,1	35,0	47,9	3,1	100
2005[2]	12,9	102	123	367	13,4	13,4	35,2	48,3	3,0	100
2000[2]	12,5	97	120	357	12,8	13,1	35,5	48,4	3,0	100
1995[2]	11,9	89	118	334	12,5	12,7	36,6	47,6	3,1	100
1990	12,3	89	122	352	13,1	12,0	37,2	47,8	3,0	100
1985	12,2	86	125	343	12,2	11,8	38,5	46,8	2,9	100
1980	12,3	87	126	342	13,0	11,8	38,7	46,4	3,1	100

1) Fr.o.m. 1995 beräknas energimängden med faktorerna 17,0 kJ/g för protein och kolhydrater, 37,0 kJ/g för fett och med 29,0 kJ/g för alkohol.
2) Fr.o.m. 1995 ingår ej kostfibrer i kolhydrat- och energivärdet.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 17.3
Genomsnittlig tillförsel av energi, protein, fett och kolhydrater per person och dag 1980 och 2010 med fördelning på olika livsmedel
Mean supply of energy, protein, fat and carbohydrates per capita and day by different foodstuffs

Livsmedel	Energi, kJ		Protein, g		Fett, g		Kolhydrater, g	
	1980	2010*	1980	2010*	1980	2010*	1980	2010*[1]
Bröd och spannmålsprodukter	3 028	4 029	17	25	12	16	134	172
Kött och köttvaror	1 321	1 771	23	35	23	30	5	5
Fisk, kräft- och blötdjur[2]	220	378	6	11	3	5	1	2
Mjölk	1 129	765	17	12	11	6	25	19
Grädde och mjölkpulver	247	357	1	1	6	9	1	1
Ost	544	678	10	12	10	12	1	1
Ägg	166	147	4	3	3	2	0	0
Matfett[3]	1 747	1 007	0	0	47	27	0	1
Köksväxter	205	307	2	3	1	1	9	11
Frukt och bär	692	842	1	2	1	5	36	35
Potatis och potatisprodukter	625	756	3	3	1	4	31	31
Socker och sirap	919	317	0	0	0	0	54	19
Andra livsmedel[4]	891	1 446	3	4	8	14	32	50
Malt och läskedrycker[5]	259	461	0	0	0	0	11	25
Totalt livsmedel	**11 993**	**13 262**	**87**	**112**	**126**	**130**	**340**	**370**
Alkoholhaltiga drycker	326	473	0	1	0	0	2	4
Totalt	**12 319**	**13 734**	**87**	**112**	**126**	**130**	**342**	**374**

1) Fr.o.m. 1995 ingår inte kostfibrer i kolhydratvärdet.
2) Inkl. konserver och andra beredningar.
3) Smör, Bregott och övrigt matfett.
4) Kaffe, te, kakaopulver, honung, choklad- och konfektyrvaror, vissa såser och glass.
5) Exkl. starköl.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 17.4
Genomsnittlig tillförsel av vissa vitaminer, järn, kalcium och fibrer per person och dag 2010* med fördelning på olika livsmedel. Milligram
Mean supply of certain vitamins, iron, calcium and fibres per capita and day by different foodstuffs

Livsmedel	A-vitamin[1]	C-vitamin	Tiamin[2]	Järn	Kalcium	Kost-fibrer
Bröd och spannmålsprodukter	94	1	0,9	4,7	130	12
Kött och köttvaror	616	0	0,6	4,5	33	0
Fisk, kräft- och blötdjur[3]	36	0	0,1	0,6	23	0
Mjölk	87	0	0,1	0,2	403	0
Grädde och mjölkpulver	77	0	0	0	24	0
Ost	108	0	0	0,1	317	0
Ägg	59	0	0	0,4	13	0
Matfett[4]	263	0	0	0	3	0
Köksväxter	232	56	0,1	1,1	59	4
Frukt och bär	11	40	0,1	0,9	42	4
Potatis och potatisprodukter	1	31	0,1	0,3	11	4
Socker och sirap	0	0	0	0	1	0
Andra livsmedel[5]	28	5	0,1	1,5	79	2
Malt- och läskedrycker (exkl. starköl)	0	15	0	0,4	11	0
Totalt livsmedel	**1 613**	**149**	**2,1**	**14,9**	**1 149**	**26**
Alkoholhaltiga drycker	0	0	0	0,8	15	0
Totalt	**1 613**	**149**	**2,1**	**15,7**	**1 164**	**26**

1) Redovisning i RE (=retinolekvivalenter). RE=summan av färdigbildad retinol i kosten och vitamin A aktivitet från betakaroten.
2) B1-vitamin.
3) Inkl. konserver och andra beredningar.
4) Smör, Bregott och övrigt matfett.
5) Kaffe, te, kakaopulver, honung, choklad- och konfektyrvaror, vissa såser och glass.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 17.5
Försäljning (inkl moms) av livsmedel och drycker inom handeln 2000–2010 (enligt mer detaljerad COICOP), belopp i milj. kr
Turnover (incl. VAT) of food and drinks for the retail trade and retail sale of automotive fuel (by more detailed COICOP)

		Försäljning (inkl. moms)					
		Löpande priser			Fasta priser (2000=100)[1]		
COICOP	Varugrupp	2000	2009	2010	2000	2009	2010
01.1.1	**Bröd och övriga spannmålsprodukter**	**19 138**	**27 384**	**28 618**	**19 138**	**22 982**	**23 831**
01.1.1.1	Ris	619	884	885	619	832	837
01.1.1.2	Bröd	10 997	15 773	16 269	10 997	13 110	13 380
01.1.1.3	Pastaprodukter	1 186	2 349	2 383	1 186	1 755	1 774
01.1.1.4	Bakverk	3 188	4 264	4 843	3 188	3 475	3 887
01.1.1.5	Andra spannmålsprodukter	3 148	4 113	4 237	3 148	3 810	3 953
01.1.2	**Kött**	**19 862**	**32 638**	**33 955**	**19 862**	**27 092**	**28 070**
01.1.2.1–01.1.2.4, 01.1.2.7	Nöt-, gris-, får-, lamm- och viltkött	8 556	13 938	14 877	8 556	10 603	11 300
01.1.2.5	Torkat, saltat eller rökt kött och ätliga slaktbiprodukter (chark)	8 438	14 626	14 727	8 438	12 893	12 943
01.1.2.6	Annat konserverat eller bearbetat kött samt beredningar av kött	2 868	4 075	4 351	2 868	3 596	3 827
01.1.3	**Fisk**	**7 352**	**10 456**	**10 296**	**7 352**	**7 882**	**7 684**
01.1.3.1–01.1.3.3	Fisk och skaldjur (färsk, kyld, fryst, torkad, rökt eller saltad)	2 580	4 626	4 589	2 580	3 164	3 120
01.1.3.4	Annan konserverad eller beredd fisk och skaldjur samt beredningar av fisk och skaldjur	4 772	5 830	5 708	4 772	4 718	4 564
01.1.4	**Mjölk, ost och ägg**	**19 839**	**30 442**	**30 724**	**19 839**	**24 786**	**24 664**
01.1.4.1–01.1.4.3	Mjölk	5 135	5 948	5 903	5 135	4 658	4 533
01.1.4.4	Yoghurt och fil	3 727	5 759	5 850	3 727	4 777	4 806
01.1.4.5–01.1.4.6	Ost och andra mjölkprodukter	9 539	16 178	16 387	9 539	13 431	13 426
01.1.4.7	Ägg	1 438	2 557	2 584	1 438	1 921	1 898
01.1.5	**Oljor och fetter**	**3 662**	**4 698**	**4 754**	**3 662**	**4 096**	**4 131**
01.1.5.1	Smör	468	839	894	468	699	733
01.1.5.2, 01.1.5.5	Margarin och annat fett	2 685	2 957	2 969	2 685	2 531	2 536
01.1.5.3–01.1.5.4	Matolja	509	902	891	509	866	862

1) Fastprisberäkningar bygger på uppgifter ifrån KPI utförda på Nationalräkenskapernas varugruppsnivå. Fastprisberäkning är gjord i 2000 års priser.

Källa: SCB, Handel med varor och tjänster.

Tabell 17.5 (forts.)

COICOP	Varugrupp	Försäljning (inkl. moms) Löpande priser 2000	2009	2010	Fasta priser (2000=100)[1] 2000	2009	2010
01.1.6	**Frukt**	**8 157**	**13 423**	**12 652**	**8 157**	**9 012**	**8 559**
01.1.6.1–01.1.6.7	Frukt (färsk, kyld eller fryst)	7 300	11 053	10 134	7 300	7 307	6 787
01.1.6.8	Torkad frukt	697	2 071	2 193	697	1 490	1 543
01.1.6.9	Konserverad frukt och fruktbaserade produkter	160	299	325	160	215	228
01.1.7	**Grönsaker**	**13 218**	**18 747**	**18 461**	**13 218**	**15 599**	**14 899**
01.1.7.1–01.1.7.4, 01.1.7.7	Grönsaker och potatis (färsk, kyld eller fryst)	8 852	12 272	11 892	8 852	9 722	8 931
01.1.7.5	Torkade grönsaker	96	252	229	96	215	195
01.1.7.6	Andra konserverade eller behandlade grönsaker	1 959	3 187	3 256	1 959	2 710	2 770
01.1.7.8	Potatisprodukter	2 312	3 036	3 085	2 312	2 952	3 002
01.1.8	**Socker, sylt, honung, choklad och konfektyr**	**15 224**	**20 298**	**20 650**	**15 224**	**18 337**	**18 183**
01.1.8.1	Socker	937	823	793	937	752	733
01.1.8.2	Sylter och marmelader	987	1 391	1 404	987	1 162	1 149
01.1.8.3–01.1.8.6	Konfektyr, choklad och glass	13 299	18 084	18 453	13 299	16 423	16 300
01.1.9	**Övriga livsmedel**	**5 965**	**8 276**	**8 845**	**5 965**	**7 620**	**7 997**
01.1.9.1	Såser och smaksättningsmedel	2 338	5 092	5 390	2 338	4 718	4 870
01.1.9.2	Salt, kryddor och kryddväxter	124	180	201	124	184	195
01.1.9.3–01.1.9.4	Jäst, dessertberedningar och soppor samt övrigt	3 503	3 004	3 255	3 503	2 718	2 932
01.2.1	**Kaffe te och chokladdryck**	**4 501**	**5 544**	**5 405**	**4 501**	**5 467**	**5 084**
01.2.1.1	Kaffe	3 685	4 444	4 372	3 685	4 394	4 105
01.2.1.2	Te	541	761	697	541	712	625
01.2.1.3	Kakao och chokladpulver	275	340	336	275	362	354
01.2.2	**Mineralvatten, läskedrycker, frukt- och grönsaksjuicer**	**8 195**	**12 959**	**13 703**	**8 195**	**12 101**	**12 617**
01.2.2.1–01.2.2.2	Läskedrycker samt mineral- och källvatten	4 381	6 982	7 403	4 381	6 611	6 888
01.2.2.3–01.2.2.4	Juice och saft	3 814	5 977	6 301	3 814	5 489	5 729
02.1	**Alkoholhaltiga drycker**	**24 709**	**32 389**	**33 094**	**24 709**	**31 092**	**31 383**
02.1.1	Spritdrycker	7 285	6 966	7 013	7 285	6 723	6 707
02.1.2	Vin inkl. cider	10 113	16 024	16 822	10 113	15 687	16 248
02.1.3	Öl	7 312	9 399	9 259	7 312	8 683	8 428
Därav	*Öl klass I och II*	*3 370*	*2 835*	*2 543*	*3 370*	*2 526*	*2 246*
	Öl klass III	*3 939*	*6 564*	*6 716*	*3 939*	*6 157*	*6 182*

Tabell 17.6
Hushållens konsumtionsutgifter efter ändamål 1995–2011 enligt national-räkenskaperna (NR), löpande priser, milj. kr
Household final consumption expenditure by purpose according to the National Accounts, current prices

	COICOP[1]	1995	2000	2005	2009	2010*	2011*
Livsmedel o. icke alkoholhaltiga drycker	*01*	*122 994*	*128 239*	*153 945*	*188 658*	*192 695*	*199 429*
Livsmedel	*011*	*110 193*	*114 877*	*138 831*	*169 467*	*173 066*	*179 157*
Bröd och spannmålsprodukter	0111	18 783	19 313	22 439	27 544	28 108	29 031
Kött	0112	20 681	21 114	28 572	34 258	34 874	36 244
Fisk	0113	6 278	7 656	8 992	10 778	11 075	11 460
Mjölk, ost och ägg	0114	19 426	20 293	23 867	30 689	31 234	32 283
Oljor och fetter	0115	3 979	3 647	3 900	4 698	4 783	4 957
Frukt	0116	7 784	8 460	11 386	14 020	14 318	14 803
Grönsaker	0117	12 347	13 494	15 476	18 766	19 100	19 810
Sötsaker, glass, sylt	0118	15 441	15 339	17 946	20 458	21 183	21 843
Salt, kryddor, såser	0119	5 474	5 561	6 253	8 256	8 391	8 726
Icke alkoholhaltiga drycker	*012*	*12 801*	*13 362*	*15 114*	*19 191*	*19 629*	*20 272*
Kaffe, te, choklad	0121	5 221	4 538	4 666	5 588	5 746	5 959
Läsk, juice, saft	0122	7 580	8 824	10 448	13 603	13 883	14 313
Alkoholhaltiga drycker	*021*	*23 327*	*24 872*	*26 326*	*32 569*	*33 298*	*33 681*
Sprit	0211	8 627	7 803	6 781	7 319	7 251	7 037
Vin	0212	7 399	9 543	11 729	15 528	16 234	16 604
Öl	0213	7 301	7 526	7 816	9 722	9 813	10 040
Hushållens konsumtionsutgifter totalt		871 244	1 077 693	1 289 918	1 482 964	1 559 369	1 612 291

1) Classification of Individual Consumption by Purpose.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

Tabell 17.7
Hushållens konsumtionsutgifter efter ändamål 1995–2011 enligt national-räkenskaperna (NR), fasta priser, index (2000=100)
Household final consumption expenditure by purpose according to the National Accounts, fixed prices, index numbers

	COICOP[1]	1995	2000	2005	2009	2010*	2011*
Livsmedel o. icke alkoholhaltiga drycker	*01*	*92,5*	*100,0*	*113,6*	*123,0*	*123,8*	*126,6*
Livsmedel	*011*	*92,8*	*100,0*	*113,0*	*121,5*	*122,4*	*126,0*
Bröd och spannmålsprodukter	0111	95,1	100,0	112,7	119,5	121,0	121,1
Kött	0112	90,9	100,0	127,4	135,3	137,2	142,6
Fisk	0113	88,4	100,0	98,6	101,4	103,8	110,5
Mjölk, ost och ägg	0114	96,1	100,0	108,2	122,9	123,2	122,6
Oljor och fetter	0115	108,6	100,0	104,6	111,9	113,9	115,6
Frukt	0116	86,3	100,0	114,6	112,7	115,8	119,4
Grönsaker	0117	79,9	100,0	107,9	118,2	114,9	125,6
Sötsaker, glass, sylt	0118	100,8	100,0	114,4	120,4	121,5	124,8
Salt, kryddor, såser	0119	97,1	100,0	108,5	131,9	131,6	136,0
Icke alkoholhaltiga drycker	*012*	*89,6*	*100,0*	*118,1*	*136,8*	*136,5*	*131,6*
Kaffe, te, choklad	0121	93,9	100,0	120,0	120,9	118,5	102,8
Läsk, juice, saft	0122	87,2	100,0	117,3	144,1	144,9	145,4
Alkoholhaltiga drycker	*021*	*102,9*	*100,0*	*105,8*	*124,9*	*126,0*	*127,0*
Sprit	0211	125,0	100,0	84,9	90,5	88,9	86,1
Vin	0212	89,5	100,0	124,5	159,3	164,2	167,3
Öl	0213	96,8	100,0	104,6	118,6	117,8	120,0
Hushållens konsumtionsutgifter totalt		84,7	100,0	111,7	119,2	123,6	126,3

1) Classification of Individual Consumption by Purpose.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

18 Livsmedelssäkerhet

Livsmedelssäkerhet är ett begrepp som får allt större uppmärksamhet. Alla delar i livsmedelskedjan har betydelse för livsmedelssäkerheten och helhetsperspektivet ”från jord till bord” är viktigt. I detta kapitel redovisas uppgifter om vattenkvalitet, bekämpningsmedelsrester i vegetabilier och animalier samt exempel på hur man kan visa förekomsten av bakterier (Salmonella och Campylobacter) i olika led av livsmedelskedjan, från djurfoder till antal rapporterade humana sjukdomsfall.

Sammanfattning

Allmänt

Livsmedelssäkerhet och livsmedelskvalitet är två begrepp som fått mycket uppmärksamhet bl.a. till följd av de stora livsmedelsskandalerna i Europa. EU-kommissionen lägger stor vikt vid att konsumenterna ska tillförsäkras livsmedel av hög säkerhet och har nylanserat termen ”från jord till bord” som inkluderar hela livsmedelskedjan från primärproduktionen på gården till livsmedelsbutiken. Målsättningen är att garantera konsumenterna livsmedel av hög säkerhet och kvalitet.

Begreppet säkra livsmedel kan definieras med att ”livsmedlen inte ska utsätta konsumenten för någon hälsorisk varken på lång eller kort sikt”. Hälsorisken kan orsakas av att livsmedlet innehåller, ur riskvärderingssynpunkt, höga halter av icke önskvärda substanser och organismer. Med den definitionen är det i Sverige flera myndigheter som delar på ansvaret att sörja för livsmedlens säkerhet beroende på att olika myndigheter ansvarar för olika delar av produktionskedjan.

Tillgång på statistik

Den statistik som finns om livsmedelssäkerhet har främst tonvikt på icke önskvärda ämnen i livsmedel. Statistiken på området produceras i huvudsak av Livsmedelsverket. Uppgifterna har dock inte karaktär av reguljär statistik och följer inte fortlöpande utvecklingen av kvaliteten hos t.ex. livsmedel eller det hygieniska tillståndet i livsmedelsbutiker och restauranger.

Undersökningsresultat

Dricksvatten

Det blir mer och mer vanligt att två eller flera kommuner bildar gemensamma kontrollmyndigheter. 290 kommuner utgjorde 268 kontrollmyndigheter år 2009. Enligt Livsmedelsverkets sammanställning rapporterades resultat från totalt 4 415 anläggningar. Totalt rapporterades drygt 39 500 mikrobiologiska och drygt 29 400 kemiska prov. De mikrobiologiska var lika många som året innan, medan de kemiska var 650 färre. Under året rapporterade 47 % av kontrollmyndigheterna anläggningar med anmärkningar på dricksvattnet. Av alla dricksvattenanläggningar hade 8 % någon typ av anmärkning 2009. Av **figur 18A** och **tabell 18.1** framgår att den mest förekommande typen av anmärkning var kemiska problem av estetisk/teknisk karaktär (40 %), därefter kom mikrobiologiska anmärkningar av hälsomässig karaktär (39 %) följt av anmärkningar om hälsomässiga/kemiska problem (22 %). Enligt **figur 18B** förekommer anmärkningar av mikrobiologisk hälsomässig karaktär och kemiska problem av estetisk/teknisk karaktär i större utsträckning på de större anläggningarna än på de mindre.

Under 2009 rapporterades fem dricksvattenburna sjukdomsutbrott.

Bekämpningsmedelsrester

I Livsmedelsverkets kontrollprogram för bekämpningsmedelsrester i livsmedel av vegetabiliskt och animaliskt ursprung uttogs 1 713 prover under 2009. Av dessa överskred 93 (5 %) gällande gränsvärden. Majoriteten av proverna togs på färska och frusna frukter och grönsaker (**tabell 18.2**).

I **figur 18C** sammanfattas resultaten av genomförda provtagningar under 2009. Diagrammet visar att det i första hand var apelsiner och mandariner, jordgubbar samt bordsdruvor som konstaterades innehålla bekämpningsmedelsrester. Andelen prov med överskridna gränsvärden var dock genomgående liten för jordgubbar. Överskridna gränsvärden noterades främst för äpplen samt apelsiner och mandariner.

Figur 18D visar att andelen överskridanden av tillåtna gränsvärden för bekämpningsmedelsrester i färska frukter och grönsaker sedan mitten av 1990-talet har genomgående varit betydligt högre i importerade produkter än i inhemska. Vanligast är att produkter från tredje land överskrider gränsvärden och under de senaste tre åren har andelen prov med resthalter av bekämpningsmedel över gränsvärden från tredje land ökat. Det är svårt att avgöra om denna ökning beror på reell ökad användning av bekämpningsmedel eller om den beror på att Livsmedelsverket har ökat sin provtagning av varor där det ofta förekommer resthalter av bekämpningsmedel.

I provtagningen för frukt och grönsaker kom 81 % av proverna från importerade varor och 99 % av överskridanden fanns bland dessa. Bland proverna från tredje land var vin ett undantag, inget av de vinprover som togs visade på värden över gränsen. Under 2009 var det endast ett prov bland produkter som producerats i Sverige som överskred gränsen (**tabell 18.3**).

Resthalter under gränsvärdet har minskat marginellt sedan föregående år (**figur 18E**). Fram till 2007 ökade andelen sådana prov och tre orsaker kan antas ha bidragit till denna trend. Den första är att provtagningen varierar år från år. Den andra är att analysmetoderna förbättras, att man över tiden letar efter fler substanser och man förmår detektera dem i allt lägre halter. En tredje orsak är förändringar i gränsvärdesbestämmelser vilket då gränserna sänks leder till fler överskridanden. Den ökande andelen prov över gränsvärdet behöver därför inte tyda på att förekomsten av bekämpningsmedelsrester i våra livsmedel ökar utan kan bero på att man har blivit bättre på att hitta dem.

Under 2009 gjordes en jämförelse mellan olika odlingsformer, ekologisk odling, integrerad produktion och konventionell odling, i fråga om fynd av resthalter av bekämpningsmedel (**tabell 18.4**). Sammanlagt analyserades 325 prover varav fem prover från ekologisk odling, 103 prover från integrerad produktion och 217 från konventionell odling. I 1 % av proverna från integrerad produktion var halterna över gränsvärdet. I denna grupp fanns också högst andel prov med resthalter, 59 %.

Om ett stickprov innehåller resthalter av bekämpningsmedel över ett gränsvärde kan Livsmedelsverket besluta om villkor för hantering eller saluhållande av varan från odlaren/leverantören. Vid den uppföljande provtagningen, ofta benämnd riktad provtagning, kvarhålls partiet i avvaktan på resultatet av undersökningen. Enbart partier som uppfyller bestämmelserna får därefter saluföras.

Den riktade kontrollen omfattade under 2009 totalt 71 prover på frukt, grönsaker och spannmål. Kontrollverksamheten 2009 resulterade i att totalt 5,6 ton av frukt och grönsaker som importerats stoppades för försäljning. Sverige skickade även tio notifieringar till EU om frukter och grönsaker med halter som både överskred gränsvärden och den akuta referensdosen.

Salmonella

Vid provtagning på gårdar (**figur 18F**) upptäcktes *Salmonella* i 7 nötbesättningar, 19 fjäderfäflockar (slaktkyckling, kalkon och värphöns) och 4 grisbesättningar år 2010.

Även provtagningar vid slakteri, styckningsanläggningar och provtagning i kommuner visar samma nivå då mycket få fynd av

Salmonella påträffas. *Salmonella* påvisades inte alls från de 4 236 officiella prover av nöt och svin tagna på styckningsanläggningar under 2010. Endast ett prov av 1 405 prover av fjäderfä visade på *Salmonella*. Från landets kommuner rapporterades det in 1 238 analyser i handeln, varav 0,6 % var positiva. År 2005 var 4 % av alla kycklingprover rapporterade från kommuner positiva avseende *Salmonella*. År 2007 och 2009 förekom inga positiva prover vad gäller fjäderfä (**tabell 18.5**).

Under 2010 var det totala antalet rapporterade fall med *Salmonella* i Sverige 3 605 personer. Av dessa hade 23 % fått smittan i Sverige (**figur 18G**). De vanligaste misstänkta smittkällorna är mat och vatten, personkontakter och djur.

Campylobacter

Under 2010 undersöktes 3 357 svenska fjäderfäflockar för förekomst av *Campylobacter* i samband med slakt och av dessa var 444 (13 %) positiva (**tabell 18.6**). I **figur 18H** kan man se en tendens till att andelen positiva prov för *Campylobacter* tagna på kycklinggårdar minskat mellan åren 2005 och 2009. För 2010 ligger andelen positiva prov på samma nivå som år 2005.

Under 2007 redovisades totalt 58 prover av olika livsmedel företrädesvis tagna i handeln. Av dessa prover var två positiva (**tabell 18.6**).

Under 2010 rapporterades totalt 8 001 fall av human *Campylobacter*smitta. Av dessa hade 39 % ådragit sig smittan i Sverige (**figur 18I**). Det totala antalet fall av smitta har ökat med 11 % sedan 2009 och andelen som har smittats i Sverige visar en ökning med 15 % sedan 2009.

Om statistiken

Dricksvatten

Landets producenter av dricksvatten har ansvaret att tillhandahålla en produkt av hög kvalitet och för att uppnå detta sker regelbundna kontroller i enlighet med Livsmedelsverkets dricksvattenföreskrift. Kvalitetskontroller görs dels i egenkontrollprogram dels av kommunens tillsynsmyndighet. Resultaten rapporteras sedan till Livsmedelsverket som sammanställer data för hela landet. Den 25 december 2003 trädde nya dricksvattenföreskrifter i kraft vilket medför svårigheter att göra jämförelser bakåt i tiden på vissa parametrar.

Bekämpningsmedelsrester

Livsmedelsverket har ett löpande kontrollprogram för bekämpningsmedelsrester i livsmedel av vegetabiliskt (färska och frusna frukter och grönsaker, processade, konserverade och torkade livsmedel av frukt och grönt, spannmål, baljväxter, oljeväxter och nötter) och animaliskt (smör och ägg) ursprung. I vilken mängd varje varugrupp och enskild vara ska undersökas bestäms med hänsyn tagen bl.a. till konsumtionsmängd, om produkten äts med eller utan skal och kännedom från tidigare år om höga halter. Analyserna förmår detektera 400 pesticider (aktiva substanser).

I det nationella programmet ingår EU:s koordinerade program som år 2009 omfattar auberginer, bananer, blomkål, bordsdruvor, apelsinjuice, ärter (färska eller frysta, utan skida) och vete. Dessa varor analyserades i samtliga medlemsländer på förekomst av 120 bekämpningsmedel. I det koordinerade kontrollprogrammet ingick även analys av 30 bekämpningsmedel i smör och ägg.

Resultatredovisningen har anpassats till de av EU fastställda tillåtna högsta gränsvärdena för olika pesticider (Maximum Residue Limits, EC-MRLs).

Salmonella

Sedan 1961 finns kontrollprogram för att förhindra spridning samt övervaka förekomsten av *Salmonella* i Sverige. Kontrollprogrammet övervakas av Jordbruksverket och Livsmedelsverket. Programmen kontrollerar hela livsmedelskedjan från djurfoder till slakteri (och styckning).

I foderproduktionen sker provtagningen enligt speciella regler och frekvenser beroende på vad för djurslag fodret är ämnat för. Utöver obligatoriska prover tas ofta frivilliga prover.

I ägg- och köttproducerande fjäderfäbesätt-

ningar tas prover en gång per år av veterinärer, annars av djurägarna. Skulle man upptäcka smitta spärras gården av och restriktioner införs för att hindra smittospridning. Är det en fjäderfäflock som drabbats avlivas dessutom hela flocken samt att gården spärras och desinficeras. För samtliga djurslag undersöks fodret som ett led i att spåra smittokällan.

Provtagning av livsmedel sker på slakterier och styckningsanläggningar där provtagningens omfattning beror på slakteriets kapacitet och utförs av en besiktningsveterinär. På slaktkroppar tas dels prover på lymfknutor som visar om djuret bär på en infektion, dels svabbprover som vid fynd av *Salmonella* kan indikera på kontaminering vid slakt. Om *Salmonella* påvisas i ett lymfknuteprov, identifieras djuret och ursprungsgården provtas. Vid positiva prover vidtas åtgärder för att förbättra hygienrutinerna.

I handeln är det kommunerna som ansvarar för provtagningen och det tas prov av ej tillredda köttvaror såväl som beredda produkter, färdiglagad mat, ost och mejeriprodukter, glass, ägg, fisk och skaldjur.

Samtliga livsmedel där *Salmonella* påträffas bedöms som otjänliga för konsumtion och destrueras alternativt skickas tillbaka till ursprungsland om det rör sig om importerade eller införda varor. Det inleds också en undersökning för att försöka spåra smittkällan och åtgärder tas för att hindra vidare spridning.

Infektion av *Salmonella* hos människor är anmälningspliktig. Vid samtliga anmälda fall sker undersökningar för att spåra smittan samt provtagning på personer i den insjuknades närhet.

Campylobacter

Undersökningar över förekomst av *Campylobacter* i slaktkycklingflockar har pågått sedan 1991. Programmet har ändrats 2001 och 2005. För *Campylobacter* i livsmedel finns inget officiellt kontrollprogram utan information samlas in via olika projekt som Livsmedelsverket driver tillsammans med kommuner och andra parter. *Campylobacter*smitta är den vanligaste orsaken till inhemsk mag-/tarmsjukdom och de vanligaste smittvägarna antas vara livsmedel och vatten.

Annan publicering

En fördjupning av resultaten från provtagningarna av dricksvatten och bekämpningsmedelsrester i livsmedel finns i respektive årsrapport som finns tillgängliga på Livsmedelsverkets webbplats (www.slv.se). Rapporten om drickvatten heter ”Rapportering av dricksvattenkontrollen 2009, rapport nr 11/2010”. I rapporten om bekämpningsmedelsrester (”Kontroll av bekämpningsmedelsrester i livsmedel; 2009”) finns bl.a. uppgifter om vilka kemikalier som spårats samt ursprungsland för de importerade produkter som undersökts.

Rapporten om *Salmonella*, *Campylobacter* och andra zoonoser (”Surveillance of zoonotic and other animal disease agents in Sweden 2010”) som ges ut av SVA, SMI och SLV en gång per år finns på Statens Veterinärmedicinska Anstalts webbplats (www.sva.se).

Figur 18A
Frekvensen av olika anmärkningar efter provtagning på dricksvatten 2009, procent
Percentage of various remarks in drinking-water

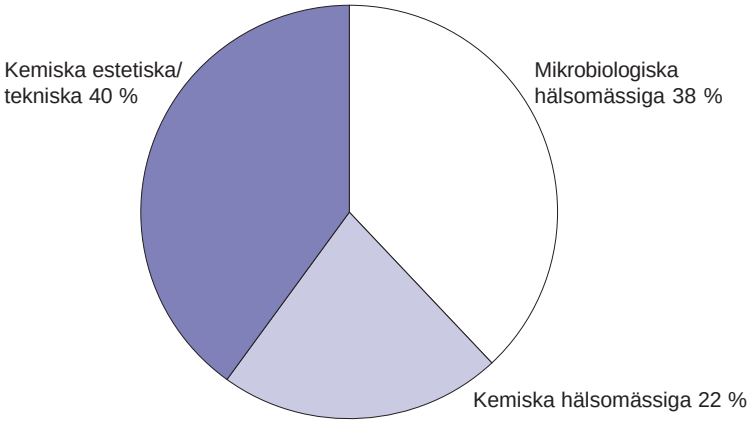

Källa: Livsmedelsverket.

Figur 18B
Andel anmärkningar efter provtagning 2009 på dricksvattenanläggningar fördelade efter antal konsumenter på anläggningen, procent
Percentage of remarks at drinking-water structures distributed by numbers of consumers at the structure

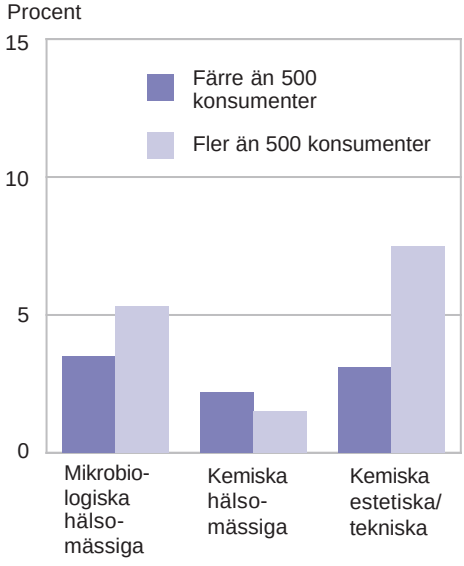

Källa: Livsmedelsverket.

Figur 18C
Andel prov med förekomst av bekämpningsmedelsrester i färsk eller frusen frukt och grönsaker, vegetabiliska konserver samt spannmål och spannmålsprodukter 2009, procent
Percentage of samples with pesticide residues in fresh or frozen fruit and vegetables, canned vegetables and cereals

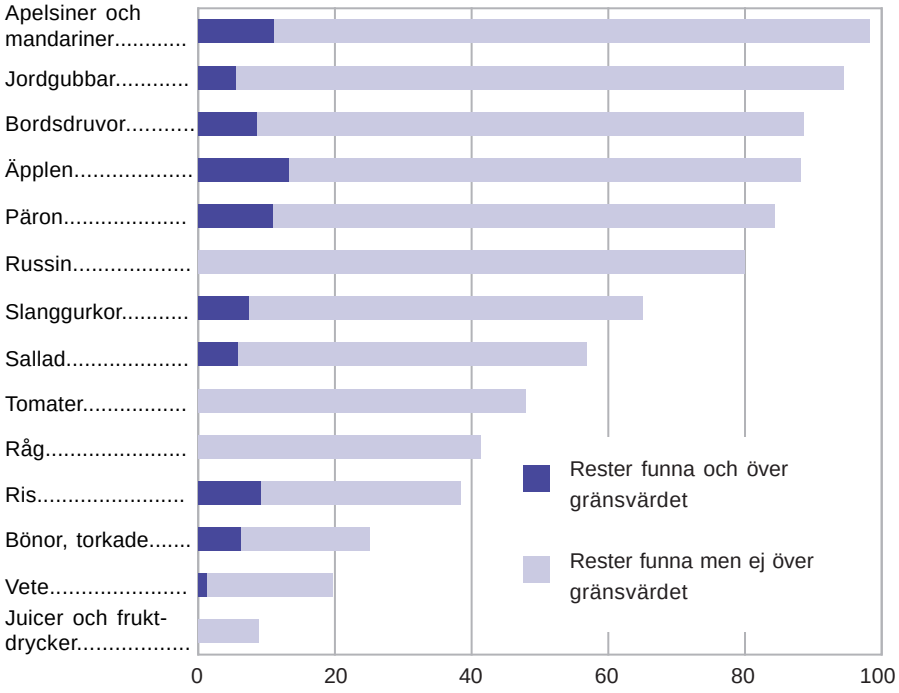

Källa: Livsmedelsverket. Procent

Figur 18D
Andel överskridanden av gränsvärdena för tillåtna bekämpningsmedelsrester i färska frukter och grönsaker 1996–2009. Inhemska samt importerade produkter från EU och tredje land, procent
Percentage of exceeded limit values for residues of pesticides in fresh fruit and vegetables. Domestic and imported products respectively

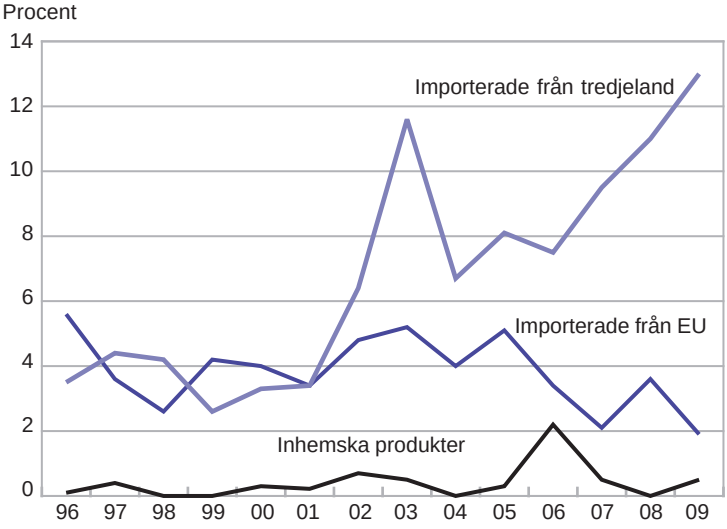

Källa: Livsmedelsverket.

Figur 18E
Fördelning av prov med eller utan halter av bekämpningsmedelsrester i stickprovskontrollen 2000–2009, procent
Distribution of samples with or without residues of pesticides (The Swedish Monitoring of Pesticide Residues in Food)

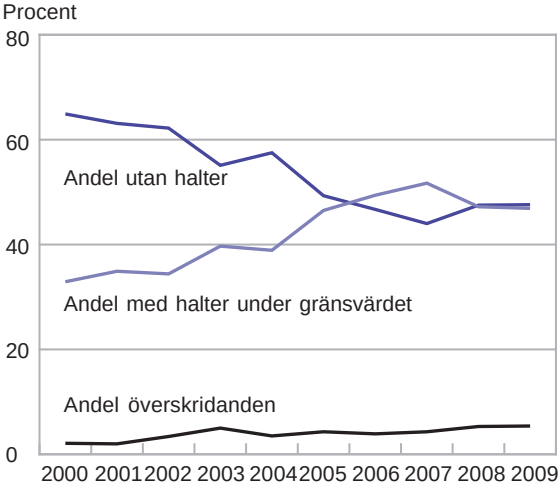

Källa: Livsmedelsverket.

Figur 18F
Antal besättningar av olika djurslag som infekterats av *Salmonella* 2004–2010
Number of herds of different kind of animals infected by Salmonella

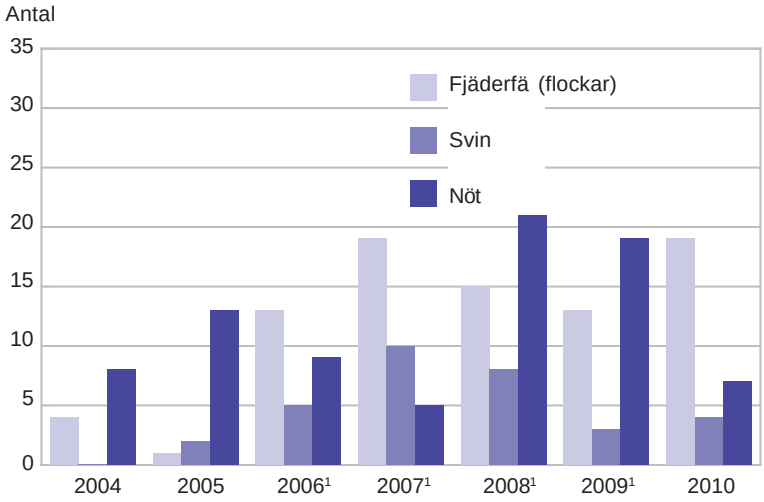

1) Reviderade siffror för fjäderfä.

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

Figur 18G
Antal rapporterade fall av human *Salmonella*-infektion i Sverige 2000–2010
Number of reported cases of human infections of Salmonella in Sweden

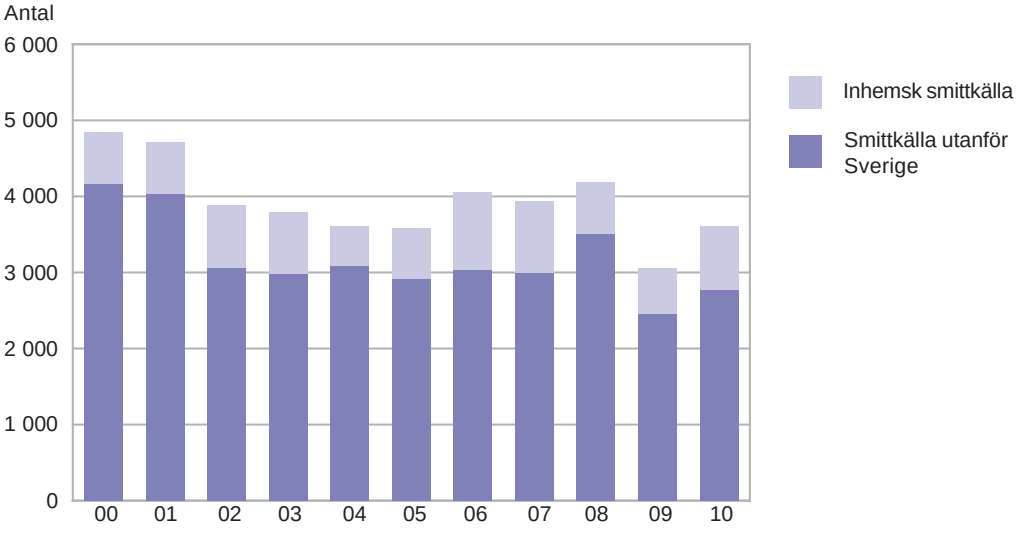

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

Figur 18H
Andel positiva prov för *Campylobacter* tagna på kyckling-gårdar 2005–2010, procent
Frequency of positive samples of Campylobacter from chickenfarms

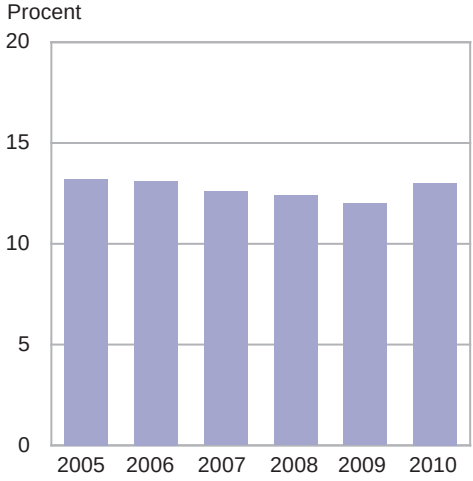

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

Figur 18I
Antal rapporterade fall av human *Campylobacter*-infektion i Sverige 2000–2010
Number of reported cases of human infection caused by Campylobacter in Sweden

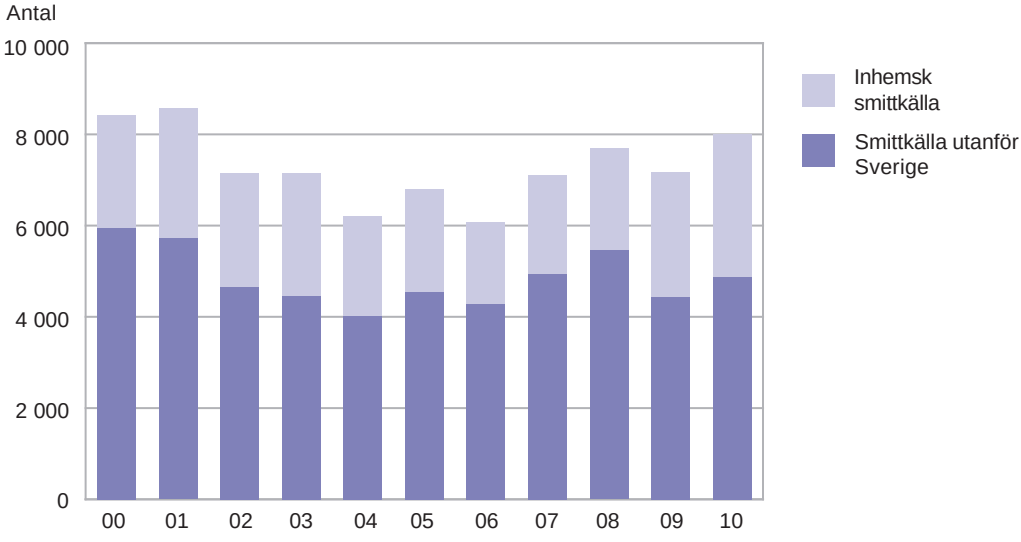

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

Tabell 18.1
Antal dricksvattenanläggningar med anmärkning uppdelat på typ av anmärkning 2009
Number of drinking-water structure with remarks distributed by type of remark

Typ av anmärkning	Konsumenter per anläggning <50		50–499		500–5 000		>5 000		Totalt	
	Antal anlägg-ningar	Procent	Antal anlägg-ningar	Procent	Antal anlägg-ningar	Procent	Antal anlägg-ningar	Procent	Antal anlägg-ningar	Procent
Mikrobiologiska (hälsomässiga)	58	2,5	69	5,3	31	5,7	11	4,3	166	3,8
Kemiska (hälsomässiga)	40	1,7	41	3,1	6	1,1	6	2,4	93	2,1
Kemiska (estetiska, tekniska)	45	1,9	66	5,1	37	6,8	23	9,1	171	3,9
Antal anlägg-ningar med anmärkning[1]	127	5,5	152	11,7	56	10,3	32	12,6	367	8,3
Antal anläggningar, totalt	2 312		1 304		545		254		4 415	

1) Samtliga anläggningar som haft anmärkning, en del anläggningar har haft flera anmärkningar.

Källa: Livsmedelsverket.

Tabell 18.2
Resultat av det svenska kontrollprogrammet för pesticidrester i livsmedel av vegetabiliskt och animaliskt ursprung 2009
Results from the Swedish Monitoring of Pesticide Residues in Food

Livsmedel	Antal prov	Inga halter	Halter<MRL[1]	Halter>MRL[1]
Färska och frysta frukter och grönsaker	1 180	406	690	84
Spannmål och spannmålsprodukter	258	186	64	8
Bearbetade produkter av vegetabilisk ursprung	102	72	29	1
Vin	58	38	20	–
Barnmat (färdiga rätter, drycker, frukt o. grönsakspuréer och välling)	42	42	–	–
Vegetabilisk olja	16	15	1	–
Animaliska produkter (smör 27 och ägg 30)	57	57	–	–

1) MRL=Maximum Residue Limit.

Källa: Livsmedelsverket.

Tabell 18.3
Sammanfattning av prover med resthalter av pesticider i frukt och grönsaker som tagits under 2009 efter ursprung
Summary of samples with residues of pesticides in fruits and vegetables, taken by origin

Ursprung	Antal prov	Halter>MRL[1]
Inhemska	222	1
EU (exkl. Sverige)	370	7
Tredje land	588	76

1) MRL=Maximum Residue Limit.

Källa: Livsmedelsverket.

Tabell 18.4
Antal prov och andel prov med förekomst av resthalter av pestcider i frukter, grönsaker, spannmål och spannmålsprodukter från olika odlingsformer 2009
Number of samples and share of samples with or without residues of pesticides in fruits, vegetables, cereals and cerealproducts distributed by type of farming

Produktionsform	Antal prov	Andel prover med förekomst av resthalter, procent		
		Inga halter	Halter<MRL[1]	Halter>MRL[1]
Inhemska produktionssystem	325			
Ekologisk odling	5	80	20	–
Integrerad produktion	103	40	59	1
Konventionell odling	217	61	39	–

1) MRL=Maximum Residue Limit.

Källa: Livsmedelsverket.

Tabell 18.5

Resultat av det svenska kontrollprogrammet för *Salmonella* efter provtagning i olika led i livsmedelsproduktionen under åren 2000–2010

Results for Salmonella in the Swedish Reporting and Monitoring system in different parts of the foodstuff production

	Antal prov (Antal positiva prov)					
	2000	2005	2007	2008	2009	2010
Foder						
Kvarnar och blandningar (HACP[1])	8 336	8 409	8 944	8 870	9 629	9 197
	(59)	(25)	(51)	(36)	(42)	(44)
Animaliskt ursprung (inkl. miljöprover)	9 004	1 939	2 784[2]	2 571[2]	2 339	2 074
	(140)	(1)	(6)	(7)	(35)	(4)
Vegetabiliskt ursprung (inkl. miljöprover)	1 843	3 052	5 564	2 197	3 747	4 142
	(44)	(67)	(34)	(17)	(22)	(32)
Provtagning på slakteri						
Nöt (slaktkroppar)	3 400	3 297	3 782	3 280	3 621	3 610
	(1)	(1)	(2)	(0)	(0)	(2)
Nöt (lymfknytar)	3 411	3 297	3 853	3 320	3 652	3 522
	(4)	(2)	(5)	(4)	(6)	(5)
Svin (slaktkroppar)	6 733	5 764	6 239	5 833	5 989	5 905
	(1)	(3)	(5)	(1)	(0)	(0)
Svin (lymfknytar)	6 706	5 747	6 244	5 812	5 989	5 958
	(13)	(8)	(21)	(15)	(8)	(9)
Fjäderfä (halsskinn)	3 882	3 643	3 907	4 686	5 260	5 746
	(0)	(0)	(1)	(0)	(0)	(1)
Provtagning på styckningsanläggning						
Nöt och svin	4 454	4 119	3 571	3 512	3 888	4 236
	(1)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
Fjäderfä	1 074	1 014	1 334	1 441	1 432	1 405
	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(1)
Rapportering från kommuner						
Nöt och fläsk	2 834	1 820	1 238	–	1 514	313
	(1)	(5)	(0)	–	(1)	(0)
Fjäderfä	374	196	40	–	33	57
	(1)	(8)	(0)	–	(0)	(0)
Övriga djurslag	28	–	–	–	–	–
	(0)	–	–	–	–	–
Ägg	50	34	13	–	18	20
	(0)	(0)	(0)	–	(0)	(0)
Ost och mejeriprodukter	298	63	31	27	50	50
	(0)	(3)	(0)	(1)	(0)	(0)
Fisk och skaldjursprodukter	688	379	140	52	79	74
	(0)	(0)	(0)	(2)	(2)	(0)
Frukt och grönsaker	655	619	342	403	489	68
	(0)	(7)	(8)	(1)	(18)	(0)
Glass och efterrätter	868	596	–	91	69	14
	(0)	(0)	–	(0)	(0)	(0)
Preparerad mat, övrigt	3 744	4 008	–	568	644	642
	(1)	(0)	–	(1)	(0)	(7)
Summa butik	9 539	7 715[3]	1 804[4]	1 141[5]	2 896[3]	1 238[3]
	(3)	(23)	(8)	(5)	(21)	(7)

1) Hazard Analysis of Critical Control Points.
2) Benmjöl och grevar.
3) Exklusive Övriga djurslag.
4) Exklusive Övriga djurslag, Glass och efterrätter och Preparerad mat, övrigt.
5) Exklusive Nöt och fläsk, Fjäderfä, Övriga djurslag och Ägg.

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

Tabell 18.6
Resultat från provtagning och analys efter *Campylobacter* 2000–2010
Results from sampling and analysis of Campylobacter

	Antal prov (Antal positiva prov)					
	2000	2005	2007	2008	2009	2010
Provtagning på gård						
Fjäderfä	4 222	2 974	2 603	2 398	3 219	3 357
	(682)[1]	(393)	(329)	(298)	(386)	(444)
Provtagning i butik						
Nöt	1 543	–	–	..[2]	..[2]	..[2]
	(0)	–	–	..	..	..
Fjäderfä	858	57	14	..[2]	..[2]	..[2]
	(80)	(1)	(1)	..	..	..
Preparerad mat	39	271	24	..[2]	..[2]	..[2]
	(0)	(0)	(1)	..	..	..
Övrigt	328	209	20	..[2]	..[2]	..[2]
	(0)	(2)	(0)	..	..	..

1) Ej jämförbar med värden från 2003 eller senare p.g.a. förändrad provtagning.
2) För få prover. Redovisas ej.

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

19 Priser på livsmedel

Kapitel 19 innehåller information om
– Detaljhandelspriser för vissa livsmedel
– Konsumentprisindex för livsmedel
– Jordbrukets prisindex

Sammanfattning

Detaljhandelspriser

I **tabell 19.1** visas genomsnittliga priser för ett antal olika livsmedelsprodukter. Redovisningen har som syfte att visa den allmänna prisnivån för dessa produkter fr.o.m. år 2000. Urvalet av prisnoteringsställen förnyas årligen, vilket inverkar på jämförbarheten av genomsnittliga priser mellan olika år. Den prisstatistik som SCB publicerar avser huvudsakligen indextal. Vid indexberäkningarna elimineras effekterna av urvalsbyten. Index – och inte priser – bör därför användas vid studier av prisutvecklingen (se nedan).

Konsumentprisindex

Enligt **tabell 19.2** har livsmedelspriserna sedan 1980 ökat med 186 %, medan den allmänna prisnivån (totalindex) stigit med 211 % under samma period.

I **figur 19A** visas utvecklingen mellan 1980 och 2011 för några livsmedelsgrupper. Fram till början av 1990-talet var prisutvecklingen för livsmedel snabbare än utvecklingen av den allmänna prisnivån. Detta byttes mot en långsammare utveckling fram till de senaste åren då prisnivån för livsmedel åter accelererat.

Justeringar av momssatsen för livsmedel under 1990-talet bidrog till den långsammare utvecklingen av livsmedelspriserna:

• Den 1 januari 1992 sänktes momsen på livsmedel från 25 till 18 %, vilket motsvarade en prissänkning med 5,6 %. Den höjdes till 21 % den 1 januari 1993, vilket motsvarade en prishöjning med 2,5 %.

• Den 1 januari 1996 sänktes momsen på livsmedel från 21 till 12 %, vilket motsvarar en prissänkning med 7,4 %. Undantag från den 12-procentliga momssatsen på livsmedel är dricksvatten från vattenkran samt spritdrycker, vin och öl med högre alkoholhalt än folköl.

Jämfört med 1980 har prisutvecklingen på livsmedel varit långsammare än genomsnittet för frukt, för kaffe, te och kakao, för alkoholfria drycker, för grönsaker, för oljor och fetter, för mineralvatten, läskedrycker, juicer samt för kött. Till de varugrupper där priserna har ökat snabbare än priserna generellt hör bl.a. fisk samt sötsaker och glass (**tabell 19.2**).

Den allra snabbaste prisutvecklingen kan noteras för restaurangpriserna som ökat med 374 % sedan basåret 1980. Till denna höjning bidrar momsbeläggningen av serveringstjänster med 21 % den 1 januari 1993 och höjningen

av restaurangmomsen till 25 % den 1 januari 1995. Sänkningen av restaurangmomsen till 12 % fr.o.m 1 januari 2012 påverkar inte siffrorna i detta avsnitt, då senaste redovisningsår här är 2011.

Jordbrukets prisindex

Utvecklingen av jordbrukets olika prisindex redovisas utförligt i kapitel 10. I **tabell 19.3** lämnas ett sammandrag av utvecklingen för några av de olika indexserierna. Kostnaderna för att ta fram produkter (PM-index) inom jordbruket har stigit med 28,3 % sedan basåret 2005. Avräkningspriserna (A-index) har under samma period ökat med 34,3 %. Konsumentpriserna för sådana jordbruksprodukter som odlas i Sverige, jordbruksreglerade livsmedel, har ökat 16,8 % sedan basåret 2005 (KPI-J). Konsumentprisindex för ”ej jordbruksreglerade livsmedel inklusive moms” har under samma period stigit med 15,4 %. Konsumentprisindex totalt (KPI) steg under samma tidsperiod med 11,1% och om jordbruksreglerade grödor inte tas med (KPI exklusive jordbruksreglerade livsmedel) blir ökningen av index istället 10,6 %.

Om statistiken

Detaljhandelspriser

Den statistik som publiceras om genomsnittliga livsmedelspriser i konsumentledet baseras på det underlag som samlas in för konsumentprisindex. Denna prisinsamling kan av praktiska skäl inte omfatta alla livsmedelsvaror som konsumeras. För de tre stora dagligvarublocken – ICA, KF och Axfood – dras slumpmässiga urval om vardera drygt 400 varuvarianter, exklusive vissa färskvaror. För färskvarorna färskt bröd, färsk fisk, färsk frukt och färska grönsaker insamlas priser på ett urval av s.k. representantvaror. Detta urval görs selektivt med målsättningen att erhålla bästa möjliga representativitet.

Prisuppgifter samlas in varje månad av SCB:s intervjuare vid besök i ett slumpmässigt urval av ca 45 butiker.

Konsumentprisindex

Konsumentprisindex (KPI) avser att mäta hur konsumentpriserna i genomsnitt utvecklar sig för hela den privata inhemska konsumtionen. Indexberäkningarna skall avse den genomsnittliga prisutvecklingen för en konsumtion med över tiden lika standard. De priser som mäts är de som konsumenten faktiskt betalar och som påverkas av bl.a. ändringar i indirekta skatter (moms) och subventioner.

Förekommande s.k. extrapriser noteras i index, men däremot ej värdet av rabattkuponger och prestationsberoende rabatter. Selektivt lämnade rabatter, exempelvis mot uppvisande av medlemskort samt återbäring, beaktas inte.

Den relativa betydelsen av de i indexen ingående representantvarorna beaktas genom vägningstal. Dessa vägningstal visar hur stor värdemässig andel som olika varor och varugrupper representerar av den totala privata inhemska konsumtionen enligt SCB:s nationalräkenskaper. Beräkningarna baseras på ett butiksurval och ett urval av varor/varuvarianter med under året fasta vikter. Inför varje ny årslänk uppdateras dessa urval och vägningstal. Därigenom mäts prisutvecklingen hela tiden i butiker och på varor som är representativa för det aktuella konsumtionsmönstret. Den direkta effekten på hushållens kostnader för livsmedel av exempelvis under året etablerade lågprisalternativ påverkar dock inte index.

Konsumentprisindex är ett kedjeindex med årslänkar. Fram till och med 2004 gällde att varje årslänk beräknades med december föregående år som bas. Från och med 2005 har en ny indexkonstruktion införts i KPI som innebär att index kedjas från år till år istället för december–december. Beräkningarna är upplagda för att möjliggöra prisjämförelser såväl på kort som lång sikt.

Fr.o.m. år 2000 infördes en ny indelning av varuklasserna. Klassificeringen, COICOP (Classification of Individual Consumption by Purpose), är en internationell klassificering av hushållens privata konsumtion. Indextal enligt COICOP finns framtagna bakåt till 1980.

Efter att KPI för en viss månad offentlig-

gjorts, sker ett formellt fastställande av totalindextalet. Det omprövas därefter inte och gäller således i alla sammanhang där man i lagar, förordningar och avtal hänvisar till konsumentprisindex. Vid några tillfällen har det skett misstag vid upprättandet av beräkningsunderlaget, som inneburit att indextalen gett en i någon mån missvisande bild av prisförändringen. I SCB:s publicering redovisas dels de oreviderade fastställda totalindextalen och dels reviderade s.k. *skuggindextal* för KPI totalt samt reviderade indextal för produktgrupper, konsistenta med skuggindextalen. I tabell 19.2 sker för KPI totalt enbart redovisning av skuggindextal.

Jordbrukets prisindex

Innan livsmedelsråvaran blivit en konsumtionsduglig produkt skall den passera de olika leden i livsmedelskedjan, där den undergår olika slag av prishöjande bearbetningar och förändringar. Härtill kommer kostnaden för distributionen av varan. Det pris som primärproducenten får ut för sin produkt är alltså betydligt lägre än priset för den slutlige konsumenten.

På jordbruksområdet administrerar Jordbruksverket ett indexsystem med syfte att möjliggöra jämförelser mellan jordbruksprodukternas prisutveckling i olika produktions- och handelsled. Även indextal avseende prisutvecklingen på jordbrukets produktionsmedel ingår i systemet. Beräkningarna har fr.o.m. 2006 år 2005 som basår (tidigare 2000). Indextalen beräknas per månad. Indexsystemet beskrivs utförligt i kapitel 10.

Annan publicering

Konsumentprisindex redovisas månatligen och publiceras av SCB i Statistiska meddelanden i serie PR 14, ”Konsumentprisindex”. Publicering sker också i databas som kan nås från SCB:s webbplats www.scb.se.

Tidigare, i serie JO 46, publicerades t.o.m. år 2002 ”Prisindex på livsmedelsområdet, årsstatistik”. Fr.o.m. 2002 publiceras månadsstatistik i Statistiska meddelanden serie JO 49 ”Prisindex och priser på livsmedelsområdet. Års- och månadsstatistik”. Fram t.o.m. 2001 publicerades indexberäkningar i publikationsserien ”Priser, prisindex, produktion och utrikeshandel inom livsmedelsområdet – Månadsstatistik”. Publicering sker på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under rubriken Ta del av statistiken och på SCB:s webbplats www.scb.se.

Uppgifter om priser och prisindex publiceras också i Jordbruksverkets statistikdatabas i anslutning till Jordbruksverkets webbplats.

Diagram 19A
Konsumentprisindex 1980–2011 (1980 = 100)
Consumer Price Index

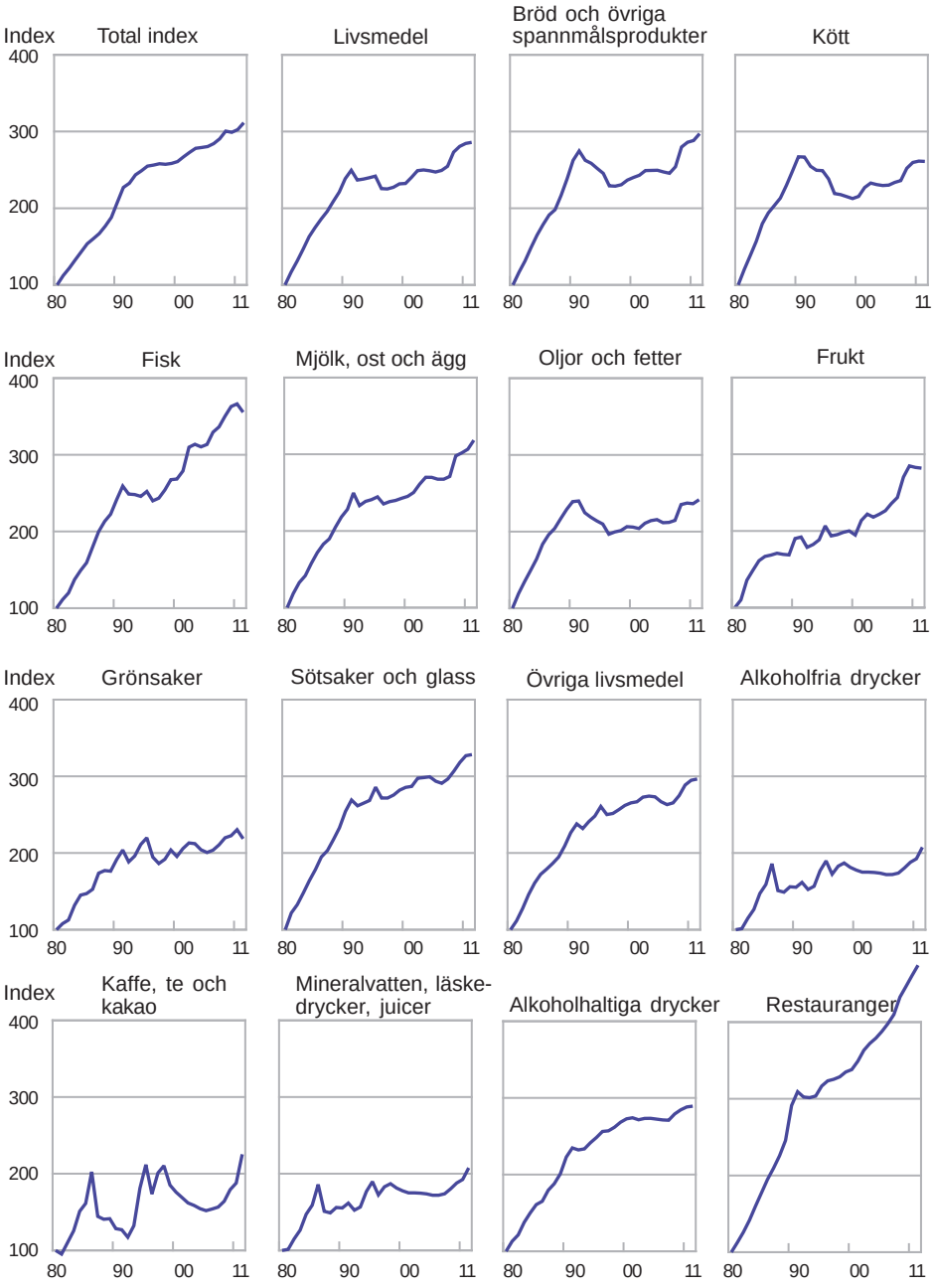

Källa: SCB, Konsumentprisindex.

Tabell 19.1
Konsumentpriser för vissa livsmedel. Årsmedelpriser, kr
Average yearly retail prices for selected foods

	Kvantitet	2000	2005	2007	2008	2009	2010	2011
Vetemjöl	2 kg	9,30	9,50	9,10	11,60	11,00	10,40	12,50
Knäckebröd	400 g	13,40	15,40	14,20[1]	9,30[2]	9,50[2]	9,40[2]	16,90[3]
Vetelängd	350 g	17,40	19,60	21,00	23,10	23,30	16,50[4]	17,40[4]
Nötkött, stek	1 kg	77,20	82,10	86,70	96,60	99,20	95,70	99,30
Nötkött, högrev	1 kg	58,10	67,30	70,50	80,00	82,60	84,40	92,00
Köttfärs, enbart av nöt	1 kg	43,90	54,10	61,60	66,50	70,30	71,70	73,70
Mellankalvstek	1 kg	118,90	111,80	..	..	138,80	143,30	144,40
Fläskkotlett	1 kg	56,60	55,50	60,60	70,20	74,70	72,90	68,60
Skinka, rökt, i skivor	1 kg	130,60	129,90	137,00	163,90	162,30	119,60	107,80
Blodpudding	1 kg	22,10	21,00	20,10	20,90	19,80	19,00	17,00
Falukorv	1 kg	40,60	32,50	39,50	40,60	44,20	41,90	43,60
Kyckling, djupfryst,hel	1 kg	24,50	22,40	65,40[5]	25,20	29,60	28,00	28,00
Sill/strömming, färsk	1 kg	33,60	44,10	48,80	55,00	59,50	61,80	64,80
Torskfilé, färsk	1 kg	89,60	114,50	136,50	153,70	135,80	138,90	151,30
Torskfilé, djupfryst	400 g	33,90	28,30	36,40	38,30	35,90	36,20	37,10
Mjölk, 3 % fetthalt	1 l	6,40	7,20	7,40	7,90	8,00	8,10	8,60
Filmjölk	1 l	7,60	8,50	9,20	10,90	10,30	11,30	12,20
Ägg, lösvikt	1 kg	18,80	21,50	23,70[6]	26,60[6]	27,90[6]	27,40[6]	28,20[6]
Ost, herrgårds-	1 kg	62,60	66,40	66,80	79,50	76,40	76,40	79,70
Smör	500 g	21,70	22,50	..	..	25,80	26,00	27,50
Hushållsmargarin	500 g	11,80	11,90	12,80	13,70	13,30	13,80	14,60
Potatis	2 kg	14,20	15,60	19,90	22,40	21,80	22,20	8,70[7]
Morötter, tvättade	500 g	5,60	6,50	6,60	7,00	6,80	6,50	6,90
Lök, gul	1 kg	5,80	7,80	11,50	8,40	7,70	10,50	9,90
Tomater	1 kg	22,10	24,00	26,30	24,10	25,00	29,50	22,50
Gurka	1 kg	20,60	21,00	21,50	21,00	25,90	25,00	21,10
Salladskål	1 kg	12,30	18,20	22,80	21,70	19,90	24,50	21,90
Apelsiner	1 kg	10,70	13,80	15,50	16,80	17,00	17,20	15,50
Päron	1 kg	13,70	16,00	18,00	22,90	23,70	20,80	20,10
Kaffe	500 g	30,50	24,60	26,20	27,10	29,80	31,60	39,90
Strösocker	1 kg	9,40	9,90	9,90	9,90	9,80	9,60	9,70
Läskedryck	1/3 l	3,50	3,30	10,10[8]	5,40	6,10	6,20	6,80
Renat brännvin	1/1 but.	201,70	205,00	195,00	199,00	199,00	199,00	199,00
Öl, klass II, 3,5 %	1/2 l	9,80	10,30	11,10	10,10	10,30	10,50	11,10

1) Avser 470 g.
2) Avser 200 g.
3) Avser 550 g.
4) Avser 250 g.
5) Kycklingfilé.
6) Medelstora frigående 15-pack.
7) Avser 1 kg.
8) Returflaska 50 cl.

Källa: SCB, Konsumentprisindex.

Tabell 19.2
Konsumentprisindex (KPI)[1], vissa livsmedelsvarugrupper enligt COICOP, skuggindextal[2] (1980=100)
Consumer Price Index, different groups of food products according to COICOP, shadow index numbers

	Total-index	Varav Livs-medel	Varav Bröd och övriga spann-måls-pro-dukter	Kött	Fisk	Mjölk, ost och ägg	Oljor och fetter	Frukt	Grön-saker	Söt-saker och glass
2011	311,43	285,91	297,25	261,06	355,45	318,28	241,56	281,93	218,64	328,35
2010	302,47	284,46	288,29	261,45	366,34	306,58	236,38	282,79	230,46	326,84
2009	299,01	280,68	286,05	259,64	362,92	301,81	237,22	284,82	222,56	318,17
2008	300,50	273,16	279,80	252,13	350,41	297,88	235,30	270,23	219,81	306,61
2007	290,51	254,66	254,06	236,08	336,42	271,10	214,62	243,60	210,59	296,43
2006	284,22	249,34	245,60	233,69	329,47	267,49	212,00	235,77	203,65	290,83
2005	280,41	247,27	247,38	230,16	313,48	267,51	211,62	226,43	200,67	293,61
2004	279,14	248,89	249,54	229,61	310,39	269,83	215,63	221,83	204,22	299,38
2003	278,11	249,96	249,30	230,90	313,68	269,91	214,30	218,02	212,18	298,32
2002	272,85	248,99	249,16	232,81	309,82	261,08	210,93	221,90	213,07	297,52
2001	267,09	240,16	243,04	227,01	278,85	250,11	204,05	213,69	205,76	286,80
2000	260,81	232,36	240,13	215,45	268,37	245,10	205,91	194,67	195,52	285,54
1999	258,49	231,80	236,64	212,59	267,56	242,55	206,42	200,03	203,84	282,01
1998	257,30	227,37	230,67	215,20	254,22	239,80	201,34	198,16	191,80	275,66
1997	257,99	225,13	228,76	217,80	243,52	238,21	199,57	195,15	186,26	271,70
1996	256,30	225,60	229,23	219,15	239,92	235,22	196,54	193,56	194,68	271,67
1995	254,94	241,83	245,47	238,19	252,22	244,41	209,90	206,64	219,80	285,84
1990	207,58	238,52	262,50	267,10	241,59	228,18	239,08	190,11	191,57	254,25
1985	153,75	174,97	178,74	193,95	159,15	171,72	183,63	166,73	147,05	178,34

1) KPI fastställs och publiceras med två decimaler från januari 2006. Decimalerna är osäkra.
2) Benämningen ”skuggindextal” indikerar att indextalen kan revideras i efterhand.

Källa: SCB, Konsumentprisindex.

Tabell 19.2 (forts.)

	Övriga livsmedel	Alkoholfria drycker	Kaffe, te och kakao	Mineralvatten, läskedrycker, juicer	Alkoholhaltiga drycker	Varav Sprit-dycker	Vin	Öl	Restaurang-er
2011	296,43	207,55	225,35	246,42	289,17	298,35	298,55	268,03	474,10
2010	294,83	192,42	187,79	239,53	288,20	297,47	297,74	266,79	460,54
2009	288,61	187,92	179,17	236,39	284,42	294,79	293,80	262,47	446,50
2008	274,75	180,30	164,00	231,59	279,07	291,01	288,72	255,54	432,63
2007	265,41	173,83	156,49	224,15	270,83	288,96	284,77	237,28	409,92
2006	263,04	171,89	153,97	222,15	271,26	290,06	284,77	237,96	397,87
2005	266,89	171,87	151,79	223,43	272,36	291,00	285,54	239,78	387,82
2004	273,27	173,64	154,39	225,33	273,33	291,40	283,61	245,07	379,05
2003	274,19	174,64	158,63	224,75	273,25	290,86	279,13	250,80	372,22
2002	272,86	175,04	161,85	223,12	271,45	290,10	276,88	248,94	363,30
2001	266,86	175,00	168,97	220,10	274,08	288,04	288,19	245,42	348,94
2000	265,40	177,75	176,01	219,57	272,70	284,44	290,11	242,29	338,06
1999	262,02	181,33	185,22	217,37	268,26	279,04	283,02	241,68	334,99
1998	256,51	186,91	210,42	211,73	261,73	273,89	271,12	239,67	328,66
1997	251,60	182,86	200,99	209,95	257,07	267,21	263,44	240,01	325,38
1996	250,11	172,32	173,45	209,29	256,24	260,62	259,94	248,00	323,33
1995	260,72	189,66	211,77	216,21	248,39	251,68	250,88	242,49	316,60
1990	226,50	155,30	128,42	212,81	222,81	216,96	217,51	236,00	291,19
1985	172,11	158,93	161,27	154,45	160,85	159,23	164,18	157,51	177,47

Tabell 19.3
Prisindex inom livsmedelsområdet (2005=100)
Price index numbers in the food sector

		2005	2008	2009	2010	2011
Produktionsmedelsprisindex	PM-index	100	125,2	121,5	120,3	128,3
Avräkningsprisindex	A-index	100	129,8	115,5	128,8	134,3
Producentprisindex för livsmedels-industrin, jordbruksreglerade livsmedel	PPI-J	100	117,3	115,2	115,3	121,2
Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel, inkl. moms	KPI-J inkl. moms	100	111,5	113,7	114,5	116,8
Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel, exkl. moms	KPI-J exkl. moms	100	111,5	113,7	114,5	116,8
Konsumentprisindex för ej jordbruksreglerade livsmedel, inkl. moms		100	108,0	112,4	115,0	115,4
Konsumentprisindex för livsmedel, inkl. moms		100	109,9	113,1	117,2	116,2
Konsumentprisindex totalt, exkl. jordbruks-reglerade livsmedel		100	106,8	106,1	107,4	110,6
Konsumentprisindex totalt	KPI	100	107,2	106,6	107,9	111,1

Källa: Jordbruksverket.

20 Internationella uppgifter om livsmedel

I kapitel 20 redovisas uppgifter från Eurostats paritetstalsberäkningar, vilket möjliggör jämförelser mellan länder vad avser konsumtionsvolymer, prisnivåer, prisutveckling m.m. Dessutom redovisas uppgifter om mervärdesskatter i EU-länderna.

Sammanfattning

Konsumtion

Priser och prisutveckling på livsmedel är en fråga av hög rang i den livsmedelspolitiska debatten i olika länder. I **tabell 20.1** visas livsmedelsutgifternas andel av den samlade privata konsumtionen i olika länder inom EU och vissa andra länder år 2010. Tabellen visar att länder som t.ex. Estland, Polen, Lettland och Slovakien har betydligt högre livsmedelsandelar än övriga EU-länder. För Luxemburg, Storbritannien, Österrike och Tyskland var livsmedelsutgifternas andel av den samlade privata konsumtionen lägst inom EU. För Sverige består 12,3 % av den individuella privata konsumtionen av livsmedelskonsumtion, vilket kan jämföras med EU-genomsnittet, 12,9 %.

Bulgarien, Ungern och Lettland har – i kvantitativa termer – den lägsta konsumtionen av livsmedel inom EU räknat per invånare. Grekland, Luxemburg och Italien har den högsta konsumtionsutgiften per invånare. Sverige har 6 % högre konsumtion av livsmedel per invånare än genomsnittet för EU **(tabell 20.2 och figur 20A)**.

Prisnivåer

Livsmedelspriserna 2010 var 15 % högre i Sverige än inom EU. Av de nordiska länderna hade Finland och Island de lägsta priserna på livsmedel. Största skillnaderna mellan de svenska priserna och EU:s var för alkoholhaltiga drycker, där Sverige låg 50 % över EU. Av de nordiska länderna var det lägst priser på alkoholhaltiga drycker i Danmark **(tabell 20.3).**

Prisnivån för total privatkonsumtion i Sverige var 23 % högre än genomsnittet för OECD-länderna. Prisskillnaden var dock betydligt större år 1990, då den var 42 %. De senaste åren har prisnivån leget omkring 20 % högre i Sverige **(tabell 20.4)**.

Prisutveckling

Mellan 2010 och 2011 har livsmedelspriserna i Sverige stigit med 1,5 %. I genomsnitt för EU har livsmedelspriserna stigit med 3,9 % under samma period. Bland de redovisade länderna har Lettland och Estland haft de kraftigaste ökningarna av livsmedelspriserna, båda med 12,2 %.

Prisutvecklingen totalt enligt HIKP (harmoniserat index för konsumentpriser) har i Sverige varit lägre än inom EU som helhet, 1,5 % jämfört med 3,5 % för EU mellan 2010 och 2011 **(tabell 20.5 och figur 20B)**.

Mervärdesskatter

Sverige har tillsammans med Danmark den näst högsta basskattesatsen för moms inom EU, 25 %. Bara Ungerns basskattesats, 27 %, ligger högre. Lägst basskattesats har Cypern och Luxemburg med 15 %.

Momsen på livsmedel kan variera i olika länder efter vilken typ av livsmedel det rör sig om. I Sverige är momsen på livsmedel 12 %. Många länder inom EU har högre moms på alkoholhaltiga drycker än på övriga livsmedel. Nästan genomgående ligger den på basskattesatsens nivå, dvs. för Sveriges del på 25 % **(tabell 20.6)**.

Om statistiken

Allmänt

Paritetstal för köpkraft

För att jämföra den ekonomiska aktivitetsnivån i olika länder används vanligen något mått som baseras på bruttonationalprodukten per capita. Detta mått räknas sedan om till en gemensam valuta för att möjligöra reella jämförelser. Kraftiga svängningar i valutakurser gör dock att en direkt omräkning utifrån kurserna på olika valutor inte speglar faktiska förändringar i köpkraft och ekonomisk aktivitetsnivå inom enskilda länder.

I syfte att åstadkomma ett mer rättvisande mått på köpkraften i olika länder genomför bl.a. OECD och Eurostat beräkningar av paritetstal för köpkraft (Purchasing Power Parities, PPP). En köpkraftsparitet mellan två valutor definieras som kvoten mellan de belopp som i respektive land behövs för att köpa samma mängd varor och tjänster i de båda länderna. PPP kan beräknas för enskilda varor, varugrupper och större aggregat av poster, t.ex. BNP.

Två olika metoder

Köpkraftspariteterna redovisas genomgående enligt två olika grupperingar. Den ena är den som tillämpas i FN:s system för nationalräkenskaper (SNA, System of National Accounts). Den andra tillämpas i FN:s projekt för internationella jämförelser (ICP, International Comparison Project). Metoderna skiljer sig åt främst vad beträffar behandlingen av offentlig konsumtion. I ICP-klassifikationen har den offentliga sektorns utgifter för sådana tjänster som hushållen konsumerar individuellt dragits av från offentlig konsumtion och lagts till hushållens individuella konsumtion. I det följande sker redovisning både utifrån ICP- och SNA-klassifikationen. Den förra lämpar sig bäst vid jämförelser av hushållens totala förbrukning medan den senare skall användas då man vill jämföra vad hushållen köpt.

Köpkraftsparitetsundersökningar

Köpkraftsparitetsundersökningarnas kvalitet bestäms till stor del av de internationella specifikationerna och metodlösningarna. Av stor vikt är att uppnå och vidmakthålla en enhetlig tillämpning av de lösningar som valts. Undersökningarna anses i de här avseendena numera vara tämligen väl etablerade.

För volymindexberäkningarna anses den allvarligaste felkällan vara brister i jämförbarhet mellan nationalräkenskapernas klassificeringar i olika länder. För prisjämförelser är huvudproblemet att jämförbarheten påverkas av olikheter i varusortiment, t.ex. kvalitetsolikheter. Skillnader i de jämförda produkternas representativitet för konsumtionen i respektive land kan likaså verka snedvridande på resultaten. Vid jämförelser för små produktgrupper kan också urvalsfelen vara besvärande.

Sammanfattningsvis ger beräkningar av köpkraftspariteter möjligheter att jämföra olika länder i första hand vad avser konsumtion och prisnivåer.

Konsumtion

I **tabell 20.2** visas konsumtionsvolymer per invånare i olika länder där genomsnittet för EU-27 är jämförelsegrunden (EU-27=100). Eftersom jämförelsen baseras på reala värden där prisskillnader mellan länder eliminerats uttrycker indextalen enbart skillnader i konsumerade kvantiteter. Avvikelserna från 100 anger hur mycket mindre eller större i procent som konsumtionen av en viss livsmedelsprodukt är i ett visst land jämfört med EU-27.

Prisnivåer

Prisnivåindex definieras som kvoten mellan paritetstalet och växelkursen. Relationen köpkraftsparitet /växelkurs ger uttryck för hur dyrt/billigt ett land är i förhållande till ett annat land.

Om t.ex. en chokladkaka i Norge kostar 10 norska kronor och motsvarande kaka i Sverige 15 svenska kronor blir köpkraftspariteten 15/10=1,5. Om vi på ett växlingskontor får betala säg 130 svenska kronor för 100 norska kan växelpariteten uttryckas som 130/100=1,3. Vi får alltså betala mer för chokladkakan i Sverige än vad som är motiverat med tanke på växelkursen. Prisnivåindex blir 1,5/1,3 *100=115, dvs.

chokladkakan är 15 % dyrare i Sverige än i Norge.

I **tabell 20.3** anges med indextal hur mycket priserna på olika livsmedel avvek från EU-27:s i olika länder år 2010.

Som komplement till redovisningen av prisnivåerna i **tabell 20.3** visas i **tabell 20.4** prisnivåindex för olika länder inom OECD från 1990 till 2010.

Prisutveckling

Med 2005 som basår beräknas i Sverige, liksom i övriga europeiska länder, ett Harmoniserat Index för Konsumentpriser (HIKP). Detta index beräknas enligt gemensamma regler och är därför jämförbart mellan länder. Konsumentprisindex (KPI) beräknas och publiceras parallellt med HIKP. HIKP utgör målvariabel för Europeiska centralbankens (ECB:s) penningpolitik avseende euro-valutan. HIKP ligger även till grund för utvärdering enligt det s.k. konvergenskravet på prisstabilitet vid inträde i den europeiska monetära unionen (EMU).

I **tabell 20.5** jämförs den allmänna konsumentprisutvecklingen och prisutvecklingen för livsmedel enligt HIKP för EU-länderna och vissa andra länder.

Annan publicering

Eurostat redovisade varje år partitetstalsberäkningarna i en särskild rapport, senast i ”Purchasing power parities and related economic indicators – Results for 1998” Eurostat, 2000 Edition. Resultat har sedan dess endast publicerats elektroniskt. Tabellerna 20.1–20.3 baseras därför på uppgifter hämtade från Eurostats databas.

Uppgifterna i tabell 20.3 kan även hämtas från SCB:s databas som är tillgänglig på SCB:s webbplats www.scb.se under Priser och konsumtion.

Uppgifterna i tabell 20.4 har hämtats via personligt meddelande från OECD.

Uppgifterna i tabell 20.5 hämtas från Eurostats databas.

Uppgifter om mervärdesskatter i olika länder (tabell 20.6) redovisas varje år av EU-kommissionen i en särskild promemoria, senast i ”VAT Rates Applied in the Member States of the European Union. Situation at 1st January 2012”. Här påpekas att den är baserad på uppgifter som lämnats av medlemsländerna och att kommissionen inte kan garantera för riktigheten i uppgifterna.

Figur 20A
Prisnivåindex[1] för total privat konsumtion samt för olika livsmedel 2010 för EU-länderna och vissa andra länder (EU-27=100)
Comparative price levels for total private consumption for different foodstuffs for EU-countries and some other countries

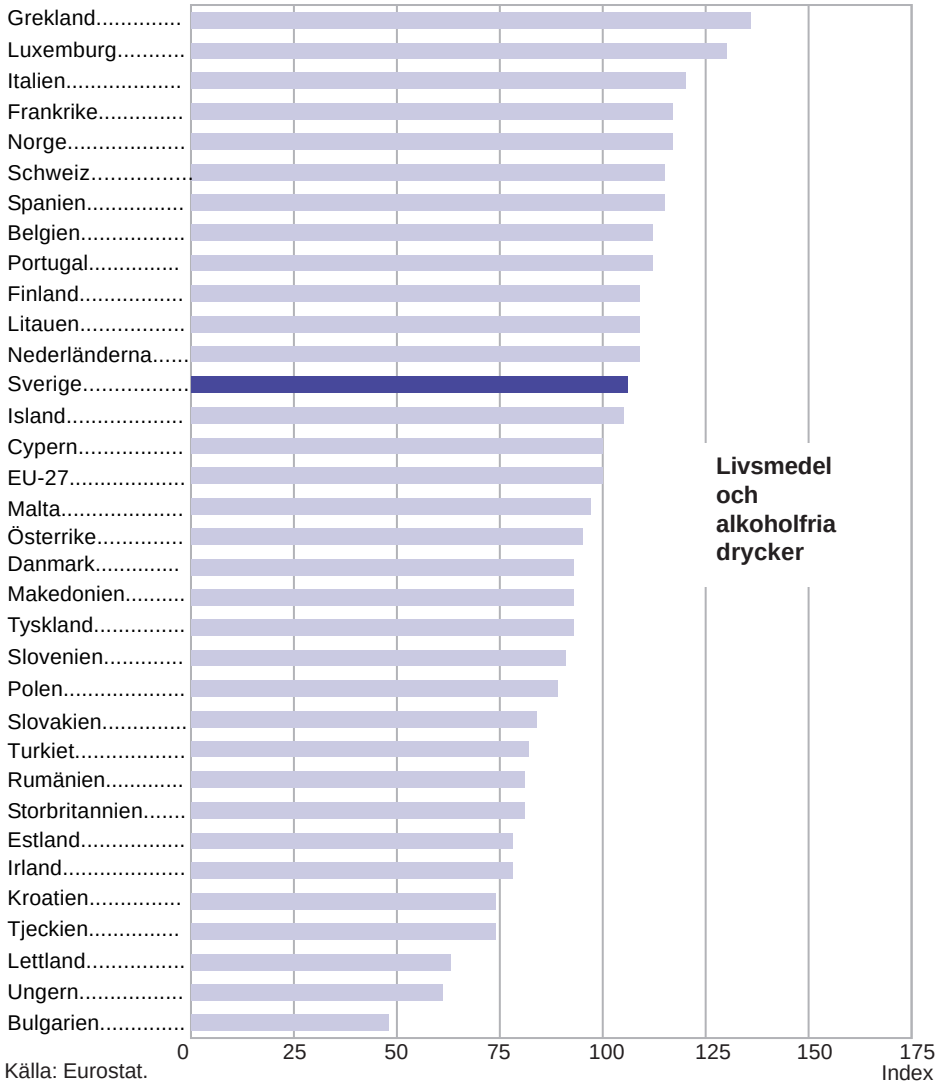

Källa: Eurostat.

Figur 20A (forts)

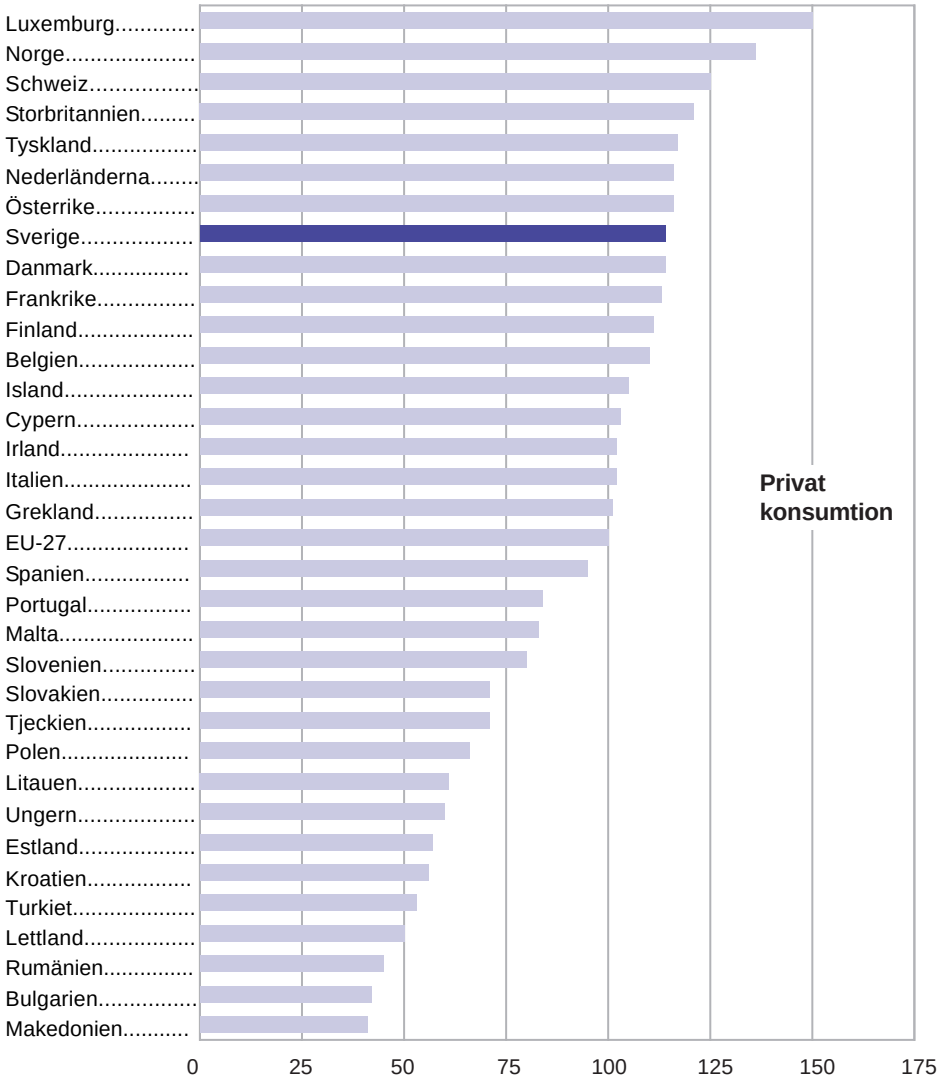

Källa: Eurostat.

Figur 20B
Harmoniserat index för konsumentpriser (HIKP) 2011 för EU-länderna och vissa andra länder (2005=100)
Harmonized Index for Consumer Prices (HICP) for EU-countries and some other countrys

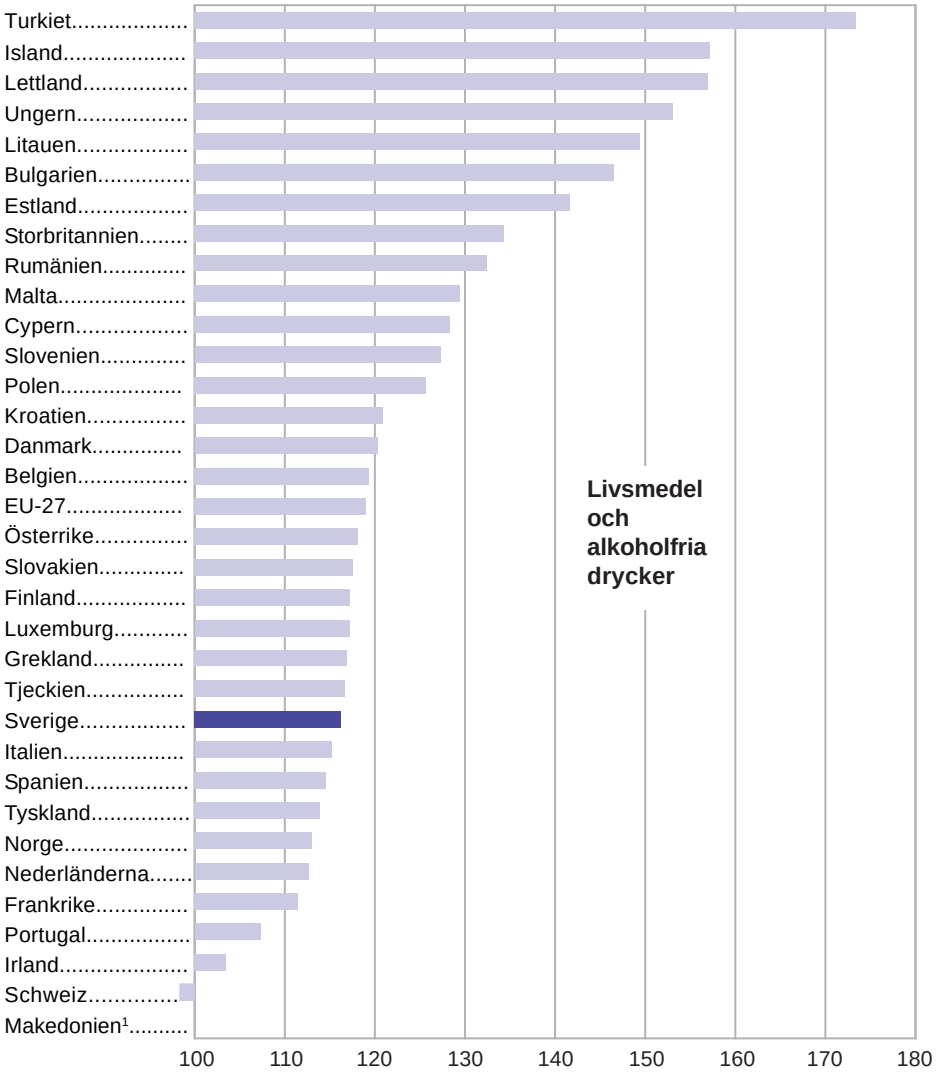

1) Inga redovisade siffror.

Källa: Eurostat.

Figur 20B (forts)

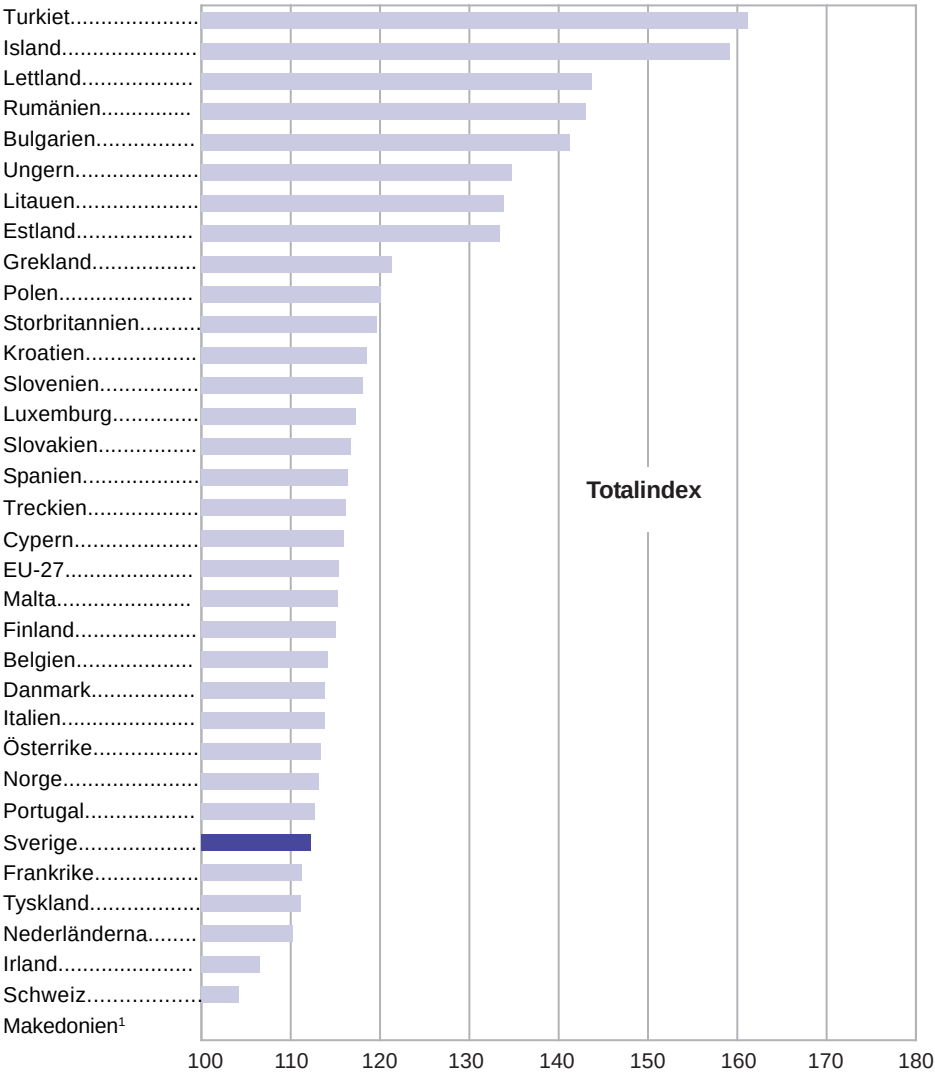

Källa: Eurostat.

Tabell 20.1
Fördelning av hushållens individuella privata konsumtion i nominella värden för EU-länderna och vissa andra länder 2010[1], procent
Distribution of the individual private consumption by households at nominal values for EU-countries and some other countries

ICP-klassificering

Land	Livsmedel och alkoholfria drycker	Beklädnadsartiklar och skor	Bostad, vatten, bränsle, elström	Övrigt	Total individuell privat konsumtion	Andel av BNP, %
Sverige	12,3	4,9	27,0	55,8	100	67,8
Belgien	13,8	5,0	24,0	57,2	100	68,4
Bulgarien	..	..	..	..	100	70,8
Cypern	12,4	5,0	4,0	78,6	100	75,3
Danmark	11,2	4,4	29,8	54,6	100	69,3
Estland	19,8	5,0	22,6	52,6	100	63,7
Finland	12,3	5,0	26,9	55,8	100	71,5
Frankrike	13,4	4,3	25,5	56,8	100	74,3
Grekland[2]	16,2	4,7	22,3	56,8	100	81,2
Irland	..	..	..	..	100	63,6
Island	14,4	4,6	22,7	58,3	100	68,5
Italien	14,4	7,7	22,2	55,7	100	73,0
Kroatien	..	..	..	..	100	..
Lettland	18,7	5,5	25,3	50,5	100	71,1
Litauen	..	..	..	..	100	76,2
Luxemburg	9,2	3,7	24,3	62,8	100	43,8
Makedonien	..	..	..	..	100	..
Malta	15,3	4,9	12,6	67,2	100	72,1
Montenegro	..	..	..	..	100	..
Nederländerna	11,7	5,6	23,9	58,8	100	62,5
Norge	13,2	5,4	22,0	59,4	100	57,6
Polen	19,6	4,1	24,2	52,1	100	72,2
Portugal	..	..	..	..	100	78,1[2]
Rumänien	..	..	..	..	100	73,2
Schweiz	..	..	..	..	100	..
Serbien	..	..	..	..	100	..
Slovakien	17,3	4,1	25,3	53,3	100	67,8
Slovenien	14,9	5,2	19,0	60,9	100	68,4
Spanien	14,1	5,2	20,2	60,5	100	70,2
Storbritannien	9,4	5,6	23,9	61,1	100	78,9
Tjeckien	13,8	3,0	26,8	56,4	100	61,2
Turkiet	..	..	..	..	100	71,7
Tyskland	11,0	5,1	24,6	59,3	100	70,1
Ungern	16,7	2,7	22,0	58,6	100	64,4
Österrike	10,2	6,0	21,6	62,2	100	65,9
EU-27	12,9	5,3	23,6	58,2	100	..

1) Databasuttag april 2012.
2) Preliminära siffror.

Källa: Eurostat.

Tabell 20.2
Indextal[1], baserade på hushållens individuella konsumtionsutgifter, per invånare i reala värden till internationella priser för EU-länderna och vissa andra länder 2010[2] (EU-27=100)
Indices of real value per head, of final consumption expenditure by households, for EU-countries and some other countries

ICP-klassificering

Land	Privata konsumtionsutgifter	Livsmedel, alkoholfria drycker	Livsmedel	Alkoholfria drycker	Alkoholhaltiga drycker[3]	Tobak	Restaurang-er, caféer, hotell
Sverige	114	106	106	105	119	65	57
Belgien	110	112	113	100	133	125	73
Bulgarien	42	48	46	62	61	86	35
Cypern	103	100	101	91	110	153	182
Danmark	114	93	94	81	123	119	54
Estland	57	78	82	48	141	90	40
Finland	111	109	111	91	174	87	73
Frankrike	113	117	116	122	128	80	96
Grekland[4]	101	136	142	88	44	221	131
Irland	102	78	78	70	138	84	148
Island	105	105	104	122	104	71	94
Italien	102	120	122	100	50	114	126
Kroatien	56	74	73	84	70	129	99
Lettland	50	63	66	40	110	69	24
Litauen	61	109	114	67	155	63	18
Luxemburg	150	130	123	191	339	819	158
Makedonien	41	93	97	60	17	72	20
Malta	83	97	96	101	70	84	162
Montenegro	..	..	..	..	..	..	..
Nederländerna	116	109	110	100	95	110	64
Norge	136	117	112	159	103	80	72
Polen	66	89	91	77	104	109	18
Portugal	84	112	118	54	75	85	123
Rumänien	45	81	84	61	50	26	36
Schweiz	125	115	113	137	205	159	131
Serbien	..	..	..	..	..	..	..
Slovakien	71	84	86	65	79	72	47
Slovenien	80	91	91	91	78	180	70
Spanien	95	115	118	88	61	145	205
Storbritannien	121	81	77	111	107	65	137
Tjeckien	71	74	75	67	162	153	80
Turkiet	53	82	85	63	9	86	38
Tyskland	117	93	90	123	131	92	77
Ungern	60	61	59	80	90	116	58
Österrike	116	95	89	149	129	141	179
EU-27	100	100	100	100	100	100	100

1) Indextalen återspeglar enbart volymskillnader mellan de olika länderna eftersom omräkning med paritetstal eliminerat skillnaderna i prisnivå mellan länderna.
2) Databasuttag april 2012.
3) Uppgifterna för alkoholhaltiga drycker är inte alltid jämförbara mellan länder beroende på olikheter i hur dessa drycker behandlas i respektive länders nationalräkenskaper.
4) Uppskattade siffror.

Källa: Eurostat.

Tabell 20.3
Prisnivåindex[1] för total privat konsumtion samt för olika livsmedel 2010[2] för EU-länderna och vissa andra länder (EU-27=100)
Comparative price levels for total private consumption for different foodstuffs for EU-countries and some other countries

SNA-klassificering

Land	**Privat konsumtion**	**Livsmedel**	Bröd, spannmålsprodukter	Kött	Fisk	Mjölk, ost, ägg	Oljor och fetter	Frukt, grönsaker, potatis	Andra livsmedel
Sverige	125,5	114,6	126,4	119,0	107,8	101,1	111,8	128,8	106,1
Belgien	115,5	114,8	114,1	120,7	127,0	120,4	121,3	109,5	104,3
Bulgarien	44,6	64,3	50,0	56,7	70,3	89,8	93,6	60,2	84,7
Cypern	90,6	105,9	115,3	91,5	121,2	137,9	104,6	88,2	119,4
Danmark	147,0	130,5	141,4	127,2	119,2	115,3	135,2	125,9	159,7
Estland	68,2	79,4	75,1	67,6	79,2	90,2	96,7	84,3	91,2
Finland	122,8	110,9	118,6	113,7	101,0	103,3	98,5	118,9	109,1
Frankrike	111,4	110,2	110,6	121,1	110,1	100,3	101,9	117,3	99,9
Grekland	92,4	102,0	117,4	95,6	111,3	131,9	118,7	69,8	114,8
Irland	124,0	118,7	124,2	111,9	105,8	129,8	97,3	128,8	115,7
Island	111,0	113,0	142,8	104,0	94,2	99,0	95,1	120,5	133,1
Italien	104,6	107,3	102,7	111,9	115,5	123,0	112,4	87,7	129,3
Kroatien	70,6	90,8	97,9	82,9	96,4	93,5	95,2	81,4	109,0
Lettland	64,9	81,1	76,5	70,5	74,8	91,1	109,5	85,2	93,6
Litauen	59,2	70,6	76,9	60,2	64,0	78,4	90,7	66,7	88,4
Luxemburg		117,0	122,9	116,1	121,6	119,2	118,4	118,9	108,8
Makedonien	39,1	49,9	47,0	51,1	55,6	59,4	64,3	36,6	72,1
Malta	73,6	90,4	84,6	75,7	104,3	115,4	107,3	82,0	115,7
Montenegro	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Nederländerna	108,6	95,7	96,9	112,7	102,7	90,5	79,0	103,0	78,1
Norge	155,6	162,5	158,3	170,8	130,2	186,8	165,9	158,8	166,0
Polen	57,4	68,6	63,2	59,8	75,7	68,8	87,0	77,7	77,9
Portugal	86,4	90,2	102,8	78,9	77,0	108,8	93,8	80,8	113,9
Rumänien	51,2	66,0	62,6	59,6	72,3	93,6	78,7	57,1	79,2
Schweiz	151,0	151,8	146,1	209,5	157,1	129,9	176,4	133,7	135,2
Serbien	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Slovakien	65,9	79,4	75,0	66,1	82,0	92,8	106,8	78,0	103,5
Slovenien	83,8	95,7	99,2	90,5	99,3	99,8	118,9	91,5	103,4
Spanien	95,9	93,8	107,8	83,6	92,4	100,7	80,6	95,3	99,5
Storbritannien	101,9	101,1	87,0	105,8	80,7	99,5	92,8	121,6	96,6
Tjeckien	70,0	75,7	67,3	70,7	85,8	86,4	86,6	73,9	88,7
Turkiet	64,0	89,7	73,0	99,1	89,5	116,1	90,6	73,8	109,0
Tyskland	103,7	110,7	108,4	125,6	109,6	91,2	101,5	126,4	102,9
Ungern	59,0	80,5	70,9	73,1	98,0	91,0	97,5	80,7	93,3
Österrike	110,4	115,8	125,2	127,0	102,1	97,9	115,1	122,7	110,8
EU-27	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Indextalen speglar hur prisnivåerna i respektive land, i reala värden, förhöll sig till motsvarande värde för EU-27.
2) Databasuttag april 2012.
3) Uppgifterna för alkoholhaltiga drycker är inte alltid jämförbara mellan länder beroende på olikheter i hur dessa varor behandlats i respektive länders nationalräkenskaper.

Källa: SCB, Konsumentprisindex och Eurostat.

Tabell 20.3 (forts.)

Land	Alkoholfria drycker	Alkoholhaltiga drycker[3]	Tobak	Restauranger, caféer, hotell
Sverige	122,9	149,9	137,1	138,6
Belgien	115,1	98,0	102,4	112,8
Bulgarien	76,0	74,9	56,6	45,9
Cypern	122,5	112,4	82,1	106,9
Danmark	192,0	130,1	123,0	153,3
Estland	101,4	106,4	55,5	71,5
Finland	127,5	170,0	105,9	129,1
Frankrike	95,1	93,0	129,3	103,3
Grekland	111,6	114,2	75,9	99,6
Irland	133,7	146,4	203,5	129,6
Island	114,8	191,8	127,6	114,7
Italien	92,4	110,0	98,4	107,2
Kroatien	110,4	107,9	63,4	92,0
Lettland	112,3	113,9	59,4	76,9
Litauen	90,5	94,9	59,6	64,7
Luxemburg	106,8	92,3	83,4	107,6
Makedonien	64,1	67,4	28,3	41,4
Malta	116,6	93,1	90,8	77,8
Montenegro	..	..	..	..
Nederländerna	93,2	96,7	106,1	105,1
Norge	185,1	250,3	235,5	178,3
Polen	81,5	95,4	58,3	77,0
Portugal	101,9	85,2	82,1	81,2
Rumänien	76,3	70,3	61,1	49,9
Schweiz	119,3	119,3	108,8	141,6
Serbien	..	..	..	..
Slovakien	98,4	100,8	73,1	70,9
Slovenien	91,7	101,8	65,6	87,6
Spanien	93,9	81,7	77,1	94,4
Storbritannien	109,2	121,0	171,0	103,8
Tjeckien	94,9	94,1	75,3	58,7
Turkiet	101,5	189,9	70,1	77,9
Tyskland	104,2	88,1	111,6	104,0
Ungern	88,5	86,4	52,3	52,5
Österrike	105,6	92,1	91,6	104,3
EU-27	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabell 20.4
Prisnivåindex för total privat konsumtion för OECD-länderna 1990–2010
Comparative price levels for total private consumption

Land	1990[1]	1995[1]	2000[1]	2005[1]	2006[1]	2007[1]	2008[1]	2009[1]	2010
Sverige	142	124	109	123	123	126	124	114	123
Australien	102	89	83	107	109	117	117	114	134
Belgien	107	112	87	110	112	117	122	119	113
Chile	–	66	63	59	63	62	63	61	66
Danmark	136	136	111	145	144	150	154	152	144
Estland		41	49	67	63	80	85	81	76
Finland	158	131	103	128	127	131	134	132	125
Frankrike	118	116	90	112	113	118	123	119	112
Grekland	76	82	72	91	92	98	101	100	96
Irland	109	99	98	127	129	136	143	134	121
Island	130	115	123	158	150	163	128	107	111
Israel	–	104	102	87	90	94	110	106	112
Italien	111	89	83	108	108	112	113	111	105
Japan	136	183	169	124	114	105	114	127	130
Kanada	103	80	88	99	109	110	111	107	118
Sydkorea	68	77	75	82	88	87	73	66	74
Luxemburg	102	112	86	115	116	125	130	128	122
Mexico	52	43	73	67	69	67	67	61	65
Nederländerna	102	109	85	108	108	111	115	114	109
Norge	146	133	117	145	145	150	155	145	151
Nya Zeeland	85	84	71	108	99	108	100	94	108
Polen	26	47	49	63	65	67	76	61	63
Portugal	72	81	71	88	88	94	97	94	89
Schweiz	136	151	122	142	140	137	142	146	150
Slovakien	–	39	38	57	60	69	77	78	73
Slovenien	–	74	62	78	70	86	92	90	86
Spanien	99	87	72	94	95	101	105	103	98
Storbritannien	101	91	102	113	115	125	114	102	102
Tjeckien	27	41	41	60	64	68	85	77	76
Turkiet	61	51	53	69	70	77	75	67	73
Tyskland	108	117	91	107	107	111	115	112	106
Ungern	–	43	42	65	63	73	77	67	66
USA	93	87	103	96	96	93	91	94	94
Österrike	106	113	87	106	106	112	116	114	108
OECD	100	100	100	100	100	100	100	100	100

1) Serien har delvis reviderats.

Källa: OECD.

Tabell 20.5
Harmoniserat index för konsumentpriser 2010[1] och 2011[1] (HIKP) för EU-länderna och vissa andra länder (2005=100). Vissa huvudgrupper
Harmonized Index for Consumer Prices (HICP) for EU-countries and some other countries. Selected categories of foodstuffs

Land	Livsmedel och alkoholfria drycker		Alkoholhaltiga drycker och tobak		Restaurang och logi		Totalt	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Sverige	114,75	116,25	123,29	124,81	118,09	121,41	110,80	112,31
Belgien	116,54	119,32	115,20	115,84	115,20	118,03	111,40	115,27
Bulgarien	137,60	146,51	250,55	263,67	153,72	155,33	136,58	141,21
Cypern	122,85	128,33	106,03	115,53	113,71	115,14	112,02	115,93
Danmark	115,70	120,30	117,50	122,30	114,60	117,50	110,80	113,80
Estland	129,48	141,64	144,62	153,75	122,12	128,81	126,95	133,40
Finland	110,68	117,16	122,33	123,36	116,46	119,40	110,49	114,16
Frankrike	109,29	111,46	112,25	116,35	110,69	112,87	108,79	111,28
Grekland	113,45	116,91	138,39	149,49	118,02	120,29	117,68	121,35
Irland	102,30	103,50	115,60	115,50	108,70	107,90	105,40	106,60
Island	151,42	157,17	164,58	170,28	140,65	146,84	152,79	159,22
Italien	112,30	115,20	120,50	124,70	110,60	112,90	110,60	113,80
Kroatien	116,79	120,88	126,85	134,84	118,90	119,82	115,93	118,49
Lettland	144,75	156,93	208,12	215,26	138,13	140,62	137,91	143,73
Litauen	138,13	149,45	155,09	156,68	131,55	134,21	128,60	133,90
Luxemburg	114,13	117,16	123,55	127,03	116,48	119,60	113,10	117,32
Makedonien	..	..	..	..	..	..	..	..
Malta	123,34	129,43	110,62	114,61	116,48	118,63	112,37	115,10
Montenegro	..	..	..	..	..	..	..	..
Nederländerna	110,17	112,61	120,60	124,85	117,03	120,06	107,56	110,23
Norge	113,20	113,00	116,80	124,20	120,60	124,00	111,80	113,10
Polen	119,60	125,70	133,20	139,60	121,00	125,80	115,60	120,10
Portugal	105,08	107,28	133,01	143,58	112,14	112,87	108,85	112,72
Rumänien	124,77	132,42	242,05	263,66	133,24	136,73	135,17	143,04
Schweiz	102,10	98,50	110,20	112,90	107,70	109,10	104,10	104,20
Serbien	..	..	..	..	..	..	..	..
Slovakien	111,00	117,60	129,91	134,74	119,05	122,06	112,21	116,79
Slovenien	121,92	127,28	131,50	139,23	127,43	124,04	115,62	118,03
Spanien	112,69	114,56	136,79	150,76	118,10	119,96	112,90	116,35
Storbritannien	127,40	134,30	121,70	132,30	116,90	122,10	114,50	119,60
Tjeckien	111,00	116,70	136,20	140,40	117,10	117,70	113,70	116,20
Turkiet	163,23	173,41	215,88	223,59	171,62	185,43	151,43	161,22
Tyskland	110,60	113,90	113,30	114,80	109,20	110,80	108,40	111,10
Ungern	142,65	153,09	137,93	138,24	132,49	134,92	129,70	134,79
Österrike	113,16	118,14	111,32	115,90	111,15	115,22	109,53	113,42
EU-27	115,11	119,04	125,27	130,84	114,70	117,50	111,91	115,38

1) Databasuttag april 2012.

Källa: Eurostat.

Tabell 20.6
Mervärdesskattesatser inom EU den 1 januari 2012, procent
VAT rates in EU-countries at 1st January 2012, per cent

Land	Livsmedel	Drycker						Restau-ranger	Bas-skatte-sats[1]
		Sprit-drycker	Vin	Öl	Mineral-vatten	Läske-drycker	Frukt-juicer		
Sverige	12[2]								
”	25	25	25	25	12	12	12	12	25
Belgien	6								
”	12								
”	21	21	21	21	6	6	6	12[3]	21
Bulgarien	20	20	20	20	20	20	20	20	20
Cypern	5								
”	15	15	15	15	15	5	5	8	15
Danmark	25	25	25	25	25	25	25	25	25
Estland	20	20	20	20	20	20	20	20	20
Finland	13	23	23	23	13	13	13	13	23
Frankrike	5,5								
”	7								
”	19,6	19,6	19,6	19,6	5,5	5,5	5,5	7[4]	19,6
Grekland	13	23	23	23	13	13	13	13[4]	23
Irland	0								
”	4,8								
”	13,5								
”	23	23	23	23	23	23	23	9[3]	23
Italien	4								
”	10	21	21	21	21	21	21	10	21
Lettland	12[5]								
”	22	22	22	22	22	22	22	22	22
Litauen	21	21	21	21	21	21	21	21	21
Luxemburg	3	15	12	15	3	3	3	3	15
Malta	0[6]	18	18	18	18	18	18	18	18
Nederländerna	6	19	19	19	6	6	6	6[4]	19
Polen	5								
”	8								
”	23	23	23	23	23	23	8	8[4]	23
Portugal	6								
”	13								
”	23	23	13	23	6	23	23	23	23
Rumänien	24	24	24	24	24	24	24	24	24
Slovakien	10								
”	20	20	20	20	20	20	20	20	20
Slovenien	8,5	20	20	20	8,5	8,5	8,5	8,5[7]	
”								20	20
Spanien	4								
”	8	18	18	18	8	8	8	8	18
Storbritannien	0								
”	20	20	20	20	20	20	20	20	20
Tjeckien	14	20	20	20	14	14	14	20	20
Tyskland	7								
”	19	19	19	19	19	19	19	19	19
Ungern	18[8]								
”	27	27	27	27	27	27	27	27	27
Österrike			12						
”	10	20	20	20	20	20	20	10[9]	20

1) I en del länder är skattesatsen lägre i vissa regioner.
2) För folköl och lättöl i livsmedelsbutik är skattesatsen 12 %.
3) Drycker ingår ej.
4) Alkoholhaltiga drycker har basskattesats.
5) Produkter för barn.
6) För vissa konfektyrer är skattesatsen 5 %.
7) Tillämpas för tillagning av måltider.
8) Avser mjölk och mjölkprodukter (exkl. modersmjölk), mejeriprodukter, smaksatt mjölk och produkter innehållande spannmål, mjöl, stärkelse eller mjölk.
9) 10 % för mat, mjölk och choklad, 20 % för kaffe, te, andra alkoholhaltiga och icke alkoholhaltiga drycker.

Källa: Eurostat.

Lantbruksregistret

Inledning

Lantbrukregistret (LBR), som infördes 1968 är ett årligt register, som används vid produktion av jordbruksstatistik och innehåller uppgifter om landets jordbruksföretag. Uppgiftsinsamlingen till registret var t.o.m. 1994 samordnad med vissa administrativa syften som att utgöra underlag för stödutbetalningar. I samband med Sveriges inträde i EU 1995 fick registret i stort sett bara rollen som underlag för statistik på jordbruksområdet.

Statistiken ur registret har utnyttjats bl.a. av myndigheter och näringsliv vid planering och beslut om åtgärder inom jordbruksområdet, som underlag för utvärdering av vidtagna åtgärder m.m.

Registrets omfattning

Fr.o.m. år 2010 har definitionen för vilka företag som ingår i LBR ändrats. Detta för att ta hänsyn till EU:s avgränsningar, som inte fullt ut stämmer överens med de svenska. Fr.o.m. 2010 är därför LBR:s avgränsningar en sammanslagning av de gamla svenska avgränsningarna i LBR samt EU:s avgränsningar. Detta gör att uppgifterna för år 2010 inte är fullt jämförbara med föregående års siffror. På grund av detta har det i alla tabeller lagts in värden för riket som överensstämmer med den gamla, svenska definitionen av LBR. Den största skillnaden mellan den gamla svenska definitionen av LBR och EU:s avgränsningar gäller arealer. Medan man i de gamla, svenska avgränsningarna hade en gräns på mer än 2,0 hektar åkermark har man i EU:s avgränsningar en gräns på minst 5,0 hektar jordbruksmark. I LBR 2010 används därför en avgränsning på mer än 2,0 hektar åkermark eller minst 5,0 hektar jordbruksmark.

I LBR registreras fr.o.m. 2010 samtliga jordbruksföretag i landet som i juni, 2 juni 2011, uppfyllde något av följande kriterier:

a) brukade mer än 2,0 ha åkermark
b) brukade sammanlagt minst 5,0 hektar jordbruksmark
c) bedrev trädgårdsodling omfattande minst 2 500 kvadratmeter frilandsareal eller bedrev trädgårdsodling omfattande minst 200 kvadratmeter växthusyta. Odling i hemträdgårdar eller för husbehov ingår inte.
d) innehade djurbesättning som någon gång från och med den 1 januari 2011 till och med den 2 juni 2011 omfattade minst 10 nötkreatur, eller minst 10 suggor eller 50 svin, eller minst 20 får, eller 1 000 fjäderfä.

I LBR registreras fr.o.m. år 2000 till och med 2009 följande grupper av jordbruksföretag:

a) företag med mer än 2 hektar åkermark,
b) företag med högst 2 hektar åkermark men med stora djurbesättningar med nötkreatur, får, svin eller höns.
c) företag med trädgårdsodling som omfattar minst 200 m^2 växthusyta eller minst 2 500 m^2 frilandsareal. Odling i hemträdgårdar eller för husbehov ingår inte.

Med de gamla, svenska avgränsningarna innehåller LBR 68 150 företag 2010. Med den nya avgränsningen innehåller LBR 71 091 företag. Således gör den nya avgränsningen att LBR ökar med ca 3 000 företag. Dessa företag återfinns i stort sett bara i storleksklassen företag med 2,0 hektar åkermark eller mindre. För en jämförelse mellan de olika avgränsningarna, se tablån på nästa sida.

LBR:s avgränsning 1995–2009 Företag med…	LBR:s avgränsning fr.o.m. 2010 Företag med…
mer än 2,0 ha åkermark	mer än 2,0 ha åkermark
minst 0,25 ha frilandsareal av trädgårdsväxter	minst 5,0 ha jordbruksmark
minst än 200 kvm växthusyta	minst 0,25 ha frilandsareal av trädgårdsväxter
minst 50 mjölkkor	minst 200 kvm växthusyta
minst 250 nötkreatur	minst 10 nötkreatur
minst 250 svin	minst 50 svin
minst 50 suggor	minst 10 suggor
minst 50 tackor	minst 20 får
minst 1 000 fjäderfä	minst 1 000 fjäderfä

För vissa år före 1995 ingick inte vissa trädgårdsföretag i LBR. För varje jordbruksföretag ingår ett stort antal uppgifter i registret. De viktigaste är följande:

– företagarens namn, adress, personnummer och telefonnummer
– åkerarealens användning och arealen betesmark
– antal husdjur av olika slag
– arealen skogsmark.

Uppgifterna i registret ska avse förhållandena en viss dag i början av juni respektive år. De år, då EU:s strukturundersökningar genomförs, ingår för en del jordbruksföretag också uppgifter om ägda/arrenderade arealer, maskiner, konstbevattning och sysselsättning på företaget.

Uppgiftsinsamling

Fram t.o.m. 1995 insamlades uppgifter till LBR genom totalundersökningar, dvs. samtliga uppgifter samlades in från samtliga jordbruksföretag. Därefter har totalundersökningar genomförts endast de år då EU:s strukturundersökningar genomförts, dvs. åren 1997, 1999, 2003, 2005, 2007 och 2010. Övriga år har vissa uppgifter samlats in för ett urval av jordbruksföretag.

Fram t.o.m. 1999 samlades alla uppgifter in till LBR genom postenkäter till jordbruksföretagen. Därefter har information från Jordbruksverkets administrativa register i huvudsak använts som underlag. Dessa register är i första hand registret för jordbrukarnas ansökningar om arealbaserade stöd och det centrala nötkreatursregistret (CDB). Utöver detta insamlas information till LBR genom kompletterande enkäter.

Områdesindelningar i lantbruksstatistiken

Sedan lång tid tillbaka sker inom lantbruksstatistiken en omfattande redovisning av resultat som framkommer genom skilda undersökningar. Redovisning förekommer dels för olika administrativa områden, dels för områden som avgränsats främst med hänsyn till de naturliga förutsättningarna för jordbruk.

Administrativa områden

Län, kommun och församling

I statistiken redovisas i allmänhet uppgifter för *län* och till en del även för *kommuner* och *församlingar*. De två sistnämnda redovisas dock inte i Jordbruksstatistisk årsbok.

Under årens lopp har ändringar av gränser skett och även delningar och sammanslagningar av områden. I allmänhet används i statistikredovisningen den indelning som gällde vid undersökningens genomförande. Vid publicering av tidsserier sker ofta en omräkning till den senast gällande indelningen.

Naturliga jordbruksområden

Produktionsområden och riksområden

Vid bearbetning och redovisning av lantbruksstatistik är de administrativa områdena från vissa synpunkter inte alltid lämpliga som indelningsgrund. Flertalet län är därför uppdelade på särskilda s.k. *naturliga jordbruksområden*. Därvid har hänsyn tagits till de naturförhållanden som väsentligt påverkar förutsättningarna för jordbruk, t.ex. berggrundens och jordarternas beskaffenhet, landskapets topografi och klimatet. De naturliga jordbruksområdena är uppbyggda av församlingar och i vissa fall delar av församlingar.

De naturliga jordbruksområdena sammanfördes ursprungligen till 18 *produktionsområden*. De flesta av dessa produktionsområden täcker delar av mer än ett län.

Gränserna för de naturliga jordbruksområdena har modifierats. Gränserna utgör en kombination av gränserna för produktionsområdena och länsgränserna. Detta medför att de naturliga jordbruksområdena påverkas av ändringar i länsgränserna. År 2000 var landet indelat i 61 naturliga jordbruksområden.

De 18 produktionsområdena kan sammanföras till åtta större produktionsområden.

Dessa kan i sin tur sammanföras till tre *riksområden*. De tre riksområdena sammanfaller inte med de tre administrativa huvudområdena Götaland, Svealand och Norrland.

Indelningen i åtta produktionsområden framgår av kartan nedan och sambandet mellan naturliga jordbruksområden och produktions- och riksområden framgår av sammanställningen nedan.

3 Riksområden

8 Produktionsområden
- 18 Produktionsområden
  - 61 Naturliga jordbruksområden

1 Södra och mellersta Sveriges slättbygder

1 Götalands södra slättbygder (Gss)
- 01 Skåne-Hallands slättbygd
  - 19 F.d. Kristianstads län, slättbygden
  - 22 F.d. Malmöhus län, slättbygden
  - 23 Hallands län, slättbygden

2 Götalands mellanbygder (Gmb)
- 02 Sydsvenska mellanbygden
  - 10 Kalmar län, Kalmarslätten
  - 16 Blekinge län, slättbygden
  - 18 F.d. Kristianstads län, mellanbygden
  - 21 F.d. Malmöhus län, mellanbygden
- 03 Öland och Gotland
  - 13 Kalmar län, Öland
  - 14 Gotlands län

3 Götalands norra slättbygder (Gns)
- 04 Östgötaslätten
  - 05 Östergötlands län, Östgötaslätten
- 05 Vänerslätten, del av

27 F.d. Älvsborgs län, slättbygden
31 F.d. Skaraborgs län, slättbygden, Götalandsdelen
32 F.d. Skaraborgs län, Falbygden

4 Svealands slättbygder (Ss)
05 Vänerslätten, del av
35 Värmlands län, slättbygden
62 F.d. Skaraborgs län, slättbygden, Svealandsdelen
06 Mälar- och Hjälmarbygden
01 Stockholms län
02 Uppsala län
03 Södermanlands län
40 Örebro län, slättbygden
43 Västmanlands län, slättbygden

2 Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder

5 Götalands skogsbygder (Gsk)
07 Sydsvenska höglandet
06 Östergötlands län, södra skogsbygden
08 Jönköpings län
09 Kronobergs län
12 Kalmar län, skogsbygden
15 Blekinge län, skogsbygden
17 F.d. Kristianstads län, skogsbygden
20 F.d. Malmöhus län, skogsbygden
24 Hallands län, skogsbygden
30 F.d. Älvsborgs län, södra höglandet
34 F.d. Skaraborgs län, sydöstra höglandet
61 F.d. Göteborgs och Bohus län, södra höglandet
08 Östsvenska dalbygden
07 Östergötlands län, södra kustlandet
11 Kalmar län, norra kustlandet
09 Västsvenska dalbygden
25 Hallands län, norra Halland
26 F.d. Göteborgs och Bohus län, utom södra höglandet
28 F.d. Älvsborgs län, dalbygderna

6 Mellersta Sveriges skogsbygder (Ssk)
10 Södra Bergslagen
04 Östergötlands län, norra skogsbygden
33 F.d. Skaraborgs län, nordöstra höglandet
39 Örebro län, södra skogsbygden
11 Västsvenska Dalsjöområdet
29 F.d. Älvsborgs län, Dalslands bergsbygd
36 Värmlands län, centrala och västra Värmland
12 Norra Bergslagen
37 Värmlands län, Bergslagen
41 Örebro län, Bergslagen
42 Västmanlands län, Bergslagen
44 Dalarns län, Bergslagen
13 Östra Dalarna-Gästrikland
45 Dalarnas län, östra Dalarna
48 Gävleborgs län, Gästrikland

3 Norra Sverige

7 Nedre Norrland (Nn)
14 Kustlandet i nedre Norrland
49 Gävleborgs län, Hälsinglands kustland
51 Västernorrlands län, kustlandet
16 Nordsvenska mellanbygden
38 Värmlands län, norra Värmland
46 Dalarnas län, mellanbygden
50 Gävleborgs län, inlandet
52 Västernorrlands län, inlandet
55 Jämtlands län, mellanbygden
17 Jämtländska silurområdet
54 Jämtlands län, silurområdet

8 Övre Norrland (Nö)
15 Kustlandet i övre Norrland
57 Västerbottens län, kustlandet
59 Norrbottens län, kustlandet
18 Fjäll- och moränbygden
47 Dalarnas län, fjällbygden
56 Jämtlands län, fjällbygden
58 Västerbottens län, inlandet
60 Norrbottens län, inlandet

Områden för skördeberäkningar

I samband med att metoder för objektiva skördeuppskattningar utvecklades och ett permanent skördeskadeskydd för jordbruket infördes 1961, indelades landet i områden som numera benämns *skördeområden* (SKO). Dessa områden är mer homogena än de naturliga jordbruksområdena med avseende framförallt på skördens variation från år till år.

Områdesindelningen har fortlöpande setts över. Därvid har största möjliga homogenitet eftersträvats beträffande skördeavkastningen. Dessutom har hänsyn tagits till klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning.

I det 1988 förändrade skördeskadeskyddet blev behovet av områdesstatistik mindre än i det tidigare skyddet. Den tidigare gällande områdesindelningen med 420 SKO ersattes 1989 av en ny områdesindelning omfattande 106 SKO. Fem av dessa är fjällområden för vilka skördeuppgifter inte längre insamlas.

Odelade församlingar har i regel varit grundstenar i indelningen i SKO. I åtskilliga fall är dock församlingarna så heterogena att en delning av församlingen mellan olika skördeområden ansetts starkt motiverad. Sedan 1996 är 170 församlingar delade på olika skördeområden.

Särskilda indelningar

I vissa fall tillämpas för statistiska ändamål andra områdesindelningar än de ovan beskrivna, t.ex. särskilda områden för administrering av stöden till jordbruket (stödområden).

NUTS (Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) är den regionala indelningen som används inom EU för statistikredovisning. I Sverige utgörs NUTS 1 av tre landsdelar, NUTS 2 av åtta riksområden och NUTS 3 av län. NUTS 2 områdena överensstämmer ej med våra åtta produktionsområden. Inom lantbruksstatistiken tillämpas NUTS 2 endast för rapportering till EU:s statistikbyrå (EUROSTAT).

Annan publicering

Rikets indelningar. Årsbok över regionala indelningar med koder m.m. SCB.

Atlas över rikets indelningar i län, kommuner, församlingar och tätorter 1992. SCB och Lantmäteriet KartCentrum.

Atlas över rikets indelningar 1995. Tabelldel. SCB och Lantmäteriet KartCentrum.

Områdesindelningar i lantbruksstatistiken 1998. SCB. Meddelanden i samordningsfrågor (MIS) 1998:1.

Historisk återblick på indelningen i skördeområden 1961–1988. SCB. Meddelanden i samordningsfrågor (MIS) 1988:2.

Sveriges klimat-, jordarts- och uppodlingsområden, del VIII. Riksöversikt, regionala uppgifter återfinns i stenciler. Kungl. lantbrukssyrelsen. Meddelanden, serie A nr 8 (1969).

Uppgifter om lantbruksstyrelsens speciella regionindelning återfinns i styrelsens meddelandeserie.

Sverige
Sweden

Indelningen i 8 produktionsområden

The division in 8 production areas

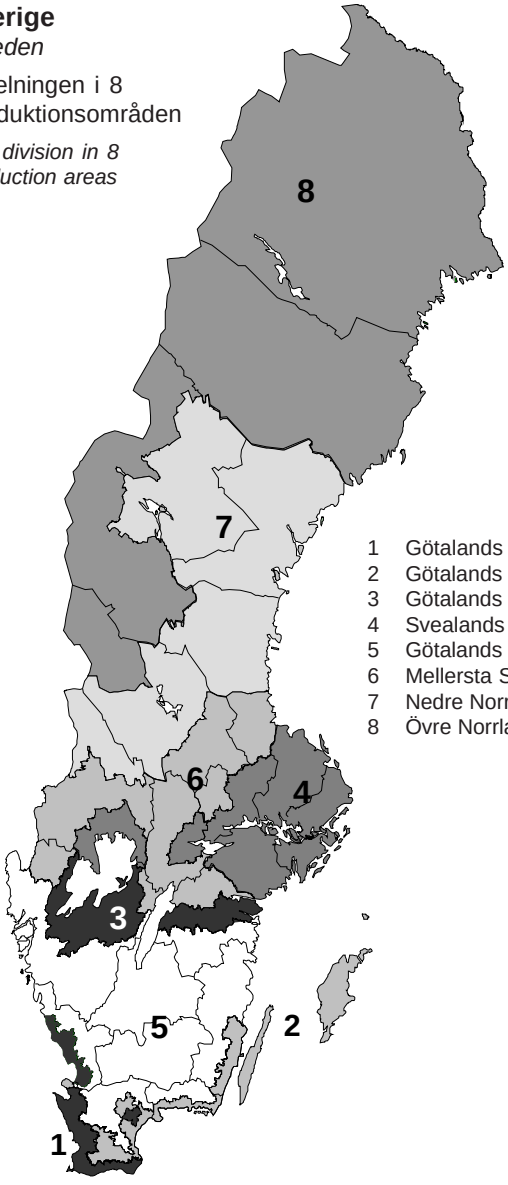

1 Götalands södra slättbygder (Gss)
2 Götalands mellanbygder (Gmb)
3 Götalands norra slättbygder (Gns)
4 Svealands slättbygder (Ss)
5 Götalands skogsbygder (Gsk)
6 Mellersta Sveriges skogsbygder (Ssk)
7 Nedre Norrland (Nn)
8 Övre Norrland (Nö)

Lantbruksstatistikens kvalitet och organisation

Upplysningar

Förfrågningar om årsbokens innehåll och om jordbruksstatistik i övrigt kan i första hand göras till Charlotta Olsson och Daniel Persson vid SCB:s avdelning för regioner och miljö i Örebro. De träffas på telefon 019-17 60 00 (växel). Postadressen är: SCB, 701 89 Örebro.

Kvalitetsdeklaration

När det gäller årsboksuppgifternas kvalitet hänvisas till:

– angivna källor
– sidan Statistik på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se
– SCB:s webbplats www.scb.se

Jordbruksstatistikens organisation

Ansvaret för den svenska officiella statistiken är fördelat på 27 statistikansvariga myndigheter. Ansvaret för ungefär hälften av den officiella statistik, finns hos 26 sakansvariga myndigheter. För resterande del är SCB statistikansvarig myndighet.

Jordbruksverket är statistikansvarig myndighet för den jordbruksstatistik och vattenbruksstatistik som ingår under statistikområdet Jord- och skogsbruk, fiske enligt Förordning om den officiella statistiken (SFS 2001:100).

Vid sidan av ansvaret för en del av den officiella statistiken har SCB ett övergripande ansvar för samordning och bevakning av systemet Sveriges officiella statistik (SOS).

Avgränsning av livsmedelssektorn

I merparten av den näringsgrensindelade statistiken i Sverige används Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI) för klassificering av arbetsställen. SNI har som bas EU:s näringsgrensindelning NACE, Nomenclature statistique des Activités économiques dans la Communauté Européenne. NACE är i sin tur samordnad med den av FN utarbetade standarden ISIC (International Standard Industrial Classification).

Från 1 januari 2008 används nya versioner av svensk näringsgrensindelning – SNI 2007 och EU:s näringsgrensstandard – NACE Rev 2.

SNI 2007 är liksom föregångarna SNI 2002 och SNI 92 samordnad med NACE. Detta innebär att SNI 2007 är identisk med NACE på de fyra första nivåerna och skapar därefter nationella indelningar genom att lägga till en femte nivå.

SNI 2007 är en hierarkisk indelning med fem nivåer. Den första nivån (Avdelning) anges av en bokstav – t.ex. **C**, Tillverkning. Den andra nivån (Huvudgruppen) anges med två siffror med efterföljande punkt – t.ex. **10.**, Livsmedelsframställning. De därpå följande nivåerna (Grupp, Undergrupp och Detaljgrupp) anges med vardera en siffra – t.ex. **10.1**, Beredning och hållbarhetsbehandling av kött och köttvaror, **10.11**, Beredning och hållbarhetsbehandling av kreaturskött samt **10.111**, Kreatursslakt.

Jämfört med SNI 2002 har SNI 2007 fler detaljgrupper. I de fall Sverige inte använder sig av nationella indelningar läggs en nolla till NACE:s fyrsiffriga kod. Är den femte siffran däremot inte en nolla finns en detaljgrupp som är specifik för svensk näringsgrensindelning.

Nedan redovisas de branscher enligt SNI 2007 (Avdelning/Huvudgrupp/Detaljgrupp) som har intresse för livsmedelsstatistiken. Redovisningen innebär inget slutligt ställningstagande till vilka branscher som skall anses konstituera ”livsmedelssektorn”.

I en särskild avdelning nedan redovisas branscher inom vilka verksamheter med anknytning till livsmedel kan förekomma utan att man därmed kan hänföra branschen till sektorn ”livsmedel”, t.ex. transportverksamhet och förpackningstillverkning.

”Livsmedelsbranscher” beskrivna enligt SNI 2007

Avdelning/ Huvudgrupp/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
A	**JORDBRUK, SKOGSBRUK OCH FISKE**
01.110	Odling av spannmål (utom ris), baljväxter och oljeväxter
01.120	Odling av ris
01.131	Potatisodling
01.132	Sockerbetsodling
01.133	Odling av grönsaker (köksväxter) på friland
01.134	Odling av grönsaker (köksväxter) i växthus
01.135	Svampodling m.m.
01.140	Odling av sockerrör
01.160	Odling av fiberväxter
01.199	Odling av övriga ett- och tvååriga växter
01.210	Odling av druvor
01.220	Odling av tropiska och subtropiska frukter
01.230	Odling av citrusfrukter

Avdelning/ Huvudgrupp/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
01.240	Odling av kärnfrukter och stenfrukter
01.250	Odling av andra frukter och bär samt nötter
01.260	Odling av oljehaltiga frukter
01.270	Odling av växter för dryckesframställning
01.280	Odling av kryddväxter, drog- och medicinalväxter
01.410	Mjölkproduktion och uppfödning av nötkreatur av mjölkras
01.420	Uppfödning av andra nötkreatur och bufflar
01.450	Uppfödning av får och getter
01.461	Uppfödning av smågrisar
01.462	Uppfödning av slaktsvin
01.471	Äggproduktion (för försäljning)
01.472	Uppfödning av fjäderfä, ej äggproduktion
01.491	Renskötsel
01.499	Övrig uppfödning av andra djur
01.500	Blandat jordbruk
01.610	Service till växtodling
01.620	Service till husdjursskötsel
01.630	Bearbetning av skördade växter
01.640	Bearbetning av utsäde
01.700	Jakt och service i anslutning härtill
02.300	Insamling av annat vilt växande skogsmaterial än trä
03.111	Trålfiske i saltvatten
03.119	Övrigt saltvattensfiske
03.120	Sötvattensfiske
03.210	Fiskodling i saltvatten
03.220	Fiskodling i sötvatten
C	**TILLVERKNING**
10.111	Kreatursslakt
10.112	Styckning av kött
10.120	Beredning och hållbarhetsbehandling av fjäderfäkött
10.130	Charkuteri- och annan köttvarutillverkning
10.200	Beredning och hållbarhetsbehandling av fisk samt skal- och blötdjur
10.310	Beredning och hållbarhetsbehandling av potatis
10.320	Juice- och safttillverkning
10.390	Annan beredning och hållbarhetsbehandling av frukt, bär och grönsaker
10.410	Framställning av oljor och fetter
10.420	Matfettstillverkning
10.511	Osttillverkning
10.519	Annan mejerivarutillverkning
10.520	Glasstillverkning
10.611	Mjöltillverkning
10.612	Tillverkning av frukostflingor, mixer och andra livsmedelsberedningar av kvarnprodukter

Avdelning/ Huvudgrupp/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
10.620	Stärkelsetillverkning
10.710	Tillverkning av mjukt matbröd och färska bakverk
10.721	Knäckebrödstillverkning
10.722	Tillverkning av kex och konserverade bakverk
10.730	Tillverkning av pastaprodukter
10.810	Sockertillverkning
10.821	Tillverkning av sockerkonfektyrer
10.822	Tillverkning av choklad och chokladkonfektyrer
10.830	Framställning av te och kaffe
10.840	Tillverkning av senap, ketchup, kryddor och andra smaksättningsmedel
10.850	Tillverkning av lagad mat och färdigrätter
10.860	Tillverkning av homogeniserade livsmedelspreparat inklusive dietmat
10.890	Framställning av andra livsmedel
11.010	Destillering, rening och tillblandning av spritdrycker
11.020	Framställning av vin från druvor
11.030	Framställning av cider och andra fruktviner
11.040	Framställning av andra icke-destillerade jästa drycker
11.050	Framställning av öl
11.060	Framställning av malt
11.070	Framställning av läskedrycker, mineralvatten och annat vatten på flaska
G	**HANDEL; REPARATION AV MOTORFORDON OCH MOTORCYKLAR**
46.110	Provisionshandel med jordbruksråvaror, levande djur, textilråvaror och textilhalvfabrikat
46.170	Provisionshandel med livsmedel, drycker och tobak
46.210	Partihandel med spannmål, råtobak, utsäde och djurfoder
46.230	Partihandel med levande djur
46.310	Partihandel med frukt och grönsaker
46.320	Partihandel med kött och köttvaror
46.330	Partihandel med mejeriprodukter, ägg, matolja och matfett
46.340	Partihandel med drycker
46.360	Partihandel med socker, choklad och sockerkonfektyrer
46.370	Partihandel med kaffe, te, kakao och kryddor
46.380	Partihandel med andra livsmedel, bl.a. fisk, skal- och blötdjur
46.390	Icke specialiserad partihandel med livsmedel, drycker och tobak
47.111	Varuhus- och stormarknadshandel, mest livsmedel, drycker och tobak
47.112	Livsmedelshandel med brett sortiment, ej varuhus eller stormarknad
47.210	Specialiserad butikshandel med frukt och grönsaker
47.220	Specialiserad butikshandel med kött och charkuterier
47.230	Specialiserad butikshandel med fisk, skal- och blötdjur
47.241	Specialiserad butikshandel med bröd och konditorivaror
47.242	Specialiserad butikshandel med konfektyrer
47.250	Specialiserad butikshandel med alkoholhaltiga och andra drycker
47.291	Specialiserad butikshandel med hälsokost

Avdelning/ Huvudgrupp/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
47.299	Övrig specialiserad butikshandel med livsmedel
47.810	Torg- och marknadshandel med livsmedel, drycker och tobak
47.992	Ambulerande och tillfällig handel med livsmedel
I	**HOTELL- OCH RESTAURANGVERKSAMHET**
55.101	Hotellverksamhet med restaurangrörelse
56.100	Restaurangverksamhet
56.210	Cateringverksamhet vid enskilda evenemang
56.291	Drift av personalmatsalar
56.292	Centralköksverksamhet för sjukhus
56.293	Centralköksverksamhet för skolor, omsorgs- och andra institutioner
56.294	Cateringverksamhet för transportsektorn
56.299	Övrig cateringverksamhet
56.300	Barverksamhet

Branscher inom vilka verksamhet med anknytning till livsmedel förekommer

Avdelning/ Huvudgrupp/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
C	**TILLVERKNING**
10.910	Framställning av beredda fodermedel
20.150	Tillverkning av gödselmedel och kväveprodukter
20.200	Tillverkning av bekämpningsmedel och andra lantbrukskemiska produkter
22.220	Plastförpackningstillverkning
23.130	Tillverkning av buteljer, glasförpackningar och husgeråd av glas
28.300	Tillverkning av jord- och skogsbruksmaskiner
28.930	Tillverkning av maskiner för framställning av livsmedel, drycker och tobaksvaror
D	**FÖRSÖRJNING AV EL, GAS, VÄRME OCH KYLA**
35.300	Försörjning av värme och kyla
E	**VATTENFÖRSÖRJNING; AVLOPPSRENING, AVFALLSHANTERING OCH SANERING**
38.210	Behandling och bortskaffande av icke-farligt avfall

Avdelning/ Huvudgrupp/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
G	**HANDEL; REPARATION AV MOTORFORDON OCH MOTORCYKLAR**
46.610	Partihandel med jordbruksmaskiner och -utrustning
H	**TRANSPORT OCH MAGASINERING**
49.200	Järnvägstransport, godstrafik
49.410	Vägtransport, godstrafik
50.201	Reguljär sjötrafik över hav och kust av gods
50.202	Icke reguljär sjötrafik över hav och kust av gods
50.401	Reguljär sjötrafik på inre vattenvägar av gods
50.402	Icke reguljär sjötrafik på inre vattenvägar av gods
51.211	Reguljär lufttransport av gods
51.212	Icke reguljär lufttransport av gods
52.100	Magasinering och varulagring
52.241	Hamngodshantering
52.249	Övrig godshantering
52.290	Övriga stödtjänster till transport
M	**VERKSAMHET INOM JURIDIK, EKONOMI, VETENSKAP OCH TEKNIK**
71.200	Teknisk provning och analys
N	**UTHYRNING, FASTIGHETSSERVICE, RESETJÄNSTER OCH ANDRA STÖDTJÄNSTER**
77.310	Uthyrning och leasing av jordbruksmaskiner och jordbruksredskap
81.300	Skötsel och underhåll av grönytor
82.920	Förpackningsverksamhet
T	**FÖRVÄRVSARBETE I HUSHÅLL; HUSHÅLLENS PRODUKTION AV DIVERSE VAROR OCH TJÄNSTER FÖR EGET BRUK**
98.100	Hushållens produktion av diverse varor för eget bruk

Varuklassificering enligt SITC/KN

Avgränsningen av varugruppen jordbruksvaror och livsmedel i redovisningen av industrins varuproduktion och utrikeshandeln (kapitel 15 respektive 16) baseras på de redovisningar för utrikeshandeln med sådana varor, som Jordbruksverket publicerat sedan 1995. Uppdelningen på varor och varugrupper bygger på den av FN rekommenderade varugrupperingen SITC rev.4 (Standard International Trade Classification) i kombination med den inom EU tillämpade varunomenklaturen KN (Combined Nomenclature).

Fram t.o.m. 1994 tillämpades i den svenska utrikeshandelsstatistiken den internationellt överenskomna nomenklaturen HS (Harmonized Commodity Description and Coding System).

I produktionsstatistiken har KN använts sedan 1996. KN och HS är jämförbara på KN:s sexsiffernivå. KN-nomenklaturen bygger på Tulltaxan, i vilken tidvis kan ske ändringar som får till följd att samma KN-kod för en vara ej är tillämplig för samtliga år som ingår i tidsserierna. Indelningen på huvudgrupper utgår från produktgrupper enligt tvåsiffrig SITC medan underindelningarna följer KN.

I Jordbruksstatistisk årsbok sker också en specificering av varukoderna för förädlade livsmedel i tabell 16.5. Varugrupperingen ansluter till Exportrådet / Food From Swedens avgränsning av varuområdet. Jordbruksverket har vissa år publicerat statistik över exporten av förädlade livsmedel, se denna bilaga samt www.jordbruksverket.se.

Jordbruksvaror och livsmedel. Specificering på SITC-/KN-nummer

SITC	Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
00	**Levande djur**	01	Levande djur
01	**Kött och köttvaror**		
	Nötkött	02.01	Kött av nötkreatur el. andra oxdjur, färskt el. kylt
		02.02	Kött av nötkreatur el. andra oxdjur, fryst
		02.06.10-29	Ätbara slaktbiprodukter av nötkreatur o. andra oxdjur, färska, kylda el. frysta
		02.10.20	Kött av nötkreatur o. andra oxdjur, saltat, i saltlake, torkat el. rökt
	Griskött	02.03	Kött av svin, färskt, kylt el. fryst
		02.06.30-49	Ätbara slaktbiprodukter av svin, färska, kylda el. frysta
		02.10.11-19	Kött av svin, saltat, i saltlake, torkat el. rökt
	Får-, lamm- o. getkött	02.04	Kött av får eller get, färskt, kylt el. fryst
	Fjäderfäkött	02.07	Kött o. ätbara slaktbiprodukter av höns av arten *Gallus domesticus*, ankor, gäss, kalkoner och pärlhöns, färska, kylda el. frysta
	Övrigt kött inkl. vilt	02.05	Kött av häst, åsna, mula el. mulåsna, färskt, kylt el. fryst

SITC	Huvudgrupper/under-grupper	KN	Innehåll
		02.06.80-90	Ätbara slaktbiprodukter av får, get, häst, åsna, mula o. mulåsna, färska, kylda el. frysta
		02.08	Kött o. ätbara slaktbiprodukter av kanin, hare, duvor samt andra djur, färska, kylda el. frysta
		02.10.91-99	Kött o. ätbara slaktbiprodukter av primater, valar, delfiner o. tumlare, reptiler, häst, får o. getter, ren m.m., saltat, i saltlake, torkat el. rökt samt ätbart mjöl av kött och slaktbiprodukter
		03.07.60	Sniglar, även utan skal, levande, färska el. kylda, frysta, saltade eller i saltlake, torkade (exkl. havssniglar)
	Beredda köttprodukter	16.01	Korv o. liknande produkter av kött, slaktbiprodukter el. blod; beredningar av dessa produkter
		16.02.20-90	Kött, slaktbiprodukter o. blod, beredda el. konserverade på annat sätt
		16.03	Extrakter o. safter av kött, fisk, kräftdjur, blötdjur el. andra ryggradslösa vattendjur
02	**Mejeriprodukter och ägg**		
	Mjölk, grädde, yoghurt m.m.	04.01	Mjölk o. grädde, inte koncentrerade o. inte försatta med socker el. annat sötningsmedel
		04.02	Mjölk o. grädde, koncentrerade el. försatta med socker el. annat sötningsmedel
		04.03	Kärnmjölk, filmjölk, gräddfil, yoghurt, kefir o. annan fermenterad el. syrad mjölk o. grädde, även koncentrerade, försatta med socker el. annat sötningsmedel, smaksatta el. innehållande frukt, bär, nötter el. kakao
		04.04	Vassle, även koncentrerad el. försatt med socker el. annat sötningsmedel; produkter bestående av naturliga mjölkbeståndsdelar, även försatta med socker el. annat sötningsmedel, i.a.n.
	Smör o. andra smörfettsprodukter	04.05	Smör och andra fetter o. oljor framställda av mjölk; bredbara smörfettsprodukter
	Glassvaror	21.05	Glassvaror, även innehållande kakao
	Ost o. ostmassa	04.06	Ost o. ostmassa
	Ägg o. äggalbuminer	04.07	Fågelägg med skal, färska, konserverade el. kokta
		04.08	Fågelägg utan skal samt äggula, färska, torkade, ångkokta el. kokta i vatten, gjutna, frysta el. på annat sätt konserverade, även försatta med socker el. annat sötningsmedel
		35.02.11-19	Äggalbumin, ej tjänligt som människoföda
03	**Fisk-, kräft o. blötdjur m.m.**		
	Fisk, kräft- o. blötdjur	03.01	Levande fisk
		03.02	Fisk, färsk el. kyld (exkl. fiskfiléer o. annat fiskkött enligt nr 0304)

SITC	Huvudgrupper/under-grupper	KN	Innehåll
		03.03	Fisk, fryst (exkl. fiskfiléer o. annat fiskkött enligt nr 0304)
		03.04	Fiskfiléer o. annat fiskkött (även hackat el. malet), färska, kylda el. frysta
		03.05	Fisk, torkad, saltad el. i saltlake; rökt (även varmrökt) fisk; mjöl o. pelletar av fisk, lämpliga som livsmedel
		03.06	Kräftdjur, även utan skal, levande, färska, kylda, frysta, torkade, saltade el. i saltlake; kräftdjur med skal, ångkokta el. kokta i vatten, även kylda, frysta, torkade, saltade el. i saltlake; mjöl o. pelletar av kräftdjur, lämpliga som livsmedel
		03.07.10-59, 03.07.91-99	Blötdjur, (ej sniglar andra än havssniglar), även utan skal, levande, färska, kylda, frysta, torkade, saltade el. i saltlake; ryggradslösa vattendjur, andra än kräftdjur o. blötdjur, levande, färska, kylda, frysta, torkade, saltade, el. i saltlake; mjöl o. pelletar av andra ryggradslösa vattendjur än kräftdjur, lämpliga som livsmedel
	Beredningar av fisk, kräft- o. blötdjur	16.04	Fisk, beredd el. konserverad; kaviar och kaviarersättning som framställts av fiskrom
		16.05	Kräftdjur, blötdjur och andra ryggradslösa vattendjur beredda el. konserverade
04	**Spannmål och varor därav**		
	Spannmål (exkl. ris)	10.01	Vete samt blandsäd av vete o. råg
		10.02	Råg
		10.03	Korn
		10.04	Havre
		10.05	Majs
		10.07	Sorghum
		10.08	Bovete, hirs, kanariefrö; annan spannmål
	Mjöl, gryn, malt m.m.	11.01	Mjöl finmalet av vete el. av blandsäd av vete o. råg
		11.02	Mjöl finmalet av spannmål, annat än av vete el. av blandsäd av vete o. råg
		11.03	Krossgryn, grovt mjöl inkl. fingryn o. pelletar av spannmål
		11.04	Spannmål, bearbetad på annat sätt (t.ex. skalad, valsad, bearbetad till flingor el. pärlgryn, klippt el. gröpad), med undantag av ris enligt nr 1006; groddar av spannmål, hela, valsade, bearbetade till flingor el. malda
		11.07	Malt, även rostat
	Ris	10.06	Ris

SITC	Huvudgrupper/under-grupper	KN	Innehåll
	Bakverk o. bröd m.m.	19.05	Bröd, kakor, kex o. andra bakverk, även innehållande kakao; nattvardsbröd, tomma oblatkapslar av sådana slag som är lämpliga för farmaceutiskt bruk, sigilloblater o. liknande produkter
	Okokt pasta	19.02.11-19	Okokta pastaprodukter, inte fyllda el. på annat sätt beredda
	Övr. beredningar av spannmål o. mjöl	19.01.2000	Mixer o. deg för beredning av bakverk enl. nr 1905
		19.04	Livsmedelsberedningar erhållna genom svällning el. rostning av spannmål eller spannmålsprodukter (t.ex. majsflingor); spannmål, annan än majs, i form av korn el. flingor el. andra bearbetade korn (exkl. mjöl och krossgryn), förkokt el. på annat sätt beredd, i.a.n.
05	**Frukt och köksväxter**		
	Färska o. kylda grönsaker	07.01	Potatis, färsk el. kyld
		07.02	Tomater, färska el. kylda
		07.03	Kepalök (vanlig lök), schalottenlök, vitlök, purjolök o. lök av andra *Allium*-arter, färska el. kylda
		07.04	Kål, färsk el. kyld
		07.05	Trädgårdssallat (*Lactuca sativa*) o. cikoriasallat arter av släktet C*ichorium*, färska el. kylda
		07.06	Morötter, rovor, rödbetor, haverrot (salsifi), rotselleri, rädisor o. liknande rotfrukter, färska el. kylda
		07.07	Gurkor, färska el. kylda
		07.08	Baljfrukter o. baljväxtfrön, färska el. kylda
		07.09	Andra grönsaker, färska el. kylda
		12.10	Humle, färsk el. torkad, även mald, pulveriserad el. i form av pelletar; lupulin
		12.12.10	Johannesbröd, inbegripet johannesbrödfrön
		12.12.91-99	Sockerbetor, färska, kylda, frysta el. torkade, även malda samt fruktkärnor o. andra vegetabiliska produkter, inkl. orostad cikoriarot av variteten *Cichorium intybus sativum*, av sådana slag som används främst som livsmedel, i.a.n.
	Frysta grönsaker	07.10	Grönsaker, även ångkokta el. kokta i vatten, frysta
	Torkade el. tillfälligt konserverade grönsaker samt rötter, stam- el. rotknölar	07.11	Grönsaker tillfälligt konserverade, t.ex. med svaveldioxidgas el. i saltlake, svavelsyrlighetsvatten el. andra konserverande lösningar, men olämpliga för direkt konsumtion i detta tillstånd

SITC Huvudgrupper/under-grupper	KN	Innehåll
	07.12	Torkade grönsaker, hela, i bitar, skivade, krossade el. pulveriserade, men inte vidare beredda
	07.13	Baljväxtfrön, torkade, även skalade el. sönderdelade
	07.14	Maniok-, arrow- och salepsrot, jordärtskockor, batater (sötpotatis) och liknande rötter, stam. el. rotknölar med hög halt av stärkelse el. inulin, färska, kylda, frysta el. torkade hela el. i bitar o. även i form av pelletar; märg av sagopalm
Beredda potatisprodukter	11.05	Mjöl, pulver, flingor, korn o. pelletar av potatis
	19.03	Tapioka o. tapiokaersättningar, framställda av stärkelse, i form av flingor, gryn o.d.
	20.04.10	Potatis, beredd el. konserverad på annat sätt än med ättika el. ättikssyra, fryst
	20.05.20	Potatis, beredd el. konserverad på annat sätt än med ättika el. ättikssyra, inte fryst
Övriga beredningar av grönsaker	11.06	Mjöl o. pulver av baljväxtfrön enligt nr 0713, av sago el. av rötter, stam- el. rotknölar enligt nr 0714 el. av produkter enligt kap. 8
	20.01.10	Gurkor beredda el. konserverade med ättika el. ättiksyra
	20.01.9020-9070, 9097	Grönsaker, frukt, bär, nötter o. andra ätbara växtdelar, beredda el. konserverade med ättika el. ättiksyra (exkl. gurka och mango chutney)
	20.01.9093	Kepalök ”vanlig lök” beredd el. konserverad med ättika el. ättiksyra
	20.02	Tomater, beredda el. konserverade på annat sätt än med ättika el. ättiksyra
	20.03	Svampar o. tryffel, beredda el. konserverade på annat sätt än med ättika el. ättikssyra
	20.04.90	Andra grönsaker samt blandningar av grönsaker, beredda el. konserverade på annat sätt än med ättika el. ättiksyra, frysta, andra än produkter enligt nr 2006
	20.05.40-99	Andra grönsaker, beredda el. konserverade på annat sätt än med ättika eller ättiksyra, inte frysta, andra än produkter enligt nr 2006
Färsk, kyld, torkad eller tillfälligt konserverad frukt, bär o. nötter	08.01	Kokos-, para- o. cashewnötter, färska el. torkade, även skalade
	08.02	Andra nötter, färska el. torkade, även skalade
	08.03	Bananer, inkl. mjölbananer, färska el. torkade
	08.04	Dadlar, fikon, ananas, avokado, guava, mango o. mangostan, färska el. torkade

SITC Huvudgrupper/under-grupper	KN	Innehåll
	08.05	Citrusfrukter, färska el. torkade
	08.06	Vindruvor, färska el. torkade
	08.07	Meloner, inkl. vattenmeloner o. papayafrukter, färska
	08.08	Äpplen, päron o. kvittenfrukter, färska
	08.09	Aprikoser, körsbär, persikor inkl. nektariner, plommon o. slånbär, färska
	08.10	Annan frukt o. andra bär (jordgubbar o. smultron, hallon, björnbär, mullbär, loganbär, tranbär, blåbär o. andra bär av släktet *Vaccinium*, kiwifrukter, durian m.m.), färska
	08.12	Frukt, bär o. nötter, tillfälligt konserverade (t.ex. med svaveldioxidgas el. i saltvatten, svavelsyrlighetsvatten el. andra konserverande lösningar) men olämplig för direkt konsumtion i detta tillstånd
	08.13	Frukt och bär (aprikoser, plommon, äpplen m.m.), torkade, med undantag av frukt enligt nr 0801–0806; blandningar av nötter el. av torkad frukt el. torkade bär enligt detta kapitel
	08.14	Skal av citrusfrukter el. meloner, färska, frysta, torkade el. tillfälligt konserverade i saltvatten, svavelsyrlighetsvatten el. andra konserverande lösningar
	12.12.30	Aprikos-, persiko- (inbegripet nektarin) o. plommonkärnor
Fryst frukt o. bär	08.11	Frukt, bär o. nötter, även ångkokta el. kokta i vatten, frysta, med el. utan tillsats av socker el. annat sötningsmedel
Saft, sylt o. marmelad	20.07.91-99	Sylter, frukt- och bärgeléer, marmelader, mos och pastor av frukt, bär el. nötter, erhållna genom kokning, med el. utan tillsats av socker el. annat sötningsmedel; andra än homogeniserade beredningar
	20.09	Frukt- o. bärsaft, inkl. druvmust, samt grönsaksaft, ojäst o. utan tillsats av alkohol, även med tillsats av socker el. annat sötningsmedel
Övriga beredningar av frukt o. bär	20.01.9010	Mango chutney, beredda el. konserverade med ättika el. ättiksyra
	20.01.9091	Guava, mango, mangostan, melonträdfrukter ”papaya”, tamarinder, cashewäpplen, litchiplommon, jackfrukter, sapodillafrukter, passionsfrukter, carambola, pitahay, kokos-, para-, cashew-, pekan-, areka- ”betel-”, kola- o. macadamianötter, beredda el. konserverade med ättika el. ättiksyra

SITC	Huvudgrupper/under-grupper	KN	Innehåll
		20.01.9099	Grönsaker, frukt, bär, nötter o. andra ätbara växtdelar, beredda el. konserverade med ättika el. ättiksyra; Andra
		20.08	Frukt, bär, nötter o. andra växtdelar, på annat sätt beredda el. konserverade, med el. utan tillsats av socker, annat sötningsmedel el. alkohol, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans
06	**Socker, sockervaror m.m.**		
	Socker, melass o. honung	04.09	Naturlig honung
		17.01	Socker från sockerrör el. sockerbetor samt kemiskt ren sackaros, i fast form
		17.02	Annat socker, inkl. kemiskt ren laktos, maltos, glukos o. fruktos, i fast form; sirap o. andra sockerlösningar utan tillsats av aromämnen el. färgämnen; konstgjord honung, även blandad med naturlig honung; sockerkulör
		17.03	Melass erhållen vid utvinning el. raffinering av socker
	Sockerkonfektyrer	17.04	Sockerkonfektyrer (inkl. vit choklad), inte innehållande kakao
		20.06	Grönsaker, frukt, bär, nötter, fruktskal o. andra växtdelar, konserverande med socker (avrunna, glaserade el. kanderade)
07	**Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.**		
	Kaffe o. kaffeersättningar	09.01	Kaffe, även rostat el. befriat från koffein; skal o. hinnor av kaffe; kaffesurrogat innehållande kaffe, oavsett mängden
		21.01.11-12	Extrakter, essenser o. koncentrat av kaffe samt beredningar på basis av extrakter, essenser el. koncentrat el. på basis av kaffe
		21.01.30	Rostad cikoriarot andra rostade kaffesurrogat samt extrakter, essenser o. koncentrat av dessa produkter
	Choklad o. kakaoberedn.	18.06	Choklad o. andra livsmedelsberedningar innehållande kakao
	Te, kakao o. kryddor	09.02	Te, även aromatiserat
		09.03	Matte
		09.04	Peppar av släktet *Piper*; frukter av släktena *Capsicum* o. *Pimenta*, torkade, krossade el. malda
		09.05	Vanilj
		09.06	Kanel o. kanelknopp
		09.07	Kryddnejlikor, nejlikstjälkar o. modernejlikor
		09.08	Muskot, muskotblomma o. kardemumma
		09.09	Anis, stjärnanis, fänkål, koriander, spiskummin, kummin o. enbär

SITC	Huvudgrupper/under-grupper	KN	Innehåll
		09.10	Ingefära, saffran, gurkmeja, timjan, lagerblad, curry o. andra kryddor
		18.01	Kakaobönor, hela el. krossade, även rostade
		18.02	Kakaoskal o. annat kakaoavfall
		18.03	Kakaomassa, även avfettad
		18.04	Kakaosmör (fett o. olja)
		18.05	Kakaopulver utan tillsats av socker el. annat sötningsmedel
		21.01.20	Extrakter, essenser o. koncentrat av te el. matte samt beredningar på basis av sådana extrakter, essenser el. koncentrat el. på basis av te el. matte
08	**Djurfoder**		
		12.13	Halm, agnar o. skal av spannmål, oberedda, även hackade, malda, pressade el. i form av pelletar
		12.14	Kålrötter, foderbetor o. andra foderrotfrukter, hö, lusern ”alfalfa”, klöver, esparsett, foderkål, lupiner, vicker o. liknande djurfoder, även i form av pelletar
		23	Återstoder och avfall från livsmedelsindustrin; beredda fodermedel
09	**Diverse livsmedelsprodukter**		
	Soppor, såser o. buljonger	21.03	Såser samt beredningar för tillredning av såser; blandningar för smaksättningsändamål; senapspulver o. beredd senap
		21.04.10	Soppor o. buljonger samt beredningar för tillredning av soppor el. buljonger
	Margarin o. annat matfett	15.17	Margarin; ätbara blandningar o. beredningar av animaliska el. vegetabiliska fetter el. oljor el. av fraktioner av olika fetter el. oljor enligt detta kapitel, andra än ätbara fetter o. oljor samt fraktioner av sådana fetter el. oljor enligt nr 1516
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	19.01.10	Livsmedelsberedningar avsedda för barn, i detaljhandelsförpackningar
		19.01.90	Livsmedelsberedningar av andra slag (inkl. maltextrakt m.m.)
		19.02.20-40	Pastaprodukter; fyllda, även kokta el. på annat sätt beredda; torkade el. kokta el. på annat sätt beredda; couscous; inte beredda, även kokta el. på annat sätt beredda
	Övriga livsmedel, bl.a. homogeniserade	04.10	Sköldpaddsägg, fågelbon o. andra ätbara produkter av animaliskt ursprung, i.a.n.

SITC	Huvudgrupper/under-grupper	KN	Innehåll
		16.02.10	Homogeniserade beredningar av kött, slaktbi-produkter o. blod och som föreligger i detalj-handelsförpackningar med en nettovikt av <= 250 g, för försäljning som barnmat el. för dietiskt ändamål
		20.05.10	Grönsaker, i form av fint homogeniserade bered-ningar som föreligger i detaljhandelsförpack-ningar med en nettovikt av <= 250 g för försälj-ning som barnmat el. för dietiskt ändamål
		20.07.10	Sylter, frukt- o. bärgeléer, marmelader, mos o. pastor av frukt, bär el. nötter, erhållna genom kokning, med el. utan tillsats av socker el. annat sötningsmedel, i form av homogeniserade beredningar som föreligger i detaljhandelsför-packningar med en nettovikt av <= 250 g för försäljning som barnmat el. för dietiskt ändamål
		21.02	Jäst (aktiv el. inaktiv); andra encelliga mikroorga-nismer, döda (med undantag av vacciner); be-redda bakpulver
		21.04.20	Livsmedelsberedningar av den art som används som näringsmedel avsedda för barn el. för dietbruk, bestående av homogeniserade bland-ningar av två eller flera grundbeståndesdelar såsom kött, fisk, grönsaker el.frukt, i detaljhan-delsförpackningar med en nettovikt av <= 250 g
		21.06.10	Proteinkoncentrat o. texturerade proteiner
		21.06.9010	Ostfondue
		21.06.9030-9098	Livsmedelsberedningar; sirap o. andra socker-lösningar, aromatiserade el. färgade
		22.09	Ättika
11	**Drycker**		
	Starksprit	21.06.9020	Sammansatta alkoholhaltiga beredningar av så-dana slag som används för framställning av drycker o. med en verklig alkoholhalt av > 0,5 volymprocent (exkl. beredningar baserade på luktämnen)
		22.08	Odenaturerad etylalkohol med alkoholhalt av < 80 volymprocent; sprit, likör o. andra spritdrycker
	Vin	22.04	Vin av färska druvor, inkl. vin som tillsats alkohol; druvmust annan än sådan enligt nr 2009
		22.05	Vermouth o. annat vin av färska druvor, smaksatt med växter el. aromatiska ämnen
	Övriga drycker med alkohol	22.03	Öl, tillverkat av malt
		22.06	Andra jästa drycker, t.ex. äppelvin (cider), päron-vin o. mjöd; blandningar av jästa drycker samt blandningar av jästa drycker o. alkoholfria drycker, i.a.n.

SITC	Huvudgrupper/under-grupper	KN	Innehåll
	Drycker utan alkohol	22.01	Vatten, inkl. naturligt eller konstgjort mineralvatten samt kolsyrat vatten, utan tillsats av socker el. annat sötningsmedel el. av aromämne; is o. snö
		22.02	Vatten, inkl. mineralvatten o. kolsyrat vatten, med tillsats av socker el. annat sötningsmedel el. av aromämne, samt andra alkoholfria drycker (exkl. frukt- o. bärsaft samt grönsakssaft enligt nr 2009)
12	**Tobak och tobaksvaror**	24	Tobak samt varor tillverkade av tobaksersättning
22	**Oljeväxtfrön och oljehaltiga nötter**		
		12.01	Sojabönor, även sönderdelade
		12.02	Jordnötter, även skalade el. sönderdelade men inte rostade el. på annat sätt tillagade
		12.03	Kopra
		12.04	Linfrön, även sönderdelade
		12.05	Raps- o. rybsfrön, även sönderdelade
		12.06	Solrosfrön, även sönderdelade
		12.07	Andra oljeväxtfrön o. oljehaltiga frukter, även sönderdelade
		12.08	Mjöl av oljeväxtfrön el. oljehaltiga frukter (exkl. mjöl av senapsfrön)
4	**Oljor och fetter**		
		02.09	Svinfett, inte innehållande magert kött o. fjäderfäfett, inte utsmälta eller på annat sätt extraherade, färska, kylda, frysta, saltade, i saltlake, torkade el. rökta
		15.01	Ister, annat svinfett o. fjäderfäfett, annat än sådant enligt nr 0209 o. 1503
		15.02	Fetter av nötkreatur, andra oxdjur, får el. getter, andra än sådana enligt nr 1503
		15.03	Solarstearin, isterolja, oleostearin, oleomargarin o. talgolja, inte emulgerade, blandade el. på annat sätt beredda
		15.04	Fetter o. oljor av fisk el. havsdäggdjur samt fraktioner av sådana fetter el. oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
		15.05	Ullfett o. fettartade ämnen erhållna ur ullfett, inkl. lanolin
		15.06	Andra animaliska fetter o. oljor samt fraktioner av sådana fetter el. oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
		15.07	Sojabönolja o. fraktioner av denna olja, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
		15.08	Jordnötsolja o. fraktioner av denna olja, även raffinerade men inte kemiskt modifierade

SITC Huvudgrupper/under-grupper	KN	Innehåll
	15.09	Olivolja o. fraktioner av denna olja, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
	15.10	Andra oljor erhållna enbart ur oliver samt fraktioner av sådana oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade, inkl. blandningar av dessa oljor el. fraktioner med oljor eller fraktioner enligt nr 1509
	15.11	Palmolja o. fraktioner av denna olja, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
	15.12	Solrosolja, safflorolja o. bomullsfröolja samt fraktioner av dessa oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
	15.13	Kokosolja, palmkärnolja o. babassuolja samt fraktioner av dessa oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
	15.14	Raps-, rybs- o. senapsolja samt fraktioner av dessa oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
	15.15	Andra icke flyktiga vegetabiliska fetter o. oljor, inkl. jojobaolja, samt fraktioner av sådana fetter el. oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
	15.16	Animaliska och vegetabiliska fetter o. oljor samt fraktioner av sådana fetter el. oljor, som helt el. delvis hydrerats, omförestrats (även internt), el. elaidiniserats, även raffinerade men inte vidare bearbetade
	15.18	Animaliska o. vegetabiliska fetter o. oljor samt fraktioner av sådana fetter el. oljor, kokta, oxiderade, dehydratiserade, faktiserade, blåsta, polymeriserade genom upphettning i vakuum el. i inert gas el. på annat sätt kemiskt modifierade, med undantag av produkter enligt nr 15.16; oätliga blandningar el. beredningar av animaliska el. vegetabiliska fetter el. oljor el. av fraktioner av olika fetter el. oljor enligt detta kap. 15, i.a.n.
	15.21	Vegetabiliska vaxer (andra än triglycerider), bivax, andra insektsvaxer samt spermaceti (valrav), även raffinerade el. färgade
	15.22	Degras; återstoder från bearbetning av fetter, feta oljor el. andra fettartade ämnen el. av animaliska el. vegetabiliska vaxer

Varuklassificering i tabell 16.5 (Förädlade livsmedel)

Redovisningsgrupper	Innehåll enligt KN
Beredda produkter av kött, vilt och fågel	
Styckat nötkött	**02.01.**20,30, **02.02.**20,30
Styckat griskött	**02.03.**12,19,22,29
Styckat får- lamm- och getkött	**02.04.**22,23,42,43,50
Styckat fjäderfäkött	**02.07.**13,14,26,27,35,36
Övrigt styckat kött	**02.08.**10,30,40,50,90
Torkat, saltat eller rökt kött m.m.	**02.10.**11,12,19,20,91,92,93,99
Beredningar av kött	**16.01.**00, **16.02.**10,20,31,32,39,41,42,49,50,90
Mejeri- och äggprodukter	
Mjölk- och gräddpulver m.m., konsumentförp.	**04.02.**10,21,29,91,99
Yoghurt	**04.03.**10
Fil, gräddfil m.m.	**04.03.**90
Smör, konsumentförpackat	**04.05.**1011
Ost och ostmassa	**04.06.**10,20,30,40,90
Glassvaror	**21.05.**00
Äggprodukter	**04.07, 04.08**
Beredda fisk- och skaldjursprodukter	
Fiskfiléer och fiskkött, färskt eller fryst	**03.04**
Torkad, saltad eller rökt fisk	**03.05**
Beredda sillprodukter	**16.04.**12
Övr. beredda fisk- och skaldjurs-produkter	**16.04.**11,13,14,15,16,19,20,30, **16.05.**10,20,30,40,90
Beredningar av spannmål	
Mixer och deg för beredn. av bakverk	**19.01.**20
Knäckebröd	**19.05.**10
Skorpor	**19.05.**40
Kakor och kex	**19.05.**20,31
Övriga bakverk, bröd, pizzor, piroger m.m.	**19.05.**32,90
Övr. beredningar av spannmål och mjöl	**11.04, 19.02.**11,19, **19.04.**10,20,30,90

Redovisningsgrupper	Innehåll enligt KN
Beredda frukter och grönsaker	
Frysta grönsaker	**07.10**
Beredda potatisprodukter	**20.04.**10, **20.05.**20
Andra beredningar av grönsaker	**20.01.**10,90, **20.02.**10,90, **20.03.**10,20,90, **20.04.**90, **20.05.**10,40,51,59,60,70,80,90,91,99
Frysta blåbär	**08.11.**9050
Övr. frysta, torkade m.m. frukter och bär	**08.11.**10,20,90 (exkl. **08.11**.9050), **08.12, 08.13, 08.14**
Saft	**20.09**
Sylt och marmelad	**20.07**
Andra beredningar av frukt och bär (inkl. nötter)	**20.06.**00, **20.08**
Sockerkonfektyrer	**17.04**
Kaffe, te, kakao m.m.	
Rostat kaffe	**09.01.**21,22
Essenser och koncentrat av kaffe m.m.	**21.01.**11,12
Te samt essenser och koncentrat av te	**09.02.**10,20,30,40, **21.01.**20
Kakaomassa, kakaosmör och kakaopulver	**18.03.**10,20, **18.04.**00, **18.05.**00
Chokladprodukter och chokladpulver	**18.06**
Diverse livsmedel	
Såser och beredningar för såser	**21.03**
Soppor och buljonger	**21.04.**10
Fast margarin	**15.17.**10
Flytande margarin och annat matfett	**15.17.**90
Välling m.m.	**19.01.**10
Övriga produkter (bl.a. smörfettsblandn.)	**04.05.**20, **04.10, 21.04.**20, **21.06.**10,90
Drycker	
Vodka	**22.08.**60
Annan starksprit	**22.08.**20,30,40,50,70,90
Vin	**22.04**
Öl och cider m.m.	**22.03, 22.06**
Övriga drycker med alkohol	**22.05**
Mineralvatten, läsk m.m.	**22.01, 22.02**
Oljor och fetter	**02.09, 15.01, 15.02, 15.03, 15.04, 15.05, 15.06, 15.07, 15.08, 15.09, 15.10, 15.11, 15.12, 15.13, 15.14, 15.15, 15.16, 15.18, 15.21, 15.22**

Swedish-English vocabulary

Letter Åå, Ää and Öö at the end of the list
The English translations are not always word by word

A

Administrativa områden	Administrative areas
Agronom	Agronomist; M. Sc. in Agriculture
Aktiebolag	Limited company
Aktiv substans	Active substance
Aktuell	Current; present
Alkoholfria drycker	Non-alcoholic beverages
Alkoholhaltiga drycker	Alcoholic beverages
Allmän	General; common
Alvarbete	Grazed alvar
Am- och diko bidrag	Suckler cow premium
Amkor	Suckler cows
Ammoniak	Ammonia
Andel	Proportion; share; percentage
Andra	Other
Andra orsaker	Other reasons
Anhöriga	Relatives; family members
Animalier	Animal products
Animalisk	Animal
Anläggning	Plant; works
Anläggningsstöd	Grant for afforestation and foundation of wetlands
Anmälan	Application
Annan	Other
Annan djurskötsel	Other kind of animal husbandry
Annan mark	Other ground
Annan sallat	Other kind of lettuce
Ansluten till	Connected with; associated with
Anställd	Employee
Antal	Number
Användning	Use
Användning inom	Used in
Apelsiner	Oranges
Arbete	Work; job; occupation
Arbetsbehov	Labour requirement
Arbetskraft	Labour force; labour
Arbetskraftsenheter	Annual Work Units, AWU
Arbetskraftsundersökningen (AKU)	The Labour Force Survey (LFS)
Arbetsmarknad	Labour market
Arbetsmaskin	Working machine
Arbetsställe	Establishment; workplace; local unit
Arbetstagare	Employee; worker
Arbetstid	Working hours
Arbetstimmar	Working hours
Areal	Area; acreage
Arealbidrag	Area-based income support
Arealstöd	Area aid
Arrendator	Tenant
Arrende	Tenancy
Arrendepriser	Rental prices
Arrenderad	Held on lease
Avbrutna	Discontinued
Avdrag	Deduction
Avelssvin	Pigs for breeding
Avkastning	Yield

Avkastningsnivå	Yield level
Avreglerad (marknad)	Deregulated (market)
Avräknad	Discounted
Avräkningsprisindex	Output price index
Avse	Concern; refer to
Avskrivning	Depreciation
Avslutad	Completed
Avstånd	Distance
Avsändningsland	Country of origin
B	
Bagge	Ram
Baljväxt	Leguminous plant
Baspriser	Basic prices
Bearbetning	Processing
Bebyggd	Built-up; developed
Befolkning	Population
Behandlad	Processed
Bekämpningsmedel	Pesticides
Bekämpningsmedelsrester	Pesticide residues
Belopp	Amount; sum
Ben	Leg
Beredd fisk	Processed fish
Beräknad	Calculated; estimated
Besiktigad	Inspected
Beslut	Decision
Bestämmelseland	Country of destination
Besådd areal	Area sown
Besättning	Stock; herd
Besättningsstorlek	Size of stock
Bete	Pasture
Betesmark	Grazing land
Betesvall	Temporary grazings
Betmassa	Beet pulp
Betningsmedel	Seed disinfectant
Betor	Beet
Bevarande	Preservation
Bevattning	Irrigation
Beviljad	Allowed
Bidrag	Grant; subsidy
Bidrag till	Contribution to
Binäring	Subsidiary enterprise
Biodling	Apiculture
Biodynamisk odling	Biodynamic farming
Biologisk	Biological
Biologisk mångfald och kulturmiljövärden	Biodiversity and cultural values
Biprodukt	By-product
Bisamhälle	Bee colony
Bisyssla	Side-line occupation
Blandad	Mixed
Blandsäd	Mixed grain
Blomkål	Cauliflower
Blommor	Flowers
Bokföringsuppgifter	Accounts
Bortfall	Nonresponse
Bostad	Dwelling; housing
Bostadsbyggnadsvärde	House building value
Bostadshus	Residental building
Branschindelning	Division in branches
Bredband	Broadband
Brukare	Holder; farmer

Brukningsform	Type of holding
Bruna bönor	Brown beans
Brutto	Gross
Bruttonationalprodukt (BNP)	Gross domestic product (GDP)
Bruttoton	Gross tonnage
Buffel	Buffalo
Byggnad	Building
Byggnadsinventarier	Inventories (building)
Byggnadsverksamhet	Construction activity
Byte	Exchange
Bänkgård	Frame; hotbed
Bär	Berries
Bärbuske	Berrybush
Bärgad (skörd)	Actual (yield)
Böcker	Books
Bönor	Beans
C	
Certifierad	Fully converted
Charkuterivaror	Cured meat and provision
Choklad- och chokladvaror	Chocolate and chocolate goods
Choklad- och konfektyrvaror	Sweets
Cirka; ca	About; around
Cistern	Cistern
Container	Container
D	
Dagar	Days
Dagsverke	Day's work
Definition	Definition
Definitiva uppgifter	Definite results
Deklaration	Declaration for income tax purposes
Del av	Part of; share
Delad	Separated
Delbranscher	Sub-branches
Deltagare	Participant
Delvis (ägd, arrenderad)	Partly (owned, held on lease)
Detaljhandel	Retail trade
Dikor	Suckler cows
Direktstöd	Direct support
Direktutbetalning	Direct payment
Diverse	Other; miscellaneous
Djur	Animal
Djurbesättning	Animal stock
Djurbidrag	Headage support, animal premium
Djurhållning	Animal husbandry
Djurhälsovård	Animal health service
Djurslag	Type of animal
Djurstallar	Building for livestock
Dos	Dose
Dricksvatten	Drinking-water
Dricksvattenanläggning	Drinking-water structure
Driftsinriktning	Type of farming
Driftsöverskott	Operating surplus
Driv- och smörjmedel	(Consumption of) motor fuel and lubricants
Drivmedel	Motor fuel
Drycker	Beverages
Dryckesvaror	Beverages
Dräktig	Pregnant
Dvs.	That is; i.e.
Därav	Of which
Därunder	Less

Däröver	More
Dödsbo	Estate of a deceased person
E	
Efterlikvid	Final price adjustment
Egenföretagare	Self-employed person
Egentlig	Real; actual
Eget	Own
Eget kapital	Own capital
Ej	Not
Ej angivet	Not reported
Ekologisk djurhållning	Organic farming with animals
Ekologisk odling	Organic farming
Ekonomi	Economy
Ekonomibyggnad	Farm building
Ekonomibyggnadsvärde	Farm building value
Ekonomisk	Economic; financial
Elektricitet	Electricity
Emballage	Packing
Energiskog	Energy forest
Enhet	Unit; entity
Enkelt bolag	Partnership
Enkla	Simple
Enligt	According to
Ensilageväxter	Plants for silage
Ensilering	Ensiling
Enskild	Private
Ersättning; ersättningsbelopp	Compensation
Exekutiv	Executive
Exklusive	Excluding
Exportör	Exporter
Extensifieringsbidrag	Aid for extensification
Extrapriser	Bargain prices
F	
Fabrikspotatis	Potatoes for processing
Faktorinkomst	Factor income
Faktorpris	Factor price
Familjemedlem	Member of the family
Fasta priser	Constant prices; fixed prices
Fastighet	Real estate
Fastighetsinnehav	Possession of real estates
Fastighetsreglering	Real allotment
Fastighetstaxering	Assessment of real estate
Felaktigt	Incorrect
Fett	Fat
Fetthalt	Fat content
Fisk	Fish
Fiskare	Fisherman
Fiske	Fishing
Fiskmjöl	Fish meal
Fiskprodukter	Fish products
Fjäderfä	Poultry
Fjäderfäkött	Poultry meat
Fjällsamebyar	Mountain sami villages
Fleråriga	Perennial
Fläsk	Pork
Foder	Feed
Foderblandning	Feed mixture
Foderförbrukning	Feed consumption
Fodermedel	Feedstuffs; feeds
Foderråvara	Fodder primary product

Fodersäd	Coarse grain
Foderväxt	Forage plant
Foderärter	Fodder peas
Fosfor	Phosphorus
Frakter	Freights
Frilandsareal	Area for cultivation on open ground
Frilandsodling	Outdoor cultivation
Fritidshästar	Spare-time horses
Frivillig	Voluntary
Frukt	Fruit
Fruktträd	Fruit tree
Frånvaro	Absence
Främjande	For the promotion of
Frö	Seed
Fröburen	Seed born
Fröslag	Kind of seed
Frövall	Seed ley
Fysisk person	Natural person; physical person
Fång	Acquisition
Fånggröda	Laminitis
Fångst	Catch
Fångstmängd	Quantity
Får	Sheep
Fårkött	Mutton
Fäbodbete	Mountain pasture
Fältodlade köksväxter	Field grown vegetables
Färskpotatis	New potatoes
Färskt, kylt och djupfryst	Fresh, chilled and frozen
Född	Born
Föl	Foal
Fördelad	Distributed
Fördelning	Distribution
Före	Before
Föregående	Previous
Förekomma	Occur
Förening	Society; association
Företag	Holding; enterprise
Företagare	Self employed (person); holder
Företagsinkomst, netto	Entrepreneurial income
Företagsnivå	Level of enterprises
Företagsstruktur	Structure of enterprises
Företagsstöd	Enterprise Support
Företagstyp	Type of holding
Förlust	Loss
Förmalning	Milling
Förnödenheter	Neccessities, requirements
Förpröva	Pre-test
Församling	Parish
Första	First
Första skörd	First cut
Försålda mängder	Sold quantities
Försäljning	Sale
Försäljningsställe	Point of sale; outlet
Försörjningsbalans	Balance of resources
Förvärv	Purchase
Förvärvsarbetande (befolkning)	Economically active (population), gainfully employed (population)
Förvärvsarbete	Gainful employment
Förvärvskälla	Source of income
Förädlad	Processed; refined

Förädling	Improvement; processing
Förädlingsvärde	Value added
G	
Galt	Boar
Generell	General
Genomsnittlig	Average
Get	Goat
Getkött	Goat's meat
Gifter	Poisons
Glas	Glass
Godis	Sweets
Godkänd	Approved
Gram	Gram
Griskött	Pork
Grossist	Wholesale dealer; wholesaler
Grovfoder	Coarse fodder
Grupp(er)	Group(s)
Gryn	Hulled grain
Grädde	Cream
Gränsskydd	Marginal protection
Gräs	Grass
Gröda	Crop
Grödgrupp	Crop group
Grön	Green
Gröna växter	Green plants
Grönfoder	Green fodder
Grönsaker	Vegetables
Gurka	Cucumber; gherkin
Gylta	Gilt
Gårdsstöd	Single farm payment
Gåva	Gift
Gödkalv	Fattened calf
Gödsel	Fertilizer; manure
Götalands mellanbygder	Central districts in Götaland
Götalands norra slättbygder	Plains district in northern Götaland
Götalands skogsbygder	Forest districts in Götaland
Götalands södra slättbygder	Plains districts in southern Götaland
H	
Hallon	Raspberries
Halm	Straw
Hampa	Hemp
Handelsgödsel	Fertilizer
Handelsmarginaler	Margins by trade
Handjur	Male animal
Handjursbidrag	Male animal premiums
Hare	Hare
Havre	Oats
Hektar	Hectare
Hektarskörd	Yield per hectare
Hela riket	Whole of Sweden; the whole country
Hela världen	The whole world
Helt ägd, arrenderad	Totally owned, held on lease
Helträda	Bare fallow
Helårs	Annual
Hemmaförbrukning	Household use
Hemmatillverkat	Home produced
Hemslakt	Home slaughter
Hjortdjur	Deer
Hondjur	Female animal
Honung	Honey

Husdjur	Livestock
Husdjursskötsel	Animal husbandry
Hushåll	Household
Hushållssvinn	Household waste
Huvudsyssla	Main occupation
Huvudtyp	Main type
Hälften av	Half of
Hälsovådlig	Insanitary
Hästar	Horses
Hästkött	Horse meat
Hö	Hay
Högst	At most
Höns	Fowls
Höst	Autumn
Höst- eller vinterbevuxen åkermark	Autumn- or wintergrown arable land
Höstkorn	Winter barley
Höstoljeväxter	Autumnsown oleiferous plants
Höstraps	Winter rape
Höstrybs	Winter turnip rape
Höstråg	Winter rye
Höststråsäd	Autumnsown cerals
Höstsådd	Autumn sown
Höstsäd	Winter grain
Höstvete	Winter wheat
I	
Icke	Not
Idisslare	Ruminant
Ilandföringar	Landings
Import	Imports
Importör	Importer
Indelning	Division; classification; breakdown
Industri	Industry
Industriell användning	Industrial use
Industristatistik	Industrial statistics
Industriändamål	Industrial purposes
Ingående lager	Balance brought forward
Inhemsk	Domestic
Inklusive	Including
Inkommen	Received
Inkomst	Income
Inkomststöd	Income support
Inköp	Purchase
Inofficiell	Unofficial
Inre	Internal
Inrikeshandelsstatistiken	The domestic trade statistics
Inräknad	Included
Insektsmedel	Insecticides
Insjö	Lake
Inte	Not
Integrerad svinproduktion	Integrated pig production
Internationell	International
Intäkter	Receipts; income; return
Intäktsfördelning	Breakdown of turnover
Inventarier (levande)	Livestock
Inventarier (döda)	Farm equipment
Inventering	Survey
Investering	Investment
Investeringstyp	Type of investment
Invånare	Inhabitant; resident
Invägd mjölk	Weight of delivered milk

Invägning	Weighing in
Isbergssallat	Iceberg lettuce
J	
Jakt och viltvård	Hunting and wild-life preservation
Jordbearbetningsredskap	Implements for tillage
Jordbruk	Agriculture; farming
Jordbrukare	Farmer
Jordbruksaktiviteter	Agricultural activities
Jordbruksfastighet	Agricultural real estate; farm property
Jordbruksinventering	Agricultural survey
Jordbrukslinje	Agricultural courses
Jordbruksmark	Agricultural area
Jordbrukspolitik, jordbrukspolitisk	Agricultural policy
Jordbruksreglerade livsmedel	Price regulated agricultural products
Jordbruksverket	Swedish Board of Agriculture
Jordbruksvärde	Agriculture value
Jordbruksväxter	Agricultural plants
Jordgubbar	Strawberries
Julstjärna	Christmas-flower (Poinsettia)
Juridisk person	Juridical person
Jämförbar	Comparable
Jämförbarhet	Comparability
K	
Kadmiumhalt	Cadmium content
Kaffe	Coffee
Kaffeersättningar	Coffee substitute
Kakao	Cacao
Kalenderår	Calendar year
Kalium	Potassium
Kalk	Lime
Kalkammonsalpeter	Ammonium nitrate
Kalkon	Turkey
Kalksalpeter	Calcium nitrate
Kalkylerad	Calculated
Kallblodig	Cold-blooded
Kalv; kalvar	Calf; calves
Kalvkött	Veal
Kameler	Camels
Kapitalkostnad	Cost of capital
Karaktäristisk	Characteristic
Karens	Qualifying period
Kategori	Category
Kemiskt	Chemically
Kemisk-tekniska artiklar	Chemico-technical articles
Knölar	Tubers
Kokos	Coconut
Kollektiva avgifter	Social taxes
Kommersiell verksamhet	Commercial activity
Kommun	Municipality
Kompensationsbidrag	Support for less favoured area
Koncessionssamebyar	Concession samivillages
Kondensmjölk	Condensed milk
Konfektyrvaror	Sweets
Konserv	Preserved food; tinned food
Konservärter	Processing peas
Konsumentprisindex (KPI)	Consumer price index (CPI)
Konsumtion	Consumption
Konsumtionsmjölk	Fluid milk
Kontroll	Control
Kontrolluppgift	Salary statement

Kontrollverksamhet	Official control activity
Kor	Cows
Korn	Barley
Korrigering	Correction
Kostnad	Cost
Kraftuttag	Power take-off
Kreatur	Livestock
Kronor	Swedish kronor (SEK)
Krukväxter	Potted plants
Kryddor	Spices
Kräft- och blötdjur	Crustaceans and molluscs
Kull	Litter
Kultiverad betesmark	Cultivated natural pastures
Kurser	Training courses
Kvadratmeter	Square metre
Kvalitet	Quality
Kvantitet	Quantity
Kvarn	Mill
Kvartal	Quarter of a year
Kviga	Heifer
Kvinnor	Women
Kvinnlig	Female
Kväve	Nitrogen
Kyckling(ar)	Chicken(s)
Kålrötter	Swedish turnips
Källa (ursprung)	Source
Kärnmjölk	Buttermilk
Köksväxter	Vegetables
Kön	Sex
Köp	Purchase
Köpeskilling	Market price
Köpeskillingskoefficient	Market price coefficient
Köpfodermedel	Purchase feeding stuff
Köpkraftsparitet	Purchasing power parity
Körsbär	Cherries
Kött	Meat
Kött och köttvaror	Meat and products of meat
Köttfodermjöl	Meat meal
Köttkonserver	Canned meat
Köttras	Beef cattle
L	
Lager	Stock
Lagerändring	Change of stock
Lagfarna köp	Registered purchases
Lamm	Lamb
Lammkött	Lamb
Land	Country, land
Landareal	Area of land
Landskapsvård	Landscape preservation
Lantbruksnämnd	County agricultural board
Lantbruksregistret (LBR)	The Farm Register
Lantbruksräkning	Census of agriculture
Lantbruksstatistik	Agricultural statistics
Lantras (svin)	Indigenous breed (pigs)
Lejd	Hired
Lejt arbete	Hired labour
Levande	Alive
Levande djur	Live animals
Leverans	Delivery
Leverantör	Supplier

Lin	Flax
Livsmedel	Food; foodstuffs; groceries
Livsmedelskvalitet	Food quality
Livsmedelssektor	Food sector
Livsmedelssäkerhet	Food safety
Livsmedelsändamål	Food purposes
Låg avkastning	Low yield
Låginkomstsatsning	Subsidies to holders with low income
Lån	Loan
Lånegaranti	Loan guarantee
Län	County
Länsgrupper	County groups
Lök	Onion
Lökblommor	Bulbous flowers
Löner	Wages
Löpande priser	Current prices
M	
Magert	Low-fat
Majs	Maize
Maka/make	Spouse
Malt- och läskedrycker	Malt liquors and soft drinks
Manlig	Male
Margarin	Margarine
Mark	Ground
Markanläggningar	Land improvements
Markinventarier	Inventories (ground)
Maskin	Machine
Material	Material
Matfett	Cooking fat
Matlök	Onion
Matpotatis	Table potatoes
Max värde	Maximum value
Med	With
Medelfetthalt	Average fat content
Medelinvägning	Average weighing in
Medelkoantal	Average number of cows
Medelslaktvikter	Average weight of carcases
Medelstärkelsehalt	Average content of starch
Medeltal	Average
Medelvikt	Average weight
Medhjälpande familjemedlem	Assistant member of the family
Medhjälpare	Assistant
Medlem	Member
Mejeri	Dairy
Mejerihantering	Dairy husbandry
Mejerimjölk	Dairy milk
Mejeriprodukter, mejerivaror	Dairy products
Mejerismör	Creamery butter
Melass	Molasses
Mellan	Between
Mellankalv	Fattened calf
Mellersta Sveriges skogsbygder	Forest districts in central Sweden
Melon	Melon
Mer än	More than
Mervärdesskatt	Value-added tax (VAT)
Micronäringsämnen	Micro nutritive substance
Milj. Kr	Millions of Swedish kronor (SEK)
Miljarder	Billion; one thousand million
Miljö- och regionalstatistik	Environment- and Regional Statistics
Miljöavgift	Duty for the environment

Miljökvalitet	Environmental quality
Miljöprogram	Programme for the environment
Miljöstöd	Aid schemes for the environment
Milligram	Milligramme
Millimeter	Millimetre
Min värde	Minimum value
Mineral	Mineral
Mineralfodermedel	Mineral food; mineral supplement
Mineralgödsel	Fertilizer
Mink	Mink
Minskning	Decrease
Mjöl	Flour
Mjölk	Milk
Mjölkavkastning	Yield of milk
Mjölkboskapsbesättning	Dairy cattle
Mjölkko	Dairy cow
Mjölkleverantörer	Suppliers to dairies
Mjölkproducenter	Milk producers
Mjölkprodukt	Dairy product
Mjölkproduktion	Milk production
Mjölkpulver	Milk powder
Mjölkraskorsning	Dairy cross breed
Mjölprodukter	Products of flour
Modersugga	Breeding sow
Moms (mervärdesskatt)	Value-added tax (VAT)
Morötter	Carrots
Motoreffekt	Horsepower at crankshaft
Mulåsnor och åsnor	Mules and asses
Månad	Month
Män	Men
Mängd	Quantity
Mödrar	Mothers
N	
Nationalräkenskaperna	National accounts
Nationellt	National
Naturligt jordbruksområde	Natural agricultural area
Nedre Norrland	Lower parts of Norrland
Netto	Net
Nettointäkt	Net receipt
Normskörd	Standard yield
Norra	Northern
Näringsgren	Branch of business
Näringskvalitet	Nutrition quality
Näringsämne	Nutritive substance
Närvarande	Present
Nöt	Cattle; bovine animals
Nötkreatur	Cattle; bovine animals
Nötkreatursskötsel	Livestock farming
Nötkött	Beef
O	
Obearbetad	Raw
Objektiv skördeuppskattning	Objective crop yield surveys
Obrukad åker	Untilled arable land
Och	And
Odlad	Grown; cultivated
Odling	Cultivation
Offentligt ägda	Publicly owned
Officiell	Official
Ogräsbekämpade arealer	Area treated with herbicides
Ogräsmedel	Herbicides

Okänd	Unknown
Olika	Different
Oliver	Olives
Oljehalt	Oil content
Oljelin	Lin seed; oil flax
Oljeväxter	Oilseed; oilseed crops
Oljeväxtfrön	Seeds from oleiferous plants
Oljor och fetter	Oil and grease
Omalet	Ungrounded
Omfattning	Size; scope
Område	Region
Omställning	Conversion
Omställningsstöd	Conversion grant
Omställningsåtgärder	Conversion measures
Omsättning	Turnover
Organisation	Organization
Orsaker	Causes
Ost	Cheese
Ostmassa	Curd
Osäker	Uncertain
Outnyttjad åker	Unused arable land
Oxdjur	Bullock
P	
Palsternacka	Parsnip
Partihandel	Wholesale trade
Partihandelns invägning	Amount delivered to wholesaler
Per	By
Personer	Persons
Plantor för vidare kultur	Plants for further cultivation
Plantskola	Nursery
Plantskolealster	Nursery plants
Plast	Plastic
Plommon	Plums
Postenkät	Postal inquiry
Potatis	Potatoes
Potatis för stärkelse	Potatoes for processing of starch
Potatis- och rotfruktsredskap	Tools for potatoes and root-crops
Potatisodling	Potato-cultivation
Preliminära uppgifter	Preliminary results
Pris	Price
Pris- och marknadspolitik	Price- and market politics
Prisindex	Price index
Prisnivå	Price level
Prisregleringsavgift	Price regulation charge
Prisregleringsprisindex	Price regulation index
Prisstöd	Price support
Prisutveckling	Price development
Privat ägda	Privately owned
Procent	Per cent
Procentuell	Calculated as a percentage
Producentbidrag	Producer subsidy
Producentprisindex	Producer price index
Producerande	Producing
Produktion	Production
Produktionsgren	Branch of production
Produktionsinriktning	Branch of production
Produktionsmedel	Means of production
Produktionsmedelsprisindex	input price index
Produktionsområde	Production area
Produktionsvolymindex	Volume index of industrial production

Produktionsvärde	Gross output
Prognostiserad	Prognosticated
Projektstöd	Project Support
Protein	Protein
Proteinfodermedel	Protein food
Proteinhalt	Protein content
Provtäthet	Test frequency
Provyteskörd	Sample plot yield
Prydnadsväxter	Ornamental plant
Publicering	Publishing, publication
Purjolök	Leek
Pälsdjursskötsel	Fur farming
Päron	Pears
R	
Rabatter	Trade-discounts
Raps	Rape
Ras	Breed, stock
Rationalisering	Rationalization
Rationaliseringsinsatser	Rationalization measures
Redskap	Tools; implements
Reducerad	Reduced
Regionala stöd	Regional grants
Registrerad	Registered
Rekryteringsdjur	Replacement animals
Relativ	Relative
Renar	Reindeer
Rennäring	Reindeer farming
Renrasig	Purebred
Renskötsel	Reindeer husbandry
Representativ	Representative
Respektive	Respectively
Restaurering	Restoration
Resultat	Result
Riksgenomsnitt	National average
Riksområde	Major region
Ris	Rice
Rosor	Roses
Rotfrukter	Root-crops
Rovdjursrivna	Torn by beast of prey
Rybs	Turnip rape
Rymd	Capacity, volume
Rådgivning	Counselling
Råg	Rye
Rågvete	Triticale
Råsprit	Crude alcohol
Råvara	Raw material
Räntenetto	Interest net
Rättad	Corrected
Räv	Fox
Rödbetor	Red beet
Rökt	Smoked
Rörelseidkare	Employer; owner of a firm
Rörelseintäkt	Operating income
Rörelsekostnad	Operating expense
Rötskadade	Decay damaged
S	
Saknas	Not available, missing
Sallat	Lettuce
Salt	Salt
Saluvärde	Market value

Sambo	Cohabitee
Sameby	Sami village
Sammanfatta	Summarize
Sammanräknad	Total
Sammansättning	Composition
Samtliga	Total
Sektorer	Sectors
Separat	Separately
Självförsörjningsgrad	Degree of self-sufficiency
Skadad	Injured
Skattad; uppskattad	Estimated
Skatteadministration	Income-tax administration
Skogförråd	Forest supply
Skogsbruket	Forestry
Skogsbärande mark	Forested ground
Skogsimpediment	Barren land
Skogsmark	Forest; woodland
Skogsplantor	Tree plants
Skogsägare	Forest owner
Skola	School
Skuggindextal	Shadow index numbers
Skuld	Debt
Skummjölk	Skim milk
Skyddsgrödor	Barrier crop
Skyddszoner	Barrier zone
Skörd	Harvest; yield
Skördeskadeersättning och bidrag	Crop insurance compensation
Skördetröska	Combine
Slag	Kind; variety
Slakt	Slaughter; slaughtering
Slaktdjur	Slaughter animal
Slaktkropp	Carcass
Slaktkyckling	Slaughter chicken
Slaktsvin	Fattening pigs
Slam	Sludge
Slumpmässigt urval	Random sample
Slåttervall	Temporary grasses
Slåtteräng	Meadow
Släktköp	Purchase by relatives
Små	Small
Småbruk	Small sized holdings
Smågrisproduktion	Production of piglets
Smör	Butter
Smörjolja	Lubricating oil
Snittblommor	Cut flowers
Snittgrönt	Cut green
Socialförsäkring	Social insurance
Socker	Sugar
Sockerbetor	Sugar beet
Sockerbruken	Sugar mills
Sockerhalt	Sugar content
Sockermajs	Sweet corn
Sockerprodukter, sockervaror	Sugar products, sugar goods
Solrosfrö	Sunflower seed
Sort	Kind; variety
Spannmål	Cereals
Spenat	Spinach
Spridning	Spreading
Spritdrycker	Spirits
Spånadsväxter	Fibre plants

Spädgris	Sucking-pig
Spädkalv	Sucking-calf
Stadigvarande	Permanent
Stallgödsel	Manure
Standardtimmar	Standard man-hours
Starköl	Strong beer
Startstöd	Support to new establishments
Staten	Central government; the state
Statistiksystem	Statistic system
Statlig lånegaranti	Government loan security
Statlig stöd	Government support
Statsbidrag	Government subsidy
Sticklingar	Cuttings
Stickprovsundersökning	Sample survey
Storboskap	Cattle
Storkök	Catering
Storlek	Size
Storleksgrupp	Proportion size
Struktur	Structure; structural
Struktur- och regionalpolitik	Structural and regional support
Strålning	Radiation
Stråsäd	Cereal
Stubb	Stubble
Studerande	Student
Stutar	Steers
Stärkelse	Starch
Stärkelsehalt	Content of starch
Stärkelsetillverkning	Starch production
Stöd	Support
Stöd till norra Sverige	Economic support to the north of Sweden
Stöd till smågrisproduktion	Economic support to the production of piglets
Stödnivå	Level of support
Större	Bigger
Subvention	Subsidy
Sugga	Sow
Suggbesättning	Stock of sows
Summa	Sum; total
Superfosfat	Super phosphate
Svampmedel	Fungus poison
Svarta vinbär	Black currants
Svavel	Sulphur
Svaveldioxid	Sulphur dioxide
Svealands slättbygder	Plain districts in Svealand
Svin	Pig
Svinn	Waste; loss
Sysselsatt	Employed; occupied
Sådd	Sowing
Såld direkt till konsument	Sold from farm to consumer
Säd	Grain
Säljare	Seller
Sämre	Worse
Särskild	Special
Sötade	Sweetened
T	
Tackbidrag	Ewe premium
Tackor	Ewes
Tarmgas	Intestine gas
Taxerad	Assessed
Taxeringsenheter	Assessed units
Taxeringsuppgift	Income-tax statement

Taxeringsvärde	Assessed value
Te	Tea
Tidigare	Earlier
Tidpunkt	Time; date
Tillfällig	Temporary
Tillförsel	Supply
Tillgångar	Assets
Tillgänglig	Available
Tillverkare	Manufacturer
Tillverkning	Production; manufacturing
Tillväxt	Growth
Tjock grädde	Cream containing 40 per cent fat
Tjur	Bull
Tjänster (inom jordbruk)	Services (in agriculture)
Tobak	Tobacco
Tomater	Tomatoes
Ton	Tonne; metric ton
Torkad	Dried
Torkningskostnad	Cost of drying
Torrsubstans	Dry matter
Total	Total
Totalräknade uppgifter	Data from a census
Totalskörd	Total crop production
Totalundersökning	Total survey
Traktor	Tractor
Transferering	Transfer
Transport	Transport; conveyance
Transportredskap	Transport equipment
Träd	Tree
Träda	Fallow
Trädgård	Garden
Trädgårdsföretag	Horticultural enterprise
Trädgårdsodling	Horticulture; gardening
Trädgårdsprodukter	Garden produce
Trädgårdsräkning/-inventering	Census of horticulture
Trädgårdsväxter	Horticultural plants
Tröskning	Threshing
Tulpaner	Tulips
Tunn grädde	Cream containing 12 per cent fat
Tvål	Soap
Typ	Type
Typklassificering	Typology
Typologidata	Typology data
U	
Ull och fårskinn	Wool and sheepskin
Underhåll	Maintenance
Undersökning	Survey
Ungdjur	Young cattle
Unghästar	Colts
Ungnöt	Young cattle
Uppfödning av kalvar	Breeding of calves
Uppfödningsförlust	Raising losses
Uppgift	Information; figure
Uppskattad	Estimated
Uppvärmning	Heating
Ursprung	Origin
Ursprungsland	Country of origin
Urval	Sample
Urvalsbaserade uppgifter	Data from a sample survey
Urvalsundersökning	Sample survey

Utan	Without
Utanför	Outside
Utbetalning	Disbursement, payment
Utbildning	Education; training
Utgifter	Expenditures
Utgående lager	Balance carried forward
Utlandet	Foreign countries
Utnyttja	Utilize
Utplanteringsväxter	Bedding-plants
Utrikeshandel	Foreign trade
Utrotningshotad	Endangered
Utrustning	Equipment
Utsläpp	Discharge
Utsäde	Seed
Utsädesmängd	Quantity of seed
Uttagen areal	Set aside land
Utträde	Withdrawal
V	
Vagnar	Carriages
Vall	Ley
Vall för fröskörd	Grass land for seed production
Vallbaljväxter	Leguminous plants on grass land
Vallfrö	Clover and grass seed
Vallgräs	Grass
Vallhö	Hay
Vallskörd	Yield from ley
Vallväxter	Herbage plants
Vallålder	Age of ley
Valuta	Currency
Varav	Of which
Varuhus	Department store
Varukod	Commodity code
Varuslag	Type of goods
Vattenareal	Water area
Vattenhalt	Water content; moisture content
Vax	Bees wax
Vecka	Week
Vegetabilier	Vegetables
Vegetabilisk	Vegetable
Verksam substans	Active substance
Verksamhet	Activity
Vete	Wheat
Vetegryn	Hulled wheat
Vetekli	Wheat bran
Vetemjöl	Wheat flour
Veterinär	Veterinary
Veterinärbehandlad	Veterinary treated
Vicker	Vetches
Vidareförädling	Processing
Vikt	Weight
Vilt	Game
Vilthägn	Game brackets
Vin	Wine
Vindruvor	Grapes
Vinter	Winter
Vitkål	White cabbage
Vuxna	Adults
Vårkorn	Spring barley
Vårraps	Spring rape
Vårrybs	Spring turnip rape

Vårstråsäd	Spring-sown cereals
Vårsådd	Spring-sown
Vårvete	Spring wheat
Våtmarker och småvatten	Wetlands
Vägd	Weighted
Värde	Value
Värdeändring	Change of value
Världsdel	Continent
Världsmarknadsprisindex	World market price index
Värphöns	Laying hens
Värpras	Laying hen
Växelkurs	Exchange rate
Växthus	Greenhouse
Växthusgas	Greenhouse gas
Växtnäringsämne	Plant nutrient
Växtodling	Crop husbandry
Växtperiod	Growing time
Växtprodukt	Vegetable product
Växtsjukdom	Plant disease
Växtskyddsmedel	Pesticides
Växtslag	Plant type
Växtsort	Variety
Y	
Yrkesmässig	Professional
Yrkesverksam	Economically active
Yta	Area
Å	
Åker	Arable land
Åkerareal	Area of arable land
Åkerbruk och boskapsskötsel	Crop and livestock farming
Åkerbönor	Field beans
Åkermark	Arable land
Ålder	Age
Åldersfördelning	Age structure
År	Year
Årskurs	Form
Återväxt	Second harvest (Harvest after first cut); regrowth
Åtgärd	Measure; act
Ä	
Ägare	Owner
Ägd	Owned
Ägg	Egg
Ägoslag	Type of land
Äldre	Older
Äpplen	Apples
Ärter	Peas
Ö	
Ökning	Increase
Överstiga	Exceed
Översyn	Inspection
Övre Norrland	Upper parts of Norrland

Sakregister

Hänvisning till tidigare årgångar av Jordbruksstatistisk årsbok (JÅ) lämnas för vissa äldre undersökningar.

A
Administrativa områden bil 2
Alvarbete 219
Am- och dikobidrag, se Stöd
Animaliska produkter
export 278–280, 281–283, 285, 287–288, 290, 293–294
import 277–280, 281–284, 286, 288–289, 291–292
konsumtion per person 295, 300–301
JÅ 2009 321, 328
priser 172–173, 190–192
produktion 47, 261–262, 267, 268–271
Anläggningar
antal cisterner för dieselolja m.m.
JÅ 2000 50
antal företag JÅ 1996 58
för bevattning JÅ 1996 60
för utfodring JÅ 1996 59
för utgödsling JÅ 1996 59
systemtäckdikning JÅ 1997 56
Anläggningsstöd JÅ 2008 137
Annan mark
areal 65
definitioner 65
Anställda (inom jordbruk), se Arbetskraft
Arbetsbehov 50–51, 62
Arbetskraft
antal arbetstimmar i jordbruk 135, 142
arbetsskador JÅ 2000 37–38
avbytarverksamhet JÅ 1997 38
förvärvsarbetande inom jordbruk, skogsbruk m.m. 135–137, 138–142
olycksfall JÅ 2000 37–38
sysselsatta i jordbruk 42–43, 135, 140–142
sysselsatta i skogsbruk JÅ 2000 32
sysselsatta med trädgårdsodling JÅ 1997 32
sysselsatta på trädgårdsföretag JÅ 1997 110
åldersfördelning 135, 139
Arbetsskador JÅ 2000 37
Arbetstimmar, se Arbetskraft
Areal
annan mark 65
arrenderad 49, 58
betesmark 42, 65, 69, 214, 219
bevattnad JÅ 1996 60
ekologisk 195–196, 198–202, 205
fördelning efter företagarekategori
JÅ 2000 21, 24
företag efter storleksgrupper 41, 49, 56–57
internationella uppgifter 249, 250–251
kemiskt ogräsbekämpad 209–210, 217, 228–230
markkarterad JÅ 1997 44
odlade grödor 43–44, 63–64, 67–68, 72–80
omställd 195, 197, 198–199
skogsmark på jordbruksföretag 63, 69
åkermark 42, 49, 58, 69–72
ägd 49, 58
Arealbidrag JÅ 2000 161–162
Arealersättning, se Stöd
Arrendepriser 173, 192–193
Arrenderade företag 49, 58
Avbytarverksamhet JÅ 1997 38
Avelssvin, se Svin
Avkastning per hektar, se Hektarskörd
Avräkningsprisindex 176, 324–325, 180, 190, 330

B
Baggar, se Får och lamm
Baljväxter
antal företag 55, 75
hektarskörd 81–82, 90
odlad areal 44, 63, 67, 72, 75
priser 191
totalskörd 83, 90
utsäde, certifierat 143, 149
Befolkning
folkmängdens fördelning på glesbygd och tätort JÅ 1997 29
förvärvsarbetande inom jordbruk m.m. 135–137, 138
jordbrukarnas åldersfördelning 135, 139
Bekämpningsmedel se även Växtskyddsmedel
bekämpningsmedelsrester 310, 314–315
försäljning 143–144, 150–151
Bensin, se Drivmedel
Besådd areal
potatis, slåttervall, spannmål JÅ 1998 89
Besättningsstorlek
får 106, 115, 121–122
höns 107, 115, 129–130
mjölkkor 106, 115, 117, 119
nötkreatur 115
svin 106–107, 115, 124–127
Betat utsäde JÅ 2000 53–54
Bete, se Betesmark och Betesvall
Betesmark
areal 42, 63, 207, 69, 214, 219
definition 65 JÅ 2000 41

Betesmarker och slåtterängar, se Stöd
Betesvall
antal företag 49, 55, 77
odlad areal 44, 64, 77–78
Betodling, se Sockerbetor
Bevattnad areal JÅ 1996 60
Bevattningsanläggningar
antal företag JÅ 1996 60
Bevattningsmaskiner JÅ 1996 61
Bidrag, se Stöd
Biodling
antal bisamhällen 132
antal medlemmar i Sveriges Biodlares Riksförbund 107, 132
honung 107, 132
vax JÅ 1996 153
Biologiska mångfald och kulturmiljövärden 156–159, 161, 164–166
Blandsäd
antal företag JÅ 2000 69
ekologisk odling 196–197, 200, 203
hektarskörd 88
odlad areal 63, 73–74
totalskörd 83, 89
utsäde, certifierat 143, 149
Blommor, se Trädgårdsodling
Bokföringsuppgifter, se Jordbruksekonomiska undersökningen
Broiler, se Slaktkycklingar
Brukningsenhet(er), se Företag
Bruna bönor
antal företag 75
odlad areal 75
stöd 158, 161, 166
Bruttonationalprodukt
jordbruk 47, 171, 181
privat konsumtion 338
Brödsäd
odlad areal JÅ 1999 67
Bufflar JÅ 2000 193
Byggnadsverksamhet
djurplatser, ny- och tillbyggda JÅ 1996 55
djurstallar, ny- och tillbyggda JÅ 1997 52
förprövade djurstallar 143, 148
lagerbyggnader och maskinhus, ny- och tillbyggda JÅ 1996 57
lagerlokaler, ny- och tillbyggda JÅ 1996 57
medelyta i nybyggda djurstallar JÅ 1996 54
nyuppförda kreatursplatser JÅ 1996 55
Byggnadsvärde, se Fastighetstaxering
Bänkgård
antal företag 97, 100, 103–104
skörd 97, 103
yta 97, 100, 103–104
Bär, se Trädgårdsodling
Bärgad skörd (per hektar) 46, 81–82, 88, 90–92

C
Campylobacter 311, 317, 321
Certifierat utsäde 143, 149
Certifiering, se Ekologisk certifiering
Chinchilla
antal JÅ 2000 138
antal uppfödare JÅ 2000 138
Cisterner, antal JÅ 2000 50
Cisternvolym JÅ 2000 50

D
Dagsverken, se Arbetskraft
Demeterförbundet 195
Dieselolja, se Drivmedel
Direktstöd, se Stöd
Djurbidrag, se Stöd
Djurförsäkring JÅ 1997 188
Djurplatser
antal ny- och tillbyggda JÅ 1996 55
Djursjukdomar JÅ 2000 114, 132
Djurstallar, se Byggnadsverksamhet
Driftsinriktning 50, 54, 60–62
Drifsledare 135, 142
Dricksvatten
dricksvattenanläggningar 309, 313, 318
Drivmedel
cisterner JÅ 2000 50
förbrukning JÅ 1997 71–72
priser 172–173, 191
Dödsfall, se Olycksfall i jordbruket

E
EAA
ekonomisk kalkyl för jordbruket 171, 174–175, 182–183
Ekologisk certifiering 195–197
Ekologisk djurhållning 196, 199
Ekologisk odling
hektarskörd 196–197, 202–204
odlad areal 195–196, 200–202, 205
totalskörd 196–197, 202–204
Ekologisk produktion 195–197, 198–205
Ekologisk produktionsform 157, 161, 164–166
Ekonomibyggnadsvärde, se Fastighetstaxering
Eldningsolja, se Drivmedel
Elever JÅ 2000 175
Energigrödor
odlad areal 64, 80
stöd, se Stöd
Energitillförsel JÅ 1997 158
Ensilageväxter (och grönfoder)
areal 44, 64, 72, 77
Ersättningsbelopp JÅ 1997 187
Ersättningsberäkningar JÅ 1997 187
Ersättningsområden, se Skördeområden
Europeiska unionen

förädlingsvärde jordbrukets JÅ 1997 202
husdjursskötsel 232, 243–246
jordbruksareal 231, 235, 237
jordbruksföretag antal 231, 236
livsmedelskonsumtion 331, 334–335, 338–339
livsmedelspriser 331, 336–337, 340–343
mervärdesskatt 331–332, 344
skogsmark 235 JÅ 2000 182
statistiksystem 232
stöd till jordbruket 153–160, 161–168
sysselsättning 231, 234
totalskördar 231–232, 238–242
trädgårdsodling 232, 242
växtodling 231, 238–241
EU-stöd, se Stöd
Export
förädlade livsmedel 278, 290
levande djur 278, 283, 285, 287–288, 293–294
jordbruksvaror och livsmedel 278, 281, 283, 285, 287, 290, 293–294
Extensifieringsbidrag, se Stöd
Extensiv vall JÅ 2003 135

F
Fabrikspotatis, se Potatis
Faktorpris JÅ 2000 144, 151
Fastighetspriser 173–174, 177, 180, 193–194
Fastighetstaxering
antal enheter med bostad JÅ 2000 47
antal enheter med ekonomibyggnader JÅ 2000 47
basvärde medelväde 194
basvärde totalt JÅ 2000 45
byggnadsvärden JÅ 2000 44–45
Fetthalt i mjölk 262, 270
Fjäderfä, se även Höns
priser 191
produktion 261, 267, 269, 274
Flerårig vallodling 161
Fläsk
priser 191
produktion 47, 261, 256–257, 267, 269, 274
Foderblandningar
produktion 144, 151–152
Fodermedel
produktion 144, 151–152
Foderrotfrukter 44
Foderråvara JÅ 2008 295, 300
Fodersäd
odlad areal JÅ 1999 69
Foderärter, se Ärter
Folkmängd, se Befolkning
Fosfor 144, 207–209, 151, 214–215, 222–224, 225
Fotogen JÅ 1997 71
Friland
antal företag 97, 99–102
areal 97, 99–102
ekologisk odling 197, 205
skörd 97, 103
Frukt, se Trädgårdsodling
Frövall 44, 77
Fånggrödor 158, 161
Får och lamm
antal 45, 105–106, 112–115, 120–121
antal företag 105–106, 115, 122
besättningsstorlek 106, 115, 121–122
fårkontroll JÅ 2000 119–120
priser 191
rasfördelning JÅ 2000 119–120
slakt 261, 248, 256–257, 268, 274
Fäbodbete 219
Förbrukning (inköp) av
driv- och smörjmedel JÅ 1997 71–72
kraftfoder 144, 151–152
livsmedel 296, 307–308
maskiner och redskap 143, 147
växtskyddsmedel 209–210, 217, 228–230, se även Bekämpningsmedel
Föreningsrörelse
lantbrukarnas avräkningsvärden med producenter JÅ 2000 178
medlemmar JÅ 2000 177–178
organisation JÅ 2000 178
Företag
antal arrenderade 49, 58
antal ägda 49, 58
besättningsstorlek djur 106–107, 115, 117, 119, 121–122, 124–126, 129–130
brukningsform 49, 58
definition 52
företagarekategori JÅ 2000 20
husdjur av olika slag 50, 59
intäkter och kostnader 172, 175, 184–187
odling av olika grödor 49, 55, 63–64, 67–68, 73–80
storleksgrupper skogsmarkareal JÅ 2000 13, 22
storleksgrupper åkerareal 41, 49, 56–57
trädgårdsodling 97–104
Företagare
definition 52
Företagsregister, se Lantbruksregistret
Förmalning JÅ 2000 139
Förmögenheter i jordbruket
netto JÅ 1996 184
totala JÅ 1996 184
Försäkring
hagelskada JÅ 1997 187
husdjur JÅ 1997 188
skördeskada JÅ 1997 187
Försäkringsbelopp JÅ 1997 187–188
Försörjningsbalans

brödsäd JÅ 2000 139
fodersäd JÅ 2000 140
kött och fläsk JÅ 2000 141
potatis JÅ 2000 140
spannmål JÅ 1996 157
Förvärvsarbetande, se Arbetskraft
Förädlingsstöd, se Stöd
Förädlingsvärde 171, 181

G
Galtar, se Svin
Garage JÅ 1996 57
Getter
antal 106, 114, 245, 254–255
antal företag 115
produktion 248, 256–257, 274
Grisar, se Svin
Grädde
produktion 248, 271
Grödor, se respektive gröda
Grönfoder- och ensilageväxter
areal 44, 64, 72, 77
Grönsaker, se Trädgårdsodling
Gårdsstöd, se Stöd
Gödselbehållare JÅ 1996 59
Gödselmedel 144, 151, 207–208, 214, 222–225
Gödselplatta JÅ 1996 59

H
Hagelskadeförsäkring JÅ 1997 187
Handelsgödsel, se även Mineralgödsel
internationella uppgifter JÅ 2000 196
kostnad till baspris 179
Handjursbidrag, se Stöd
Havre
antal företag 67 JÅ 2000 69
ekologisk odling 196–197, 200, 203
hektarskörd 46, 88
normskörd 86, 95
odlad areal 44, 63, 67–68, 72–74
priser 191
skördetidpunkt JÅ 1997 100
såtidpunkt JÅ 1997 100
totalskörd 83, 87, 89
utsäde, certifierat 143, 149
växtperiodens längd JÅ 1997 101
Hektarskörd
efter potatisodlingens storlek JÅ 2000 87
efter vallålder JÅ 1997 91
oljeväxter inkl. oljelin 82, 91
potatis, potatis för stärkelse 82, 93
slåttervall 82, 92
sockerbetor 82, 93
spannmål 46, 81, 88
ärter 81–82, 90
Helträda
areal 44, 64, 67, 72, 80
Historisk jordbruksstatistik 41–47
Honung 107, 132
HS Certifiering 195
Husdjur
antal 45, 105–109, 110–114, 116–117, 120–121, 123–125, 128–129, 131–133, 254–255
antal företag 45, 105–109, 115, 118–119, 122, 126–127, 130
försäkrade djur JÅ 1997 188
produktion 47, 261–262, 267, 256–257, 268–271, 274
slakt 261, 268–269
Husdjursförsäkring JÅ 1997 188
Hästar
antal 107, 131, 254–255
antal företag 115
antal hästhållare 107, 131
försäkrade djur JÅ 1997 188
köttproduktion JÅ 2000 141
priser 172–173, 191
Hö, se Slåttervall
Höns
antal 105, 107, 112–114, 128–129, 254–255
antal företag 105, 107, 115, 130
besättningsstorlek 107, 115, 129–130
Höstraps, se Oljeväxter
Höstrybs, se Oljeväxter
Höstråg, se Råg
Höstsådd areal JÅ 2000 68, 72
Höstvete, se Vete
Hötork JÅ 1996 58

I
Import
förädlade livsmedel 277, 289
jordbruksvaror och livsmedel 277, 281, 283–284, 286, 291–292
levande djur 277, 283–284, 286, 288, 291–292
Index
avräkningsprisindex 172–173, 176, 324, 190, 192, 330
harmoniserat index för konsumentpriser 331, 336–337, 343
konsumentprisindex 172–173, 176–177, 323–325, 190, 326, 328–330
livsmedelskonsumtion 331, 334–335, 339–341
livsmedelspriser 323, 331, 326, 328–330, 336–337, 340–341, 343
prisregleringsprisindex JÅ 2000 155, 157
producentprisindex 172–173, 176, 190, 330
produktionsmedelsprisindex 172–173, 176, 190, 330
världsmarknadsprisindex JÅ 1998 155

Införselavgifter JÅ 1995 197
Inkomst av näringsverksamhet 172, 189
Inkomster, utgifter m.m. 171–172, 182–189
Inkomster i jordbruket, se Intäkter i jordbruket
Inkomststöd JÅ 2000 162
Inköp (förbrukning) av, se Förbrukning av
Inre rationalisering JÅ 1996 167, 174
Insektsmedel
förbrukning 209–210, 217, 227–230
Inseminationer JÅ 2000 113
Internationella uppgifter, se även Europeiska unionen
animalieproduktion 256–257
förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk 258–259
handelsgödsel, förbrukning JÅ 2000 196
husdjur 254–255
livsmedel 331–333, 334–344
maskiner och redskap JÅ 2000 195
mervärdesskatt 331–332, 344
totalskörd 252–253
traktorer JÅ 2000 195
åkerarealens användning 250–251
ägoslagsfördelning JÅ 2000 190
Intervention JÅ 2000 163
Intäkter i jordbruket
per företag 172, 184–189
totala 171–172, 179, 181–183
Intäkter i skogsbruket per företag 185, 187
Investeringsstöd JÅ 2008 141, 149–150
Invägd mjölk 46, 261–262, 270–271

J
Jordbrukarhushållens inkomst 172, 188–189
Jordbrukarnas taxerade inkomster 172, 189
Jordbrukets sektorskalkyl, se EAA
Jordbruksbefolkning, se Befolkning
Jordbruksekonomi 47, 171–178, 179–194
Jordbruksekonomiska undersökningen 172, 175, 184–187
Jordbruksfastighet
priser 173–174, 193–194
taxeringsvärden 177, 194
ägarekategori JÅ 1997 46
Jordbruksmaskiner 143, 147
Jordbruksnämnden, se Jordbruksverket
Jordbrukspolitik 153
Jordbruksräkning, se Lantbruksregistret
Jordbruksverket bil 3
Jordbruksvärde JÅ 2000 44
Jordförvärvslån JÅ 1996 190

K
Kadmium 209, 216
Kalium 144, 207–208, 151, 214, 222–224
Kalkningsmedel 209, 216
Kalkoner
antal 105, 107, 114, 128
antal företag 115
Kalvar
kalvningsresultat JÅ 2000 111
köttproduktion 261, 268
priser 172–173, 191
slakt 261, 268
Kameler JÅ 2000 193
Kemiskt bekämpade arealer 209–210, 217, 228–230
Kiwa Aranea 195
Kompensationsbidrag, se Stöd
Konsumentprisindex 176–177, 323–325, 180, 190, 326, 328–330
Konsumtion av livsmedel
försäljningsvärde 296, 305–306
konsumtionsutgifter 296, 307–308
näringsinnehåll 295–296, 303–304
per person 295–296, 331, 300–302
JÅ 2009 328
Konsumtionsmjölk
priser 191, 327
produktion 46–47, 262, 248, 271
Kontrakterad stärkelsepotatis, se Stöd
Kontrollmätningar JÅ 1997 223
Kontrollverksamheter JÅ 2000 109–111, 119–120, 129–131
Kor, se Nötkreatur
Korn
antal företag 67 JÅ 2000 69
ekologisk odling 196–197, 200, 203
hektarskörd 46, 81, 88
normskörd 86, 95
odlad areal 43–44, 63, 67, 72–74
priser 191
skördetidpunkt JÅ 1997 100
såtidpunkt JÅ 1997 100
totalskörd 83, 87, 89
utsäde, certifierat 143, 149
växtperiodens längd JÅ 1997 101
Korrigeringstal JÅ 1998 89
Kostnader i jordbruket
per företag 172, 175, 184–187
totala 171, 174–175, 179, 182–183
Kostnader i skogsbruket
per företag 175, 185, 187
Kraftfoder, se Fodermedel
KRAV 195 JÅ 2008 175–177, 178–185
Kultiverad betesmark
definition 65
Kvalitet bil 3
Kvalitetscertifiering, se Stöd
Kvigor och kvigkalvar, se Nötkreatur
Kväve 144, 207–208, 210, 151, 214–215, 218, 222–225
Kväveläckage, se Stöd
Kycklingar, se Höns
Köksväxter, se Trädgårdsodling
Köpeskilling för fastigheter 174, 193–194

Köpeskillingskoefficient 174, 194
Kött och köttvaror
export 278, 283, 285, 287, 290, 293
import 277, 283–284, 286, 289, 291
konsumtion 295, 299–300 JÅ 2009 321, 328
produktion 261, 248, 256–257, 267–270, 274
Köttboskapskontroll
anslutning JÅ 2000 112
kalvningsresultat JÅ 2000 111

L
Ladugårdar, se Byggnadsverksamhet
Lamm, se Får och lamm
Landareal JÅ 2000 190
Lantbrukets föreningsrörelse JÅ 2000 177–178
Lantbruksnämndernas verksamhet, se Länsstyrelsernas lantbruksverksamhet
Lantbruksregistret
allmänt bil 1
Lantbruksräkning, se Lantbruksregistret
Lantbruksstyrelsen, se Jordbruksverket
Lantbruksutbildning JÅ 2000 175–176
Lin, se Oljelin
Livsmedel
arbetsställen 262, 272–273
export och import 277–280, 281–294
försäljningsvärde 296, 305–306
industriproduktion 262, 274
internationella uppgifter 331–333, 334–344
konsumtion per person 295–296, 300–302, 334–335, 339 JÅ 2009 321, 328
konsumtionsutgifter 296, 308
priser 323–325, 326–330
sysselsättning 262–263, 272–273, 275–276
säkerhet 309–312, 313–321
Lusernvall 44
Länsstyrelsernas lantbruksverksamhet
fastighetsinnehav JÅ 2000 174
kursverksamhet JÅ 2000 176

M
Majs
hektarskörd 82, 90
odlad areal 250–251
skördad areal 238
totalskörd 90, 240, 252–253
Markkarterad areal JÅ 1997 44
Maskiner
fördelning efter företagets drifts-inriktning JÅ 1996 65
inköp av maskiner och redskap 143, 147
Matpotatis, se Potatis
Medlemskap i ekonomiska föreningar
JÅ 2000 177–178
Mejerier
antal 261–262, 270
Mejerivaror
priser 191
produktion 262, 247, 271, 274
Melass, priser 191
Mervärden i jordbruket, se Stöd
Miljöersättningar, se Stöd
Mineralgödsel, se även Handelsgödsel
försäljning 144, 151, 207–208, 214
växtnäringsämnen 207–208, 222–225
Mink
antal 107, 132
antal uppfödare 132
Mjölk
användning 262, 271
avkastning per ko 256–257 JÅ 2000 110
fetthalt 270
invägd mjölk 261–262, 270–271
konsumtion 295, 301 JÅ 2009 328
mjölkpulverproduktion 262, 271
pris 191
produktion av mejerivaror 262, 271
proteinhalt 270
Mjölkbidrag, se Stöd
Mjölkboskapskontroll
antal kor och besättningar JÅ 2000 109
kalvningsresultat JÅ 2000 111
medelavkastning JÅ 2000 110
utgångna kor JÅ 2000 111
Mjölkkvot JÅ 2000 166
Mjölkleverantörer 232, 261–262, 245, 270
Mjölkproduktion
antal företag 106, 115, 118
antal mejerier 261–262, 270
antal mjölkleverantörer 261–262, 270
användning 262, 271
invägd mjölk 46, 261–262, 270–271
produktion 46–47, 262, 267, 271, 274
Mjölkpulverproduktion 262, 271
Modernisering, se Stöd
Modersuggor, se Svin
Mosaikbetesmarker 219
Mulåsnor och åsnor JÅ 2000 193

N
Nationalräkenskaper 171, 181
Nationella stöd 156, 161, 163
Naturligt jordbruksområde bil 2
Nederbörd JÅ 1997 224
Normskördar 82, 86, 95–96
Normskördevärde JÅ 1996 194
Nybyggnadsverksamhet, se Byggnads-verksamhet
Nötkreatur
antal 45, 105–106, 110–111, 114, 116–117, 254–255
antal företag 45, 50, 59–60, 115, 118–119
besättningsstorlek 115, 117, 119
försäkrade djur JÅ 1997 188

insemination JÅ 2000 113
köttboskapskontroll JÅ 2000 112
köttproduktion 47, 261–262, 256–257, 267, 274
mjölkboskapskontroll JÅ 2000 109–111
priser 191
rasfördelning JÅ 2000 110
sjukdomar JÅ 2000 114
slakt 261, 247, 268

O
Obrukad åker
areal 44, 72, 80
Ogräsmedel
antal hektardoser 210, 217, 227
behandlad areal 209–210, 228–229
genomsnittlig hektardos 227
total använd mängd 209–210, 228–229
Oljelin
antal företag 76
hektarskörd 82, 91
odlad areal 64, 76
totalskörd 83, 91
utsäde, certifierat 143, 149
Oljeväxter
antal företag 67, 76
ekologisk odling 196–197, 201
hektarskörd 82, 91
normskördar 86, 95
odlad areal 44, 64, 67–68, 72, 76
oljehalt JÅ 2000 85
totalskörd 83, 87, 91
utsäde, certifierat 143, 149
Olycksfall i jordbruk JÅ 2000 37–38
Områdesindelning
administrativa områden bil 2
karta över produktionsområdesindelningen bil 2
naturliga jordbruksområden bil 2
produktionsområden bil 2
riksområden bil 2
skördeområden bil 2
Omställd areal, se Areal
Omställningsareal JÅ 2000 162
Omställningsstöd JÅ 2000 162
Ospecificerad betesmark 219
Ost
priser JÅ 1997 170
produktion 262, 247, 267, 271, 274
Outnyttjad betesmark 219

P
Partipris, se Priser
Pesticider 310–311, 318–319
Plantskolealster, se Trädgårdsodling
Potatis
antal företag 64, 67, 79
ekologisk odling 196–197, 201, 204
för stärkelse 64, 79, 82, 84, 93–94, 96
försörjningsbalans JÅ 2000 139–140
hektarskörd 82, 93
konsumtion 295, 302
normskördar 86, 96
odlad areal 44, 64, 67–68, 72, 79
odlingarnas storlek JÅ 2000 75
priser 191
skördetidpunkt JÅ 1997 100
spill JÅ 1996 99
stärkelsehalt 94
sättningstidpunkt JÅ 1997 100
totalskörd 84, 93
utsäde, certifierat 143, 149
vidareförädling JÅ 2000 140
Premieinkomster JÅ 1997 187–188
Priser
animalier 172–173, 191
arrende 173, 192–193
drivmedel 172–173, 191
handelsgödsel JÅ 2008 153, 171
jordbruksmark 173–174, 193
lantbruksenheter 174, 194
mejerimjölk 191
traktorer 191
vegetabilier 172–173, 191
ägg 191
Prisindex, se Index
Prisregleringsprisindex JÅ 2000 155, 157
Prisstöd 160, 170
Producentpriser, se Priser
Producentprisindex 176, 190
Produktion
bivax JÅ 1996 153
byggnader 143, 148
djurplatser JÅ 1996 55
ekologisk 196–197, 202–204
foderblandningar 144, 151–152
honung 107, 132
kött och fläsk 47, 261, 256–257, 267–269, 274
mjölk 46–47, 261–262, 256–257, 267, 270–271, 274
oljeväxter 82–83, 91
råsprit JÅ 2000 140
slaktkroppar 261, 268–269
sockerbetor 82, 84, 93
spannmål, slåttervall, baljväxter och potatis 81–84, 87–96
stärkelse JÅ 2000 140
trädgårdsväxter 97, 101, 103
ägg 261, 256–257, 269, 274
Produktionsmedel 143–146, 147–152
Produktionsmedelsprisindex 176, 180, 190
Produktionsområden bil 2
Projektstöd, se Stöd
Proteingrödor, se Stöd
PSE-tal JÅ 2000 161

Pälsdjur
antal 107, 132
antal uppfödare 132
sysselsatta med pälsdjursskötsel JÅ 2000 32
Päron
antal företag 102
antal träd 97, 102
odlad areal 97, 102

R
Raps, se Oljeväxter
Raser
nötkreatur JÅ 2000 110–112
svin JÅ 2000 130
tackor JÅ 2000 119, 121
Redskap 143, 147
Reduceringstal, se Korrigeringstal
Regionala stöd, se Stöd
Rennäring
antal företag 133
antal renar 107, 133
antal renägare 133
antal samebyar 133
slakt 261, 270
statligt stöd 154, 160, 170
Riksområden bil 2
Ris 250–253
Rybs, se Oljeväxter
Råg
antal företag 67 JÅ 2000 67
ekologisk odling 196–197, 200, 203
förmalning, lager JÅ 1996 157
hektarskörd 81, 88
normskörd 86, 95
odlad areal 44, 63, 68, 73–74
priser 191
skördetidpunkt JÅ 1997 100
såtidpunkt JÅ 1997 100
totalskörd 83, 89
utsäde, certifierat 143, 149
Rågvete
antal företag 67 JÅ 2000 69
ekologisk odling 196–197, 200, 203
hektarskörd 81, 88
odlad areal 63, 68, 73–74
totalskörd 83, 87, 89
utsäde, certifierat 143, 149
Råsprit och stärkelse
tillverkning av JÅ 2000 140
Räv
antal 132
antal uppfödare 132

S
Salmonella
djurbesättningar 310–311, 316
foderproduktion 311, 320
infektion 310–312, 316
provtagning 310–312, 320
Sametinget 109, 263
Sektorskalkyl, jordbrukets, se EAA
Silo JÅ 1996 58
Sjukdomar
nötkreatur JÅ 2000 114
svin JÅ 2000 132
Självförsörjningsgrad JÅ 2009 321, 328
Självrisk vid skördeskada JÅ 1997 187
Skador
olycksfall JÅ 2000 37–38
Skadeutbetalningar JÅ 1997 187–188
Skogar, se Skogsmark
Skogsbete 219
Skogsbruk
antal sysselsatta JÅ 2000 32
arbetsåtgång JÅ 1996 36
Skogsbruksvärde JÅ 2000 44–46
Skogsimpedimentsvärde JÅ 2000 44
Skogsmark
antal företag JÅ 2000 22
areal 69 JÅ 2000 23–24
definition 55
fördelning på företagarekategorier JÅ 2000 24
fördelning på storleksgrupper JÅ 2000 22–23
Skogsstatistik JÅ 1996 220
Skolor
eftergymnasiala skolor JÅ 2000 175–176
gymnasieskolor JÅ 2000 175
universitet JÅ 2000 175–176
Skulder (och tillgångar) JÅ 1997 174
Skyddszoner, se Stöd
Skörd
bivax JÅ 1996 153
ekologisk 186–187, 192–194
hektarskörd 46, 81–82, 88, 90–93
honung 107, 132
normskörd 82, 86, 95–96
skördetidpunkt JÅ 1997 100–101
totalskörd 82–84, 87, 89–93
Skördeområden bil 2
Skördeskadeskydd
allmänt JÅ 1997 187
ersättningar JÅ 1997 187
finansiering JÅ 1997 187
självrisk JÅ 1997 187
Skördetidpunkt JÅ 1997 100–101
Skördetröska JÅ 2000 51
Slakt
antal slaktkroppar 268–269
marknadsförd slakt JÅ 2000 141
medelslaktvikter JÅ 2000 114, 121, 131
produktion av kött och fläsk 47, 261, 268–269, 274
slaktade kvantiteter 268–269

slaktdjurspriser 191
Slaktkycklingar 269
Slaktvikter JÅ 2000 114, 121, 131
Slåttervall
antal företag 64, 67, 77
bärgningsförluster JÅ 1996 96
ej utnyttjad areal 80
ekologisk odling 196–197, 202
hektarskörd 82, 92
normskörd JÅ 1998 88
odlad areal 44, 64, 68, 77–78, 92
skördetidpunkt JÅ 1997 100
totalskörd 83–84, 92
återväxt 82, 92
Slåtteräng 219
SMAK 195
Smittkälla 310–312
Smågrisproduktion
investerings- och startstöd JÅ 2003 139
Smör
priser JÅ 1996 178
produktion 247, 271, 274
Sockerbetor
antal företag 67, 79
hektarskörd 82, 93
normskörd 86, 96
odlad areal 44, 64, 68, 72, 79
priser 191
sockerhalt 94
stöd 158, 161, 166
totalskörd 84, 93
utsäde, certifierat 143, 149
Solskenstid JÅ 1997 225
Sorghum 250–253
Spannmål
antal företag per gröda JÅ 2000 69
antal företag per län 73–74
försörjningsbalans JÅ 2000 139
hektarskörd 81, 88
normskörd 86, 95
odlad areal 44, 63, 67–68, 72–74
priser 191
skördetidpunkt JÅ 1997 100–102
spill (vid skörd) JÅ 1996 95
såtidpunkt JÅ 1997 100–102
totalskörd 83, 87, 89
utsäde, certifierat 143, 149
Spannmålstork JÅ 1996 58
Spill vid (skörd)
potatis JÅ 1996 99
spannmål JÅ 1996 95
Standardtimmar 50, 62
Startstöd, se Stöd
Statlig lånegaranti JÅ 1996 184
Strukturstöd JÅ 2008 141, 149
Stutar, se Nötkreatur
Stärkelse
stärkelsehalt 94
tillverkning av JÅ 2000 140
Stöd
arealersättning 161 JÅ 2005 132
betesmarker och slåtterängar 156–157, 161, 164–165
direktstöd 154, 161
djurbidrag 161 JÅ 2005 132–133, 138–139
energigrödor 154–155, 161–162
extensifieringsbidrag 161 JÅ 2005 133, 138–139
förädlingsstöd 159
företagsstöd 158–160, 167–169
grödor för industri- och energiändamål 155
gårdsstöd 153–154, 161–162
handjurbidrag 155, 161–162
högre värde i jord- och skogsprodukter 159, 168
kompensationsbidrag 156, 161, 163
kontrakterad stärkelsepotatis 155, 161–162
kvalitetscertifiering 155
kväveläckage 158, 161, 164
mervärden i jordbruket 155
miljöersättningar 156–158, 196–197, 161, 164–166
miljöskyddsåtgärder 158, 161, 164, 165
mjölkbidrag 155, 161–162
modernisering 159, 167
modulering 155–156, 161
nationellt stöd 156, 161, 163
natur- och kulturmiljöer 157, 161, 165
prisstöd m.m. till rennäring 160, 170
projektstöd 159–160, 169
proteingrödor 154, 161–162
regionala stöd 156, 161, 163
skyddszoner 158, 161, 166
startstöd 159, 167
stödrätt 153–154
utrotningshotade husdjursraser 157, 161, 165
vallodling 158, 161, 165
öppet odlingslandskap 157, 161–162
Suggkontroll, se Svin
Suggor, se Svin
Svin
antal 45, 105–107, 110, 114, 123–125
antal företag 105–107, 115, 126–127
besättningsstorlek 106–107, 115, 124–127
fläskproduktion 47, 274
försäkrade djur JÅ 1997 188
priser 191
sjukdomar JÅ 2000 132
slakt 261, 248, 269
suggkontroll JÅ 2000 129–131
svinstamkontroll JÅ 2000 129
Sysselsättning, se Arbetskraft
Systemtäckdikning JÅ 1997 56
Såtidpunkt JÅ 1997 100–102

T
Tackbidrag 161
Tackor, se Får och lamm
Taxerade nettointäkter, inkomster 188–189
Taxeringsenheter JÅ 2000 44–45
Taxeringsvärden (för jordbruksfastigheter)
JÅ 2000 44–45
Temperatur JÅ 1997 225
Tjurar och tjurkalvar, se Nötkreatur
Tomtmarksvärde JÅ 2000 44–45
Totalbefolkning JÅ 1997 29
Totalskörd
internationella uppgifter 252–253
oljeväxter 83, 91
potatis 84, 93
slåttervall, första skörd 83–84, 92
sockerbetor 84, 93
sorghum, majs, ris 252–253
spannmål 83, 87, 89
Traktorer
antal 143, 147
effekt 143, 147
inköp 143, 147
pris 191
Trindsäd 82
Träda
areal 44, 64, 67, 72, 80
Trädgårdsodling
antal företag 97, 99–104
antal sysselsatta JÅ 1997 32
areal 97–98, 99–104
ekologisk odling 197, 205
KRAV JÅ 2008 177, 180, 182–183
skörd 97, 101, 103, 242
trädgårdsräkning/inventering 98
Typklassificering 51–52
Täckdikad areal JÅ 1997 56

U
Undervisning, se Lantbruksutbildning
Ungnöt, se Nötkreatur
Utbildning, se Lantbruksutbildningen
Utgifter i jordbruket m.m. 171–172, 182–187
Utrikeshandel
jordbruksprodukter och livsmedel 277–280, 281–294
Utrotningshotade husdjursraser, se Stöd
Utsäde
betat JÅ 2000 54
certifierat 143, 149

V
Vall, se Slåttervall (Betesvall)
Vall till fröskörd 44, 77
Vallbaljväxter
certifierat utsäde 143, 149
Vallgräs
certifierat utsäde 143, 149
Vallodling, se Stöd
Vax JÅ 1996 153
Vegetabiliska produkter
export 278, 283, 285, 287, 290, 293–294
import 277, 283–284, 286, 289, 291–292
konsumtion 295–296, 299–302
priser 191
produktion 46, 81–86, 87–96, 252–253, 274
Vete
antal företag 67 JÅ 2000 67
ekologisk odling 196–197, 200, 203
hektarskörd 46, 81, 88
normskörd 86, 95
odlad areal 44, 63, 73–74
priser 191
skördetidpunkt JÅ 1997 100
såtidpunkt JÅ 1997 100
totalskörd 83, 87, 89
utsäde, certifierat 143, 149
växtperiodens längd JÅ 1997 100–101
Vetekli
priser 191
Vicker (och foderärter)
odlad areal 75
Vilt
köttproduktion 261, 270
Vårraps, se Oljeväxter
Vårrybs, se Oljeväxter
Vårråg, se Råg
Vårvete, se Vete
Våtmarker 158, 161, 166
Världsmarknadsprisindex JÅ 1998 155
Växthus
byggnadssätt JÅ 1997 108
ekologisk odling 197, 205
KRAV JÅ 2008 183
odling 97, 103–104
yta 91–92, 205
Växtnäringsämnen
mineralgödsel 144, 151, 214, 222–223, 225
Växtperiod JÅ 1997 101–102
Växtskyddsmedel 209–210, 217, 227–230, se även Bekämpningsmedel

Å
Åker
arealens användning 43–44, 63–65, 66–80
definition 65
fördelning på företagarekategorier JÅ 2000 21
fördelning på storleksgrupp 63, 70–71
internationella uppgifter 250–251
systemtäckdikad areal JÅ 1997 56
ägd respektive arrenderad areal 58
Åkerbönor 63, 75

Åkervärde JÅ 2000 45
Åldersfördelning 135–137, 139
Åsnor och mulåsnor JÅ 2000 193
Återväxt på slåttervall 92

Ä

Ägarkategorier inom jordbruk JÅ 2000 14
Ägd åker 49, 58
Ägda företag 49, 58
Ägg
- beviljade investeringsstöd JÅ 2008 150
- export 283, 285, 287, 290, 293
- import 283–284, 286, 289, 291
- indextal för delposter i avräkningsprisindex 190
- partihandelns invägning 261, 269
- produktion 261, 247, 256–257, 269
- produktionsvärde 182

Ägoslag
- annan mark 65 JÅ 2004 46
- betesmark 63, 65, 69, 72
- skogsmark 63, 65, 69
- åkermark 63–64, 69
- övrig mark JÅ 1997 204

Äpplen
- antal företag 102
- antal träd 97, 102
- odlad areal 97, 102

Ärter
- antal företag 75
- ekologisk odling 196–197, 200, 204
- hektarskörd 81–82, 90
- odlad areal 75
- totalskörd 83, 90
- utsäde, certifierat 143, 149

Ö

Öppet odlingslandskap, se Stöd

Jordbruksstatistisk årsbok 2012
med data om livsmedel
Yearbook of agricultural statistics
including food statistics

Boken ger en samlad redovisning av den svenska jordbruksstatistiken med uppgifter om företagsstruktur, arbetskraft, maskiner, växtodling, husdjursskötsel, ekonomiska förhållanden m.m. Den ger dessutom ett sammandrag av den viktigaste statistiken inom livsmedelsområdet. Vissa internationella jämförelser görs också.

Årsboken innehåller resultat från undersökningar utförda av SCB, Jordbruksverket och andra myndigheter samt av branschorganisationer. Förutom sifferuppgifter för län och större områden lämnas beskrivningar av undersökningarnas uppläggning och information om var utförligare redovisningar finns. I anslutning till varje kapitel ges också en del kommentarer till vad statistiken visar.

ISSN 1654-4382 (Online)
ISSN 0082-0199 (Print)
ISBN 978-91-618-1566-1 (Print)

All officiell statistik finns på: **www.scb.se**
Statistikservice: tfn 08-506 948 01

All official statistics can be found at: **www.scb.se**
Statistics Service, phone +46 8 506 948 01

www.scb.se